FUNDAŢIUNEA „REGELE FERDINAND I”

DOCUMENTE MOLDOVENEŞTI

DELA

ŞTEFAN CEL MARE

PUBLICATE DE

MIHAI COSTĂCHESCU
PROFESOR LA LICEUL NAŢIONAL DIN IAŞI

URICE (ISPISOACE), SURETE, REGESTE, TRADUCERI

(SUPLIMENT LA DOCUMENTELE LUI ŞTEFAN CEL MARE, DE I. BOGDAN)

IAŞI * INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „BRAWO” * 1933

„NICOLAE BĂLCESCU"

FUNDAŢIUNEA „REGELE FERDINAND I”

DOCUMENTE MOLDOVENEŞTI

DELA

ŞTEFAN CEL MARE

PUBLICATE DE

MIHAI COSTĂCHESCU
PROFESOR LA LICEUL NAŢIONAL DIN IAŞI

URICE (ISPISOACE), SURETE, REGESTE, TRADUCERI

(SUPLIMENT LA DOCUMENTELE LUI ŞTEFAN CEL MARE, DE I. BOGDAN)

IAŞI * INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „BRAWO” * 1933

INCHINARE

LUI

ŞTEFAN CEL MARE,

DOMNUL MOLDOVEI,

LA 500 DE ANI

DELA NAŞTEREA LUI

PREFAŢĂ

Se înplinesc tocmai douăzeci de ani, în toamna aceasta, dela apariţia lucrării lui I. Bogdan, Documentele lui Ştefan cel Mare. Era cel mai de seamă monument, ce se ridica cu ocazia aniversării a patru sute de ani dela moartea Marelui Voevod.

De atunci, au ieşit la iveală, datorită uneori întâmplării, de cele mai multe ori însă obositoarelor cercetări ale unor învăţaţi ai noştri, cunoscuţi pentru zelul pe care îl pun în descifrarea tainelor trecutului, un număr apreciabil de documente dela acest Voevod şi din care unele sânt publicate în diferite lucrări, după cea a lui I. Bogdan.

Din cele 448 de numere din colecţia lui I. Bogdan, 264 erau reproduceri după originale, iar 184 după còpii, traduceri şi rezumate. In lucrarea mea am urmărit şi pe cele publicate de răposatul cercetător, după còpii, traduceri şi rezumate. Şi de câte ori am găsit o traducere sau rezumat mai complect, ori chiar textul original, pe care nu-l avusese el, l-am tipărit din nou. Aşa se explică că în lucrarea de faţă sânt unele numere, ce au fost publicate, mai puţin complect, şi în I. Bogdan. Dacă orice lucrare, faţă de idealul ştiinţific, are în ea, totdeauna, ceva relativ, cu atât mai mult este vorba de provizorat, când ne gândim la còpiile, traducerile sau regestele, în care s'au păstrat vechile noastre documente. Ele trebuiesc totuşi luate în seamă, pentrucă se poate ca originalele lor să fie pierdute pentru totdeauna.

In lucrarea ce urmează se cuprind 87 de bucăţi Aşi mai fi putut adăuga încă cel puţin 10 numere. Acestea de pe urmă s'au păstrat însă ori fără dată, ori prea în rezumat. Unora le ştiu sigur locul unde se află originalul, pe care nu l-am putut căpăta încă.

Din cele 87 de numere, 27 sânt după originale ori fotografii, 29 după regeste, 1 după o copie veche slavonă, 26 după surete şi 4 după traduceri noi.

Am publicat aceste documente, după aceiaşi metodă, întrebuinţată în lucrarea mea „Documentele Moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare. Atrag şi aici atenţia cititorului că am pus între ( ) literele care în original sânt scrise deasupra cuvântului, iar între < > întregirile mele, acolo unde documentul este stricat.

Având colecţia gata pentru tipar, m'am adresat şi de data aceasta Fundaţiunei „Regele Ferdinand I“, care mi-a acordat sumele trebuincioase pentru imprimare. Pentru aceasta ţin să exprim şi pe această cale Consiliului Fundaţiunei întreaga mea recunoştinţă.

In anul acesta, 1933, în care apare lucrarea, sântem, cred, aproape — căci data exactă e necunoscută — de înplinirea a 500 de ani dela naşterea Slăvitului Voevod, Ştefan cel Mare. Din acest gând pleacă „închinarea“ de pe o pagină precedentă.

MIHAI COSTĂCHESCU

Iaşi, 1933, Duminică, 12 Noemvrie.

BIBLIOGRAFIE ŞI PRESCURTARI

Acad. Rom. = Academia Română.

Amintire lui Ion Bianu, Bucureşti, 1916.

Anal. Acad. Rom. = Analele Academiei Române.

Iacov Antonovici, Documente Bârlădene 4, Bârlad, 1924.

Arhiva Sf. Spiridon din Iaşi.

Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi = Arhiva, organul Societăţii ştiinţifice şi literare din Iaşi.

Arhiv. Stat. = Arhivele Statului.

G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare, în Buletinul Comisiunii monumentelor istorice, 18, 1925, Bucureşti.

G. Balş, Bisericile moldoveneşti din veacul al XVI-lea, în Buletinul Comisiunii monumentelor istorice, 21, 1928, Bucureşti.

L. T. Boga, Doc. Basarabene = L. T. Boga, Documente Basarabene (extrase din revista Arhivele Basarabiei), 1 (1928), Chişinău ; 2 (1928) ; 3 (1929) ; 4 (1929) ; 5 (1929) ; 6 (1929) ; 7 (1929) ; 8 (1929) ; 9 (1930) ; 10 (1930) ; 11 (1930) ; 12 (1930) ; 13 (1931) ; 14 (1931) ; 15 (1932) ; 16 (1933).

I. Bogdan, Vechile cronice mold. = Vechile cronice moldoveneşti până la Urechia, de Ioan Bogdan, Bucureşti, 1891.

I. Bogdan, Cronice inedite = Cronice inedite atingătoare de Istoria Românilor, de Ioan Bogdan, Bucureşti, 1895.

I. Bogdan, Cnejii români, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 26 (1903), secţ. ist.

I. Bogdan, Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1905), secţ. ist.

I. Bogdan, D. Şt. = Documentele lui Ştefan cel Mare, publicate de Ioan Bogdan, Comisia istorică a României, 2 volume, Bucureşti, 1913.

I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc = Album paleografic moldovenesc, Documente din secolele al XIV-lea, al XV-lea şi al XVI-lea, adunate de Ioan Bogdan şi publicate de N. Iorga, 1926.

Buletinul Com. Ist. = Buletinul Comisiei istorice a României, București.

Buletinul Ion Neculce = Ion Neculce, Buletinul Muzeului municipal, Iași.

Catalogul manuscriptelor românești, Academia Română, tom. 1, București, 1907; 2, București, 1913; 3, Craiova, 1931.

Cercetări ist. (Iași), = Cercetări istorice, revistă de istorie românească, director I. Minea, Iași.

Condica Asachi = Condica Asachi, la Archiv. Stat. București.

Condica Mitropoliei Moldovei, 1818, (la Archiv. Stat. Iași).

Conv. Lit. = Convorbiri Literare, București.

Coriolan, Petru Rareș = G. Coriolan, Petru Rareș, înainte de urcarea sa pe tron și Petru Pribeagul, București, 1909.

M. Costăchescu, Satul Goești, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 3 (1932).

M. Costăchescu, Sâneștii, Onișcanii etc., în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924).

M. Costăchescu, Satul Prigoreni, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 5 (1925).

M. Costăchescu, Observări istorice cu privire la neamul lui lui Ștefan cel Mare, Iași.

M. Costăchescu, Satul Ruscani și Gănești, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 6 (1927).

M. Costăchescu, Mihail dela Dorohoiu și satele lui, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 6 (1927).

M. Costăchescu, Despre neamul de boeri moldoveni Ureche, în Cercetări ist. (Iași) 4^1 (1928).

M. Costăchescu, Satele Bălțați, Codrești, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929).

M. Costăchescu, Satul Cristești, cu trupurile sale, Popișcani, Coșești și Bărbești, în Buletinul Ion Neculce fasc. 8 (1930).

M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. = Documentele Moldovenești înainte de Ștefan cel Mare, Iași, 1 1931; 2, 1932.

Creșterea colecțiilor Acad. Rom.

Cronica breuiter scripta = Cronica breuiter scripta. Stephanus dei gracia voyvoda terrarum moldannensis necnon valachyense, din 1502, în Kronika Czasów Stefana wielkiego mołdawskiego, opracował i wydał Olgierd Górka, w Krakowie 1931.

Dicț. geogr. al jud. Iași = C. Chirița, Dicționar geografic al județului Iași, București, 1888.

Dicț. geogr. al jud. Fălciu = C. Chirița, Dicționar geografic al județului Fălciu, Iași, 1893.

Dicț. geogr. al jud. Putna = Mihail Canianu și Aureliu Candrea, Dicționar geografic al județului Putna, București, 1897.

Dicț. geogr. al jud. Covurluiu — Moise N. Pacu, Dicționar geografic al județului Covurluiu, Galați, 1893.

Dicț. geogr. al jud. Vasluiu = C. Chirița, Dicționar geografic al județului Vasluiu, București, 1889.

Dicț. geogr. al jud. Dorohoiu = Nicu Filipescu-Dubău, Dicționar geografic al județului Dorohoiu, Iași, 1891.

Dicț. geogr. al jud. Suceava = Serafim Ionescu, Dicționar geografic al județului Suceava, București, 1894.

Dicț. geogr. al Basarabiei = Zamfir Arbore, Dicționarul geografic al Basarabiei, București, 1904.

Dicț. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviță = Em. Grigorovitza, Dicționarul geografic al Bucovinei, București, 1908.

Dicț. statistic al României = Dicționarul statistic al României, întocmit pe baza rezultatelor definitive ale recensământului general al populațiunii din 19 Decembre 1912, București 1915, 2 volume.

Dan, Mănăstirea și Com. Putna = Dimitrie Dan, Mănăstirea și Comuna Putna, București, 1905.

Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți = Dimitrie Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuți, cu apendice de documente slavone, originale și traduse și mai multe ilustrațiuni, Viena 1912.

Dan, Mănăstirea Sucevița = Dimitrie Dan, Mănăstirea Sucevița, cu anexe de documente ale Suceviței și Schitului celui Mare, București, 1923.

Documente din Basarabia, adunate de Visarion Puiu ș. a., Chișinău, 1928.

dos. — dosarul.

ed. = ediția.

fasc. — fascicula.

Fundațiunea „Regele Ferdinand I“, Iași.

Frunzescu, Dicționar topografic = D. Frunzescu, Dicționar topografic și statistic al României, București, 1872.

Ghib. Sur. = Gh. Ghibănescu, Surete și Izvoade 1, Iași, 1906; 2, Iași, 1907; 3, Iași, 1907; 4, Iași, 1908; 5, Iași, 1908; 7, Iași, 1912; 8 Iași, 1913; 9, Iași, 1914; 10, Iași, 1915; 11, Iași, 1922; 12, Iași, 1924; 13, Huși, 1923; 14, Huși, 1925; 15, Iași, 1926; 16, Iași, 1926; 17, Huși, 1927; 18, Iași, 1927;

19, Iaşi, 1927; 20, Iaşi, 1928; 21, Iaşi, 1929; 22, Iaşi, 1929; 23, Iaşi, 1929; 24, Iaşi, 1930; 25, Iaşi, 1933.

Ghib. Isp. = Gh. Ghibănescu, Ispisoace şi Zapise, 1^{1}, Iaşi, 1906; 1^{2}, Iaşi, 1907; 2^{1}, Iaşi, 1909; 2^{2}, Iaşi, 1910; 3^{1}, Iaşi, 1910; 3^{2}, Iaşi, 1912; 4^{1}, Iaşi, 1914; 4^{2}, Iaşi, 1915; 5^{1}, Iaşi, 1921; 5^{2}, Iaşi, 1923; 6^{1}, Iaşi, 1931; 6^{2}, Iaşi, 1933.

Ghibănescu, Condica de documente.

Ghib. Sur. ms = Ghibănescu, volume manuscrise.

Ghib. revista Teodor Codrescu = T. Codrescu, Revistă Istorică, scrisă de Gh. Ghibănescu 1, Iaşi, 1916, 2, Iaşi, 1916 şi 1933.

Gh. Ghibănescu, Din domnia lui Ştefan cel Mare, Iaşi, 1904.

Golovaţchi, Gramotî, în Letopis arheogr. kommissii, 4, S. Peterburg (1868).

I. Halipa, în Trudî bessar. gubern. ucen. arh. kommissii 1 = труды бессарабскои губернскои ученои архивнои коммиссіи, кишиневъ, 1, 1900.

Hasd. Arh. Ist. = B. Petriceicu Hăjdeu, Archiva Istorică a României, 1^{1}, Bucureşti, 1865; 1^{2}, Bucureşti, 1865; 2, Bucureşti, 1865; 3, Bucureşti, 1867.

Hurm. Doc. = Regeste de Documente mai mult interne, pentru a servi la înţelegerea documentelor străine, ce formează volumul 11 al colecţiei Hurmuzahi (de N. Iorga), Bucureşti, 1900.

Harta Basarabiei, de Nour = Basarabia, harta etnografică, întocmită de Alexis Nour, Bucureşti.

Harta Bucovinei de C. Brătescu = Harta etnografică a Bucovinei de C. Brătescu.

Harta stat. major = Harta marelui stat major al armatei, Bucureşti, 1 : 50000, 1 : 100000.

Iaţimirski, Slavianskiia i rusk. rukopisi Rumînskih bibliotek, Sanktpeterburg, 1905.

Iaţimirski, Darstveniia jalov... gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva, 4 (Moskva 1907).

Ind. stat. = Indicatorul statistic al satelor, cuprinzând rezultatele recensământului... din... 1930, Bucureşti, 1932.

N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899.

N. Iorga, Doc. Rom. din Arh. Bistr. — N. Iorga, Documente Româneşti din Arhivele Bistriţei, Bucureşti, 1, 1899; 2, 1900.

N. Iorga, Stud. şi Doc. = N. Iorga, Studii şi Documente cu

privire la Istoria Românilor, 1-2 Bucureşti, 1901; 4, Bucureşti, 1902; 5, Bucureşti, 1903; 6, Bucureşti, 1904; 7, Bucureşti, 1904; 11, Bucureşti, 1906; 16, Bucureşti, 1909; 19, Bucureşti, 1910; 21, Bucureşti, 1911; 22, Bucureşti, 1913.

N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes — N. Iorga, Geschichte des rumänischen Volkes im Rahmen seiner Staatsbildungen, Gotha, 1905.

N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare, Bucureşti, 1904.

N. Iorga, Inscripţii = N. Iorga, Inscripţii din Bisericile României, 1, Bucureşti, 1905; 2, Bucureşti, 1908 (formează vol. 15 din Studii şi Documente cu privire la Istoria Românilor).

N. Iorga, Contribuţii la istoria bisericei noastre, Anal. Acad. Rom. seria 2 tom. 34 (1912), secţ. ist.

N. Iorga, Brodnicii şi Românii, Anal. Acad. Rom. seria 3, tom. 8 (1927-1928), secţ. ist.

N. Iorga, Istoria bis. rom. = N. Iorga, Istoria bisericii româneşti şi a vieţii religioase a Românilor, 1, ediţia 2-a, Bucureşti, 1929; 2, ediţia 2-a, Bucureşti, 1932.

C. I. Istrati. Biserica şi podul din Borzeşti = C. I. Istrati, Biserica şi podul din Borzeşti, zidite de Ştefan cel Mare, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 26 (1904), secţ. ist.

Kozak, Inschriften = Dr. Eugen A. Kozak, Die Inschriften aus der Bukovina, Wien, 1903.

Lăpedatu, Inscr. — Alex. Lăpedatu, Inscripţiile bisericii din Bălineşti, în Bul. com. mon. ist. anul 4 (1911).

Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916.

Marele dicţ. geogr. al Rom. — Marele dicţionar geografic al României, 5 volume, Bucureşti, 1898-1902.

Julian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti, 1910.

Melchisedec, Cronica Huşilor = Melchisedek, Chronica Huşiloru şi a episcopiei cu asemenea numire, cu appendice la chronica Huşilor, Bucureşti, 1869.

Melchisedec, Cronica Romanului = Melchisedek, Chronica Romanului şi a episcopiei de Romanu, 1, Bucureşti, 1874; 2, 1875.

Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. = Melchisedec, episcopul Romanului, Notiţe istorice şi archeologice, adunate de pe la 48 mănăstiri şi biserici antice din Moldova, Bucureşti, 1885.

Melchisedec, O Visită în Bucovina, Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 7 (1887) secţ. ist.

St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. = St. Nicolaescu, Documente slavono-române, cu privire la relațiile Țării Românești și Moldovei cu Ardealul în sec. XV și XVI, București, 1905.

V. Pârvan, Alexăndrel Vodă și Bogdan Vodă, București, 1904.

G. Popovici, Cronica lui Ureche despre ocoalele Iugaene, Conv. Lit. 24.

Revista Arhivelor, București.

Rev. Ist. = Revista Istorică, dări de seamă, documente și notițe, de N. Iorga, cu concursul mai multor specialiști.

Revista p. istor. arh. și fil. = Revista pentru istorie, archeologie și filologie, ed. de Gr. G. Tocilescu, București.

Radu Rosetti, Pământul = Radu Rosetti, Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova, București, 1907.

Uricarul = Uricarul, 2 (publicat de T. Codrescu), Iași, 1889; 3 (ed. 2-a) Iași, 1892; 6, Iași, 1876; 7, Iași, 1886; 8, Iași, 1886; 10, Iași, 1888; 11, Iași, 1889; 14, Iași, 1889; 16, Iași, 1891; 17, Iași, 1891; 18 (documentele din acest volum sânt publicate de Gh. Ghibănescu), Iași, 1892; 19, Iași, 1891; 20, Iași, 1892; 21, Iași, 1892; 22, Iași, 1892; 23 (documentele din acest volum sânt publicate de Gh. Ghibănescu), Iași, 1895; 24, Iași, 1895; 25, Iași, 1895.

Wick. = Fr. A. Wickenhauser, Die Urkunden des Klosters Moldowiza, Wien, 1862.

Fr. A. Wickenhauser, Geschichte der Klöster Woronetz und Putna, Czernowitz, 1886.

Fr. A. Wickenhauser, Geschichte des Bistums Radauz und des Klosters Gross-Skit, Czernowitz, 1890.

A. D. Xenopol, volumul 2 și 3, ed. 2 și 3, București.

S. Zotta, Arhiva genealogică, Iași, 1912-1913.

S. Zotta, O mănăstire dispărută, Chișinău, 1924.

S. Zotta, Semi-mileniul unui document dela Alexandru cel Bun și al satelor Bănila moldovenească și Igeștii din Bucovina (1428-1928), în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929).

1.

1456 Octomvrie 18.

Ştefan Voevod întăreşte lui Moranciu satul Bucşăşti, pe Cernu, cumpărat, drept 68 zloţi tătăreşti, dela Pătraşcu şi unchiul acestuia. Se arată hotarul.

„6964 Octv. 18. Ispisoc di la Domnul Ştefan Vvd., cuprinzătoriu precum Pătraşcu cu unchiul său, de a lor bună voi, din uricul tatului lor, a Danciului Roşu, au vândut un sat, anumi Bucşăşti, pe Cernu, lui Moranciu, drept 68 zloţ tătărăşti.

Iar hotarul acestui sat să fie, începând di la pârăul Plopului, pe valea Pleşii, la fântâna Leurdeş şi dialul în sus şi în mijlocul dialului, la pârăul Neazuvii, unde cade în Cernu, apoi pisti Cernu, la dialu Arzului şi în vârful dialului şi la fântâna Leazii, ci-i supt Măstacăn, din rădiul Runcului lui Stan şi până la al triile iarăş rădiu a Chicirii şi la pârăul Boului şi apoi valea Cernii în sus, până la gura Cernii, până unde mai înainte au fost cu dreptul, până la gura pârăului Frenţii, în sus la o dumbravă, ce-i în vârful dialului, undi s'au înplinit, la fântâna lui Nanu".

Documentul de mai sus se aflä în Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 3, fila 29 v. Aici este vorba de un proces întrе moşiile Cernul şi între Bucşăşti, dela ţinutul Bacăului, amândouă răzăşeşti, ca şi de moşia Stroeşti, care vroia să cuprindă tot trupul Cernului. Este citat documentul şi într'o anafora din 1803, Martie 20, şi întărită în acelaş an, Aprilie 7, în Uricariul 6 p. 259. Aici se spune că ispisocul se află la răzeşii din Bucşăşti. Este pomenit şi într'o anafora din 1803, Martie 20 şi într'o carte de judecată din 1817, în Uricariul 6 p. 259 şi 311-312. Este rezumat, după Condica K nr. 371 fila 154, dela Arhiv. Stat. Iaşi şi de I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 39-40: „altul cu data greşită 18 Oct. 1456, în care se spune că Şte-

fan confirmă aceluiaş Moranciu satul întreg (= Bucşeşti), cumpărat dela un unchiu al său şi dela Pătraşcu, fiii lui Danciul Roşul, cu 60 de zloţi tătăreşti". Este numai pomenit şi în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 69. Documentul de mai sus l-am publicat şi în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 588-589, cu ocazia documentului din 1456 Septemvrie 20, dela Petru Voevod, relativ la acelaş sat.

Cu privire la data de an ea este foarte probabil greşită. In lipsa originalului nu pot ştie care e data de an adevărată. La 1456 Octomvrie 18, Domn al Moldovei era Petru Aron. In 6965 (1457) Aprilie 1, Petru Voevod scrie, din Suceava, lui Mujilo Buceaţchi, staroste de Sneatin, Colomeia şi Coropeţ, şi lui Bartoş Buceaţchi, din Iazlovăţ, staroste de Podolia, *între altele*, şi de *neliniştea şi nepacea* „din partea Muntenilor, Ungurilor şi a Togtocomanilor", pentru care cere intervenţia Polonilor [1]. Şi prevedea şi nevoia: „să ieşim din Ţara noastră, atunci nouă şi Doamnei noastre şi panilor şi slugilor . . . să ne fie deschise oraşele Buceaci şi Coropeţ şi Sneatin şi Colomeia şi pretutindeni . . . [2]. Se vede limpede că Ştefan cel Mare venia cu oaste asupră-i. Lucrurile se desfăşură răpede, căci în ziua de 12 Aprilie Ştefan ocupă tronul Moldovei [3].

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 809, 812: з бжїемъ помо(ц емъ и радою своею оучинити на(м) ми(р) и покои ѡ(т) басара б) и ѡ(т) оугоръ и ѡ(т) то(г)токомanови(ч).

2 Ibid. 2 p. 811, 813: вынити на(м) и(с) нашеи земли, то г)дни на(м) и кнѣгини нашеи и пано(м) и слуга(м) . . . ѡтворена . . . городы буча(ч) и коропе(ц) и снѣти(н) и коломыѧ и везде.

3 Aproape toate datele vechi întăresc acest lucru. Astfel Letopiseţul dela Bistriţa: в҃лто ѕ҃ц҃ѯ҃е м(с)ца а(п) ӻ҃ї въ вто(р) вели(к) прїиде стефанъ воевода сйнъ бо(г)дана воеводи на арона воеводи на мѧсто нарицаемое хрѧ(с)къ ꙋ должещи и възможе стефанъ воево д)а б(ж)їею [pare a fi: б(с)їею] мл(с)тїю и прѧѧ т) скиптръ мо(л)давскїи. [In anul 6965, luna Aprilie 12, în Marţia mare, veni Stefan Voevod, fiul lui Bogdan Voevod, asupra lui Aron Voevod la locul numit Hreasca, în Doljeşti, şi birui Stefan Voevod, cu ajutorul lui Dumnezeu, şi luă schiptrul moldovenesc], la I. Bogdan, Cronice inedite p. III (planşa fotografică) şi 37. Ibid. p. 51, I. Bogdan traduce *greşit* pe вторникъ великъ prin Joia mare, în loc de Marţia mare, şi pe ꙋ должещи prin: lângă Doljeşti, în loc de: în Doljeşti. Ibid. p. 71, I. Bogdan zice că „вторникъ великъ pentru четвръкъ великъ este o greşală de copist în analele bistriţene".—In Cronica moldo-polonă: anno 6965 Augusti 12 w wielki czuartek przisedl od Moltansky ⟨zie⟩mie Stephan voieuoda sin Bogdana voieuodi [In anul 6965 August 12, în Joia mare, a venit, din Ţara Munteneasca, Stefan Voevod, fiul lui Bogdan

Voevod], în I. Bogdan, Cronice inedite p. 121, Vechile cronice mold. p. 174, 224.— In Letopisețul lui Azarie: в лѣто ѕ҃ц҃ѯ҃є ап. в҃і вѫ ве(ликыи) че(тврѫто)к, прїиде ѡт моунтѧн стеѳан воевода, сынь богдана воеводи, и сѫтвори прѫвое побѣжденїе на арѡна на серети, на тинѫ оу должещ; вторы побои сѫтвори сѫ ним оу арбикоу, и пак вѫзможе стеѳан воевода. по том же сѫбра сѧ вѫсѣ землѧ сѫ свѧтѣишим митрополитом кур ѳеѡктистом и сѫ помощїѫ божїѫ помазашѧ его на господство на серети идеже именоует сѧ мѣсто то дерептате и до селѣ. и прїѧть скиптри молдавскои земли [In anul 6965 Aprilie 12, în Joia mare, veni dela Munteni Stefan Voevod, fiul lui Bogdan Voevod, şi făcu întăia biruinţă asupra lui Aron, la Siretiu, în tina dela Doljeşti; a doua luptă a dat-o cu dânsul la Arbic şi iarăşi a biruit Stefan Voevod. Iar după aceia se adună toată Ţara cu preasfinţitul Mitropolit chir Teoctist şi cu ajutorul lui Dumnezeu îl unseră la domnie, pe Sireti, unde se numeşte locul acesta Dereptate şi până acuma], în I. Bogdan, Letopisețul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909), secț. ist. p. 91 şi 126.—In Cronica dela Putna: вѫ лѣто ѕцѯе мѣсѧца априлїа в҃і. вѫ великыи четврѫтокь стеѳань воевода, сынь богда(на) воеводы, прїиде отѫ моунтѣнь и сѫтвори прѫвое побѣжденїе на арона воеводы на сиретѣ, на тинѫ оу должещи, вторыи же бои сѫтвори сѫ нимь оу арбикоу и пакы вѫзможе божїемь помощїемь стеѳань воевода. по томь сѫбра сѧ сѫ свѣтлѣишимь митрополитомь курь ѳеоктистомь вѫсѣ землѣ и помаза его на господство на сиретѣ, идеже именоуеть сѧ дерептате до сего дьне и приѧть скиптри молдавскыѧ землѣ, la I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 144, 194, 253, 254. Textul din această cronică este foarte asemănător cu cel din Letopisețul lui Azarie.—In Cronica breuiter scripta p. 92: In dem jar, als man schreybt nach Christi geburt 1457 in monde Aprilis am dem XI tag an eynem dynstang in der Carwochen vor Osteren do ist kumen Stephanus voyvoda eyn sune Bognes voyvoda, der mit cleyner macht kam mit den montanem und mit den nyderen lenden als 6 thausend man. Vnd komen auff Aaron voyvoda an eynem pache ader wasser mit dem namen Hresska bei der Dolschecht. Do hat Stephan voyvoda den Aaron voyvoda geslagen auss dem land, vnd ist selbst her blyben mit macht. Ibid. şi notele.—In cea mai veche Cronică scrisă în româneşte, a lui Grigorie Ureche: „După doi ani a domniei lui Petru Vodă Aron, rădicatu-s'au dela țara muntenească Ştefan Vodă, feciorul lui Bogdan Vodă, cu multă mulțime de oaste muntenească, şi din țară adunați, şi au intrat în țară. Şi silind spre scaunul Sucevei, i-au eşit înainte Petru Vodă Aron pre Siret, la sat la Doljeşti, la Tină, şi s'au lovit în ziua de Joi-mari, Aprilie 12, şi înfrânse Ştefan Vodă pre Aron. Ci Aron Vodă nu se lăsă cu atâta, ci de iznoavă s'au bulucit, şi al doilea rând se lovi cu Ştefan Vodă la Orbic, şi iarăşi izbândi Ştefan Vodă . . . . . Deci Ştefan Vodă strâns-au boerii țării şi mari şi mici şi altă curte măruntă, dimpreună cu mitropolitul Theoctist şi cu mulți călugări, la locul ce se cheamă Direptate, şi i-au întrebat pre toți, este cu voia lor tuturor să le fie domn. Iară ei cu toții au strigat într'un glas: In mulți ani dela Dumnezeu să domneşti! Şi de aci cu toții l-au rădicat domn cu voia tuturor, şi l-au pomăzuit spre domnie mitropolitul Theoctist, şi de acolea luă Stefan Vodă steagul țării Moldovei, şi se duse la scaunul Sucevei", în Letopisețul Țării Moldovei până la Aron Vodă, Bucureşti 1916, ed. C. Giurescu p. 42-43. Cp. I. N. Popovici, Chronique de Gligorie Ureche, Bucarest 1911, p. 37-38. Un manuscris are în loc de Doljeşti: Joldeşti pre Siret. In Letopisițile Țării Moldovii publicate de M. Kogălniceanu, ed. I, Iaşi, 1852, 1 p. 118: „la sat la Joldeşti pre Siret, la tină".

Cu privire la ştirile de mai sus, rămân încă unele lucruri de lămurit.

Sigur că prima ciocnire între Ştefan Vodă cu Petru Aron a avut loc în ziua de 12 Aprilie a anului 1457, care zi cade Marţi, în săptămâna mare, înaintea Paştelor, aşa cum e în Letopiseţul dela Bistriţa şi în Cronica breuiter scripta. Că în 1457, 12 Aprilie cade Marţi, vezi A. Giry, Manuel de Diplomatique, Paris 1894, p. 201 şi 248, F. Rühl, Chronologie des Mittelalters und der Neuzeit, Berlin 1897, p. 285, II, Grotefend, Taschenbuch der Zeitrechnung des deutschen Mittelalters und der Neuzeit, Hannower 1922 p. 190 şi Dr. Szentpétery Imre, Oklevéltani naptár, 1912, p. 110. Cp. pentru această observaţie şi I. Vlădescu, Isvoarele p. 63, 103 şi 133, şi acelaş, Inceputul p. 445, 453 şi Olgierd Górka în Cronica breuiter scripta p. 92, nota 2. Cp. şi I. Ursu. Ştefan cel Mare, Bucureşti 1925 p. 12-13. August 12 din Cronica Moldopolonă, în loc de Aprilie 12, s'ar explica prin aceia că autorul Cronicei va fi confundat pe а(и) din manuscrisul ce l-a avut înainte cu а(г). — Zilei de Joia mare din Cronica Moldopolonă, din Letopiseţul lui Azarie, din Cronica dela Putna, din Cronica lui Ureche îi conrespunde 14 Aprilie. Aceasta va fi fiind ziua ciocnirei a doua, — de după cea dela Doljeşti — dela Orbic, dintre Ştefan cel Mare şi Petru Aron. In vre-o redacţie primitivă a Cronicei, care a servit de bază celor ce s'au păstrat, vor fi fost amândouă datele: Marţia mare, 12 Aprilie pentru Doljeşti, şi Joia mare 14 Aprilie pentru Orbic. Din ele copiştii ulteriori vor fi pierdut, din nebăgare de seamă, 14 Aprilie, rămânând apoi să se întrebuinţeze ziua de 12 Aprilie. când pentru Marţia mare, când pentru Joia mare. Şi tot aşa, apoi s'a pierdut ştirea de dată, pentru lupta dela Orbic. I. Minea, Letopiseţele, în Cercetări ist. (Iaşi). anul 1 (1925) p. 231-232 zice că: „este eroare de copist 12 Aprilie în loc de 14 Aprilie, în care zi a căzut Joia mare dinaintea Paştilor anului 1457 . . . . . . Se poate admite că deoarece suntem în faţa unei ştiri prescurtate a vechiului letopiseţ, lupta dela Doljeşti să fi fost la 12 Aprilie, iar cea dela Orbic la 14 ale aceleeaş luni şi tot în acea zi pe câmpul de războiu, care a ajuns câmp de dreptate dumnezeiască faţă de Petru Aron, în Joia mare, Ştefan a fost uns ca domn al Moldovei".—Data de XI, din Cronica breuiter scripta, p. 92 este greşală a copistului în loc de XII.

Prima luptă între cei doi rivali s'a dat la Doljeşti, după Letopiseţul dela Bistriţa, după cel al lui Azarie, Cronica dela Putna. Cronica breuiter scripta şi după Cronica lui Ureche. Satul este arătat pe Sireti în Letopiseţul lui Azarie, în Cronica dela Putna şi în Cronica lui Ureche. Este deci satul Doljeşti din jud. Roman, aşezat în adevăr pe Sireti [Ind. stat. p, 299. Harta stat. major, planşele Târgu-Frumos şi Roman]. Satul trebuie sa fie foarte vechiu, deşi nu se găseşte pomenit decât *relativ* târziu. Aşa în 7123 (1615) Martie 24, când se pomeneşte şi un ispisoc de cumparătura dela Ioan Armeanul Voevod asupra satului: должещин на алежа и сж част шт став . . . ѹ волости романскои [Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 158, M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 227. Cp. şi Ghib. revista Teodor Codrescu (Iaşi), 1 (1916) p. 54]. Doljeşti din Letopiseţul dela Bistriţa. arătat ca loc unde a fost înmormântat Şandrea portarul, cumnatul lui Ştefan Voda, căzut în lupta cu Muntenii, dela Râbnic, în 1481 Iulie 8, este o greşala în loc de Dolheşti, unde se afla mormintele familiei Şăndrea. Observ cu această ocazie că: погребе(н) бы(ст) ѹ шца своего ѹ до(л)же(щ) trebue tradus cu: a fost înmormântat la tatăl său, în Doljeşti şi nu; „lângă tatăl său", vezi I. Bogdan, Cronice inedite planşa XI, p. 42, 57, 75, Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Voda, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 65: „Dolheşti", I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 196-197; N. Iorga, Inscripţii 1 p. 63; G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare, în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925), p. 129, 287.

Locul luptei e determinat şi prin cuvântul tină, în Letopiseţul lui Azarie, în Cronica dela Putna şi în Cronica lui Ureche, ce înseamna glod, mlaştină. Şi în adevăr la sud de Doljeşti şi la nord de Sagna, nu departe de Sireti, pe teritorul moşiei Bâra, numită pe vremea lui Alexandru cel Bun. Fundenii, se află şi Pâraul Glodos, pomenit şi în hotarnica satului Fundeni şi în uricul dela Alexandru Voevod, din 6936 (1428) Septemvrie 3: до кран

боүковиноү до гло(д)·ѡ(т) негрещи оү н(н)фоү(н)дѫтꙋрѣ — la marginea codrului, până la Glodul dela Negrești, în Infundătură [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 1 p. 224-227 și Hărțile stat. major, planșele Târgu-Frumos și Roman]. Altă determinare este locul numit Hreasc sau Hreasca, în Letopisețul dela Bistrița, iar în Cronica breuiter scripta arătat ca pârău sau apă. Nu este vorba de un sat cu acest nume. Hreasc este cred cuvântul malorus хрястка, totuna cu хрящ, rus хрящъ, cartilage și cu щебень, décombres, blocage, blocaille, bulgar храстъ, arbrisseau, arbuste, sârb храст, chêne,—ar însemna deci stufiș, spinăriș, huceag, rămășiță de pădure [cp. I. Bogdan, Cronice inedite p. 71] și ar fi de pus *poate* în legătură cu unul din numele locurilor, pe care s'au întemeiat satele Buruenești, Rădiu și Răchiteni, de pe lângă Doljești. Satele cu numele Hreasca, din Moldova, cel din com. Pogana, jud. Tutova, cel din jud. Dorohoi și cel din jud. Baia, sânt toate departe de Sireti [Ind. stat. p. 394, 39, 148 și 607. Vezi și M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 1 p. 46, 48, 49]. Unul din manuscrisele ce cuprind cea mai veche cronică românească are Joldești în loc de Doljești [cp. și Letopisețul Țării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu. București, 1916, p. 42, rândul 36, și I. N. Popovici, Chronique de Gligorie Ureache, Bucarest 1911 p. 38 : „la sat la Joldești pre Sireatiu"]. Ar putea face pe cineva să se gândiască [A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 4 p. 270 : „Petru Aron . . . . . . să fi ieșit la războiu tocmai la Joldești în ținutul Botoșanilor . . .", după ce ibid. p. 11 se pare că e pentru Doljești] la satul Joldești, din com. Fântânele, jud. Botoșani, așezat pe Sireti [Ind. stat. p. 64, 619, Harta stat. major, planșa Dolhasca]. Acesta este și el sat vechiu, identificat cu satul din uricul din 6941 (1433) Noemvrie 16: на имѧ анноүшчинь дворь [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 2 p. 594-596, 1 p. 369-371]. Ar putea crede cineva aceasta cu atât mai mult cu cât și aici este valea Glodinoasa și valea Glodului, conrespunzătoare satului Glodeani, din uricul din 1433 și cuvântului tină din cronici. Dar, după arătările izvoarelor aduse mai sus, Ștefan fiind biruitor, nu ne-am putea explica retragerea lui, atât de mult spre sud, ca a doua luptă să se dea la Orbic, căci aceasta este a doua localitate a luptei dintre Ștefan Vodă și Petru Aron. Locul acesta se numește Arbic în Letopisețul lui Azarie și în Cronica dela Putna, iar în Cronica lui Ureche, Orbic. Este vorba de pârăul Orbic din jud. Neamț, care e pomenit din vechi vremuri. Așa în 6937 (1429) Iunie 3: на ѡрбикꙋ [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 1 p. 269, 273-274], în 6946 (1438) Noemvrie 9 [ibid. 2 p. 30-31], iar în documentele din vremea lui Ștefan cel Mare e numit chiar Oarbic, formă apropiată de арбик, așa de ex. în 6988 (1480) Septemvrie 11 : на ѡбършїе ѡарбиковѣ [I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 244-245], și în 6999 (1491) Octomvrie 15 : на ꙋстїе ѡарбикове [ibid. p. 472-473]. Și satele Orbic din com. Buhuși și Costișa din jud. Neamț (acesta din urmă numit și Hărlitești) sânt *se pare* foarte vechi. Unul din ele este pomenit într'un uric din 7098 (1590) Mai 13, dela Petru Voevod, prin care se întărește lui Ciolpan sulițașul jumătate de sat din Orbic, cumpărată dela Mihăilă și Frățiță, feciorii lui Ghedeon, nepoți lui Margeni, strănepoți Marinii și lui Mihăilă Moinescul [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 2 p. 30, 419 ; Frunzescu, Dicționar topografic p. 334 ; Dicț. statistic al României, București 1915 2 p. 628 ; Harta stat. major, planșa Buhuș. In Ind. stat. lipsește].—Dela Doljești, deși biruitor, Ștefan Vodă s'a retras destul de mult spre sud și apoi spre apus, către Bistrița și munți, ca să-și asigure retragerea, în caz de înfrângere [Hărțile stat. major, planșele Târgu-Frumos, Roman, Icușești, Bozieni și Buhuș]. Se vede că nici forțele militare ale rivalului, Petru Aron, nu erau de disprețuit și se desprinde aceasta poate și din vorbele Cronicarului ; „ci Aron Vodă nu se lăsă cu atâta, ci de iznoavă s'au bulucit și al doilea rând se lovi cu Ștefan Vodă la Orbic".

Nelămurit este și locul „Dereptate", pe Sireti, unde a fost ales de Țară și uns ca Domn, de către Teoctist mitropolitul, Ștefan Vodă, arătat în Le-

---

topisețul lui Azarie, în Cronica dela Putna și în Cronica lui Ureche. Istoricii noștri, vorbind de dânsul, nu caută să-l arate unde vine. Nu e de nesocotit părerea lui Papadopol-Callimach, în Anal. Acad. Rom. tom. 10 (1889) p. 22, că numele localității este în legătură cu numele unui Luca Dereptate, pomenit în niște documente dela Mircești [cp. și I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 254]. Intr'un uric din 7036 (1528) Martie 18, Petru Voevod întăria lui Luca Direptate și surorii sale, Anușca, satele Cozmești și Mircești, pe Sireti. Luca Direptate este pomenit și într'un uric din 7077 (1569) Iulie 13, dela Bogdan Voevod, când se întăresc fiicelor lui Luca Dereptate aceleași sate [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 2 p. 538-539]. N'ar fi de mirare ca acest Luca Direptate să-și aibă numele „Direptate" dela bunul său, din nefericire necunoscut. Buna lui Luca Direptate, Stana, avea uric de întăritură asupra satelor Cozmești și Mircești dela Ștefan cel Mare. Și acest presupus Direptate din vremea lui Ștefan cel Mare poate să-și aibă numele dela câmpia Direptate. Această presupunere mă ademenește cu atât mai mult cu cât satele Mircești și Cozmești, acesta un fost cătun lângă Mircești [Frunzescu, Dicționar topografic p. 137], vin chiar pe Sireti, lângă Răchiteni și în fața Doljeștilor [Harta stat. major, planșa Târgu-Frumos.—Cp. însă N. Iorga, Istoria bis. rom. ed. 2, vol. 1 p. 90, că locul se numea Direptate, căci acolo se ucideau osândiții].

Ștefan Vodă a venit dela Munteni, după Letopisețul lui Azarie și Cronica dela Putna, dela Țara Muntenească, cu multă mulțime de *oaste muntenească și din țară adunați*, după Cronica lui Ureche, „cu o putere mică, cu Munteni și cu Țara de jos, ca la 6000 de oameni", după Cronica breuiter scripta. Informația dată de izvorul din urmă mai ales e de mare importanță, căci această informație e fixată la 1502, deci numai la 45 ani, după petrecerea faptului. Ștefan Vodă a venit din Țara Muntenească și cu ajutor de acolo. Incă înainte de 1457 Aprilie 12, când se ciocni întâia oară cu Petru Aron, trebuie să presupunem că Ștefan Vodă atrăsese de partea sa o parte cel puțin din Moldova de jos, care îi dădu și ajutor de oaste. La aceasta vor fi contribuit *poate* nu puțin și rudele sale, de prin părțile Trotușului și ale Bacăului. Căci aici la Borzești, după legendă, e leagănul de familie al Voevodului. Aceasta poate e una din cauzele care îl va fi făcut pe Ștefan cel Mare să râdice împreună cu fiul său Alexandru, în anul 7001 (1493) Iulie 9 — 7002 (1494) Octomvrie 12, biserica din acest sat [G. Balș, Bisericile lui Ștefan cel Mare, în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925) p. 86-87; C. I. Istrati, Biserica și podul din Borzești, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 26 (1904), secț. ist. p. 263, 273, stampa III; Melchisedec, Notițe ist. și arh. p. 125; N. Iorga, Inscripții 1 p. 26, Istoria lui Ștefan cel Mare p. 306-307; I. Ursu, Istoria lui Ștefan cel Mare, București, 1925, p. 8, 409]. Nu e întâmplător *poate* nici faptul că la această biserică a dăruit Ștefan Vodă în 7003 (1495) Nocmvrie 3 un tetroevanghel, în care Domnul se arată fiul „lui Bogdan Voevod și al Oltei" — въ цркѡ(в) ѡ(т) бѡ(р)зещи на тотрꙋ(ш) — „ca să-i fie pomenire neclintită, cât va fi această biserică" [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. II, 755. Observ cu această ocazie că acesta e al patrulea loc, pe lângă pomelnicul dela Pobrata, cel dela Bistrița și cel de pe piatra de mormânt dela Probota, unde se găsește numele Oltei, mama lui Ștefan Voevod, — Melchisedec, Notițe ist. și arh. p. 153 (Bogdan Voevod. Maria Doamna Olteanca); N. Iorga, Inscripții 1 p. 61; G. Balș, Bisericile lui Ștefan cel Mare în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925), p. 290 și Bisericile Moldovenești din veacul al XVI, în Bul. com. mon. ist. anul 21 (1928), p. 343; Melchisedec, Inscripțiunea dela Războieni, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 7 (1885) sect. ist. p. 184, 192; St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 147. In I. Minea, Pomelnicul dela M-rea Bistrița, în Cercetări ist. (Iași), anul 5-7 (1929-1931) p. 346 lipsește. Este însă, după discuția din Cercetări ist. (Iași), anul 8-9 (1932-1933) nr. 1 p. 70: „Ni se spune că Ștefan era fiul lui Bogdan Vodă, pomenit special și mai înainte și al doamnei Oltea". — Maria, arătată ca mamă a lui Ștefan Vodă, în uricul din 6974 (1466) Iulie 9 —: за дꙋшꙋ и за спа-

сенїе свѣтопочившаго родителѣ нашего Богдана воевода и за дѫшѫ и за спасенїе матери нашеи марїа — poate fi aceiaşi Oltea, cu numele de calugarie Maria, lucru ce pare a ieşi din Maria Doamna Olteanca, daca nu cumva în forma primitivă va fi fost: Maria Doamna, [şi] Olteanca, vezi A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 4 p. 110. Cp. N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 44; D. Onciul, Din Istoria României, Bucureşti, 1914, p. 48; M. Costachescu, Observari istorice cu privire la neamul lui Ştefan cel Mare, Iaşi p. 4; I. Minea, Cercetari ist. (Iaşi), anul 8-9 (1932-1933) p. 70. Maria poate fi însa Doamna legitimă a lui Bogdan Voevod, pe când Oltea a fost cea nelegitima, mama dreapta a lui Ştefan cel Mare, cealalta fiindu-i vitrega. I. Ursu, Istoria lui Ştefan cel Mare, Bucureşti 1925, p. 451 crede ca „Oltea e pretinsa mamă a lui Ştefan". Cp. ibid. p. 8, 427-429: „Noi nu putem sa dam mamei eroului alt nume decât cel pe care l-a dat el însuşi: Maria". Sa se observe apoi ca pomenirea Mariei se face într'o danie catra Manastirea Probota, ca e aratata ca moarta în 1466 Iulie 9, ca Oltea e înmormântata în Probota şi a murit în 6973 (1465) Noemvrie 4].

O întrebare, la care nu se poate răspunde însa cu informaţiile căpatate în istorie pâna acuma, e *prin cine* exista — *dacă există* — aceasta legatura a lui Ştefan cel Mare cu regiunea Borzeştilor, mai bine zis a Trotuşului, a Bacaului? Prin mama sa, Doamna Oltea? Dar nu ştim mare lucru cu privire la ea. Ca era din Muntenia sau din Oltenia şi că Bogdan Voevod a cunoscut-o pe când era acolo în refugiu, nu rezulta de nicairi [cp. N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 44, Stud. şi Doc. 6 p. 531; D. Onciul, Din Istoria României, Bucureşti, 1914, p. 48: „prin mama sa Oltea-Maria, stranepot al Basarabilor, Ştefan . . ."; V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Voda, Bucureşti, 1904, p. 37; St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 147; M. Costachescu, Observari istorice cu privire la neamul lui Ştefan cel Mare p. 4]. In Moldova de jos era un ţinut şi un sat, poate, „Olteni", pomenit în 6943 (1435) Septemvrie 1: wлтѣни, în 7007 (1499) Noemvrie 14: къ wлтѣнох, în 7022 (1514) Dechemvrie 17: Oltenii, în 7037 (1529) Martie 17: pustietate în Olteni, în 7054 (1546) Mai 15: ѹ олтѣнох [M. Costachescu, Doc. Mold. în Şt. M. 2 p. 339, 683, 683, 338, 534, 302, 56], dar acesta nu ne poate da nici o lămurire cu privire la originea Oltei.—Probabil ca boerul Vlaicu era fratele Oltei. El e pomenit ca unchiul lui Ştefan cel Mare de doua ori şi anume în uricul din 6975 (1467) Ianuarie 1: к. н. влаика оѹика нашего [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 117] şi cel din 6980 (1472) Octomvrie 8: привилїе . . . ѹси емѹ похорили вь домо(ѵ) рѹсо(ѵ)лов wт флочещи, тогди коли погорили и привилїе пана влаикѹла ѹика нашего — privilegiile . . . toate i-au ars în casa Rusului din Floceşti, atunci când au ars şi privilegiile panului Vlaicul, unchiul nostru [ibid. 1 p. 177. Numele Vlaicul, neobicinuit în Moldova, nu e convingator, pentru originea lui munteneasca. Şi el, ca şi Bogdan Voevod, tatal lui Ştefan cel Mare, va fi fost un pribeag din Moldova şi revenit în Moldova. odata cu Ştefan cel Mare, în al carui divan îl gasim dela început, din 6965 (1457) Septemvrie 8 până în 6975 (1467) Ianuar 30, ca pârcalab de Cetatea Alba [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 4, 2 p. 544 şi Ghib. în Revista Arhivelor, Bucureşti 1 (1923) p. 117, — uneori apare numai numele fara epitetul de pârcalab], apoi din 6975 (1467) Septemvrie 11 până la 6988 (1480) Septemvrie 15, ca pârcalab sau staroste de Hotin [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 120-246, 2 p. 544, — uneori numai cu numele „Vlaicul", uneori numai cu epitetul de pârcalab, de multe ori însoţit de fiul sau, Duma], din 6989 (1481) Fevruarie 1 apare ca pârcalab de Orhei, alaturi de fiul sau, Duma [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 249, 2 p. 544]. Ultima oara apare în 6992 (1484) Iunie 8 [ibid. 1 p. 288]. Dacă numele lui, „Vlaicul", e muntenesc, numele fiului sau, Duma, e moldovenesc. Acesta apare încă din 6976 (1468) Septemvrie 12, în divanul lui Ştefan Voda, înpreuna cu tatal sau [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 128, 2 p. 513]. Ca sa apara în divan în 1468, el trebuia, în acest an, sa aiba cel puţin 20 de ani şi e greu de admis, ca

muntean de origine, născut în Muntenia, pe la 1448, să poarte acest nume atât de moldovenesc, Duma, obicinuit în neamul lui Ştefan cel Mare, un nepot de soră al său, numindu-se, cum vom vedea, Dumşa, Dumşa postelnicul. — Dar unele date, deşi nu cu totul sigure, ne-ar arăta că Vlaicul e moldovean de origine. Aşa într'un uric din 6,74 (1466) Ştefan Voievod întăreşte boierului Vlaicul o selişte la Chişinău, la fântâna Albişoara, cumpărată dela Toader, feciorul lui Fedor, şi dela Fedorel, drept 120 de zloţi tătăreşti [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 116]. Vorbindu-se, probabil, de acelaş loc, într'un uric din 7084 (1576) Aprilie 25 se spune că: васУтка, до(ч)ка марики, внУка еримии(и) ви(в)шїи ви(с)тѣрник, щосѣ именова(л) по минише(с)кїи чи(н) евлогїе, прѣУночата влаикУла . . . продала свою правою ѡ(т)нинУ и дѣдинУ е(д)но село, на имѣ кишинеУл на бжкУ, У воло(ст) лапУшною, и сж млини У бжкУ испривилїе на потврж(ж)денїе, що има(л) прѣдѣда еи вла(и)кУл ѡ(т) стараго стефана воево(д), — Vasutca, fiica Maricăi, nepoata lui Ieremia, fost visternic, care s'a numit după cinul călugăresc Evloghie, strănepoata lui Vlaicul . . . a vândut a sa dreaptă ocină şi moşie, un sat, anume Chişineul pe Bâc, în ţinutul Lapuşnei, şi cu mori în Bâc, din privilegiu de întăritură, ce a avut străbunul ei Vlaicul, dela bătrânul Stefan Voevod — [I. Halipa în Trudî bessar. gubern. ucen. arh. kommissii 1 p. 171]. Acelaş lucru se spune şi într'un uric din 7125 (1616) Noemvrie 29 [ibid. p, 173]. De altfel, Ieremia visternicul cumpără şi alt loc în această parte, cum se vede din uricul din 7025 (1517) Dechemvrie 15 [I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 75] şi din cel din 7035 (1527) Fevruarie 12 [I. Minea, în Cercetări ist. (Iaşi), anul 4[2] (1929) p. 217-219]. Rezultă că Ieremia visternicul este fiul lui Vlaicul. Dar într'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 20, Ştefan cel Mare, cumpărând satul Giuleşti, din ţinutul Neamţului, pe pârăul Negru, îl dăruieşte boerului Ieremia visternic, pe care-l numeşte fiul lui Galeş: нашУ слУгУ пана еремїю вистѣрника, сына галешова [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 144-145]. Deci Vlaicul se numea Vlaicul Galeş, Galeş fiind numele tatălui şi *poate* şi al Oltei. Acest Galeş cred că este totuna cu Galeş, pomenit într'un uric din 6998 (1490) Martie 15. E vorba aici de satele: гжлешещїи на Устїе ржкжтжwа и монастирь що ест на Устїе дїенеца . . . и пжнчещїи и хоржещїи и половина wт нжнещи, где бил галеш (Găleşeştii la gura Răcătăului şi mănăstirea ce este la gura Dieneţului . . . şi Pănceştii şi Horgeştii şi jumătate din Năneşti, unde a fost Galeş [I. Bogdan D. Şt. 1 p. 403-405]. Toate satele de mai sus sânt în jud. Bacău [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 204: Găleşeşti. Acesta lipseşte în Dicţ. statistic al României, Buc. 1915, şi în Ind. stat.; Pănceştii tot acolo, Frunzescu, cit. p. 340; Dicţ. statistic cit. 1 p. 70; Ind. stat. p. 32; Horgeştii asemenea, Frunzescu cit. p. 235; Dicţ. statistic cit. 1 p. 74; Ind. stat. p. 31; Năneştii asemenea, Frunzescu, cit. p. 308-309; Dicţ. statistic cit. 1 p. 76; Ind. stat. cit. p. 32; Harta stat. major, planşa Răcăciunii-Căiuţul, 1 : 100.000]. Să nu se uite apoi ştirea dintr'un uric adus mai sus, că în satul Floceşti, în casa Rusului, de pe Tazlăul-mare, deci de prin acelaş ţinut, arseseră şi privilegiile unchiului lui Ştefan cel Mare, Vlaicul. Să se ţie apoi seamă că fiul lui Vlaicul, Duma pârcălabul, a avut ca moşie, ce i se întăreşte de Ştefan cel Mare, prin uricul din 6987 (1479) Mai 14: два села на име рогожѣнїи на сжрет [I. Bogdan D. Şt. 1 p. 226-227], azi moşia Rogoazele, din com. Brătila, jud. Bacău, foastă a Mănăstirii Tazlăului. Această moşie era a lui Duma, probabil, dela tatăl său. In aceleaşi părţi, prin uricul din 6996 (1488) Aprilie 5, Ştefan cel Mare dăruieşte lui Duma pârcălabul din satele sale — wт нашиχ селаχ — satul на имѣ где бил фете на богдана и една селища У томже χотари на тотрУш, на имѣ где бил wана wт моиша, що нам wстало таа села wт влжчи и wт кнѣгини его wлгы ис привилїе деда нашего але-

---

ѯандра воеводи — anume unde a fost Fete, pe Bogdana, şi o selişte în acelaş hotar, pe Totruş, anume unde a fost Oană dela Moişa, ce ne-au rămas aceste sate dela Vâlcea şi dela cneaghina lui, Olga, din privilegiul bunului nostru, Alexandru Voevod [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 344-346; M. Costăchescu, Doc. mold. în. Şt. M. 2 p. 164, 171]. Va fi fost şi Vâlcea şi cneaghina lui, Olga, rudă de a lui Ştefan cel Mare, nu pot ştie, dar se pare că boerul Vlaicul era originar din Moldova de jos.

Mai departe, întrebarea la care se cere un răspuns este dacă nu cumva Ştefan Vodă era legat de regiunea Borzeştilor, prin tatăl său, Bogdan Voevod. Originea acestuia este şi ea învăluită, în parte, de mister.E sigur, fiul luiAlexandru cel Bun dar niciodată nu apare alături cu alţi fii, în documentele acestuia. Apare ca frate al lui Ilie Voevod, în 6940 (1432) Ianuarie 4 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 331, rândul 4, p. 332, 336], în 6940 (1432) Ianuarie 17 [ibid. p. 338, rândul 9, p. 339], în 6941 (1433) Ianuarie 28 [ibid. p. 350, rândul 16, p. 351], deci ca fiu al lui Alexandru cel Bun. Ca fiu al lui Alexandru cel Bun îl arată pe Bogdan Voevod Cronica dela Putna: богданъ воевода, сынъ алеѯандра воевода, отьць стефана воеводы [I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 144], Cronica moldopolonă : Bogdan voieuoda, sin Alex⟨an⟩dra voieuodi [ibid. p. 174 şi I. Bogdan, Cronice inedite p. 121], Cronica anonimă [I. Bogdan, Vechile cronice cit. p. 189] şi în Cronica lui Ureche: aici se confundă Alexandru cel Bun cu Alexăndrel Voevod [Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916 p. 35-36]. Asemenea Ştefan cel Mare, fiul său, numeşte de foarte multe ori pe Alexandru cel Bun bunul său [de ex. I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 4, 66, 105, 108, 169, etc., etc.], după cum aproape totdeauna în inscripţii el se numeşte fiul lui Bogdan Voevod [cp. de ex. G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare, în Buletinul com. mon. ist. anul 18 (1925), p. 21; Kozak, Inschriften p. 58 ; G. Balş cit. p. 24, 27; Kozak cit. p. 45-46 ; G. Balş, cit. p. 31 ; Kozak cit. p. 128; G. Balş cit. p. 34; Kozak cit. p. 202 ; G. Balş cit. p. 40 ; ibid. p. 46, 47; ibid. p. 52, 57 ; ibid. p. 58, 61; ibid. p. 67 ; ibid. p. 68 ; ibid. p. 75, 81 ; ibid. p. 97, 109 ; ibid. p. 117 ; ibid. p. 118 ; ibid. p. 132; Kozak cit. p. 198-199 ; G. Balş, cit. p. 138-139 ; ibid. p. 150-151; ibid. p. 153, 154 ; ibid. p. 156 ; ibid. p. 157; ibid. p. 266-267 ; ibid. p. 278, 281 : ibid. p. 286-287 ; cp. asemenea Kozak cit. p. 68, 69, 75, 80, 84, 102-110, 117 ; cp. Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. 1, 5, etc., etc. ; acelaş, O vizită în Bucovina ; acelaş, Inscripţiunea dela Războeni, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom, 7•(1885), secţ. ist. p. 171-172 ; N. Iorga, Inscripţii 1 p. 3, 5, 38, 41, 43-44 etc.; cp. D. Dan, Mănăstirea şi Com. Putna şi Cronica Episcopiei de Rădăuţi, etc.].—In documentele lui Bogdan Voevod apare uneori şi fiul său, Ştefan cel Mare, ca în 6959 (1451) Iulie 31 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 400], în 6959 (1451) Octomvrie 17 [ibid. p. 403], în 6958 (1450) Fevruarie 11 [ibid. p. 750]. In uricul din 1451 Iulie 31, arătat mai sus, Bogdan Voevod numeşte şi pe Ştefan Voevod şi Petru Voevod, fraţii săi. Iar în documentul din circa 1450 Martie 24, el numeşte pe Alexandru Voevod, tatăl său [M. Costăchescu, cit. 2 p. 753]. Nu mai este nici o îndoială în privinţa originei, după tată, a lui Bogdan Voevod [cp. însă Melchisedec, O vizită şi I. Ursu, Relaţiile Moldovei cu Polonia p. 71, unde se admite că Bogdan Voevod este fiul lui Bogdan, fiul lui Alexandru cel Bun. — Melchisedec revine asupra acestei păreri în Tocilescu, Revista p. istor., arh. şi fil. 7 p. 372-373. I. Ursu, Istoria lui Ştefan cel Mare, Bucureşti, 1925, p. 427, revine asemenea: „Tatăl său (al lui Ştefan cel Mare), Bogdan al II-lea, a fost fiul legitim al lui Alexandru cel Bun şi al soţiei sale, Marina" ; cp. şi V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 39-40]. De ce însă Alexandru cel Bun nu-l numără între fiii săi, în documente ? Era foarte probabil *un fiu natural* al lui Alexandru cel Bun. Aşa spun cronicarii poloni, Długosz şi după el, Miechowski şi Crommer [Długosz, Histor. ed. v. II, XIII; col. 59-60, ed. n. V, XII, 73 ; Miechowski, ed. din 1521, Cracovia p. CCCXII-III, Crommer ed. Basel, 1555 p. 511-512, la N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899 p. 102 ; V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti 1904 p. 39 ; I. Minea,

---

Informaţiile româneşti ale cronicii lui Ian Długosz, Iaşi, 1926 p. 40; P. P. Panaitescu, Influenţa polonă în opera şi personalitatea cronicarilor Grigore Ureche şi Miron Costin, Acad. Rom. seria 3-a, tom. 4 (1925) sect. ist. p. 290]. Aşa se spune şi în unele manuscrise, ce cuprind cea mai veche cronică scrisă în româneşte: „n'au fost Bogdan Vodă fecior cu cununie, ce copil lui Alexandru Vodă", — confundând însă pe Alexandru cel Bun cu Alexăndrel [Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916 p 33 şi Noui Contribuţiuni la Studiul Cronicilor Moldovene, Bucureşti, 1908 p. 8-9; cp. şi A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 141; N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 43; I. Ursu, Istoria cit. p. 427, cum am văzut mai sus, îl crede fiul legitim al lui Alexandru cel Bun].—De nicăiri însă nu putem ştie cine a fost boeroaica, mama lui Bogdan Voevod. Părerea lui I. Ursu [loc. cit.] că mama lui Bogdan Voevod e Marina, Doamna lui Alexandru cel Bun, „ceeace reese din documentul, prin care Ştefan numeşte pe Cneajna *mătuşă*, arătând că e *fiica lui Alexandru şi a Marinei*" şi că „Bogdan a fost astfel fratele Cneajnei şi prin urmare fiu legitim al lui Alexandru cel Bun şi al Marinei", nu se poate susţine, [In I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 147: тютка наша кнѣжна . . . за дѹши родители еи алеѮандра воевода и за дѹши матерю еи марина и за дѹши и за здравие еи], căci Chiajna (nu Cneajna) a fost sora lui Bogdan Voevod, prin tatăl Alexandru cel Bun.—Bogdan Voevod a fost şi el pribeag în Muntenia „unde Vlad Dracul ţinea pe o nepoată a fugarului" [N. Iorga, Istoria cit. p. 44; V. Pârvan, Alexăndrel cit. p. 37; pentru soţia lui Vlad Dracul cp. I. Minea, Vlad Dracul, în Cercetări ist. (Iaşi), anul 4[I] (1928) p. 134] şi el vine la domnie tot cu ajutor de prieteni, poate prin aceleaşi părţi ale Bacăului, pe unde legenda pune originea lui Ştefan cel Mare [N. Iorga, Istoria cit. p. 45-46; V. Pârvan, Alexăndrel cit. p. 37]. Fapt este că Bogdan Voevod, în contra lui Oleszki, se retrage tot în sud şi spre munţi, „ad Montana confugiens" pentru a-şi aduna oaste „praedonum et latronum manus", spune supărat Długosz, „oaste de pe unde au putut", spune Cronica lui Ureche [V. Pârvan cit. p. 42; Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916 p. 36; I. Minea, Informaţiile româneşti ale cronicii lui Ian Długosz, Iaşi, 1926, p. 40]. Tot prin părţile Borzeştilor îşi avea, *se pare*, şi el *poate* şi mama lui moşiile. Bogdana, pârăul şi satul dela Bacău şi Bogdăneştii, sânt cred în legătură cu Bogdan, tatăl lui Ştefan cel Mare [cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 892-893]. Sfârşitul lui tragic, la Răuseni, lângă Suceava, după o scurtă domnie, va fi făcut să nu ni se păstreze mai multe ştiri despre familia lui [cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 406. — Satul Răusenii din jos de Suceava înainte de 1425 Mai 12 fusese al boerului Strovici. Cu această dată avem un uric prin care Alexandru cel Bun îi dă lui Strovici, în schimbul acestui sat şi a celuilalt de pe Jijia şi pentru tătari, alte sate Ibid. 1 p. 173-177. Cui va fi dat Alexandru cel Bun aceste sate, Răuseni, putem numai presupune. Cel de pe Jijia îl dăruieşte Ştefan Voevod lui Micle, cu uricul din 6941 (1433) Dechemvrie 14. M. Costăchescu cit. 1 p. 373. Cel din jos de Suceava, la 1425, îl va fi dat Alexandru cel Bun lui Mearea, socrul său şi tatăl Doamnei Marina, sau fiului lui Mearea şi fratele Doamnei Marina, boerului Bratul. Cp. M. Costăchescu, cit. 1 p. 296 şi 2 p, 297, 819. Aşa trebuie îndreptat locul din Letopiseţul dela Bistriţa: петрѫ же воевода родї сѧ ѡтѫ марини, дѫщи мѫрина, I. Bogdan, Cronice inedite p. 35, 50, în петрѫ же воево(д)а родн(дї)сѧ ѡ(т) марини дѫщи мѣрина, ibid. planşa II. Bratul, boerul, fratele Doamnei şi unchiul lui Petru Voevod, este probabil acel „germanus avunculus eiusdem Petri", la care a fost ucis, la Răuseni, Bogdan Voevod, în ziua de 16 Octomvrie 1451, într'o Vineri, în zori de ziuă. M. Costăchescu, cit. 2 p. 406, 831. Asemenea şi inscripţia dela biserica din Răuseni, biserică începută în 7011 (1503) Septemvrie 8, de către Ştefan cel Mare şi sfârşită de Bogdan Voevod, în 7012 (1504) Septemvrie 18: нача сѫздати храмь сѫ . . . . . . на се(м)

мѣстѧ где бы(л) ѹсѣчена глава ѡца его богдана воеводи, Kozak, Inschriften p. 117; G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare, în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925) p. 117]. Nu se cunoaşte nici măcar mormântul lui. Va fi fiind la Răuseni? Ar spune-o inscripţia. E la Rădăuţi? Nu este vre-o dovadă. N. Iorga, Istoria Românilor în chipuri şi icoane, Craiova, p. 18, spune că: „fu aşezat în biserica de lemn a satului unde pierise". Mai târziu, „când Ştefan, fiul acestui al treilea Bogdan fu Domnul Moldovei, el făcu biserica de piatră din Răuseni . . . Insă trupul mortului fu dus la Rădăuţi, şi acolo o inscripţie îl aminteşte în aceleaşi cuvinte ca şi pe înaintaşii săi în Scaunul Moldovei". Biserica, cum am văzut mai sus, e sfârşită în 1504, Septemvrie 18, de Bogdan, fiul lui Ştefan. Inscripţia dela Rădăuţi, însă, la care se face aluzie, are acest cuprins: † благочьстивыи и ⟨христолюбивыи iѡ⟩ стефа(н) воевода гп(д)рь земли молдавскои сйь бог(д)ана воеводы ѹкраси гро(б) сьи ѹикоу своемѹ iѡ бог(д)анѹ воеводѣ § сйѹ алеѯа(н)дра воеводы *** вл҃ѣ(т) ѕ҃цп҃и м(с)ца ге(н) л҃ (binecinstitorul şi de Hristos iubitorul Io Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a înpodobit această groapă unchiului său, Io Bogdan Voevod, fiul lui Alexandru Voevod, în anul 6988 (1480), luna Ianuarie 30), G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare, în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925) p. 280-281; Kozak, Inscriften p. 108; Melchisedec, O visită în Bucovina, în Tocilescu, Revista p. istor., arh., şi fil. anul 1, vol. 2 (1883) p. 61 greşit: ѹнѹкоу; Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuţi p. 12. Din analiza cuprinsului inscripţiei, mormântul nu poate fi în nici un caz al tatălui lui Ştefan cel Mare, Bogdan Voevod — cp. N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 625, unde se spune că: „Săpătorul a pus fără îndoială acest ѹнкоу pentru ѡтецѹ, căci *acesta* e tatăl lui Ştefan". La fel Dan loc. cit. — Intâi este greu de admis o greşală ѹикоу în loc de ѡ(т)цѹ şi apoi este şi mai greu de susţinut ca în formularea inscripţiei, în anul 1480, Ştefan să se numească fiul lui Bogdan Voevod şi apoi mai departe să spuie că a înfrumuseţat această groapă, — presupunem — tatălui său, fiul lui Alexandru Voevod. — Este vorba mai curând de un alt fiu, necunoscut, al lui Alexandru cel Bun, ***poate tocmai cel pomenit în uricile lui Ilie Voevod, şi acesta,*** n'ar fi ***în acest caz,*** Bogdan Voevod, tatăl lui Ştefan cel Mare. Unii cred că Bogdan Voevod e fiul lui Alexandru, fiul lui Ştefan cel Mare. Vezi Kozak cit. p. 108; N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 625; St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 185.

Urmând mai departe lucrurile, mai găsim legături ale neamului lui Ştefan cel Mare cu Moldova de jos. Cunoaştem fraţii şi surorile lui. In pomelnicul dela Bistriţa îi găsim pe toţi: Ioachim, Ioan, Cârstea, Maria şi Sora. [St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 147; I. Minea, Pomelnicul dela M-rea Bistriţa, în Cercetări ist. (Iaşi), anul 5-7 (1929-1931) p. 346] Altceva nimic nu ştim despre fraţii lui Ştefan cel Mare. Se pot face numai presupuneri, în ce priveşte pe Iachim. El este poate tatăl boerului lui Ştefan cel Mare, Petrică sau Petre Iachimovici. Acesta e numit de două ori în documentele lui Alexăndrel Voevod, în 6961 (1453) Iunie 12 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 468, rândul 14, p. 469] şi în 6961 (1453) Iunie 20 [Ibid, p. 473, rândul 8-9, p. 474]. E numit apoi, în divan, în documentele lui Ştefan, din 6966 (1458) Septemvrie 5 până în 6982 (1474) August 26. Uneori apare sub numele simplu de Petrică [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 534]. Rar apare şi un frate al lui Petrică, Vasco, ca în 6974 (1466) Septemvrie 15 [ibid. 1 p. 112] şi în 6975 (1467) Ianuarie 1: петрика и брата его васка ѧкымовичи [ibid. p. 118]. Petru al lui Iachim a căzut sigur în lupta cu Turcii dela Rahova. In adevăr, în pomelnicul dela Bistriţa, la cap. 140 „Ceşti boiari în războiu cu Turci au perită", găsim şi pe Petră a lui Ioachim [I. Minea, Pomelnicul dela M-rea Bistriţa, în Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9 (1932-1933) p. 51]. Poate Iachim, al cărui drum e pomenit în hotarnica unui „pustiu de cealaltă parte a Podragăi", dăruit de Ştefan cel Mare cu uricul din 7000 (1492) Noemvrie 24: мѣсто ѡт пѹстини по тои сторони подраѕѣ, ѡт дороги ıакимови

долѫв до трех глодωв [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 410] Mănăstirei Putna este fratele lui Ştefan Vodă. Aş crede aceasta cu atât mai mult cu cât alături cu pustiul acesta în acelaş uric apare satul Ştiubeiul de pe Başeu şi alături cu acesta este şi satul Petricani, fost, cum vom vedea mai jos, al lui Dumşa postelnicul, fiul Sorei, sora lui Ştefan Vodă. Numai cât în aceiaşi hotarnică ca hotarnici megieşi apar şi Dinga pitarul şi Iaţco Hudici, rudă apropiată cu Ioachim Hudici, din uricul din 6975 (1467) Ianuarie 10 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 119; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 291, 450, 848-849].

Dacă despre Iachim pot face măcar această presupunere, despre ceilalţi doi fraţi, Ioan şi Cârstea, nu se ştie nimic.

Despre surorile Domnitorului se ştie ceva mai mult. Maria a fost măritată cu Şandrea, portarul de Suceava. El este aproape fără nici o îndoială nepotul de fiu al lui Şendrea, pomenit ca stăpânul satului Dolheşti, încă din 6906 (1398) Iulie 2, sub Ştefan Vodă Muşat [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 16, 19]. Apoi sub Alexandru cel Bun, în 6912 (1404) Iulie 20 [Ibid. p. 50-51, 2 p. 487]. Şandrea portarul este pomenit în divanul lui Ştefan Vodă, din 6987 (1479) Aprilie 29 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 224] şi până în 6989 (1481) Aprilie 20 [ibid. p. 253]. El a căzut în lupta cu Ţepeluş, la Râmnic, în 1481 Iulie 8 [Cronica dela Putna: вѫ лѣто ѕцпѳ, іоулїа и, бысть разбои сѫ цѫпѫлоушемь на ребникь и . . . вѫзможе стефань воевода и разбивь ихь и посѣче и заклавь ихь и велма сѫмрѫть вѫ нихь сѫтвори и цапалоуша изь землѧ прогна; вѫ томь же бои погыбе и шандрѣ — în anul 6989 (1481) Iulie 8 a fost război cu Ţăpăluş la Rebnic şi . . . Stefan Voevod a biruit şi bătându-i şi i-a tăiat şi i-a măcelărit şi multă moarte a făcut întrânşii şi pe Ţapaluş l-a alungat din ţară; In acest războiu a pierit şi Şandrea [I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 147, 254, 261]; In Cronica moldopolonă: Anno 6989 Iuly 8 bithwa s Czapalussem na Ribnik rzecze w ziemi multansky, i porazil go Steffan voieuoda; tham mu zabith iego hethman Sandra w tej bituie — în anul 6989 Iulie 8 a fost război cu Ţapaluş la apa Râbnicului, în Ţara Muntenească, şi l-a bătut Stefan Voevod; acolo în această luptă i-a omorît pe hatmanul Şandrea [ibid. p. 177 şi I. Bogdan, Cronice inedite p. 124]; In letopiseţul dela Bistriţa: влѣ(т) ѕцпѳ ю(л) и вне(д) бы(ст) разбои сѫ мѹнтѧни и сѫ цапалѹше(м) ѹ ребни(к) . . . и то(г)да и ша(н)дрѣ паде ѹ то(м) ра(з)бою и приведе(н) би(ст) и погребе(н) бы(ст) ѹ ωца своего ѹ до(л)же(щ) — în 6989, luna Iulie 8, într'o Duminică fu război cu Muntenii şi cu Ţapaluş la Rebnic . . . şi atunci şi Şandrea căzu în acest război şi fu dus şi îngropat la tatăl său, în Doljeşti [I. Bogdan, Cronice inedite planşa X-XI, p. 42]; In Cronica breuiter scripta p. 107: 6989. In dem monet Iulij in dem 16 tag an eynem suntag do hat Stephan voyvoda eyn gross vbe(r)flyssyge schachtinge mit den Czypelusch voyvoda in Montyenen an eynem wasserr, das heyst der Rybnyg; vnd Got halff dem Stephan voyvode, das er den Czypelusch voyvoda, mit allem seynen folck ser schlug vnd gewan den streyt vnd der schlug den Czypelusch; vnd satzt den Flade voyvoda zu eynem heren in Montynen, welchys sun noch heyt lebet vnd her in Montenem ist. Da wurd auch des Stephan voyvoda schwager der schlagen, Schandro genand, eyn retlycher rytter,—6989. în luna Iulie, în 16 zile, într'o Duminică, Ştefan Voevod are o mare luptă cu Ţepeluş Voevod, în Muntenia, la o apă, care se numeşte Râbnic; şi Dumnezeu a ajutat lui Ştefan Voevod, căci el a lovit foarte tare pe Ţepeluş Voevod şi cu toată oştirea lui şi a câştigat lupta şi a ucis pe Ţepeluş; şi a pus pe Vlad Voevod ca domn în Muntenia, al cărui fiu trăieşte şi azi şi e domn în Muntenia. Acolo a fost omorît şi cumnatul lui Ştefan Voevod, numit Şandru, un bun cavaler [cp. şi N. Iorga în Buletinul Com. Ist. 9 (1930) p. 193. Ziua de 16 e greşită, cea de 8 fiind cea adevărată, căci în 1481, ziua de 8 Iulie cade într'o Duminică, —cp. Oklevéltani naptár, Dr. Szentpétery Imre, 1912 p. 121; I. Vlădescu, Inceputul, Acad. Rom. seria 3

(1923) tom. 4, mem. 8, secț. ist. p. 446] ; In cea mai veche cronică scrisă în românește la fel : „Fu războiu în țara munteneascā, de s'au bătut Ștefan Vodă cu Țăpăluș Vodă la Râmnic . . . Și dela Ștefan Vodă încă au picat om de frunte, Șendrea hatmanul și l-au adus de l-au îngropat în Dolhești, lângă tată-său". Uneori în mss se află : „Șendrea hatmanul au fost cumnat lui Ștefan Vodă" [Letopisețul Țării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, București 1916, p. 64-65]. Este înmormântat la biserica din Dolhești, din jud. Baia, moșie a familiei sale (Doljești din letopisețul dela Bistrița e o greșală, ж cu χ confundându-se ușor în slavonește). I. Ursu, Istoria lui Ștefan cel Mare, București 1925 p. 301 crede că Doljești și Dolhești este tot una. Peatra de pe mormânt nu se mai poate citi [N. Iorga, Inscripții 1 p. 63 ; G. Balș, Bisericile lui Ștefan cel Mare, în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925) p. 125, 127, 129, 287]. Aici la Dolhești este înmormântată și soția lui Șandrea, sora Domnului, Maria, după cum ne arată inscripția de pe mormânt: сѫи гроб є(ст) рабѣ бжи марии кнѣгинѣ пана шандри пωртарѣ иже и прѣстави сѧ кѫ вѣчнѣи ωбитѣли и погребена здє влѣ(т) ѕцчд м(с)ца ма(рт) кз в пнєд по пасцѣ — această groapă este a roabei lui Dumnezeu, Maria, cneaghina lui pan Șandrea portar, care s'a strămutat către veșnicul locaș și a fost îngropată aici, în anul 6994 (1486), luna lui Martie în 27, Luni după Paști [N. Iorga, Inscripții, 1 p. 63 ; G. Balș, Bisericile lui Ștefan cel Mare, în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925) p. 287 ; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 2 p. 480. In adevăr în 1486, în Martie 27 a fost Luni, a doua zi de Paști, cp. Oklevéltani naptár, Dr. Szentpétery Imre p. 66]. Că Șandrea portarul era în adevăr cumnat cu Ștefan cel Mare se adeverește și din relația lui Baltazar de Piscia: „Sciandrus eius cognatus" [Columna lui Traian 7 p. 378 ; Emile Picot, Chronique de Moldavie, par Grégoire Urechi p. 139 ; I. Ursu, Istoria lui Ștefan cel Mare, București 1925 p. 301 ; Cronica breuiter scripta p. 107. Pentru această înrudire cp. și N. Iorga, Istoria lui Ștefan cel Mare p. 197 etc.]. Că moșia Dolhești a fost a lui Șandrea portarul se vede și din uricul din 7010 (1502) Fevruarie 22, prin care добра, дочка иванкова, и племениковє єи тоадер мечка и брат єго, бѣрзѧ, сыновє мѫринини, ѹси оунѹковє пана шандрѣ портарѣ (Dobra, fiica lui Ivanco, și verii ei, Toader Mecica și fratele său, Bearzea, fiii Mărinii, toți nepoții panului Șandrea portarul) au vândut ωт их праваго ѹрика, ωт ѹрика и выкѹпленїѧ оуика их пана шандри портарѣ, єдино сєло на шѹмѹзѣ, на имѣ долхєщи . . . и пак добра, дочка иванкова, и племениковє єи тоадер мечка и бѣрзѧ, привилїѧ що имали оуика своєго пана шандрѣ портарѣ ωт нас жє на тоє сєло на долхєщи и єщє двѣи старїи привилїи що имали их содѫщєвє ωт нашєго дєда ωт алиѯандра воєводи на тоєжь вишєписанноє сєло на долхєщи що на шѹмѹзѣ (din al lor drept uric, din uricul și cumpărătura unchiului lor, pan Șandrea portarul, un sat pe Șumuz, anume Dolhești . . . și iarăși Dobra, fiica lui Ivanco, și verii ei, Toader Mecica și Berzea, privilegii ce a avut unchiul lor, pan Șandrea portarul, dela Noi, pe acest sat, pe Dolhești, și încă două vechi privilegii ce au avut răzășii lor, dela bunul nostru, dela Alexandru Voevod, tot pe acest mai sus scris sat, pe Dolhești, ce-i pe Șumuz) [I. Bogdan, D. Șt. 2 p. 196-197]. E vorba aici de un frate al lui Șandrea, Ivanco, și de o soră, Mărina, ce a fost măritată cu un Mecica. Dobra, Toader Mecica și Berzea îi erau nepoți de frate și de soră [cp. M. Costăchescu, Observări istorice cu privire la neamul lui Ștefan cel Mare, Iași, p. 9 și acelaș, Doc. Mold. în. Șt. M. 2 p. 480, unde credeam pe Ivanco și Mărina, fii ai lui Șandrea]. O fiică cunoscută a lui Șandrea și a Mariei se numea Neacșa [Intr'un uric dela Bogdan Voevod, din 7022 (1514), Domnul arată că dă Mănăstirii Pobratii „un sat anume Heaciul, pe care au fost dat acel sat *vara Domniei sale, Neacșa, fata Mariei, sora tatălui Domniei sale, Ștefan Vodă,* la moartea

sa, din al său drept uric şi cumpărătoare, ce li-au fost cumpărat tatăl Domniei sale, răposatul Ştefan Vodă", vezi Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti, 1910 p. 113; M. Costăchescu, Observări cit. p. 9, Doc. Mold. cit. p. 480-481]. Altă fiică se numea Dragna, soţia lui Clănău spatariul [Intr'un uric din 7016 (1508) Martie 2, Bogdan Voevod întăreşte lui Clănău spatariul şi jupânesii lui Dragnii mai multe sate. Intre ele şi satul „în gura Strajnicei, anume Radoslăveştii, unde au fost Radoslav, ce-au fostu cumpărat acel sat luminatul şi răposat părintele Domniei meale Ştefan Vodă . . . şi după jaloba a lui nostru credincios boiariu Clănău spătariul şi ***a nepoatei sale, a noastră seminţie*** (în traducere seminţie conrespunde slavului, din original, племенница, vară) ***Dragna,*** le-au fostu dat lor acel sat Radoslăveştii", la Ghib. Sur. 1 p. 66-70. Intre documentele dela Acad. Rom. era unul, care arăta că „Draga, fata Şendrii hatmanului" a avut 5 feciori, Rusca, Biliu, Şendria, Soriţa şi Mărie, la Sever Zotta, Arhiva genealogică 2 (1913) p. 71. Aici şi alţi urmaşi ai lor. Intr'un document din 7106 (1598) Aprilie 22 se arată că нлѣна кнѣгинѫ дра҄ѕина постелника, дочка тѹркѹла сѹлџѣрѣ, внѹка клънъѹ спътарѣ и кнѣгини его драгни, la Ghib. Sur. 20 p. 83, 85; M. Costăchescu, Observări cit. p. 9-10]. Altă fiică a lui Şandrea portarul se numea Magdalina, cum se vede dintr'un document din 7186 (1677) Noemvrie 5, prin care se întăreşte stăpânirea unor strănepoţi ai lui Muşat şi Ivancu peste a patra parte din satul Nicoreştii de sus şi de jos, dela ţinutul Tecuciului, dreaptă cumpărătură lui Muşat şi Ivancu dela Drujin Sulgeriul şi dela Petre spătariul, feciorii Magdalinii, nepoţii lui Şendrea hatmanul, cu uric dela Bogdan Voevod [la Acad. Rom. Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1908 p. 74 şi Alexandru Papadopul-Calimah, Despre Gheorghe Stefan Voevod, Bucureşti, 1886 p. 150-151. Pentru sat, Ind. stat. p. 359]. De aici se mai vede că Şandrea hatmanul avea satul Nicoreştii, dela ţinutul Tecuciului. Altă moşie a lui Şandrea în aceste părţi era satul Cărbuneştii dela ocolul Agiudului din ţinutul Putnei, pomenit într'un act din 1642 Mai 11 · „nepoţii Şandrei ce-au fostu hatman" ce aveau privilegii „dela Ştefan Vod(ă) cel Bun" [N. Iorga, Stud. şi Doc. 4 p. 112-113. Pentru acelaş sat, Alexandru Papadopul-Calimah, cit. p. 10-11. Satul era lângă Şchiopeni şi Buciumi. Acesta din urmă este şi azi în com. Caşin, jud. Bacău, Ind. stat. p. 472].

A doua soră a lui Ştefan cel mare, Sora, a fost măritată cu Isaia vornicul. Singurul loc unde el ne apare cumnat lui Ştefan Vodă este în Cronica breuiter scripta, cum vom vedea mai jos. El apare, în divanul lui Ştefan Vodă, ca pârcălab de Neamţ, începând din 6966 (1458) Aprilie 12 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 11] până în 6973 (1465) Martie 3 [ibid. p. 88]. Din 6973 (1465) Aprilie 11 apare ca pârcălab de Chilia [ibid. p. 90], până la 6976 (1468) Fevruarie 5 [ibid. p. 126]. Din 6976 (1468) Septemvrie 12 apare ca vornic [ibid. p. 128] până în 6978 (1470) Noemvrie 26 [L. T. Boga, Doc. Basarabene 4 (1929), Chişinău p. 9: Isail dvornicului şi a fiului său]. Poate e acelaş cu Isaia postelnicul din 1457 şi începutul anului 1458 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 4, 6; 2 p. 258, 262]. A fost unul din conducătorii luptei dela Baia, contra Ungurilor, cum vedem din Cronica breuiter scripta p. 94-95: „. . . Do wurde auch Mattyass der Kunyg geschossen myt zweyen pfeylen, dy er auss dem land bracht. Wer dem Stepfen voyvoda seyn grosser hoffgrof Ysaya getrew gewesen, vnd wer an gerytten, wu es im befollen war, so were keyn fuss dar von kumen. Das must er auch seyn haubet drum geben vnd ander vyl. [Ibid. anul greşit: 6977 (1469)]. Cum ni se spune, vornicul Isaia a fost bănuit de necredinţă şi din această pricină el şi cu mulţi alţii şi-au pierdut capul. In adevăr, în aceiaşi Cronica breuiter scripta p. 96 se spune: „In dem monde des Ianuarji in dem selbygen Iar an dem 16 tag lyss der voyvoda dem Isaya dem hoff groff seynem schwoger das haubt abschlagen" [întâmplare pusă greşit sub anul 6978 (1470)]. Se vede deci că şi-a pierdut capul şi că ***era cumnat lui Ştefan Vodă.*** [Cp. şi N. Iorga, în Buletinul Com. Ist. 9 (1930) p. 189 şi P. P. Panaitescu, în Revista Istorică Română 1 (1931) p. 159]. Ştirea morţii lui Isaia vornicul şi a altor boeri e pomenită şi în alte izvoare ale noastre. Aşa

---

în Letopisețul dela Bistrița se spune: влѣтѡ ѕцоа҃ ге(н) ѕі҃ 8 вторни(к) 8сѧчень бы(ст) исаиѫ двoрни(к) съ негрилъ ча(ш)ни(к) и алеѯа столни(к) — în anul 6979 (1471) Ianuarie 16, într'o Marți, a fost tăiat Isaia vornicul, cu Negrilă ceașnicul și Alexa stolnicul [I. Bogdan, Cronice inedite planșa V, p. 38, 53]. In Cronica Moldopolonă : Anno domini 6979 dal scziącz Ysaiya duornika, Niegrila czesnika i Aleksa stolnika — în anul 6979 a tăiat pe Isaia vornicul, pe Negrilă ceașnicul și pe Alexa stolnicul [ibid. p. 123 și I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 175, 225]. In Letopisețul lui Azarie: в лѣто ѕцоа҃ оусѣчен быст ісаїа дворник съ негрилом чашником и алеѯа столник [I. Bogdan, Letopisețul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909), secț. ist. p. 148, 183]. La fel cea mai veche cronică scrisă în românește: „Văleatul 6979, Ghenarie 16, tăe Ștefan Vodă pre Isaia vornicul și pre Negrilă paharnicul și pre Alexa stolnicul, în târg în Vasluiu" [Letopisețul Țării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, București 1916 p. 51. Cp. și N. Iorga, Istoria lui Ștefan cel Mare p. 129; I. Ursu, Istoria lui Ștefan cel Mare, București, 1925 p. 69]. — Soția lui Isaia vornicul, Sora, va fi fiind îngropată la Mănăstirea Probota, unde este înmormântat fiul ei, Dumșa postelnicul, cum se vede din inscripția de pe peatra de mormânt: † ⟨сьи гр⟩обь е(ст) раба бжїѧ пана дꙋмьши постельника снь сорннь, сестра стефана воеводи иже и прѣстави сѧ кь вѣчнѣи ѡбитѣли в лто ѕи҃ ген — această groapă este a robului lui Dumnezeu, pan Dumșa postelnic, fiul Sorei, sora lui Stefan Voevod, care s'a strămutat cătră vecinicul locaș, în anul 7008 (1500) Ianuarie [G. Balș, Bisericile moldovenești din veacul al XVI-lea în Bul. com. mon. ist. anul 21 (1928), București, p. 343; N. Iorga, Inscripții p. 61] Dumșa e arătat ca mort nu de mult, în 7009 (1501) Aprilie 25. Tot aici este arătat că nepot de soră lui Ștefan cel Mare: на(ш) сестричи(ч) па(н) дꙋмша постелни(к), покойникь [I. Bogdan, D. Șt. 2 p. 181; M. Costăchescu, Observări istorice cu privire la neamul lui Ștefan cel Mare, Iași p. 10 și Doc. Mold. în. Șt. M. 2 p. 480]. Acesta a avut moșia Petricanii de pe Bașeu. Din nefericire, nu cunoaștem moșiile lui Isaia vornicul, să știm de avea legături cu sudul Moldovei sau nu.

Nu știu nimic despre o soră a lui Ștefan cel Mare, Grajdana [Șt. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 366, unde se spune că: „despre aceasta ne vorbesc unele documente aflate la particulari"].

Și alte presupuneri ne-ar mâna cu obârșia lui Ștefan Vodă spre părțile Borzeștilor. Astfel *poate* văr cu Ștefan cel Mare este și Fetion, cum se vede dintr'un document din 7054 (1546) Martie 20: „Fetion, neam lui Ștefan Voevod", — neam și rudenie înlocuind, în surete, de multe ori pe племенникъ, văr, — și care avea moșie „pe pârău Răcătăului ținut Agiudului, anume Fichiteștii" [Ghib. Sur. 20 p. 9]. Satul e în aceleași părți ale Bacăului. Cp. Fitioneștii, în plasa Zăbrăuți, jud. Putna [Dicț. geogr. al jud. Putna p. 136-139; Ind. stat. p. 284; Harta stat. major, planșa Fitionești]. Satul își trage numele dela Fetion, care poate e totuna cu Fetion, boerul lui Ștefan cel Mare, și care apare din 6966 (1458) Septemvrie 5 [I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 19] și până în 6968 (1460) Dechemvrie 5 [ibid. p. 41, 383]. Cp. în aceleași părți satul где бил фете на богдана (unde a fost Fete pe Bogdana), de care a fost vorba mai sus. Cp. de asemenea pe Fetion Muntean, trăitor în vremea lui Ștefan cel Mare, pomenit într'un zapis din 7105 (1597) [Ghib. Sur. 20 p. 45]. Acelaș într'un uric dela Ieremia Voevod, din 7106 (1598) Ianuarie 27, în care apare Zaharia, fiul Marincăi, nepotul lui popa Danciul, strănepotul lui Fetion Muntean, care vinde 1/5 din 1/4 parte de sat din Miclăușeni, care se numesc acum Graurii, din drese de cumpărătură și de întăritură, ce a avut strămoșul Fetion Munteanul dela bătrânul Ștefan Vodă și dela Alexandru Vodă. Asemenea apare Dumitru Trușco, feciorul Oltei, nepotul lui Trif, și vinde moșia din drese de întăritură, ce a avut moșul său Trif dela Bogdan Voevod și Oltea dela Petru Voevod bătrânul din 1/2 sat Crăciunești, ce-i la

obârşia pârăului lui Golâia, jumătatea de către Stavnic, din 3 părţi o jumătate [N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 141-142 şi Acad. Rom. ms 2812 p. 101]. Apariţia numelui Oltea în neamul lui Fetion Muntean ne-ar arăta *poate* că acest Fetion Muntean este totuna cu Fetion şi încă unul din membrii familiei lui Ştefan cel Mare. O Oltea apare şi în neamul boerului Brudur, în 6997 (1489) Ianuarie 22 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 367]. Acest neam al lui Brudur avea şi satul Ţăpeştii въ олтаноу, pe la Covurlui, pomenit în 7007 (1499) Noemvrie 14 [ibid. p. 140-142. Pentru cele de mai sus cp. şi M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 534].

In ceia ce priveşte data de 12 Aprilie 1457, a venirii şi biruinţei lui Ştefan Vodă asupra lui Petru Aron, ea era socotită, în acea vreme *oarecum* ca dată oficială a începutului de domnie a lui Ştefan cel Mare. Cercetând alte însemnări contimporane, găsim socotit acelaş început de domnie. Se obişnuia *uneori* ca în inscripţii sau în însemnări pe cărţile vremii, odată cu dată de an, lună şi zi, să se adauge şi *anul curgător* al domniei Voevodului. Dau mai jos lucrurile ce le-am cules în această privinţă, mijloc ce a fost folosit uneori şi de alţii [Tocilescu, în Revista p. istor., arh. şi fil. anul 2, vol. 4 (1885) p. 485-488, pentru inscripţia din 1497 Octomvrie 26, cu lupta dela Cozmin. Asemenea A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 4 p. 269-271, pentru inscripţia dela Războeni]. Aşa în inscripţia dela biserica din Războeni, se înseamnă că lupta dela Valea Albă a avut loc în ѕцпд (6984-1476) ю(л) кѕ (26) — а г(с)два его к лѣто текѫщее (iar al Domniei lui al 20-lea an curgător) [Melchisedec, Inscripţiunea dela Războieni, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 7 (1885) secţ. ist. p. 171-172 ; N. Iorga, Inscripţii 1 p. 43 ; Iaţimirski, Slavianskiia i rusk. rukopisi Rumînskih bibliotek, Sankpeterburg, 1905, p. 869 ; G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare, în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925) p. 75, 81]. In adevăr în 1476 Aprilie 12, Ştefan Voevod înplinise 19 ani de domnie, în luna Iulie 26 fiind în al 20-lea an curgător.

Biserica lui Ştefan Vodă din Hârlău este terminată în anul 7000 (1492) Octomvrie 28, în al 36-lea an curgător al domniei [Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p, 287 ; N. Iorga, cit. 1 p. 5 ; Iaţimirski cit p. 874 ; G. Balş cit. p. 52, 57].

Pe un clopot la Mănăstireă Bistriţa se spune că e făcut de Ştefan Voevod in 7002 (1494) Iulie 25, în al 38-lea an de domnie, curgător [Melchisedec cit. p. 66 ; N. Iorga cit. 1 p. 42 ; G. Balş cit. p. 267].

Biserica din satul Borzeşti a fost terminată în 7002 (1494) Octomvrie 12, în al 38-lea an de domnie, curgător [Melchisedec, cit. p. 125 ; N. Iorga cit. 1 p. 26 ; Iaţimirski cit. p. 861 ; G. Balş cit. p. 86-87].

Biserica din Dorohoi a fost terminată în 7003 (1495) Octomvrie 18, în al 39-lea an de domnie, curgător [N. Iorga, Contribuţii la Istoria bis. noastre, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 34 (1912), secţ. ist. p. 481 ; G. Balş cit. p. 40-41].

Biserica din Păpăuţi, de lângă Botoşani, este terminată în 7004 (1496) Septemvrie 30 în al 40-lea au de domnie, curgător [N. Iorga, Inscripţii 1 p. 3 ; G. Balş cit. p. 46, 47].

Biserica dela Războeni a fost terminată în 7004 (1496) Noemvrie 8, în al 40-lea an de domnie, curgător [Melchisedec, Inscripţiunea dela Războeni, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 7 (1885), secţ. ist. p. 172 ; N. Iorga cit. 1 p. 43 ; Iaţimirski p. 869 ; G. Balş cit. p. 76, 81].

Biserica din Tazlău a fost terminată în 7005 (1497) Noemvrie 8, în al 41-lea an de domnie, curgător [Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 89 ; N. Iorga, cit. 2 p. 220-221 ; Iaţimirski cit. p. 871 ; G. Balş cit. p. 75].

Biserica din Mănăstirea Neamţului este terminată în 7005 (1497) Noemvrie 14, în al 41-lea an de domnie, curgător [Melchisedec, cit. p. 1 ; Iaţimirski cit. p. 601 ; N. Iorga, Contribuţii cit. p. 458 ; G. Balş cit. p. 109, 111].

Biserica Sfântului Ioan din Peatra este terminată în 7006 (1498) Noemvrie 11, în al 42-lea an de domnie, curgător [Melchisedec, cit. p. 75 ; Iaţimirski cit. p. 868 ; G. Balş cit. p, 94, 98].

Pe păretele clopotniţei dela biserica Sfântul Ioan din Peatra este o inscripţie pusă de Ştefan cel Mare, cu data 7007 (1499) Octomvrie 24, în al

45-lea an de domnie, curgător [Melchisedec, cit. p. 75-76; G. Balş cit. p. 133, 134, 317.

Pe un apostol din Mănăstirea Neamţului, donat de Ştefan cel Mare, se află însemnarea de an 7008 (1500) Iunie 14, în al 44-lea an de domnie, curgator [Iaţimirski cit. p. 640-641].

Pe o evanghelie dela Ştefan cel Mare se înseamnă anul 7010 (1502) Aprilie 23, în al 46-lea an de domnie, curgător [I. Bogdan, Câteva manuscripte slavoromâne, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 9 (1889), secţ. ist. p. 5-6]. Data aceasta este foarte însemnată, fiind din luna Aprilie, la câteva zile după ce se înplinise al 45-lea an de domnie.

Pe o evanghelie dată de Ştefan Vodă вх цркѡвь ѹ свои(х) дкѡрохъ иже на бистрици — în biserica din curţile sale, care este la Bistriţa — se află data 7010 (1502) Iunie 24, în al 46-lea an de domnie, curgător [Iaţimirski, cit. p. 273; Tocilescu, în Revista p. istor., arh. şi fil. anul 2 (1885), vol. 4, tabela 6].

Biserica din Volovăţ este terminată în 7010 (1502) Septemvrie 14, în al 46-lea an de domnie, curgător [Kozak, Inschriften p. 198-199; G. Balş cit. p. 132].

Pe un acoperemânt de catifea, dăruit de Ştefan cel Mare Mănăstirii Putna se află însemnarea de dată 7010 (1502) Dechemvrie 23, în al 46-lea an de domnie, curgător [Dan, Mănăstirea şi Com. Putna p. 63].

Pe o cruce dela Mănăstirea Putna, dăruită de Ştefan Vodă, se află data 7011 (1503) Octomvrie 6, în al 47-lea an de domnie, curgător [Dan, cit. p. 50].

Biserica din Dobrovăţ a fost terminată în 7012 (1504), în al 40-lea şi o lună din al 8-lea an de domnie, curgător — зві, а господства его лѣта четири десять и на ѡсмо тѫкѫще мѣсеца [G. Balş cit. p. 118, 319; Melchisedec cit. p. 136; N. Iorga, Inscripţii cit. 2 p. 206; Iaţimirski cit. p. 864]. Inscripţia este foarte interesantă, căci ne arată că se ţinea exact socoteală de luna venirii la domnie a lui Ştefan cel Mare. Păcat numai că în inscripţie nu s'a arătat anume care e luna din al 48-lea an, curgător.

Cu datele de mai sus, după care începutul oficial al domniei lui Ştefan cel Mare e în luna Aprilie a anului 1457, se potriveşte şi inscripţia de pe acoperemântul de catifea, făcut pe mormântul lui Ştefan cel Mare de fiul acestuia, Bogdan Voevod, şi care spune despre Ştefan Vodă că a domnit 47 ani şi 3 luni şi că a murit în anul 7012 (1504) luna Iulie 2, Marţi, la patru ceasuri din zi (господствовавшаго вх молдавскои земли мз лѣт и три м(с)ци и иже прѣставися вх вѣчнѣи ѡбитѣли в лѣтѡ зві м(с)ца їѹл в днь, вх день вторника вх чїтврхтыи час дне — Melchisedec, O vizită în Bucovina p. 26 şi în Tocilescu, Revista p. istor., arh. şi fil. anul 1 (1883) vol. 2 p. 263; Kozak, Inschriften p. 85 nota 1; Dan, Mănăstirea şi Com. Putna p. 61]. Arătarea este foarte importantă, fiind contimporană şi făcută de fiul Voevodului Ştefan, Bogdan Voevod. Data de an, lună şi zi, aceiaşi ca mai sus, este arătată în toate celelalte izvoare istorice ale noastre, Letopiseţul dela Bistriţa, Letopiseţul lui Azarie, Cronica dela Putna, Cronica Moldopolonă, Cronica Anonimă şi în Cronica lui Ureche [I. Bogdan, Cronice inedite p. 48, planşa 18; acelaş, Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909) secţ. ist. p. 131; acelaş. Vechile cronice mold. p. 148; ibid. p. 178; acelaş. Cronice inedite p. 127; acelaş, Vechile cronice mold. p. 189; Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 90-91]. Ziua de Marţi, care e adevărată, este arătată numai în Letopiseţul dela Bistriţa şi în Cronica lui Ureche [loc. cit. şi Dr. Szentpétery Imre, Oklevéltani naptár, 1912, p. 17]. In locurile citate mai sus, durata domniei este arătată ca fiind de 47 ani, 2 luni şi 3 săptămâni, în Letopiseţul dela Bistriţa, Letopiseţul lui Azarie, Cronica Moldopolonă şi în Cronica lui Ureche. In Cronica dela Putna durata este dată de 47 ani şi 3 luni, ca şi în inscripţia dela Putna. Lipseşte însemnarea de durată în Cronica Anonimă. Durata 47 ani, 2 luni şi 3 săptămâni

Persoanele din document sânt cunoscute. Moranciul, cumpărătorul satului Bucşăşti dela urmaşii Danciului Roşul,

---

este aproape exactă, considerând începutul domniei 12 Aprilie 1457 [Cp. şi N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 267, 348; I. Ursu, Istoria lui Ştefan cel Mare, Bucureşti, 1925 p. 277, etc.] Cp. din documente, cel din 7007 (1499) Iulie 12, al 43-lea an de domnie, curgător [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 425]. Asemenea în 7007 (1499) Septemvrie 14, în al domniei treizeci şi doilea şi spre al treilea, curgător [ibid. 2 p. 444].

Faţă de datele aduse mai înainte şi care conrespund exact cu arătarea începutului domniei lui Ştefan Vodă, sânt şi altele mult mai puţine, care nu tocmai se potrivesc. Aşa pe o evanghelie dată de Ştefan Vodă la biserica din Borzeşti se află însemnarea de dată 7003 (1495) Noemvrie 3, în al 38-lea an de domnie, curgător [M. Costăchescu, Doc. Mold. în Şt. M. 2 p. 755]. Socotind data de an, lună şi zi, 1495, Noemvrie 3 e în al 39-lea an de domnie, curgător. Se vede însă că avem a face cu un călugăr, care calcula anul dela Septemvrie, şi în acest caz anul e 1494 şi Noemvrie 3, care în adevăr e în al 38-lea an de domnie, curgător.

La fel, inscripţia dela biserica episcopiei de Huşi arată că biserica a fost terminată în 7003 (1495) Noemvrie 30, în al 38-lea an de domnie, curgător [Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 140; Iaţimirski cit. p. 872; G. Balş cit. p. 68]. Data, cu calendarul dela Septemvrie, e 1494 Noemvrie 30, care conrespunde cu al 38-lea an de domnie, curgător.

Intr'o însemnare pe o evanghelie din 7020 (1512), din Mănăstirea Neamţului, se spune că lupta dela Cozmin a avut loc în anul 7005 (1497) Octomvrie 26, într'o Joi, în ziua de Sfântul Dumitru, în al 40-lea an de domnie, curgător [Melchisedec, cit. p. 2-3; acelaş în Tocilescu, Revista p. istor., arh. şi fil. anul 2 vol. 4 (1883) p. 483-488; Iaţimirski cit. p. 632; N Iorga, Contribuţii la Istoria bis. noastre, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 34 (1912), secţ. ist. p. 459-460; Uricarul 8 p. 22-23]. Anul 1497 Octomvrie 26 a fost însă în al 41-lea an de domnie, curgător şi nu al 40-lea. Toate celelalte elemente din însemnare sânt exacte. Lupta dela Cozmin a avut loc în 1497 în Octomvrie 26, în ziua de Sfântul Dumitru şi nu în 1496 [Letopiseţul dela Bistriţa, Letopiseţul lui Azarie, Cronica dela Putna, Cronica moldopolonă, Cronica Anonimă, Cronica breuiter scripta, Cronica lui Ureche, I. Bogdan, Cronice inedite p. 44-47, ibid. planşele XIII-XVII; acelaş, Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909), secţ. ist. p. 150-151; acelaş, Vechile cronice mold. p. 148; acelaş, Cronice inedite p. 123-126; acelaş, Vechile cronice mold. 177-178; acelaş, ibid. p. 189; Cronica breuiter scripta p. 114-116; Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 70-79; cp. şi A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 4, p. 100-101; Cele 2 notiţe de care se vorbeşte ibid., nota 13, sânt una şi aceiaşi; cp. N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 230-243; I. Ursu, Istoria lui Ştefan cel Mare, 1925, p. 227-246, etc.] Apoi în 1497, 26 Octomvrie a căzut într'o Joi [Dr. Szentpétery Imre, Oklevéltani naptár, 1912, p. 67]. Rămâne să presupunem că scriitorul notiţei din 1512, gramaticul Dimitrie, a greşit cu socoteala anilor de domnie ai lui Ştefan cel Mare, punând că a fost al 40-lea, în loc de al 41-lea.

Şi din cele de mai sus, apare ca *dată oficială* a începutului domniei lui Ştefan cel Mare ziua de 12 Aprilie 1457, sau în orice caz, una din zilele imediat următoare, în care, cum spun izvoarele, el a fost proclamat, la Direptate. ca domn al Moldovei.

Totuşi arătarea unora din izvoare că a venit contra lui Petru Aron „cu Ţara de jos", cum spune Cronica breuiter scripta, sau cu oaste „şi din ţară adunaţi", cum spune cea mai veche cronică scrisă în româneşte, ne-ar face să presupunem că încă cu câteva luni înainte de Aprilie, de pe la sfârşitul anului 1456, Ştefan Vodă era stăpân pe Moldova de sud, unde îşi întocmia oaste, atrăgând de partea sa *ţara*, căreia îi întăria urice şi sate şi cu această ocazie va fi dat *poate* documentul din 1456 Octomvrie 18, dacă data lui, aşa cum am dat-o mai sus, este exactă.

l-am întâlnit cu o lună mai înainte, într'un ispisoc dela Petru Aron, din 1456 Septemvrie 20, când i se întăreşte pe lângă satul Colibenii şi „*giumătati* din Bucşăşti şi giumătati de hotar", cumpărat dela feciorii Danciului, drept 40 de zloţi [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 588-590]. Era poate ceva neregulat în vânzarea şi cumpărarea satului. Acest lucru ar explica darea documentului lui Ştefan Vodă, numai la o lună, fără 2 zile, după cel al lui Petru Aron, dacă, cum am spus mai sus, data lui de an este exactă. Altă deosebire mai este, că în documentul lui Petru Aron se întăreşte lui Moranciul şi satul Colibenii pe jumătate şi jumătate din Bucşăşti, pe preţul de 40 de zloţi, în cel al lui Ştefan Vodă se întăreşte întregul sat Bucşăşti, cumpărat drept 68 zloţi tătărăşti. Nu cunosc înprejurările acestei cumpărări, dar în 6968 (1460) Octomvrie 2, apare un alt ispisoc dela Ştefan Voevod, prin care sc întăreşte lui Moranciu şi lui Petria Roşcan, pe lângă altele şi *jumătate* din Bucşăşti, ce l-a cumpărat dela Petraşcu (ca şi în documentul din 1456 Octomvrie 18, dela Ştefan cel Mare) şi neamurile lor, din uricul Danciului Cernului (acelaş cu Danciul Roşul, din 1456 Octomvrie 18 şi Danciul din 1456 Septemvrie 20; Danciul Cernul şi Danciul Roşu provine dintr'o confuzie între slav. чєрныи, Negrul, şi чєрлєныи, Roşul; în original va fi fost poate чєрныи, Negrul, satul Bucşăştii fiind arătat în 1460 Octomvrie 2 pe apa Cerna, de unde îşi va fi luat numele Danciul), drept 50 de zloţi tătărăşti [M. Costăchéscu cit. şi I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 40]. Peste 10 ani, în 6970 (1462) apare un alt document dela Ştefan cel Mare, prin care se întăreşte lui Moranciu *satul* Bucşăştii pe Cerna, cumpărat dela Petraşcu, drept 60 de zloţi tătărăşti [M. Costăchescu cit.] E de observat că *tuspatru* documentele apar în pricina dintre răzăşii din Cernul şi Bucşăşti. Şi apoi să se observe asemănarea ce există între aceste patru documente, 2 câte 2. Cel al lui Petru Aron din 1456 Septemvrie 20 seamănă cu cel al lui Ştefan Vodă din 1460 Octomvrie 2 (jumătate de sat, în primul 40, în al doilea 50 de zloţi) şi apoi cel al lui Ştefan Vodă din 1456 Octomvrie 18 cu cel din 1462 (satul întreg, în primul cu 68, în al doilea 60 de zloţi). Aceste două din urmă seamănă şi în hotarnică.

In lipsa originalelor, nu mă pot pronunţa mai de aproape

în ce priveşte aceste asemănări şi deosebiri între aceste 4 ispisoace, ce apar aşa de aproape, ca timp, unul de altul.

Satul Bucşăşti este în judeţul Bacău [M. Costăchescu cit. p. 590 şi Ind. stat. p. 28]. Işi are numele dela un Bucşă [Cp. satele Bucşa, Bucşana, Bucşani, Bucşeneşti, Bucşoaia [Ind. stat. p. 473]. Celelalte numiri din hotarnica satului Bucşăşti au dispărut în mare parte. Se păstrează numele pârăului Cernul, valea Leordi, conrespunzătoare Leurdeşului, dealul Arşiţei, conrespunzătoare Arzului [Harta stat. major, planşa Târgul-Ocna, 1 : 100.000].

2.

1459.

Ştefan Voevod pentru satul Hlineşti.

Un uric pe Hlineşti din leat 6967 ot Ştefan Vodă.

Acest regest prea scurt se află „Intr'un izvod de urice şi alte scrisori de moşii a răposatului Miron logofătul, ce-au rămas fiilor săi şi rămăind după moarte dumilorsale datorii, să-s plătiască cu aceste moşii, s'au dat poronca Mării Sale lui Vodă acest zapis în sama părintelui Ghedeon Mitropolitul, să-s vânză cui a da bani la datoriile Logft. Miron şi a fiilor săi; lt 7222 Mart 1", N. Iorga Stud. şi Doc. 6 p. 151.

Satul nu se găseşte între satele ce se înpart în 1742 între urmaşii lui Miron Costin[1]. El va fi fost vândut pentru datorii, cum ne-ar arăta şi documentul de mai sus, unde se află pomenit regestul cu satul.

El este greu de identificat. Cred că e satul „Hliniştea pre Nestru cu loc de mori în Năslavcea, în ţânutul Hotinului", pomenit în Catastihul moşiilor lui Dumitraşcu Ştefan logofătul în 7135 (1627) Aprilie 20[2]. Satul a fost al Mariei Căzacăi, jupâneasa lui Trifan postelnicul, fata lui Dumitru Movilă pârcălabul, nepoata lui Văscan Movilă, strănepoata lui Hudici. Satul a fost dat lui Dumitraşcu Ştefan de Miron Barnovschie Vodă. El va fi intrat în stăpânirea lui Miron

1 Hasd. Arh. Ist. 3 p. 281-283; Radu Rosetti, Pământul p. 248-249.

2 Ghib. în revista Teodor Codrescu (Iaşi), 1 (1916) p. 68. Cp. şi M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 406-409, 405.

Costin, după moartea lui Gheorghe Ştefan Vodă sau şi mai înainte. In judeţul Hotin se găsesc azi satele Glinca, Glinoia, Glinoaia de jos, toate în volostea Briceni[1]. Azi Glina în comuna Lipcani şi Glina Mare în comuna Edineşti, din judeţul Hotin[2]. Acestea, cu h în loc de g, sânt pomenite din vechime. Aşa în 7169 (1661) Mai 7: Hlinaia la Hotin[3], în 7178 (1669) Dechemvrie 20[4], în 1807[5]. In lista satelor lui Iordache Ruset apare satul Hliniţa la Hotin[6]. In 1788 în Raiaua Hotinului sânt pomenite Hlinoaia şi Hlina[7]. Satul Hliniştea însă este arătat pe Nistru, lângă Năslavcea[8], unde azi nu se mai întâlneşte. Este un sat străvechiu. Işi are numele dela un străvechiu Hlin[9]? Sau e în legătură cu rusul глина, argilă[10]? Sau e un străvechiu хлинище? Dacă identificarea cu satul Hliniştea e bună, la 1459 el va fi fost în stăpânirea neamului Hudici.

3.

Suceava. 1459 Ianuarie 3.

Ştefan Voevod întăreşte lui Lână Rugină satele Rugineanii, Tăuţii, jumătate din Telejina, Stoboreanii, Botăşeanii şi ezerul Lahului.

матїею божїею, мы стефа(н) воево(да), гспда(р) земли м(олдав)скои, знаменито чини(м) си(м) наше(м) листо(м) вьсе(м) кто на(н) вѫзри(т) или е(г) оуслыши(т), ѡ(ж) тоти исти(н)нїи на(ш) слѹга, па(н) льнь рѹжинѫ, слѹжи(л) на(м) правою ⟨и⟩ ве(р)но. те(м)

1 Arbure, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 103-104; Harta Basarabiei de Nour.
2 Ind. stat. p. 178, 175, 587.
3 Uricaru 16 p. 207-208.
4 Ghib. Sur. 4 p. 61.
5 Ghib. Sur. 11 p. 15.
6 Radu Rosetti, Pământul p. 249.
7 Revista Arhivelor, Bucureşti, 5 (1928-1929) p. 400. Cp. V. Lungu, Despre olatul Hotinului, în Cercetări ist. (Iaşi) anul 5-7 (1929-1931) p. 262.
8 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 541. rândul 14, p. 542, 550; Arbure, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 149; Harta Basarabiei de Nour.
9 Cp. într'un document circa 7097 (1589): „o movilă mare, anume Illin", la Ghib. Sur. 24 p. 188.
10 Pentru nume cp. Glina, sat în jud. Ilfov, Ind. stat. p. 205, 587. Cp. asemenea satele Hliniţa, unul în jud. Storojineţ, altul în jud. Cernăuţi, Ind. stat. p. 344, 99, 604; Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă, p. 110. Cp. asemenea Hlincea sat în jud. Iaşi, Ind. stat. p. 201, 604; Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 114.

мыи виде(в)ше его правою слꙋ(ж)бо до на(с), жалова(л) есмы его осо(б)ною нашею мл(с)тїю и дали и потврьдили есмы емꙋ ꙋ нашїи земли мо(л)да(в)скои его ѡ(т)нни и села(м), на имѧ рꙋжінѣнїи, где би(л) до(м) его, и тьоуцїи и по(л) тележина и стоборѣнїи и вотьшѧнїи ї ѡзеро лахѡ(м) ѡ(т) грьла слнце, сь митѡ(м) и сь млино(м) ї езѣро(м) лахо(м), сь гри(н)дь ѡ(т) богата, до(л)неи ѡ(т) рен<т>е[1], богата до оустїе грьла а(н)дрїеша, і еще сь шипоте, где ꙋпадае(т) ꙋ прꙋтецꙋ. а привілїе що има(л) на те(х) села(х) и на ѡзера ѡни емꙋ покради, коли ем до(м) злодѣи покрадили, како тои сведїтели на(м) межїꙗши пре(д) нами и пре(д) нашими болѣри. тое вхсе вишеписа(н)ное како да е(ст) ѡ(т) на(с) емꙋ оури(к) сх вхсе(м) доходо(м) емꙋ и дѣти его и ꙋнꙋчато(м) его и прѣонꙋчато(м) его и прашорꙗтѡ(м) и вьсе(м) родо(м) его, кто бꙋде(т) емꙋ наи[2] близнїи, да е(ст) и(м) непорꙋшено николиже, на вѣкїи. а хотаро(м) те(м) село(м) да е(ст) постаромꙋ хота(р), покꙋда из вѣка ꙋживали. ї ѡзеро(м) хота(р) есть рѧ(н)те. а на то е(ст) вѣра гсп(дс)вми вишеписа(н)но(м) стефана воево(да) и вѣра нашего митрополита, ки(р) феѡктиста, и вѣра боери наши, вѣра пана маноила и вѣра пана влаикꙋла, пьркьлабове билогра(д)скаго, и вѣра пана гоꙗна дворника, вѣра пана хѡ(д)ка щ<ибора>[3], вѣра пана томи гинде, вера пана мика крале, вера пана питра понича, вера пана а(л)бꙋла, вера пана лази питика, вера пана крецоꙗскꙋла, вера пана исаїе пркьлаба неме(ц)скаго, вера пана стецка дьмокуша, вера пана петра ѡкимовича, вера пана ко(з)мици, вера пана бꙋ(х)ти, вера пана фетинѡна, <вѣра пана сакыша> спатаре, вѣра пана юга ви(с)те(р)ника, вера пана кра(с)ньша по(с)телника и пана тьꙋтꙋла, вера пана <тоѡадера чашника>, вера пана звере сто(л)ника, вера пана їѡа(н)на комиса и вера вьсе(х) боери наши великими ї малими. а на бо(л)ше потврь(ж)денїе и крѣпо(ст) ꙋрика велѣ(л) есмы нашемꙋ ве(р)номꙋ, добри логофе(т), писати и нашемꙋ печати прївесити кь семꙋ листо(м) нашим(м). писа(л) исаїе ꙋ сучаве ѕцѯз ге(н) г дни.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, cunoscút facem cu această a noastră carte tuturor, cari vor căta la dânsa sau o vor auzi, că aceastǎ adevǎratǎ slugǎ a noastrǎ, pan Lânǎ Ruginǎ, a slujit nouă cu dreptate şi credincios.

1 In copie рене. Dar mai departe: рѧ(н)те.
2 In copie ма.
3 In copie e: ж.

De aceia, Noi văzându-l cu dreaptă slujbă către Noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit în Ţara noastră a Moldovei, ocinele lui şi sate, anume Rugineanii, unde a fost casa lui, şi Tăuţii şi jumătate din Telejina şi Stoboreanii şi Botăşeanii şi ozerul Lahului dela gârla Soarelui, cu vama şi cu moara şi cu ezerul Lahului, cu grindul dela Bogata în jos de Rentea, Bogata până la gura gârlei lui Andrieş şi încă cu şipotele, unde cade în Pruteţ.

Iar privilegiile ce a avut pe aceste sate şi pe ezere, i s'au furat, când nişte răufăcători i-au furat casa, cum ni-au mărturisit megieşii, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri.

Toate aceste mai sus scrise să-i fie dela Noi uric, cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine îi va fi mai aproape, să le fie nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat. Şi hotarul ezerelor este Reantea.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Stefan Voevod şi credinţa Mitropolitului nostru, Chir Teoctist, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Manoil şi credinţa panului Vlaicul, pârcălabi de Cetatea Albă, şi credinţa panului Goean vornic, credinţa panului Hodco Ştibor, credinţa panului Toma Ghinde, credinţa panului Mic Crali, credinţa panului Petru Ponici, credinţa panului Albul, credinţa panului Lazea Pitic, credinţa panului Creţoiascul, credinţa panului Isaiea, pârcălab de Neamţ, credinţa panului Steţcu Dămocuş, credinţa panului Petru Ochimovici, credinţa panului Cozmiţă, credinţa panului Buhte, credinţa panului Fetion, ⟨credinţa panului Sacâş⟩ spătar, credinţa panului Iuga visternic, credinţa panului Crasnăş postelnic şi pan Tăutul, credinţa panului ⟨Toader ceaşnic⟩, credinţa panului Zbere stolnic, credinţa panului Ion comis şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar spre mai multă înputernicire şi tărie a uricului, am poruncit credinciosului nostru, lui Dobre logofăt, să scrie şi pecetea noastră să o lege către această carte a noastră.

A scris Isaiea, în Suceava, 6967, Ianuarie 3 zile.

Copia aceasta slavonă se află la Muz. municipal din Iaşi, pachet 4, nr. 2, între documentele din donaţia Drosso.

Pe aceiaşi foae de hârtie urmează: „Tălmăcirea acestui ispisoc depre rusie pre moldovenie, mai pe scurt scris". Traducerea, mai pe scurt, este exactă. Satele sânt: „Ruginenii, unde au fost casa lui, şi Tăuţii şi cu giumătate din Teleţina şi Stoborenii şi Botăşeanii şi ezerul Liahul de cătră gârla lui Soare, cu vama şi cu moara şi ezerul Liahului cu grindul dialul (sic) dela Bogatul în gios şi dela Pruntul (sic) Bogatului până în gura gârlii lui Andriiaş şi cu Şipotile, unde cade în Pruteţu". „Dresele ce-au avut pe aceli sate şi pe ezeru i s'au furat, când i-au furat tălharii casa, precum au mărturisit megieşii înaintea noastră". Hotarul „Ezerului este hotarul Rente". La sfârşit: „Acest izvod este scos din cuvânt în cuvânt dinaintea noastră. Iordachi Canta vel log. Tănasă biv căm. am scris lt 7261 Mai 29". De pe traducerea aceasta românească se mai află încă o copie din secolul al XIX-lea. O tălmăcire la fel cu aceasta se află în posesiunea mea, cumpărată dela anticarul Şaraga din Iaşi. Un regest exact al documentului se află la Arhiv. Stat. din Iaşi, Tr. 1765, op. 2014, dos. 77, fila 699 r., „cari tălmăciri să găsăşti trecută supt orighinal" şi ibid. fila 1087 r., într'un document din 7261 (1753) Iulie 2, dela Constantin Cehan Racoviţă Vvd. se citează documentul dela Ştefan cel Mare şi se arată şi strănepoţii lui Sima Rugină, ai cărui urmaşi mai apropiaţi, poate chiar fii, sânt Drăghici Rugină şi Stanca. Din aceasta din urmă sânt coborîtori şi Vasile Vârgolici şi Apostol Vârgolici. Un rezumat, cu data greşită 7006, se află şi într'o copie a documentului din 7261 (1753) Iunie 2 (sic) [Muzeul municipal, Iaşi IV/60; Ghib. Sur. 24 p. 42]. Documentul dela Muz. municipal din Iaşi l-am publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 6 (1926-1927) p. 203-204. E publicat şi în Ghib. Sur. 21 p. 3-6.

In documentul din 1753 Iulie 2 şi locul dela Arhiv. Stat. din Iaşi, se spune că satele din uricul de mai sus sânt la ţinutul Covurluiului. Aici se află şi azi satul Rugineni, în comuna Cavadineşti[1]. Satul îşi are numele dela neamul boerului Lână Rugină. Acesta avea privilegii asupra satului şi dela Domnii de mai înainte de Ştefan cel Mare[2]. Intr'un

1 Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 142; Ind. stat. p. 124, 736; Harta stat. major, planşa Bereştii şi Oancea 1 : 100.000.

2 Sate cu acest nume avem Rugineşti în jud. Neamţ şi Putna, apoi Ruginoasa în jud. Baia, Buzău, Cluj, Roman, Vâlcea, Ind. stat. p. 250, 284, 38, 73, 112, 298, 402, 409, 736. Cp. Rujinţi la ţinutul Hotinului, M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 86.

document din 7003 (1495) Ianuarie 16[1] se întăreşte Neagăi şi Stanei, fetele lui Dragomir Tăutul, satul Ruginenii pe Horincea. Intr'un document din 7269 (1760) Septemvrie 14, se arată că Ruginenii vin lângă Pogoneşti, Chetroasa, Rogojăni (peste Horince . . . . iar peste Prut merge acest hotar spre răsărit până într'o gârlă, ce se cheamă Rente). Rogojănii sânt a Mănăstirii Frumoasa[2]. Observând pe Harta stat. major vedem că moşia era foarte întinsă dela nord spre sud, dealungul Horincei. Aici găsim Rogojenii, sat pe Prut, iar la apus peste Horincea găsim valea şi dealul Pogoneştilor şi mai la răsărit de valea Pogoneştii, dealul Pietrosul şi valea Pietroasă, urme din vechile moşii Pogoneşti şi Chetroasa[3].— Pe Horincea era şi satul Tăuţi, care azi nu se mai întâlneşte, dar e pomenit în documentul din 7003 (1495) Ianuarie 16, când se întăreşte urmaşelor lui Dragomir Tăutul, cum am văzut mai sus. Intr'un document din 7261 (1753) Iulie 2 dela Constantin Cihan Racoviţă Vvd. se spune: „Iar Tăuţii şi giumătate de Telejna şi Stoborănii sânt necercate de dânşii (urmaşii lui Lână Rugină), fiind ei oameni cu nevoi"[4]. Satul va fi dispărut sau şi-a schimbat numele. Işi are numele dela neamul Tăutul, în a cărui stăpânire era în 1495[5].—Aici era şi

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 50-51. Suretul de aici e defectuos. El are Rujanii, probabil în loc de Ruj(in)eanii. Neamul lui Tăutul sau va fi fost înrudit cu al lui Lână Rugină sau satul Ruginenii, ca şi Tăuţii, va fi aparţinut câtăva vreme neamului lui Tăutul, după care se va fi întors iarăşi la neamul lui Rugină, în stăpânirea căruia îl găsim la 1753 Iulie 2. La fel se întâmplă cu satul Tăuţii.

2 Arhiv. Stat. Iaşi cit. fila 1086 r.

3 Harta stat. major, planşa Bereştii şi Oancea cit.

4 Arhiv. Stat. Iaşi cit. fila 1087 r.; Ghib. Sur. 24 p. 42.

5 Alte sate cu acest nume sânt: Tăuteni în jud. Cernăuţi, Tăuteşti în jud. Dorohoi, unul în com. Zamostea şi altul în com. Borzeşti, altul în jud. Iaşi, Tăut în jud. Bihor, Tăuten ibid., apoi Tăuţ în jud. Alba, Tăuţi în jud. Cluj şi Satu-Mare, Ind. stat. p. 792, 100, 150, 147, 202, 115, 55, 4, 112, 309. Cp. Totoeştii în jud. Neamţ, Ind. stat. p. 252, 801. Asemenea Totoeşti în jud. Iaşi, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 230. Cp. Toteşti în jud. Hunedoara, Totoiu în jud. Alba, Ind. stat. p. 801, 185, 7. Cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 111, 112, 114. Un sat Tăuteşti al neamului Tăutu e pomenit în în 7099 (1581) [Ghib. Isp. 1[1] p. 195].

Neamul Tăutul, foarte numeros, este destul de bine cunoscut. Cel întâiu pe care îl întâlnesc în documente este pisarul Tăutu, în 6938 (1430) Iulie 7, M. Costăchescu cit. 1 p. 299, rândul 21. Un Tăutul apare în divanul lui Ilie Voevod, în 6943 (1435) Octomvrie 8, M. Costăchescu cit. 1 p. 416, rândul 25. Aici, — un suret defectuos, — el apare ca frate al lui „Dumitraşcu Coşulă Stetecicu". In acest nume, defectuos, deosebim pe Dumitraşcu, care e un vechiu Duma, apoi Coşulă Steţco, boer cunoscut în documentele vechi şi care este totuna cu Steţcu Coşievici. El apare în 6945 (1437) Fevruarie 24 [M. Costăchescu cit. 1 p. 508, rândul 7] în 6946 (1438) Fevruarie 23 [loc.

cit. 2 p. 11, rândul 13] în Iunie 20 [ibid. 2 p. 24, rândul 28], în 6947 (1439) Iulie 15 [ibid. 2 p. 46, rândul 34, p. 47]. Din acelaş neam este şi Mihail Coşcievici, ce a pierdut satul Budinţii în viclenie faţă de Ilie Voevod, cum se vede în 6943 (1435) Octomvrie 18 [ibid. 1 p. 420, rândul 14, p. 423[. Ar reeşi din cele de mai sus că Tăutul era fiul lui Coşulă. In pomelnicul Mănăstirii Bistriţa, între boerii cari „în războiu de Turci au peritu", la Racova, probabil, este şi un Roman Coşuleanul [Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9 (1932-1933) p. 51[. Fiul acestui străvechiu Tăutul este *poate* Dragomir Tăutul, ale cărui fiice, Neaga şi Stana, sânt pomenite în documentul din 7003 (1495) Ianuarie 16 (la această dată tatăl lor, Dragomir Tăutul, era mort) [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 50]. Aici este pomenit şi vărul Neagăi şi Stanei, Ion Tăutul logofăt, al cărui tată, frate cu Dragomir, nu-l cunosc. I. Bogdan greşeşte când crede că Dragomir Tăutul e văr cu Ion Tăutul logofăt [ibid. 2, 514[. Ioan Tăutul logofătul, cunoscutul boer, apare întâia oară ca diac în 6972 (1464) Aprilie 28 [I. Bogdan cit. 1 p. 79], ca pisar în 6972 (1464) Septemvrie 12 [ibid. p. 84], în 6973 (1465) Martie 3 [ibid. p. 88], în 6978 (1470) Mai 7 [ibid. p. 148], în 6980 (1472) Iunie 1 [Ghib. în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi 25 (1914) p. 181 ; I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 246]. Din 6983 (1475) Martie 11 apare ca logofăt [ibid. p. 198] până în 7010 (1502) Martie 14 [ibid. 2 p. 252]. In 7007 (1499) Iulie 12 apare ca Ion Tăutul logofăt [ibid. 2 p. 425]. Tot aşa în 7007 (1499) Septemvrie 14 [ibid. 2 p. 444]. La fel şi în inscripţiile dela biserica din Bălineşti a logofătului Ion Tăutul [Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 293-295 ; Lăpedatu, Inscr. p. 212-215 ; N. Iorga, Contribuţii la Istoria bis. noastre p. 480-484 ; G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925) p. 139, 283-285]. Tot ca logofăt apare şi sub Bogdan Voevod. Aşa în 7014 (1506) Martie 22 [Acad. Rom. LXXVII/3 ; Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti, 1910, p. 106-107], în 7015 (1507) Fevruarie 20 [Acad. Rom. XLV/142 ; Iulian Marinescu cit.], în 7015 (1507) Fevruarie 22 [Ghib. Isp. 1[1] p. 45 ; altul cu aceiaşi dată, originalul la mine, publicat Ghib. în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 25 (1914) p. 184 ; Sur. 18 p. 94], în 7015 (1507) Fevruarie 27 [Arhiv. Stat. Bucureşti, Adam IV/6 ; Iulian Marinescu cit. p. 107], în 7015 (1507) Fevruarie 28 [originalul la Fundaţia Regele Ferdinand I, Iaşi, publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 5 (1925) p. 201 ; Ghib. Sur. 18 p. 98 ; alt document cu aceiaşi dată, Ghib. Sur. 18 p. 102, originalul Acad. Rom. Peceţi 232] în 7015 (1507) Martie 1 [Uricariul 18 p. 83 ; Iulian Marinescu cit. p. 107-108 ; altul cu aceiaşi dată Acad. Rom., fotografii, pachet 2 nr. 3, publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 6 (1926-1927) p. 274], în 7015 (1507) Martie 4 [Alex. Vitencu. Doc. Mold. din Bucovina, Cernăuţi, 1929, p. 11 ; N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 395], în 7015 (1507) Martie 6 [Acad. Rom. XL/18 ; Iulian Marinescu, cit. p. 108], în 7015 (1507) Martie 22 [Ghib. Isp. 1[1] p. 49], 7015 (1507) Mai 11 [Acad. Rom. ms 3316, fila 115 ; Ghib. în Buletinul Ion Neculce, fasc. 5 (1925) p. 312], în 7016 (1508) Fevruarie 11 [Arhiv. Stat. Bucureşti, Condica Asachi 2 (nr. Arhivei 262) fila 35 ; Iulian Marinescu cit. p. 109], în 7016 (1508) Fevruarie 16 [Ghib. Sur. 10 p. 9 ; altul cu aceiaşi dată în Uricarul 23 p. 166 ; altul la Arhiv. Stat. Bucureşti, Episcopia Huşi, XLIX, 1, 2 ; Iulian Marinescu, cit. p. 109], în 7016 (1508) Martie 2 [Ghib. Sur. 1 p. 67], în 7016 (1508) Martie 22 [Uricarul 23 p. 6], în 7016 (1508) Martie 24 [Uricarul 25 p. 7], în 7016 (1508) Martie 25 [Arhiv. Stat. Bucureşti, Neamţ, XX/1 ; Iulian Marinescu p. 110], în 7016 (1508) Dechemvrie 14 [Ghib. Sur. 9 p. 162 ; Sur. 18 p. 105], în 7016 (1508) Dechemvrie 15 [Arhiv. Stat. Bucureşti, secţia istorică ; Iulian Marinescu cit. p. 110-111], în 7018 (1510) Septemvrie 21]Arhiv. Stat. Bucureşti, Condica M-rei Răchitoasa IV p. 73 ; Iulian Marinescu cit. p. 111]. Alte documente dela Bogdan Voevod din 1510 şi din 1511 lipsesc, aşa că nu-l putem urmări pe Tăutul logofăt. In 1511, „pe când Sultanul se afla în Ungaria, Bogdan trimite înaintea lui, în al 7-lea an de domnie, pe logofătul Tăutul . . . ca să-i ofere supunerea [C. Giurescu, Capitulaţiile Moldovei cu Poarta Otomană, Bucureşti, 1908 p. 50]. In acelaş an 1511 şi moare [Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 123]. Mormântul lui este la biserica lui din Bălineşti, unde inscripţia ar arăta ca an al morţii

---

7009: <† сѫи е(ст) гровь пана ıѡ(н) таѹтѹла великаго л>ѡгѡфета г҃на стефана воевѡды иже и прѣставися <вл҃ѣ(т) ꙁ҃ѳ м(с)ца . . .> [Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 293 ; Lăpedatu, Inscr. p. 212 ; N. Iorga. Contribuţiii la Istoria bis. noastre p. 481 ; G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925) p. 283]. Peatra era stricată, se pare, în partea unde era însemnat anul morţii, atunci când a fost *decalcată* de pictorul bucovinean Bucevschi. după care a publicat inscripţia întăi Melchisedec, aşa că nu se ştie sigur dacă însemnarea pentru anul morţii este ꙁ҃ѳ sau ꙁ҃ѳі (7009 sau 7019). In orice caz dacă însemnarea e ꙁ҃ѳ, ea este o greşală în loc de ꙁ҃ѳі [Aşa explică lucrul Hasd. Etymologicum magnum 3, c. 3056; G. Giurescu, Capitulaţiile Moldovei cu Poarta Otomană. Bucureşti, 1908 p. 50 : „D-l Ioan Bogdan a binevoit să-mi comunice părerea d-sale, că trebuie să fie o greşală de lectură în loc de 7019"; Lăpedatu, Inscr. p. 214]. In acest caz data conrespunde cu acea dată de cronică. Nu se poate admite că ar fi fost 2 logofeţi Ion Tăutul, din care unul moare în 1501 şi altul în 1511 [Uricariul 18 p. 448 şi Uricarul 23 p. 208]. Soţia logofătului Ion Tăutul se numea poate Magdalena, după un pomelnic-grafit, aflat la biserica din Bălineşti [N. Iorga, Contribuţii cit. p. 484 ; Ioan Tăutul i подрѹжıа его Măgdălina]. Dacă nu cumva acest Ion Tăutul va fi fiind altcineva decât logofătul. Tot la Bălineşti se păstrează mormintele a patru copii ai logofătului Ioan Tăutul, Petru. Teodor, Vasilca şi Magda, morţi toţi înaintea tatălui. Petru e mort în 7002 (1494) Septemvrie 20, Teodor în 7002 (1494) Septemvrie 22, Vasilca în 7003 (1495) Septemvrie 18, Magda în 7008 (1500) Septemvrie 29 [Melchisedec cit. p. 293-295 ; aici greşit : марїи кнѣгини пана тѫѹтѹла în loc de магди дѫщи пана тѫѹтѹла etc.; N. Iorga cit. p. 481-482 ; şi aici greşit : марїи дьщи în loc de магди дѫщи ; Lăpedatu cit. p. 213-215; G. Balş cit. p. 284-285. Cu greşeli se găsesc inscripţiile de care e vorba mai sus şi în Dicţ. geogr. al jud. Dorohoi p. 15-16]. E curioasă moartea acestor copii, mai ales a celor doi dintăi, unul după altul. ceia ce poate presupune o boală molipsitoare. Se pare că logofătul Ion Tăutul a mai avut şi alţi copii. După pomelnicul-grafit (cu rezerva de mai sus, dacă acest Ioan Tăutul este totuna cu logofătul şi nu vre-un urmaş) copiii se numesc Pătraşco şi Ioan şi Nastasia [N. Iorga cit. p. 484; Lăpedatu cit. p. 215 ; aici se interpretează greşit acest pomelnic ; „pomelnicul familiei . . . grafit . . . menţionează numai pe băeţi : „Pătraşco" şi „Toader"]. Fetele poartă alte nume : „Anesiia", „Mărica" şi „Nastasia". — De fapt. în pomelnic Toader. Anesia şi Mărica fac parte din a 2-a *serie* de neam, fiind arătaţi, înpreună cu Zaharia, copiii unui Ioan, poate Ivan, fiul lui Ioan Tăutul.

Tot la biserica din Bălineşti sânt şi alte inscripţii pe morminte ale neamului Tăutu. Aşa un Dragotă Tăutulovici înfrumuseţează un mormânt mamei sale. Mariei, care a răposat în 7007 (1499) Martie 23 [Melchisedec, cit. p. 294 ; N. Iorga cit. p. 483 ; Lăpedatu. Inscr. p. 215-217; G. Balş cit. p. 285]. Numele acestui Dragotă Tăutulovici e însemnat şi pe marginea pietrei cu inscripţia bisericei din Bălineşti [N. Iorga cit. p. 480 ; Lăpedatu cit. p. 212 ; G. Balş cit. p. 139], ceia ce înseamnă poate că şi el va fi contribuit la ridicarea acestei biserici. Lăpedatu loc. cit. crede că el va fi desemnat, poate chiar şi săpat inscripţia. Acest Dragotă a lui Tăutul este cunoscut ca diac în documentele lui Ştefan cel Mare. El scrie uricul din 7005 (1497) Martie 6 şi cel din 7005 (1497) Martie 15 [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 104, 111]. Cine este Tăutul, tatăl lui Dragotă, şi în ce raport de înrudire e cu Tăutul logofătul nu ştiu. Nu e probabil că Tăutul diacul şi pisarul din 1464, 1465, 1470, 1472 să fie tatăl lui Dragotă [Lăpedatu cit. p. 216]. Pe acela îl cred totuna cu Tăutul logofătul. Tăutul, tatăl lui Dragotă, poate este un frate al logofătului. La Bălineşti este înmormântat şi un fiu al lui Dragotă, Toader Dragotovici pisar, mort către sfârşitul veacului al XV-lea [N. Iorga, cit. p. 483 ; Lăpedatu cit. p. 217], pe care nu-l pot confunda cu Toader diacul, gramaticul şi pisarul, apoi logofătul lui Ştefan cel Mare [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 341 şi 220]. O fată a logofătului Tăutul, anume Nastasia, a fost măritată cu Toa-

satul Telejina sau Telejna, cum e numit mai târziu. Azi satul nu mai este. A rămas însă ca amintire numele unei bălţi, Telejin, formată din vărsăturile Prutului, între satele Rogojeni şi Vădeni[1]. Numele este foarte vechiu[2]. — Aici era şi satul Stoboreanii, care azi nu mai este. A rămas însă numele în dealul Stoboranilor[3]. Moşia se întindea şi dincolo de Prut[4]. Satul a fost probabil tot al logofătului Tăutul, care îl va fi dat zestre unei fiice a lui, al cărui nume nu-l cunosc, şi care a fost măritată cu ceaşnicul Săcuianul şi pe care l-a pierdut Săcuianul în viclenie faţă cu Ştefăniţă Vodă. Aceasta se vede din uricul din 7036 (1528) Aprilie 8, prin care Petru Voevod îl dă schimb lui Fătul, pârcălab de Ciobrăciu, şi surorilor lui, Stanca, Salomia, Neagşa, Ana şi An-

---

der, logofătul lui Petru Rareş. In adevăr urmaşii lui Tăutul logofătul apar şi urmaşii lui Toader logofătul, numit uneori şi pisar. Aşa de ex. în 7099 (1591): внуци ѡдокїи, прѣѡнуци тѫутулу логофет и тоадеру логофету [Ghib. Isp. 1[1] p. 194]. In 7155 (1647) Mai 12: дочка ѡдокїи монахїи, внука старому тѫутоул лѡгофетоул и тодеров писарю [Ghib. Uricarul 23 p. 205; N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 57], în 7095 (1587): Dionisâia Huhuloaia, nepoata lui Toader logofăt, strănepoată a lui Tăutu logofăt [N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 56], în 1586 August 5: „Agafie . . . fata ‹Hu›huloaei, călugăriţii Dionisiia, nepoata lui Toader logofătul şi strenepoata lui Tăutul logofătul" [N. Iorga în Regeste de Documente mai mult interne pentru a servi la înţelegerea documentelor străine, ce formează volumul 11 al colecţiei Hurmuzaki, Bucureşti, 1900 p. 900] etc. Acest Teodor logofătul nu poate fi fratele lui Tăutul logofătul [Uricarul 23 p. 209]. Toader logofătul înpreună cu soţia sa, Nastasia, au ridicat Mănăstirea Homorul, în 7038 (1530) August 15 [G. Balş, Bisericile Moldoveneşti din veacul al 16-lea, în Bul. com. mon. ist. anul 21 (1928) p. 26; Kozak, Inschriften p. 29]. Aici sânt înmormântaţi amândoi [Kozak cit. p. 33-34]. Neamul lui Tăutul foarte numeros e cunoscut şi la începutul veacului al XIX-lea. [Cp. Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 294; N. Iorga, Contribuţii la Istoria bis. noastre p. 483-485; Lăpedatu, Inscr. p. 217-218; Uricariul 10 p. 92-101; Uricariul 20 p. 248-250; Uricarul 23 p. 203, 208-210; Ghib. Sur. 5 p. 172-176; Isp. 1[1] p. 194-197; N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 229, 232; acelaş Stud. şi Doc. 6 p. 56-57].

1 Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 155; Harta stat. major, planşa Bereşti şi Oancea, 1 : 100.000.

2 Sat cu acest nume avem Telejna, în jud. Vaslui. Tot aici pârău, vale şi deal cu acest nume [Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 187-189; Ind. stat. p. 397, 795, etc.]. Cred că numele apei e cel mai vechiu. El e pomenit încă din 6970 (1462) Octomvrie 5: на телѣжни [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 61-62]. Apoi în 6987 (1479) Aprilie 29: на телѣжиновѫ потоцѣ şi телѣжиновѣ [ibid. 1 p. 223-225], în 6992 (1484) Mai 13: на верхь телѣжинѣи потока şi телѣжиновѣ [ibid. 1 p. 276-277; orig. la d. Al. Băleanu din Iaşi; la I. Bogdan cit. p. 276 greşit · телѣжин‹ов›ѣ]; în 6997 (1489) Ianuarie 22 [ibid. 1 p. 369-370], în 6999 (1491) Octomvrie 15 [ibid. 1 p. 483], etc. Cp. şi M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 341-342. Pentru nume cp. Teleajenu, pârău, plaiu, munte, sat în jud. Prahova [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 480].

3 Harta stat. major, planşa Bereştii şi Oancea 1 : 100.000.

4 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1765, op. 2014, dos. 77, fila 1092 r.

ghelina, copiii lui Costea posadnicul: єдно село оу волости хоринчои на имѣ стоборѣни що изгꙋбил тоє село сакꙋıанꙋл чашник зѧт таꙋтоула логофета ꙋ хиклѣнствѣи коли вѫздвигноул сѫ инимы невѣрни єдин лотрѫ гспдрем на оуноук гсдвамы стефана воєводи и на нашꙋ землю (un sat în ţinutul Horincei, anume Stoboreani, ce a pierdut acest sat Săcuianul ceaşnic, ginerele Tăutului logofăt, în hiclenie, când, cu alţi necredincioşi, a râdicat pe un lotru, ca Domn, în contra nepotului Domniei mele, Ştefan Voevod, şi în contra ţării noastre)[1]. Este un sat

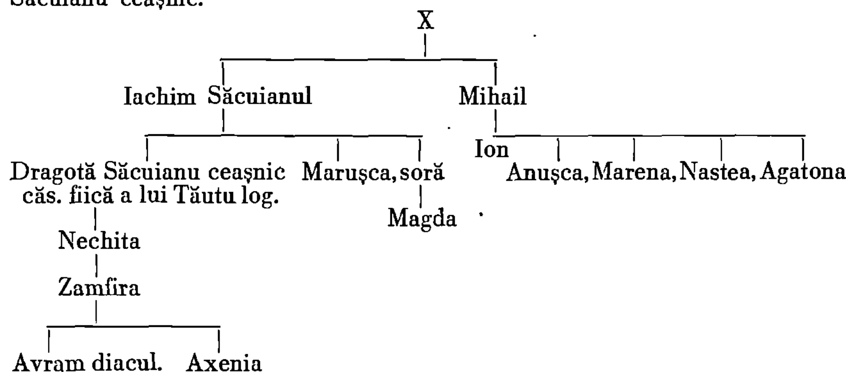
1 Uricariul 18 p. 113. Dragotă Săcuianul ceaşnic apare ca ceaşnic, poate al doilea, încă din 7015 (1507) Fevruarie 28, când se dăruieşte din partea rudelor sale, scoborîtori din Dragoş Viteazul, lui şi surorii lui, Maruşcăi, copiii lui Iachim Săcuianu, şi nepoatei lor de soră, Magdei, şi verilor lor, fiilor lui Mihail, lui Ion, Anuşcăi, Marenii, Nastei şi Agatonei, satul Săcuianii de jos, unde a fost Cozma [Originalul la Fundaţia Regele Ferdinand I, Iaşi, publicat de mine în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 5 (1925) p. 200 şi Ghib. Sur. 18 p. 97]. Ca ceaşnic sau păharnic, în divan, apare întâia oară în 7021 (1513) Martie 5 [Hasd. Arh. Ist. 1² p. 120]. Până aici ca ceaşnic, în divan, apare Moghilă şi Petrică [cp. şi Uricariul 18 p. 514]. Săcueanul apare apoi ca ceaşnic în 7021 (1513) Martie 7 [Acad. Rom. Pecete 149; Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti, 1910 p. 111-112], în 7023 (1515) Aprilie 20 [Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 157; Iulian Marinescu cit. p. 114], în 7023 (1515) Dechemvrie 21 [Acad. Rom. XCV/9; Iulian Marinescu cit. p. 114; altul în Wick. Woronetz und Putna p. 106; Iulian Marinescu cit. p. 114]; în 7024 (1516) Dechemvrie 10 [Acad. Rom. Pecete 87; Iulian Marinescu cit. p. 114-115; altul cu aceiaşi dată Ghib. Sur. 19 p. 55], în 7024 (1516) Dechemvrie 18 [Ghib. Sur. 18 p. 196], în 7025 (1517) Ianuarie 17 [Originalul pergament la mine; rezumat N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 551]. Ceaşnic al lui Bogdan Voevod, el continuă funcţia şi sub Ştefan Voevod. Aşa în 7025 (1517) Dechemvrie 15 [I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 75], în 7026 (1518) Ianuarie 22 [Ghib. Sur. 1 p. 173], în 7026 (1518) Ianuarie 23 [Ghib. Sur. 18 p. 171], în 7026 (1518) Ianuarie 28 [Ghib. Sur. 1 p. 180], în 7026 (1518) Aprilie 22 [Arhiva M. D. Sturza, Iaşi], în 7026 (1518) Dechemvrie 26 [Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 28; Ghib. Sur. 1 p. 261], în 7027 (1519) Ianuarie 9 [Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 38]. In 7027 (1519) Iunie 30 se întăreşte de Ştefan Voevod lui Dragotă Sacuianul ceaşnic, care slujise şi sub „sfântrăposatul bunul nostru, Ştefan Voevod şi părintele nostru, Bogdan Voevod" satul pe Iubaneasa, sub Dumbrava înaltă, anume Cordareanii [Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 86], în 7027 (1519) Dechemvrie 27 [Ghib. Sur. 5 p. 219], în 7028 (1520) Aprilie 23 [Ghib. Isp. 1¹ p. 53, 54 şi Uricariul 18 p. 87], în 7028 (1520) Iulie 15 [Muz. municipal, Iaşi; Ghib. Sur. 18 p. 111], în 7028 (1520) Iulie 28 [Melchisedec, Cronica Romanului 1 p. 156], în 7028 (1520) August 21 [Golovaţchi, Gramotî, in Letopis arheogr. kommissii 4, S. Peterburg (1868) p. 11], în 7028 (1520) Octomvrie 7 [ibid. p. 14], în 7029 (1521) Iunie 1 [Acad. Rom. LXXXVII/66; Ghib. Sur. 18 p. 115], în 7030 (1522) Fevruarie 4 [Uricariul 18 p. 92], în 7030 (1522) Iunie 2 [L. T. Boga, Doc. Basarabene 5 (1929), Chişinău, p. 6], în 7030 (1522) Iunie 24 [Ghib. Sur. 1 p. 159 şi Uricarul 23 p. 24], în 7030 (1522) Iulie 2 [Ghib. Sur. 18 p. 177], în 7030 (1522) Octomvrie 29 [Ghib. Sur. 1 p. 245], în 7030 (1522) Octomvrie 31 [O fotografie după original pergament la mine], în 7031 (1523) Ianuarie 4 [Wick., Woronetz und Putna p. 204], în 7031 (1523) Martie 15 [Ghib. Sur. 1 p. 371]. Este cea de pe urmă oară când îl întâlnesc în divanul lui Ştefan Voevod. In acelaş an se întâmplă conflictul între boerii Moldovei şi Ştefan Voevod. In 7031 (1523) Martie 20, Cozma Şarpe postelnicul pribegeşte în Polonia, şi în acelaş an Domnul taie în Hârlău pe Arbure hat-

manul şi după aceia pe fiii lui, pe Toader şi pe Nechita. Boerii se ridicară contra lui Ştefan Vodă în Septemvrie 7, dar răscoala fu înăbuşită. Mulţi au fost prinşi şi tăiaţi în Roman, între cari Costea Gănescu, pârcălabul de Neamţ, fratele lui Cozma Şarpe, Ivaşco logofătul şi Sima visternicul [Letopiseţul Tării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 128-130; M. Costăchescu, Observări istorice cu privire la neamul lui Ştefan cel Mare, Iaşi, p. 11-12; I. Minea, Complotul boeresc în contra lui Ştefăniţă Vodă, în Cercetări ist. (Iaşi), anul 4^{2} (1929) p. 200-215]. Documentele interne vorbesc rar despre aceste răscoale. Aşa uricul din 7054 (1546) Aprilie 20 vorbeşte de satul Oţeleşti, pe Berheciu, pierdut de Ioanăş şetrar, în viclenie, contra lui Ştefan Vodă [Ghib. Sur. 18 p. 212]. Documentul din 7036 (1528) Aprilie 8 vorbeşte de 2 părţi din satul Starosilţi, pierdute de Maxim Udrea, în viclenie, contra lui Ştefan Vodă [Uricariul 18 p. 112-113; Uricarul 14 p. 78]. In 7042 (1534) Martie 24 se vorbeşte de satele Jolcăşani, Tofileani şi Greceani, luate dela Luca Arbure, portar de Suceava, pentru vicleşug, sub Ştefan Vodă [N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 212]. In 1529 Aprilie 23 se spune că satul Grameştii de pe Prut a fost al lui Luca Arbure şi l-a pierdut, când Ştefan Vodă „l-a prăpădit" [Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 31]. Un document din 1615 Iulie 31 vorbeşte de satul Solca, pierdut de Luca Arbure, în viclenie, faţă de Ştefan Vodă [Arhiva Românească (M. Kogălniceanu) ed. 2, Iaşi, 1860, p. 269]. In uricul din 7038 (1530) Martie 3 se spune că satul Păşcanii, din Câmpul lui Dragoş, îl pierduse în viclenie contra lui Ştefan Vodă Sima comis [Hasd. Arh. Ist. 1^{1} p. 132; I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 238]. Documentul din 1528 Mai 18 vorbeşte de satele Orgueştii şi Negomireştii şi jumătate din Vlădeşti şi parte din Bogdăneşti, ce le pierduse Petru Carabăţ vornicul în viclenie, contra lui Ştefan Vodă [Coriolan, Petru Rareş p. 17-18; Iacov Antonovici, Documente Bârlădene, 4 p. 19]. Tot aşa documentul din 7054 (1546) Mai 12 vorbeşte de un ţigan, pierdut de Pătru Carabăţ, în viclenie, contra lui Ştefan Vodă [Melchisedec, Cronica Romanului 1 p. 170]. In documentul din 7060 (1552) Aprilie 25 se vorbeşte de satul Biräeştii, de pe Moldova, din ţinutul Sucevei, fost al lui Ion Păstrăv, fost ureadnic în Huşi, şi al celorlalţi fraţi ai lui, copiii lui Păstrăv cel bătrân, şi l-au pierdut în viclenie, contra lui Ştefan Vodă [Melchisedec, Cronica Romanului 1 p. 188]. Uricul din 7036 (1528) Aprilie 8 vorbeşte de satul Boianul Mare dela Prut, din care o parte a fost pierdut de Ivanco pisarul, în viclenie, contra lui Ştefan Vodă [Wick. Woronetz und Putna p. 205-207]. Tot refugiaţi din vremea lui Ştefan Vodă erau probabil Gliga, fiul lui Arbure, Ioan Crasneş, Vascan, nepot de frate al lui Şarpe, Toader, Tăutul fiul lui Petraşco, şi Vascan, pomeniţi în 1545 [Hasd. Arh. Ist. 1^{1} p. 35]. Intre boerii tăiaţi de Ştefan Vodă a fost şi Şteful, cum se vede dintr'un uric din 7071 (1563) Iunie 17, în care întărindu-se de Ioan Voevod urmaşilor acestui boer satul Zastavna, se spune că: єрє привилїє що има(л) wцъ и(х) щєфꙋ(л) за потвръж(д)єнїє и за раздѣлєнїє w(т) дѣда г(сд)вами стараго стєфана воєво(да) на сєло заста(в)на загибоша и(м) коли ꙋсѣкноуша младїи стєфа(н) воєво(да) главоу w(т)ца и(х) щєфоула (că privilegiul ce l-a avut tatăl lor, Şteful, de întăritură şi de înpărţială de la bunul Domniei mele, bătrânul Ştefan Voevod, pe satul Zastavna, li s'a pierdut lor, când a tăiat tânărul Ştefan Voevod capul tatălui lor, Şteful) [Acad. Rom. Pecete 181; ibid. ms 5233 o copie şi o traducere, cu greşeli].

Cred că Săcuianul ceaşnic a fost şi el între beerii omorîţi de Ştefan Vodă la Roman. Atunci i s'au confiscat şi moşiile, între care Săcuianii de jos, Cordareanii, Balinţii, Novosiliţii, Rosuşănii şi părţi din Lucăceni. Despre satul Balinţii din ţinutul Dorohoiului aflăm că a fost al lui Săcuianu, din documentul din 7054 (1545) Dechemvrie 4, prin care Petru Voevod îl dăruieşte Mănăstirii Voroneţului, sat pierdut în viclenie, când s'a ridicat cu alţii „gegen das Leben des jüngeren Brüders uns. Hscht., Stefans des Woew, erhoben und empört hat" [Wick. Woronetz und Putna p. 106-108]. Satele, mai târziu, vor fi fost înapoiate urmaşilor săi, cum se vede din documentul

străvechiu. Işi are numele dela un vechiu boer, Ştibor [1]. Aici erau şi Botăşeanii: „Botoşăni pe apa Prutului, în ţinutul Covurluiului", după un document din 1796 Septemvrie 5, adus tot în pricina, în care se aduce şi regestul documentului din 6967, de care e vorba mai sus [2]. Satul nu mai este astăzi. Işi are numele dela un străvechiu Botăş. Poate era şi în veacul al XIV-lea [3]. — Ezerul Leahului îşi păstrează şi azi

din 7131 (1623) Septemvrie 5, prin care Ştefan Voevod întăreşte lui Avram diacul din Lucăceni şi sorusa, Axeniei, fiii Zamfirei, nepoţii Nechitii, strănepoţii Săcuianului şi prestrănepoţi Tăutului logofăt, satele Novosiliţi şi Rosuşănii şi Lucăcenii de pe Vilia, dela ţinutul Hotinului [Arhiv. Stat. Iaşi, divanul de întărituri, Tr. 1765, op. 2014, dos. 4, fila 91, publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1928) p. 210-211]. Dragotă Sacuianu ceaşnic, cum am văzut mai sus, era fiul lui Iachim Sacuianul. — Neamul era înrudit cu cel al lui Dragoş Viteazul. — Dau mai departe o parte din spiţa de neam a lui Săcuianu ceaşnic.

1 Un sat şi un pârău Ştioborăni sânt în jud. Vasluiu, [Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 177-178; Ind. stat. p. 397, 786]. Un sat Stoborăşti este în jud. Teleorman, unul Stobor în jud. Cluj [Ind. stat. p. 364, 113, 771]. Un boer Ştibor apare chiar sub Alexandru cel Bun. Aşa îl găsim în divan, în 6932 (1424) August 26 [M. Costăchescu. Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 166, rândul 11], în 6936 (1428) Dechemvrie 4 [ibid. 1 p. 228, rândul 25-26]. El este totuna, cred, cu Ştibor cel bătrân, de care va fi vorba mai jos. Fiu al său cred că este Hodco Ştibor de mai târziu, care uneori apare numai cu numele de Ştibor, de Ştibor vornic, alteori cu numele de Hodco Ştibor vornic; alte ori ca Hodco vornic. Aşa în 6956 (1448) Fevruarie 18 [ibid. 2 p. 294, 300, rândul 16], în 6956 (1448) Fevruarie 23 [ibid. 2 p. 306, rândul 6], în 6961 (1453) Fevruarie 8 [ibid. 2 p. 459, rândul 2], în 6963 (1455) Iulie 2 [ibid. 2 p. 540, rândul 25], în 6963 (1455) August 20 [ibid. 2 p. 549, rândul 23], în 6963 (1455) August 23 [ibid. 2 p. 553, rândul 23], în 6963 (1455) Dechemvrie 12 [ibid. 2 p. 562, rândul 5], în 6963 (1455) Dechemvrie 20 [ibid. 2 p. 564, rândul 11-12]. în 6964 (1456) Iunie 8 [ibid. 2 p. 578, rândul 3], în 6964 (1456) Iunie 29 [ibid. 2 p. 791, rândul 32], in 6964 (1456) [ibid. 2 p. 798, rândul 28]. Hodco sau Hodco Ştibor este acelaş cu boerul lui Ştefan cel Mare, care apare în divan între 1458 Fevruarie 13 şi 1462 Mai 15 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 6, 56]. Pentru spiţa de neam a lui Ştibor cp. I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 246, 347-348, 361-362; Ghib. Sur. 1 p. 66, Sur. 19 p. 159-163, Sur. 20 p. 4-5.

2 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1765, op. 2014, dos. 77, fila 1091 r.

3 Cp. de ex. într'un uric din 6996 (1488) Octomvrie 15, unde se po-

numele : balta Leahu, pe teritorul satului Rogojeni [1]. Aici era şi gârla Soarelui şi Bogata, o baltă, cred, la Prut, pe care azi nu le mai găsesc ca nume. In 1796 Septemvrie 5 sânt cuprinse sub: „în bălţile Prutului, Şomuldău i Leahul i altile"[2]. Unele erau dincolo de Prut, căci dincolo de Prut era Rentea sau Reantea, al cărui nume se păstrează şi azi în Răntea, o gârlă din judeţul Ismail şi care se varsă în Prut[3]. E pomenită şi în 7010 (1502) Iulie 2[4].—Numele gârlii lui Andrieş se păstrează, cred, în Andruşa, numele unei văi, care începe lângă satul Andruşa şi dă în Prut, la nord de satul Roşa[5]. Acest Andrieş, un stăpân al locului, este pomenit şi în 7010 (1502) Iulie 2, document de care a fost vorba mai sus[6]. Pruteţul e vre-un pârău ce se varsă în Prut, în aceste părţi [7].

meneşte de Neagşa, fiica lui Băilă dela Racova, nepoata lui Botăş (нєпота вотъша) care vinde un un sat de pe Moldova гдє вил дєд єи вотъш [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 355]. Cp. asemenea Botăşani : цръкwв ѹ вотъшан într'un document din 6998 (1490) Martie 15 [I. Bogdan, cit. 1 p. 419], село вотъшанє în 7011 (1503) Fevruarie 2 [ibid. 2 p. 215], acelaş cu „Botischani" în traducerea germană a lui Wickenhauser, din uricul din 6997 (1489) Octomvrie 14 [ibid. 1 p. 381], numele de azi al satului Botuşeniţa, din jud. Siretiului [Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă, p. 17; Ind. stat. p. 465], etc. Cp. Botoşani. Asemenea Botaşniţa, parte din satul Gârbovul, din jud. Bacău, Marele dicţ. geogr. al Rom. 1 p. 549.

1 Dicţ. statistic al României, Buc. 1915, 1 p. 248. In Marele dicţ. geogr. al Rom. lipseşte. Cp. Leahul lac în com. Feredeeni, jud. Botoşani şi pârăul Leahul pe teritorul moşiei Zvorâştea, din jud. Dorohoi [Marele dicţ. geogr. al Rom. 4, 148]. Cp. Lahova în 6952 (1444) Iunie 18 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 205], numele unui pârău, azi valea Lauii sau Leovei [ibid. 2 p. 206] etc.

2 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1765, op. 2014, dos. 77, fila 1091 r. Un lac Bogata este dincolo de Prut, în jud. Bolgrad, şi se varsă în Dunăre [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 50], dar acesta este departe. Pentru nume cp. Bogata, sate în jud. Bacău, Ialomiţa, în fostul jud. Suceava, apoi deal în fostul jud. Suceava, pârău în fostul jud. Suceava şi Bacău [Marele dicţ. geogr. al Rom. 1 p. 492; Ind. stat. p. 36, 192]. Asemenea în jud. Turda, Someş, Târnava Mare [Ind. stat. p. 388, 332, 350, 459], etc.

3 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 174.

4 Ghib. Sur. 9 p. 9; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 176, 526, In această hotarnică, extraordinar de importantă, pentru numele şi aaşezările româneşti străvechi din această parte, din stânga Prutului, dela Alexandru cel Bun şi Iliaş şi Ştefan Voevozi, este pomenit şi satul Rogojeni, iar ca hotarniş Tăutul logofătul şi alţi megieşi.

5 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 8; Harta Basarabiei, de Nour; Harta stat. major, planşa Bereşti şi Oancea, 1 : 100.000.

6 Ghib. Sur. 9 p. 7, 9: „unde au fost Fălcin mai jos de Andrieş"; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 176, 526; 2 p. 420]. Cp. în 6937 (1429) Iunie 19 [ibid. 1 p. 280, rândul 16, p. 283], în 6953 (1445) August 8 [ibid. 2 p. 226, rândul 13, p. 229] etc.

7 Nu poate fi nici pârăul Pruteţu din jud. Fălciu şi nici cel din jud. Covurlui, acesta de pe urmă vărsându-se în lacul Brateş, amândouă fiind

Documentul este foarte inportant pentru aşezările vechi româneşti, din Moldova de jos, din părţile Covurluiului.

Pentru Lână Rugină cp. Sima Rugiră, coborîtor din străvechiul boer Negrea, şi pomenit în uricul din 7003 (1495) Fevruarie 5[1] şi Ianuarie 24[2].

4.

Suceava. 1460 Aprilie 13.

Ştefan Voevod întăreşte lui Roman Temeşescul satul Cheţeleşti, pe Sireti, cumpărat, drept 70 zloţi tătăreşti, dela Frâţe Dragoşe. Asemenea întăreşte lui Giurgiu Galbenu jumătate din acest sat Cheţeleşti, cumpărat drept 35 zloţi tătăreşti, dela Roman Temeşescul. Cealaltă jumătate rămâne lui Roman Temeşescul.

мл(с)тїю бж҃їею, мы стефа(н) воево(д)а, г(с)п(д)р земли мо(л)давскои, чины(м) знаменито и сѧм листѡ(м) нашы(м) вьсѧ(м), кто ѵзри(т) или его ѵ(с)лишы(т) чтѵчи, коли то(г) комѵ потреби зна бѵде(т), ѡже прїиде прѣ(д) нами и прѣ(д) оусимы нашими боѧре великими и малими слѵга на(ш), фрьце драгоше, по е(г) доброи воли и никы(м) понѹже(н) и прода(л) свое село, правѵю е(г) ѡ(т)нинѵ, що ѡ(н) добил ѡ(т) оусего права и закона ѡ(т) аньдреика и ѡ(т) брата его, лѵкы, и(л)ıаша пахарника синовь, на имѧ̃ селѹ кецелещы(і), на серетѣ, слѵѕѣ нашем(ѵ), романѵ темешескоулѵ, за о҃ злати татарскы(х). а ѵ то(м)ле па(к) оуста(л) рома(н) темешескѵ(л), такожь по е(г) доброи воли, и прода(л) половина села ѡ(т) кецелещь, ѡ(т) свое(г) ѵрика, слѵѕѣ нашем(ѵ), паноу жоуржа галбенѹ, за л҃е злати татарскы(х). ино мы видѣвшы и(х) добрѵю волю и то(к)межь, а ми такожь есми да(л) и потврьдили ѡ(т) на(с) тое пре(д)реченьное половина села ѡ(т) кецелещы слѵѕѣ нашемѵ, панѵ жѵржѵ га(л)бенѵ, да е(ст) емѵ оури(к) сь оуси(м) по(л) доходо(м), такожде и дете(м) его и братиѧ(м) его и оуноучатомь е(г) и правнѵчатомь е(г) и пращоурѣто(м) его и оусем(ѵ) родѵ е(г), кто ем(ѵ) боуде(т) наи-

prea departe, de locurile arătate în documentul din 1459 [Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 159 şi Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 137]. Pentru Pruteţ cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 340.

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 71.

2 L. T. Boga, Doc. Basarabene 4 (1929), Chişinău, p. 13.

ближны, непорvшанно николиже на вѣкы вѣчныѧ. а хотарѫ е(г) да е(ст) ѡ(т) vси(х) сторо(н) по(л) хотарѫ, а половина села ѡ(т) кецелещы(і) и по(л) хотарѫ и ѡ(т) vсего приходv половина да держи(т) романѫ. а на то е(ст) великаѧ марториѧ нашего г(сд)ва, вишеписаннаго стефана воеводи, и оуси(х) боѧр[1] нашы(х), па(н) маноило, па(н) станѫчоу(л), па(н) власкv(л), па(н) гоѧнѫ дворни(к), па(н) косте данови(ч), па(н) ходко щиборѫ, па(н) тома ги(н)де, па(н) ми(к) краи, па(н) петрѫ пони(ч), па(н) алвѫ спатарv(л), па(н) лазѧ, па(н) ходко крецеви(ч), па(н) исаиѧ немецскы(і), па(н) стецко дѫмѫ(н)кȣшеви(ч), па(н) петри(к), па(н) козмица, па(н) бvхте, па(н) фетиѡ(н), па(н) саки(ш) спатар[1], па(н) юга вистїѧрника, па(н) красни(ш) постелни(к), па(н) тадор[1] ча(ш)-ни(к), па(н) збиѧрѣ столни(к), па(н) иѡ(н) коми(с) и иныхъ наши vси боѧре велици и мали. и vси межиѧшеве и(х), що прї том били. а на бо(л)шvю крѣпостѫ томv оусемv вишеписанном(v) велѣли есми панv, доброvлv логофетv, писати и печа(т) нашv прї-весити к семv листv нашемv. пи(с) тома, оу соучавѣ, влѣ(т) ѕцѯи, а(п) гі, v де(н) вѫскрѫсенїѧ хри(с)това.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor vedea-o sau o vor auzi citindu-se, cui îi va fi de trebuinţă să ştie, că a venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri mari şi mici sluga noastră, Frâţe Dragoşe, de a lui bună voie şi de nimene nesilit şi a vândut satul său, dreapta lui ocină, ce el şi-a dobândit din tot dreptul şi legea, dela Andreica şi dela fratele său, Luca, fiii lui Ilieaş păharnicul, anume satul Cheţeleştii, pe Sereti, slugii noastre, lui Roman Temeşescul, drept 70 zloţi tătăreşti.

Şi întru aceasta iarăşi s'a ridicat Roman Temeşescul, asemenea de a lui bună voie, şi a vândut jumătate de sat din Cheţeleşti, din uricul său, slugii noastre, lui pan Giurgiu Galbenu, drept 35 zloţi tătăreşti.

Alta, Noi văzându-i cu bună voie şi tocmeală, şi Noi asemenea am dat şi am întărit dela Noi această mai înainte numită jumătate de sat din Cheţeleşti slugii noastre, lui pan Giurgiu Galbenu, să-i fie lui uric, cu toată jumătatea din venit, asemenea şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam

1 Sic.

al lui, cine îi va fi mai deaproape, nestricat niciodată, în vecii vecilor.

Iar hotarul lui să fie din toate părţile jumătate din hotar, însă jumătate din sat din Cheţeleşti şi jumătate din hotar şi jumătate din tot venitul să ţie Roman.

Iar la aceasta este marea mărturie a Domniei noastre, mai sus scrisului Stefan Voevod, şi a tuturor boerilor noştri, pan Manoil, pan Stanciul, pan Vlaicul, pan Goean vornic, pan Coste Danovici, pan Hodco Ştibor, pan Toma Ghinde, pan Mic Crai, pan Petru Ponici, pan Alb spătarul, pan Lazea, pan Hodco Creţevici, pan Isaiea Nemţeanul, pan Steţco lui Dămăncuş, pan Petrică, pan Cozmiţă, pan Buhte, pan Fetion, pan Sachiş spătar, pan Iuga vistiarnic, pan Crasniş postelnic, pan Tador ceaşnic, pan Zbiearea stolnic, pan Ion comis şi a tuturor celorlalţi boeri ai noştri mari şi mici şi toţi megieaşii lor, ce au fost la aceasta.

Iar pentru mai mare tărie a acestor toate mai sus scrise, am poruncit panului Dobrul logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o lege către această carte a noastră.

A scris Toma, în Suceava, în anul 6968 Aprilie 13, în ziua Invierei lui Hristos.

Pergament bine păstrat, la Fundaţiunea Regele Ferdinand I, Iaşi, între cele cumpărate dela d. Ghibănescu. Are atârnată de şnur albastru de mătasă pecetea cea mică domnească şi alte 2 peceţi boereşti, din 8 câte au fost. Pe pecetea domnească se citeşte: † печатъ стефана воевода м. Scrisoarea foarte măruntă. Pa îndoitura de jos: матїю бжїею мы стефа(н) воево(д)а тражи (?). Verso: „pe giumătate de sat din Căţeleşti din ţinutul Niamţului, uric dela Stefan Vodă". O fotografie se află în colecţia mea. A fost publicat de Ghib. Sur. 18 p. 68-70. După o traducere, pe jumătate ruptă, din Arhiv. Stat., Bucureşti, Condica Asachi 2, fila 2, a fost publicat de I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 43.

Satul Căţeleştii este azi în comuna Şerbeşti, din judeţul Bacău[1]. Satul a fost însă în trecut în judeţul Neamţ, cum se vede de ex. din Condica Liuzilor, din 1803, unde satul, înpreună cu altele din apropiere, ca Galbenii, Ciu-

---

1 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 101; Dicţ. statistic al Romàniei, Buc. 1915, 1 p. 62; Ind. stat. p. 26, 491; I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 43.

mașii, Bereștii, Iteștii, Radomireștii, Spinenii, sânt arătate la ținutul Neamțului[1]. El este pomenit uneori în documentele trecutului. Așa de ex. în circa 1607[2], în 7130 (1622) Iunie 13[3], în 7142 (1634) Fevruarie 15[4], circa 1634[5], în 7156 (1648) Iulie 6[6], în 7170 (1662) Martie 13[7], în 7174 (1666) Fevruarie 14[8], în 7175 (1666) Septemvrie 15[9], în 7184 (1676) Mai 15[10], în 7187 (1679) Martie 12[11], în 7222 (1714) Fevruarie[12], etc. Este un sat foarte vechiu, dela începutul veacului al XV-lea sau și mai dinainte. Iși are numele dela un Cățel, pentru care să se cp. Ivan Cățelean, pomenit în 6961 (1453) Ianuarie 26[13], și comisul Toma Cățelean, din primul sfert al veacului al XVI-lea[14]. Se pare că satul a fost și al lui Iliaș păharnicul[15], ai cărui fii, Andreica și Luca, îl pierduseră într'un proces în contra lui Frâțe Dragoș, stăpânul satului din 1460 Aprilie 13. Numele lui Frâțe Dragoș, mai ales partea întâia, este foarte curios și pare al unui străin[16]. — Roman Temeșescul este necunoscut, altfel. Numele lui este în legătură cu satul Timișești[17]. — Boerul Giurgiu Galbenu este în legătură poate cu numele satului Galbeni, din apropiere de Cățelești[18]. El apare ca stăpân în aceste locuri și e pomenit ca hotarnic al satului Hemeiani de pe Tazlăul Mare, într'un uric din 6978

1 Uricarul 7 p. 272-273 ; Hărțile stat. major, planșele Icușești și Bacău, 1 : 50.000.
2 Ghib. Sur. 22 p. 144 și 145. Aici și Spinenii, Prăjăștii și Alboteștii. Aceștia din urmă au făcut un trup cu Căteleștii. Ghib. Sur. 20 p. 163, 164.
3 Ghib. Sur. 21. Aici și satul Albotești.
4 Ghib. Isp. 2¹ p. 32. Aici și Galbenii, Aldeștii, Arămeștii.
5 Ghib. Isp. 2¹ p. 77.
6 Uricaru 17 p. 6-7.
7 Ghib. Sur. 4 p. 221.
8 Uricaru 17 p. 8.
9 Ghib. Sur. 4, p. 44.
10 Uricaru 17 p. 8.
11 Uricaru 17 p. 9.
12 Ghib. în revista Teodor Codrescu (Iași) 1 (1916) p. 151. Ibid. se spune că „Alboteștii cu Căteleștii s'au socotit tot un hotar".
13 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M..2 p. 445, rândul 32. p. 451.
14 Uricariul 18 p. 524. Sate cu acest nume se mai găsesc, Cățăleni în jud. Lăpușna, Cățălești în jud. Teleorman, Cățălul în jud. Sălaj [Ind. stat. p. 219, 364, 315, 491]. Un sat Cățeleștii la Covurlui este pomenit într'un uric din 6999 (1491) Octomvrie 16 [Pergament la mine, publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 3 (1923) p. 108-109 și în Documente din Basarabia, adunate de Visarion Puiu ș. a., Chișinău, 1928, p. 49-51].
15 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 1 p. 418-419; 2 p. 851.
16 Cp. Frențea, în 1462 [I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 69]. Asemenea Ivan Frenciuc în 6998 (1490) [ibid. p. 394-395].
17 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 2 p. 938.
18 Harta stat. major, planșa Icușești, 1 : 50.000.

(1470) Iunie 5: коүда емѹ хотарил болрин наш пан жѹржъ галбиноүл и съ межїлшїи[1]. Un Duma Galbinul e pomenit în divan, în 6964 (1456)[2].

Documentul este foarte inportant şi pentru istoria vechiului drept românesc. In acelaş act se întăreşte satul lui Frâţe Dragoşe, sat dobândit din tot dreptul şi legea [ѡ(т) оүсего права и закона], dela fiii lui Iliaş păharnicul, în acelaş act se arată vânzarea satului către Roman Temeşescul şi vânzarea din partea acestuia către Giurgiu Galbenu a unei jumătăţi de sat.

Aprilie 13 în 1460 cade în adevăr în ziua de Paşti, cum e arătat la data documentului[3].

5.

1460. Septemvrie 3.

Ştefan Vodă pentru moşiile Buciumii (Răpezeştii), Galbenii şi Tuleştii.

Ispisoc dela Stefan Voevod, sârbesc, din leat 6968 Sep- 5
temvrie 3, pentru moşiile Buciumi, ce s'au numit şi Răpezeştii, Galbenii şi Tuleştii.

Intr'o mărturie hotarnică din 1793 Oct. 3, după Ghib. Sur. 18 p. 155, Condica ms 3 p. 538. Mărturia hotarnică s'a făcut din porunca isprăvniciei de Neamţ.

Nu ştiu dacă în ispisocul sârbesc erau pomenite toate satele de mai sus, din această cauză nici nu insist mai mult asupra identificării lor. Nu ştiu nici cine era stăpânul satelor.

Buciumii sânt în judeţul Roman[4]. La 1872 erau în comuna Galbeni. La 1803 erau tot în judeţul Roman[5]. Este pomenit foarte des în documentele trecutului[6]. Aşa în 7077 (1569) Iulie 6: ѡт хотар боүчимилор[7]. Asemenea în 7082 (1574) Martie 27. Aici se pomenesc: Cârlă, fiul lui Avăr, şi vărul

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 153.
2 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 799.
3 Dr. Szentpétery Imre, Oklevéltani naptár, 1912, p. 102.
4 Ind. stat. p. 299, 473; Harta stat. major, planşa Icuşeşti, 1 : 50.000; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 71.
5 Uricarul 7 p. 282.
6 Actele la Arhiva Sf. Spiridon din Iaşi, pachetul Buciumi-Galbeni.
7 Ghib. Isp. 1[1] p. 126-130.

lui, Toader Bucium, fiul lui Bucium, fratele lui Avăr, şi verii lor, Ignat, fiul lui Luca Reapede, şi Crâstina, fiica lui Lazor, şi Fârtat şi fratele lui, Vlaico, şi surorile lor, Ileana şi Salomia şi Cerna, copiii Sofiicăi, nepoţii Neacşăi, sora lui Avăr şi Bucium, toţi nepoţii Andreicuţii, strănepoţii lui Onică. Onică avea uric pe sat dela Ilie şi Ştefan Voevozi: привилıе что имал прѣдѣд их wника wт дааное wт илїа и стефана воеводе село бꙋчꙋмїи что оу волост немецскои на поток галбена[1]. Satul este, cum vedem, străvechiu. Dacă mai înainte s'a numit şi Răpezeştii, — dela un Reapede, care apare în neamul lui Onică, cum vedem mai sus — el era şi în veacul al XIV-lea[2]. — Lângă Buciumi este şi satul Galbeni[3]. Este pomenit dese ori în trecut. Cp. de ex. documentul din 6968 (1460) Aprilie 13: Giurgiu Galbenu[4]. Asemenea în documentul diu 7082 (1574) Martie 27, pentru Buciumi: село галбенїи. Aici şi поток галбена[1]. Asemenea în circa 1634[5], circa 1641[6], în 7147 (1639) Ianuarie 1[7], în 7172 (1664) Fevruarie 1[8], în 7175 (1667) Martie 9[9], etc. Satul îşi are numele dela pârăul Galbena sau dela un vechiu stăpân Galbenul ?[10]. — Pe aici au fost şi Tuleştii, cari azi nu mai este ca sat. El este pomenit în uricul lui Ivan Porcu, din 6956 (1448) Iulie 27[11]. Işi are numele dela un străvechiu Tula sau Tulea[12].

---

1 Ghib. Isp. 1¹ p. 139-145.

2 Satele cu numele Buciumi nu sânt rare. Cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 538; 2 p. 44, 170, 347. Unele erau şi sub Alexandru cel Bun. Cp. I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 236-237; 2 p. 240, 243; Ghib. Sur. 1 p. 66, etc. Cp. asemenea Buciumi în jud. Bihor, Satu-Mare, Sălaj [Ind. stat. p. 52, 312, 323, 473]. Cp. satele Buciumeani.

3 Ind. stat. p. 297, 575; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 203; Harta stat. major, planşa Icuşeşti, 1:50.000.

4 Vezi mai sus p. 33 rândul 21.

5 Ghib. Sur. 2 p. 235.

6 Ghib. Sur. 3 p. 80.

7 Ghib. Sur. 3 p. 86.

8 Ghib. Sur. 4 p. 22.

9 Ghib. Sur. 16 p. 94.

10 Sate cu acest nume mai avem în jud. Bacău şi Tecuci [Ind. stat. p. 27, 360, 575]. Cp. Galbena, munte în jud. Mehedinţi, Galbeni, munte în jud. Muscel, Galbenu, sat în jud. Râmnicul-Sărat [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 203].

11 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 342, rândul 20, p. 348. Cp. şi în 7175 (1667) Martie 9 [Ghib. Sur. 16 p. 94].

12 Cp. Roman Tula în 6964 (1456) Iunie 13 [M, Costăchescu cit. 2 p. 583, rândul 9]; asemenea Tulea din 6987 (1479) Mai 24 [M. Costăchescu, cit. 2 p. 348, 1 p. 260; Ghib. Sur. 8 p. 90]. Cp. numele de tătar Tulea vătăman, în 6951 (1443) Mai 7 [M. Costăchescu cit. 2 p. 128, rândul 15]. Cp. Tulici, Tulova [M. Costăchescu cit. 2 p. 348, 939]. Un sat Tuleşti este în jud. Tu-

6.

1460 Octomvrie 2.

Ispisoc di la Domnul Ştefan Vvd., — tălmăcit de clucerul Pavăl Dibriţ, — întăritoriu lui Moranciu şi Petria Roşca[1] pe a lor sati, undi au fost Petria Roşca cu niamurile lui, cari ei sânguri din loc pustiiu şi li-au făcut între Cernica şi între Hajburili — ori Hajbur[2] — până la gura gârlii Grigorcăi şi giumătati Bucşăşti pe Cerna şi cu giumătati a tot hotarul, ci şi l-au cumpărat di la Patraşcu şi di la niamurile lor, din uricul Danciului Cernului — ori a Negrului[2] — drept 50 zloţi tătărăşti, şi giumătati în Tocăniceşti, partea lui Şusăş, după tocmiala ci au avut cu fiii lui Balin, şi fântâna lui Leurdiş şi că hotarul satelor acestora să fii după vechiul hotar.

După Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 3, fila 29 v., cu data 6968 Octv. Alte rezumate sânt ibid. Condica Ķ nr. 371, fila 154 şi Condica K nr. 378 fila 255, cu data 6968 Oct. 2. E pomenit şi într'o anafora din 1803 în Uricariul 6 p. 312. Rezumatul de mai sus l-am publicat şi în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 588. După rezumatele din Condicele K dela Arhiv. Stat. Iaşi, rezumate foarte defectuoase, a publicat I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 39-40, un extras, care se deosebeşte foarte mult de cel pe care îl dau eu mai sus. Aşa de ex.: satul „unde au fost Petre Roşcanu", cumpărat dela fetele lui Tălpiz şi dela neamurile lor cu 40 de zloţi tătăreşti, pe când în rezumatul ce l-am adus mai sus se spune că satul „undi au fost Petria Roşca (sau Roşcan) cu niamurile lui" şi l-au făcut ei singuri din pustie, arătând şi locul; apoi Focăneşti, schimbat de I. Bogdan în Focşeneşti, pe când în rezumatul de mai sus e Tocăniceşti, partea lui Susăş; fântâna lui Mordeş, pe când mai sus e Leurdiş.

In lipsa originalului, neştiind care era forma exactă a uricului, care probabil că era deteriorat, e necesară publicarea variantei de mai sus.

---

tova [Ind. stat. p. 395, 804; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 494]. Acesta s'a numit mai înainte şi Clopoteşti, cum se vede dintr'un uric din 7114 (1606) Martie 30 [Ghib. Sur. 21 p. 9-14].

1 Sau Roşcan.

2 Sic.

Pentru lămurirea unora din datele din acest document, să se cp. cel din 6964 (1456) Octomvrie 18[1], cel din 6970 (1462)[2] şi cel din 6964 (1456) Septemvrie 20[3]. Bucşeştii sânt în judeţul Bacău[4]. — Tocăniceştii vor fi fost tot pe aici. Vor fi dispărut sau îşi vor fi schimbat numele. Poate sânt azi în trupul satului Băleni de lângă Bucşeşti, din acelaş judeţ Bacău, mai ales că în document e vorba şi de o tocmeală cu fiii lui Balin, adecă ai lui Balea (în original va fi fost сн҃ове балини)[5]. — Cine era Şusăş nu pot determina[6]. — Leurdiş şi-a lăsat numele în Valea Leordii, de lângă Bucşeşti[7]. Este pomenit şi în 1456 Octomvrie 18[8]. — Satele din această parte sânt toate foarte vechi. Ca să nu pomenesc de altele, să se cp. de ex. satul Bereştii din apropiere, al cărui nume este în legătură şi cu Mihul Berescul, pomenit într'un document din 7005 (1497) Martie 15, când fiica lui Marina, „din uricul ei vechiu, ce are dela Alexandru Vvd.“, vinde lui popa Stroe, o poiană în potriva Bereştilor, pe Tazlău, la gura Strâmbei şi altă poiană deasupra Strâmbei, anume Runcul[9].

7.

Suceava. 1460 Noemvrie 27.

Stefan Voevod întăreşte boerului Ivul Voinescul satul Voineştii, cu mănăstirea, cumpărat dela Ion şi Petrică, drept 50 zloţi.

† милостїю божїю, мы стефан воевода, господарь земли молдавскои, знаменито чиним ис сѣмь нашим листом вьсѣм, кто нан оуꙁрит алибо чтѹчи оуслишит, колиж того комѹ боуде<т>[10]

1 Vezi mai sus p. 1-2, 18-20.
2 Vezi mai jos.
3 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 588-590.
4 Ibid. 2 p. 590. Vezi mai sus p. 20.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 40; Ind. stat. p. 33, 442; Harta stat. major, planşa Târgul-Ocna, 1 : 100.000; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 588.
6 Cp. Şuşani sat în jud. Vâlcea [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 469; Ind. stat. p. 403, 787], etc.
7 Harta stat. major, planşa Târgul-Ocna cit.
8 Vezi mai sus p. 1.
9 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 114. Partea cu uricul dela Alexandru Voevod o dau după alt loc din Arhiv. Stat. Iaşi, ea lipsind în rezumatul dat de I. Bogdan. Despre aceste poene, popa Stroe şi uricul lui Ştefan cel Mare, e vorba şi într'un uric dela Petru Vvd., din 7054 (1456) Aprilie 23 şi în altul dela Ioan Voevod, din 7081 (1573). [Copii de pe originale, pergamente, în colecţia mea].
10 In orig. боуде.

потребизно[1], ѡже тотъ истинны слȣга наш, вѣрни панъ ивоул воинескоул, слоужил нам право и вѣрно. тѣм ми выдѣвше его право и вѣрною слȣжбо[1] до нас, жаловали есми его ѡсобною нашею милостїю и дали и потвердили есмы его правою ѡтнина, село на имѣ воинещїи и съ манастирею, що коупил ѡт іѡноу и ѡт петрика, за н҃ злати, ꙗко да ест емȣ ѡт нас ȣрик и съ оусем приходом, варе що прислȣхает к томȣ село и к тою манастирю, емȣ и дѣтем его и братиѧм его и оуноучатом его и прѣȣнȣчатом его и прашоуратом его и въсемоу родоу его, варе кто емȣ наиближнемоу боудет, непороушено им николиж, на вѣк. а хотаръ томоу село и тои манастиры да ест по старимы своимы хотари, коуд<а> из вѣка ѡживали. а на то естъ вѣра наша, господства мы, вышписаанаго[1] стефана воеводѣ и вѣра боѧръ наших, вѣра пана доумы браевич, вѣра пана маноила, вѣра пана станчюла, вѣра пана гоѧна дворника, вѣра пана влаикȣла, вѣра пана хотка щибора, вѣра пана косте данович, вѣра пана тома кинде, вѣра пана мык крал, вѣра пана петра понича, вѣра пана албоула, вѣра пана лази, вѣра пана хотко крецескȣл, вѣра пана исаиѧ немецкого, вѣра пана стецко дъмъкȣш, вѣра пана козмица, вѣра пана боухты, вѣра пана фетиѡна, вѣра пана сакыша спатарѣ, вѣра пана юги вистиѧрника, вѣра пана тоадера чашника, вѣра пана красныша постелника, вѣра пана збиѧри столника, вѣра пана иѡна комиса и вѣра въсѧх боѧр наших молдавских великих и малих. а по нашим животѣ кого богъ изберет господарем нашею земли, ѡт дѣтеи наших или ѡт нашего племени или род, тот щобы емȣ не порȣшил нашего даание и записȣ, али щобы емȣ оутвердил и ȣкрѣпил. а на болшею потверждение въсемȣ вишеписааномȣ, велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ панȣ, доброул логофетȣ, писати и привѣсити нашȣ печат привѣсити[1] к семȣ нашемȣ листȣ. пис андре<и>ко[2] ȣ сочвѣ, в лѣт ѕ҃цѯи м(с)ца ноември к҃ѕ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, cui îi va fi de trebuinţă să ştie, că această adevărată slugă a noastră, credinciosul pan Ivul Voinescul, ne-a slujit nouă drept şi credincios.

De aceia, Noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă

1 Sic.
2 Lipseşte и.

slujbă cătră Noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit a lui dreaptă ocină, satul anume Voineştii şi cu mănăstirea, ce a cumpărat dela Ion şi dela Petrică, drept 50 de zloţi, ca să-i fie dela Noi uric şi cu tot venitul, oricât se cuvine cătră acest sat şi cătră această mănăstire, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, oricine îi va fi mai deaproape, nestricat lor, niciodată, în veac.

Iar hotarul acestui sat şi acestei mănăstiri să fie după vechile lor hotare, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa noastră, a Domniei mele, mai sus scrisului Stefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici, credinţa panului Manoil, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Goean vornic, creeinţa panului Vlaicul, credinţa panului Hotco Ştibor, credinţa panului Coste Danovici, credinţa panului Toma Chinde, credinţa panului Mic Crai, credinţa panului Petru Ponici, credinţa panului Albul, credinţa panului Lazea, credinţa panului Hotco Creţescul, credinţa panului Isaiea Nemţanul, credinţa panului Steţco Dămăcuş, credinţa panului Cozmiţă, credinţa panului Buhte, credinţa panului Fetion, credinţa panului Sacâş spătar, credinţa panului Iuga vistiarnic, credinţa panului Toader ceaşnic, credinţa panului Crasnâş postelnic, credinţa panului Zbiarea stolnic, credinţa panului Ion comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege ca Domn al Ţării noastre, din copiii noştri sau din seminţia noastră sau neam, acesta să nu strice dania noastră şi zapisul, ci să-i întăriască şi înputerniciască.

Iar pentru mai mare tărie a tuturor celor mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, lui Dobrul logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră cătră această carte a noastră.

A scris Andreico, în Suceava, în anul 6968, luna Noemvrie 27.

Pergament fără pecete, la Acad. Rom. CXXXV/182; Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1911 p. 221. Se păstrează şnurul albastru de mătasă. Verso: † ив⟨оулоу⟩ ѡт во⟨инеҩи⟩. ѕ҃цѯ҃и҃

ноє(м) кз. Voineştii şi Mănăstioara. O copie făcută de I. Bogdan, la Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan, nr. 25). După aceasta îl dau şi eu mai sus.

Este greu de identificat satul Voineştii din uricul de mai sus. Cred că e satul Voineşti, din comuna Popeşti, judeţul Tutova[1]. Satul este aşezat pe pârăul Tutova. In apropiere, tot pe Tutova, trebuie să fi fost satul Oideştii „unde au fost giude Voina şi cu mănăstire întru acel hotar", pomenit într'un document din 7001 (1493) Martie 5, când îl cumpără dela Lazor, feciorul lui Petrică Negrilescul şi nepoata lui, Naste, fata lui Ion Negrilescul, din uricul moşului lor, Negrilescul, drept 60 zloţi tătăreşti, Albul Voinescul şi surorile lui, Ana şi Vasilca[2]. Ion şi Petrică, vânzătorii satului Voineşti, din uricul din 1460 Noemvrie 27, sânt, cred, Ion Negrilescul şi Petrică Negrilescul, din uricul din 1493 Martie 5. Negrilescul îl va fi stăpânit pe la începutul veacului al XV-lea, iar judele Voina, dela care îşi are numele satul, va fi fost în veacul al XIV-lea. Ivul Voinescul, din 1460 Noemvrie 27, ca şi Albul Voinescul, din 1493 Martie 5, îşi vor fi având numele sau dela satul Voineşti, unde trăiau, sau vor fi fiind scoborîtori din judele Voina[3]. — Ion şi Petrică Negrilescul, foştii stăpâni ai satului Voineşti, înainte de 1460, sânt arătaţi ca nepoţii lui Negrilă fost ceaşnic şi aveau tot pe Tutova, poate prin apropierea Voineştilor „село на тоутовѣ на имѣ поулпещи, где была жоуде поулпе", cum se vede dintr'un uric din 7003 (1495) Ianuarie 22[4].

Interesantă e şi vânzarea unei mănăstiri.

---

1 Ind. stat. p. 395, 840; Harta stat. major, planşa Vaslui, 1 : 100.000.

2 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 12-13.

3 Sate cu numele Voineşti sânt în jud. Brăila, Buzău, Caliacra, Dâmboviţa, Iaşi, Muscel, Vaslui [Ind. stat. p. 70, 80, 92, 134, 202, 243, 400]. Cel din jud. Iaşi, în timpul lui Ştefan cel Mare, a fost al lui Şteful Mânja paharnicul [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 116]. Un alt sat Voineşti este pomenit în 7003 (1495) Ianuarie 12 [Iacov Antonovici, Documente Bârlădene 4 p. 13-16 ; M. Costăchescu cit. p. 336]. Cp. Voinava, Voinova, Voinăuţi [M. Costăchescu cit. 2 p. 943].

4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 56-57. Aici şi neamul lui Negrilă ceaşnic, dar nu clar. Nici spiţa întocmită de I. Bogdan nu e exactă. Cp. şi M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 277-280, 864-863.

8.

1462.

Ştefan Voevod întăreşte lui Moranciu satul Bucşeşti, pe Cerna, cumpărat dela Petraşcu, drept 60 zloţi tătăreşti.

„6970. Suret de pi ispisocul Domnului Ştefan Vvd., — tălmăcit de polcovnicul Pavăl Debrici la 1801, — întăritori lui Moranciu pe un sat, anumi Bucşăştii, în Cerna, ci l-au cumpărat di la Petraşcu, drept 60 zloţ tătărăşti.

Iar hotarul acelui sat să fii începând din plopul ci-i în Pleşa, apoi la fântâna lui Leordiş, apoi în Cerna, la gura Leurdişului, pe din gios de Monastiri, apoi Cerna în sus, până la pârăul Frinţiului, apoi la fântâna lui Nanu, fiind acesta tot hotarul".

Dau documentul de mai sus după Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 3, fila 29v. E vorba de proces între moşiile Cernul şi Bucşăşti, amândouă răzăşeşti, dela ţinutul Bacăului. Asemenea Stroeştii vroiau să cuprindă moşia Cernului. După rezumate, mai puţin complecte ca cel de mai sus, tot dela Arhiv. Stat. Iaşi, Condica K nr. 371, fila 154-156 şi Condica K nr. 378, fila 255, tot cu data 6970, a fost publicat de I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 69. In acest rezumat se află în plus, ceia ce nu se găseşte în rezumatul ce-l aduc eu mai sus, că Petraşcu avea satul dela tatăl său, Danciul Roşul. La fel, cum îl dau mai sus, se află în o hotărîre a divanului domnesc, din 1835 Oct. 17, care se află la învăţătorul N. Bibiri, din comuna Bucşeşti, judeţul Bacău [Comunicat de d. C. V. Dimitriu, licenţiat în litere şi institutor din Bucureşti]. L-am publicat şi în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 589. Se află menţionat şi în Uricariul 6, p. 259 într'o anafora din 1803 Martie 20.

Pentru lămurirea celor cuprinse în documentul de mai sus cp. documentul din 6964 (1456) Septemvrie 20[1], cel din 6964 (1456) Octomvrie 18[2] şi cel din 6968 (1460) Octomvrie 2[3].

---

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 588-590.
2 Vezi mai sus p. 1-2, 18-20.
3 Vezi mai sus p. 39-40.

9.

Suceava. 1463 Iulie 13.

Ştefan Voevod întăreşte Mănăstirei Neamţului tot hotarul Zagornei, cum şi alte privilegii.

† мл(с)тїю бжїею, мы[1] стефа(н) воевода, г(сп)дар[2] земли мо(л)давскои, знаменито чини(м)[3] и с сѣм[2] листо(м) нашимъ въсѣ(м)[4], кто на не(м) ȣзри(т) или его vслиши(т) чтоучи, ѡже дае(м) и потвръждае(м) стмv монастирю нашемоу ѡ(т) немца, иде(ж) е(ст) хра(м) стаго възнесенїѧ га нашего, їсv хр(с)та, оуве(с) хотаръ монастире(и), що е(ст) оу загорнои, али по старомоу хотарю, що издавна прислvхае(т) ѡ(т) немецкаго монастирѣ, также и ѡ(т) сева[2] на пере(д) да прислоухае(т) vве(с) то(т) хотаръ наше(г) монастирѧ ѡ(т) немца, али и съ грълами и с полѣни, везде по старомv хотарю, що е(ст) монастирскїи хотаръ. а тако(ж), варе кто име(т) брати ѡ(т) на(с) десѣтиноу ѡ(т) бче(л), а тоти наши десѣтници що би не имали брати десѣтинv ѡ(т) бче(л) ѡ(т) манастирски(х) пасика(х), хотѣ половина гро(ш), и що би не имали жа(д)ного дила до хотарѣ[4] монасти(р)ского, или до пасики, или бv(д) к чемоу[3], що е(ст) монастирское, ни сами десѣтници, а ни па(к) и(х) слvги, варе кто(н)[5] бvде(т), заноу(ж) тотv десѣтинv есми ѡбешчѣлї и дали стомоу манастирю, а ти(ж) сотирѣ[4], алибо его слvги, а нї и(н) никто ѡ(т) наши(х) боꙗр[2], или ѡ(т) наши(х) слоуги, а ва ни жа(д)на дша да не имае(т) жадного примѣсv до манасти(р)ски(х) пасика(х) и до гръли и до полѣни и до vсего хотарѣ ѡ(т) загорна, елико е(ст) старїи хотаръ, та слvхае(т) нашего манастирѣ ѡ(т) нѣ<мца>. а кто сѣ покvси(т), чере(с) се(с) лист<ъ н>а(ш), да име(т) сѧ vмѣшати, бv(д) оу че(м), оу манастире(и) хотаръ ѡ(т) загорна, то(т) е(ст) противни(к) на(ш) и нашемv листоу и vзри(т) на(д) собою нашv казнъ. тое vсе вишеписаное да е(ст) непороушено. а на бо(л)ше крѧпо(ст), вѣлѧли есми нашемv вѧрномоу паноу, до(б)роулови логофетv, писати и нашv печа(т) завѣсити к семоу листv нашемv. пи(с), оу сочавѣ[4], влѣ(т) ѕцоа ю(л) гї.

1 ь e făcut ca о.
2 Sic.
3 ч ca v.
4 ѣ aici şi aiurea ca ъ.
5 Sic. Să fie egal cu кто (он) ?

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că dăm şi întărim sfintei mănăstiri a noastre dela Neamţ, unde este hramul Sfintei Inălţări a Domnului nostru Isus Hristos, tot hotarul mănăstirei, ce este la Zagorna, dar după vechiul hotar, ce din vechiu ascultă de Mănăstirea Neamţului, asemenea şi de acuma înainte să asculte întreg acest hotar de mănăstirea noastră dela Neamţ, însă şi cu gârlele şi poenile, pretutindeni după vechiul hotar, ce este hotarul mănăstiresc.

Şi asemenea, oricine va aduna dela Noi deseatina dela albine, aceşti deseatnici ai noştri să nu aibă a aduna deseatina dela albine, din prisăcile mănăstireşti, fie chiar o jumătate de groş, şi să nu aibă nici o treabă cu hotarul mănăstiresc sau cu prisăcile sau cu orice, ce este mănăstiresc, nici chiar deseatnicii şi iarăşi nici slugile lor, oricine ar fi el, pentru că această deseatină am făgăduit-o şi am dat-o Sfintei Mănăstiri. Şi asemenea Sotirea[1] sau slugile lui şi nici altul nimene din boerii noştri sau slugile noastre şi nici un suflet să nu aibă nici un amestec la prisăcile mănăstireşti şi la gârle şi la poene şi la întreg hotarul dela Zagorna, cât este hotarul vechiu, atâta să asculte de mănăstirea noastră dela Neamţ.

Iar cine s'ar încerca ca peste această carte a noastră să se amestice, ori în ce, în hotarul mănăstiresc dela Zagorna, acesta este protivnicul nostru şi al cărţii noastre şi va vedea asupra sa pedeapsa noastră.

Aceasta toată mai sus scrisă să fie nestricată.

Iar pentru mai mare tărie, am poruncit credinciosului nostru pan, lui Dobrul logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

S'a scris în Suceava, în anul 6971 Iulie 13.

Pergament, cu pecetea pierdută, dela care a rămas numai şnurul de mătasă roşie, se păstrează legat în ms 4606, fila 23, dela Acad. Rom. Ibid. fila 24 se păstrează şi o traducere din 1812 Martie 28, iscălită de Veniamin Mitropolitul şi de Ioan arhimandrit şi stareţ al Sfintei Mănăstiri Neamţul

1 Pare a fi un nume propriu.

şi Secul. După o còpie din mss lui Victor Grigorovici, păstrate în Muzeul Rumianţev, din Moscova, a fost publicat de I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 75-77. Copia lui Grigorovici are multe greşeli, din care unele au fost îndreptate în ediţia lui I. Bogdan, altele însă, destul de multe, au rămas şi în această ediţie. Acest lucru m'a făcut să-l public din nou, după original. I. Bogdan a publicat şi o traducere, după un suret din 10 Septemvrie 1814, autentificat la 16 Septemvrie 1815, al acestui document, suret ce se afla în Arhiv. Stat., Bucureşti, M-rea Neamţului, depozite particulare, sub nr. 4286. Ibid. se afla şi o traducere rusească modernă. A fost publicat după un suret vechiu şi de Arh. Narcis Creţulescu în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, anul 21 (1910) p. 345-346.

Pentru întărirea din uricul de mai sus, să se cp. uricul din 6937 (1429) August 31[1], cel din 6937 (1429) Septemvrie 1[2], în 6938 (1430) Dechemvrie 23[3], cel din 6964 (1456) Martie 1[4]. Asemenea în 6955 (1447) August 22[5]. Ibid. şi pentru Zagorna. Cp. şi Zahorna, sat în judeţul Soroca[6]. Asemenea documentul din 7008 (1500) Martie 17[7].

10.

1463 Iulie 31.

Ştefan Voevod întăreşte boerului Arbure satele Vorona şi Ruşii, cum şi tătari.

„6971 Iulie 31. Ispisoc dela Ştefan Vodă cel Bun. Facim ştire cu această carti a noastră, iată acest al nostru credincios boer, dumlui Arburi portari, slujâtu-ni-au cu dreptate şi cu credinţă. Deci, văzând Noi a lui driaptă şi încredinţată slujbă cătră Noi, miluitu-l-am pre dânsul cu osăbită mila noastră, i-am dat şi i-am întărit lui pre satu, anumi Vorona şi Ruşii, ce au cumpărat dela Ivaşco cel Orbu, drept 180 zloţi turceşti. Şi iarăşi au mai cumpărat dela fratile lui

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 285-286.
2 Ibid. 1 p. 286-290.
3 Ibid. 1 p. 307-310.
4 Ibid. 2 p. 575-577.
5 Ibid. 2 p. 288-292.
6 Ind. stat. p. 342, 844.
7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 169-172 ; Originalul la Acad. Rom. ms 4606, fila 28.

Ivaşco, la Mihul Giumătate . . . . . . parti drept 150 de zloţi turceşti şi pre un tătar cu ficiori cu tot şi pre Carici (?) cu ficiori cu tot . . . . . . Ana şi Teleuca şi Ciopii cu ficiori cu tot şi altul Micul şi cu copii şi Radul cu ficiori cu tot.

Iară hotarul acelor sati ca să fie pre undi au hotărît dumlui . . . . . . şi dumlui . . . . . . medelnicer, începându-să din hotarul lui Dragomir Litianul, drept piste vale Voronei şi pre supt . . . . . . a Mihului, ci-i dela Sâretu, şi de acolea pe la capul dialului, ci-i dela Glodeni, iară de acole pe la coada heleşteului de sus, acolo undi să obârşăşti coada heleşteului. de acolo în codru, până în hotarul Lucăi Călugărului. Aceste, câte scriu mai sus, ca să-i fii dela Noi uric în veci".

„S'au scos di pe orighinal de cătră mini şi fiind întocmai am iscălit, Ioan Teodorovici".

Dau documentul de mai sus după Arhiv. Stat., Iaşi, divanul domnesc Tr. 410, op. 446, dos. 19, fila 38 r. şi 29 v. In primul loc data e 6971, în al doilea loc e 6971 Iulii 31. Acelaş document este citat şi în Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 87 fila 147 v., cu data 6971 Iulie 31: „Opis ca de pe ispisocul Domnului Stefan Vvd., încungiurător hotarului moşâii Vorona". E vorba de proces între vornicul Iancu Cantacuzino, proprietarul unei jumătăţi din moşia Vorona, dela ţinutul Botoşani, şi fraţii Musteaţă, proprietari în altă jumătate din acel sat. Este vorba de unul şi acelaş document, din care I. Bogdan D. Şt. 1 p. 77 şi 78 a publicat două rezumate, sub două numere diferite. Cel de al doilea, dela p. 78, e rezumatul documentului de mai sus, cu unele lipsuri; ceia ce m'a făcut să-l public în întregime, aşa cum e la Arhiv. Stat. din Iaşi. Am citat o parte din el şi în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 370. La Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 87 cit. (în care e vorba de proces între vornicul Iancu Cantacuzino, proprietarul unei jumătăţi din moşia Vorona, partea de jos, înpreună cu fraţii Musteaţă, proprietari în cealaltă jumătate de sus, şi între M-rea Pobrata, proprietara moşiei Protopopeni) este arătat ca „o copie de pe ispisocul Domnului Ştefan Vvd.", cum am văzut mai sus. Este citat şi ibid. fila 149 v. Aici e vorba de un proces pornit de Musteaţă contra vornicului Iancu Cantacuzin şi logo-

fătului Costandin Cantacuzin, în care Musteaţă sprijinea pretenţiile sale „pe hârtia ci el o numeşti copii di pe ispisocu Domnului Ştefan Vvd., din 6971, cari hârtii, prin hotărîrili dati în acele pricini la 1836 şi 1837, întărite de Inălţimea voastră, s'au cunoscut *plastografă*, mărginindu-să mărimea moşii Vorona după hotarnica aceiaş moşii din 1766". Asemenea ibid.: „Musteaţă însăşi în proţesul de acum cu epitropia se întemeiază tot pe ace hârtii plastografă". Asemenea ibid. fila 152. La fila 155 r.: „O copie de ispisoc 6971 Iulie 31, care copii, prin hotărîrile acestui divan din 1836 şi 1837 . . . cunoscându-să plastografă s'au şi rupt o altă asăminea copie". Urmează deci că documentul de mai sus e supus îndoelii, în ce priveşte autenticitatea. S'ar putea însă să nu fie falşificat, hotărîrea în acest fel fiind dată conform intereselor boerilor Cantacuzini. Se prea poate — în caz când e autentic — ca data documentului 6971 să nu fie exactă, căci, în acest an, Luca Arbure, cum vom vedea mai jos, nu este portar de Suceava. Sau că Arbure, din document, este Arbure, tatăl portarului, şi traducătorul i-a adăugat atributul de portar — Arbure, portarul de Suceava, fiind mult mai bine cunoscut, — care în original nu era, şi în acest caz data 6971 este exactă, sau că în original va fi fost ѕцча (6991 = 1483) şi traducătorul va fi luat pe ч (=90) drept о (= 70), citind anul ѕцоа (6971 = 1463). Explicaţia din urmă a dat-o şi I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 497. Oricum Luca Arbure ca portar apare mai târziu.

Vorona este unul din satele cu acest nume din judeţul Botoşani[1]. Este un sat străvechiu. Mai vechiu însă este, cred, numele pârăului Vorona, lângă care este aşezat satul. Acesta este pomenit chiar din 6911 (1403) Ianuarie 7: Ion Bătrânul dela Vorona[2], apoi în 6941 (1433) Noemvrie 16[3]. Este un străvechiu nume slav[4]. — In apropiere de Tudora, în aceleaşi

1 Ind. stat. p. 65, 841: Vorona-Dobrovolschi, Vorona-Nouă şi Vorona-Teodoru, în com. Vorona, şi Vorona-Mare, în com. Tudora; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 530-531, la 1872: Vorona mănăstire, Vorona lui Dobrovolschi, Vorona lui Musteaţă, în com. Chiscovata, şi Vorona-Mare în com. Tudora; Harta stat. major, planşa Dolhasca, 1 : 50.000; Dicţ. statistic al României, Buc. 1915, 1 p. 112; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 369-370.
2 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 47, rândul 5, p. 48.
3 Ibid. 1 p. 369, rândul 8, p. 370; 2 p. 594, rândul 8, p. 595.
4 Ibid. 2 p. 176; 1 p. 370.

părţi, este şi satul Ruşii[1]. Acesta este iarăşi foarte vechiu şi îşi va fi având numele dela un Rusul[2]. — Satul Vorona va fi fost confiscat sub Ştefăniţă Vodă, mai apoi însă înapoiat neamului lui Arbure, cum vom vedea mai jos, că s'au înapoiat şi altele. In stăpânirea acestui neam găsim satul Vorona şi într'un ispisoc dela Ieremia Movilă Vvd., scris de Drăgan Tăutul, în 7104 (1596) Aprilie 6[3]. Şi mai departe în veacul al XVII-lea şi al XVIII-lea, în documente din 7158 (1650) Ianuarie 24, 7159 (1650) Noemvrie 24, 7178 (1670) Iulie 21, 7221 (1713) Iunie 20[4], satul Vorona se află tot în stăpânirea neamului Arbure. Ba chiar în veacul al XIX-lea, boerănaşii Enachi şi Vasile Mustiaţă, proprietari în Vorona şi Ruşi, se arătau ca scoborîtori din Sofiţa, fiica lui Luca Ar bure şi soţia lui Gavril visternicul şi mai direct din Stanca[5].—

1 Harta stat. major, planşa Dolhasca, cit. Nu e trecut nici în Dicţ. geogr., nici în Dicţ. statistic, nici în Ind. stat., nici în Frunzescu, Dicţionar topografic. I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 78.

2 Sate cu acest nume sânt multe. Cp. Ruşi, Ruşii, Rus, Ruseni, Ruseşti etc., [Ind. stat. p. 737-738]. Pentru trecut cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 195 (aici se pomeneşte şi uricul dela Alexandru cel Bun), p. 300, 438, 439 (aici şi uric dela Alexandru cel Bun), p. 538 (aici şi uric dela Alexandru cel Bun), p. 415, 416, etc.

3 Arhiv. Stat., Iaşi, divanul domnesc, Tr. 410, op. 446, dos. 19, fila 40 r. Prin el, Domnul întăreşte lui Dumitru Ponici şi sorăsa, Gafia, fiii Măricăi şi verii lor (în suret: nepoţii; în slavoneşte va fi fost: племенникове, verii) Grigori şi Toader şi surorilor lor, Nastasia şi Stanca şi altor surori ale lor, fiii lui Pătraşcu, nepoţii Stancăi, fata lui Arbore hatmanul „a lor drepte ocini şi moşii, din ispisoc de împărţală ce l-au avut di la Pătru Vvod. şi din drepti dresâle lor, ci le-au avut strămoşul lor, Arbure hatmanul, dela bătrânul Bogdan Vvod. şi de întăritură de la tânărul Ştefan Vvod., satul anumi Vorona, cu moara, ci-i în ţânt. Sucevii", asemenea satul Sfitcăuţii cu moara, jumătate de sat de Hriţăni cu moara în Drabişte şi satul Blişcinăuţii cu moara. Acesta de pe urmă a eşit dela dânşii prin vânzare. In partea lui Dumitru Ponici şi a surorii sale, Gafii, s'a venit satul Sfitcăuţii şi jumătate de Hriţăni (amândouă în ţinutul Hotinului), pentrucă Pătraşcu „ace a patra parte a lui au dat-o surori-sa, Măricăi, din satul Hriţănii, *drept un brâu de argint poliit cu aur, ci l'au fost luat di la dânsa, când au pribegit în Ţara Leşască şi l-au perdut acolo*", iar în partea verilor lor (în suret nepoţilor), lui Grigorie şi lui Toader şi surorilor lor, Nastasiei şi Stancăi şi celorlalte surori, satul Vorona cu mori. [O còpie după traducere şi la Acad. Rom. CXXXIX/33, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1911 p. 234 cu data 7114 (1606) Aprilie 6; Sever Zotta în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 7 (1928) p. 311]. Acelaş în Uricarul 1 p. 160, cu data 7114 (1606) Aprilie 6. Aici „un frâu de argint", în loc de „un brâu de argint". Cu data 7114 (1606) Aprilie 6 e publicat şi în L. T. Boga, Doc. Basarabene 7 (1929) p. 4-5. Aici, greşit, Stanca e dată femeie lui Arbure hatmanul.

4 Arhiv. Stat., Iaşi, divanul domnesc, Tr. 410, op. 446, dos. 19, fila 29 v. Cp. ibid. fila 41, 42, 43. Asemenea ibid. Anaforale nr. 87, fila 148 r.

5 Arhiv. Stat., Iaşi, Tr. 1765, op. 2014, dos. 515, fiia 183; ibid. Tr. 1764, op. 2013, dos. 723, fila 107 şi Sever Zotta în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 7 (1928) p. 311, etc.

Neamul lui Arbure portarul este destul de bine cunoscut. Cel mai vechiu Arbure cunoscut este Ivan Arbure, căruia în 6961 (1453) Octomvrie 22 i se întăreşte satul Leucuşenii pe Bârlăzel, unde i-a fost casa[1]. Este acesta întemeietorul neamului sau nu, nu aşi ştie răspunde. Un Arbure, pârcălab de Neamţ apare în divanul lui Ştefan cel Mare, începând din 6979 (1471) August 13[2]. Apoi în 6979 (1471) Septemvrie 10[3], în 6979 (1471) Octomvrie 24[4], în 6980 (1472) Ianuarie 25[5], în 6980 (1472) Aprilie 25[6], în 6980 (1472) Iunie 1[7], în 6980 (1472) Iunie 5[8], în 6981 (1473) Septemvrie 3[9], în 6981 (1473) Septemvrie 13[10], în 6981 (1473) Octomvrie 14[11], în 6981 (1473) Dechemvrie 9[12], în 6982 (1474) August 26[13], în 6983 (1475) Aprilie 25[14], în 6983 (1475) Mai 7[15], în 6984 (1476) Mai 22[16]. Este cea de pe urmă dată, când îl întâlnesc în divan. Intr'un uric din 6987 (1479) Mai 19 se spune, vorbindu-se probabil de trecut: а хотарь тои половинѣ селꙋ ѡт хлъпещи да ест кꙋда имь хотарил пань арбꙋре и пань вльча (iar hotarul acestei jumătăţi de sat de Hlăpeşti să fie pe unde le-a hotărît pan Arbure şi pan Vâlcea)[17]. Probabil că avea vre-un sat de moşie în vecinătate, pe Valea Albă. Faptul că după Mai 22 1476 nu se mai întâlneşte ne-ar face să credem că a căzut în lupta dela Valea Albă, din 26 Iulie 1476. El se numea Cârstea, după un document din 7083 (1575) Martie 2, dela Petru Voevod[18]. Soţia lui Arbure, pârcălabul de Neamţ, se numea Nas-

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 499, rândul 5, p. 500.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 157.
3 Ibid. 1 p. 160.
4 Ibid. 1 p. 164.
5 Acad. Rom. Peceţi 265; Ghib. în revista Teodor Codrescu (Iaşi) 1 (1916) p. 178; Ghib. Sur. 18 p. 75.
6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 170.
7 Ghib. în Arhiva soc. şt. şi lit., Iaşi, 25 (1914) p. 181; I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 246.
8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 172.
9 Ibid. 1 p. 182.
10 Ibid. 1 p. 184.
11 Ibid. 1 p. 187.
12 Ibid. 1 p. 190.
13 Ibid. 1 p. 193.
14 Ibid. 1 p. 204.
15 Ibid. 1 p. 206.
16 Ibid. 1 p. 209.
17 Ibid. 1 p. 228.
18 Sever Zotta în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 7 (1928) p. 312: Coste diac, fiul lui Gavril visternicul, nepotul lui Arbure pârcălab, strănepotul bătrânului Cârstia, vinde partea lui din Văşcăuţi, danie dela Ştefan

tasia[1]. Fiul lui Arbure, pârcălabul de Neamţ, este cunoscutul boer, Luca Arbure, portarul de Suceava[2]. Acesta apare în divan, întâia oară, în 6994 (1486) Septemvrie 14[3]. Urmează apoi o lungă întrerupere, apărând iarăşi în 7006 (1498) Septemvrie 24[4], în 7007 (1499) Iulie 12[5], în 7007 (1499) August 15[6], în 7007 (1499) Septemvrie 14[7], în 7007 (1499) Septemvrie 15[8], în 7007 (1499) Septemvrie 18[9], în 7007 (1499) Noemvrie 14[10], în 7007 (1499) Noemvrie 15[11], în 7007 (1499) Noemvrie 20[12], în 7007 (1499) Noemvrie 20[13], în 7007 (1499) Noemvrie 23[14], în 7007 (1499) Noemvrie 26[15], în 1499[16], în 7008 (1500) Martie 17[17], în 7008 (1500) Martie 22[18], în 7008 (1500) Martie 25[19], în 7008 (1500)[20], în 7009 (1501) Aprilie 25[21], în 7009 (1501) Dechemvrie 14[22]. în 7010 (1502) Fevruarie 17[23], în 7010 (1502) Fevruarie 22[24], în 7010 (1502) Martie 13[25], în 7010 (1502) Martie 14[26], în 7010 (1502) Noemvrie 17[27], în 7010 (1502)[28] în 7011

Vodă pentru Cârstia, lui Onciul vătaf. — N'ar fi de mirare ca boerul Cârstea, pomenit în pomelnicul dela Bistriţa, ca mort în războiul cu Turcii, înpreună cu alţii, să fie chiar Cârstea Arbure [I. Minea, în Cercetări ist. (Iaşi) anul 8[1] (1933) p. 51].

1 Arhiv. Stat., Iaşi, Tr. 1764, op. 2013, dos. 723, fila 107 v.; Sever Zotta în Buletinul cit. p. 311.

2 In M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 500 îi confundam pe amândoi, crezând *greşit* că e unul şi acelaş.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 290.

4 Ibid. 2 p. 126.

5 Ibid. 2 p. 425.

6 Ibid. 2 p. 130.

7 Ibid. 2 p. 444.

8 Ibid. 2 p. 136.

9 Ibid. 2 p. 139.

10 Ibid. 2 p. 140.

11 Ibid. 2 p. 143.

12 Ibid. 2 p. 144.

13 Ibid. 2 p. 148.

14 Ibid. 2 p. 155.

15 Ibid. 2 p. 160 şi altul ibid. 2 p. 163.

16 Ibid. 2 p. 167.

17 Ibid. 2 p. 170. Acad. Rom. ms 4606 fila 28 originalul.

18 Ibid. 2 p. 173.

19 Ibid. 2 p. 175.

20 Ibid. 2 p. 180.

21 Ibid. 2 p. 181.

22 Ibid. 2 p. 184.

23 Ibid. 2 p. 192.

24 Ibid. 2 p. 197.

25 Ibid. 2 p. 201.

26 Ibid. 2 p. 203 şi altele cu aceiaşi dată ibid. 2 p. 204, 206, 208, 252.

27 Ibid. 2 p. 210.

28 Ibid. 2 p. 213.

(1503) Fevruarie 2[1], în 7011 (1503) August 26[2], în 7011 (1503) Septemvrie 13[3], în 7011 (1503) Septemvrie 18[4], în 7011 (1503) Septemvrie 30[5], în 7011 (1503) Octomvrie 6[6]. Apare şi în divanul lui Bogdan Voevod, tot ca portar Sucevei. Aşa în 7014 (1506) Martie 22[7], în 7015 (1507) Fevruarie 20[8], în 7015 (1507) Fevruarie 22[9], în 7015 (1507) Fevruarie 26[10], în 7015 (1507) Fevruarie 27[11], în 7015 (1507) Fevruarie 28[12], în 7015 (1507) Martie 1[13], în 7015 (1507) Martie 22[14], în 7015 (1507) Mai 11[15], în 7016 (1508) Fevruarie 2[16], în 7016 (1508) Fevruarie 16[17], în 7016 (1508) Martie 2[18], 7016 (1508) Martie 25[19], în 7016 (1508) Dechemvrie 14[20], în 7016 (1508) Dechemvrie 15[21], în 7018 (1510) Septemvrie 21[22], în 7021 (1513) Martie 5[23], în 7021 (1513) Martie 7[24], în 7023 (1515) Aprilie 20[25], în 7023 (1515)

1 I. Bogdan D. Şt. 2 p. 216.
2 Ibid. 2 p. 222 şi altul ibid. 2 p. 225.
3 Ibid. 2 p. 229.
4 O fotografie, Acad. Rom. fotografii IV/8, publicat de mine în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 6 (1926-1927) p. 359; Originalul era la Episcopul de Huşi, Iacov Antonovici, după el o copie la Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan nr. 25.
5 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 231 şi altul cu aceiaşi dată ibid. 2 p. 234.
6 Ibid. 2 p. 241; o copie după o fotografie la Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan ms 25).
7 Acad. Rom, LXXVII/3; Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti 1910, p. 106-107.
8 Acad. Rom. XLV/142; Iulian Marinescu cit. p. 107.
9 Pergament la mine, publicat de Ghib. în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 25 (1914) p. 185 şi Sur. 18 p. 94 şi altul Ghib. Isp. 1[1] p. 44.
10 L. T. Boga, Doc. Basarabene 5 (1929), Chişinău, p. 3.
11 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Adam IV/6; Iulian Marinescu cit. p. 107.
12 Pergament la Fundaţiunea Regele Ferdinand I, Iaşi, publicat de mine în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 5 (1925) p. 200 şi Ghib. Sur. 18 p, 98 şi altul Ghib. Sur. 18 p. 102, originalul la Acad. Rom. Peceţi 232.
13 Uricariul 18 p. 82; Iulian Marinescu cit. p. 107-108 şi altul Acad. Rom. fotografii pachet II nr. 3, l-am publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 6 (1926-1927) p. 274.
14 Ghib. Isp. 1[1] p. 48.
15 Ghib. în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 5 (1925) p. 311.
16 Wick. Woronetz und Putna p. 189; Iulian Marinescu cit. p. 108.
17 Ghib. Sur. 10 p. 9; altul cu aceiaşi dată în Uricarul 23 p. 166, în Arhiv. Stat. Bucureşti, Episcopia Huşilor XLIX/1, 2, C. Aricescu, Revista istorică a Arhivelor României, 2 (1876), Bucureşti, p. 72 nr. 2006; Iulian Marinescu cit. p. 109.
18 Ghib. Sur. 1 p. 67.
19 Pergament la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţu XX/1; Iulian Marinescu cit. p. 110.
20 Ghib. Sur. 9 p. 13; Ghib. Sur. 18 p. 105.
21 Arhiv. Stat. Bucureşti, secţ. istorică, în Iulian Marinescu cit. p. 110-111.
22 Arhiv. Stat. Bucureşti, Condica M-rei Răchitoasa IV/73 (109); Iulian Marinescu cit. p. 111.
23 Hasd. Arh. Ist. 1[2] p. 120.
24 Pergament Acad. Rom. Peceţi 149; Iulian Marinescu cit. p. 111-112.
25 Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 157; Iulian Marinescu cit. p. 114.

Dechemvrie 21[1], în 7024 (1516) Dechemvrie 10[2]. El apare şi în divanul lui Ştefăniţă Vodă. Aşa în 7025 (1517) Dechemvrie 15[3], în 7026 (1518) Ianuarie 22[4], în 7026 (1518) Ianuarie 23[5], în 7026 (1518) Ianuarie 28[6], în 7026 (1518) Dechemvrie 26[7], în 7027 (1519) Ianuarie 9[8], în 7027 (1519) Dechemvrie 27[9], în 7028 (1520) Aprilie 23[10], în 7028 (1520) Iulie 15[11], în 7028 (1520) August 21[12], în 7028 (1520) Octomvrie 7[13], în 7029 (1521) Iunie 1[14], în 7030 (1522) Fevruarie 4[15], în 7030 (1522) Aprilie 21[16], în 7030 (1522) Iunie 2[17], în 7030 (1522) Iunie 24[18], în 7030 (1522) Iunie 27[19], în 7030 (1522) Iulie 2[20], în 7030 (1522) Octomvrie 29[21], în 7030 (1522) Octomvrie 31[22], apoi în 7031 (1523) Martie 15[23]. Este cea de pe urmă dată când îl găsesc în divan, căci în Aprilie a aceluiaşi an a fost tăiat de Ştefăniţă Vodă, în Hârlău, şi nu multă vreme după aceia au perit la fel şi feciorii săi, Toader şi Nichita[24]. Că Luca

1 Acad. Rom. XCV/9 ; Iulian Marinescu cit. p. 114 şi altul Wick. Woronetz und Putna p. 105 ; Iulian Marinescu cit. p. 114.
2 Acad. Rom Pecete 87 ; Iulian Marinescu cit. p. 114-115 şi altul Ghib. Sur. 19 p. 55.
3 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 75 ; Ilie Minea, în Cercetări ist. (Iaşi) anul 4[2] (1928) p. 217.
4 Ghib. Sur. 1 p. 173.
5 Ghib. Sur. 18 p. 171.
6 Ghib. Sur. 1 p. 179.
7 Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 28 ; Ghib. Sur. 1 p. 261.
8 Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 38.
9 Ghib. Sur. 5 p. 219.
10 Ghib. Isp. 1[1] p. 53, 54.
11 Muz. municipal, Iaşi ; Ghib. Sur 18 p. 111.
12 Golovaţchi, Gramotî, în Letopis arheogr. kommissii, 4, S. Peterburg, (1868) p. 11.
13 Ibid. p. 14.
14 Ghib. Sur. 18 p. 115.
15 Uricariul 18 p. 92.
16 Ibid. 18 p. 98.
17 L. T. Boga, Doc. Basarabene 5 (1929), Chişinău, p. 6.
18 Ghib. Sur. 1 p. 159 ; Uricarul 23 p. 24.
19 Ghib. Sur. 18 p. 116 ; originalul la Fundaţiunea Regele Ferdinand I, Iaşi.
20 Ghib. Sur. 18 p. 177.
21 Ghib. Sur. 1 p. 245.
22 O fotografie de uric la mine.
23 Ghib. Sur. 1 p. 371.
24 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 127-129. Cp. A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 4 p. 217-224 ; N. Iorga, Doc. Rom. din Arh. Bistr. 1 p. XIII, Stud. şi Doc. 6 p. 609 ; Ilie Minea în Cercetări ist. (Iaşi), anul 4[2] (1928) p. 197-215. Cp. şi Cronica lui Macarie, în I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 152, 272-273. Cronica cea mai veche moldovenească, scrisă în româneşte, vorbind de navala Tătarilor, sub Bogdan Voevod, în 7021 (1513) August 22, spune că Domnitorul a trimis asupra lor „pre Corpaciu hatmanul său", Copaci, în unele manuscrise, totuna cu Arbure [Letopiseţul cit. p. 124 ; Ghib. în Uricariul 18 p. 490].

Arbure era fiul lui Arbure, pârcălabul de Neamţ, se vede din inscripţia pusă la biserica sa din Arbure, zidită între 7010 (1502) Aprilie 2 şi August 29[1] şi din cea pusă pe un chivot, în 7011 (1503) Aprilie 29[2]. Soţia lui Luca Arbure se numea Iuliana[3]. In spiţa de neam alcătuită, după documente, de boerii Musteaţă în 1834 se arată ca înaintaşi ai lui Luca Arbure, sigur din punct de vedere al proprietăţii în satele Vorona şi Ruşii, pe Nastasia, ce o cred soţia lui Crâstea Arbure, pârcălabul de Neamţ, apoi mama ei, Mărica, şi tatăl acesteia, Crâstea[4]. Se cunosc şi alte rude înaintaşe ale lui Luca Arbure. Intr'un document din 7014 (1506) Septemvrie 11, dela Bogdan Voevod, se spune că Ion şi fratele său, Alexa şi Vasca, fiii Anuşcăi, nepoţii bătrânului Hrinco „au vândut a lor dreaptă moşie din uricul lor cel drept", din a treia parte <din cinci părţi> trei părţi din satul Derzsca nepotului său, boerului Lucăi Arbure, portar de Suceava, drept 150 de zloţi tătăreşti[5]. — Nu se cunosc fraţii şi surorile lui Luca Arbure, dar probabil că au fost. Un nepot al său, Dragoş de la Poartă, este pomenit într'un document din 7028 (1520) Iulie 28, dela Ştefan Voevod, când Luca Arbure, portarul de Suceava, îi dărueşte ocina sa dreaptă, „din uricul său drept şi diu privilegiu, ce el a avut dela bunul Domniei mele, Stefan Voevod, jumătate din satul Ţăpeşti, pe Bârlad, la gura Lozovei, partea de sus şi din ozerul dela Lozova a patra parte[6].

1 Kozak, Inschriften p. 2: па(н) лѹка арбѹре пръкала(б) сѹчавски сн҃ь старого арбѹрѣ пръкалаба немецкого (pan Luca Arbure, pârcălab de Suceava, fiul bătrânului Arbure, pârcălab de Neamţ).

2 Ibid. p. 8: па(н) лѹка арбѹре пръкала(б) сочавски сн҃ь старого арбѹра пръкалаба немецкого.

3 Ibid. p. 10. Cp. şi G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare, în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925) p. 117; Sever Zotta, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1928) p. 312.

4 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1764, op. 2013, dos. 723, fila 107 v.; în Sever Zotta, în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 7 (1928) p. 311. Aici în loc de tatăl Măricăi, Crâstea, e Crâstina.

5 Acad. Rom. ms 111 fila 19 v. Şi în Ghib. Sur. 18 p. 93; Sever Zotta în Buletinul Ion Neculce fasc. 7 (1928) p. 313. In acest de pe urmă loc data e greşită: 4 Septemvrie.

6 Melchisedec, Cronica Romanului 1 p. 156: ѹнѹкѹ своемѹ слѹзѣ нашемѹ драгоши ѡт портѣ. Este foarte curioasă în această privinţă arătarea unui document dela Petru Rareş, din 7054 (1546) Mai 18, prin care Domnul dăruieşte Mitropoliei de jos, din Târgul Romanului, jumătate din sat, la Olteni, pe Bârlad, anume Ţăpeştii cu gârle şi cu a patra parte din ozerul Lozovei, що тота половина село ѡт цъпеши ѹ ѡлтенох на

Luca Arbure se pare că a avut 4 băeţi[1], din care nu ne sânt cunoscuţi decât 3, şi anume Toader şi Nichita, cei ucişi de Ştefăniţă Voevod în 1523, şi Gliga, care în anul peirei tatălui şi a fraţilor reuşi să se refugieze în Polonia, de unde Petru Rareş, prin gramaticul său, Avram Banilovschi, îl cere în 1545[2]. Fiicele lui Luca Arbure sânt: Sofiica, Stanca, Todosia, Odochia, Ana şi Mariica, cum se vede dintr'un uric din 7063 (1555) Mai 7[3] dela Alexandru Voevod. Intr'un alt uric din 7085 (1576) Dechemvrie 5, dela Petru Voevod, apar fiicele lui Luca Arbore, cari trăiau în acest an, Ana, Odochia, Măriica, Sofiica şi Cheldoae şi nepoţii lor, Măriica şi Pătraşco, copiii Stancăi[4]. Cheldoae este numele după bărbat al Todosiei, care se va fi numit Cheldă, Childă, Pildă[5].—Nu se cunosc descendenţi din fiii lui Arbure. Neamul şi numele s'a continuat se pare numai prin femei[6]. Nu este exclus însă ca neamul să fi avut alţi membri Arbure, căci Letopiseţul vechiu românesc vorbind de moartea lui Ştefan Lăcustă Voevod spune că între cei mai de seamă făptaşi erau „o seamă de boeri din curtea lui, anume Găneştii şi Arbureştii", adăugând mai departe că „începătoriu şi aţâţătoriu acestui lucru au fost Mihul hatmanul şi Trotuşanul logofătul"[7].

бърладѣ съ грълами и съ четвертаѧ част ѡзером лозова ѹзел еи брат гпдва ми богдан ввода ѡт драгоше что был портар ѡт арбѹре въ сочавстѣм градѣ, за що тот драгоше портар сказил еднѹ пѹшкѹ ѡт много цѣнѹ (ce această jumătate de sat de Ţăpeşti, în Olteni, pe Bârlad, cu gârle şi cu a patra parte de ozerul Lozova. a luat-o fratele Domniei mele, Bogdan Voevod, dela Dragoş, ce a fost portar dela Arbure, în Cetatea Sucevei, pentru că acest Dragoş portar a stricat un tun de mare preţ), Melchisedec, cit. p. 170. Cealaltă jumătate a satului era a lui Duma Brudur, cum se vede dintr'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 14 [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 140-142]. Cp. şi M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 338. Cp. şi Ghib. în Uricariul 18 p. 490-491.

1 G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare, în Bul. com. mon. ist., anul 18 (1925) p. 112.

2 Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 35; Sever Zotta cit. p. 305, 310 şi 312.

3 Sever Zotta cit. p. 302.

4 Ghib. Sur. 5 p. 227, 228.

5 Cp. satul Pildeşti, din jud. Roman [Ind. stat. p. 298, 695]. Cp. Childina din 6940 (1432) Aprilie 5 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 341-342].

6 Sever Zotta cit. p. 311.

7 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916 p. 151-152. Trotuşanul logofătul era în adevăr ginerele lui Luca Arbure, căsătorit cu fica acestuia, Ana. Din neamul Găneştilor era Cozma Şarpe postelnicul şi Gănescul, pârcălabul de Neamţ [N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 74 şi M. Costăchescu, Satul Cristeşti, cu trupurile sale Popişcani, Coşăşti şi Bărbeşti, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 8 (1930) p. 44-48, etc].

Interesante sânt numirile din hotarnica satelor din 1463. Hotarul lui Dragomir Litianul este satul Liteni, din județul Baia[1], aproape de Vorona și Ruși[2]. Este străvechiu. Era și în vremea lui Alexandru cel Bun, cum se vede dintr'un document dela Bogdan Voevod, din 7024 (1516) Dechemvrie 18, când se întâlnesc nepoții lui Costea Liteanul și se pomenește și privilegiul străvechiu[3]. Iși are numele dela un străvechiu Litu[4]. — Nu pot identifica satul dela Sireti al lui Mihul Jumătate[5]. — Glodenii sânt pomeniți în uricul din 6941 (1433) Noemvrie 16[6]. A rămas numele în valea Glodinoasa sau în valea Glodului, lângă Vorona și Liteni. In documente de mai târziu satul e pomenit într'un hotar cu Glodenii[7]. Foarte greu de identificat și hotarul lui Luca Călugărul. Trebuie să fi fost o moșie, alături cu Vorona și Ruși. In adevăr, lângă Ruși se află dealul Luchieni[8], iar în comuna Vorona se află satul Protopopeni[9].

Foarte inportantă este și cumpărarea de tătari.

---

1 Ind. stat. p. 39, 628; Dicț. geogr. al jud. Suceava p. 187-188.

2 Harta stat. major, planșele Dolhasca și Fălticeni, 1 : 50.000.

3 Ghib. Sur. 18 p. 168-170: село на име литени на сирет и испривилїе що wни имали wт прѣдѣда нашего алеѮандра воевода.

4 Cp. cniazul Litu din 6922 (1414) August 2 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 1 p. 108, rândul 13, p. 110, 273]. Cp. Litavor, Litovoi etc. Sate cu acest nume avem și în jud. Suceava și Turda [[Ind. stat. p. 347, 387, 628; Dicț. geogr. al Bucovinei de Grigorovița p. 130]. Pentru trecut cp. Litanouții, acelaș cu Litenii, în 6937 (1429) Iunie 3 [M. Costăchescu cit. 1 p. 269, rândul 17 p. 270, 272, 273]. Un sat Litești tot pe Sireti este pomenit în 7005 (1497) Ianuarie 28, când se întărește lui Mihai Mândrea și se spune că e cumpărat dela Mara, fata lui Nestorescul, nepoata lui Miroslav și a lui Iurșa.

5 Neamul de boeri Jumătate avea moșii în aceste părți pe Sireti. dar mai în sus, cum se vede, între altele din documentul din 6938 (1430) Iulie 7 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 1 p. 298-307].

6 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 1 p. 369, rândul 4, p. 371; 2 p. 594, rândul 9-10, 596].

7 Arhiv. Stat. Iași, Tr. 1785, op. II, 2036, dos. 87 (secția 3-) fila 151 v.: 7125 (1617) Aprilie 8, document dela Radu Voevod, se arată că Ionașco Ghenghe are jumătate de Vorona și siliștea Glodenii, tot într'un hotar. Asemenea în 7206 (1697) Octomvrie 26: jumătate de Vorona și de Glodinoasa, într'un hotar. Cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 908.

8 Harta stat. major, planșa Dolhasca, 1 : 50.000.

9 Ind. stat. p. 64, 716. Satul a fost al M-rei Pobrata. După Arhiv. Stat. Iași, secția 3, Tr. 1785, op. II, 2036, dos. 87 fila 147 v., Vorona s'ar întinde până într'un pârău de pe moșia Protopopenii, ce Musteață îl numea Glodinoasa. Ibid. fila 151 v., într'un document din 1766 Aprilie 12: „ . . . de aici se întoarce capul Voronii din sus spre Sâret, alături cu Protopopenii . . . au rămas Protopopenii și au purces Vorona cu Joldeștii". Alături mai este și satul Iocușănii a M-rei Vorona. Pe aici sânt pomenite două sate pe Sireti, anume Miteștii și sub codru Sorocenăuți, într'un uric dela Bogdan Voevod, din 7024 (1516) Dechemvrie 10, foste sub Alexandru cel Bun ale lui Danil protopopă Hearțeg: wт оурика дѣда его данила протопопа хѣрцего

11.

1463.

Ştefan Voevod pentru satul Vitolteşti.

Ispisoc din 6971 dela domnul Stefan Voevod, întăritor unui Petre Viltoteanul pe Vitolteşti, lângă Băseşti.

Intr'un hrisov al lui I. Sandu Sturza Voevod din 1824 Iunie 22, în pricina dintre Ioniţă Anton Ciolpan, ce ţin de Viltoteşti, şi între stolnicul Ieremia Giuşcă, stăpân în Cârpeşti şi în care se aflâ hotărîrea Domnului Scarlat Calimah Voevod, cuprinsă într'un hrisov din 1819 Aprilie 28. In acesta de pe urmă se arată şi ispisocul din 6971. La Ghib. Sur. ms 19 p. 145, tipărit în Sur. 18 p. 156. Ibid. se spune că satul Vitolteşti este la Fălciu.

Este vorba de satul Viltoteşti din comuna Băseşti, judeţul Fălciu[1]. Satul este pomenit şi într'un uric tot dela Ştefan cel Mare, din 6998 (1490) Ianuarie 9: село на ꙋстїе бꙋжора на имѣ витолтещїи, по wбѣ сторони ꙗлана[2]. In acest an, One şi sora lui, Crâstina, copiii lui Giurgiu, vând, drept 105 zloţi tătăreşti, satul lui Ivanco şi lui Gavril. Dintr'un document din circa 7148 (1640) Iunie 13 se vede că satul avea şi uric dela Iliaş şi Ştefan Voevozi, în care mai erau cuprinse şi două sate peste Prut, pe Salcea[3]. Satul este pomenit şi în 7148 (1639) Septemvrie 11[4], etc. Este un sat străvechiu, ce-şi are numele dela un Vitolt, Viltot, pentru care să se cp. boerul Vitolt, pomenit încă din 6944 (1435) Septemvrie 19[5]. Acestuia în 6961 (1453) Septemvrie 7 i se întăreşte satul Lu-

---

що wн имал wт прѣдѣда нашего алеѯандра воеводї [Ghib. Sur. 19 p. 54-57]. Satele sânt pomenite şi într'un uric din 7085 (1576) Noemvrie 8: Miteştii şi Sărăcineştii pe Sireti [Ibid. p. 99-102]. Sorocinăuţii şi Sărăcineştii ne amintesc de satul Sarafineşti din com. Corni, jud. Botoşani [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 418; Dicţ. statistic al României 1 p. 100]. Un alt sat Sarafineşti, în jud. Botoşani a fost în com. Mihălăşăni [Frunzescu cit. p, 418]. Schimbarea din Sorocinăuţi în Sărăcineşti şi Sarafineşti este un caz inportant de etimologie populară.

1 Ind. stat. p. 161, 836; Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 213-214; Harta stat. major, planşa Fălciu, 1 : 100.000.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 384-385; 2 p. 498; Ghib. Sur. 7 p. 130-133.

3 Ghib. Sur. 7 p. 133.

4 Ibid. p. 135-136.

5 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 498-499.

jani, mai jos de Ripujinţi, pe Prut[1]. Petre Viltoteanul îşi are numele dela acest Vitolt. — Satul Băseşti, de alături de Vitolteşti, este şi el foarte vechiu[2]. In 7125 (1617) Aprilie 16 era al lui Nistor Ureche[3]. Işi are numele dela un Basea.

12.

Suceava. 1464 Aprilie 28.

Stefan Voevod întăreşte panului Luca, fiul lui Petru logofăt, satul Toporouţi, din care jumătate ocina femeei sale, Marina, ce ea a cumpărat-o dela Mihnea.

мл(с)тїю бж͞їею, мы стефан воевода, господар земли молдавскои, чиним знаменито ис сѣм нашим листом вьсѣм, кто нань ѹзрит или его чтоѵчи оуслишит, ѡже тот истинныи[4] слоуга наш, вѣрныи пань лоука, сынь пана петра логофета, слоужил нам право и вѣрно. тѣм ми видѣвши его правоую и вѣрноую слоужбоу до нас, жаловали есми его ѡсобною нашею милостїю и дали и потвердили есми емоу оу нашои земли, оу молдавскои, ѡтчиноу женѣ его, марини, половиноу се(л) що[5] ѡ(т) топорѡвце, що ѡна коупила ис михнею, за свои пинѣзи, а дроугоую половеноу села ѡ(т) топоровци паноу лѹцѣ, за его правои и вѣрнои слоужбѹ. ⟨тое⟩ в⟨ыше⟩писанное да ест емѹ ѡ(т) нас ѹрикь емоу и дѣтем его и оунѹчатом его и праѹнѹчатом его и пращоурѣтом его и вьсемоу родоу его, кто бѹдет наиближныи, да ест непорѹшенно николиже, на вѣки вѣчнии. а хотарь томѹ селоу да ест по старомѹ хотароу, коуда извѣка ѡживали. а на то ест вѣра нашего господства вишеписаннаго, ми стефана воевода, и вѣра вьзлюбленнаго ми с͞на, алеѯандра, и вѣра болрь наших, вѣра пана доумми браевича, вѣра пана маноила, вѣра пана станчоула, вѣра пана владикоула, вѣра ⟨пана⟩[6] гоiана хотинскаго, вѣра пана краснеша

---

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 495-498.

2 Ind. stat. p. 160, 445; Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 9-10. Pentru alte sate cu acest nume cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 159. Altele sânt în jud. Sălaj şi Severin [Ind. cit. p. 314, 323]. Cel din jud. Bacău este pomenit încă din 6951 (1443) Iunie 8 [M. Costăchescu cit. 2 p. 155, rândul 12]. Un sat Basinţi, care era şi sub Alexandru cel Bun, e pomenit în 6998 (1490) Martie 15 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 407, 415].

3 Ghib. Sur. 2 p. 170.

4 In copie: истинныи.

5 In copie селще. In original va fi fost се(л) що.

6 Lipseşte.

дворника, вѣра пана кости дановича, вѣра ⟨пана⟩[1] томѣ кинде, вѣра пана петра понича, вѣра пана албоула, вѣра пана ласи[2] питика, вѣра пана ходка крецевича, вѣра пана исаїи немецскаго, вѣра пана стецка домокоуша, вѣра пана кости ориша, вѣра пана петрика, вѣра пана радѹла ниска, вѣра пана боухти[3], вѣра пана сакеша спатарѣ, вѣра пана юги вистѣрника, вѣра пана пашка постелника, вѣра пана негрила чашника, вѣра пана збѣрѣ столника, вѣра пана боуѡрѣна комиса и вѣра ѹсых болѧрѫ наших молдавскихъ. а по нашим животѣ кто боудет господарь нашеи земли или ѡ(т) дѣтеи наших или ѡ(т) нашего племене или пак кого бѫ изберет господарем бити, оу нашеи земли ѹ молдавскои, тот що би емѹ не порѹшил наше дааніе, але що бы емѹ оутвердил и оукрѣпил, занѹже есми дали емѹ за его правои и вѣрною слоужбоу. а на боулшею крѣпост и поѹтврѫжденіе томѹ вѫсемоу вишеписанномоу, велили есми нашемѹ вѣрномѹ панѹ, доброулѹ логофетѹ, писати и нашѹ печат привисити ксемѹ нашемѹ листѹ. пис тѫоутоул оу соучавѣ влто ҂ѕцов м(с)ца апр. ки.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, credinciosul pan Luca, fiul panului Petru logofăt, ne-a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, Noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către Noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit lui în Ţara noastră a Moldovei ocina femeei lui, Marina, jumătate de sat ce-i din Toporouţi, ce ea a cumpărat-o dela Mihnea, drept banii săi, iar cealaltă jumătate de sat din Toporouţi panului Luca, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Această mai sus scrisă să-i fie lui dela Noi uric, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai aproape, să fie nestricat niciodată, în vecii vecilor.

Iar hotarul acestui sat să fie după vechiul hotar, pe unde din veac a umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei Noastre mai sus

1 Lipseşte.
2 Sic.
3 поухти.

scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa iubitului nostru fiu, Alexandru, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici, credinţa panului Manoil, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Vlaicul, credinţa panului Goean dela Hotin, creeinţa panului Crasneş vornic, credinţa panului Coste Danovici, credinţa panului Toma Chindea, credinţa panului Petru Ponici, credinţa panului Albul, credinţa panului Lazea Pitic, credinţa panului Hodco Creţevici, credinţa panului Isaiea dela Neamţ, credinţa panului Steţco Domocuş, credinţa panului Costea Orâş, credinţa panului Petrică, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Buhtea, credinţa panului Sacheş spătar, credinţa panului Iuga visternic, credinţa panului Paşco postelnic, credinţa panului Negrilă ceaşnic, credinţa panului Zberea stolnic, credinţa panului Buorean comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre sau din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră a Moldovei, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat lui, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, lui Dobrul logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Tăutul, în Suceava, în anul 6972, luna Aprilie 28.

Pergament bine păstrat, cu pecetea atârnată, de şnur roşu. Se păstrează în Arhiva Bucovinei. Pecetea numai în parte se află păstrată. Verso: nr. 32. † за село тwпороуци ȣ волоⸯ<с>тȣ черхноороуцїи. Vlto ѕцоѕ. Mărimea pergamentului 41.2 cm. × 27.7 cm. O copie se află la Acad. Rom. ms. 5234 (I. Bogdan, nr. 25), după care îl dau şi eu. In traducere germană, cu mici greşeli, documentul a fost publicat de Wick. Bochotin p. 66-67 şi de I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 78-79, în rezumat, după această traducere germană.

Este vorba de satul şi moşia Toporouţii din judeţul Cernăuţi[1], dar e curios că într'un document din 6997 (1489)

1 Ind. stat. p. 100, 800; Dicţ. geogr, al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 225-226; Harta Bucovinei de C. Brătescu.

Octomvrie 14[1], se spune că Ştefan cel Mare cumpără satele Pogăneştii şi Călineştii de pe Bârlad şi le dă lui Toader, fratele lui Hârman pârcălabul, în schimbul satului Toporăuţii de peste Prut, în ţinutul Cernăuţilor, pe care Hărman pârcălabul îl cumpărase cu 400 de zloţi tătăreşti de Stanciul, Ivanco şi Isaico, fiii lui Fedco Starostici, nepoţii lui Mihul Starostici, Domnul mai dând lui Toader, pe deasupra, şi 100 de zloţi bani gata. Ştefan Voevod apoi dă satul Toporăuţii, cu cuturile lui şi Grigoreştii, amândouă părţile, şi 200 zloţi tătăreşti lui Stanciul, Ivanco şi Isaico Starostici, în schimbul a trei sate de pe Suceava. A fost, cum vedem, un schimb vremelnic de proprietari. Satul este foarte vechiu şi era sigur şi în veacul al XIV-lea. Este pomenit încă din 6920 (1412) Aprilie 5[2]. El a fost foarte mult în stăpânirea neamului Starostici. Aşa în 6944 (1436) Septemvrie 19, Steţco lui Giurgiu e arătat ca dela Toporouţi[3]. Işi are numele dela un străvechiu Topor[4].

Boerul Petru logofătul, tatăl lui Luca, este cunoscut, înainte de Ştefan cel Mare[5].

13.

1464.

Ştefan Voevod pentru satul Mogoşeşti, pe Vilna.

„Uric dela Stefan Vodă cel Bun din vălet 6972, întăritură Manii Mogoşescului pe sat pe Mo<go>şeşti, de pe Vilna, dela ţinutul Vasluiului“.

Intr'un perilipsis dela sfârşitul sec. XVIII, care se află la mine şi în care e vorba de unele acte ale Mogoşeştilor dela Vaslui.

Este satul Mogoşeşti din judeţul Vaslui, comuna Ipate, numit azi mai ales Slobozia. Este foarte vechiu, pomenit

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 380-382.
2 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M, 1 p. 98, rândul 11, p. 100-101.
3 Ibid. 2 p. 701, rândul 10-11, p. 702, 705. Asemenea ibid. 1 p. 247, 336, 436 şi 2 p. 436. Pentru acest neam ibid. 2 p. 845.
4 Un sat Toporăşti este în jud. Vaslui [Ind. stat. p. 399, 800; Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 193]. Un sat Toporeşti, dincolo de Prut, în părţile Lăpuşnei, e pomenit într'un uric din 7001 (1493) Martie 3. Aici şi nepoţii lui Ioanăş Topor.
5 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 304, 870.

chiar în 6908 (1400) Septemvrie 11, când se întăreşte străvechiului proprietar Mogoş[1]. Este pomenit apoi în 6946 (1438) Martie 6, când Grozav, fiul lui Mogoşel dela Vinea, vinde jumătate din satul lui Mogoş jupânesii Neaga a lui pan Peatră[2]. Intr'un ispisoc dela Alexandru Ilieaş Vodă din 7141 (1633) Ianuarie 15 se vorbeşte de pâra între Stratul Bolea păharnicul cu toate seminţiile lui, nepoţi şi strănepoţi ai lui Glăvan pisarul şi a fratelui său, Baciul, şi între popa Silion, feciorul Andreicăi, nepot Bâgii, şi cu seminţiile lor, Toader, feciorul Nastasii şi Gligori, feciorul Vasilcăi, nepotul Feadcăi şi cu Tătăroaea şi cu toate seminţiile lor, toţi nepoţii şi strănepoţii bătrânului Manei Mogoşescului pentru jumătate de sat Mogoşeaşti, ce-i pe Vilna, sub codru, la ţinutul Vasluiului, rămânând din toată legea Stratul Bolea păharnicul cu ai lui, să ţie a patra parte de sat, iar ceilalţi trei părţi[3]. Intr'un ispisoc dela Petru Voevod, din 7088 (1579) Noemvrie 12, strănepoţii Ilcăi, ѡт ꙋрик кꙋпежное що имала прѣбаба их илка ѡт стараго стефана воеводї и ѡт ꙋрик на потвръжденїе що имал дѣд их драготѫ ѡт стараго петра воевода (din uric de cumpărătură, ce a avut străbuna lor, Ilca, dela bătrânul Stefan Voevod şi din uric de întăritură, ce a avut bunul lor, Dragotă, dela bătrânul Petru Voevod) vând jumătate din satul Mogoşeşti şi din Chiujdeşti, ce-i pe Vilna, lui Simion, drept 140 zloţi tătăreşti[4]. Intr'un act din 7040 (1532), Gliga Tălmăzanul dela Tălmaza vinde partea sa de ocină din Haliţă şi Mogoşeşti surorii sale, Nastasia, drept 55 de florinţi[5]. Este pomenit şi în hotarnica satului vecin, Alexeşti, din 7001 (1493) Martie 7: почеши ѡт винни . . . на могилꙋ ѡт могоша[6]. — Pârăul Vilna este numit şi Vinea. Cp. în documentul din 6908 (1400) Septemvrie 11:

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 43-45; cp. şi Acad, Rom. ms 2821 fila 17v. şi Sever Zotta, Arhiva genealogică 2 (1913) p. 270. Aici: Septemvrie 1.
2 M. Costăchescu, cit. 2 p. 14-19.
3 In perilipsisul citat.
4 Ghib., în Arhiva soc., şt. şi lit., Iaşi, 25 (1914) p. 187-191.
5 In perilipsisul cit. Sate cu acest nume se mai află în jud. Alba, Covurlui, Dâmboviţa, Gorj, Someş, Dolj, Dorohoi, Iaşi, Ilfov, Olt, Roman, Satu-Mare, Vâlcea, [Ind. stat. p. 656-657]. Pentru trecut cp. M. Costăchescu cit. 1 p. 44, 397; 2 p. 18, 30, 31, 106, 269, 333, 490, 508, 509, 511, 512, etc.
6 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 14-17. Aici se întăreşte tuturor nepoţilor boerului Negrea село на винной, на имѣ где бил дѡм алеѯин . . . що бил дал т<ое> село еще пан н<ег>ра <сынꙋ свое>мꙋ алеѯи (satul pe Vinea, anume unde a fost casa lui Alexa . . . ce l-a fost dat acest sat încă pan Negra fiului său, Alexa). Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100.000.

Vilna[1], în 6946 (1438) Martie 5: винн ѣ[2], în 7001 (1493) Martie 7: на виннои, ѡт винни[3], în 6980 (1472) Iunie 1: на вилнои[4], în 7088 (1579) Noemvrie 12: на вилною[5]. Azi se numeşte Velna şi Gelna, în pronunţarea poporului[5].—Mogoşel, fiul lui Mogoş, cel din 1400 se numea Mogoşel dela Vinea, după uricul din 6946 (1438) Martie 5, adus mai sus.

14.

1465 Dechemvrie 30.

Ştefan Voevod întăreşte lui Oană satul Stroeştii de pe Moldova, pentru care avusese pâră cu Boldur, jupâneasa lui, Naste, Petre Stravici şi Fete Brătulescul.

„Uric dela Ştefan Vodă cu peceţ multe din velet 6973, dec. 30, precum au vinit Boldur cu giupâniasa lui, Naste, şi Petre Stravici şi Fete Brătulescul şi au pârît pre Ona, pentru un sat, ce i-au dat lui mătuşa lui, Maruşca, di pre Moldova, anume Stroeştii, şi aflându-să satul dat denainte lui Alecsandru Vodă şi denainte boerilor săi, i-au rămas cu giudeţ, după lege ţării, ca să fie satul totu Oanii, precum îi scriu uricile, iar Boldur cu ceelanţi boeri au rămas, ca să n'aibă nici o triabă la acel sat“.

Regestul de mai sus îl dau după un „Suret di pe uricile Stroeştilor . . . din 7224 (1715) Dechemvrie 12“, dela Muz. municipal, Iaşi, IV/40. L-am publicat şi în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 4 (1924) p. 177. Cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 460. E publicat şi în Ghib. Sur. 22 p. 81.

Satul Stroeşti de pe Moldova azi nu mai este. Este numai trup de moşie din Drăguşeni, din judeţul Baia[7]. A ră-

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 43, rândul 14.
2 Ibid. 2 p. 14, rândul 17, 18.
3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 14-15.
4 Ghib. în Arhiva soc. şt. şi lit., Iaşi, 25 (1914) p. 180; I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 245.
5 Ghib. cit. p. 188. Data acestui uric cred că e greşită.
6 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 92; Harta stat. major, planşele Iaşi şi Vaslui, 1 : 100.000.
7 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 329; Ind. stat. p. 37, 555.

mas şi în numele unui iaz şi al unui deal, lângă Drăguşeni[1]. Satul este dăruit de Maruşca Stroeasa nepotului său, Oană postelnicul, printr'un document din 6961 (1453) Fevruarie 8. Aici satul este arătat la gura Şimuzului, pe Moldova, şi având două cuturi[2]. Este pomenit şi într'un document din 7003 (1495) Martie 13[3] şi în alte multe documente[4]. Işi are numele dela Stroe, soţul Maruşcăi, şi va fi fiind din vremea lui Alexandru cel Bun[5].

Maruşca lui Stroe este pomenită întăia oară într'un document din 6957 (1449) Fevruarie 21[6]. Oană postelnicul nu se poate identifica, dacă nu va fi fiind totuna cu Sârbu postelnic[7]. Greu de identificat sânt şi persoanele din document, cari se ridică cu pâră contra lui Oană. Boldur poate e Ivan Boldor, ce-l întâlnesc într'un uric din 6951 (1443) Martie 6[8]. Probabil că soţia lui, Nastea, avea oarecare drept asupra satului. Poate că ea este aceiaşi cu Nastea, fata lui Costea Stravici, ale cărei fiice, Maruşca şi Stanca, sânt pomenite într'un uric din 7010 (1502) Fevruarie 17[9] şi în 7007 (1499) Noemvrie 17[10] şi poate că e frate cu Petre Stravici. Fete Brătulescul va fi fiind din acelaş neam, coborîtor din Bratul Stravici[11].

Documentul este foarte inportant şi pentru istoria vechiului drept românesc. E pomenită legea ţării.

Originalul a avut mai multe peceţi atârnate, a Domnului şi ale boerilor.

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Suceava cit.; Harta stat. major, planşa Drăgăneşti, 1 : 50.000.

2 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 458-461. Şomuzul de care e vorba aici va fi fiind pârăuaşul Şomuzul Mare, care curge pe lângă Ciumuleşti [Dicţ. geogr. cit. p. 322; Harta stat. major, cit.]

3 M. Costăchescu cit. p. 460; Muz. municipal, Iaşi, IV/40; Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 4 (1924) p. 177; Ghib. Sur. 18 p. 87; Ghib. Sur. 22 p. 81.

4 Actele la Muz. municipal, Iaşi, IV; Ghib. Sur. 21 şi 22.

5 Sate cu acest nume sânt multe. Aşa în jud. Argeş, Baia, Botoşani, Buzău, Fălciu, Gorj, Hotin, Mehedinţi, Suceava, Vâlcea, Bacău [Ind. stat. p. 774]. Pentru trecut cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. cit. 1 p. 40, 269, 270, 272, 528, 547; 2 p. 14, 16, 17, 18.

6 M. Costăchescu cit. 2 p. 376-377.

7 Ibid. 2 p. 461.

8 Ibid. 2 p. 119, rândul 13, 123, 125, 414; 1 p. 186.

9 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 191-193.

10 Un suret la mine. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce. Iaşi, fasc. 6 (1926-1927) p. 204-205.

11 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 186-187; 2 p. 878, etc.

15.

1466. Iunie 11.

Stefan Voevod întăreşte Mănăstirii din sus de Peatra o mănăstire din sus de Tămaş, unde a fost Marta călugăriţa, de ceia parte de Sireti, şi balta Martinei, cumpărate de Mănăstirea din sus de Peatra, drept 60 de ughi, dela Şteful din Tămaş.

Suret dela Stefan Voevod vleto 6974 msţa Iunie 11.

Facem înştiinţare precum au venit înainte noastră şi înainte tuturor boiarilor noştri mari şi mici sluga noastră, Şteful din Tămaş, di a lui bună voe, de nime sâliţi şi au vândut dintru al său drept uric o mănăstire, din sus de Tămaş, undi au fost Marta călugăriţa, de ceia parte de Siret, mănăstirii noastre, ce este din sus de Piatră, undi esti hramul Adormirii Prea Sfintei Născătoarii de Dumnezău, unde este egumen popa Teodor, şi o baltă anume Martina, din obârşie până în gură, pe diamândoao părţâle. Deci ace baltă, anume Martina, şi cu tot venitul, ce să vinia aceii mănăstiri, s'au preţuit drept 60 ug., tot bani gata. Şi după aceea s'au sculat popa Teodor egumenul şi au plătit toţ acii bani în mânule Ştefului din Tamaş. dinaintea noastră şi dinainte boiarilor noştri. Deci Noi văzând a lor bună voe învoială şi tocmală şi plată, aşâjdirea şi Noi am dat şi am întărit pre acea de mai sus zisă mănăstire, unde au fost Marta călugăriţa, şi cu tot venitul mănăstirii noastre, ce este din sus de Piatră, unde este hramul Adormirii Prea Sfinte Născătoarii de Dumnezău, ca să-i fii lui dela Noi uric, cu tot venitul, neruşuit nici odânăoară în veci.

Iară hotarul acii mănăstiri ca să fie pe unde au umblat din vechi.

Şi la aceasta sânt martur însumi Domniia mea de mai sus scris, Stefan Voivod şi mitropolitul nostru, Chir Teoctist, şi boiarii noştri, dum. Duma Braevici, dum. Manoil, dum. Stanciul. pârcălab de Cetatea Albă, dum. Vlaicul, dum. Goian, pârcălab de Hotin, dum. Crasniş vornic, dum. Coste Danovici, dum. Zbiarea, pârcălab de Cetatea Albă, dum. Toma Chindea, dum. Petră Ponici, dum. Albul, dum. Lazea,

dum. Isaiia, dum. Bucium, pârcălabul de Chiliia, dumnialui Buorianul, pârcălabul de Niamţu, dum. Petre, dum. Sachiş spatar, dum. Iuga vist., dum. Negrilă păhr., dum. Paşco post., dum. Luca stol., dum. Niagul comis.

Iar pentru mai mare întăritură celor de mai sus scrise, am poroncit cinstit credincios boeriului nostru, dumnialui Dobro logf., să scrie şi a noastră peceate către această carte a noastră să o leage.

S'au tălmăcit de Evloghie, dascal slavenesc, vlet 7268 Mai 29. Şi s'au scris de fiul său, Gheorghie.

Giudicătoria ţânutului Eşii. Copia aceasta posleduindu-să din cuvânt în cuvânt cu orighinalu şi fiind întocmai să încredinţază pi formă, potrivit cererii, ci prin jalobă au făcut dumnelui paharnicu Ioan Giuşcă, înreghistrată supt nr...
P. Balş, 1841 Mart.

Suretul de mai sus se află în Arhiv. Stat., Iaşi, Tr. 1765, op. 2014, dos. 55, fila 459 (secţia III-a). Ibid. fila 439 v. se află şi un regest al acestui document. Este menţionat de Sever Zotta, în Spicuitor în ogor vecin, Bucureşti, 1, fasc. 1-3 (1920) p. 56, apoi publicat de acelaşi în „O mănăstire dispărută", în Rev. soc. ist. arh. bis. din Chişinău 15 (1924) p. 3-6. Este publicat apoi de Ghib. Sur. 18 p. 71-72. Aici tălmăcirea lui Evloghie dascal e arătată ca din 7261 Mai 29 şi e copiat după o còpie posleduită la 1831 Iulie 8.

Satul Tămaş este în comuna Geoseni, judeţul Bacău[1]. Satul este foarte vechiu, pomenit încă din 6941 (1433) Fevruarie 26[2], în 6941 (1433) Fevruarie 27[3]. Se pare că numele pârăului este mai vechiu decât satul[4]. Satul în 1466 era al Ştefului. — In sus de Tămaş era mănăstirea, unde în vechime fusese Marta călugăriţa, o mănăstire, cred, de călugăriţe. Intre documentele aduse în aceiaşi pricină, ca şi cel dela Ştefan cel Mare, se aduce un document din 7089 (1580) Sep-

1 Ind. stat. p. 32, 788; Harta stat. major, planşa Răcăciunii şi Căiuţul, 1 : 100.000.
2 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 353-358.
3 Ibid. 1 p. 358.
4 Cp. M. Costăchescu cit. 1 p. 379, 380, 389, 497; 2 p. 253. Asemenea Tămăşăşti şi Tămăşeni, Timişeşti, Timişani, Temeşeşti, Temişeşti, ibid. 2 p. 937, 938. Cp. asemenea numele de persoană Tamaş, Tămaş, Teameş, ibid. 2 p. 881, 882, 937 etc. Cp. asemenea Tămaşul în jud. Odorhei, Tămăşasa în jud. Hunedoara, Tămăşeni în jud. Satu-Mare, Tămăşeşti în jud. Hunedoara, Sălaj, Tămăşeu, în jud. Bihor [Ind. stat. p. 790].

temvrie 5, dela Iancu Voevod. în care e vorba de „un loc din pustie la Cetăţuie, la mănăstirea în protivă Răduleştilor, pi di cie parte de Săret“[1] şi altul din 7269 (1761) Iulie 25: „dincoace de Săret, la cetăţue, la monastirea ce-i zic acmu Bohociu, cu balta Martina, din sus de Tamaşi“[2]. Mănăstirea este pomenită şi într'un document din 6999 (1491) Aprilie 20: село именим бꙋрещїи на сърет идеже именꙋет сѧ фꙋндꙋл . . . съ мѣсто за пасикꙋ черес сърет ꙋ пꙋстини идеже имѣнꙋет сѧ монастир[3]. Intr'un document din 1765 Iunie 18 se spune: „în coada bălţăi Martinei, în dreptul hotarului Buneştilor“[4]. Aceştia sânt Bureştii din 1491. Mănăstirea Martei şi balta Martina sânt în Buhociul de azi, lângă Buneşti[6] şi Radomireşti[7].— Mănăstirea din sus de Peatra este cea dela Bistriţa.

Pe lângă faptul că se pomeneşte o veche mănăstire de călugăriţe, dispărută, documentul este foarte inportant, căci ne vorbeşte de vânzarea unei mănăstiri, fapt ce nu e izolat, în vremurile vechi.

16.

Bârlad. 1467 Iunie 30.

Stefan Voevod întăreşte lui Stoica şi fiului său, Manciul, jumătate din satul Urdeşti, cumpărată, drept 45 zloţi tătăreşti, dela Ion, Danciul, Mihalco, Sinat, Toma şi Simion, fiii lui Florea.

† ма(с)тїю бж҃їю, мы стефа(н) воевода, г(с)п(д)ръ земли мо(л)давскои, знаменито чини(м) иссѣмъ наши(м) листо(м) въсѣмъ, кто на(н) възри(т) или его чтꙋчи оуслыши(т), коли(ж) того аще комоу потреби зна боуде(т), ѡже тоти истинны снове флорины, на имѣ иѡ(н) и данчю(л) и михалко и сина(т) и тома и сими(ѡ)н, оуси братиници, прїидоша пре(д) нами и пре(д) нашими

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1765, op. 2014, dos. 55, fila 457; Sever Zotta, cit. p. 6.

2 Sever Zotta, cit. p. 24.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 436-466; Zever Zotta cit. p. 26.

4 Sever Zotta, cit. p. 25.

5 Ind. stat. p. 31, 475; Harta stat. major, planşa Bacău, 1 : 100.000.

6 A fost în com. Letea, jud. Bacău [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 80; Harta stat. major, planşa Bacău cit.].

7 Ind. stat. p. 32, 720; Harta stat. major, planşa Bacău cit.; Sever Zotta cit. p. 25-26.

болѣри и великыми и малыми, по своеи и(м) воли и никы(м) непоноуждени, а ниприсиловани и продали слꙋга(м) наши(м), стоикъи и сн҃ꙋ его, манчюлоу, половина села ѡ(т) оурдещїи, за м҃е златы(х) татарскы(х). и оу то(м) оуста(л) стоика и снъ его манчюлѵ и заплатили оу рѵкы иѡнѵ и данчюлѵ и михалкови и синатꙋ и томѣ и симиѡнꙋ, въсѧ(м) братїа(м), сн҃о(м) флорины, готовыми пинѣзми исполна. ино мы видѣвше межи ними доброю и(х) волю и заплатѵ, оусе исполна м҃е златы(х), а мы такождере есми дали и потврьдили и ѡ(т) на(с) слѵга(м) наши(м), стоицѣ и сн҃ꙋ его, манчюлѵ, да е(ст) и(м) оури(к) тое половина села ѡ(т) оурдещи и съ въсѣмъ доходо(м), и(м) и дѣте(м) и(х) и оунѵчато(м) и(х) и праоунѵчато(м) и(х) и прашѵрѣто(м) и(х) и въсемѵ родѵ и(х), кто бꙋде(т) и(м) наиближнїи, непорѵшено николиже, на вѣкы вѣчнїѧ. а хота(р) да е(ст) томѵ половина села ѡ(т) оуси(х) сторо(н) половина хотарь по старомоу хотароу. а на то е(ст) велика марторїа са(м) г(с)п(д)ства(м) вышеписаны, стефана воеводы, и болѣре наши, по имени, па(н) станчю(л), па(н) влаикѵ(л), па(н) гоѧнъ, па(н) красне(ш) дворни(к), па(н) косте данови(ч), па(н) тома кынде, па(н) збѩрѣ, па(н) исаиѧ, па(н) бꙋхтѣ, пръкалабы келїи, па(н) шандро толочико, па(н) албѵ(л), па(н) лазѧ пити(к), па(н) ѩцко дъмъкѵ(ш), па(н) боѡрѣнѵ(л), па(н) гангѵ(р), па(н) ѡанца новоградскы, па(н) сакы(ш) спатарѣ, па(н) юга вистѣрни(к), па(н) лꙋка столни(к), па(н) негрилъ чашни(к), па(н) пашко постелни(к), па(н) нѣгое, па(н) сынъ ключни(к) и инїи, въси наши(х) болѣре и межаши(м). а на болшее потвръжденїе и крѣпо(ст) томѵ въсемѵ вышьписанномѵ велѣли есмь нашемꙋ вѣрномꙋ панѵ, добрѵлѵ логофетѵ, писати и печа(т) нашю и печати болѣръ наши(х) привѣсити къ семѵ нашемѵ листѵ. пи(с) ива(н) оу берла(д) влто ѕ҃ѵцое ю(н). л҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voe-Vod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această a noastră carte tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, ori când aceasta şi dacă îi va fi de trebuinţă cuiva să ştie, că aceşti adevăraţi fii ai lui Florea, anume Ion şi Danciul şi Mihalco şi Sinat şi Toma şi Simion, toţi fraţi, au venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri şi mari şi mici, de a lor bună voe şi de nimene nesiliţi şi nici asupriţi şi au vândut slugilor noastre, Stoicăi, şi fiului său, Manciul, jumătate de sat, din Urdeşti, drept 45 zloţi tătăreşti.

Şi în aceasta s'a sculat Stoica şi fiul său, Manciul, şi au plătit în mânele lui Ion şi a lui Danciul şi a lui Mihalco şi a lui Sinat şi a lui Toma şi a lui Simion, a tuturor fraţilor, fiilor lui Florea, deplin cu bani gata.

De aceia, Noi văzând între dânşii buna lor voe şi plată, tot deplin, 45 de zloţi, şi Noi asemenea am dat şi am întărit şi dela Noi slugilor noastre, lui Stoica şi fiului său, Manciul, să le fie lor uric această jumătate de sat, de Urdeşti, şi cu tot venitul, lor şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine le va fi lor mai aproape, nestricat niciodată, în vecii vecilor.

Iar hotarul acestei jumătăţi de sat să fie din toate părţile jumătate de hotar, după hotarul cel vechiu.

Şi la aceasta este marea mărturie a însăşi Domniei mele, mai sus scrisului Stefan Voevod, şi boerii noştri, anume pan Stanciul, pan Vlaicul, pan Goean, pan Crasneş vornic, pan Coste Danovici, pan Toma Cânde, pan Zbiarea, pan Isaiea, pan Buhtea, pârcălab al Cheliei, pan Şandro Tolocico, pan Albul, pan Lazea Pitic, pan Iaţco Dămăcuş, pan Booreanul, pan Gangur, pan Oanţă dela Cetatea Nouă, pan Sacâş spătar, pan Iuga visternic, pan Luca stolnic, pan Negrilă ceaşnic, pan Paşco postelnic, pan Neagoe, pan Sân cluceriu şi alţii, toţi boerii noştri şi megiaşii.

Iar pentru mai mare înputernicire şi întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, lui Dobrul logofătul, să scrie şi pecetea noastră şi peceţile boerilor noştri să atârne către această carte a noastră.

A scris Ivan, în Bârlad, în anul 6975 Iunie 30.

Originalul pergament, cu pecetea pierdută, a fost al lui C. Diamandi, proprietarul moşiei Gura Idriciului, dela Fălciu. Documentul, cu multe altele, a ars înpreună cu curtea din acest sat. O copie la Ghib. Condica ms 44 fila 225, 95, 41. A fost publicat de Ghib. în Revista Arhivelor, Bucureşti, 1 (1924) p. 117-118 şi apoi de Ghib. Sur. 18 p. 72-74.

E vorba de Urdeştii din judeţul Fălciu, sat şi târg[1]. Satul este pomenit şi într'un uric din 7039 (1531) Martie 13, dela Petru Voevod, când se arată jumătatea satului stăpâ-

1 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 203-204 ; Ind. stat. p. 161, 813 ; Harta stat. major, planşa Fălciu, 1 : 100.000.

niță de Barsu, fiul lui Manciul, și de Tatul, Giurgiu și surorile lor, Mara și Neaga, copiii Stoicăi[1]. Este un sat străvechiu, care era poate și în veacul al XIV-lea. Iși are numele dela un străvechiu Urdă, nume în legătură și cu păstoritul nostru[2].

Extrem de inportant dativul românesc стоикѫи.

17.

1468.

Ștefan Voevod pentru satul Hindășani.

Uric vechiu dela Ștefan Vodă din 6976 pe Hindășâni, ce-au vândut Grozea Micotici lui Stețco Micotici.

Dau acest regest așa cum se află într'un „izvod de urice și alte scrisori de moșii a răposatului Miron logofătul . . . din 7222 (1714) Mart 1", la N. Iorga, Stud. și Doc 6 p. 151. Ibid. se citează și „un terfelog ot Pătru Vodă, rupt tij pe Hindășăni, fără ceară".

Este vorba de un sat fost al lui Miron Costin și care s'a vândut, rămânând datorii după moartea sa, și deci e foarte natural să nu-l găsim în lista satelor ce le găsim la urmași, în 7250 (1742)[3]. Nu-l pot identifica. Este foarte vechiu, probabil.

Vânzătorul Grozea Micotici este cunoscutul boer al lui Ștefan cel Mare. Este la început comis și apare uneori în divan numai cu numele Grozea, alte ori cu numele complect. Il întâlnesc întăia oară în divan în 6986 (1478) Fevruarie 11[4] și până în 6992 (1484) Mai 29[5], în funcțiunea de comis. Din 6994 (1486) Septemvrie 14 apare în divan ca pârcălab de Orhei[6], până în 6999 (1491) Aprilie 20[7]. El este fiul lui Micotă, care nu trebuie să se confunde cu Micotă, boerul

---

1 Ghib. în Revista Arhivelor cit. p. 119-120; Ghib. Sur. 18 p. 144-147.
2 Ghib. în Revista Arhivelor cit. p. 120.
3 Hasd. Arh. Ist. 3 p. 281-283; Radu Rosetti, Pământul p. 248-249.
4 I. Bogdan D. Șt. 1 p. 219.
5 Ibid. 1 p. 286.
6 Ibid. 1 p. 290.
7 Ibid. 1 p. 464; 2 p. 519. Documentul din I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 514, arătat ca din 1492 și în care Grozea comisul cumpără satul Iucșanii, în realitate este din 6989 (1481) Octomvrie 15.

lui Ştefan cel Mare, care apare în divan, cam în acelaş timp, ca pârcălab de Neamţ şi de Roman, începând din 6987 (1479) Martie 9[1], până în 7003 (1495) Octomvrie, când moare[2]. Poate că între Grozea Micotici şi Micotă, pârcălabul, să fi fost înrudire. — Urmaşii lui Grozea Micotici sânt cunoscuţi dintr'un document din 7084 (1575) Dechemvrie 14, dela Petru Voevod, când Sanda şi sora ei, Drăguţa, fetele Mariţei, nepoatele jupânesii bătrânului Vlad pârcălabul, strănepoatele lui Groza comis, vând din ispisocul de cumpărătură, ce a avut strămoşul lor, Groza comis, dela bătrânul Stefan Voevod, satul de pe Jijiea, Iucşenii, lui Ion Golăe vel logofăt, drept 1000 zloţi tătăreşti, „când ei s'au răscumpărat din robie dela Tătari"[3]. Vlad pârcălabul era ginerele lui Groza Micotici.—Întrucât îl priveşte pe Steţco Micotici, el este mai puţin cunoscut. A trăit în vremea lui Ştefan cel Mare şi-l găsesc pomenit într'un uric dela Petru Voevod din 7037 (1529) Martie 25: анѹшка, сестра стецка микотича, . . . продала . . . испривилїе кѹпежное, що ѡна имѣла ѿ родителѣ гсдва ми, стефана воеводї, половина село ѿ хегедишани, на потѡцѣ леле̃ва, по ѡбѣ сторони потѡка, вышнѣа половина . . . продала . . . панѹ павелѹ скрипкѹ браницшарю, за р҃н злат татарских (Anuşca, sora lui Steţco Micotici, a vândut din privilegiu de cumpărătură, ce ea a avut dela părintele Domniei mele, Stefan Voevod, jumătate de sat de Heghedişani, pe pârăul Leleaeva, de amândouă părţile pârăului, partea de sus, a vândut-o panului Pavel Scripcă brănişteariu, drept 150 zloţi tătăreşti)[4]. Cealaltă jumătate a satului Heghedişani cred că era a lui Steţco Micotici. Acesta poate era frate lui Grozea Micotici.

Mă întreb dacă Hindăşanii din uricul lui Ştefan cel Mare, de mai sus, nu e o lectură greşită în loc de Heghedişani? Satul acesta s'a numit apoi în loc de Heghedişeni, Ghidişeni[5].

Cp. documentul din 6989 (1481) Octomvrie 15.

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 519.

2 Iaţimirski, Slavianskiia i rusk. rukopisi Rumînskih bibliotek, Sanktpeterburg, 1905, p. 602; N. Iorga, Contribuţii la Istoria bis. noastre p. 457. Mormântul lui este la mănăstirea Neamţ. Documentul din I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 92-93 este din 1495 anterior lui Octomvrie. Cp. ibid. 2 p. 528.

3 Condica Mitropoliei Moldovei, 1818, 2 fila 301; Ghib. Sur. 22 p. 99-100.

4 Acad. Rom. VI/47; Coriolan, Petru Rareş p. 41-42; Ghib. Sur. 25 p 1-2.

5 Ghib. Sur. 25 p. IV, XII, 287.

18.

1470 August 25.

Ştefan Voevod întăreşte lui Ureche şi surorilor sale o parte din satul Derţsca.

„6978 Avgust 25. Ispisoc dela Domnul Stefan Vvd., tălmăcit la 1787, întăritor lui Ureche şi surorilor sale pe sat Derţsca, arătătoriu, unde anume să-ş stăpâniască parte sa“.

Dau documentul de mai sus aşa cum îl găsesc la Arhiv. Stat., Iaşi, Tr. 212, nr. 4, fild 1 v. L-am menţionat şi în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 540.

Este satul Dersca, din judeţul Dorohoi[1]. Satul era şi în vremea lui Alexandru cel Bun. Este pomenit într'un document din 6998 (1490) Martie 15, între satele din ţinutul Sucevei şi Cernăuţi, date episcopiei de Rădăuţi, încă de sub Alexandru cel Bun : на дρхсцн[2]. Satul mai este pomenit într'un document dela Bogdan Voevod din 7014 (1506) Septemvrie 11[3], când Ion şi Alexa şi Vasca, fiii Anuşcăi, nepoţii bătrânului Hrinco, vând nepotului lor, Luca Arbure, din a treia parte, trei părţi, din satul Derzsca. Intr'un document din 7023 (1515) Martie 30[4], dela Bogdan Voevod, se arată hotarele satului Dersca. Asemenea într'un document dela Petru Rareş[5], când într'o parte din sat intră stăpân, prin cumpărătură, Toader logofătul. Asemenea într'un document dela Iliaş Voevod, din 7058 (1550) Martie 17[6], când, prin cumpărătură, intră în sat stăpân Gavril vornicul. Aici se vorbeşte de drese de înpărţală, ce a avut Nastea dela Ştefan cel Mare. Asemenea într'un document din 7098 (1590) Iulie 2, dela Petru Voevod, în care între altele se vorbeşte de privilegiu de cumpărătură, ce a avut ⟨Cozma Şerpe⟩ şi fratele său, Ioan Şerpe, dela Ştefan cel Mare, în sat, dela Iurie, fiul spătarului Iliaş, şi dela femeia lui, Maruşca[7]. Găsim deci mai

1 Dicţ. geogr. al jud. Dorohoi p. 72-73 ; Ind. stat. p. 150, 547.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 407, 414.
3 Vezi mai sus p. 53.
4 Acad. Rom. LII/38.
5 Acad. Rom. ms 111 fila 16.
6 Ibid. fila 16 v.
7 Ibid. fila 16 v., 17 r.

mulţi stăpâni din vremea lui Ştefan cel Mare. Din acte se vede că satul era împărţit în 3 părţi. Se prea poate ca A-nuşca, Nastea şi Maruşca, diu vremea lui Ştefan Vodă, să fie surorile lui Ureche din 1470[1]. Satul este pomenit şi în 7099 (1591) Ianuarie 8, dela Petru Voevod, când se întăreşte lui Toader două părţi, din a treia parte, din Derţsca[2], şi în 7099 (1591) Martie 26, tot dela Petru Voevod, prin care a-ceste două părţi, din a treia parte, sânt date mănăstirii Homorului[3].

Forma primitivă a numelui satului este cred дрѫска (Dârsca), cum se întâlneşte în documentul lui Ştefan cel Mare şi cum va fi fost pe vremea lui Alexandru cel Bun. Este un sat străvechiu, poate din vremea Slavilor. Să fie în legătură cu vechiul slav дрѫзѫкѫ, îndrăzneţ, încrezător?

Poate că Ureche din 1470 este din neamul Cronicarului[4].

19.

Suceava. 1470 Noemvrie 26.

Ştefan Voevod întăreşte boerilor, Dumitru Budeci şi fratelui său, Gheorghe Budeci, satul Mârzăşti, dela ţinutul Orheiului.

„Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domn Ţării Moldaviei, neschimbat facim ştiut tuturor urmaşilor noştri, cari vor vide sau cetind vor auzi, că iată adivărata şi credincioasă slugile noastri, boerul Dumitri Budeci şi fratile său, Ghiorghie Budeci, slujind noă cu dreptati şi cu credinţă, pentru aceia văzând Noi alor dreptati şi credincioasa lor slujbă la Noi, i-am miluit pre ei osăbit dela al nostră milă le-am dat şi le-am întărit Noi lor într'al nostru pământ al Moldovii, după alor dreptăţi, de astăzi înainti, cu un sat Mârzăştii, ci esti în ţănutu Orheiului, i undi sânt casili lor şi iazuri, cari sânt întro parti cu pădure, livezi şi vii, ci sânt

1 Documentele de mai sus pentru satul Derţsca se află rezumate şi în Arhiv. Stat., Iaşi, Tr. 212, nr. 4, fila 1 v.

2 Ibid.

3 Ibid.

4 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 53; 2 p. 870, 884, 885, 866, 852; 1 p. 539-540; M. Costăchescu, Despre neamul de boeri moldoveni Ureche, în Cercetări ist. (Iaşi), 4[1] (1928) p. 37-47. Ureche, scriitorul documentului din 7080 (1572) August 9, este, după „identitatea iscăliturei", Nistor Ureche [Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 117].

pi vale ce de . . . . . .[1], iar pi părăul ci vini de izvoară, este iaz şi este înpărţit între fraţi, partea lui Dumitru giumătati di sat şi cu tot vinitul esti despre amiază zi, iară partea lui Ghiorghi Budeci este despre răsărit, asăminea pe giumătati di sat şi cu tot vinitul. Aşăjdirea le-am făcut şi osăbire şi din cămp, precum mai sus scriem.

Şi este dela Noi giuruit la toţi şi tuturor în veci neclintită, nici odinioară în veci lor, copiilor lor, nepoţilor lor, strănepoţilor lor, şi la tot neamul lor, care să vor afla mai de aproape.

Iară hotarul satului Mârzăştii, pi giumătati din satul Mârzăştii şi acum la doi fraţi, şi să fii şi înpregiur după vechile lor hotară, precum au fost din veci vecilor, pe întreg satul Mârzăştii.

Cu luari amintită, aciasta este credinţă mai sus scrisă Domnului Ştefan Voevod şi credinţa preiubiţilor boerilor noştri: credinţa boerului Stance şi al fiului său, boeriu Moroz[2] pârcălab . . . . . .[1] Bielelugrad[3], credinţa boerului Vlaicula şi a fiiului său, boeriu Duma, staroste Hotinului, credinţa boerului Goian, pârcălab Chilii, şi a fiului său, credinţa boerului Isail dvornicului şi a fiului său, credinţa boerului Zbierea, pârcălab belogradscago, credinţa Albului, părcălab dela Neamţ, credinţa boerului Buhtea, credinţa boerului Petrachi Iachimovici[4], credinţa boerului Vâlco, pârcălab Chilii, credinţa boerului Fete Novogradscoi, credinţa boerului Gangur Orheiscago, credinţa boerului Cernat, credinţa boerului Ciocârlie[5], credinţa boerului Hudici, credinţa boerului Ivaşcu Hrincovici, credinţa boerului Bodi spătar, credinţa boerului Iuga vistiernic, credinţa boerului Iuga postelnic, credinţa boerului Negrila ciaşnica, credinţa boerului Neculai stolnic, credinţa boerului Neaga comis şi credinţa tuturor boerilor noştri ai Moldovei a mari şi mici.

Iară după a noastră viaţă cine vor mai fi Domni în pământul nostru, pământul Moldovii, dintr'anoştri copii şi de vor fi, oricare vor fi pre acest neam, nimeni să nu-l

1 Lipseşte.
2 Adecă ; Stanciul şi Mârza.
3 In original: пржкалаби белогородски.
4 In suret ; Iacomovicea.
5 In suret ; Ciocan.

sminteascā întru nemica în veci, dar încă să-i întăriască scrisorile cu dreptati şi credincioasă lor slujbă.

Şi pentru mai mare întăritură de celi mai sus scrisă, am poroncit al nostruia credincios, boerului nostru, Toma, di au scris şi a noastră pecete petrecută pe această a noastră filă.

Am scris Steţco diac, în Suceava, în anul 6978 noemvrie luna 26 zile".

S'au tălmăcit de Luca ieromonahul la Suceava.

Suretul acestui document se păstrează la Arhiv. Stat., Chişinău. A fost publicat de L. T. Boga, Doc. Basarabene, 4 (1929), Chişinău, p. 8-9, după care îl dau şi eu, cu foarte mici schimbări. — Traducerea ieromonahului Luca exactă ca fond, nu prea este exactă ca formă. Asupra autenticităţii documentului nu este însă nici o îndoială. Boerii conrespund întocmai timpului, afară de Neculai stolnic, care cred, este o greşală în loc de Luca stolnic.

Este satul Mârzeşti, din județul Orhei[1], aşezat aproape de Nistru[2]. Este un sat străvechiu. Era şi la îuceputul veacului al XV-lea. Işi are numele dela un Mârzea[3].

Documentul este foarte inportant, căci ne arată vechimea aşezărilor româneşti dealungul Nistrului.

20.

Suceava. 1472 Ianuarie 25.

Stefan Voevod întăreşte boerului Şandro Tătăreanul satele femeei sale, Magda, anume Moimeşti, Sârbi şi Geamiri, în sus de Târgul Iaşului. Pâra ridicată de Cernu, Romănel şi Drăgoi, cu privilegii falşe, fusese pierdută.

† мастиѡ бжїею, мы стефан воевода, гспдрь земли молдавскои, чинимь знаменито исѣм листомь нашим всѣмь, кто нан вьзрит алибе его чтѵч ѕслишит, ѡже тот истины наш вѣрны

1 Ind. stat. p. 269; Arbure, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 146.
2 Harta Basarabiei, de Nour.
3 Alt sat Mârzeşti e în jud. Soroca [Ind. stat. p. 341, 646], Mârzeni, în jud. Cahul [ibid. p. 86, 646]. Sate cu numele Mârzeşti au fost în jud. Iaşi, din care a rămas numele unui deal, unei văi şi unui pârău, în com. Tăuteşti [Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 152; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 285]. Unul a fost în com. Zahorna şi altul în com. Tăuteşti.

слѵга, пан шандро тътърѣнѵл, слѵжил нам пра⟨во⟩[1] и вѣрно. тѣмъ ми видѣвши его правѵ и вѣрнѵю слѵжбѵ до нас, жаловали есми его ѡсобною нашею мастию и дали и потвердили есми емѵ, ѵ нашеи земли молдавскои, правѵю ѡтнинѵ жьны его, магды, села наимѣ моимещи и сръби и жамири, повыш ꙗского търга. тое въсе вишеписанное да ест ѡт нас ѵрик, съ всѣмъ доходомъ, имъ и дѣтемъ их и ѵнѵчатомъ их и праѵнѵчатомъ их и пращѵрѣтомъ их и въсемѵ родѵ их, кто бѵдет наиближни, да ест имъ непорѵшенно николиже, на вѣки. а хотар тѧм селомъ да ест съ ѵсих сторон своими старими хотарми, кѵда из вѣка ѵживали. а такождере чернъ и ромънел и дръгои и их вес род да не имают ѡт селѣ на прѧд болше тѣгати а ни ѵпоминати за тота села вишеписаннаа, на пана шандра, а ни на его жьнѵ, на магдѵ, а ни на их дѣти, анї на их вес род, николиже на вѣки, занѵж чернъ и ромънел и дръгои стратили ис своими привилиꙗми, занѵж[2] была фалшевна и есми их сказили. а на то ест вѣра нашего гсдва, вишеписаннаго стефана воеводы, и вѣра прѣвъѕлюбленнаго ми сна, алеѯандра, и вѣра болѣр наших, вѣра пана станчѵла и сна его, па⟨на⟩ мырзы, вѣра пана влаикѵла, старости хотинского, и сна его, пана дѵми, вѣра пана боди дворника, вѣра пана збѣри, вѣра пана лѵки и вѣра пана блъка, паркалабов ѡт бѣлоград, вѣра пана нѣга и вѣра пана ивашка, паркалабове келїиских, вѣра пана арбѵрѣ, паркалаба нѣмецкаго, вѣра пана ганѓѵра, паркалаба ѡрхеискаго, вѣра пана фети, паркалабл ѡт новѡграда, вѣра пана бѵхти, вѣра пана щефѵла черната, вѣра пана ꙗцка хѵдича, вѣра пана ивашка хринковича, вѣра пана юги вистиарника, вѣра пана врънчана спатарѣ, вѣра пана юги постелника, вѣра пана дажбога чашника, вѣра пана томы столника, вѣра пана хѵрѵ комиса и вѣра всѣх болѣр наших молдавскихъ великих и малих. а по нашемъ животѣ, кто бѵдет гспдрь нашеи земли, ѡт дѣтеи наших или ѡт нашего племене или пак бѵд кто ин кого бъ изберет быти гспдремъ, ѵ нашеи земли, ѵ молдавскои, тот щобы им непорѵшил нашего даания и записȣл, але щобы им потвердил и ѵкрѣпил, занѵж есми емѵ дали и потвердили, за его правѵ и вѣрнѵю слѵжбѵ. а на болшѵю крѣпостъ томѵ въсемѵ вишеписанномѵ, велѣли есми нашемѵ вѣрномѵ болѣринѵ, панѵ томѣ логофетѵ, писати и нашѵ печат завѣсити и ксемѵ нашемѵ листѵ. пис ıѵрїѫ, ѵ сѵчавѣ, влѣт ѕцп҃, мсца ген кє҃.

1 In original : пра.
2 In original : занѵжнѵж.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Țării Moldovei, facem cunoscut și cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată a noastră credincioasă slugă, pan Șandro Tătăreanul, a slujit nouă drept și credincios. De aceia, Noi, văzându-l cu dreaptă și credincioasă slujbă către Noi, l-am miluit cu osebita noastră milă și i-am dat și i-am întărit lui, întru a noastră Țară a Moldovei, dreapta ocină a femeei lui, Magda, satele anume Moimești și Sârbi și Geamiri, mai în sus de Târgul Iașului. Aceste toate mai sus scrise să le fie și dela Noi uric, cu tot venitul, lor și copiilor lor și nepoților lor și strănepoților lor și răstrănepoților lor și întregului neam a lor, cine va fi mai deaproape, să le fie lor nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate să fie din toate părțile, după hotarele lor vechi, pe unde din veac au umblat.

Și de asemenea Cernu și Romănel și Drăgoi și întreg neamul lor să nu mai aibă de aici înainte să se mai plângă și nici să mai pomenească despre aceste sate mai sus scrise contra panului Șandro și nici contra femeei lui, contra Magdei, și nici contra copiilor lor și nici contra întregului neam a lor, niciodată, în veci, pentrucă Cernu și Romănel și Drăgoi au pierdut cu privilegiile lor, deoarece au fost falșe și le-am rupt (?).

Și la aceasta este credința Domniei noastre, mai sus scrisului Stefan Voevod, și credința preaiubitului nostru fiu, Alexandru, și credința boerilor noștri, credința panului Stanciul și a fiului său, pan Mârza, credința panului Vlaicul, staroste de Hotin, și a fiului său, pan Duma, credința panului Bodea vornic, credința panului Zbearea, credința panului Luca și credința panului Bâlcu, pârcălabi de Cetatea Albă, credința panului Neagu și credința panului Ivașcu, pârcălabi de Chelia, credința panului Arbure, pârcălab de Neamț, credința panului Gangur, pârcălab de Orhei, credința panului Fete, pârcălab de Cetatea Nouă, credința panului Buhte, credința panului Șteful Cernat, credința panului Iațcu Hudici, credința panului Ivașco Hrincovici, credința panului Iuga vistiarnic, credința panului Vrâncean spătar, credința panului Iuga postelnic, credința panului Dajbog ceașnic, credința panului Toma stolnic, credința panului Huru comis și credința tuturor boerilor noștri moldoveni mari și mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine altul Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, acesta să nu le strice dania noastră şi zapisul, ci să le înputernicească şi întărească, pentrucă i-am dat şi i-am întărit, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru boer, panului Toma logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră cătră această carte a noastră.

A scris Iurie, în Suceava, în anul 6980, luna Ianuarie 25.

Pergament cu pecetea atârnată la Acad. Rom. Peceţi 265, dăruit de Paulina Vasile Alexandri. Pecetea este stricată şi e atârnată de şnur roşu de mătasă. Pe ea se citeşte: <† печат іѡ стефан> вое<вода> госп<одарѫ земли м>олдавскои. Verso nota: „Uric dela Ştefan Vodă pe trii sate anume Moimeştii, сѫ (cu) Sirghii сѫ Jamirii din sus de Eş“. Cp. Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1915 p. 163. Aici greşit Moineştii şi anul greşit 1471 (6980) Ian. 25. O còpie la Acad. Rom. ms 929 fila 447, cu data 1472 (6980). Şi aici greşit: Moineştii. Acad. Rom. Cat. ms rom. 3 (1931) p. 303. Un rezumat în Arhiv. Stat., Iaşi, Condica K nr. 380 fila 16. O còpie după original la Ghib. Sur. ms 35 fila 709. O còpie în actele Mârzeştilor, din judeţul Iaşi, ce le-am văzut la d. G. T. Kirileanu. A fost publicat după rezumatul dela Arhiv. Stat. Iaşi, în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 468-469. Aici greşit: Tamura în loc de Jamira. După original, a fost publicat în Ghib. revista Teodor Codrescu (Iaşi) 1 (1916) p. 177-179 şi apoi cu câteva deosebiri în Sur. 18 p. 74-77. După copia ms din Ghib. îl dau şi eu.

Este vorba de satul Moimeşti, din comuna Ţigănaşi, judeţul Iaşi[1], în apropiere şi în sus, adecă spre miază noapte, de oraşul Iaşi[2]. Satul este pomenit şi într'un uric din 7099 (1581), dela Petru Voevod, când Nastasca preuteasa, fiica Crâstinei, nepoata Magdei, din uricul dela bătrânul Ştefan Voevod, vinde din a patra parte, din partea de mijloc, din satul Moimeşti, jumătate, lui Crâstea stolnicel[3]. Este pomenit,

1 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 158; Ind. stat. p. 203, 637.
2 Harta stat. major, planşele Iaşi şi Ţigănaşi, 1 : 50.000.
3 Acad. Rom. Peceţi 277; Ghib. Sur. 20 p. 20-24.

vecin fiind cu satul Popricani, în hotarnica acestuia din 7144 (1636) Martie 20[1]. In 1820 satul era al banului Ion Tăutu şi al căminarulu Iordachi Cazimir[2]. Este sat străvechiu. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Moimca sau Moima[3]. — Alături erau şi Sârbii. Satul e pomenit în uricul din 7099 (1581), dela Petru Voevod, de care a fost vorba mai sus[4]. In documente de mai târziu satul e pomenit. Aşa într'un document din 7171 (1662) Octomvrie 16, dela Evstatie Dabija, Vasile Zahorna[5] şi alţii vând a patra parte din sat din „Sârbi, care se chiamă acum Păşcanii, la ţinutul Eşilor, între Tătărani şi Mârzeşti"[6]. In altul din 7160 (1652) August 28, satul Păşcani este arătat lângă Mârzeşti[7]. In altul din 7178 (1670) Mai 21, dela Duca Voevod, se găsesc strănepoţii lui Toma comis şi lui Mihăilă şi lui Bucium, feciorii lui Paşco[8], că vin cu pâră pentru satul Păşcani, ce s'au chemat mai demult Sârbii[9]. In 7183 (1672) Dechemvrie 10 găsesc că satul Păşcanii se cheamă acum Tătăranii[10], dar în 7185 (1677) Aprilie 25, Păşcanii sânt arătaţi în jos de Tătărani[11]. Satul Sârbi deci şi-a schimbat mai târziu numele în acela de Păşcani, confundându-se uneori chiar cu Tătăranii, Este un sat străvechiu şi arată poate o colonie de Slavi din sudul Dunării[12]. — Al treilea sat, Geamirii, este identificat în acte de mai târziu cu Tătăranii. Aşa în 7127 (1619) Iunie 14, dela Gaşpar Voevod[13]. Acesta este pomenit şi în uricul

---

1 Ghib. Isp. 2[1] p. 116: ѡткѫ хотар моимещим.

2 Catagrafia tinutului Iaşi, Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 166, op. 184, dos. 20. In această parte nu s'a întins niciodată ţinutul Cârligăturei [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 169],

3 Un Mihăilă Moimescul este pomenit într'un document din 6954 (1446) Fevruarie 21, vânzând un sat la apa Bistriţei [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 246].

4 Ghib. Sur. 20, p. 20; ѡткѫ сѫрби.

5 Cp. satul Zahorna, din apropiere de Moimeşti [Dict. geogr. al jud. Iaşi p. 255-256; Ind. stat. p. 202, 844, greşit: Zaharna; Harta stat. major, planşa Ţigănaşi cit.].

6 Acte ce mi-au fost arătate de d. G. T. Kirileanu.

7 Ibid.

8 Dela acesta deci satul se numeşte Păşcanii.

9 Actele Mârzeştilor, arătate de d. G. T. Kirileanu.

10 Ibid.

11 Ibid.

12 Vezi satele cu acest nume în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 931.

13 Actele Mârzeştilor, cit. Intr'unul din acte, Smolian păharnicul, feciorul lui Drăgan din Tătărani, se jăluieşte că dresele ce a avut tatăl său. Drăgan, de cumpărătură dela Ana, sora lui Ion Vlâţea, nepot lui Şandru

dela Petru Voevod, din 7099 (1591), prin care Nechita vinde a patra parte de sat: ⟨жамиріи что⟩ нинѣ именует тътърѣніи lui Crâstea stolnicel[1]. Acesta este satul Tătăreni, unde în 7123 (1615) s'a dat lupta între Ştefan Vodă Tomşa şi între leşii ce veniseră cu Doamna lui Ieremia Voevod[2]. Numele de Tătăreni şi-l are probabil dela Şandro Tătăreanul. El este, cred, satul Zahorna de astăzi, de lângă Horleşti şi Moimeşti[3], nume ce şi-l are dela Zahorna, cel pomenit în documentul din 7171 (1662) Octomvrie 16, adus mai sus şi care se numea astfel, după un sat Zahorna. Mai înainte satul s'a numit Geamirii, Geaminii[4]. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Geamănul.

Satele erau ale Magdei, soţia lui Şandro Tătăreanul. Cine erau Cernu, Românel şi Drăgoi, cari se ridicaseră cu pâră pentru sate, nu pot ştie.

Foarte interesantă ştirea cu privilegiile falşe: фалшевна.

Cu Şandro Tătăreanul trebuie pus în legătură şi numele satului Rădiul lui Tătar, de lângă Tăuteşti şi nu departe de Moimeşti[5].

Interesantă şi forma жамири cu rotacism, ca şi la ⟨б⟩арбъ

Tătăranul, din a cincia parte jumătate, drept trei părţi din satul Gemenii, care acum se numesc Tătăranii, li-au pierdut, când a venit Ieremia Vodă cu oaste leşească. In altul cu aceiaşi dată, Gheorghe păhărnicelul şi fratele său, Smolian, feciorii Odochiei, jupâneasa Cârstei postelnicul, împreună cu nepoţii lor se plâng că dresurile domneşti, ce a avut moşul lor Ilie Jidov din Tătărani, de cumpărătură, dela Alexa Vluţea, nepotul lui Şandru Tătăranul, din a cincia parte jumătate din partea de jos a satului Tătăranii s'au pierdut, când a venit Ieremia Vodă în pământul Moldovei, cu oaste leşească. Ibid.

1 Ghib. Sur. 20 p. 21.

2 Miron Costin în Letopisiţile Ţării Moldovei, publicate de M. Kogălniceanu, ed. 1, Iaşi, 1852, vol. 1 p. 232-233: „Venit-au sângură Doamna cu ginerii sei cu oşti asupra lui Stefan Vodă şi au eşit şi Stefan Vodă cu oşti înainte-i la sat la Tătăreni". „S'au bulzit la o ripă deasupra Tăuteştilor". „Le stau movilile şi până astăzi deasupra satului Tăuteştilor". „Fost-au acest răsboiu a lui Stefan Vodă cu Leşii la Tătăreni în anul 7123". Cp. Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 225-226 şi 255-256. Alt sat Tătăreni, a fost pe Miletin, în sus de Şipote. Acesta în vremea lui Ştefăniţă Voevod a fost al lui Trif pârcălabul, cum se vede dintr'un document din 7179 (1670) Septemvrie 5 [M. Costăchescu, Despre neamul de boeri moldoveni Ureche, în Cercetări ist. (Iaşi), 4^{1} (1928) p. 37-40].

3 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 255: „Acest sat (Zahorna) împreună cu Horleştii, forma din vechime o moşie numită Tătărăni".

4 Cp. Geamâna, Geameni, Gemene, Gemeneşti, Gemereşti, Gemeni, Gemenul, Gemine, în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 908. Cp. pe Barbă Geamâră, în 6954 (1446) Martie 11 [ibid. 2 p. 251, rândul 4-5, 257], în 6962 (1454) Dechemvrie 8 [ibid. 2 p. 517, rândul 2-3, 520], Cp. pe Ivan Geamănul [ibid. 2 p. 574].

5 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 191; Ind. stat. p. 202, 728; Harta stat. major, planşa Iaşi, 1:50.000.

жамырѫ din 6954 (1446) Martie 11 şi din 6962 (1454) Dechemvrie 8[1] şi ca şi în жемерещїи, din 6978 (1470) Aprilie 1[2] şi ca şi în alte cazuri жа- reprezintă sunetul moldovenesc ža. Inportantă şi menţiunea târgului Iaşi.

21.

1472 Martie 2.

Ştefan Voevod întăreşte comisului Ilie Huru satele Hurueştii, Ochenii, Urecheştii, Cătina, Ibăneştii, Săcuenii, selişţele Stânceoaia şi Stâncioiţa şi ţigani.

6980 Martie 2. „Ispisocul Domnului Ştefan Vvd., prin care întăreşte comisului Ilii Huru, pentru vrednicili sali slujbe, acesti moşii, în pământul Moldavii, şi anume Hurueştii pe Polocini, unde are aşăzarea sa, şi mai sus Ochenii şi sălişte Stânceoae şi Stâncioiţa, cu loc de moară, şi Urecheştii pe Trotuş, în dreptul Agiudului, şi Cătina asupra Putnii şi Ibăneştii în voloste Sucevii şi mai gios Săcuenii. Şi ţigani anume Lalu, da cu toată săminţănia lui, şi Radul, cu toată săminţănia lui, Boşa şi Teodor, ficiorii Lalului, cu toati săminţăniile lor.

Pe toati aceli de mai sus le dă şi întăreşti numitului boeriu, din niam în niam".

Dau acest document după Arhiv. Stat., Iaşi, divanul domnesc, Tr. 1357, op. 1543, dos. 60, fila 16 r. Aici data e greşită 6920, în loc de 6980, prin confundarea lui п (= 80) cu к (= 20). Ibid. fila 26 v. menţionat. Ibid. fila 38 r., vorbindu-se de hotarul moşiei Gălişăşti, care era în discuţie, se spune că era împărţit în 4 bătrâni, după cuprinderea hrisovului de întăritură a lui Ştefan Voevod, din let 6978, „iar nu după cum îl poricleşti judicătoria di Tutuva, prin al ei jurnal, însămnându-l cu velet di 6920 ani". E o greşală 6978 în loc de 6998, data documentului Gălişăştilor din 6998 Martie 15, care şi e rezumat mai departe, în aceiaşi pricină. Ibid. fila 248 r. Vezi originalul în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 403-405. Traducerea

---

1 M. Costăchescu, Doc. mold. cit. 2 p. 517, rândul 3.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 145, 147; M. Costăchescu, Doc. Mold, în. Şt. M. 2 p. 257.

documentului din 6978 Martie 15, acelaş cu cel din 6998 (ѻ = 70 în loc de ҁ = 90) e publicată în Uricariul 6 p. 462-463. O còpie era la Acad. Rom. [I. Bogdan cit.].

Satele din document, în parte, se pot identifica. Hureştii sânt în comuna Floreşti, din judeţul Tecuci, aşezaţi în adevăr pe Polocin[1]. Acesta este un pârău, pomenit în documentele vechi. Aşa în 7003 (1495) Martie 13[2], în Martie 15[3], în 7005 (1497) Martie 20[4], în 7036 (1528) Martie 19[5] etc. Satul Hurueşti îşi are numele dela neamul Huru. Este de pe la începutul veacului al XV-lea, dacă nu şi mai vechiu. In documentul de mai sus se spune chiar că aici comisul Ilie Huru îşi are locuinţa. — Tot aici, mai sus, este şi satul Ochenii, tot în comuna Floreşti, judeţul Tecuci[6]. Este pomenit şi în alte documente vechi. Aşa în 7054 (1546) Aprilie 20, când Efrim Hurul vel vornic şi fratele său, Danciul Hurul, pârcălabul de Neamţ, şi fratele lor, Mihociu, şi surorile lor, Maria, Maruşca şi Stanca, feciorii lui Oană Hurul, nepoţi lui Pătru Huhule, din uricul lui Pătru Huhule dela Alexandru cel Bun şi din drese de cumpărătură, ce a avut Oană Hurul şi femeia sa dela Bogdan Voevod, îşi împart satele: Lărgăşanii pe Berheciu şi „jumătate de sat de Ocheni, partea de către răsărit“ şi a patra parte din satul Gălăşăştii, în gura Răcătăului, de către apus şi loc de două mori şi Pănceştii[7]. Dacă purta acest nume sub Alexandru cel Bun, el era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechi Ochiu[8].—

1 Marele dicţ. geogr. al Rom. 3 p. 755. Aici şi tradiţia că satul şi-ar avea numele dela boerul Huru. Ind. stat. p. 357, 608; Harta stat. major, planşa Răcăciunii şi Căiuţul, 1 : 100.000.

2 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 74: флорещи на полочине.

3 Ibid. 2 p. 76: флорещи на полочине. Satul a fost mai înainte a lui Petru spătarul.

4 Ibid 2 p. 118-120: село на полочинех . . . краиничещи; селище на пωлωчинех на имѧ . . . гълещи, где был мик гълескꙋл.

5 Ghib. Sur. 1 p. 204: селище ꙋ полочинех на имѣ шендрещи. Ibid. p. 207.

6 Ind. stat. p. 357, 672; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 323; Harta stat. major, planşa Răcăciunii şi Căiuţul cit.

7 Acad. Rom., Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1908 p. 57; Ghib. Sur. 5 p. 177-179; Arhiv. Stat., Iaşi, divanul domnesc, Tr. 1357, op. 1543, dos. 60, fila 16.

8 Cp. Ocheşeşti în com. Corbiţa, jud. Tecuci, nu prea departe de Ocheni [Ind. stat. p. 357, 672; Harta stat. major, planşa Răcăciunii şi Căiuţul cit.]; cp. Ocheşti, în jud. Teleorman [Dicţ. statistic al României, Buc. 1915, II p. 902; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 323] şi în jud. Vâlcea [Frunzescu, cit. p. 323].

Aici, lângă Ocheni, este şi seliştea Stânceoae şi Stâncioiţa. In adevăr, lângă satul Ocheni găsesc dealul şi pârăul Stăncioaea[1]. Stănceoaia e o străveche proprietară, soţia unui Stanciu[2]. — Urecheştii pe Trotuş sânt şi azi în judeţul Putna — de jos şi de sus, — aşezaţi în adevăr în dreptul Agiudului[3]. Este pomenit şi alte ori în documentele vechi. Aşa în 7129 (1621) Martie 28[4], 7131 (1623) Martie 23[5], etc.[6]. Işi are numele dela neamul Ureche, care a stăpânit în părţile Putnei[7]. Este dela începutul veacului al XV-lea, dacă nu de mai înainte. — Trotuşul sau Totruşul este pomenit încă din 6916 (1408) Octomvrie 8[8], apoi în 6942 (1434) Martie 18[9], 6951 (1443) Iunie 8[10], etc.[11]. — Agiudul este Adjudul vechiu, din judeţul Putna[12]. Este pomenit *poate* încă din 1433 Aprilie 9[13]. Apoi în 6968 (1460) Iulie 3[14], în 1494[15], etc. Forma veche este ажȣд, ce conrespunde lui Agiud[16]. Forma Adjud, oficială, e greşită. Numele este foarte vechiu. — Cătina „asupra Putnei" era cred pe apa Putnii, din judeţul Putna. Era poate în acelaş loc unde era şi селище на поутнои на имѣ бѣлѣ, где был мыклѫоушь катина (seliştea pe Putna, anume Alba, unde a fost Miclăuş Catina) şi pe care, cum se spune într'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 26, o cumpără tot Ilea Huru comisul dela Ivul, fiul Voicăi, nepotul lui Bogdan stolnicul, din

---

1 Harta stat. major, planşa Răcăciunii şi Căiuţul cit.; Dicţ. statistic al României cit. II, p. 866.

2 Pentru Stanciul cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 876-877.

3 Ind. stat. p. 284, 813; Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti, 1 : 100.000.

4 Ghib. Isp. 1² p. 138-139.

5 Ibid. p. 151.

6 Ibid. 1¹, p. VI sfârşit.

7 Cp. uricul din 6953 (1445) August 8, pentru stăpânirea lui Oană Ureacli la Putna [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 226-230]. Cp. Ureache, Ureacle, Ureche [ibid. 2 p. 884]. Alte sate cu acest nume sânt Urecheni, în jud. Neamţ [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 501], apoi Urecheşti în jud. Dolj, Gorj, Râmnicul Sărat [ibid.; Ind. stat. p. 143, 168, 294, 813].

8 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 631, rândul 36.

9 Ibid. 2 p. 669, rândul 4.

10 Ibid. 2 p. 155, rândul 13.

11 Ibid. 2 p. 939.

12 Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 5-10; Ind. stat. p. 287, 422; Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti cit. Este şi Adjudul nou [Ibid.].

13 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt, M. 2 p. 646, rândul 25, p, 647.

14 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 274: оу ажȣда.

15 Ibid. 2 p. 38: село ѡт шекан . . . по више ажȣда.

16 Cp. Agiudenii din jud. Roman [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 3]. Şi acesta este numit uneori de oficialitate greşit Adjudeni, ca şi Adjud [Dicţ. statistic al României, Buc. 1915, II p. 796; Ind. stat. p. 297, 421].

uricul acestuia[1]. Işi are numele cred tot dela acest Miclăuş Catina şi trebuie să o căutăm pe lângă Alba, Albu, Albianu, Alghianu, pârae din judeţul Putna[2]. — In vechiul ţinut al Sucevei era satul Ibăneşti, pe care nu-l pot identifica. Este poate acelaş cu satul Iubaneştii, pomenit între alte sate ale lui Tador Limbădulce, din judeţul Roman şi Neamţ, în uricul din 6963 (1455) August 23[3]. Işi are numele dela un străvechiu Iuban, Liuban[4]. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Locul lui se arată în document prin aceia că e arătat în sus de Săcueni.— Un sat Săcueni în vechiul ţinut al Sucevei e pe lângă Budinţi sau Bodeşti, fost cătun al satului Heci şi lângă Ţoleşti şi Forăşti, după o hotarnică din 7277 (1768) Septemvrie 5, după documente din 1795 şi 1804 Aprilie 12 şi aproape de Tătăruşi[5]. In apropiere se află însă şi satul Drăguşăni, din judeţul Baia de azi[6] şi în trupul Drăguşenilor e şi vechiul sat Săcuenii[7]. In actele satului Drăguşeni sânt şi ale Săcuenilor. Aşa de ex. într'un uric dela Bogdan Voevod, din 7015 (1507) Fevruarie 28 nepoţii şi întregul neam al lui Dragoş Viteazul dau verilor lor, copiilor lui Iachim Sacuianul, lui Sacuianu ceaşnic şi surorii lui, Maruşcăi, şi nepoatei lor de soră, Magdei, şi verilor lor, copiilor lui Mihail; lui Ion şi Anuşcăi şi Marenii şi Nastei şi Agatonii satul Săcuianii de jos, unde a fost Cozma[8]. Este pomenit şi în uricul din 7028 (1520) Iulie

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 160-161.

2 Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 10-11; M. Costăchescu, Doc. Mold, în. Şt. M, 2 p. 162, 172, 173, 177, etc. Pentru Cătina cp. Cătina din jud. Buzău, Cluj, Prahova [Ind. stat. p. 71, 115, 273, 491].

3 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 553, rândul 15, p; 558.

4 Cp. Liuban şi Liuban Stravici [M. Costăchescu, cit. 2 p. 856]. Asemenea satele Ibăneşti, din jud. Dorohoi [Dicţ. geogr. al jud. Dorohoi p. 188; Ind. stat. p. 148, 610] din jud. Tutova [Ind. stat. p. 394, 610], din jud. Mureş [ibid. p. 238. 610] şi din jud. Olt [ibid. p. 261, 610]. Pentru cele din Dorohoi şi Tutova cp. şi M. Costăchescu cit. 1 p. 276, 323, 334, 389; 2 p. 558. Cp. satul Ibana [ibid. 1 p. 389], pârăul Ibana, Iubana [ibid. 1 p. 389, 444, 445, 447, 491, 500], Ibăneasa, pârău şi sat [ibid. 1 p. 275, 323, 491], Liuban sat [ibid. 1 p. 331], Liubana pârău [ibid. 1 p. 317, 318, 323, 386, 387, 389, 491, 498, 499, 500], Liubaneasa, pârău [ibid. 1 p. 236, 269, 271, 275, 323; 2 p. 38, 558].

5 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 18-19; 2 p. 195; Harta stat. major, planşele Drăgăneşti şi Paşcani, 1 : 50.000.

6 Ind. stat. p. 37, 555; Harta stat. major, planşa Drăgăneşti cit.

7 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 301, 111-113: „Şi acum se cunosc numele satului Săcueni, sub numele de Livada Săcuenilor".

8 Originalul la Fundaţiunea Regele Ferdinand I, Iaşi. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 5 (1926) p. 200; Ghib. Sur. 18 p. 97-100: єдно село на имѣ нижнїи сакѹѧни гдє бы(л) козма. Extrasul pentru neamul lui Dragoş Viteazul, din care făcea parte şi Iachim Săcuianul, în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 152-154.

15, dela Stefan Voevod, pentru satele Draguşani şi Zăvoiani: а хота(р) тѣмь половина(м) села(м) . . . ѡ(т) драгоуша(н) вышнои половини и половини село ѡ(т) зѫвоꙗ(н) вышнои половини . . . поченши ѡ(т) хотара сакоуꙗно(м) . . . та мо(л)давою гори до хота(р) шоимарещо(м)[1]. Asemenea într'un alt uric din 7041 (1533) Martie 6, dela Petru Voevod, în care e vorba de satele Drăguşeni, Zăvoiani, Medeeşti, se vorbeşte iarăşi de satul Săcueni: поче(н)ше·ѡ(т) хотара сакоуꙗнѡ(м)[2]. Dacă satul a fost al lui Dragoş Viteazul, el era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Săcuiul[3].

Boerul comis Ilie Huru este cunoscutul boer al lui Ştefan cel Mare. Apare în divanul boerilor uneori cu numele complect, alteori ca Huru, alteori ca Ilie. Intăia oară îl găsesc în 6979 (1471) August 13[4], apoi în 6979 (1471) Septemvrie 10[5], în 6979 (1471) Octomvrie 24[6], în 6980 (1472) Ianuarie 25[7], în 6980 (1472) Aprilie 25[8], în 6980 (1472) Iunie 1[9], în 6980 (1472) Iunie 5[10], în 6981 (1473) Septemvrie 3[11], în 6981 (1473) Septemvrie 13[12], în 6981 (1473) Dechemvrie 9[13], în 6982 (1474) August 26[14], în 6983 (1475) Aprilie 25[15], în 6983 (1475) Mai 7[16], în 6984 (1476) Mai 22[17]. După această dată nu se mai întâlneşte în divan. El a trăit însă mult după aceasta. Intr'un uric din 7005 (1497) Martie 20, Ştefan Vodă îi întăreşte lui şi surorei lui, Anca, şi nepoatei lor de frate, Măriei, jumătate din satul de pe Polocine, anume jumătate din Crainiceşti, partea de jos, şi jumătate de moară, dăruită lor de

1 Originalul la Muz. municipal din Iaşi, pachet 8, nr, 4; Ghib. Sur. 18 p. 110-114; M. Costăchescu, Doc. Mold, în. Şt. M. 2 p. 153.
2 Originalul la Muz. municipal din Iaşi; Ghib. Sur. 18 p. 183-188.
3 Sate cu acest nume, Săcueni, Secueni sânt în jud. Bihor, Dâmboviţa, Bacău, Odorhei, Roman [Ind. stat. p. 56, 131, 742, 32, 255, 298, 755, 756]. Pentru trecut cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 74, 75, 342, 349 etc.
4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 157.
5 Ibid. 1 p. 160.
6 Ibid. 1 p. 165.
7 Vezi mai sus p. 77, rândul 28.
8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 170.
9 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 246. Aici data Iulie 1 e greşită; Ghib. în Arhiva soc. şt. şi lit., Iaşi, 25 (1914) p. 181.
10 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 172.
11 Ibid. 1 p. 182.
12 Ibid. 1 p. 184.
13 Ibid. 1 p. 190.
14 Ibid. 1 p. 193.
15 Ibid. 1 p. 204.
16 Ibid. 1 p. 206.
17 Ibid. 1 p. 209.

verele lor, Drăgălina, fiica Nastei, şi nepoata ei de soră, Tudora, fiica Vasilisei, nepoatele lui Nan clucerul. Drăgălina, fiica Nastei, nepoata lui Nan clucerul, îi mai dăruieşte *numai* lui Ilie comis jumătate din Găleşti, unde a fost Mic Gălescul, partea de sus[1]. Acest Ilea comisul este Huru. Tot aşa într'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 26, Stefan Vodă întăreşte comisului Ilea seliştea de pe Putna, anume Alba, unde a fost Miclăuş Catina, cumpărată, drept 100 zloţi tătăreşti, dela Ivul, fiul Voicăi, nepot lui Bogdan stolnic[2]. Nu ştiu ce legătură de înrudire era între Ilie Huru comis şi Oană Huru, ai cărui copii apar în uricul din 7054 (1546) Aprilie 20 şi care sânt Efrim Huru vel vornic, fratele său, Danciul Hurul, pârcălabul de Neamţ, fratele lor, Mihociu, şi surorile lor, Maria, Maruşca şi Stanca. Tatăl, poate socrul lui Oană Huru, e Pătru Huhule, trăitor în vremea lui Alexandru cel Bun[3]. Este un neam de oameni foarte însemnat. Efrim Huru vornicul l-a ospătat pe Petru Rareş, la Bârlad, când a venit cu a doua domnie[4]. Lupe Hurul pârcălabul a fost socrul lui Ioan Voevod Cumplitul[5].

22.

Vaslui. 1472 Iunie 1.

Stefan Voevod întăreşte lui Lazor şi lui Băloş a treia parte din satul Petreşti, pe Vilna, şi jumătate din poiana lui Miculiţă, pe Uşiţa, date de moşul lor, Petru Vilna.

† млстїю бж҃їю, мы стефанъ воевода, гспдрь земли молдавскои, чиним знаменито исѣм нашим листом всѧм, кто нань оузрить или его чтоучи оуслышит, колиже того комоу аши потреби зна боудеть, ѡже прїиде прѧд нами и прѧд оусими нашими болѣри слоуга наш петрь вилна по свою добрую волю и ни-

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 118-120.
2 Ibid. 2 p. 160-161. Cp. Uricariul 18 p. 524.
3 Ghib. Sur. 5 p. 177-179; Acad. Rom., Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1908 p. 57; Arhiv. Stat. Iaşi, divanul domnesc, Tr. 1357, op. 1543, dos. 60, fila 16.
4 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 155.
5 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 532. Cp. pentru acest neam Hurm. Doc. 11 prefaţa; N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 13-15; acelaş Stud. şi Doc. 16 p. 181; acelaş Documentele româneşti din Archivele Bistriţei, 2 Bucureşti, 1900 p. 111-112; Wick. Geschichte der Kloster Homor p. 104-105; Ghib. Sur. 19 p. 144; St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 178-181; etc.

ким непонѵжень аниприсилован и дал своим оуноукком, нашим слѵгам, лазорꙋ и бѫлошоу, ис своего праваго ꙋрика, третїю част ѡт хотарь, ѡт его село, ѡт петрещи на вилнои, пониже потока корнилор, абы собѣ ѡсадили село, и половина полѣна микꙋлицина на ѵшица. ино мы видѣвше его доброю волю и даанїе, що ѡн дал своим оунꙋкомь, по своею доброю волю, мѣсто ѡт село ѡт своем хотарѣ и половина полѣнѵ, а ми також есми и ѡт нас дали и потврьдили слѵгам нашим, лазорѵ и бѫлошоу, тое прѧдреченое мѣсто ѡт село, ѡт потока корнилорь долѵ, да ѡсадѧт и собѣ село и половина полѣнѵ микѵлицина, на ѵшицѫ, да ест им оурик и сѫ вѫсѧмь доходом им и дѣтем их и ꙋнꙋчатом их, равно и прѣꙋнꙋчатом их и пращоурѣтом их и вѫсемꙋ родꙋ их, да ест им непорꙋшенно, николиже на вѣки. а хотар томꙋ мѣсто ѡт село да ест третїю част, ѡт ꙋсего хотара петрещилор. а на то ест велика марторїа сам гсдва вышеписаннаго, мы стефана воеводы, и прѣвѫзлюбленних дѣтеи гсдва ми, алеѯандра и петра, и боꙗр наши, пан станчоул и сн҃ѫ его, пан мрѫза, пан влаикоул и сн҃ь его, пан дѵма и пан бодѣ дворник, пан бѫлко, паркалаб бѣ<лоградски>, пан нѣга и пан ивашко, паркалабове келїиски, пан арбꙋре, паркалаб немецски, пан феть, паркалаб новоградски, и пан збїарѣ, пан лѵка и пан пашко, пан гангѵр ѡрхеиски, пан чокырлие, пан боухтѣ, пан петричикѫ, пан ꙗцко хѵдич, пан иваш<ко> хринкович, пан врѫнчанѵл спатар, пан юга вистїарник, пан юга постелник, пан дажбог чашник, пан тома столник, пан илѣ хѵрѵ комис, и инї слѵгї наши м<олд>авскии, боꙗрї велици и мали, що при том были. а на болшїе крѣпость и поꙋтврѫжденїе томꙋ вѫсемꙋ вышеписанномꙋ, велѣли есми нашемꙋ <вѣр>номꙋ паноу, томѣ логофетꙋ, писати и печат наш и печати боꙗр наших привѣсити к семꙋ нашемѵ листоу. пис тѫѵтѵл, оу васлѵи, влѣт ѕ҃цп҃ мсца юнїа а҃ ден.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, dacă cândva aceasta îi va fi de trebuinţă cuiva să ştie, că a venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri sluga noastră, Petru Vilna, de a lui bună voe şi de nimene nesilit, nici asuprit şi a dat nepoţilor săi, slugilor noastre, lui Lazor şi lui Băloş, din al său drept uric, a treia parte din hotar, din satul său, din Petreşti, pe Vilna, mai jos de pârăul Cornilor, ca să-şi întemeieze sat, şi jumătate din poiana lui Miculiţă, pe Uşiţa.

Alta, Noi văzând a lui bună voe şi danie, ce el a dat nepoţilor săi, de a sa bună voe, loc de sat din hotarul său şi jumătate din poiană, şi Noi asemenea am dat şi dela Noi şi am întărit slugilor noastre, lui Lazor şi lui Băloş, acest mai înainte spus loc de sat, dela pârăul Cornilor la vale, să-şi întemeieze şi lor sat, şi jumătate din poiana lui Miculiţă, pe Uşiţa, să fie lor uric şi cu tot venitul, lor şi copiilor lor şi nepoţilor lor, asemenea şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, să le fie lor nestricat, niciodată în veci.

Iar hotarul acestui loc de sat să fie a treia parte, din tot hotarul Petreştilor.

Şi la aceasta este marea mărturie a însăşi Domniei mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi a preaiubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Petru, şi a boerilor noştri, pan Stanciul şi fiul lui, pan Mârzea, pan Vlaicul şi fiul lui, pan Duma, şi pan Bodea vornic, pan Bâlco, pârcălab de Cetatea Albă, pan Neag şi pan Ivaşco, pârcălabi de Chelia, pan Arbure, pârcălab de Neamţ, pan Fete, pârcălab de Cetatea Nouă, şi pan Zbiarea, pan Luca şi pan Paşco, pan Gangur dela Orhei, pan Ciocârlie, pan Buhtea, pan Petricică, pan Iaţco Hudici, pan Ivaşco Hrincovici, pan Vrânceanul spătar, pan Iuga vistiarnic, pan Iuga postelnic, pan Dajbog ceaşnic, pan Toma stolnic, pan Ilea Huru comis şi alte slugi ale noastre moldoveneşti, boeri mari şi mici, cari au fost la aceasta.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire a acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Toma logofătul, să scrie şi pecetea noastră şi peceţile boerilor noştri să le atârne către această carte a noastră.

A scris Tăutul, în Vaslui, în anul 6980, luna Iunie 1 zile.

Pergament cu pecetea cea mare atârnată a fost la Gh. Teodor, Vaslui. Pe pecete se citeşte: † печать іѡ стефана воевода и гспнь. A avut şi 6 peceţi ale boerilor, cari lipsesc. O copie la Ghib. Sur. ms 20, fila 161, după care îl dau şi eu. A fost publicat de Ghib. în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 25 (1914) p. 180-182. Un suret dela Acad. Rom. cu data greşită 6913 Iulie 1 a publicat I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 245-246, îndreptându-i data în 6980. Cp. Ghib. Sur. ms 19 fila 747. Un regest e publicat în Ghib. Sur. 18 p. 156.

Este vorba de micul sat Petreşti, din comuna Ipate, judeţul Vaslui, aşezat pe pârăul Velna[1]. Uricul de mai sus se complectează cu uricul din 6995 (1487) Martie 6, prin care Ştefan Vodă întăreşte lui Toader Tansa o bucată de pământ din hotarul Petreştilor, a şesea parte, ca să-şi aşeze sat, mai jos de pârăul Cornilor şi mai jos de casa lui Lazor, cumpărată, drept 60 zloţi tătăreşti, dela Toader, fiul lui Băloş[2]. Satul îşi are numele dela Petru Vilna, bunul lui Lazor şi Băloş, din 1472, de pe la începutul veacului al XV-lea[3]. — Poeana lui Miculiţă este identificată cu poeana Ursoaia, în 1834 Dechemvric 15[4]. — Pârăul Cornilor, ca şi în uricul din 1487 Martie 6. — Velna, pârăul pe care e aşezat satul, e pomenit din vechime[5].

Petru Vilna îşi are numele dela cel al pârăului.

23.

1472 Iunie 25.

Stefan Voevod dăruieşte lui Ştefan Cudalbul vornic şi Ioan Vrabie izbaşa o bucată de pământ peste valea Gerului. Se arată hotarele.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldaviei, ştire facem cu această carte a Domniei meale tuturor, cui vor căta spre dânsa sau cetindu-se o vor auzi. Adică au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor a lor noştri moldoveneşti boiari a mari şi a mici ale noastre slugi, Ştefan Cudalbul vornic şi Ioan Vrabie izbaşă, slujit-au noao cu dreptate şi cu credinţă.

Deci Noi văzând a lor cu dreptate şi cu credinţă slujbă spre noi, miluitu-ni-am spre ei cu osebita noastră milă, datu-le-am şi le-am întărit lor, în pământul nostru al Moldaviei,

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 138; Dicţ. statistic al României, Buc, 1915, II, p. 990 ; în Ind. stat. lipseşte ; Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100.000,

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 296-298 : єднȣ бȣкатȣ землю ѡ(т) хотара петрещилорь, шестȣю часть, що би соби ȣсади(л) село, пониже пото(к) корнилорь и пониже домь лазоровь. Este publicat şi de I. Bărbulescu, în Revista din Iaşi, nr. 6 (1908) p. 344-345.

3 Satele cu acest nume sânt foarte numeroase în toată ţara, [Ind. stat. p. 692-693 ; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 134, 217, 471, 472; 2 p, 183, 364, 426-430].

4 Ghib. Sur. 18 p. 156-157.

5 Vezi mai sus p. 63-64.

o bucată de pământ, peste valea Gerului, ca să le fie lor dela Noi uric şi cu toate veniturile lor şi copiilor lor şi nepoţilor şi strănepoţilor şi răstrănepoţilor şi la tot neamul lor, cine li se va aleage mai de aproape, neruşăit nici odinioară în veaci.

Iar hotarul celei bucăţi de pământ peste apa Gerului să fie în curmeziş, spre apus, până în matca Hereteilor[1] şi spre răsărit, până în valea Ţigancei, ce se apropie de apa Mănjinei[2] şi merge marginea din jos până la Fileşti şi partea din sus până la Troiandol şi capetele se hotărăsc cu moşiile Bujorăştii şi Gologanul, iar dinspre alte hotare să fie pe unde din veac au umblat.

Iar spre aceasta iaste credinţa Domniei noastre mai sus scrisă, Noi Ştefan Voevod, şi credinţa prea iubiţilor fii ai Domniei meale, Alexandru şi Petru, şi credinţa tuturor boiarilor noştri ai Moldaviei a mari şi a mici.

Iar spre mai mare tărie şi puteare a tot ce s'a scris mai sus, poruncit-am la al nostru credincios boiariu, Tudor logofăt, să scrie şi a noastră peceate la această a noastră carte să o leage.

6980 Iunie 25.

Dau documentul de mai sus după Ghib. Sur. 18 p. 157, unde se face menţiunea că ar fi falş, urmărindu-se un interes, de a se mări hotarele moşiilor Cudalbeşti şi Vrăbieşti, depe valea Gerului. Ibid. se arată că documentul îl dă după Moise Pascu, Dicţ. geogr. al jud. Covurlui. Aici la p. 65-66, la satul Cudalbi se aduce acest document, cu unele deosebiri însă de cum e în Ghib. In Dicţ. geogr. cit. se spune că uricul scris în slavoneşte, din 1472 Iunie 25, original, se află la răzăşul din Cudalbi, Vasile Constantin Corciovă, fiul decedatului Constantin Popa Lupu Corciovă. Interesându-mă eu însumi, mi s'a spus că originalul există, dar nu l-am putut vedea, aşa că nu mă pot pronunţa dacă este autentic sau nu. Traducerea uricului din 6980, cu toată presupusa intenţie de a mări hotarul satului Cudalbi, *pare* a fi autentic.

Este vorba de satul Cudalbi din judeţul Covurlui[3]. Satul ar fi întemeiat, după spusele documentului, în vremea lui

1 La Ghib.: Hereştilor.
2 La Ghib.: Mănzinei.
3 Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p, 63-66; Ind. stat. p. 124, 537; Harta stat. major, planşele Tecuci şi Nămoloasa şi Pechea, 1 : 100.000.

Ştefan cel Mare, numindu-se chiar după Ştefan Cudalbul.— Satul este aşezat pe pârăul Gerului[1]. Numele acestui pârău este foarte vechiu. Apare pomenit încă din 6956 (1448) Iulie 15[2]. Este pomenit apoi în 7004 (1496) Ianuarie 24[3], în 6976 (1468) Septemvrie 24[4], în 7010 (1502) Martie 13[5]. — Hotarele înconjurătoare sânt inportante. Pârâul Hereteilor trebuie să fie pârăul şi valea Herătăului, din comuna Cudalbi[6]. Altă vale a Herătăului este tot la apus de Cudalbi, dar peste pârăul Călmăţui. Numele poate este în legătură cu cuvântul herete, erete. — Hotarul din valea Ţigancei trebuie să fie pe acolo pe unde este dealul şi movila Ţiganca[7]. — In jos de acestea se află şi valea şi satul Mânjina, în acelaş judeţ[8]. Işi are numele *poate* dela un vechiu proprietar Mânjea[9]. —

1 Dicţ. geogr. cit. p. 101-102.

2 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 323, rândul 19, 330, 331, 332, 337, 338.

3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 89, 91: на ȣстїє жерȣ⟨л⟩а . . . ⟨чо⟩-фрещїи; ѡзеро оѵ бржлад що на ȣстїє жерȣла.

4 Ibid. D. Şt. 1 p. 130-131: на верх жерȣла селищ⟨е⟩ на имѣ чернжтещїи.

5 Ibid. 2 p. 201: селѡ на верхь жерȣла на имѣ мжндрещи, где быль, ивань мжндрȣл, etc.; же- reprezintă sunetul provincial moldovenesc že-, pentru ge.

6 Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 106; Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea, 1 : 100.000.

7 Harta stat. major, cit.

8 Dicţ. geogr. cit. p. 120-121; Harta stat. major cit.; In Frunzescu, Dicţionar topografic, Dicţ. statistic al României, Buc. 1914-1915; Ind. stat. lipseşte.

9 Cp. Mânjeştii din jud. Iaşi, cei din jud. Vaslui, Mânjina din jud. Dâmboviţa [Ind. stat. p. 201, 397, 134, 645]. Altul a fost în jud. Neamţ [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 30]. Un alt sat la Vaslui, numit azi Gherghelu, e pomenit încă din 6908 (1400) Fevruarie 11 [M. Costăchescu, cit. 1 p. 31, rândul 14, p. 32, 34]. Altul pe deasupra pârăului Negru e pomenit în 7060 (1552) Fevruarie 19 [ibid. 2 p. 262]. Cel din jud. Iaşi a fost al neamului Mânjea, cum se vede din documente. Aşa într'un document dela Ilie Voevod din 7058 (1550) Martie 13 se întăreşte satul Mânjăşti şi seliştea Văcoteşti, din Cârligătură, Anghelinei, fata Mânjei păharnicul [Un suret în colecţia mea]. Acest Mânjea păharnicul este totuna cu Şteful Mânjea paharnicul, a cărui nepoată Ana, fata Turcului spătar e pomenită ca stăpână în satul Voineşti, din Cârligătură, apropiat de Mânjeşti, într'un document dela Petru Voevod, din 7091 (1582) Noemvrie 25 [Ghibănescu, Condica de documente nr. 4; azi la Fundaţiunea Regele Ferdinand I, Iaşi]. Asemenea în 7091 (1583) Aprilie 30, dela Petru Voevod [Ibid.]. Intr'un document din 7137 (1628) Dechemvrie 8, dela Miron Barnovschie Vodă, e vorba de Ionaşco Mânje diac, fiu lui Toader, nepot lui Drăgan Mânje, strănepot Anghelinei, fata lui Şteful Mânjea, şi prestrănepot lui Toader Mânjea paharnic, care se judecă cu M-rea Galata, pentru seliştea Văcoteştii „aproape de Mânjăşti, ce-s în ţinutul Cârligăturii" [Condica Mitropoliei Moldovei, 2 (anul 1818) p. 516-517, la Arhiv. Stat. Iaşi]. Acest Toader Mânjea păharnic este cred totuna cu Toader sau Tador, ceaşnicul lui Ştefan cel Mare [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 540].

Fileştii să fie satul din apropiere de Galaţi, din acelaş judeţ?[1] Este însă depărtare prea mare dela Cudalbi şi până la Fileşti. — Troiandol, adică valea Troianului, este desigur valea Hindichiurilor de lângă Cudalbi[2] sau valea Indichiului[3]. Este acelaş Troian, cred, din Moldova de jos, de dincoace de Prut, pomenit într'un document din 7096 (1588) Fevruarie 26, dela Petru Voevod, prin care întărindu-se lui Gâlţ, fost staroste Oancii, şi la ai lui o bucată de pământ din „hotarul Moineştilor şi a Ochişăştilor, diasupra Corodului", se arată „din dial de pârău şi pân la locul *Troianului*, de acolo pân la locul Ciriteilor, iar dela Ciritei, drept în gios, până undi să înpreună cu hotarul cel bătrân cu a târgului Tecuci, cari loc l-au răscumpărat cu drepţi banii săi dela Leva"[4]. Lui îi corespunde Troianul de dincolo de Prut, pomenit din vechi vremuri, căci îl întâlnim în 7010 (1502) Iulie 2[5], în 6997 (1489) Martie 13[6], în 7011 (1503) Septemvrie 13[7], în 7011 (1503) Fevruarie 2[8], în 7037 (1529) Martie 17[9]. — Moşia Bujorăşti nu mai este azi. Şi-a lăsat numele în valea şi dealul Bujorăştilor, dela răsărit de Cudalbi[10]. Un sat Bujorăni, la Covurlui, e pomenit şi într'un document din 7027 (1519) Iunie 25, dela Ştefan Voevod, unde se întăreşte lui Ioan, Giurge, Nicoară, Anghelina şi Mărica, fraţi şi surori, fiii Mihului medelnicer, satele Gălăşăştii, pe Crasna, Blăgeştii, pe Lişcova, Hrăneştii, pe Lişcova, poiana din fundul Lişcovei, Cătuşâi, pe Bârlad, jumătate din gârla Cătuşănei, şi patru sate de pe Bârlad, anume Măstăcanii, unde a fost Măstăcăneanul, *Bujorănei, unde a fost Bujor*, Popricanei, unde au şezut Ilieş şi tovarăşul său, Şteful, şi unde au şezut Slăvei şi Mănăilă, cu mori

1 Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 73-75; Harta stat. major, planşa Galaţi, 1 : 100.000.
2 Dicţ. geogr. cit. p. 106.
3 Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea cit.
4 Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 38, fila 204 r.; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 418.
5 Ghib. Sur. 9 p. 8-10.
6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 374-375.
7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 228.
8 Ibid. 2 p. 215, 218.
9 Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 78, fila 54 v.; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 56, 429; Ghib. Sur. 9 p. 16, 237; cp. M. Costăchescu, cit. 1 p. 176, 526; 2 p. 417, 420, 484. Alt Troian, în Moldova de sus, cp. ibid. 1 p. 190, 192, 239, 240, 241; 2 p. 70, 346. Originea lor e o taină încă nepătrunsă a trecutului.
10 Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 31; Hărţile stat. major, planşele Tecuciu şi Nămoloasa şi Pechea cit.

în Bârlad, şi un sat de răscumpărătură de pe Bârlad, un sat unde a fost cniazul Bâcşan, care se numeşte Bâcsăneştii, răscumpărat dela M-rea Bistriţa, drept 500 zloţi tătăreşti[1]. Nu aşi putea preciza, dacă e acelaş sat, dar oricum documentul ne arată un străvechiu Bujor, cneaz, jude sau vătăman, trăitor în veacul al XV-lea, în aceste părţi[2]. — Gologanul este moşie, pârău şi vale lângă Cudalbi[3].

Stăpânii locului, pe care s'a întemeiat satul Cudalbi, din 1472, sânt necunoscuţi altfel.

24.

1475 Septemvrie 25.

Ştefan Voevod pentru satul Mereni.

Ispisoc dat de Domnul Ţării Moldovei, Ştefan Voevod, în anul 6983 septemvrie 25 zile pentru satul Mereni.

Regestul de mai sus e pomenit în cererea răzeşilor din satul Mereni, partea de sus, Luca Grigorie Ciorăscu, Grigorie Arhip Grosu, mazilii Gheorghii Grosu, Vasile Ionaşcu, Feodor Tabacar, Feodor Nistor, Zaharii Nuţă şi alţii, adresată Tribunalului civil al Basarabiei. Se află în Arhiv. Stat. Chişinău. A fost publicat în L. T. Boga, Doc. Basarabene 4 (1929), Chişinău, p. 9, după care îl dau şi eu.

Este vorba de satul Mereni sau Mireni din judeţul Lăpuşna[4]. Nu ştiu cum va fi fost în original. Presupun Mireni. Este un sat străvechiu, care îşi are numele dela un Mirea sau Merea[5].

---

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 29, fila 107 v. (adus între actele moşiei Blăgeşti, dela ţinutul Covurlui) şi Anaforale nr. 25 fila 96 v. (adus de răzeşii de moşia Igeşti, dela ţinutul Covurlui).

2 Cp. Bujor, sat, târguşor şi vale în acelaş judeţ [Dicţ. geogr. cit. p. 29-31] şi pârău în jud. Fălciu [Dicţ. geogr. al jud Fălciu p. 21]. Pârăul este pomenit în 6998 (1490) Ianuarie 9: село на ѹстїе бѹжора, на имѣ витолтещїи [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 384-385, 2 p. 498; într'un alt uric cu aceiaşi dată: село . . . хѫндрещ межи бѹжюр и межи сѣка [ibid. 1 p. 385]. Cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 136, 323, 499.

3 Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 105; Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea cit.

4 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 145: Mireni, ruşii îi zic Merenî, sat mare răzăşesc, care păstrează multe hrisoave vechi; Ind. stat. p. 217, 647; Harta Basarabiei, de Nour.

5 Sate, Mereni, sânt în jud. Botoşani, Constanţa, Dâmboviţa, Olt, Trei-

25.

1479 Mai 11.

Stefan Voevod întăreşte lui Ivaşco Popovschi jumătate de sat de Borodniceni, cutul de sus, fântâna Livenii, heleşteul din jos de Borodniceni, cumpărat drept 100 zloţi tătăreşti, dela Armanca, femeia lui Mihail Lopatinschi. Asemenea a patra parte de Popeni, cutul de sus, jumătate de heleşteu, înpreună cu fratesău, Pătraşco. şi heleşteul Mihului.

Suret dela Stefan Voevod din let 6987 Mai 11.

Facem înştiinţare cu această carte a noastră pentru adevărat sluga noastră, Ivaşco Popovschi, carele slujind noao cu dreaptă şi credincioasă slujbă, osebit de altă milă a noastră, i-am dat şi i-am întărit lui întru al nostru pământ moldovenesc pre a lui dreaptă ocină, cumpărătură, giumătate de sat, de Borodniceni, cutul den sus, şi întru acelaş hotar fântâna Livenii şi hăleşteul ce iaste din gios de Borodniceni, care a cumpărat pre acea giumătate de sat dela Armanca, femeia lui Mihail Lopatinschi, drept 100 zloţi tătărăşti. Şi a patra parte de sat de Popeni, parte lui, cutul de sus, unde au fost casa lui Dumitru, şi giumătate de hălăşteu, ce are înpreună cu fratesău, Pătraşco, şi hălăşteul Mihului. Deci toate acele de mai sus scrise să-i fie lui şi dela Noi uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui, nepoţilor şi strănepoţilor şi la tot neamul ce se va aleage mai aproape, neruşăit niciodănăoară, în veaci.

Pentru aceaia credinţa Domniei meale, Stefan Voevod, şi a pre iubiţilor fii ai Domniei meale, Alexandru, Petru şi Bogdan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, Hrană vel dvornic şi Stefan vel spatar.

Scaune, Vlaşca [Ind. stat. p. 64, 119, 132, 126, 264, 381, 414, 647]. Mereşti sânt în jud. Baia şi Odorhei [ibid. p. 39, 256, 648]. Mireni este în jud. Tutova [ibid. p. 392, 654]. Mireşti în jud. Lăpuşna şi Vâlcea [ibid. p. 220, 406, 654]. Mereştii din jud. Baia sânt pomeniţi încă din 6951 (1443) [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 201]. Satul Mireni din jud. Tutova este pomenit în 6992 (1484) Mai 14 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 284-285]. Un sat Mireşti pe Sohului e pomenit în 7003 (1495): мирещїи, где был иван мїерїоул, выше дешкѣци [ibid. 2 p. 87-88]. Acesta poate e acelaş cu cel pomenit în 6956 (1448) Iulie 15: мерещи [M. Costăchescu, Doc. Mold. în Şt. M. 2 p. 324, rândul 13, p. 325, 337]. Cp. Mearea, tatăl Doamnei Marina a lui Alexandru cel Bun [M. Costăchescu cit. 2 p. 297, 819]. Vezi mai sus p. 10.

Şi pentru mai mare credinţă şi întăritură, am poruncit cinstitului şi credinciosului dumisale Tăutul vel logofăt să scrie şi această peceate către această carte să o leage.

S'a tălmăcit de Evloghie dascal la let 1765 Oct. 30.

Documentul de mai sus se află în Condica Pomârlei, dela Casa Şcoalelor din Bucureşti, fila 1. A fost publicat în Ghib. Sur. 22 p. 93-94. E rezumat şi în Ghib. Sur. 23 p. 59.

Borodnicenii, ca nume de sat, au dispărut. Trebuie să fi fost lângă Liveni şi Pomârla, din judeţul Dorohoi, nu însă chiar Pomârla sau Livenii. Pomârla, ca sat este şi el din vremea lui Alexandru cel Bun, când cel puţin o parte era în stăpânirea lui popa Draghie, cum se vede dintr'un uric dela Petru Voevod, din 7054 (1546) Martie 30, când strănepoţii săi îşi înpart a cincia parte din sat, partea de mijloc[1]. Este străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Numele să-i fie în legătură cu mârli? — Borodnicenii sânt şi ei străvechi[2]. Numele să fie în legătură cu slavul ҍородა, barbă, sau cu străvechii Brodnici, locuitori ai vadurilor?[3] — Fântâna Livenii, arătată în acelaş hotar cu Borodnicenii, este satul Livenii, din comuna Cracalia, judeţul Dorohoi, delângă Popeni

1 Acad. Rom., Peceţi 227; o fotografie la Acad. Rom., fotografii, pachet 5 nr. 35; cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 207: испривилїє що има(л) прѣдѣ(д) по(п) драгїю ѡ(т) прѣдѣда г(сд)ва ми алеѯандра воєво(дї) петаа ча(ст) села ѡ(т) помрѫла сєрє(д)нѣа ча(ст) . . .; un suret al documentului în Ghib. Sur. 1 p. 366-368. Sub Ştefan cel Mare o parte din sat a fost a lui Vasco Mihailaş. Altă parte a fost în stăpânirea lui Ivancu Haladic, cum se vede dintr'un document dela Alexandru Voevod, din 7062 (1554) Martie 2, când nepoatele acestuia stăpânesc a treia parte din sat, din Pomârla, „unde au fost casa moşului lor" şi iazul de pe Hluboca, din privilegiu ce a avut Ivancu Haladic dela bătrânul Stefan Voevod [Ghib. Sur. 1 p. 369-370]. Cp. pentru sat monografia în Ghib. Sur. 23 p. 55-88; Ghib. Sur. 2 p. 228-232. — Pentru sat, Dicţ. geogr. al jud. Dorohoi p. 272-273; Ind. stat. p. 148, 708; Harta stat. major, planşa Dorohoi-Novoseliţa (Basarabiei), 1 : 100.000.

2 Pentru acest nume cp. satele Borod, în jud. Bihor, Borodeşti, în jud. Tutova, Borodino, în jud. Cetatea Albă [Ind. stat. p. 49, 391, 102, 463]. Cp. pârăul Borodac, în 6946 (1438) Iunie 20 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 256; 2 p. 24, rândul 2, p. 25, 26]; pârăul Borodaci (aici greşit: Bordaci), într'un document din 7016 (1508) Dechemvrie 15, în care e vorba şi de un uric dela Ilieaş şi Ştefan Voevozi [Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti 1910, p. 110; M. Costăchescu, Doc. Mold. cit. 1 p. 256]; pârăul Borodance în circa 1429-1432 Aprilie 10 [M. Costăchescu, cit. 1 p. 254, rândul 7, p. 256, 557]; satul Borodăceni, pe Berheci, în 6945 (1437) [M. Costăchescu, cit. 1 p. 256, 557]; cp. satul Borodniceni din jud. Soroca [Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 34; Harta Basarabiei de Nour].

3 M. Costăchescu, Doc. Mold. cit. 1 p. 256, 479, 557; 2 p. 820.

şi din apropiere de Pomârla[1]. Este, cred, dela începutul veacului al XV-lea. Să-şi aibă numele dela boerul Leva sau Leu?[2] Cp. însă şi pârăul Liva, Liliva etc.[3].—Aici sânt şi satele Popeni, în comuna Cracalia, chiar lângă Liveni[4]. Satul e pomenit şi alteori. Aşa într'un uric din 7113 (1605) Iulie 6, dela Ieremia Voevod, când se întăreşte lui Mihail ocina şi cumpărătura, dela bătrânul Petru Voevod, din a patra parte din satul Popeani, partea Grigăi Pistruiul . . . în ţinutul Dorohoi, ce şi-a cumpărat dela Ion, care şi lui i-a fost cumpărătură dela Ileana şi sora sa, Todosia şi Vasutca, copiii Martei, nepoţii lui Griga Pistruiul, strănepoţii lui Fedor Steţco, din uric de danie, ce au avut străbunii lui dela bătrânul Stefan Voevod. Asemenea îi mai întăreşte lui Mihail partea de cumpărătură din acelaş sat Popeni, foastă a lui Dumitru Pistruiul, ce el a cumpărat-o dela Ion, fiul Duschei, nepot lui Fidor, strănepot lui Stiţco, etc.[5]. Aflăm astfel încă un stăpân a unei a patra părţi de sat, în vremea lui Ştefan cel Mare. Işi are numele, cred, dela popa Draghie, care stăpânea în aceste părţi, în Pomârla, cum am văzut.—Popa Draghie este pomenit şi în documentul din 6952 (1444) Iunie 18, împreună cu fratele său, popa Toader din Bârlad, ca având moşie în Moldova de jos[6]. Ivaşco Popovschi şi Pătraşco sânt, cred, fiii lui popa Draghie.

Documentul este inportant, căci ne arată vechimea satelor din această parte.

1 Dicţ. geogr. al jud. Dorohoi p. 200-201: Livenii-Vârnav şi Livenii lui Sofian; Ind. stat. p. 148; Harta stat. major, planşa Dorohoi-Novoseliţa cit.

2 M. Costăchescu, Doc. Mold. cit. 2 p. 856. Acesta apare ca Leva încă din 6929 (1421) [ibid. 1 p. 142, rândul 10].

3 Ghib. Sur. 25 p. 3, 5, 291. — Alte sate cu acest nume sânt Livenii-Noi şi Livenii-Vechi, din com. Manoleasa, jud. Dorohoi. [Ind. stat. p. 146, 628; Dicţ. geogr. al jud. Dorohoi p. 201; Harta stat. major, planşa Rădăuţi-Lipcani (Harta Basarabiei) 1 : 100.000].

4 Ind. stat. p. 148, 708: Popeni, Popeni-Curt şi Popeni-Herescu; Dicţ. geogr. al jud. Dorohoi p. 275-276. Aici: Popeni-Başotă şi Popeni-Vârnav, Harta stat. major, planşa Dorohoi-Novoseliţa cit.

5 Ghib. Sur. 20 p. 144-150: кѵпежно ѡт илѣна и сестра єи, тодосїє и васѵтка, дѣти марди, внꙋци григи пистрѵюл, прѣѡнꙋчи федора стецко, ѡт ꙋрик за даанїє кто имали прѣдкове их ѡт стараго стефана . . . etc.

6 M. Costăchescu, Doc. Mold. în Şt. M. 2 p. 204-207.

26.

Suceava. 1479 Mai 24.

Stefan Voevod întăreşte lui pan Hancu satele Zubriceanii şi Vancouţii şi moară pe Ciuhru, cumpărate, drept 200 zloţi tătăreşti, dela Givert şi Roman din Cozăreşti şi dela Vasco, fiul lui Hobiian, şi dela sora sa şi dela Iura, cumnat lui Vasco, şi dela Tulea.

† мл(с)тїю бж҃їею, мы стефа(н) воево(д)а, г(с)п(д)ръ земли мо(л)давскои, знаменито чини(м) сѣ(м) нашим(м) листо(м) оусим(м), кто на(н) оузрить или чт8чи его 8слыши(т), коли(ж) того ком(8), аще потреби зна б8де(т), ѡже прїидошѧ пре(д) нами и пере(д) оусими нашими мо(л)давскыми боꙗре великыми и малыми живерть и рома(н) ѡ(т) козърещи и васко, сн҃ь хобиѧно(в), съ сестрою своею и юра ш8ри(н) васко(в) и т8лѣ по и(х) доброи воли и никымь непон8жени а ниприсиловани и продали свою правою ѡ(т)нин8, ѡ(т) праваго и(х) оурика, села наимѣ з8бричанїи и оу їномьже хотари ванковцїи и съ млино(м) на чюхри, та продали сл8ѕѣ нашем(8), пан8 ханк8, оу циноу за с҃ золоты(х) татарски(х). и заплатиль имь исполна оусе готовыми пинѣзми, прѣ(д) нами и пере(д) нашими боꙗре. ино мы видѣвше и(х) доброю волю и тъкме(ж) межи ними и по(л)н8ю заплат8, а мы також(д)ере есмы дали и потвръдили та прѣ(д)ре(ч)наа села[1], з8бричани и ваньковци[2] и мли(н) на чюхри сл8ѕѣ нашем8, пан8 ханк8, да соу(т) ем(8) ѡ(т) на(с) оури(к) съ въсе(м) доходо(м) и дѣтеемь его и оун8чѧто(м) его и братїѧ(м) его и прѣоун8чѧто(м) его и нращ8рѣто(м) его и въсем(8) род8 его, наиближнїи(м), непор8шенно николиже, на вѣкы. а хотарь тѣмь вышеписанни(м) села(м) да е(ст) постаром(8) хотар8, к8да из вика ѡживали. а на то е(ст) великаа мар-т8рїѧ, са(м) г(сд)вом и, вышеписанныи стефана воеводы, и прѣвъзлюбленни(х) сн҃о(в) г(сд)вами, алеѯандра и петра и богдана, и боꙗре наши, па(н) станчю(л), па(н) влаик8(л), па(н) збиѧрѣ, па(н) храна дворникь, па(н) д8ма и па(н) хръма(н) билогоро(д)ски(х), па(н) нѣгь, па(н) ивашко, па(н) шандрѣ, портарь сѡчавскыи, па(н) дажбо(г) немецкїи, па(н) гаоуг8рь[3] ѡрхеискыи, па(н) борра шандро и па(н)

---

1 Original: сесела.
2 Original: ивань ковци.
3 Sic.

мажинь келїнскын(х), па(н) драгоше новогра(д)скын, па(н) ıацко х8ди(ч), па(н) косте спатарь, па(н) юга вистїѧрникь, па(н) герма(н) постелни(к), па(н) іω(н) чашни(к), па(н) петрѫ столникь, па(н) грозѣ коми(с) и инїи оуси наши боıаре мо(л)давскы(х) великы(х) и малы(х), що при <то(м) были>. а на болшеи крѣпости и оутврѫж(д)енїе том(8) вѫсем(8) вышеписанном(8), велѣли есмы нашем(8) вѣрном(8) пан8, тѫоут8л8 логофет8, писати и печать наш8 и печати боѧрь наши(х) привѣсити ксем(8) лист8 нашем(8). писа тома диѧкь, оу с8чавѣ, влто ѕцп͠з ма(і) к͠д.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, când aceasta cuiva îi va fi de trebuinţă să ştie, că au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici Givert şi Roman din Cozăreşti şi Vasco, fiul lui Hobiian, cu soru-sa şi Iura, cumnat lui Vasco, şi Tulea de a lor bună voie şi de nimene nesiliţi şi nici asupriţi şi au vândut a lor dreaptă ocină, din al lor drept uric, satele anume Zubriceanii şi în alt hotar Vancouţii şi cu moară pe Ciuhru, pe acestea le-au vândut slugii noastre, lui pan Hanco, în preţ de 200 zloţi tătăreşti.

Şi le-a plătit lor deplin tot cu bani gata, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri.

De aceia, Noi văzând a lor bună voie şi tocmeală între dânşii şi deplină plată, şi Noi asemenea le-am dat şi le-am întărit aceste înainte numite sate, Zubriceanii şi Vancouţii şi moara pe Ciuhru slugii noastre, lui pan Hancu, să-i fie lui dela Noi uric cu tot venitul şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi fraţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, celor mai deaproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor mai sus scrise sate să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este marea mărturie, însuşi Domnia mea, mai sus scrisul Stefan Voevod, şi a preaiubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Petru şi Bogdan, şi boerii noştri, pan Stanciul, pan Vlaicul, pan Zbiearea, pan Hrană vornic, pan Duma şi pan Hrăman dela Cetatea Albă, pan Neag, pan Ivaşco, pan Şandrea, portar de Suceava, pan Dajbog

dela Neamţ, pan Gagur dela Orhei, pan Bora Şandro şi pan Maxin dela Chelia, pan Dragoş dela Cetatea Nouă, pan Iaţco Hudici, pan Coste spătar, pan Iuga vistiarnic, pan Gherman postelnic, pan Ion ceaşnic, pan Petru stolnic, pan Grozea comis şi alţii, toţi boerii noştri ai Moldovei mari şi mici, ce au fost la aceasta.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire a acestor toate mai sus scrise, am poruncit eredinciosului nostru pan, Tăutul logofătul, să scrie şi pecetea noastră şi peceţile boerilor noştri să le atârne cătră această carte a noastră.

A scris Toma diac, în Suceava, în anul 6987 Mai 24.

Pergament foarte bine păstrat, cu pecetea lipsă, se află la Fundaţiunea Regele Ferdinand I, Iaşi, între cele cumpărate dela d. Ghibănescu. Se păstrează şnurul de mătasă albastră şi urmele a şepte peceţi, ce au fost atârnate. O fotografie se află în colecţia mea. A fost publicat, cu unele abateri, în Ghib. Sur. 8 p. 90-92.

Satele le-am întâlnit şi într'un uric din 6937 (1429) Aprilie 17, dela Alexandru cel Bun[1]. Aici satele sânt arătate pe Terebne, vale, pârău. Unul este probabil satul Zăbriceni, din judeţul Bălţi, aproape de marginea judeţului Hotin[2]. Işi are numele dela un străvechiu Zubră, Zubru, cuvânt format, cred, dela Zimbru[3]. — Al doilea sat se numeşte Vancouţi, Ivancouţi, în 6937 (1429) Aprilie 17[4]. Satul e arătat în alt hotar decât Zubriceanii. Este poate satul Hâncăuţi, din apropiere de Zăbriceni, schimbându-şi numele după boerul Hanco, cumpărătorul satului din 1479 Mai 24[5]. Vancouţi de-

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 258-261: Zubricouţi.

2 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 231, 211; Ind. stat. p. 46, 844; Harta Basarabiei de Nour.

3 Cp. într'un uric din 6933 (1425) Mai 12: куда зѹбрѫ ѡжива(л) [M. Costăchescu, Doc. Mold. cit. 1 p. 173, rândul 16, p. 176, 177, 283]. Pentru sate cu nume asemănător, cp. Zubrăuţi, în 6882 (1374) Iunie 3 [M. Costăchescu cit. 1 p. 1, rândul 12, p. 3-4, p. 177; 2, p. 704]; Zubreşti, în jud. Orhei, azi în Lăpuşna [Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 233; Ind. stat. p. 216, 847; Harta Basarabiei de Nour; M. Costăchescu cit. 1 p. 176]; Zubreuţi, în 6937 (1429) Iunie 19 [M. Costăchescu cit. 1 p. 280, rândul 6, 16, p. 282, 283; 2, p. 230]; Zubricouţi, Zubricăuţi în 6937 (1429) Aprilie 17 [vezi mai sus nota 1]; Zubrouţi în 6944 (1436) Septemvrie 19 [ibid. 2 p. 701, rândul 6, p. 702; 1, p. 283]; cp. Ghib. Sur. 21 p. 17, 24, 31, 36, 62, 68: satul Zubriceani, la ţinutul Hotinului.

4 M. Costăchescu, cit. 1 p. 528, rândul 10.

5 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 112; Ind. stat. p. 45, 601; Harta Basarabiei de Nour.

rivă din Ivancouţi. Işi are numele dela un străvechiu Ivanco[1]. — Cozăreştii trebuie să fi fost în apropiere. Poate este Cozărenii din jud. Hotin[2]. — Numele îi vine dela un străvechiu Cozar[3]. — Interesante sânt numele Givert, Hobian. — Boerul Hancu poate e totuna cu Ivanco Hanco ai cărui urmaşi sânt pomeniţi într'un uric din 7025 (1517) Ianuarie 17[4].

27.

Suceava. 1479 August 11.

Stefan Voevod întăreşte Anuşcăi şi Mariei, fetele lui Camarin, satele Grozeştii şi Măneştii.

† мл(с)тїю бжїею, мы стефа(н) воево(д)а, г(с)п(д)рь земли мо(л)давскои, знаменито чини(м) и(с) симь листомь наши(м) вьсѣ(м), кто на не(м) ѵзри(т) или его чтѵчи ѵслиши(т), иже тоти исти(н)ни анѵшка и марїе, дьщери камариневи, жаловали есми и(х) ѡсо(б)ною нашеи мл(с)тїю и дали и потвердили есми имь, оу <нашеи> земли мо(л)давскои, правое и(х) ѡ(т)нинѵ, ѡ(т)нина ѡца и(х), камарина, села на имѣ < . . . . >[5] и грозещїи и мьнещїи, да е(ст) и(м) ѡ(т) на(с) <оури(к)> и сь вьсе(м) доходо(м) и(м) и дѣте(м) и(х) и ѵнѵчато(м) и(х) и прѣѵнѵчато(м)

1 Cp. satele Ivancăuţi în jud. Cernăuţi şi Dorohoi, Ivancea în jud. Orhei, Ivănceni în jud. Cetatea-Albă, Ivănceşti în jud. Putna [Ind. stat. p. 101, 146, 266, 103, 282, 617]. Cp. Ivancăuţi în 1473 Mai 7 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 180-181 ; M. Costăchescu cit. 1 p. 506] ; seliştea Ivancea de pe Tutova, cu privilegiu dela Alexandru cel Bun, într'un uric din circa Ianuarie 1495 [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 548 ; M. Costăchescu cit. 2 p. 548] ; Ivancicăuţi în 6943 (1435) Octomvrie 8 [M. Costăchescu cit. 1 p. 416, rândul 12-13, p. 417 ; 2 p. 424] ; Ivancouţi în 6960 (1452) Octomvrie 27 [ibid. 2 p. 422, rândul 3, p. 424] şi în 6963 (1455) Iulie 2 [ibid. 2 p. 540, rândul 13, p. 543] ; Ivănceşti [ibid. 1 p. 417] ; cp. Vanceneşti în 6943 (1435) Octomvrie 8 [ibid. 1 p. 416, rândul 13, p. 417, 283] ; Vanciniţa în 1580 Iulie 7 [L. T. Boga, Doc. Basarabene 5 (1929), Chişinău p. 36] ; Văncicăuţii Mari şi Mici în jud. Hotin [Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 225 ; Ind. stat. p. 178, 827] ; Vancineţi în jud. Hotin [Ind. stat. p. 178, 827], etc.

2 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 77 (Cozărceni sau Cozăreani); Ind. stat. p. 176; Harta Basarabiei de Nour.

3 Cp. Cozareuţi în 6939 (1431) Iunie 15 [M. Costăchescu cit. 1 p. 317, rândul 23, p. 324, 463], în 6947 (1439) Iulie 2 [ibid. 2 p. 41, rândul 18, p. 44]; Cozarouţii în 6944 (1436) Iulie 17 [ibid. 1 p. 459, rândul 17, p. 463] ; cp. Cozăşti în jud. Bălţi [Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 77 ; Harta Basarabiei de Nour].

4 Original pergament în colecţia mea ; publicat în rezumat de N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 550.

5 Loc tăiat cu cuţitul în original circa 18 litere, deci cam numele a două sate.

и(х) и прапщѵрѣто(м) и(х) и въсем(ѵ) ро(д)ѵ и(х), кто сѣ и(м) избере(т) на(и)ближнїи, непорѵшено николиже, на вѣки. а хотаръ ти(м) села(м) да е(ст) по старомѵ хотарю, ѡ(т) ѵси(х) сторонъ, кѵда извѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра наше(г) г(с)п(д)ва вишеписанаго, мы стефана воевода и вѣра врѣвъзлюблени(х) дѣтеи наши(х), алеѯандра и богда(н) влада и вѣра болѣр[1] наши(х), вѣра пана влаикѵла пръкалаба, вѣра пана збїари, вѣра пана юги, вѣра пана хран[1] дворника, вѣра пана дѵма и вѣра пана хърмана, пръкалабове белогра(д)ски(х), вѣра пана нѣга, вѣра пана гангѵра, вѣра пана ива(ш)ка и вѣра пана ма(к)сина, пръкалабове келеискии, вѣра пана ша(н)дри, портарѣ сѵчавского, вѣра пана дажбога, пръкалаба немецкого, вѣра пана драгоша, пръкалаба новогра(д)ского, вѣра пана костѣ спатарѣ, вѣра пана кираколѣ вистиарника, вѣра пана ѧцка гѵдичѣ, вѣра пана щефѵла хоти(н)ско(г), вѣра пана германа посте(л)ника, вѣра пана ιѡна чашника, вѣра пана петра сто(л)ника, вѣра па<на>[2] грози комиса и вѣра ѵси(х) болѣр[1] наши(х) молдавски(х) велики(х) и мали(х). а по наше(м) животѣ, кто бѵде(т) г(с)п(д)ръ нашеи земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) нашего родѵ или па(к) бѵ(д) кого бъ избере(т) г(с)п(д)ремъ бити нашеи земл(и) мо(л)давскои, то(т) що <би им>ъ непорѵши(л) нашего даанїе и потвержденїе, али що би и(м) ѵтверди(л) и ѵкрѣпилъ, занѵже есми и(м) дали и потвердили, за що е(ст) и(м) права ѡ(т)нина. а на бо(л)ше крѣпостъ и потве(р)жденїе, велѣли есми нашем(ѵ) вѣрном(ѵ) панѵ, тъѵтѵлѵ ло(г)фетѵ, писати и на(ш) печа(т) завѣсити к сем(ѵ) листѵ нашем(ѵ). пи(с), ѵ сѵ(ч)вѣ, влто ѕцпз аѵ(г) аї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceste adevărate Anuşca şi Maria, fetele lui Camarin, le-am miluit cu osebita noastră milă şi le-am dat şi le-am întărit lor, în Ţara noastră a Moldovei, dreapta lor ocină, ocina tatălui lor, Camarin, satele anume . . . . . . şi Grozeştii şi Măneştii, să le fie lor dela Noi uric şi cu tot venitul, lor şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine li se va alege mai deaproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate să fie după vechiul hotar, din toate părţile, pe unde din veac a umblat.

1 Sic.
2 In original: па.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubiţilor copii ai noştri, Alexandru şi Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panuui Vlaicul pârcălab, credinţa panului Zbiarea, credinţa panului Iuga, credinţa panului Hrană vornic şi credinţa panului Duma şi credinţa panului Hârman, pârcălabi de Cetatea Albă, credinţa panului Neag, credinţa panului Gangur, credinţa panului Ivaşcu şi credinţa panului Maxin, pârcălabi de Chelia, credinţa panului Şandru, portar de Suceava, credinţa panului Dajbog, pârcălab de Neamţ, credinţa panului Dragoş, pârcălab de Cetatea Nouă, credinţa panului Costea spatar, credinţa panului Chiracolea vistiarnic, credinţa panului Iaţcu Gudici, credinţa panului Şteful Hotineanul, credinţa panului Gherman postelnic, credinţa panului Ion ceaşnic, credinţa panului Petru stolnic, credinţa panului Grozea comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni cu mari şi cu mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu le strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că le-am dat şi le-am întărit, pentru că le este lor dreaptă ocină.

Iar spre mai mare tărie şi înputernicire, am poruncit panului nostru credincios, lui Tăutul logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o lege către această carte a noastră.

Scrisă, în Suceava, în anul 6987 August 11.

Pergament cu pecetea cea mare atârnată în Arhiv. Stat., Chişinău. Pe pecete se citeşte : † печать іѡ стефань воевѡда гѡсподар земли молдавскои. Şnurul de mătasă este fraise. O fotografie în colecţia mea. O còpie, cu unele abateri, în Ghib. Sur. ms 47 p. 713. A fost publicat în Ghib. Sur. 18 p. 158-160 şi cu multe abateri în L. T. Boga, Doc. Basarabene 4 (1929), Chişinău, p. 10-12.

Nu e uşor de identificat satele de care e vorba în acest uric. Grozeştii vor fi fiind satul din judeţul Lăpuşna, de răzeşi până azi, sau satul Grozinţi din judeţul Hotin[1]. Este un

1 Arbore, Dicţ. geogr, al Basarabiei p. 106 ; Ind. stat. p. 220, 176, 594 ; Harta Basarabiei de Nour. Cp. Grozasca, o vale, în jud. Bălţi [Arbore, Dicţ. cit. p. 105].

sat străvechiu, care îşi are numele dela un Grozea[1]. — Măneştii vor fi fost tot peste Prut, unde întâlnim satul Maneşti, la Chigheci, într'un uric din 6944 (1436) Iunie 13[2] şi seliştea Manei, în gura Frumuşiţei, lângă ezerul Cerlenul şi satul Balinteşti, în 7010 (1502) Iulie 2[3]. Satul este străvechiu. Işi are numele dela un vechiu proprietar Manea[4].

Vechiul stăpân al satelor, Camarin, este necunoscut, altfel[5]. Dacă satele sânt dincolo de Prut, documentul este inportant, căci ne arată vechimea aşezărilor din aceste părţi.

28.

1479 sau 1480 Noemvrie 15.

Stefan Voevod întăreşte lui Marco Bălaur un sat, jumătate de heleşteu şi de moară pe pârăul Negru, cumpărate, drept 150 zloţi tătăreşti, dela pan Crâstişor, nepot lui Crâstea Marele.

† мл(с)тїю бжїею, мы стефанѫ воевода, <г(с)п(д)рѫ земли молдав>скои, знаменито чини(м) <исси(м) листо(м) наши(м) вѫсѣ(м), кто на(н) вѫзри(т) или его чтоучи оуслыши(т), ѡже то(т) исти>нныи слvга на(ш), мар<к>о <бѫлаѹрь[6] слѹжи(л) на(м) право и вѣрно.

1 Sate cu acest nume mai avem în jud. Bacău, Fălciu, Mehedinţi, apoi Grozeasca în jud. Bălţi [Ind. stat. p. 30, 162, 229, 42, 594]. Pentru trecut să se cp. Grozăştii dela Bacău, din 6918 (1410) Martie 15 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 78, rândul 3, p. 79]; satul lui Grozea, de peste Prut, pe Racovăţ, în 6937 (1429) Mai 27 [M. Costăchescu cit. 1 p. 261, rândul 11-12, p. 264] şi în 6939 (1431) Iunie 15 [ibid. 1 p. 317, rândul 28, p. 325]; Grozeştii pe Stemnic, în 1484 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 288-289] şi în 6996 (1488) Martie 1 [ibid. 1 p. 325-326; M. Costăchescu cit. 1 p. 104]; Grozeşti în 6956 (1448) Iulie 27 [M. Costăchescu cit. 2 p. 342, rândul 24, p. 351].— Satul de pe Racovăţ a fost probabil al lui Grozea Cupcici [M. Costăchescu cit. 1 p. 264, 266]. Cp. Grozea, Grozea Viteazul, Grozea Caşotă. Grozea Viteazul apare încă din 6900 (1392) Martie 30 [M. Costăchescu cit. 1 p. 8, rândul 6, — pentru toţi ibid. 2 p. 847].

2 M. Costăchescu, cit. 1 p. 444, rândul 16.

3 Ghib. Sur. 8 p. 8; M. Costăchescu cit. 1 p. 176, 448; 2 p. 416, 420.

4 Cp. Ivaşco Manevici stolnic, încă din 6915 (1407) Martie 8 [M. Costăchescu, cit. 1 p. 57, rândul 1], deci fiul lui Manea, din veacul al XIV-lea. Cp. M. Costăchescu, cit. 2 p. 857, diferiţi Manea, ca Manea Globnicul, Mogoşăscul etc. Sate cu numele Măneşti sânt în jud. Argeş, Dâmboviţa, Muscel, Prahova [Ind. stat. p. 24, 134, 243, 275, 641-642], Măneuţi în jud. Rădăuţi [ibid. p. 289, 642]. Pentru trecut cp. seliştea unde au fost Mane în 6960 (1452) Septemvrie 10 [M. Costăchescu cit. 2 p. 412, rândul 9]; satul Măneşti dela obârşia Ialanului, fost al lui Manea dela obârşia Ialanului, în 6999 (1491) Octomvrie 15 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 466-468; M. Costăchescu cit. 2 p. 415-416]; Măneştii din jud. Neamţ, în 6961 (1454) Dechemvrie 8 [M. Costăchescu cit. 2 p. 517, rândul 2, p. 519; Maneuţi în 6941 (1433) Noemvrie 9 etc. [ibid. 1 p. 367-368; 2, 449, 507, 510]; seliştea lui Mânea, la Covurlui, în 6956 (1448) Iulie 15 [M. Costăchescu cit. 2 p. 217, 324, 333]; etc.

5 Cp. Comariciu [M. Costăchescu cit. 2 p. 834].

6 Sau: бѫлаѹрѹль.

тѣ(м))> мы видѣвши его правою и вѣрною слȣжбȣ до на(с), жаловали есми его ѡсобною нашею ма(с)тїю и дали <и потвръдил>и есми емѵ, ѹ нашеи земли ѹ молдавскои, правою его ѿтнинȣ, <село на имѣ> връ<топъ (?) що на чорн>о(м) потоцѣ и половина ѡ(т) ста(в) и половина ѡ(т) мли(н), тижь на чорно(м) потоцѣ, щоже кѵп<и(л) тое се>ло <бъ>лаѵрь ѡ(т) пана кръстишо(р), непо(т) пана кръсти ве<лико>го, за р҃н злати татарски(х). <тое въсе вышепис>аное да е(ст) слѵзѣ нашем(ѵ), маркѵ, ѡ(т) на(с) ѵри(к) емѵ и сестра(м) его, варвари и насти <и дѣте(м) и(х) и ѹнѵ>чатомъ и(х) и прѣѵнѵчатомъ и(х) и пращѵрѣтомъ <и(х) и въсе>м(ѵ) родѵ и(х), кто сѣ и(м) избере(т) <наиближнїи, непор>ѵшено, николиже, на вѣки. а хота(р) томѵ селѵ по старомѵ хотарѵ, <кѵда извѣка> ѡживали. а на то е(ст) вѣра нашего г(ст)ва вишеписаннаго, мы стефана воеводы, <и вѣра прѣвъзлюбленни(х)> дѣтеи наши(х), але(к)сандра и петра <и богдана>, и вѣра< болѧрь> наши(х), <молдавски(х), вѣра> пана влаикѵла, вѣра пана <зби>ари, <вѣра пана храна дворника, вѣра пана дѵмы и вѣра пана хръмана>, пръкалабове белогра(д)ск<и(х)>, вѣра пана ивашка и вѣра пана мак<сина, паркалаб>ове келеискы<хь>, вѣра пана шандри сѵча(в)с<кого> портарѣ, вѣра пана дажбога, пръка<лаба не>мецского, вѣра пана драгоша, пръкалаба новоградского, вѣра пана гангȣра, пръка<лаба ѡр>хеиского, вѣра пана ѧцка гѵдича, вѣра пана костѣ спатарѣ, вѣра пана киракотѣ вистїарника, вѣра пана германа посте(л)ника, вѣра пана iѡна чашника, вѣра пана пет<ра ст>олника, вѣра пана грози микотича комиса и вѣра ѵсихъ болѧрь наши(х) <молдавски(х)> великихь и мали(х). а по нашимъ животѣ, <кто> бѵдетъ г(с)п(д)рь нашеи земли <молдав>скои, ѡ(т) дѣтеи нашихь или ѡ(т) нашего родȣ или па(к) бѵ(д) кого бь избере(т) <г(с)п(д)ремь быти> нашеи земли <молдавскои то(т) бы . . . . а на болшею> крѣпос(т) <и потвръжденїе> семȣ наше <моѹ . . . но(в) ѕ҃ї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, Marco Bălaur, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, Noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către Noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit, în Ţara noastră, în Moldova, dreapta lui ocină, satele anume Vârtopul (?) ce-i pe pârăul Negru şi jumătate din heleşteu şi ju-

mătate din moară, asemenea pe pârăul Negru, ce l-a cumpărat acest sat Bălaur dela pan Crâstişor, nepot lui Crâstea cel Mare, drept 150 zloţi tătăreşti.

Toată aceasta mai sus scrisă să fie slugii noastre, lui Marcu, dela Noi uric, lui şi surorilor lui, Varvarei şi Nastei, şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine li se va alege mai deaproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui sat după vechiul hotar, pe unde din veac a umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubiţilor copii ai noştri, Alexandru şi Petru şi Bogdan, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Vlaicul, credinţa panului Zbiarea, credinţa panului Hrană vornic, credinţa panului Duma şi credinţa panului Hrăman, pârcălabi de Cetatea Albă, credinţa panului Ivaşcu şi credinţa panului Maxin, pârcălabi de Chilia, credinţa panului Şandrea, portar de Suceava, credinţa panului Dajbog, pârcălab de Neamţ, credinţa panului Dragoş, pârcălab de Cetatea Nouă, credinţa panului Gangur, pârcălab de Orhei, credinţa panului Iaţcu Gudici, credinţa panului Costea spătar, credinţa panului Chiracolea vistiarnic, credinţa panului Gherman postelnic, credinţa panului Ion ceaşnic, credinţa panului Petru stolnic, credinţa panului Grozea Micotici comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre Moldovei, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei acesta să . . . . . .

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire a acestei a noastre . . . .

Noemvrie 15.

Originalul pergament foarte stricat şi şters, cu pecetea pierdută, a fost comunicat de Radu Rosetti lui I. Bogdan, care a luat o còpie de pe dânsul şi care se află la Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan nr. 25). O fotografie de pe original se află în colecţia Sion dela biblioteca Universităţii din Cluj. După această fotografie a fost publicat cu unele lipsuri şi

o planşă fotografică de Gr. Nandriş în Anal. Acad. Rom. seria 3-a, tom. 8 (1928), secţ. ist. p. 264-268 şi planşa 1-a. După această planşă şi còpia lui I. Bogdan îl dau şi eu.

Documentul este sau din anul 1479 Noemvrie 15 sau din 1480 Noemvrie 15. Dovadă este fiinţa în divan a lui Chiracolea vistiarnic, care apare întâia oară, în divan, în 6987 (1479) August 11[1], şi apoi a lui Şandrea, portarul de Suceava, care a murit în 1481 Iulie 8, căzut în lupta cu Muntenii, dela Râmnic[2]. Spaţiul de dinaintea lui Vlaicul, din uric, nu poate fi complectat prin : Stanciul, căci acesta a murit în 1479 August 11, cum aflăm din Letopiseţul dela Bistriţa[3].

Documentul fiind foarte şters, în acest loc, nu pot ştie precis cum se numea satul de pe pârăul Negru. Acesta numit şi valea Neagră este de sigur cel din judeţul Neamţ şi Roman, care începe pe la Bozieni, trece pe la Dulceşti, Brănişteni de jos, Bugeşti, Trifeşti, Chelăreşti, Rădiu, Sofroceşti şi se varsă în Moldova, în sus de Hârleşti[4]. Numele este foarte vechiu, pomenit încă din 6908 (1400) August 2[5], apoi în 6915 (1407) Martie 8[6], în 6956 (1448) Iulie 27[7], în 6963 (1455) August 23[8], apoi în vremea lui Ştefan cel Mare[9]. Satul îl *bănuesc* a fi Vârtopul, numit şi Hârtopul, din comuna Bălăneşti, judeţul Neamţ, aşezat nu departe de pârăul Negru[10]. Il *bănuesc* a fi acesta, de oare ce documentul dela Ştefan cel Mare, adus de Radu Rosetti lui I. Bogdan, aparţinea *aceluiaş proprietar* ca şi cele din 7005 (1497) Martie 10 şi din

---

1 Vezi mai sus p. 102 rândul 13.

2 Vezi mai sus p. 12.

3 I. Bogdan, Cronice inedite p. 42, 74 şi planşa X : влѣ(т) ѕцпѕ . . . то(г)жде лѣта av(г) и вне(д) ве(ч)рь прѣставися раба бжїа кнѣжнѣ дъщи алеѯа(н)дровѣ воеводи и ста(н)чу(л) великїи прѣставися г де(н) по неи (în anul 6987 — 1479 — . . . în acelaş an, August în 8, într'o Duminică seara a răposat roaba lui Dumnezeu, Cneajna, fiica lui Alexandru Voevod, şi Stanciul cel Mare a răposat trei zile după dânsa). Cp. Dr. Szentpétery Imre, Oklevéltani naptár p. 99.

4 Harta stat. major, planşele Bozieni, Roman, Buhuş şi Icuşeşti, 1 : 50.000.

5 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 41, rândul 6, p. 43.

6 Ibid. 1 p. 56, rândul 14, p. 58-59.

7 Ibid. 2 p. 342, rândul 19, p 344-347.

8 Ibid. 2 p. 553, rândul 14, p. 555.

9 Ibid. 2 p. 345. Cp. ibid. 1 p. 522, 550 ; 2 p. 4, 286-287, 320, 534, 556, 563. Un pârăul Negru este şi în jud. Dorohoi [Dicţ. geogr. al jud. Dorohoi p. 259-260]. Un Ciarnipotoc (pârăul Negru) este în districtul Coţmani, din Bucovina. Aici şi un Bialipotoc (pârăul Alb) [Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 62], acelaş conrespondent deci ca şi cu pârăul Negru şi Alb din jud. Roman şi Neamţ.

10 Ind. stat. p. 251, 602; Harta stat. major, planşa Bozieni, 1 : 50.000.

1540, pentru satul Maxineşti de pe pârăul Negru, care sat Maxineşti este chiar alături de Hârtop[1]. Dacă identificarea cu Vârtopul e bună, atunci satul poate că şi-a schimbat proprietarii. Aşa a fost al lui Mihăilă Bărbosul, după uricul din 6943 (?) (1435) Fevruarie 17[2], a fost al lui Neagotă şi şi Murgul, cu uric dela Ilie Voevod, fiul lui Alexandru cel Bun, şi dela Ilie şi Ştefan Voevozi, după urice de mai târziu[3]. Jumătate de sat a fost înainte de Ştefan cel Mare şi al lui Crâstea cel Mare.—Acesta e pomenit în divan în 6950 (1442) Fevruarie 24[4], în 6950 (1442) Aprilie 5[5]. El apare şi ca Crâstea, ca Crâstea ceaşnic, Crâstea Bătrânul şi nu trebuie confundat cu Crâstea Negrul[6]. Apare încă de sub Alexandru cel Bun, în 6918 (1410) Martie 15[7]. Nepotul său se numea Crâstişor.— Interesant numele lui Marco Bălaur, stăpânul din 1479-1480 al satului. Satul îşi are numele dela configuraţia locului.— Iazul dela Hârtop este şi azi[8].

29.

Suceava. 1481 Martie 31.

Stefan Voevod întăreşte lui Toma, Petrea şi Costea, fiii Duşcăi, satele lor, Comăneşti, jumătate de Măzărăeşti, jumătate din poiana Călugăriţei, satul Costeşti şi Săcătura şi o săcătură pe pârăul Epei.

„Suret de pe ispisoc vechiu pe sârbie dela Ştefan <Vvd., în Suce>avă, dar de cine este scris nu să cunoaşte, din leat 6989, în luna <Martie 31> zile.

Inştiinţare facem prin această carte <tuturor cari> vor căuta asupra ei sau o vor auzi citindu-să, pentru acest adevărată sluga noastră, <Toma fiul> lui Magiar, ce l-au năs-

1 Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan nr. 25); O fotografie în colecţia Sion, dela biblioteca Universităţii din Cluj; publicat de Gr. Nandriş, în Anal. Acad. Rom. seria 3-a, tom. 8 (1928), secţ. ist. p. 273-275 şi planşa III; Dicţ. statistic al României, Buc. 1915, II p. 634; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 274; Harta stat. major, planşa Bozieni cit.
2 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 412, rândul 15.
3 M. Costăchescu cit. 1 p. 415. Cp. ibid. 2 p. 536, 556.
4 Ibid. 2 p. 88, rândul 14.
5 Ibid. 2 p. 97, rândul 4-5.
6 Ibid. 2 p. 371-373, 836. Pentru Crâstea Negru ibid. 2 p. 836 şi în special ibid. 1 p. 526-529.
7 Ibid. 1 p. 78, rândul 17.
8 Harta stat. major, planşa Bozieni cit.

cut cu Duşca, fata lui Dobriţaş, şi Petrea şi Costea, tij <fii Duşcăi, nă>scuţi cu Drăgoiu, precum că ni-au slujit cu dreptate şi cu credinţă. A<şijdere, Noi văzând cea cu> dreptate şi cu credinţă către Noi slujbă, i-am miluitu-i cu osăbită a noas<tră milă, li-am dat şi> li-am întărit, în Ţara noastră a Moldovei, dreapte ocinile şi moşiile lor şi o casă < . . . . . > Comăneşti şi giumătate de sat din Măzărăeşti şi giumătate de poiană a Călugăriţei < . . . . . . > am mai dat şi li-am întărit satul anume Costeştii şi Săcătura, pe pârăul < . . . . . > <şi o săcătură> pe pârăul Iapei. Cari această moşie au fost a lui Magiar şi moşia această au fost pierdută <către Basii, iar Ma>giar şi cu femeea sa, cu Duşca, au răscumpărat amândoi acea moşii <dând . . . > sute zloţi în mâinile Neanciului, ficioru lui Basii, cari numitul Neanciul au < . . . . > Săcătura, ce i-au fost dela unchiul său Basâi . . . . şi la tot neamul lor, cine li se <va alege mai aproape, fiilor, ne>poţilor, strănepoţilor, prestrănepoţilor.

Iar hotarul acestor de mai sus numite <moşii să fie> nestrămutat, niciodinioară, în veci < . . . . acele hotară . . . . . . apucat despre toate părţile . . . . >.

<Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Noi Ştefan Voevod> şi credinţa iubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Bogdan Vlad, şi credinţa <a tuturor boerilor> noştri a Moldovei, a mari şi mici.

Şi spre mai mare tărie şi întări<tură acestor toate> de mai sus scrise, am poroncit credincios boeriului nostru, Tăutul logofăt, <să scrie şi către> această carte a noastră această pecete a noastră să lege.

Această carte de pe sârbie pe limba moldoveniască s'au tălmăcit la anul 1814 Dechemvrie 15. Clucer Pavăl Debrici".

Suretul de mai sus, cu lipsuri, din pricină că hârtia a fost mâncată de cari, a aparţinut lui Const. Crupenschi şi-i referitor la moşia Costeştii, din judeţul Neamţ. Suretul azi se află la d. M. I. Cogălniceanu, din Bucureşti, de unde am căpătat o fotografie, prin bunăvoinţa d-lui G. T. Kirileanu. Un regest al documentului din 6981 Martie 31 se află în Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 18 fila 7 r., adus de M-rea Berzunţul în pricina cu răzeşii din Măzănăeşti şi Cernul,

dela ținutul Bacăului, pentru hotar. De aici am complectat data: Martie 31 și numele lui Toma, fiul lui Magiar, cari în suretul de mai sus sânt rupte. El e în cuprinderea următoare: „6981 Mart 31. Còpie încredințată de giudecătoria Bacăului, dipi ispisocul Domnului Ștefan Vvd., întăritori pe lângă câteva moșâi și pe o săcătură pe pârăul Iupova ori Iapova sau pe pârăul Epii, unui Toma, ficiorul lui Magir și altora ai lui frați". După acest regest a publicat un rezumat I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 251, schimbând „săcătură" prin „tăietură". Cp. și M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 2 p. 64.

Satele se pot identifica. Comăneștii cred că sânt cei din județul Bacău[1]. Este acelaș cu cel pomenit într'un uric din 6917 (1409) Ianuarie 28, prin „unde este Coman"[2]. Este de pe la începutul veacului al XV-lea. Iși are numele dela Coman[3]. — Măzărăeștii ca nume de sat au dispărut. Se păstrează numai numele unui loc în comuna Podurile, județul Bacău[4]. Satul este foarte vechiu, pomenit într'un uric din 6907 (1399) Martie 12[5], apoi în 6948 (1440) August 3[6]. Satul e arătat pe Cernu[7]. Este pomenit într'un uric dela Bogdan Voevod, din 7015 (1507)[8]. Aici apare fata lui Nenciul[9], nepoata Basânei. Apare și într'un document dela Ioan Voevod, din 7082 (1574) Fevruarie 15[10]. Este străvechiu. Era și în veacul al XIV-lea.. Numele?[11] Măzărăeștii poate că e o formă cu rotacism, în loc de Măzănăești, cum se pronunță azi. — Poiana Călugăriței era tot lângă Măzănăești. Este pomenită și în 6907 (1399) Martie 12, când se întărește pe jumătate

1 Ind. stat. p. 28, 519; Harta stat. major, planșa Târgul-Ocna, 1 : 100.000.

2 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 1 p. 64, rândul 15, p. 68.

3 Sate cu numele Comănești sânt în jud. Bihor, Covurlui, Dorohoi, Gorj, Mehedinți, Odorhei, Romanați, Suceava [Ind. stat. p. 51, 123, 147, 164, 226, 256, 304, 347, 519]. Pentru trecut să se cp. documentul din 6906 (1398) Iulie 2 și cel din 6912 (1404) Iulie 20 [M. Costăchescu, cit. 1 p. 16, rândul 8, p. 18-19, p. 50, rândul 5]; pentru cel din jud. Dorohoi, documentul din 6920 (1412) Aprilie 3 [ibid. 1 p. 97, rândul 5]; pentru cel din jud. Covurlui, documentul din 6956 (1448) Iulie 15 [ibid. 2, p. 323, rândul 24, p. 333]. Un sat Comănești este pomenit într'un uric din 6967 (1495) Septemvrie 3 [I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 35, 37].

4 M. Costăchescu, cit. 1 p. 20.

5 Ibid. 1 p. 20. Nu cumva documentul acesta este dela Ștefan cel Mare? Și aici apare Dușca, dar e fata lui Toader.

6 Ibid. 2 p. 64-65.

7 Harta stat. major, planșa Târgul-Ocna cit.

8 M. Costăchescu cit. 2 p. 64.

9 In regest greșit: fata lui Nelciula, nepoata Basânei.

10 Arhiv. Stat., Iași, Anaforale nr. 18 fila 9v.; M. Costăchescu cit. 2 p. 64.

11 Un sat Măzănăești este în jud. Suceava [Ind. stat. p. 348, 644].

Duşcăi, fata lui Toader, şi nepoţilor ei, înpreună cu jumătate de Măzănăeşti şi satele Dolieşti şi Liontenieşti, de pe Tazlăul Sărat[1]. Numele este interesant pentru vechea viaţă călugărească[2]. — Costeştii au fost în judeţul Neamţ. Poate este acelaş cu satul lui popa Costea, pomenit într'un document dela Alexandru cel Bun, din 6936 (1428) Iulie 11: црко(в) w(т) попа костѣ[3] şi acelaş cu костинци на верхъ wрбика, pomenit între satele fiilor lui Ivan vornicul, înpreună cu alte sate dela Neamţ şi pe care aş cerca să-l identific cu Costişa, din judeţul Neamţ[4]. Satul îşi are poate numele dela popa Costea[5]. — Săcătura trebuie să fie cea de lângă hotarul mănăstirei Berzunţul, pomenită într'un document dela Bogdan Voevod, din 7078 (1570) Aprilie 20[6]. — Cealaltă Săcătură de pe pârăul Epei va fi fiind pe pârăul Epii, delângă satul Iapa, din judeţul Neamţ[7]. — Numele persoanelor prezintă şi ele interes. Magiar ne aminteşte numele satului Magireşti, din judeţul Bacău[8]. — Basea ne aminteşte numele satului Băseşti, din acelaş judeţ Bacău, sat pomenit încă din 6951 (1443) Iunie 8[9].

Documentul este inportant şi din punct de vedere juridic.

1 M. Costăchescu cit. 1 p. 20.

2 Cp. satul peste Prut „unde este Calugheriţa", într'un uric din 6953 (1445) Iulie 15 [M. Costăchescu cit. 2 p. 222, rândul 15, p. 223, 225, 45], heleşteul Călugăriţei în 6964 (1456) Iunie 13 [Ibid. 2 p. 582, rândul 12] etc. Vezi mai sus p. 66-68.

3 În Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9[1] (1932-1933) p. 200.

4 M. Costăchescu, cit. 1 p. 269, rândul 20, p. 274; Ind. stat. p. 249; Harta stat. major, planşa Buhuşi, 1 : 50.000.

5 Satele Costeşti sânt numeroase în întreaga ţară [Ind. stat. p. 526-527]. Pentru trecut cp. „poiana undi au au fost Coste", în 6945 (1437) Iulie 6 [M. Costăchescu cit. 1 p. 523-525]; hotarul lui pan Coste din circa 1400 [ibid. 1 p. 27, rândul 3, p. 29]; hotarul lui Costici, dincolo de Prut, în 6939 (1431) Iunie 15 [ibid. 1 p. 317, rândul 29, p. 325]; Costeştii, dela gura Ciuhurului în Prut, pomeniţi într'un uric din 7007 (1499) August 13, fost a lui Boris Braevici [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 130-131], etc.

6 Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 18, fila 7 r. şi M. Costăchescu, Doc. Mold în. Şt. M. 2 p. 64-65; Pentru nume cp. ibid. 2 p. 68, 69, 71; Harta stat. major, planşa Târgul-Ocna cit.

7 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 186; Dicţ. statistic al României, Buc. 1915, II, p. 628; Harta stat. major, planşa Buhuşi, 1 : 100.000. Un sat Iapa este în jud. Bacău, com. Boteşti [Dicţ. statistic, cit. Buc. 1914, I p. 74; Harta stat. major, planşa Bacăul, 1 : 100.000].

8 Ind. stat. p. 29, 639; Harta stat. major, planşa Buhuşi, 1 : 100.000.

9 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 155, rândul 12, p. 158-159. Cp. ibid. p. 499 şi mai sus p. 58-59.

30.

Suceava. 1481 Octomvrie 15.

Stefan Voevod întăreşte lui Groza comisul satul Iucşanii de pe Jijia, cumpărat drept 160 de galbeni tătăreşti, dela Elena, femeia lui Manoil Raicii, şi dela fetele sale.

Còpie după còpia tălmăcirei de pe hrisovul Domnului Stefan Voevod, întăritor satului Iucşănii ce-i pe Jijia, în ţinutul Iaşii, din leat 6989 Octomvrie 15.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn pământului Moldovei, facem ştire cu acest hrisov al nostru tuturor, care pre dânsul vor căuta sau citindu-se vor auzi, că au venit înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri ai Moldovei, marilor şi mici, Elena, femeia a lui Manoil Raicii şi cu fetele sale, care sunt fiice a lui Manuil Raicii, anume Dumşa şi Zoica, de a lor bună voie, de nimeni silite, nici asuprite, şi au vândut a lor dreaptă ocină, un sat anume Iucşanii pe Jijia şi cu moară în Jijia, care acest sat este dreaptă ocină a fetelor lui Raicii după Raicii şi l-au vândut pre acest sat credinciosului nostru boer, comisului Groza, drept o sută şasezeci galbeni tătăreşti. Şi sculându-se credinciosul nostru boer Groza comisul au plătit toţi acei de mai sus scrişi bani, 160 galbeni tătăreşti, în mânile Elenii, femeii lui Manoil Raicii şi în mânile fetelor ei, fiicelor lui Manoil Raicii, Dumşei şi Zoichii, înaintea noastră şi înaintea tutulor boierilor noştri ai Moldaviei.

Deci şi Noi văzând a lor de bună voie tocmală şi plată deplin, aşijderea şi dela Noi am dat şi am întărit credinciosului nostru boer, comisului Groza, acest de mai sus zis sat, Iucşanii pe Jijia şi cu moară în Jijia, ca să-i fie lui şi dela Noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui, nepoţilor şi strănepoţilor lui, prestrănepoţilor lui şi a tot neamului lui, care i să va alege mai de aproape, nestrămutat, nici odinioară în veci.

Iar hotarul acestui sat să fie după hotarul vechiu, din toate părţile, pe unde au apucat din vechiu.

Iar la aceasta este credinţa Domniei Mele, a mai sus scrisului, Noi Stefan Voevod, şi credinţa a prea iubiţilor fiilor

noştri, Alexandru şi Bogdan i Vlad, şi credinţa boerilor noştri ai Moldaviei, credinţa d-sale Vlaicului, pârcălab de Orheiu, şi credinţa a fiului său, d-lui Dumei, credinţa d-sale lui Sberea i a d-sale Hranei vornicul, credinţa d-sale Neagului, credinţa d-sale Iughii vistiernicul, credinţa d-sale Gangurii, credinţa d-sale lui Herman i a d-sale Gherman şi credinţa d-sale ⟨Oană⟩, pârcălabi de Cetatea Albă, credinţa d-sale lui Ivaşco şi credinţa d-sale ⟨Maxin⟩, pârcălabi Chiliei, credinţa d-sale lui Dajbogă, pârcălab de Neamţ, credinţa d-sale Fetegotcă[1] şi credinţa d-sale Dragoş, pârcălabi Novogradului, credinţa d-sale Ivaşcu Gudici şi credinţa d. Şteful al Hotinului, credinţa d. Costea spătar, credinţa d, Chiracolea vistierul, credinţa d. Irimia postelnicul, credinţa d. Ioan paharnicul, credinţa d. Petrea stolnicul şi credinţa a tutulor boerilor noştri ai Moldaviei mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, care va fi Domn pământului nostru Moldaviei, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pre carele îl va alege Dumnezeu, ca să fie Domn pământului nostru Moldovei, acela să nu strămute aceasta a noastră danie şi întăritură, ci mai vârtos să-i dee lui şi să-i întăriască, pentru că i-am dat lui şi i-am întărit, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă, fiindcă el şi-a cumpărat cu ai săi drepţi şi bani curaţi.

Iar spre mai mare tărie şi întăritură tutulor celor de mai sus scrisă, am poruncit credinciosului nostru boer, Tăutului logofăt, ca să scrie şi a noastră pecete să o lege, către acest adevărat al nostru hrisov.

S'au scris în Suceava, la anul 6989 Oct. 15 zile.

S'au tălmăcit de pe originalul sârbesc din cuvânt în cuvânt, întocmai, de mine, jos iscălitul, la anul 1840 Mart în 24 zile.

Hrisant Ieromonah.

Còpia aceasta se află în Arhiv. Stat., Iaşi, documente necatalogate. A fost publicat de A. Băleanu, în Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9[2] (1932-1933) p. 82-84. După un rezumat cu totul greşit, din Arhiv. Stat., Bucureşti, Condica Asachi 2 fila 22, şi cu data 1492 a fost publicat şi de I. Bogdan,

1 In còpie : Feteguş.

D. Şt. 1 p. 514-515. Aici Ileana e fata lui Manole, iar Dumşa şi Zoica sânt fetele lui Mihail. Satul e Icuşenii, corectat din Iucşenii, „în ţinutul Eşilor".

Este satul Icuşeni, din comuna Sculeni, judeţul Iaşi, aşezat pe malul stâng al Jijiei[1]. Satul este pomenit şi într'un document dela Petru Voevod, din 7084 (1575) Dechemvrie 14, prin care Sanda şi sorusa, Drăguţa, fetele Mariţii, nepoatele jupânesii bătrânului Vlad pârcălabul, strănepoatele lui Groza comis, vând ocina şi moşia, cu ispisoc de cumpărătură, ce a avut Groza comisul dela bătrânul Ştefan Vodă, satul de pe Jijia, Iucşenii, lui Ioan Golâe logofăt, drept 1000 zloţi tătăreşti, când s'au răscumpărat din robie dela Tătari[2]. Este foarte vechiu. Işi are numele dela un Iucaş[3] sau dela un Iacuş[4]. — Neamul lui Manoil Raicii nu este cunoscut. Un Raiciu este pomenit într'un uric din 6961 (1453) Iunie 20, a cărui soră era soţia boerului Vană Pâşca[5]. Raiciu era fiul lui Dragul şi era înrudit şi cu Neagoe logofătul[6]. — Boerul Groza comisul este cunoscutul boer al lui Ştefan cel Mare, Grozea Micotici, comis din 6986 (1478) Fevruarie 11 şi până în 6992 (1484) Mai 29, apoi din 6994 (1486) Septemvrie 14 până în 6999 (1491) Aprilie 20, ca pârcălab de Orhei[7]. El este fiul unui Micotă. Un Micotă apare ca pârcălab de Neamţ, înpreună cu Reaţeş, într'un uric din 6987 (1479) Martie 9[8], apoi ca pârcălab de Cetatea Nouă, din 6991 (1483) August 17[9] până în 7003 (1495) Octomvrie[10]. Micotă este fiul unui Micu[11].

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 140; Ind. stat. p. 203, 610; Harta stat. major, planşa Sculeni.

2 Arhiv. Stat., Iaşi, Condica Mitropoliei Moldovei, din 1818, 2 fila 301; Ghib. Sur, 22 p. 99-100.

3 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 853.

4 Ibid. 2 p. 849. Sate cu acest nume mai avem Icuşenii, în jud. Botoşani [Ind. stat. p. 64, 610], Iucşeştii, în jud. Roman [ibid. p. 300, 616]. Pentru trecut cp. Iucaş, în 6937 (1429) Iunie 3 [M. Costăchescu cit. 1 p. 269, rândul 21, p. 274], în 6946 (1438) Fevruarie 17 [ibid. 2 p. 7, rândul 11], în 6948 (1440) August 6 [ibid. 2 p. 65, rândul 9], în 6950 (1442) Martie 8 [ibid. 2 p. 93, rândul 5, p. 95, p. 436]. Asemenea în 6983 (1475) Mai 7 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 206], în 6990 (1482) Martie 13 [ibid. 1 p. 260, 261].

5 M. Costăchescu cit. 2 p. 472, rândul 28.

6 Ibid. 2 p. 481-486.

7 Vezi mai sus p. 71-72.

8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 221.

9 Ibid. 1 p. 270.

10 Iaţimirski, Slavianskiia i rusk. rukopisi Rumînskih bibliotek, Sanktpeterburg, 1905 p. 602; N. Iorga, Contribuţii la Istoria bis. noastre, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 34 (1912), secţ. ist. p. 457.

11 Cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 859-860.

31.

1482 August 10.

Ştefan Voevod întăreşte boerului Stan Horjă satul Horjăştii, la Lăpuşna, din sus de Scorţăşti, şi Fântâna Peperigului şi satul dela Gura Ocoalelor şi peste Prut, sub Obârşie, Gura Gârlii şi loc de prisacă, la obârşia pârăului Gurşava, şi Strâmbenii, la Bujor, şi Fântâna lui Muşat.

„Suret depe ispisoc ot Ştefan Vodă bătrânul, den velet 6990 Avgust 10 dni.

Adecă adevărată sluga noastră, pan Stan Horjă, slujind noaă cu dreptate şi cu credinţă, pentru aceia văzând a lor dreaptă şi cu credinţă slujbă, l-am miluit pre dânsul cu deosebită a noastră milă, am dat şi am întărit pre dânsul întru al nostru pământ al Moldovii, pre a lui dreaptă ocină şi moşie, satul anume Horjăştii, la Lăpuşna, unde au fost casa lui, den sus de Scorţăşti şi Fântâna Peperigului, întru acelaş hotar, şi alt sat la Gura Ocoalelor şi peste Prut, supt Obârşie, unde să pogoară Gura Gârlii, şi cu loc de prisacă a Horjii celui bătrân, la obârşiia pârăului Gurşava. şi Strâmbenii, la Bujor, şi Fântâna lui Muşat, ca să-i fiiă dela Noi uric cu tot venitul.

Credinţa preiubiţi fiilor noştri, Alexandru şi Bogdan Voevod, şi credinţa boerilor noştri a Moldovei: pana Vlaicula[1] pârcălaba Orheiscoiu şi ficiorul lui, pan Duma, şi credinţa lui pan Zbiera şi pan Hrana vornic şi pana Gangura şi Gherman şi Oane, pârcă<la>bul de Cetate Albă, şi pan Ivaşco şi Maxim şi Dragoş, pârcălabul de Cetatea Noaă, şi Şteful, pârcălabul de Hotin, şi Oana păh<arnic> şi Petre stolnicul şi Groză comisul şi toţi boerii mari şi mici".

Suretul acesta se afla în posesia lui Sc. Sc. Rosetti. O còpie de pe el se află la Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan nr. 25).

Satul Horjăşti este în comuna Mingir, judeţul Cahul, aşezat în valea Lăpuşnei, numit şi Horgeşti şi Furmuzachi[2].

1 In suret: Micula.

2 Ind. stat. p. 82, 606; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 99, 116; Harta Basarabiei, de Nour.

Satul este pomenit şi într'un alt uric dela Ştefan cel Mare, din 6981 (1473) Dechemvrie 9, când se întăreşte lui Stan Horja: ⟨едно село хоржещи⟩ под конец писка и еднѹ кръницоу, що ⟨сѧ⟩ зовет пеперигов⟨а⟩ и мѧст⟨о ѡт паси⟩ка (un sat Horgeşti, sub capătul Piscului şi o fântână, ce se numeşte a Peperigului, şi loc de prisacă), cumpărate drept 120 de zloţi tătăreşti dela Dan Socu şi dela fratele său, Porcaru[1]. Aşa trebuie complectat locul stricat din acest uric, ca şi numele „Socu", în loc de „Socol", după suretul de mai sus şi după uricul dela Ieremia Voevod, din 7106 (1598) Aprilie 15, când se întăreşte lui Cehan vătah şi lui Nechifor şi verilor lor, lui Giurgiu şi fratelui acestuia, lui Nicoară Horja, şi surorilor lor, Maruşcăi şi Anuşcăi, toţi nepoţi ai lui Stan Horja, dreapta lor ocină şi cumpărătură ѡт ѹрик кѹпежно что имал дѣд их, стан хоржа, ѡт стараго стефана воевода, едно село что ѹ волѡст лапѹшною оу глав пискѹ до кръниц пеперигѹ, еж съда именѹетсѧ хоржещи, а съ мѣсто за став и за млин ѹ лъпѹшна, что ѡн соби бил кѹпил ѡт дан сокѹ и ѡт брат его пѹркарю (din uric de cumpărătură, ce a avut bunul lor, Stan Horja, dela bătrânul Stefan Voevod, un sat ce-i în ţinutul Lapuşnei, la capătul Piscului, până la fântâna Peperigului, care acum se numeşte Horgeşti, şi cu loc de heleşteu şi de moară în Lăpuşna, ce şi l-a fost cumpărat dela Dan Socu şi dela fratele său, Purcariu)[2]. In uricul acesta găsim şi urmaşii lui Stan Horja. Dacă identificarea din locul stricat, din uricul din 1473 Dechemvrie 9, e bună, ar reieşi sau că Dan Socu şi Purcaru erau rude cu Stan Horjă sau că în sat a fost câtăva vreme un schimb de proprietari. Satul îşi are numele poate dela Horja cel bătrân, pomenit în suretul uricului din 1482 August 10, adus mai sus. E de pe la începutul veacului al XV-lea[3]. — Lăpuşna, ca nume de pârău şi

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 189-191.
2 Ghib. Sur. 8 p. 241-246.
3 Sate cu acest nume avem Horgeşti, în jud. Bacău [Ind. stat. p. 31, 606]; o moşie Horjeşti în satul Negri este în volostea Lăpuşna, jud. Chişinău [Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 150, 116]. Pentru trecut, cp. pentru satul dela Bacău, uricul din 6950 (1442) Aprilie 5 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 96, rândul 14, 99-100] şi în 6998 (1490) Martie 15 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 403-405]; altul a fost pe pârâul Bogdana, din jud. Tutova, pomenit într'un uric din 6961 (1453) Iunie 12 [M. Costăchescu, Doc. Mold. cit. 2 p. 467, rândul 12, p. 470-471]. Cp. satul Horjăuţi, în jud. Soroca [Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 116], etc.

vale, e pomenită încă din 1429[1]. Apoi în 6939 (1431) Iulie 31[2], etc.[3]. — Lângă Horjăşti erau şi Scorţăştii, care azi nu se mai întâlnesc ca nume de sat. Vor fi dispărut sau şi-au schimbat numele. Este foarte vechiu. Işi are numele dela un Scoarţă[4]. — Fântâna Peperigului am întâlnit-o şi în uricul din 6981 (1473) Dechemvrie 9 şi în cel din 7106 (1598) Aprilie 15, cum am văzut mai sus.—Peperig este anterior lui Ştefan cel Mare[5]. — Nu pot identifica satul delo Gura Ocoalelor şi nici satul de sub Obârşie, unde se pogoară Gura Gârlii.— Pârăul Gurşava cred că e un pârău al Gruşavei. Este de pus *poate* în legătură cu satul Gruşeva sau Gruşevo, din comuna Ciopleni, judeţul Lăpuşna[6]. Este forma slavonă în loc de pârăul Părului. Aici era prisaca lui Horja cel bătrân.— Strâmbenii sânt în comuna Oneştii-Noi, din judeţul Lăpuşna, aproape de Prut[7], aşezat în adevăr pe valea Bujorului sau Bujoarei, care dă în valea Nârnovei[8]. Strâmbenii îşi au numele dela un străvechiu Strâmbu[9]. — Aici va fi fost şi Fântâna lui Muşat, un străvechiu proprietar[10].

---

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 254, rândul 9, p. 257.
2 Ibid. 1 p. 325, rândul 8, p. 326.
3 Ibid. 2 p. 914.
4 Sate cu numele Scorţeni sânt în jud. Bacău, Orhei, Prahova [Ind. stat. p. 34, 270, 274, 754]. Altul, Scorţeşti, a fost lângă Albeşti, în vechiul ţinut al Cârligăturii, azi Iaşi [Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 11, 202]. Pentru trecut cp. Scorţeuţii, pe Valea Neagră, într'un uric din 6915 (1407) Martie 8 [M. Costăchescu, cit. p. 56, rândul 14, p. 59]; cel din Cârligătură este şi el foarte vechiu, pomenit într'un uric dela Petru Voevod, din 7054 (1546) Martie 30 [ibid. 1 p. 59]; acesta a fost şi al lui Cozma Şarpe postelnicul, de cumpărătură, care îl dă schimb pentru Şcheia, de pe Valea Albă, cum se vede dintr'un document dela Bogdan Voevod, din 7014 (1506) Aprilie 14 [Arhiv. Stat., Bucureşti, *hârtiile Tanoviceanu*]. Un Scoarţă este pomenit în 7005 (1497) Martie 14, că a avut sat pe Idriciu [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 110].
5 Cp. Pipirig în jud. Neamţ [Ind. stat. p. 254, 696]. Cp. M. Costăchescu, cit. 2 p. 258; ibid. 1 p. 511; 2 p. 521, 522, 525.
6 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 106; Ind. stat. p. 217, 597; Harta Basarabiei de Nour. Cp. Gruşeva sau Gruşeviţa, un sat din jud. Hotin [Arbore cit. ibid.; Ind. stat. p. 178, 595; Harta Basarabiei cit.]. Un pârău Hruşeva este pomenit pe lângă Ţibăneşti, din jud. Vaslui, în uricul dela Iuga Voevod [M. Costăchescu, cit. 1 p. 22, 26].
7 Ind. stat. p. 220, 773; Harta Basarabiei, de Nour.
8 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 39; Harta Basarabiei cit. Un pârău Bujor este şi dincoace de Prut, în jud. Fălciu şi Covurlui [Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 21, 169, 210; Dicţ. geogr. al jud. Covurlui, p. 31]. Pentru trecut cp. uricul din 6998 (1490) Ianuarie 9 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 384; altul cu aceiaşi dată ibid. p. 385, 498]. Cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 136, 323.
9 Cp. sate Strâmbeni, în jud. Argeş, Prahova, Teleorman [Ind. stat. p. 17, 280, 364, 773]. Cp. Strâmba.
10 Cp. Muşata, sat şi pârău, în jud. Fălciu [Dicţ. geogr. al jud. Fălciu, p. 141, 142; Ind. stat. p. 160, 663]. E pomenit în 6996 (1488) Octomvrie 8 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 353].

32.

1483 August 14.

Ştefan Voevod întăreşte lui Necoară şi Once, fiii lui Oniţă, şi nepoatei lor, Marinii, satul Gârbeştii, pe Şacovăţ, cumpărat, drept 80 zloţi, de Oniţă dela Sima lui Dragoş şi fiul său, Danco. Ii mai întăreşte numai lui Necoară satul Tungujănii şi jumătate de poiană la Ţibăneşti, cumpărate, drept 160 zloţi tătăreşti, dela Tunga, cum şi o bucată din satul Căscoeşti, cumpărată, drept 29 zloţi tătăreşti, de Nicoară dela fiii Cascoi.

„Suret dela Ştefan Vvod, 6991 Avgst 14.

Inştiinţare pentru adivăratili slugile Necoară şi Once, ficiorii lui Oniţă, slujind noă cu driaptă şi credincioasă slujbă şi Noi i-am miluit pre dânşii, osăbit de a noastră milă, li dăm şi le întărim întru a nostru pământ moldovinesc pre a lor driaptă ocină şi cumpărătură, pre un sat, anumi Gârbeştii, pe Şacovăţ, cari li-au cumpărat tatăl lor, Oniţă, dela Sima a lui Dragoş şi di la ficiorul lui, Danco, drept 80 zloţi, ca să le fii lor uric şi nepoatei lor, Marinii. Şi iarăş dăm şi întărim slugii noastre, lui Nicoară, ficiorul lui Oniţă, osăbit de fraţii lui şi de nepoată-sa, Marina, satul anumi Tungujănii şi giumătate de poiană la câmp cu Ţibăneştii, cari au cumpărat el acel sat şi ace giumătate de poiană dela Tunga, drept 160 zloţi tătărăşti. Iar dresurili ce-au avut el de cumpărături li-au dat în mâinili lui, slugii noastre, lui Necoară sin Oniţă. Iar Tungul au cumpărat acel sat, Tungujănii, de la Dima, fratili Simii logft. şi di la Şandra cel Negru, drept 70 zloţi tătărăşti. Şi iar au cumpărat Necoară, ficiorul lui Oniţă, de la ficiorii Cascoi anumi, anumi Necoară şi Giurge şi Toader şi dila sora lor, Rusca şi Trâca, o bucată de loc dintra lor sat, din Căscoeşti, drept 29 zloţi tătărăşti. Deci toati aceli scrisă mai sus să li fii lor dela Noi uric cu tot venitul, lor şi copiilor lor, nepoţilor şi strănepoţilor şi a tot neamul, ci să va alegi mai aproapi.

Iar hotarul acelor sati ca să fie dispre toati părţili, după hotarul cel vechiu, pi undi au umblat din vechiu.

Pentru aceia credinţa Domnii meli şi a preaiubiţi fiii Domnii meli Alicsandru . . . . . şi credinţa a boerilor noştri

. . . . . . dovineşti, dumlui Vlaicul, pârcălabul de Orheiu, şi credinţa fiului dums., Dima, şi dum. Zbera, Iuga vorc. şi dl. Nega şi Gangur şi Hrăman şi Gherman şi Oance, pârcălabul de Cetatea Albă, şi Maxim, pârcălabul de Chilia, şi dl. Dajdăbog[1], pârcălabul de Neamţul, şi dl. Micul, pârcălabul de Cetatea, şi Micotă şi Iaţco Gudici şi Şteful, pârcălabul de Hotin, şi Dragul spătar şi Căracola vist. şi dl. Irimie post. şi Ionaşcu păh. şi Petru stol. şi Groza comis şi credinţa tuturor boerilor noştri mici şi mari.

Iar după a noastră viiaţă cini va fi Domnu Ţării Moldavii din fiii noştri sau din neamul ⟨nostru⟩ sau pe cine va alegi Dumnezău, să nu strâce a noastră danie, ci să dea şi să întăriască.

Iar pentru mai mari credinţă şi întărire am poroncit dums. Tăutului logft să scrie şi a noastră peceti cătră aceastâ adevărată carte să o legi".

l. pec. gspod.

S'au poslăduit de mini şi esti întocmai. Stolonacealnic Vasile Cumpătă.

S'au tâlcuit în şcoala slovinească de Evloghii dascal. Giudecătoria ţânt. Vasluiului. Copia aceasta fiindcă este întocmai cu suretul scos de Evloghie dascal, a cărue orighinal este la şătr. Ioniţă Mădârjac, s'au încredinţat, Răducan Buzdugan medč. Director Iordachi Dobriţchi.

Nr. 159, 1833 Mai 5.

Două còpii vechi ale acestui document se află la părintele C. Bobulescu, Bucureşti. Un suret mai puţin complect, care „s'au tălmăcit în şcoala slovenească de Evloghie dascalul în 7259 Ghenar 21" şi care era în posesia lui M. V. Mavrodin, avocat din Iaşi, a fost publicat de Ghib. în revista Teodor Codrescu (Iaşi) 1 (1916) p. 35-36 şi în Sur. 18 p. 78-80. O còpie, Ghib. Sur. ms 35 p. 401. L-am citat în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 153, 155.

Satele sânt cunoscute. Gârbeştii sânt două sate în judeţul Vaslui, unul în comuna cu acelaş nume, altul în comuna Ţibăneşti[2]. Este sat străvechiu. El a fost mai înainte a lui Sima lui Dragoş sau Sima Drăguşanul, acesta fiu al lui

1 Sic.
2 Ind. stat. p. 398, 579; Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 88-89; Harta stat. major, planşa Dagâţa, 1 : 50.000.

Dragoş Viteazul şi care neam avea moşii în aceste părţi ale Vasluiului[1]. Işi are numele dela un Gârbea, de prin veacul al XIV-lea sau mai de dinainte, dela care îşi va fi având numele şi pârăul Gârbovăţ de aici, pomenit încă din 1399 Noemvrie 28[2]. Asemenea în 6977 (1469) Iunie 6[3]. — Şacovăţul este pomenit încă din 6959 (1451) Octomvrie 17[4]. — Aproape sânt şi Tungujeii[5]. Satul este pomenit şi în 6977 (1469) Fevruarie 9: половина шт тонгоузѣнїи и мѣсто млиноу на шаковьц, când înpreună cu alte sate era în stăpânirea boerilor fraţi, Petrea, Oană şi Duma[6]. Oană va fi fiind Oniţă, din documentul din 1483 August 14. Satul îşi are numele dela Tunga sau Tungul. El era însă şi mai înainte, stăpânit de Dima, fratele lui Sima logofătul, şi de Şandru cel Negru[7]. Sima logofătul şi sora sa, Ana, avuseseră aici satul Glodeni, de lângă Ţbăneşti[8]. — Ţibăneştii sânt alături cu Gârbeştii şi Tungujenii[9]. Este pomenit întăia oară în 1399 Noemvrie 28, când Iuga Voevod dăruieşte lui Ţâban şi un sat în Gârbovăţ[10]. Este pomenit apoi într'un uric din 6970 (1462) Octomvrie 8, dela Ştefan cel Mare, înpreună cu alte sate, când era în stăpânirea lui Nicoară Sârbescul sau Ciocârlie[11]. Işi are numele dela Ţâban, care trăeşte şi înainte de Alexandru cel Bun[12] şi apare ca boier de divan, în primele lui urice, din 6908 (1400) Fevruarie 11[13], 6908 (1400) Iunie 29[14] şi 6908 (1400) August 4[15], în 6919 (1411) Iunie 28[16]. Urmaşii lui Ţi-

1 M. Costăchescu cit. 2 p. 148-154.
2 Ibid. 1 p. 21, rândul 18, 21, p. 22, rândul 2, 3, p. 24, 25; 2 p. 199.
3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 137. Cp. Gârbeni, în jud. Dorohoi [Ind. stat. p. 146, 579]; Gârbeşti, în jud. Botoşani [ibid. p. 62, 579]; Gârbovăţ, în jud. Caraş, Tighina, Tutova, Mehedinţi [ibid. p. 93, 368, 392, 229, 232, 579]; cp. Gârbău, Gârbou, Gârbova, Gârbovana, Gârbovi, Gârboviţa, Gârbovu [ibid. p. 579]. Pentru nume de persoană cp. Gârbovăţ [M. Costăchescu cit. 2 p. 844].
4 M. Costăchescu, cit. 2 p. 403, rândul 5, p. 404, 569.
5 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 186-187: Tângujei; Ind. stat. p. 399, 804 *greşit:* Tungujel; Harta stat. major, planşa Mogoşeşti: 1 : 50.000.
6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 133-135.
7 Pentru Sima logofătul cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 874 şi în special p. 117. Pentru Şandru cel Negru cp. ibid. 2 p. 116-117, 155.
8 Ibid. 2 p. 114-115.
9 Ind. stat. p. 399, 807; Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 190-191; Harta stat. major, planşa Dagâţa: 1 : 50.000.
10 M. Costăchescu, cit. 1 p. 21-25.
11 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 64-65.
12 M. Costăchescu cit. 1 p. 24-25.
13 Ibid. 1 p. 32, rândul 9.
14 Ibid. 1 p. 37, rândul 26.
15 Ibid. 1 p. 41, rândul 16.
16 Ibid. 1 p. 85, rândul 6.

ban cel Bătrân apar în uricul din 6997 (1489) Ianuarie 22[1]. El stăpânise şi Băceştii, din judeţul Roman. — In trupul moşiei Tângujeii este şi Căscoeştii[2]. Işi are numele dela Cascoi. Satul, înpreună cu Gârbeştii şi Tungujeii, este pomenit şi într'un document din 7086 (1578) Iunie 29[3], când apar şi urmaşii lui Nicoară Oniţă, din 1483 August 14. Este pomenit apoi în documentul din 7094 (1585) Septemvrie 19, când apar şi nepoţii lui Nan Cascoe şi Toma Cascoe[4]. In documentul din 1483 August 14 apar copiii lui Cascoi. Un Cosco străvechiu, ai cărui fii au stăpânit de demult o selişte de dincolo de Prut, este pomenit într'un uric, din 6945 (1437) Dechemvrie 20, dat de Ilie şi Ştefan Voevozi lui Mihail dela Dorohoi[5].

33.

Suceava. 1483 Octomvrie 17.

Stefan Voevod întăreşte vornicului Onică Muşat seliştea Uncheteştii, deasupra Nistrului, mai sus de Cuhăreşti, cumpărată, drept 120 zloţi tătăreşti, dela Vasco Uncheat.

† мл(с)тїю бж҃їєю, мы стєфа(н) воєво(д)а, г(с)п(д)рь земли мо(л)давскои, знаменито чини(м) и(с) симь листомь наши<мь вьсѣмь>, кто на(н) вьзритъ или єго чтѹчи ѹслыши(т), ѡже прїиде прѣ(д) нами и прѣ(д) ѹсими нашими мо(л)давскими болѧри великими и малими слѹга на(ш), васко ѹнкѧтъ, по своѥ доброѥ воли, ники(м) нєпонѹжє(н) а нипрısилова(н) и прода(л) своє правоє ѡ(т)нинѹ ѡ(т) своєго праваго и питомаго ѹрика, ѡдино сєлищє, на имѣ ѹнкєтєщїи, на(д) нистри, по вишє кѹхърєщи, та прода(л) тоє сєлищє нашємѹ вѣрномѹ панѹ, ѡники мѹшатѹ дворникѹ, за р҃к злати татарскихь. и ѹставшє на(ш) вѣрныи па(н), ѡника мѹшатъ дворникь, и заплати(л) ѹсє испо(л)на, тоти вишєписаныи пинѣзи, р҃к злати татарски(х)[6], ѹсє готовми пинѣзми ѹ рѹки

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 366-369; M. Costăchescu cit. 1 p. 25. Cp. Ţibana, din jud. Vaslui, Ţibăneştii, din jud. Brăila, Ţibeni, din jud. Rădăuţi [Ind. stat. p. 399, 70, 289, 807].

2 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 39, 187; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 100, 494; Harta stat. major, planşa Mogoşeşti cit.

3 Ghib. Sur. 19 p. 110-111.

4 Ibid. p. 192-193.

5 M. Costăchescu, cit. 1 p. 541, rândul 31-32, p. 553.

6 Orig. тарпарски(х) al doilea т făcut din р.

слȣѕѣ нашемȣ, васко ȣнкѣтѧ, пере(д) нами и пере(д) ȣсими нашими мо(л)давскими боѧри. ино мы видѣвше и(х) доброю воли и то(к)ме(ж) и по(л)ною заплатȣ, а ми тако(ж)де и ѡ(т) на(с) есми емȣ дали и потвердили тое прѣ(д)реченое селище, на имѣ ȣнкетещи, на(д) нистри, по више кȣхѫрещи, да е(ст) емȣ ѡ(т) на(с) ѵрикь и вѫсемѫ доходомѫ, емȣ и дѣтемь его и сестри его, насти, и ȣнȣчатомь и(х) и прѣȣночатомѫ и(х) и прашȣрѣто(м) и(х) и вѫсемȣ родȣ и(х), ктосѣ имѫ изберетѫ наибли(ж)ныи, непорȣшено николиже, на вѣкы вѣчныѧ. а хотарь тои <селищю> да е(ст) по старомȣ хотарȣ, кȣда извѣка вѣчного ѡ<живали. а на то> е(ст) вѣра нашего г(с)п(дс)вѧ вишеписа(н)наго, мы стефана воеводи, и вѣра прѣвѫзлюбленны(х) сн҃ѡвь г(с)п(сд)<вѧми, алеѯандра и> богдана влада, и вѣра боѧрь наши(х), вѣра <пана влаикȣла, пѫркалаба> ѡ(р)хеиского, <и вѣра сн҃а> его, пана дȣми, вѣра пана збїари, вѣра пана храна дворника, вѣ<ра пана юги, вѣра пана> нѣга, вѣра пана гангѵра, вѣра пана х<ѫрмана, вѣра пана германа> и вѣра пана <ѡани, пѫркалабове белоградски(х), вѣра пана ивашка> и вѣра пана максина, <пѫркалабове килїиски(х), вѣра> пана да(ж)бога, пѫркалаба немецкого, <вѣра пана фете готкѫ, вѣра пана драгоша, вѣ>ра пана микота, пѫркалаба новогра(д)ского, вѣра пана ѧцка гȣди<ча, вѣра пана шефȣ>ла хоти(н)ского, вѣра пана драгоша спѫтара, <вѣра пана киряко>ла вистїарника, вѣра пана еремїѧ посте(л)ника, вѣра пана иѡна чашника, вѣра пана <петра постел>ника, вѣра пана грозѣ комиса и вѣра ȣси(х) боѧ<рѫ наши(х) мол>давски(х) великихь и мали(х). а по наши(м) животѣ кто бȣдетѫ г(с)п(д)рѫ нашеи земли мо(л)давскои или ѡ(т) дѣтеи наши или ѡ(т) нашего родȣ, или па(к) бȣ(д) кого б҃ь изберетѫ г(с)п(д)ремѫ бити нашеи земли мо(л)давскои, то(т) що би непорȣшилѫ нашего даанїе и потверж(д)енїе, али що би имѫ ȣтвердилѫ и ȣкрѣпи(л), за нѫже есми емȣ дали и потвердили, за его правою и вѣрною слȣ(ж)бȣ и за що ѡ(н) соби кȣпи(л) за свои правїи и чистїи пинѣзи. а на бȣлшее крѣпости и потверж(д)енїе томȣ вѫсемȣ вышеписанномȣ, велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ боꙗринȣ, панȣ тѫȣтȣлȣ логофетȣ, писати и нашȣ печатѫ привѣсити к семȣ листоу нашемȣ. пи(с), вѫ сȣчавѣ, їѡнь, брать лȣчинь, вл҃то ѕцча҃ м(с)ца ѡ(к) ѕ҃і де(н).

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Țării Moldovei, cunoscut facem și cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi-o

citindu-se, că a venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldoveni mari și mici sluga noastră, Vasco Uncheat, de a sa bună voie, de nimene nesilit și nici neasuprit și a vândut a sa dreaptă ocină, din al său drept și adevărat uric, o seliște, anume Uncheteștii, deasupra Nistrului, mai sus de Cuhărești, și a vândut această seliște credinciosului nostru pan, lui Onică Mușat vornic, drept 120 de zloți tătărești. Și sculându-se credinciosul nostru pan, Onică Mușat vornic, și a plătit totul deplin, acești mai sus scriși bani, 120 zloți tătărești, totul cu bani gata, în mânele slugii noastre, lui Vasco Uncheatea, înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldoveni.

De aceia, Noi văzând a lor bună voie și tocmeală și deplină plată și Noi asemenea și dela Noi i-am dat și i-am întărit această mai înainte numită seliște, anume Unchetești, deasupra Nistrului, mai sus de Cuhărești, să-i fie lui dela Noi uric și cu tot venitul, lui și copiilor lui și surorii lui, Nastei, și nepoților lui și strănepoților lui și răstrănepoților lui și întregului neam al lui, cine i se va alege mai deaproape, nestricat niciodată, în vecii vecilor.

Iar hotarul acestei seliști să fie după vechiul hotar, pe unde din veacul veacului au umblat.

Și la aceasta este credința Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, și credința preaiubiților fii ai Domniei mele, Alexandru și Bogdan Vlad, și credința boierilor noștri. credința panului Vlaicul, pârcălab de Orhei, și credința fiului său, pan Duma, credința panului Zbiarea, credința panului Hrană vornic, credința panului Iuga, credința panului Neag, credința panului Gangur, credința panului Hărman, credința panului Gherman și credința panului Oană, pârcălabi de Cetatea Albă, credința panului Ivașcu și credința panului Maxin, pârcălabi de Chilia, credința panului Dajbog, pârcălab de Neamț, credința panului Fete Gotcă, credința panului Dragoș, credința panului Micotă, pârcălab de Cetatea Nouă, credința panului Iațcu Gudici, credința panului Ștefui dela Hotin, credința panului Dragoș spătar, credința panului Chiracol vistiarnic, credința panului Ieremia postelnic, credința panului Ion ceașnic, credința panului Petru postelnic, credința panului Grozea comisul și credința tuturor boerilor noștri moldoaeni mari și mici.

Iar după viața noastră, cine va fi Domn Țării noastre

moldoveneşti, sau din copiii noştri sau din neamul nostru sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat şi i-am întărit, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă şi pentru că şi l-a cumpărat pentru ai săi drepţi şi curaţi bani.

Iar spre mai mare tărie şi înputernicire a acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru boier, panului Tăutul logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o atârne cătră această carte a noastră.

A scris, în Suceava, Ion, fratele lui Luca, în anul 6991, luna Octomvrie 17 zile.

Pergament cam stricat la îndoituri şi cu pecetea pierdută, în colecţiunea mea. Verso : „pe Unchiteşti, pe tot sat Uncheteştii dela Ştefan Vodă din let 6991 Oct. 17". L-am citat şi în M. Costăchescu, Doc. Mold. în Şt. M. 2 p. 704.

Este vorba de satul Unchiteşti, din comuna Cuhureşti, judeţul Soroca[1], aşezat aproape de malul Nistrului[2]. Işi are numele dela vechiul boer, Dan Uncleata sau Uncheata, care apare încă din 6929 (1421), de sub Alexandru cel Bun, şi până în 6944 (1436) Septemvrie 19[3]. Işi avea aşezarea la Zubreuţi, pe Prut, cum se vede din uricul din 6937 (1429) Iunie 19, prin care Alexandru cel Bun îi întăreşte mai multe sate[4]. Fratele său se numea Tatomir[5]. Ivaşco Unchetici, din uricul din 6945 (1437) Fevruarie 24, este poate fiul său[6], şi Vasco Uncheat, din 1483 Octomvrie 17, va fi fiind fiul acestuia.— In jos de Unchiteşti, întocmai cum arată uricul, este satul Cuhăreşti, numit azi Cuhureşti de sus şi de jos[7]. Satul este foarte vechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. In uricul din 6945 (1437) Dechemvrie 20 era al lui Mihail dela Dorohoi[8]. Ruşii îl numesc Cugurestî. Poate e acelaş radical cu cel din Co-

1 Ind. stat. p 542, 811 ; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 219.
2 Harta Basarabiei de Nour.
3 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 284, 488 rândul 15.
4 Ibid. 1 p. 279-284; 2 p. 701-702, 884.
5 Ibid. 1 p. 142, rândul 7.
6 Ibid. 1 p. 508, rândul 6.
7 Ind. stat. p. 341, 538; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 80 ; Harta Basarabiei cit.
8 M. Costăchescu cit. 1 p. 541, rândul 16-17, p. 550-551.

gurlui, Cugurlui. — Onică Muşat vornicul este cunoscut. El cumpără în 6984 (1476) Mai 22 dela Şteful pitariul, nepotul lui Iacuş vistiarnicul, seliştea Poprincanii, la Jeţia, între Posadnici şi Cârniceani, la Tihova[1]. Nu cumva este totuna cu Muşat, uneori pârcălab de Hotin, care apare în divanul lui Ştefan cel Mare, începând din Martie 1491[2] şi până în 7004 (1496) Ianuarie?[3]. Intr'un uric din 7077 (1569) Mai 20, dela Petru Voevod, aflăm unii urmaşi ai lui Onică Muşat vornic[4]. Asemenea într'unul dela Miron Barnovschie Voevod, din 7126 (1618) Ianuarie 18[5]. Aici e vorba chiar de satul Unchiteşti.

Uricul este foarte inportant, căci ne arată străvechile aşezări dela Nistru.

34.

1487 Octomvrie 9.

Stefan Voevod întăreşte lui Radul Cârlig şi fratele său, Bica, satul Mohila, pe Bârlad, cumpărat, drept 40 zloţi tătăreşti, dela Maruşca, fata lui Tălpig.

„Suretul uricului dela Ştefan Vodă din vlet 6995 Oct. 9.

Venit-au înainte noastră şi înainte boerilor noştri mari şi mici Maruşca, fata lui Tălpig, şi de a ei bună voe, de nime sâlită nici asuprită, ş'au vândut a eai driaptă ocină şi moşie, dintr'al său drept uric, un sat pe Bârlad, anume Mohila. Acesta satu l-au vândut slugii noastre, Radului Cârlig, şi fratelui său, Bica, drept 40 zloţi tătărăşti. Şi s'au sculat sluga noastră, Radul Cârlig, şi au dat toţi banii deplin, ci scriu mai sus, în mânuli Maruşcăi, fata lui Tălpig, înainte noastră şi a tuturor boerilor noştri.

Şi Noi vădzind între dânşii de a lor bună voe tocmală şi deplină plată şi dela Noi am dat şi am întărit slugii noastre, Radului Cârlig, cu uric de întăritură, cu acel sat, anume Mohila, pe Bârlad, ca să-i hii dela Noi moşie cu tot venitul şi ficiorilor lui tocma şi nepoţilor şi strănepoţilor şi împrăş-

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 208.
2 Ibid. 1 p. 462.
3 Ibid. 2 p. 90, 530.
4 Ghib. Isp. 1¹ p. 122-123.
5 Ghib. Sur. 9 p. 104.

tieţilor şi a toată săminţie lui, ce s'ar alege mai aproapi, neruşiită nici odată, în veci.

Şi hotarul acelui sat dispre toati părţile, pe hotarul cel vechiu, pe unde au înblat din veci.

Un suret din întâia jumătate a veacului al XVIII-lea, în colecţia mea. Un suret cu exact acelaş cuprins a fost publicat în Ghib. Sur. 18 p. 80-81. O còpie se află în Ghib. Sur. ms 26 p. 482.

Nu pot identifica satul Mohila, de pe Bârlad. Un sat, „în gura Horăeţii pe Bârlad, anume Movila, unde au fost jude Bora", în trupul Zorlenilor, este pomenit într'un document dela Ştefan cel Mare, din circa 1488[1], dar aici sânt alţi proprietari: urmaşii lui Ion Julici, ce avea uric dela Ilie şi Ştefan Voevozi, vând neamului Frunteş. In uricul din 1487 Octomvrie 9 va fi fiind vorba de un sat, ce şi-a schimbat numele. Cel de Mohila îşi are numele dela o movilă[2].—Neamul lui Tălpig este întru câtva cunoscut. Intr'un uric din 7001 (1493) Martie 15 se vorbeşte despre Petrea şi fratele său, One, şi surorile lor, Magoşa şi Stanca şi Măruşca şi Neagşa, fiii lui Dingă Tălpigeanul, nepoţii lui Toader, fratele lui Petru Tălpig, cari vând din uricul bunilor lor, Toader şi Petru Tălpig, satul Tăveştii, la ezerul de pe Crasna[3].— Pentru Cârlig să se cp. visternicul Toader Cârlig, pomenit într'un document dela Ştefăniţă Voevod, şi care stăpânea a cincia parte din satul Briţcani, cumpărată dela Sârghii şi fratele lui, Ionaşco, şi deosebit pe a zecea parte din jumătate de sat, de către răsărit, cumpărată dela Pănăşoae, şi încă jumătate din a cincia parte din jumătatea satului, de către răsărit, cumpărată dela Magdalina, fata lui Iacob, şi părţile din acea jumătate de sat, cumpărate dela Crâstea şi dela Dragoş, asemenea şi o parte din Cârligi şi Bârgăuani, dela ţinutul Neamţului[4]. Neamul este vechiu în Moldova.

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 364-366.

2 Numele este foarte răspândit în toată ţara [Ind. stat. p. 660]. Cp. documentul din 6942 (1434) [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 399-400. Asemenea ibid. 2 p. 920].

3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 18-21. Cp. Tălpigeni, în com. Boţeşti, jud. Fălciu [Ind. stat. p. 163, 790] şi Tălpigi, în com. Negrileşti, jud. Tecuci [ibid. p. 359, 790].

4 Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 8, fila 112; M. Costăchescu cit. 2 p. 86; Cp. Cârligi, jud. Roman [Ind. stat. p. 297, 494], etc.

35.

Suceava. 1488 Ianuarie 12.

Stefan Voevod întăreşte lui popa Ivul şi vărului său, Manciul, jumătate din satul Tetereşti, din Cârligătură. Se arată hotarul.

† мл(с)тїю бж҇їєю, мы стефа(н) <воєвода, г(с)п)д)ръ земли> мо(л)давскои, знаменито чини(м) и(с) си(м) листо(м) наши(м) въсѣ(м), кто на нє(м) възритъ или єго чтȣчи ȣс<лиши(т), ѡже то>ти исти(н)нїи наши слȣги, по(п) ивȣлȣ и племе(н)ни(к) єго, ма(н)чюлȣ, с<лȣжили на(м) право и в>ѣрно. тѧм, мы видѣвше и(х) правȣю и вѣрною слȣ(ж)бȣ до на(с), жаловали єсми ихъ ѡсо<бною нашею мл(с)тїю, дали> и потвръдили єсми и(м), ȣ нашеи земли, оу мо(л)давскои, и(х) пра<вою ѡтнинȣ>, село на крълигътȣрѣ, на имѣ половина ѡ(т) тодерещи, вишне<а> ча(ст), ѡ(т)<къ>[1] арпъш<ещїи арпашеви, како> да є(ст) и(м) ѡ(т) на(с) оури(к) и съ въсемъ доходо(м) и(м) и дѣте(м) ихъ, равно <и оунȣчато(м) и(х) и праоунȣ>чато(м) и прашȣрѧто(м) и(х) и въсем(ѵ) рѡ(дȣ) ихъ, кто сѣ и(м) извере(т) наи <ближнїи, непорȣшено николиже, на вѣкы>. а хота(р) тои половина село ѡ(т) а(н)дрѣ поче(н)ше, ѡ(т) старого става на ст<олпъ, а ѡ(т) стол(п) на д>рȣгїи ста(в), а ѡ(т) толѣ на дрȣгїи сто(л)пȣ, по више конопли, та ѡ(т) <толѣ на виногра(д) . . . .[2]> а ѡ(т) толѣ на сто(л)пȣ наи[3] краи рѣдю моги(л) дȣ(п)ната (?), а ѡ(т) и(н)ши(х) сторон<ъ, по с>таромȣ хотарȣ, кȣда извѣкка ѡживали. а на то є(ст) вѣра нашего г(сд)ва <вышеписаннаго, мы стефана воєво>ди и вѣра прѣвъзлюблени(х) сн҇ѡ(в) г(сд)ва ми, алеѯандра и бо(г)дана влада, и вѣра <боѧръ н>аши(х), вѣра пана збїари, вѣра пана нѣга, вѣра пана дȣми, вѣра пана <гангѵра, вѣра пана драгоша дворника>, вѣра пана хърмана, вѣра пана да(ж)бога, вѣра пана ꙗцка гȣдича, вѣра пана щефȣла хоти(н)ского, вѣра пана микота и рѣцеша, пъркала<би ѡ(т) нѣмца, вѣра пана андреика чорторовского>, вѣра пана грозѣ микотича, вѣра <пана>[4] секаръ, пъркалаба новогра(д)ского, вѣра пана клънъѡа спътара, вѣра пана бо(л)дора вистѣрника, <вѣра пана андреика чашника, вѣра пана мате>а сто(л)ника,

1 къ lipseşte.
2 Cu textul din paranteză lipsesc cam 20 litere.
3 Sic.
4 In original lipseşte.

вѣра пана еремїа постелника, вѣра пана ша(н)дра <комиса и вѣ>ра ȣси(х) боꙗрь наши(х) мо(л)давски(х) велики(х) и мали(х). <а по наше(м) животѣ, кто бȣде(т) г(с)п(д)рь нашеи земли молда(в)скои> ѡ(т) дѣ<теи> наши(х) или ѡ(т) наше(г) родȣ или па(к) бȣ(д) кого (бь)[1] избере(т) г(с)п(д)ремь бити нашеи земли мо(л)давскои, то(т) що би и(м) непорȣши(л) наше<го> даанїа и потврь<жденїа, али що би> ѹтврьди(л) и ȣкрѣпи(л), за нȣже есми и(м) дали и потврьдили, за и(х) правȣю слȣжбȣ и за що е(ст) и(х) правое ѡ(т)нинȣ. а на бȣ(л)шее прѣпо(ст) и потврьжденїе томȣ вьсемȣ ви<шеписанномȣ, вѣ>лѣли есми нашемѵ вѣрномѵ панѵ, тьѵтȣлȣ логофетȣ, писати и нашȣ печа(т) привѣсити к семѵ листȣ нашемȣ. писа <тоаде(р) оу сȣча>вѣ влто ѕцҁѕ ге(н) ві.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceste adevărate slugi ale noastre, popa Ivul şi vărul său, Manciul, ne-au slujit nouă drept şi credincios. De aceia, Noi văzându-i pe dânşii cu dreaptă şi credincioasă slujbă către Noi, i-am miluit cu osebita noastră milă, le-am dat şi le-am întărit, în Ţara noastră, în Moldova, dreapta lor ocină, satul din Cârligătură, anume jumătate de Todereşti, partea de sus, de către Arpăşeştii lui Arpaş, ca să le fie lor dela Noi uric şi cu tot venitul, lor şi copiilor lor, asemenea şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine li se va alege mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestei jumătăţi de sat, începând dela Andrea, din heleşteul cel vechiu, la stâlp şi dela stâlp, la alt heleşteu şi de acolea la alt stâlp, mai sus de cânepişte, şi de acolea la vie . . . . şi de acolea la stâlp, la marginea Readiului, o movilă prăbuşită[2], iar de către alte părţi, după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod şi credinţa preaiubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Zbiarea, credinţa panului Neag, credinţa panului Duma, credinţa panului Gangur, credinţa pa-

1 E scris deasupra.
2 După suretul cel vechiu.

nului Dragoş vornic, credinţa panului Hărman, credinţa panului Dajbog, credinţa panului Iaţcu Gudici, credinţa panului Şteful dela Hotin, credinţa panului Micotă şi Reaţeş, pârcălabi de Neamţ, credinţa panului Andreica Ciortorovschi, credinţa panului Grozea Micotici, credinţa panului Secară, pârcălab de Cetatea Nouă, credinţa panului Clănău spătarul, credinţa panului Boldor vistearnicul, credinţa panului Andreica ceaşnicul, credinţa panului Matei stolnic, credinţa panului Ieremia postelnic, credinţa panului Şandru comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre Moldovei din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu le strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că li-am dat şi li-am întărit, pentru a lor dreaptă slujbă şi pentru că le este lor dreaptă ocină.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire a acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, lui Tăutul logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o atârne către această carte a noastră.

A scris Toader, în Suceava, în anul 6996 Ianuarie 12.

Pergament foarte stricat, lipit pe pânză, cu pecetea pierdută, a fost al d-lui Ghibănescu, iar azi e la Fundaţiunea Regele Ferdinand I, Iaşi. Verso data greşită 6966 Ghen. 12, din pricina neînţelegerii de către scriitorul nou a semnului ҁ (= 90). O fotografie e în colecţia mea. Se află şi un suret, iscălit de Dumitrachi Neculce. Aici se spune că originalul este la vornicul Şerban. Suretul este făcut într'o vreme, când originalul era în o stare mai bună. După el am complectat unele lipsuri mai sus. A fost publicat cu unele lipsuri în Ghib. Sur. 18 p. 84-86.

Este vorba de un sat, Todereşti, azi în trupul moşiei Chilişoaia, din judeţul Iaşi[1]. E pomenit întăia oară în uricul din 6964 (1456) Fevruarie 18[2], când era în stăpânirea protopopei Ioil şi a fiului său, pan Giurgiu. Işi are numele dela un străvechiu Toader[3]. Alături sânt şi Hărpăşeştii, în comuna Popeşti, ju-

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în Şt. M. 2 p. 574.
2 Ibid. 2 p. 569, rândul 11, p 573.
3 Sate cu numele Todireni sânt în jud. Botoşani, Fălciu, Roman [Ind.

deţul Iaşi[1]. Satul este pomenit şi în 6964 (1456) Fevruarie 18, în stăpânirea protopopei Ioil şi a fiului său, Giurgiu gramaticul[2], şi mai târziu[3]. Işi are numele dela un străvechiu Arpaş, pomenit în 1456 Fevruarie 18 şi după care am complectat locul stricat în uricul din 1488 Ianuarie 12.

Popa Ivul şi vărul său, Manciul, sânt necunoscuţi altfel. Dacă nu-s din acelaş neam cu protopopa Ioil şi Giurgiu gramaticul, atunci satele îşi schimbau proprietarii *uneori* destul de des şi în veacul al XV-lea.

Documentul este inportant şi pentru reconstituirea vechiului ţinut al Cârligăturii.

36.

1489 Ianuarie 9.

Ştefan Voevod întăreşte hotarul satului Petricani.

„Suret depe o hotarnică veche a Domnului Ştefan Vodă, din let 6997 ghenarie 9, — scris suretul de Simeon uricariu şi încredinţat şi de Evloghie tălmăcitoriu, că este adevărat tălmăcit — în care scrie că hotaru satului acestuia <Petricanilor> să începe din potriva locului, din dealu despre Lăpuşna, şi merge la fântâna mare, despre târgul Lăpuşna, care merge la ruptura din sus, şi merge margine în sus faţa Lăpuşnii şi tot margine faţa Lăpuşnii, până ce hotărăşte cu Dragomireştii şi cu Bujorul şi de acolo să întoarce faţa Bujorului în giosu, din vale de movila Petricăi hotar, şi de acolo merge tot faţa Bujorului, în potriva rupturii Bujorului, într'o buză de pisc este hotar şi de acolo taie piste deal de la Soci şi muchie dialului, din deal de Soci este hotar şi merge drept în movila lui Fulger şi merge dialul în gios, unde este hotar Bujorului, şi loveşte în coastile Bobicenilor şi Bobicenii trec tot dialul în gios, până în potriva hotarului din gios de lac, este hotar, în potriva hotarului din dialu, şi atâta este hotaru Petricanilor înpregiur".

---

stat. p. 63, 161, 301, 798], Todireşti sânt în jud. Baia, Bălţi, Tighina, Vaslui [ibid. p. 38, 43, 368, 399, 798, 799]. Pentru trecut cp. uricul din 6908 (1400) Fevruarie 11 [M. Costăchescu cit. 1 p. 31, rândul 14, p. 34-35]; în 6947 (1439) Martie 12 [ibid. 2 p. 32, rândul 1, p. 34].

1 Ind. stat. p. 199, 601.

2 M. Costăchescu, cit. 2 p. 569, rândul 5, p. 572-573.

3 Ibid.

Suretul — hotarnică de mai sus este extras din hotarnica Petricanilor, ţinutul Lăpuşnii, din 1791 Dechemvrie 21, care se păstrează în Arhiv. Stat., Chişinău. A fost publicat de L. T. Boga, Doc. Basarabene 4 (1929) p. 12, după care îl dau şi eu.

Este vorba de un sat Petricani, fost în judeţul Lăpuşna, lângă Bujor, Boghiceni şi Lăpuşna, pe valea Lăpuşnei[1]. Să nu se confunde cu satul Petricani, tot în judeţul Lăpuşna, la nord de Chişinău, pe apa Bâcului[2]. Nu ştiu cine era stăpânul satului în 1489 Ianuarie 9. Işi are numele dela un Petrică. Movila lui Petrică din hotarnică aminteşte pe vechiul stăpân[3]. — Lăpuşna este vale şi pârău, dincolo de Prut[4]. Este pomenită încă din circa 1429-1432 Aprilie 10[5]. Apoi în 6939 (1431) Iulie 31[6], în 7008 (1500)[7]. — Târgul Lăpuşna este satul cu acest nume, din judeţul Lăpuşna[8]. Apare şi el încă din 6962 (1454) August 25[9]. Apoi în 6964 (1456) Iunie 29[10], în 6968 (1460) Iulie 3[11], în 6978 (1470) Apriie 1[12], etc. Numele pârăului şi al târgului, azi sat, este foarte vechiu. Era cred şi în veacul al XIV-lea[13]. — Dragomireştii ca nume de sat nu mai este azi. A fost însă lângă Bujor, după

1 Harta Basarabiei, de Nour.

2 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 164; Harta Basarabiei cit.

3 Satele cu acest nume sânt în jud. Dorohoi şi Neamţ [Ind. stat. p. 147, 251, 693]. Pentru trecut cp. documentul din 6955 (1447) August 22, pentru satul dela Neamţ [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 288, rândul 17, p. 291] şi cel din 7000 (1492) Noemvrie 24 şi din 7009 (1501) Aprilie 25, pentru cel dela Dorohoi [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 510, 514; 2 p. 181 ; M. Costăchescu cit. 2 p. 291].

4 Arbore, Dicţ. cit. p. 134.

5 M. Costăchescu cit. 1 p. 254, rândul 8, 9, 13, p. 256-257. Vezi mai sus p. 115, rândul 15, p. 116-117.

6 M. Costăchescu cit. 1 p. 325, rândul 8.

7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 179; cp. M. Costăchescu cit. 1 p. 101, 124, 235, 254, 256, 257, 325, 326, 429, 432, 465 ; 2 p. 100, 350. Cp. Lopaşna, Lopuşna, ibid. 2 p. 915. Vezi mai sus p. 115-117, documentul din 6990 (1482) August 10.

8 Ind. stat. p. 218, 622 ; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 134; Harta Basarabiei cit.

9 M. Costăchescu cit. 2 p. 508, rândul 16, p. 511.

10 Ibid. 2 p. 789, rândul 8, 9.

11 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 273.

12 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 144.

13 Cp. Lăpuş în jud. Someş [Ind. stat. p. 337, 622], Lăpoşelu, în jud. Buzău [ibid. p. 79, 622], Lăpuşani, în jud. Muscel [ibid. p. 241, 622], Lăpuşel, în jud. Satu-Mare [ibid. p. 309, 622], Lăpuşnic, în jud. Hunedoara şi Severin [ibid. p. 188, 325, 622], Lăpuşnicel, în jud. Severin [ibid. p. 326, 623], Lăpuşnicul Mare, în jud. Caraş [ibid. p. 93, 623], Lăpuşteşti, în jud. Cluj [ibid. p. 112, 623].

arătările hotarnicei din 1489 Ianuarie 9. Este poate satul pomenit în 6945 (1437) Dechemvrie 20 sub: село по(д) лѫжко(м), где драгомирѫ сиди(т), între satele lui Mihail dela Dorohoi[1]. Cred aceasta cu atât mai mult, cu cât după el e arătat: satul în vale pe Prut, Itovoeşti. Satul îşi are numele dela un Dragomir[2] şi era poate şi în veacul al XIV-lea. — Bujorul este satul din judeţul Lăpuşna[3]. Aici şi pârăul şi valea Bujorului[4]. Pârăul l-am întâlnit pomenit şi în documentul din 6990 (1482) August 10[5]. — Socii sânt un sat, pe care azi nu-l mai găsim ca nume[6].—Bobicenii este satul Boghiceni, din acelaş judeţ Lăpuşna[7]. Este un sat străvechiu, care îşi are numele dela un Boghiciu[8].

---

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 541, rândul 10-11, p. 548.

2 Sate cu acest nume sânt multe. Se întâlnesc în jud. Dâmboviţa, Maramureş, Neamţ, Severin, Tutova şi Ilfov [Ind. stat. p. 131, 222, 251, 325, 393, 394, 207, 554]. Pentru trecut cp. satul unde a fost Dragomir Mândrici, în uricul din 6945 (1437) Dechemvrie 20 [M. Costăchescu cit. 1 p. 541, rândul 6-7, p. 545]; podul lui Dragomir Brănişteariul, în 6908 (1400) August 4 [ibid. 1 p. 41, rândul 7, p. 43], în 6966 (1458) Aprilie 12 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 10-12], în 6996 (1488) Aprilie 4 [ibid. 1 p. 342-344], în 6954 (1446) Martie 11 [M. Costăchescu cit. 2 p. 251, rândul 5, p. 258-260], în 7007 (1499) Noemvrie 23 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 153-155], în 6955 (1447) August 22 [M. Costăchescu cit. 2 p. 288, rândul 19, p. 290], în 6962 (1454) Dechemvrie 8 [ibid. 2 p. 517, rândul 3, p. 520], etc. Cp. ibid. 2 p. 840, pentru Dragomir; cp. Dragomir, ce avea sat la Cobâle, în 6945 (1437) Fevruarie 7 [în Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9[1] (1932-1933) p. 202-203].

3 Ind. stat. p. 219, 476; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 39. Aici satul se numeşte Bujoara; Harta Basarabiei de Nour.

4 Arbore, Dicţ. cit. Sate cu acest nume se găsesc în jud. Severin, Covurlui, Dolj, Teleorman. Vlaşca [Ind, stat. p. 323, 123, 141, 366, 413, 476].

5 Vezi mai sus p. 115, rândul 20, p. 117.

6 Cp. ca nume Socii din jud. Bacău, Baia, Neamţ, Bălţi [Ind. stat. p. 32, 38, 253, 252, 43, 765]. Pentru trecut cp. uricul din 6936 (1428) Aprilie 22 [M. Costăchescu cit. 1 p. 209, rândul 19, p. 212]; asemenea în circa 1436-1442 [ibid. 2 p. 114, rândul 3, p. 115-116]; în 7056 (1548) Aprilie 7 [ibid. 2 p. 123, 331]; circa 1522 [ibid. 2 p. 125; N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 211]; în 7180 (1672) Aprilie 29 [M. Costăchescu cit. 2 p. 243]; 6960 (1452) Septemvrie 10 [ibid. 2 p. 412, rândul 6, 414]; în 6936 (1428) Iulie 11 [Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9[1] (1932-1933) p. 200].

7 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 32; Ind. stat. p. 219, 460; Harta Basarabiei de Nour.

8 Cp. Bogheni, în jud. Bălţi [Arbore, Dicţ. geogr. cit. p. 31], Boghiţa [ibid. p. 32], Bogheştii de jos şi de sus, în jud. Tecuci [Ind. stat. p. 360, 460], Boghia, în jud. Vâlcea [ibid. p. 408, 460], Boghicea, în jud. Roman [ibid. p. 299, 460], Bobiceşti, în jud. Romanaţi [ibid. p. 304, 457]. Cp. Boghiu, Boghian, ca nume de persoană.

37.

Suceava. 1489 Ianuarie 16.

Stefan Voevod întăreşte lui Mihul Ciocan jumătate din satul Fedeşti, cumpărată, drept 50 de zloţi tătăreşti, dela Lazea şi Mihul, fiii lui Ivan Ciumalea, şi verii lor, Sima, Ivan şi Maria, fiii lui Toader Ciumalea.

† мастїю бж҃їею, мы стефан воевода, гспдрь земли молдавскои, знаменито чиним и сим листом нашим въсѧм, кто нан оузрит или его чтоучи ȣслышит, ѡже прїидоша прѧд нами и прѧд оусими нашими молдавскими боꙗре наши слоуги, лазѧ и братъ его, михоул, сн҃ве ивана чюмалѣ, и племеници их, сима и брать его, иван, и сестра их, марїе, сн҃ве тоадера чюмалѣ, по их доброи воли, неким непоноужени, а ниприсиловани и продали свою правою ѡтнноу и ⟨дѣди⟩на и испривилїа деда их, ивана дрочича, щo имал ѡн ѡт деда нашего, ѡт алеѯандра воеводи, половина село ѡт федещи, част ѡт поле, та ⟨продал⟩ слȣѕи нашемоу, михоул чокан, за н҃ злат татарских. и оуставше слоуга наш, михоул чокан, та заплатил оуси тоти пинѣзи, н҃ злат, оу рȣки лазѧ и братȣ его, михȣл, и племеником их, сими, и братȣ его, иванȣ, и сестри их, мърїи, прѧд нами и прѧд нашеми боꙗре. ино ми видѣвше их доброи воли и токмеж и полною заплатȣ, а ми и ѡт нас есми дали и потвръдили слȣѕи нашемȣ, михȣл чокан, тотоу половиноу ѡт село федещи, част ѡт поле, да ест емоу ѡт нас оурик и съ въсем доходѡм емȣ и дѣтим его и оунȣчатом и прѣоунȣчатом его и прѣщȣрѣтом его и въсемȣ родȣ его, кто сѣ емȣ изберет наиближнїи, непорȣшено николиже, на вѣкы. а хотар тои половини част ⟨да ест половина ѡт всего хотара⟩. а на то ест вѣра нашего гсдва вышеписанаго, ми стефана воеводи, и вѣра прѣвъзлюбленних снѡв гсдвами, алеѯандра и богдана влада, и вѣра боꙗр наших, вѣра пана ⟨звїари⟩, вѣра пана нѧг, вѣра пана дȣма, вѣра пана гангȣра, вѣра пана драгоша дворника, вѣра пана хръмана, вѣра пана ꙗцка хȣдича, вѣра пана дажбога, вѣра пана щефȣла паркалаба хотинского, вѣра пана микотѣ и пана рѣцеша, паркалаби ѡт нѣмца, вѣра пана андреика чорторовского, вѣра пана грозѧ, паркалаба ѡрхеиского, вѣра пана грозѧ, паркалаба новоградского, вѣра пана клънъȣ спътарѣ, вѣра пана болдȣра вистѣрника, вѣра пана еремїа постелника, вѣра пана андреика чашника, вѣра пана шандра комиса и вѣра

ȣсиχ боꙗр нашиχ молдавскиχ великиχ и малиχ. а по нашем животѣ, кто бȣдет гспдрь нашеи земли ѡт дѣтеи нашиχ или ѡт нашего родȣ или пак бȣдкого бъ изберет гспдрем бити нашеи земли молдавскои, тот би емȣ непорȣшил нашего дааніа и потврьжденіа, алиби емȣ ȣтврьдил и ȣкрѣпил, занȣже есми емȣ ȣкрѣпили и потврьдили, за его правȣю слȣжбȣ и за що ѡн соби кȣпил на свои правїи пинѣзи. а на болшее крѣпѡст и потврьжденїе томȣ вьсемȣ вышеписаномȣ, велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ панȣ, тьȣтȣлȣ логофетȣ, писати и нашȣ печат привѣсити к семоу листоу нашемоу. писал тоадер, ȣ сѡчавѣ, вьлѣто ѕцч҃з мсца ген ѕі.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni slugile noastre, Lazea şi fratele său, Mihul, fiii lui Ivan Ciumalea, şi verii lor, Sima şi fratele său, Ivan, şi sora lor, Marie, fiii lui Toader Ciumalea, de a lor bună voie, de nimeni nesiliţi şi nici asupriţi şi au vândut a lor dreaptă ocină şi moştenire şi din privilegiul bunului lor, Ivan Drocici, ce el a avut dela bunul nostru, dela Alexandru Voevod, jumătate din sat, din Fedeşti, partea dela câmp, acesta au vândut-o slugii noastre, lui Mihul Ciocan, drept 50 zloţi tătăreşti.

Şi sculându-se sluga noastră, Mihul Ciocan, a plătit toţi aceşti bani, 50 de zloţi, în mânele lui Lazea şi a fratelui său, Mihul, şi a verilor lor, Sima şi a fratelui său, Ivan, şi a surorii lor, Măriei, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri.

De aceia, Noi văzând a lor bună voie şi tocmeală şi plină plată şi Noi şi dela Noi am dat şi am întărit slugii noastre, lui Mihul Ciocan, această jumătate de sat, Fedeşti, partea dela câmp, să fie lui dela Noi uric şi cu tot venitul lui şi copiilor lui şi nepoţilor şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine i se va alege mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestei jumătăţi parte să fie jumătate din tot hotarul.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubiţilor fii ai Domniei mele,

Alexandru şi Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Zbiarea, credinţa panului Neag, credinţa panului Duma, credinţa panului Gangur, credinţa panului Dragoş vornic, credinţa panului Hărman, credinţa panului Iaţcu Hudici, credinţa panului Dajbog, credinţa panului Şteful, pârcălab de Hotin, credinţa panului Micotă şi pan Reaţeş, pârcălabi de Neamţ, credinţa panului Andreica Ciortorovschi, credinţa panului Grozea, pârcălab de Orhei, credinţa panului Grozea, pârcălab de Cetatea Nouă, credinţa panului Clănău spătar, credinţa panului Boldur vistiarnic, credinţa panului Ieremia postelnic, credinţa panului Andreica ceaşnic, credinţa panului Şandru comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu le strice dania noastră şi întăritura, ci să-i întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am întărit şi i-am înputernicit, pentru a lui dreaptă slujbă şi pentru că el şi-a cumpărat drept ai săi bani.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire a acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, lui Tăutul logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Toader, în Suceava, în anul 6997, luna Ianuarie 16.

Pergament, cu pecetea pierdută, se afla în 1909 la răzeşul Obreja, din satul Ţifu, din judeţul Tutova, de unde l-a publicat Ghib. Sur. 7 p. 165-167 şi după care îl dau şi eu. Un regest cu data 6997 Ghenar 6 se află la Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 3, fila 79 v. şi în care e vorba de o pâră între răzeşii de Fedeşti, dela ţinutul Fălciului, şi banul Ioniţă Lambrino, pentru părţi din acelaş hotar.

Este vorba de satul Fedeşti, din comuna Banca, judeţul Tutova[1]. A fost însă în judeţul Fălciu. La 1803 o parte din „Fideşti" era a medelnicerului Constantiu Lambrino[2]. Işi are numele dela un străvechiu Fedea. Era şi în veacul al XIV-lea. — Mihul Ciocan poate e acelaş cu Ciocan, nepotul

1 Ind. stat. p. 390, 565; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 189; Harta stat. major, planşa Fălciu, 1 : 100.000.
2 Uricarul 8 p. 247.

lui Vlaşin, şi care împreună cu acesta cumpără în 7003 (1495) Martie 15, dela Costea Orâş, a treia parte din satul Argişani, pe Prut[1]. — Ivan Ciumalea şi Toader Ciumalea erau fiii lui Ciumalea. O femeie, Ciumuleasa din Cobâle, apare într'un document din 6948 (1440) Noemvrie 12[2]. Un Ciumalevici, trăitor sub Alexandru cel Bun, e pomenit în 6999 (1491) Ianuarie 17[3]. — Ivan Drocici era bun — cred străbun — vânzătorilor jumătăţii satului Fedeşti, din 1489 Ianuarie 16, prin fiica sa, măritată cu Ciumalea. — Uricul dela Alexandru cel Bun e necuuoscut.

38.

1489 (?) Martie 15.

Stefan Voevod întăreşte Anuşcăi şi Muşei satul Drăgeştii, pe Cobâle, luat schimb dela fratele lor, Coste Tudor, şi nepoţii săi, drept parte de Triabăş, vândut de aceştia Neagşei, jupâneasa lui Isac visternicul.

„Noi Stefan Vvod. Cu mila lui Dumnezeu Domnu Ţării Moldavviei. Adică au venit înaintea noastră Coste Tudora[4], ficiorul[5] lui Mihul Tudora, nepotu[6] Petrii Tudorii, cu nepoţii săi de frate[7], Ivanco şi cu surorile sale, cu Olăşcoae şi cu Drăgălina, ficiorii Jurjii Tudora, şi Isacu şi Silion şi Niacşa şi Drăgălina, ficiorii lui Ivan Tudora, de a lor bună voe s'au tocmit cu surorile <lui>[8], Costea Tudora, cu mătuşa lui[9] Ivanco[10] şi Olăşcoae şi Drăgălina, ficiorii Jorjii Tudora, şi

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 75-77 ; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt M. 2 p. 415; ibid. p. 412, rândul 7, satul Ciocăneşti, pe Prut, într'un document din 6960 (1452) Septemvrle 10.

2 M. Costăchescu, cit. 2 p. 73, rândul 9, p. 75.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 456 : ѡт мѫрѹшка, ѡт жени чюмалевича. Maruşca e Ciumuleasa din Cobâle. Dela acest neam îşi au numele satele Ciumăleşti şi Ciumuleşti [M. Costăchescu cit. 2 p. 75, 898], pomenit, cel de pe Sireti, încă din 6953 (1445) Fevruarie 18 [ibid. 2 p. 211, rândul 15, p. 212, rândul 11, p. 214] şi apoi în 6961 (1453) Iunie 20 [ibid. 2 p. 472, rândul 8, p. 475].

4 In còpie : Coste, Tudora.

5 In còpie : ficiorii.

6 In còpie : nepoţii.

7 In còpie : fraţii, confundându-se братаничеве cu брати.

8 In còpie lipseşte.

9 In còpie : mătuşă sa.

10 In còpie : Ivan.

mătuşe a lui Isac şi a lui Silion şi a Niacşii şi a Drăgălinii, ficiorii lui Ivan Tudora, anume <cu>[1] Anuşca şi Muşe, şi au dat Coste Tudora şi cu toţ nepoţii săi de frate[2] pentru partea lor de Triabăş, pe deamândoaă părţile de Triabăş, pentru parte lor din fântână, tot, ce-au vândut ei acel sat acei fiiastre, Niacşe, fata unui vornic (şi nu se ştie că-i rupt) giupâniasa lui Isac visternicului, iar ei au dat un sat, anume Drăgeştii pre Cobâle Anuşcăi <şi Muşei>[3].

Iar Noi dacă am văzut că au făcut schimbu de bună voie denainte noastră, aşijdire i-am dat şi i-am întărit pre Anuşca şi pre Muşa, ce mai sus scrie acel satu Drăgeştii pe Cobâle".

„Această scrisoare s'au scos din uricul cel bătrân, carile iaste pre mâna Mihalcii, nepotul lui Istratie, când am avut pâră cu Iacob pentru heleşteu şi l-am tăet".

Dau documentul de mai sus aşa cum se află în „Condica de scrisorile moşii Drăgeşti, ce este pe Sâretiu, la ţinutul Romanului, scrisă de Teodor Gaşpar, serdar şi condicar de divan, Iaşi 1828 Nov. 20", condică care se găseşte la Fundaţiunea Regele Ferdinand I, Iaşi, donată de familia profesorului universitar din Iaşi, Climescu. In còpie data e 6907 Martie 15. Data 1489 e *presupusă* de mine, ca fiind conrespunzătoare lui 6997 = ѕцçѕ. In original ç va fi fost şters sau nu va fi fost înţeles, ca şi în alte cazuri, de traducător. Persoanele din document trăesc tocmai în această vreme, cum vom vedea mai jos. Còpia are şi alte defecte, pe care am căutat să le înlătur, după alte documente.

Iată care este neamul lui Tudor, arătat în uricul Bârladului, din 1495: а(н)ноу(ш)ка и сестра еи, мȣша, до(ч)ки михъилъ тȣдора, сн҃а петра тȣдора, и братаничеве и(х) ива(н)ко и сестри его, юлю(ш)ка и дръгълинъ, сн҃ове жоуржини, и племеники и(х) исанко и бра(т) его, силїѡ(н) и сест<р>и и(х), нѣгша и дръгълинъ, сн҃ве ива(н)кови, и ти(ж) племени(к) и(х), кръстѣ и сестри его, подолѧ(н)ка и стана и настѣ и нѣгша, сн҃ве кости дановича, оуси ȣнȣкове петра тȣдора[4].

Satul Drăgeşti este în comuna Dămieneşti, judeţul Roman[5]. Este pomenit şi într'un document dela Alexandru

1 In còpie lipseşte.
2 In còpie fraţii. Vezi p. 136, nota 7.
3 In còpie lipseşte.
4 Ioan Antonovici, Documente Bârlădene, 2 (1912), planşă ; I. Bogdan, D. Şt. 2, p. 64.
5 Ind. stat. p. 299, 555; Harta stat. major, planşa Icuşeşti, 1 : 50.000.

Voevod, din 7066 (1558) Aprilie 18, când se înparte în două şi se întăreşte nepoţilor lui Petru Tudor[1]. Petru Tudor a trăit în vremea lui Alexandru cel Bun. Satul Drăgeşti era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Drag[2]. — Satul e arătat la Cobâle, pe care o întâlnim încă din 6922 (1414) August 2[3]. Apoi în 6936 (1428) Iulie 12: двѣ црк<в>и оу ко(би)ли[4], în 6937 (1429) Iunie 3[5], în 6942 (1434)[6], în 6944 (1436) Mai 3[7], în 6944 (1436) Septemvrie 19[8], în 6945 (1437) Fevruarie 7: где домъ драгомировъ на кобылѧ(х), на имѧ калїанещи[9], în 6948 (1440) Noemvrie 12[10]. Numele conrespunde unor regiuni, crescătorii de herghelii de cai, pe care le găsim în mai multe părţi ale Moldovei[11]. Alteori sânt sate[12].—Celalt sat, Triabăş, este Trebişul, din comuna Mărgineni, judeţul Bacău[13]. Este şi un pârău Trebişu[14]. Satul este pomenit încă din 6936 (1428) Iulie 12: црко(в) ѡ(т) трѣбеша[15]. Este străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea[16].

Neamul lui Petru Tudor se poate complecta şi cu arătările altor documente. Intr'un uric din 7025 (1517) Ianuarie 17, dela Bogdan Voevod, Isaico e arătat fiul lui Ivanco Tudor, nepotul lui Dan ceaşnicul[17]. Intr'un document din 7036 (1528) Martie 6, e vorba de satul „undi au fostu Jac Ivance",

---

1 Condica Drăgeştilor, la Fundaţiunea Regele Ferdinand I, din Iaşi, cit.

2 Cp. Drag în diplomele din Maramureş, începând din 1336 [Mihályi, Diplome Maramureşene, Maramureş-Sziget, 1900, p. 13-14, 647]. Satele cu numele Drăgeşti sânt în jud. Bihor, Roman, Tecuci, Vaslui [Ind. stat. p. 52, 299, 356, 398, 555]. Satul dela Vaslui este pomenit între satele lui Nicoară Sârbescul, într'un uric din 6970 (1462) Octomvrie 8 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 65-66].

3 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 103. rândul 12, p. 105-106.

4 Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9[1] (1932-1933) p. 201.

5 M. Costăchescu cit. 1 p. 269, rândul 18, p. 273.

6 Ibid. 1 p. 399, rândul 3, p. 400.

7 Ibid. 1 p. 438, rândul 5, p. 439.

8 Ibid. 1 p. 488, rândul 5, p. 490-491.

9 Cercetări ist. cit. p. 202-203.

10 M. Costăchescu, cit. 2 p. 73, rândul 9, 11, p. 74-75.

11 Cp. uricul din 6944 (1436) Iunie 13 [M. Costăchescu cit. 1 p. 444, rândul 20, p. 448].

12 In 6964 (1456) Fevruarie 18 [ibid. 2 p. 569, rândul 10, p. 573]; aceasta şi în 6990 (1482) Aprilie 15 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 261-263; Ghib. Sur. 9]; altul în 6975 (1467) Octomvrie 2 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 122-124]. Cp. Cobâlca, Cobâlceni, Cobâlcina, Cobâlnea [M. Costăchescu cit. 2 p. 898].

13 Ind. stat. p. 28, 801; Harta stat. major, planşa Bacău, 1 : 100.000.

14 Dicţ. statistic al României, Buc. 1914, I p. 62.

15 Cercetări ist. cit. p. 201.

16 Cp. Trebişăuţi din jud. Hotin [Ind. stat. p. 176, 801; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 214].

17 Pergament în colecţia mea; N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 550.

fost al lui Udre, fecior Podoleanului, nepot lui Dan[1]. Pentru satul unde a fost Jac Ivance să se cp. seliştea de pe Tutova на имѣ иванча ѡ(т) татарки, din uricul Bârladului, foastă a neamului lui Petru Tudor, cu uric dela Alexandru cel Bun[2]. Mihul Tudori a avut şi satul Glodeni, cum se vede din uricul din 6963 (1455) August 15[3].—Boerul Dan şi Costea Danovici sânt cunoscuţi[4]. — Isac visternicul este cunoscutul boer al lui Ştefan cel Mare, despre care va fi vorba într'un document următor. Soţia lui se numea Neacşa şi era fiastra lui Costea Tudor, fiică dreaptă a unui vornic.

39.

1490 Ianuarie 18.

Ştefan Voevod pentru satul Ochiteşti, deasupra Elanului.

„Suret di pi ispisocul lui Ştefan Vvd. din let 6998 Ghenar 18, prin cari milueşti cu satul Ochiteştii, diasupra Elanului, pi Negrita, fata popii Oanii".

Regestul de mai sus l-am găsit într'un jurnal din 1836 Dechemvrie 15, la Ghibănescu, Condica de documente orig. nr. 8 fila 415, Condică care azi e la Fundaţiunea Regele Ferdinand I, Iaşi.

Intr'un suret de zapis sârbesc fără an, tradus în 7252 (1744) Mai 13, se spune de satul „Ochiteşti, ci să chiamă acum Grumăzeanii"[5]. Aici e vorba şi de satul Plopeni. Intr'un document din 1824 Octomvrie se citează un uric dela Stefan Voevod, din 7005 (1497) Martie 15, unde e vorba de „satul Onchiteştii, ce să numeşte Grumezăştii"[6]. Satul e arătat aici lângă Hoceni şi Futileşti. Uricul dela Ştefan Voevod din 1497 Martie 15, este însă *falş*[7]. Locul care ne priveşte sună astfel: ѡт село ѡкитещїи, иже зѹвет сѣ грѹмѫѕещїи . . . до стъ<ѕъ> ѡкитескови . . .

---

1 Două surete în colecţia mea. Publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 5 (1926) p. 197-198.
2 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 64, 68.
3 M. Costăchescu, cit. 2 p. 543, rândul 15, p. 546-547.
4 Ibid. 1 p. 353-358.
5 Ghib. Sur. 5 p. 280.
6 Ghib. Sur. 7 p. 173.
7 I. Bogdan, în Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 129-131, 157-160, planşa nr. 5 ; cp. Ghib. Sur. 2 p. 331-336.

Ochiteştii ar fi Grumăzoaia de azi, aşezat pe Elan[1]. Satul Grumăzeşti este pomenit încă din 6953 (1445) August 11, cumpărat de Toader Gănescul dela Stan Posadnic[2]. Toader Gănescul în 1445 August 11 e arătat ginerele lui popa Oană. Negrita, din 1490 Ianuarie 18, adus mai sus, e arătată fiica popii Oana, deci era soţia lui Toader Gănescul şi soră cu Vlad, fiul lui Oană, arătat asemenea în 1445 August 11. Aş cerca să complectez chiar locul şters din uricul din 1445 August 11[3]: на вѣрхъ ıалан ѣ ⟨wкитещїи⟩ . . . . . . , deasupra Elanului, din 1490 Ianuarie 18, conrespunzând lui: на вѣрхъ ıаланѣ. Ochiteştii îşi au numele dela un străvechiu Ochit. Erau probabil şi în veacul al XIV-lea. — Elanul este pomenit de multe ori în vechime[4].

40.

Suceava. 1490 Martie 15.

Stefan Voevod întăreşte lui Isac visternicul satul Fulticeanii, unde a fost Stan Pântece, pe Şumuz, cumpărat, drept 200 zloţi tătăreşti, dela Neagşa, fiica lui Hanea. Ii mai întăreşte satul Buciumeanii, în jos de Rădăşani, cumpărat, drept 120 de zloţi tătăreşti, dela Măruşca, fiica Mihului logofătul, şi dela Dragoş Stăniţescul, fiul lui Nan.

† мл(с)тїю бжїею, мы стефа(н) воево(да), г(с)п(д)ръ земли мо(л)давскои, знамени⟨то⟩ чини(м) нс си(м) листо(м) нашимь вьсѧ(м), кто на(н) оүзри(т) или его чтоүчи ȣслыши(т), wже прїиде, прѣ(д) нами и пр҃ѧ(д) оүсими нашими молдавскими боıаре, нѣгша, дочка ханина, по еи доброи воли, ники(м) непоноүжена а ниприсилована и продала свою правȣю w(т)нин⟨ȣ, w(т) ȣ⟩рика wца еи, ханина, едно село, на шȣмоүзѣ, на имѣ фоүлтичанїи, где би(л) ста(н) пѫнтече, та продала тое село нашемоү вѣрномоү паноү, исакȣ вистїарникȣ, за с҃ зла(т) татарскы(х). и оүставше на(ш) вѣрнїи па(н), їса(к) вистѣрникь, та заплати(л) оүси тоти ⟨пинѣзи⟩, оү рȣки нѣгши, дочки ханѣ. а па(к) wна привилїе що има(л) wць

1 Ghib. Sur. 2 p. 336; Ind. stat. p. 160, 595; Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 91-92; Harta stat. major, planşa Huşi, 1 : 100.000.
2 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 231, 488 rândul 4, p. 233. Aici am identificat Grumăzeştii cu Grumăzoaia.
3 Ibid. 2 p. 231, rândul 2.
4 Ibid. 2 p. 232-233.

ен, ханѣ, на тое село, на фоултича(н), ѡ(т) наши(х) оуникѡ(в), ѡ(т) їлїѧша воево(дї) и ѡ(т) стефана воево(дї), ѡна ти(ж) дала оу роуки панꙋ исакꙋ вистѣрникꙋ, прѧ(д) нами и прѧ(д) нашими боꙗре. и оу томже ча(с), такѡ⟨ждере прїиде, прѣ(д)⟩ нами и прѧ(д) нашими боꙗре, мѫроушка, дочка михоула логофета, оунꙋка попа юга и драгоше стѫн⟨иц⟩ескоу, сн҃ь нанѡ(в), такѡ(ж) по и(х) доброи воли, ники(м) непонꙋжени а ниприсиловани и продали свою правꙋю ѡ(т)ниноу, ѡ(т) и(х) прави(х) оурика(х)[1], ѡ(т) оурика(х) ⟨дѣда мѫ⟩роу(ш)чина, попа юги, и ѡ(т) оурика ѡца драгоше стѫницескоула, на имѣ нана, и испривилїе, що имали ѡни ѡ(т) дѣда нашего, ѡ(т) алеѯа(н)дра воево(дї), едно село, на имѣ боучюмѣнїи, ниже рѫдѫша(н), та продали тое село нашемоу вѣрномꙋ панꙋ, исакꙋ вистїарникꙋ, за ⟨р҃⟩к҃ зла(т) татарски(х). и оуставше па(н) иса(к) вистѣрни(к) та заплати(л) и тоти вышеписа(н)нїи пинѣзи, р҃к҃ зла(т), оу рꙋк⟨и м⟩ѫроу(ш)ци, до(ч)ки михоула логофета, оунꙋки попа юги, и оу роуки драгоше стѫницескоулꙋ, сноу нанѡ(в). а па(к) мѫроу(ш)ка и драгоше що запривилїе имали ѡни ⟨за⟩ тое село, на боучюмѧ(н), ѡ(т) деда нашего, ѡ(т) алеѯа(н)дра воево(дї), еще ен дали оу рꙋки панꙋ исакꙋ вистѣрникꙋ, прѧ(д) нами и прѧ(д) нашими боꙗре. ино мы видѣвше и(х) доброи воли и токме(ж) и полнꙋю заплатꙋ, а мы такождере и ѡ(т) на(с) есми дали и потврѫдили нашемꙋ ⟨вѣрн⟩омоу паноу, исакоу вистїарникꙋ, тоти прѧ(д)реченїи села, на имѣ фꙋлтичанїи, на шꙋмꙋзѣ, где би(л) ста(н) пѫнтече, и боучюмѣнїи, ниже рѫдѫша(н), да соу(т) емоу ѡ(т) на(с) оури(к) и сѫ вѫсе(м) доходѡ(м) емꙋ и дѣте(м) его и оунꙋчатѡ(м) его и прѣоунꙋчатѡ(м) его и прещꙋрѣтѡ(м) его и ⟨вѫсе⟩мꙋ родꙋ его, кто сѣ емоу избере(т) наиближнїи, непорꙋшено николиже, на вѣкы. а хотар[1] ти(м) вышеписа(н)ни(м) села(м) да е(ст) ѡ(т) оуси(х) сторо(н), по старомꙋ хотарꙋ, кꙋда из вѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра нашего г(сд)ва вышеписа(н)наго, мы стефана воево(дї), и вѣра прѣвѫзлюблен⟨и(х) с⟩нѡ(в) г(сд)ва ми, алеѯа(н)дра и богдана влада, и вѣра боꙗр[1] наши(х), вѣра пана нѧ(г), вѣра пана доума, вѣра пана га(н)гꙋра, вѣра пана драгоше дворника, вѣра пана хрѫмана, вѣра пана ꙗцка хꙋдича, вѣра пана да(ж)бога, вѣра пана щефꙋла, паркалаба ѡ(т) хотина, вѣра пана микот⟨а и⟩ пана рѣцеша, паркалабове ѡ(т) нѣмца, вѣра пана а(н)дреика чорторѡвского, вѣра пана грозѣ, паркалаба ѡрхеиского, вѣра пана іѡ(н) секарѫ, паркалаба новогра(д)ского, вѣра пана клѫ-

1 Sic.

нъоу спътарѣ, вѣра пана бѡ(л)дора вистѣрника, вѣра пана еремїа постелника, <вѣра пана> фроу(н)те(ш) сто(л)ника, вѣра пана шандра комиса и вѣра оуси(х) богар[1] наши(х) молдавски(х) и велики(х) и мали(х). <а по на>ше(м) животѣ, кто боуде(т) г(с)п(д)рь нашеи земли, ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) нашего родꙋ или боу(д) <кого бъ избере(т) г(с)п(д)ре(м) бити нашеи земли молдавскои, то(т) би емꙋ не порꙋши(л) нашего даанїа и потвръжденїа, али би емꙋ оутвръди(л) и оукрѣпи(л), заноуже есми емꙋ дали и потвръдили, за его правꙋю и вѣрнꙋю слꙋжбꙋ и за що ѡ(н) соби кꙋпи(л) на свои правїи пинѣзи>[2]. а на болшꙋю крѣпѡ(ст) и потвръжденїе томꙋ въсем<ꙋ вышепи>саномꙋ, велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, тъоу<тоу ло>гофетоу, писати и нашꙋ печа(т) привѣсити <к семꙋ> листꙋ нашемꙋ. писа теѡ(д)рь дїа(к), оу сꙋчавѣ, влто ѕ҃цси м(р) еї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a venit, înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni, Neagşa, fiica lui Hanea, de a ei bună voie, de nimeni nesilită şi nici asuprită, şi a vândut a sa dreaptă ocină, din uricul tatălui ei, Hanea, un sat, pe Şumuz, anume Fulticeanii, unde a fost Stan Pântece, şi a vândut acest sat credinciosului nostru pan, Isac vistiarnic, drept 200 zloţi tătăreşti.

Şi sculându-se credinciosul nostru pan, Isac vistearnic, a plătit toţi aceşti bani, în mânele Neagşei, fiica lui Hanea.

Şi iarăşi, ea privilegiul ce l-a avut tatăl ei, Hanea, pe acest sat, pe Fulticeani, dela unchii noştri, dela Ilieaş Voevod şi dela Ştefan Voevod, ea asemenea l-a dat în mânele lui pan Isac vistearnic, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri.

Şi în acelaş ceas, asemenea au venit, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri, Măruşca, fiica Mihului logofătul, nepoata popei Iuga, şi Dragoş Stăniţescu, fiul lui Nan, asemenea de a lor bună voie, de nimeni nesiliţi şi nici asupriţi, şi au vândut a lor dreaptă ocină din ale lor drepte urice,

1 Sic.

2 Acest rând e şters cu totul la îndoitură. L-am complectat după documentul din 6998 (1490) Martie 12 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 401], scris tot de diacul Toader. Am complectat circa 200 litere, cât conţine dealtfel şi rândul întâiu al uricului, citit în fotografie.

din uricele bunului Măruşcăi, popa Iuga, şi din uricul tatălui lui Dragoş Stănişescul, anume Nan, şi din privilegiu, ce ei au avut dela bunul nostru, dela Alexandru Voevod, un sat, anume Buciumeanii, în jos de Rădăşani, l-au vândut acest sat credinciosului nostru pan, lui Isac vistiarnicul, drept 120 de zloţi tătăreşti.

Şi sculându-se pan Isac vistearnic a plătit şi aceşti mai sus scrişi bani, 120 de zloţi, în mânele Măruşcăi, fiica lui Mihul logofătul, nepoata lui popa Iuga, şi în mânele lui Dragoş Stăniţescul, fiul lui Nan.

Şi iarăşi Măruşca şi Dragoş ce privilegii au avut ei pentru acest sat, pe Buciumeani, dela bunul nostru, dela Alexandru Voevod, încă le-au dat în mânele panului Isac vistearnic, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri.

De aceia, Noi văzând a lor bună voie şi tocmeală şi plină plată şi Noi asemenea şi dela Noi am dat şi am întărit credinciosului nostru pan, lui Isac vistiarnic, aceste înainte numite sate, anume Fulticeanii, pe Şumuz, unde a fost Stan Pântece, şi Buciumeanii, în jos de Rădăşani, să-i fie lui dela Noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine i se va alege mai deaproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor mai sus scrise sate să fie din toate părţile, după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubiţilor fii ai Domniei noastre, Alexandru şi Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neag, credinţa panului Duma, credinţa panului Gangur, credinţa panului Dragoş vornic, credinţa panului Hărman, credinţa panului Iaţcu Hudici, credinţa panului Dajbog, credinţa panului Ştefului, pârcălab de Hotin, credinţa panului Micotă şi a panului Reaţeş, pârcălabi de Neamţ, credinţa panului Andreica Ciortorovschi, credinţa panului Grozea, pârcălab de Orhei, credinţa panului Ion Secară, pârcălab de Cetatea Nouă, credinţa panului Clănău spătar, credinţa panului Boldur vistearnic, credinţa panului Ieremia postelnic, credinţa panului Frunteş stolnic, credinţa panului Şandru comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi <ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu le strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat şi i-am întărit, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă şi pentru că el şi-a cumpărat, drept ai săi drepţi bani>.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire a acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Tăutul logofătul, să scrie şi a noastră pecete să o atârne cătră această carte a noastră.

A scris Teodor diacul, în Suceava, în anul 6998 Martie 15.

Fotografie, după original, la Acad. Rom. fotografii, pachet 5, nr. 36, cumpărată dela E. Prato, fotograf din Bacău, la 25 Iunie 1914. Se deosebeşte şi o parte din pecetea atârnată. Cp. Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1914 p. 84. L-am publicat şi în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 6 (1927) p. 356-359. O altă fotografie se află în colecţia G. Sion, la Biblioteca Universităţii din Cluj. După această fotografie a fost publicat, cu mici abateri şi unele lipsuri, de Gr. Nandriş, în Anal. Acad. Rom., seria 3-a, tom. 8 (1928), secţ. ist. p. 269-272 şi ibid. planşa 2. O còpie din 1813 Octomvrie 21, după un suret, făcut de Gheorghe Evloghie dascal, în 1785 Iunie 11, a fost publicat în Uricaru 16 p. 4-8. După această còpie a publicat un rezumat al documentului I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 402, îndreptând pe „Hană“ şi pe „Stan Pântece“ în „Oană“ şi „Oană Pântece“, *crezând* că în traducerea lui Evloghie e greşală, *ceia ce nu era.* Documentul din Uricaru e reprodus şi în Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 130-131.

Fulticeanii este satul Folticenii vechi, de lângă târgul Fălticeani, în judeţul Baia, aşezat pe pârăul Şomuz[1]. Vechiul stăpân al satului, Stan Pântece, este pomenit în uricul Buciumenilor, din 6932 (1424) Fevruarie 16[2]. Acest Stan Pântece este cred din neamul lui Giule[3]. Un Ivaşco Fultuc cu fraţii săi, în aceleaşi părţi, e pomenit într'un uric din 6964

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 129; Dicţ. statistic al României, Buc. 1915, II p. 856; Harta stat. major, planşa Fălticeni, 1 : 50.000.
2 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 162, rândul 8, p. 164, 94.
3 Ibid. 2 p. 381-384, 868, 843; 1, p. 164.

(1456) Iunie 13[1]. Hanea, tatăl Neagşei, ce avea uric pe sat dela Ilie şi Ştefan Voevozi, va fi fost fiul lui Stan Pântece.— Şumuzul, pârăul, pe care e aşezat satul[2], este pomenit încă din 6906 (1398) Iulie 2[3]. Apoi în 6917 (1409) Aprilie 18[4], etc.[5]— Buciumeanii sânt Buciumenii de lângă Folticeni, din acelaş judeţ Baia[6]. Este pomenit de multe ori în uricele vechi, începând cu cel din 6932 (1424) Fevruarie 16[7], pomenit şi în uricul din 1490 Martie 15, adus mai sus. Asemenea în 6936 (1428) Iulie 29[8], în 6942 (1434) Aprilie 24[9], în 6947 (1439) Iulie 2[10], în 6950 (1442) Fevruarie 24[11]. Este străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Bucium[12].— Lângă Buciumeni este şi satul Rădăşeni[13]. E pomenit încă din 6932 (1424) Fevruarie 16[14]. In 6942 (1434) Aprile 24 e în stăpânirea lui popa Iuga[15]. Satul este foarte vechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Numele îi vine dela un Radeş.—Popa şi apoi protopopa Iuga este cunoscut[16]. Este foarte cunoscut şi Mihail, Mihăilă sau Mihul gramatic şi apoi logofăt[17].—Nan e fratele lui popa Iuga[18]. Fiul lui Nan, Dragoş Stăniţescul, e puţin cunoscut[19]. Işi are numele dela satul Stănigeni sau Stănigeşti, de lângă Buciumeni[20]. —Isac visternicul este foarte cunoscut. Apare în divanul lui Ştefan cel Mare, în 6999 (1491)

---

1 M. Costăchescu cit. 2 p. 583, rândul 7, p. 585.
2 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 321-322 : Şomuzul Mare, Şomuzul Mic.
3 M. Costăchescu cit. 1 p. 16.
4 Ibid. 1 p. 69, rândul 10.
5 Ibid. 2 p. 936-937, sub Şimuz, Şomuz, Şumuz.
6 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 58-59; Dicţ. statistic al României, Buc. 1915, II, p. 856 ; Harta stat. major, planşa Fălticeni cit.
7 M. Costăchescu cit. 1 p. 161-166.
8 Ibid. 1 p. 218-220.
9 Ibid. 1 p. 382-385 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 386-390.
10 Ibid. 2 p. 41-44.
11 Ibid. 2 p. 87-90.
12 Sate cu acest nume avem: Bucium, în jud. Alba, Făgăraş, Hune doara [Ind. stat. p. 3, 158, 189, 472], Buciumeni, în jud. Bălţi. Dâmboviţa, Ilfov, Olt, Tecuci, Vlaşca [ibid. p. 41, 129, 206, 260, 358, 413, 472], Buciumi, în jud. Bacău, Bihor, Iaşi, Roman, Satu-Mare, Sălaj [ibid. p. 29, 52, 200, 299, 312, 323, 472-473]. Pentru trecut cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 44, 349 ; 1 p. 538 ; 2 p. 347. Cp. boerul Ion Bucium în 6964 (1456) [ibid. 2 p. 798, rândul 32].
13 Ind. stat. p. 40, 723 ; Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 269-275 ; Harta stat. major, planşa Cornu-Luncii, 1 : 50.000.
14 M. Costăchescu cit. 1 p. 162, rândul 9, p. 165.
15 Ibid. 1 p. 386, rândul 16, p. 505.
16 Ibid. 2 p. 853 şi în special 1 p. 506.
17 Ibid. 2 p. 860-861 şi în special 1 p. 501-506.
18 Ibid. 2 p. 863 şi în special 1 p. 162, rândul 3, p. 506.
19 Ibid. 1 p. 220, 506.
20 Ibid. 2 p. 933 şi în special 1 p. 165.

Martie[1], Octomvrie 15[2], Octomvrie 16[3], Noemvrie 2[4], în 7000 (1492) Octomvrie 10[5], Octomvrie 14[6], Noemvrie 24[7], în 7001 (1493) Martie 3[8], Martie 5[9], Martie 15[10], Martie 26[11], Noemvrie 4[12], în 7002 (1494) Fevruarie 27[13], Martie 11[14], în 7003 (1495) Ianuarie 10[15], Ianuarie 11[16], Ianuarie 12[17], Ianuarie 13[18], Ianuarie 16[19], Ianuarie 17[20], Ianuarie 22[21], Fevruarie 4[22], Fevruarie 5[23], Martie 13[24], Martie 15[25], Martie 17[26], Martie 19[27], în 7004 (1496) Ianuarie[28], în 7005 (1497) Ianuarie 20[29], Ianuarie 22[30], Fevruarie 25[31], Martie 6[32], Martie 8[33], Martie 9[34], Martie 10[35], Martie 13[36], Martie 14[37], Martie 15[38],

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 462.
2 Ibid. 1 p. 467 şi altele cu aceiaşi dată ibid. p. 469, 471.
3 Pergament la mine, publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 3 (1923) p. 108; Documente din Basarabia, adunate de Visarion Puiu s. a. Chişinău 1928 p. 50.
4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 492 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 493.
5 Ibid. 1 p. 505.
6 Ibid. 1 p. 506.
7 Ibid. 1 p. 511.
8 Ibid. 2 p. 4 şi altul cu aceiaşi dată N. Iorga, Rev. Ist. 8 (1922) p. 82.
9 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 6.
10 Ibid. 2 p. 19 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 22.
11 Ibid. 2 p. 27 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 29.
12 Ibid. 2 p. 31.
13 Ibid. 2 p. 33.
14 Ibid. 2 p. 35 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 37.
15 Ibid. 2 p. 39.
16 Ibid. 2 p. 42 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 43.
17 Ibid. 2 p. 45 şi altele cu aceiaşi dată ibid. p. 46, 47, 49.
18 Ibid. 2 p. 50.
19 Ibid. 2 p. 50.
20 Ibid. 2 p. 54.
21 Ibid. 2 p. 55 şi altele cu aceiaşi dată ibid. p. 58, 60.
22 Ibid. 2 p. 69.
23 Ibid. 2 p. 72.
24 Ibid. 2 p. 74.
25 Ibid. 2 p. 77 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 78.
26 Ibid. 2 p. 80.
27 Ibid. 2 p. 85.
28 Ibid. 2 p. 90.
29 Ibid. 2 p. 96 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 98.
30 Ibid. 2 p. 100.
31 Ibid. 2 p. 103.
32 Ibid. 2 p. 104.
33 Suret comunicat de d. C. V. Dimitriu, Bucureşti.
34 Ghib. Sur. 18 p. 88.
35 Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 5 (1926) p. 194 şi altul cu aceiaşi dată Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan nr. 25) şi Gr. Nandriş, în Anal. Acad. Rom. seria 3-a, tom. 8 (1928) secţ. ist. p. 273 şi planşa 3.
36 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 107.
37 Ibid. 2 p. 109.
38 Ibid. 2 p. 111 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 113.

Martie 16[1], Martie 19[2], Martie 20[3], în 7006 (1498) Septemvrie 24[4], în 7007 (1499) August 15[5], Septemvrie 15[6], Septemvrie 18[7], Noemvrie 14[8], Noemvrie 15[9], Noemvrie 20[10], Noemvrie 23[11], Noemvrie 26[12], în 7008 (1500) Martie 17[13], Martie 22[14], Martie 25[15], Martie 27[16], în 7009 (1501) Aprilie 25[17], Dechemvrie 14[18], în 7010 (1502) Fevruarie 17[19], Martie 7[20], Martie 13[21], Martie 14[22], Noemvrie 17[23], în 7011 (1503) Fevruarie 2[24], August 26[25], Septemvrie 13[26], Septemvrie 30[27], Octomvrie 6[28]. El apare şi în divanul lui Bogdan Voevod. Aşa în 7014 (1506) Martie 22[29], în 7015 (1507) Fevruarie 20[30], Fevruarie 22[31], Fevruarie 27[32], Fevruarie 28[33], Martie 1[34], Martie 22[35], Mai 11[36],

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 115.
2 Ibid. 2 p. 117.
3 Ibid. 2 p. 119 şi altul ibid. p. 122 şi Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan, nr. 25).
4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 126.
5 Ibid. 2 p. 131.
6 Ibid. 2 p. 136.
7 Ibid. 2 p. 139.
8 Ibid. 2 p. 140.
9 Ibid. 2 p. 143.
10 Ibid. 2 p. 145 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 148.
11 Ibid. 2 p. 155.
12 Ibid. 2 p. 160 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 163.
13 Ibid. 2 p. 170.
14 Ibid. 2 p. 173.
15 Ibid. 2 p. 175.
16 Ghib. Sur. 10 p. 6.
17 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 181.
18 Ibid. 2 p. 184.
19 Ibid. 2 p. 192.
20 Ibid. 2 p. 199.
21 Ibid. 2 p. 201.
22 Ibid. 2 p. 203 şi altele cu aceiaşi dată ibid. p. 205, 206, 208.
23 Ibid. 2 p. 210.
24 Ibid. 2 p. 216.
25 Ibid. 2 p. 222 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 225.
26 Ibid. 2 p. 229.
27 Ibid. 2 p. 231 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 234.
28 Ibid. 2 p. 241.
29 Acad. Rom. LXXVII/3; Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti, 1910, p. 106-107.
30 Acad. Rom. XLV/142; Iulian Marinescu cit. p. 107.
31 Ghib. în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 25 (1914) p. 185; Ghib. Sur. 18 p. 94; altul cu aceiaşi dată Ghib. Isp. 1[1] p. 45.
32 Arhiv. Stat., Bucureşti, M-rea Adam, IV/6; Iulian Marinescu cit. p. 107.
33 Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 5 (1926) p. 200; Ghib. Sur. 18 p. 98; altul cu aceiaşi dată Ghib. Sur. 18 p. 102.
34 Acad. Rom. fotografii, pachet 2 nr. 3, publicat de mine în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 6 (1927) p. 274; altul cu aceiaşi dată Uricariul 18 p. 82.
35 Ghib. Isp. 1[1] p. 48.
36 Acad. Rom. ms 3316, fila 115, publicat Ghib. în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 5 (1926) p. 311.

în 7016 (1508) Fevruarie 2[1], Fevruarie 16[2], Martie 2[3], Martie 25[4], Dechemvrie 14[5], Dechemvrie 15[6]. Este ultima dată, când îl găsesc în divan.

Se vede că în părţile Şumuzului visternicul Isac avea şi alte moşii, căci în 7010 (1502) Fevruarie 22 cumpără, dela urmaşii lui Şandrea portarul, satul Dolheştii, pe Şumuz[7].

41.

Suceava. 1490 Martie 15.

Ştefan Voevod întăreşte lui Avram, diacul de visterie, jumătate din satul Onicenii, pe Şomuz, cumpărată dela Manciul Oniceanul şi verii săi, Ion Loga, Ilinca şi Mara, drept 110 zloţi tătăreşti şi alţi 70 de zloţi, daţi lui Giurge Oniceanul şi vărului său, Ion Oniceanul.

Suceava. 15 Martie 6998. Ştefan Vodă pentru „Manciulŭ Oniceanulŭ" şi plemeniţi[8], Ion Loga şi surorile, Ilinca şi Mara, nepotovi[9] Giuli, cari dau jumătate de sat, Oniciani, pe Şomuz, lui Avram, diiacul de visterie, pentru 110 zloţi tătăreşti, şi 70 lui Jurja Onicianul şi vărul[10] lui, Ion (mai departe: Ion Oniceanul). Fiii Alexandru şi Bogdan-Vlad, Neagu, Duma, Grangur, Dragoş vornic, Hrăman, Iaţco Hudici, Dajbog, Şteful, pârcălab de Hotin, Micotă şi Reaţeş, pârcălabi de Neamţ, Andreica Ciortorovschi, Grozea, pârcălabi de Orheiu, Ion Săcară, pârcălab de Novograd, Clănău spătar, Boldor vistiernic, Eremia postelnic, Ion Frunteş stolnic, Şandru comis, Tăutul logofăt pune pecetea. Scrie Teodoru diiac.

Dau documentul de mai sus aşa cum se află în Rev. Ist. 10 (1924) p. 117. Aici se spune că documentul are „pecete atârnată" şi e în colecţia d-rei Elena Donici (Mortcerf).

1 Wick., Woronetz und Putna p. 189.
2 Ghib. Sur. 10 p. 9; altele cu aceiaşi dată Arhiv. Stat., Bucureşti, Episcopia de Huşi, XLIX/1, 2; Iulian Marinescu cit. p. 109; Uricarul 23 p. 166.
3 Ghib. Sur. 1 p. 67.
4 Arhiv. Stat., Bucureşti, M-rea Neamţ XX/1; Iulian Marinescu p. 110.
5 Ghib. Sur. 18 p. 105.
6 Arhiv. Stat., Bucureşti, secţia istorică; Iulian Marinescu cit. p. 110-111.
7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 196-197.
8 Verii. La N. Iorga: urmaşii.
9 Nepoţii.
10 La N. Iorga: urmaşul.

Nu ştiu dacă a avut originalul sau ba. Documentul acesta este rezumat şi în Arhiv. Stat., Iaşi, Tr. 624, op. 682, dos. 83, (secţia I), fila 20, în cuprinsul următor: „6998, Mart 15. Ispisoc dela Ştefan Vvd. întăritori lui Avram diiac pe giumătate de sat din Oniceni". Un alt rezumat, după un suret dela anticarul Şaraga, este în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 443. Ibid. este menţionat documentul şi după o scrisoare din 2 Fevruarie 1815.

Satul Oniceni, din comuna Uideşti, judeţul Baia[1], are cinci documente dela Ştefan cel Mare. Intăiul din 6971 (1463) Fevruarie 13, prin care se întăreşte lui Giurge Oniceanul două părţi din jumătatea satului Oniceni[2]. Al doilea este documentul din 6991 (1483) Fevruarie 17, prin care se întăreşte lui жȣржа ѡничанȣл и прѫвомȣ племеник<ȣ є>го iѡнȣ ѡничанȣл . . . правѧ их ѡтнина, ѡт половина село ѡт ѡничани, два част села ѡт тои половина села ѡт ѡничани[3]. *Numai dacă nu cumva documentul acesta nu va fi fiind acelaş cu cel precedent, acolo cetindu-se greşit* ϛ (= 90) *drept* о (= 70). Al treilea este documentul ce-l public mai sus. Al patrulea este uricul din 6998 (1490) Dechemvrie 6 prin care întăreşte boerului панȣ аврамȣ дїакȣ ѡт вистѣрѣ, drept 200 zloţi tătăreşti, шестоую част село ѡт оничань, що соут на стоуденом шȣмȣзѣ . . . и сѫ млиномь що есть оу шȣмоузь (a şesea parte din sat, din Oniceani, ce sânt pe Şumuzul Rece . . . şi cu moara ce este în Şumuz), cumpărată dela popa Pătru din Oniceani, непоть оничинь (nepot lui Onică), şi dela copiii săi, Ignat, Sava, Lazăr, Andonie şi Ana, ѡт их правaго и питомаго оурика . . . що била их част (din al lor drept şi adevărat uric . . . ce a fost partea lor)[4]. Al cincilea este uricul din 7001 (1493) Martie 15, prin care se întăreşte boerului Petrică comis єдино село на стȣденом шȣмȣзи на имѣ ѡничанїи, ce a fost cumpărat acest sat Avram vistearnicul ѡт жȣржа ѡничанȣл и ѡт племинник

1 Ind. stat. p. 39, 677; Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 220-221; Harta stat. major, planşa Drăgăneşti, 1 : 50.000.

2 Arhiv. Stat., Iaşi, Tr. 624, op. 682, dos. 83 (secţia I) fila 20; de aici la I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 73.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 267-268. Observarea de aici că e vorba de Onicenii din jud. Roman, de oarece cei din Suceava, de pe Şomuz, aveau alţi proprietari, nu e justă.

4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 442-444; citat şi în Arhiv. Stat., Iaşi, Tr. 624, op. 682, dos. 83 (secţia I) fila 20, cu *data greşită* 6978 Dechemvrie 6, prin confundarea lui ϛ (= 90) cu о (= 70).

єго (vărul lui) ѡт ıѡн ѡничанꙋл и ѡт манчюл и ѡт племинник єго ѡт ıѡн лога, сестричичи жꙋлини (nepoţi de soră Giulei)[1] и ѡт попа пътрꙋ ѡничанꙋл, drept 305 zloţi tătăreşti. и загꙋбил аврам вистѧрник тое село ꙋ хитлѣнство, коли побежал ѡт нас до литовской земли (şi a pierdut Avram vistearnic acest sat în hiclenie, când a fugit dela Noi în Ţara Litvană) . . . а пак привилїи аврамово, що имал ѡн на тое село ѡт насже, ѡт кꙋпеж, а тоты єго привилїи, аже сѣ коли изыꙗвѧт, а ѡни да не имают добꙋвати на сїє наше привилїє николи на вѣки (şi iarăşi privilegiile lui Avram, ce a avut el pe acest sat, chiar dela Noi, de cumpărătură, aceste privilegii ale lui, dacă se vor ivi cândva, să nu aibă a dobândi asupra acestui privilegiu al nostru, niciodată, în veci)[2]. Este deci vorba şi de documentul din 1490 Martie 15. După acest document din 1493 Martie 15 am corectat înrudirea dintre persoanele din documentul din 1490 Martie 15.

Satul Oniceni îşi are numele dela un Onică, pomenit chiar în documentul din 1490 Dechemvrie 6, adus mai sus[3]. Din documentele cele cinci, dela Ştefan cel Mare, aduse mai sus nu se poate stabili precis neamul lui Onică. Popa Pătru Oniceanul era nepot lui Onică. Giurgiu Oniceanul, Ion Oniceanul, Manciul Oniceanul şi Ion Loga erau veri între dânşii şi nepoţi de soră lui Giulea, care şi el avea moşii în aceste părţi[4]. Onică va fi trăit pela începutul veacului al XV-lea[5]. — Avram visternicul era diac de vistierie şi deci nu era boer de divan. Nu cunosc înprejurările de trădare ale lui, cu fuga la Litvani[6]. — Petrică comisul stăpâneşte câtăva

1 In 1490 Martie 15: nepotovi Giuli.

2 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 21-24; şi Arhiv. Stat., Iaşi, cit.

3 Este acelaş Onică, pomenit într'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 23: село . . . тълвеши . . . на хотарь кръници, где был ѡника . . .; хотарь тлъвещ<е>м ѡт кръници ѡничанѡм <ѡт> где был ѡн<ика> [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 152-159; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 258-259].

4 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 845, 855 şi în special 1 p. 94. Cp. Giuleşti, ibid. 2 p. 908.

5 Alt sat Oniceni este în jud. Roman [Ind. stat. p. 300, 677]; altul a fost pe Jijia, poate în jud. Iaşi, pomenit într'un uric din 6937 (1429) Iunie 1 [M. Costăchescu cit. 1 p. 266, rândul 10, p. 268], în 6940 (1432) Ianuarie 13 [ibid. 1 p. 336, rândul 13, p. 337], în 6966 (1458) Iunie 8 [I. Bogdan D. Şt. 1 p. 12-13] în 6967 (1459) Fevruarie 16 [ibid. 1 p. 28-29]. Acesta îşi avea numele dela Onică. Cel dela Roman este pomenit in 6975 (1467) Ianuarie 10 [I. Bogdan cit. 1 p. 118-120]. Pentru Onică cp. M. Costăchescu 2 p. 867.

6 Cp. şi Acad. Rom. Peceţi 149; Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti, 1910, p. 111-112; Arhiv. Stat., Iaşi, Tr. 642, op. 682, dos. 83 (secţia I) fila 20.

vreme satul, iar în 7021 (1513) Martie 7, Bogdan Voevod cumpără dela Vasco, fiul lui Petrică fostul comis, drept 500 zloţi tătăreşti, satul Onicenii la gura Şomuzului, şi-l dăruieşte lui Isac logofătul[1]. Iar într'un ispisoc din 7036 (1528) Fevruarie 28, dela Petru Voevod, se întăreşte lui Albotă postelnicul satul Onicenii, pe Şomuzul Rece, cu moară în Şomuz, cumpărat dela Nastasia, fata lui Isac[1].

42.

1491 Octomvrie 15.

Ştefan Voevod întăreşte lui One Teleagă şi soţiei sale, Muşa, a treia parte din satul Ruptura, pe Berheci, şi loc de moară pe Berheci.

6999 Octomvrie 15. Suret di pi ispisoc sârbăsc dela Ştefan Vvod., — tălmăcit de Evloghie, — întăritor lui One Teliagă şi fimei sale, Muşa, a trie parti di sat de Ruptura[2] pe Berheciu, parte din gios, şi cu loc de moară în Berheciu, ci au cumpărat di la Nastasie şi sora ei, Marta, fetile Magdei, drept 50 zloţ tătărăşti.

Regestul de mai sus se află la Arhiv. Stat., Iaşi, divanul domnesc, Tr. 67, op. 75, dos. 1, fila 49 r. şi 34 v., asemenea ibid. Anaforale nr. 2 fila 95 r. Se aduc aici scrisorile moşiilor Oţăleşti, Brehneştii şi Pădurenii, dela ţinutul Tecuciului. L-am citat şi în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 22. După Condica K nr. 331 fila 38, din Arhiv. Stat., Iaşi, a fost publicat un rezumat greşit al acestui document, în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 487. Aici Oană Telăul, în loc de Teliagă, preţul de cumpărare 55 de zloţi tătăreşti, şi lipsesc vânzătoarele.

Este vorba de un sat Ruptura, care a fost lângă Oţăleşti şi Pădureni, azi în judeţul Bacău[3]. Satul s'a numit mai târziu Brehneştii, probabil dela un Neaniul Breahnă, pomenit în actele satului, în documente din 7146 (1638) Aprilie

1 Arhiv. Stat., Iaşi, cit.
2 Iar acum Brehneştii, pus în paranteză.
3 Pădureni, în com. Glodurile [Ind. stat. p. 32, 684]. La 1872 era în com. Oţăleşti, jud. Tecuci [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 338]. Harta stat. major, planşa Bacău, 1 : 100.000.

10 şi 7154 (1646) Mai 7[1]. Numele „Ruptura" şi-l are dela starea locului[2]. Este cel puţin dela începutul veacului al XV-lea. — Berheciul este pomenit şi el din vechi timpuri. Apare încă din 6936 (1428) Aprilie 8[3]. Apoi în 6945 (1437)[4], în 6946 (1438) Iunie 6[5], August 21[6], etc.

Neamul lui Teleagă este cunoscut. Un Dragoş Teleagă, trăitor în vremea lui Ştefan cel Mare, care avea satul Ceucani şi seliştea Diviceani, pe Tutova, e pomenit într'un uric din 7066 (1558) Aprilie 16[7]. Acelaş Dragoş Teleagă, cu uric dela Ştefan cel Mare, a stăpânit o jumătate de sat, de Făräuani, dela Bacău, cum se vede dintr'un uric din 7123 (1615), dela Ştefan Tomşa Voevod[8]. Aici şi Ion Teleagă, acelaş, cred, cu Oană Teleagă. Şi Dragotă Teleagă, trăitor în vremea lui Ştefan cel Mare. Asemenea într'un uric dela Radul Voevod, din 7126 (1618) Aprilie 15[9].

43.

Suceava. 1491 Octomvrie 16.

Stefan Voevod întăreşte lui Neagoe Orbescul şi fratelui său, Calin, şi nepoţilor lor de frate, Deadco, Vlad şi surorii lor, Neagoslava, fiii lui Vlad Orbescul, satele Răspopii şi Ilieştii, pe Soholui, şi Căţeleştii, pe Covurlui.

† ма(с)тїю бжїею, мы стефа(н) воевода, г(с)п(д)рь земли мо(л)давскои, знаменито чини(м) исси(м) листо(м) нашн(м) вьсѧ(м), кто на не(м) оузри(т) или его чтѹчи ѹслыши(т), оже тоти исти(н)нїи наши слѹги, нѣгое ѡрбескоу(л) и бра(т) его, кали(н), и братаничи и(х), дѧдко и вла(д) и сестра и(х), нѣгославь, снве

1 Arhiv. Stat., Iaşi, loc. cit.

2 Cp. Ruptura, sate în jud. Dolj, Mehedinţi, Roman [Ind. stat. p. 143, 230, 298, 737]. Numele apare încă din 6908 (1400) Fevruarie 11 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 31, rândul 27, p. 33]; asemenea în 6930 (1422) Martie 12 [ibid. 1 p. 147, rândul 19, p. 148]; în 6933 (1425) Ianuarie 30 [ibid. 1 p. 168, rândul 19]; în 6961 (1453) Ianuarie 26 [ibid. 2 p. 445, rândul 20], etc.

3 Ibid. 1 p. 205, rândul 6.

4 Ibid. 1 p. 557, rândul 4.

5 Ibid. 2 p. 22, rândul 5-6.

6 Ibid. 2 p. 26, rândul 11.

7 Uricariul 18 p. 199-204. Aici şi urmaşii lui.

8 Ibid. p. 274.

9 Ibid. p. 287, 306.

влада ѡрбескѹла, жаловали есми и(х) ѡсобною нашею мл(с)тїю и дали и потврьдили есми и(м), оу нашеи земли, оу молдавскои, и(х) правам ѡ(т)нина, села на имѣ ръспопїи и илїещїи, на сохолѹи, и къцелещїи, на ковоурлѹи. тое всѣе вышеписа(н)ное да е(ст) и(м)[1] ѡ(т) на(с) оури(к) и съ всѣе(м) доходѡ(м) имь равно и дѣте(м) ихь и ѹнѹчато(м) ихь и прѣвнѹчато(м) и(х) и прѣщѹрѣтѡ(м) и(х) и вьсемѹ родѹ и(х), кто сѣ и(м) избере(т) наиближ(ж)нїи, непорѹшено николиже, на вѣки. а хотар[2] ти(м) вышеписа(н)ни(м) селамь да е(ст) по старомѹ хотарѹ, кѹда извѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра г(сд)вамы вышеписа(н)наго, мы стефана воево(дї), и вѣра прѣвъзлюблени(х) снѡ(в) г(сд)вамы, алеѯа(н)дра и богдана влада, и вѣра бољр[2] наши(х), вѣра пана дѹма, вѣра пана га(н)гѹра, вѣра пана болдора дворника, вѣра пана хръмана, вѣра пана да(ж)бога, вѣра пана хѹдича, вѣра пана щефѹла, вѣра пана мѹшата хоти(н)ского, вѣра пана микотъ и пана рѣцеша, паркалаби ѡ(т) нѣмца, вѣра пана чорторѡ(в)ского, вѣра пана секаръ новогра(д)ского, вѣра пана ди(н)га, вѣра пана клънъоу спътарѣ, вѣра пана исака вистѣрника, вѣра пана еремїм посте(л)ника, вѣра пана могила чашника, вѣра пана фрѹ(н)те(ш) сто(л)ника, вѣра пана шандра комиса и вѣра оуси(х) бољр[2] наши(х) мо(л)давски(х) и велики(х) и мали(х). а по наше(м) животѣ, кто бѹде(т) г(с)п(д)ръ нашеи земли ѡ(т) дѣте(і) наши(х) или ѡ(т) нашего родѹ или па(к) боу(д) кого бъ изберет г(с)п(д)ръ бити нашеи земли молдавскои, то(т) би и(м) непорѹши(л) нашего данїм и потвръж(д)енїм, али би и(м) оутвръди(л) и оукрѣпи(л), за ноуже есми и(м) дали и потврьдили, за и(х) правѹю и вѣрнѹю слѹ(ж)боу и за що е(ст) и(м) правам ѡ(т)нина. а на болшѹю крѣпѡ(ст) и потвръж(д)енїе томѹ вьсемѹ вышеписа(н)номѹ велѣли есми нашемѹ вѣрномѹ панѹ, тъоутѹлѹ логофетѹ, писати и нашѹ печа(т) привѣсити к семѹ листѹ нашемѹ. пи(с) тоадерь, оу сѹчави, влто ѕцчѳ, ѡ(к) ѕї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceste adevărate slugi ale noastre, Neagoe Orbescul şi fratele lui, Calin, şi nepoţii lor de frate, Deadco şi Vlad şi sora lor, Neagoslava, fiii lui Vlad Orbescul, i-am miluit pe ei cu osebita noastră milă şi le-am dat şi le-am

1 In original м de deasupra făcut ca ш.
2 Sic.

întărit lor, în Ţara noastră, în Moldova, dreapta lor ocină, satele anume Răspopii şi Ilieştii, pe Soholui, şi Căţeleştii, pe Covurlui. Toate aceste mai sus scrise să le fie lor dela Noi uric şi cu tot venitul, lor, asemenea şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine li se va alege mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor mai sus scrise sate să fie după vechiul hotar, pe unde din veac a umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma, credinţa panului Gangur, credinţa panulai Boldor vornic, credinţa panului Hrăman, credinţa panului Dajbog, credinţa panului Hudici, credinţa panului Şteful, credinţa panului Muşat dela Hotin, credinţa panului Micotă şi a panului Reaţeş, pârcălabi de Neamţ, credinţa panului Ciortorovschi, credinţa panului Secară dela Cetatea Nouă, credinţa panului Dingă, credinţa panului Clănău spătar, credinţa panului Isac vistearnic, credinţa panului Ieremia postelnic, credinţa panului Moghilă ceaşnic, credinţa panului Frunteş stolnic, credinţa panului Şandru comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu le strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că le-am dat şi le-am întărit, pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă şi pentru că le este lor dreaptă ocină.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire a acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Tăutul logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o atârne către această carte a noastră.

A scris Toader, în Suceava, în anul 6999 Octomvrie 16.

Pergament bine păstrat, cu pecetea pierdută, ruptă odată cu partea de care era atârnată. Se află în colecţia mea. Este şi un suret cu data greşită 6979 Octomvrie 16, prin

confundarea lui ς (= 90) cu ο (= 70), cu toate că ς este foarte clar, în original. Suretul e făcut de Ion Stamate pitar, în 1826, Ianuarie 6. După original, l-am publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 3 (1923) p. 108-109. După o còpie a mea a fost publicat şi de d. profesor din Iaşi, Şt. Gr. Berechet, în Documente din Basarabia, adunate de Visarion Puiu ş. a., Chişinău, 1928, p. 49-51.

Nu pot identifica satele de care e vorba în acest document. Pentru că au fost mai târziu ale M-rei Adam, din judeţul Tutova, presupun că nu erau prea departe de această mănăstire, pe apa Suhuluiului şi a Covurluiului[1]. Vor fi dispărut sau şi-au schimbat numele. Răspopii sânt pomeniţi în 7101 (1593) Iunie 24[2], în 7208 (1699) Dechemvrie 20: din Răspopi şi din Ilieşti, din bătrânul lui Vlad Orbăscul[3], în 7209 (1700) Septemvrie 1: din Răspopi . . . şi din Ilieşti „că-i tot un hotar cu Răspopii"[4] etc. Răspopii îşi au numele dela un străvechiu Răspopă. Erau poate şi în veacul al XIV-lea[5].— Ilieştii din acelaş hotar cu Răspopii îşi au numele dela un străvechiu Ilieş. —Erau şi ei poate în veacul al XIV-lea[6].— Căţeleştii îşi au numele dela un străvechiu Căţel. Erau poate şi în veacul al XIV-lea[7]. — Pârăul Soholui, Sohului, Suhului

1 Dicţ. stat. p. 391, 421; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 1; Harta stat. major, planşa Tecuci, 1 : 100.000.

2 Zapis romănesc în colecţia mea. Publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 3 (1923) p. 110.

3 Document în colecţia mea.

4 Ibid.

5 Un sat Răspochi este în jud. Tecuci [Ind. stat. p. 357, 724], Răspopeni, în jud. Orhei [ibid. p. 270], Răspopinţi, în jud. Hotin [ibid. p. 179]. Pentru trecut cp. satul „unde-i Rospop", într'un uric din 6945 (1437) Dechemvrie 20 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 541, rândul 16, p. 550]. Acesta îl cred Răspopinţii, din jud. Hotin [cp. ibid. 1 p. 556; Ghib. Sur. 9 p. 42]. Pentru persoane Răspopi, cp. Miclăuş Răspopa, Giurgiu Răspopa, Opriş Răspopa şi Şerb Răspopa [M. Costăchescu, cit. 1 p. 205, 401-402, 550; 2 p. 96-97, 100, 137, 587].

6 Sate cu numele Ilieşti sânt în jud. Bacău şi Gorj [Ind. stat. p. 28, 167, 612]. Cp. Ilişeni, Ilişeşti. Pentru trecut cp. Ileiaşăşti, din 6944 (1436) Mai 3 [M. Costăchescu cit. 1 p. 438, rândul 5, p. 439]. Pentru Ilişeşti ibid. 1 p. 19; Ilieşeuţi în 7007 (1499) Noemvrie 23 [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 153, 154, 155]; Iliaşinţi, în 6998 (1490) Martie 15 [ibid. 1 p. 407, 416]. Ilişeşti, în 6936 (1428) Iulie 12 [Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9[1] (1932-1933) p. 200]. Pentru Ilie, Ilieaş cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 849-851.

7 Pentru sate cu acest nume vezi mai sus p. 33-36. Un sat Căţeleşti a fost în jud. Bacău [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 101].

este pomenit din vechi vremuri[1]. La fel şi Covurluiul[2]. — Neamul lui Orbescul este necunoscut.

Documentul este inportant pentru vechimea aşezărilor din Moldova de jos.

44.

Suceava. 1491 Octomvrie 31.

Stefan Voevod dăruieşte lui Ion Murgul satele de pe Perecichiu, Hinţeştii şi unde a fost Neagşe Taurul, cumpărate de Domn, drept 160 zloţi tătăreşti, dela Oană Zeamă, Vasilca, Armeanca şi Neagşa, fiii lui Dragoş Zeamă dela Zeletin.

† мл(с)тїю бжїю, мы стефа(н) воево(д)а, г(с)п(д)рь земли мѡ(л)давскои, знаменито чини(м) и(с) си(м) листѡ(м) наши(м) вьсѧ(м), кто на(н) ѹзри(т) или чтѹчи его ѹслыши(т), ѡже прїидоша прѧ(д) нами и прѧ(д) ѹсимы нашимы мѡ(л)давскыми боꙗри слѹга на(ш), ѡана ѕѣмь, и сестри его, васи(л)ка и армѣнка и нѣгша, снове драгоше ѕѣмь ѡ(т) зелети(н), по и(х) доброи воли, ники(м) непонѹжени а ниприсиловани и продали свою правоую ѡ(т)нинѹ ѡ(т) своего права(г) ѹрика, ѡ(т) ѹрика ѡца и(х), драгоше ѕѣмь, що има(л) ѡ(н) ѡ(т) дѣда нашего, ѡ(т) алеѯа(н)дра воево(дї), двѣ села, на перечкїѹ, на имѣ хи(н)цещїи и пониже того, где би(л) нѣгше таѹроу(л), та продали г(сд)воу мы, за рѯ зла(т) татарскы(х). и оуста(х) а(з), г(сд)вomи, ⟨и за⟩платы(х) ѹси тоти пинѣзи, рѯ зла(т) татарскы(х), ѹ рѹки слѹѕѣ нашемѹ, ѡана ѕѣмь и сестра(м) его, васи(л)ка и армѣнка и нѣгша, снѡ(м) драгоше ѕѣмь ѡ(т) зелети(н), прѧ(д) ѹсими нашими мо(л)давскыми боꙗре. и заплативше г(сд)вомы ѹсе испо(л)на, а г(сд)вомы ѹ тѡ(м) ѹста(х) та пожалова(х) нашѹ слѹгѹ, па(н) їѡ(н) мѹргь, за его правоую и вѣрнѹю слѹжбѹ, та есмь да(л) емѹ ⟨ѡ(т) на(с)⟩ и двѣ села, на перечкїѹ, на имѣ хи(н)цещїи и пониже того, где би(л) нѣгше таѹрѹ(л), како да сѹ(т) емѹ ѡ(т) на(с) ѹри(к) сь вьсе(м) доходо(м), емѹ и дѣтемь его и ѹнѹчатѡ(м) его и прѣѹнѹчатѡ(м) ⟨его⟩ и пращѹратѡ(м) его и вьсемѹ родѹ его, кто сѣ емѹ извере(т) наиближнїи непорѹшено николиже, на вѣки. а

1 M. Costăchescu cit. 2 p. 933, 935.
2 Ibid. 2 p. 900.

χотар[1] тимъ села(м) и(з) долꙋ поче(н)ши, ѡ(т) верχъ потока χи(н)цешилор[1], та потѡкѡ(м) до ꙋстїе потока, на еди(н) дꙋ(б) вели(к), ѡ(т) толѣ право на дѧ(л), до χотара плешешилѡ(р), та по врѫ(χ) дѣла, по χота(р) плешешилѡ(р), гори до лѣса. а ѡ(т) и(н)ши(χ) сторо(н) по старомꙋ χотарꙋ, кꙋда извѣка ѡживали. а на то є(ст) вѣра нашего г(сд)ва вишеписаннаго, мы стефана вое-во(дї), и вѣра прѣвѫзлюблены(χ) снѡ(в) г(сд)вамы, алеѯа(н)дра и богдана влада, и вѣра боꙗр[1] наши(χ), вѣра пана дꙋми, вѣра пана га(н)гꙋра, вѣра пана бо(л)дора дво(р)ника, вѣра пана χрѫ-мана, вѣра пана χꙋдича, вѣра пана да(ж)бога, вѣра пана моꙋшата, прѫкалаба χотин(с)ки, <вѣра> пана микотѫ и рѣцеша, прѫкалаби ѡ(т) не(м)ца, вѣра пана чорторѡ(в)ского, вѣра пана секарѫ, прѫ-калаба ѡ(т) новогра(д), вѣра пана ди(н)га, вѣра пана клѫнѫꙋ спѫтарѣ, вѣ<ра пана ісака> вистїарника, вѣра пана еремїѧ пос-те(л)ника, вѣра пана моχила <чашника>, вѣра пана фрꙋнтеша сто(л)ника, вѣра пана ша(н)дра комиса и вѣра ꙋсн(χ) боꙗ(р) <на-ши(χ) молдавски(χ) велики(χ) и> мали(χ). а по наше(и) животѣ, кого бѫ избере(т) г(с)п(д)рѫ бити наш<еи земли> мо(л)давскои, ѡ(т) дѣтеи наши(χ) или ѡ(т) нашего родꙋ или па(к) боꙋ(д) кого бѫ избере(т) г(с)п(д)рѫ <бити нашеи земли> молдавскои, тѡ(т) би емꙋ непорꙋши(л) нашего даанїѧ и потвѫржденїѧ, али би емꙋ оꙋтврѫди(л) и ꙋкрѣпи(л), занꙋже есмо емꙋ дали и потвѫрдили, за его правꙋю и вѣрнꙋю <слꙋ>ж(б)ꙋ. а на бо(л)шꙋю крѣпо(ст) и потврѫж(д)енїе томꙋ вѫсемꙋ вишеписа(н)номꙋ, велѣли есмы на-шемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, тѫꙋтꙋлꙋ логѡфетꙋ, писати и нашꙋ печа(т) привѣсити к семꙋ листꙋ нашемꙋ. писа(л) мѫтїа(ш) дїꙗ(к), ꙋ сѡ-(ч)вѣ, влто ꙅцсд ѡ(к) ла.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni sluga noastră, Oană Zeamă şi surorile lui, Vasilca şi Armeanca şi Neagşa, fiii lui Dragoş Zeamă dela Zeletin, de a lor bună voie, de nimeni nesiliţi şi nici neasupriţi şi au vândut a lor dreaptă ocină din al lor drept uric, din uricul tatălui lor, Dragoş Zeamă, ce l-a avut el dela bunul nostru, dela Alexandru Voevod, două sate pe Perecichiu, anume Hinţeştii şi mai jos de acesta,

1 Sic.

unde a fost Neagşu Taurul, şi le-a vândut Domniei mele, drept 160 de zloţi tătăreşti.

Şi m'am sculat Eu, Domnia mea, şi am plătit toţi aceşti bani, 160 zloţi tătăreşti, în mânele slugii noastre, lui Oană Zeamă şi a surorilor lui, Vasilca şi Armeanca şi Neagşa, fiii lui Dragoş Zeamă dela Zeletin, înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni.

Şi plătind Domniea mea totul deplin, Domniea mea întru aceasta m'am ridicat şi am miluit pe sluga noastră, pan Ion Murgu, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă şi i-am dat lui dela Noi două sate, la Perecichiu, anume Hinţeştii şi mai jos de acesta, unde a fost Neagşu Taurul, să-i fie dela Noi uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine i se va alege mai deaproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate începând din jos, din obârşia pârăului Hinţeştilor, şi pe pârău până la gura pârăului, la un stejar mare, şi de acolea drept la deal, până în hotarul Pleşeştilor, apoi pe vârful dealului, pe hotarul Pleşeştilor, în sus până în pădure. Iar dinspre alte părţi, după hotarul cel vechiu, pe unde din veac a umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma, credinţa panului Gangur, credinţa panului Boldor vornic, credinţa panului Hărman, credinţa panului Hudici, credinţa panului Dajbog, credinţa panului Muşat, pârcălab de Hotin, credinţa panului Micotă şi Reaţeş, pârcălabi de Neamţ, credinţa panului Ciortorovschi, credinţa panului Secară, pârcălab de Cetatea Nouă, credinţa panului Dingă, credinţa panului Clănău spătarul, credinţa panului Isac vistearnicul, credinţa panului Ieremia postelnicul, credinţa panului Mohilă ceaşnic, credinţa panului Frunteş stolnic, credinţa panului Şandru comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege să fie Domn Ţării noastre Moldovei, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu-i strice da-

nia şi întăritura noastră, ci să-i întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat şi i-am întărit, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Şi pentru mai mare tărie şi înputernicire acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Tăutul logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o lege către această carte a noastră.

A scris Mătiaş diacul, în Suceava, în anul 6999 Octomvrie 31.

Pergament, cu pecetea cea mare atârnată de şnur roşu de mătasă, la Muzeul dela Camera de comerţ din Bucureşti, depus de d-nul Furnică publicist, datorită bunăvoinţei căruia l-am putut copia. Pergamentul e bine păstrat. Pecetea are marginea stricată pe jumătate. Pe ea se citeşte: † ιω стефанъ воевωда гωсподаръ землн мол<давскон>. Pe verso pergamentului însemnarea: Hânţeştii pe Zeletin. O copie, după original, cu unele abateri, se află la Arhiv. Stat., Bucureşti, pachet 1 (nr. 2919). După un suret, cu unele lipsuri, din Condica Asachi 2 fila 16, dela Arhiv. Stat., Bucureşti, a fost publicat şi în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 490-491.

Satul Hinţeşti a fost lângă Pleşeşti, pe pârăul Pereschivului, în judeţul Tutova[1]. Azi nu mai este. A dispărut sau şi-a schimbat numele. Nu poate fi Hănţeştii din comuna Buciumeni, judeţul Tecuciu, acesta fiind prea departe de Pereschiv şi de Zeletin[2]. Este un sat străvechiu, care era sigur şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Hinţea, Henţea[3]. — Satul unde a fost Neagşu Taurul a fost lângă Hănţeşti, la răsărit de Pleşeşti, pe acolo pe unde azi e dealul şi valea Buhaiului, sinonimul moldovenesc de azi al cuvântului Taurul de odinioară[4]. — Era şi el în veacul al XIV-lea.— Pleşeştii, arătaţi în hotarnica celor două sate, sânt şi ei foarte

---

1 Pleşeşti [Ind. stat. p. 392, 699; Harta stat. major, planşa Bârlad, 1 : 100.000.

2 Ind. stat. p. 358, 600; Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti, 1 : 100.000. I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 491 îl identifică cu acesta şi la fel făceam şi eu în M. Costăchescu cit. 1 p. 320, ceia ce nu poate fi.

3 Sate cu acest nume avem pe cel din jud. Dorohoi [Ind. stat. p. 150, 600] şi pe cel din jud. Vaslui [Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 96]. Cel din Dorohoi este pomenit într'un uric din 6939 (1431) Iunie 15 [M. Costăchescu cit. 1 p. 317, rândul 11, p. 320].

4 Harta stat. major, planşa Bârladul cit.

vechi. Işi au numele dela un Pleşea, Pleşu[1]. — Perecichiul este pârăul Pereschiv, din judeţul Tutova[2]. — Zeletinul este un pârău, în judeţul Tecuci[3]. Este pomenit încă din 6936 (1428) Iulie 24[4], apoi în 6960 (1452) Dechemvrie 21[5], etc.[6] — Neamul Murgu este cunoscut. Ion Murgu este probabil acelaşi cu Oană Murgu, pomenit în 6995 (1487) Octomvrie 7, că vinde jumătate din satul кржжанїи на <сж>рати, част ѡт васлѹж[7]. Un Ivaşcu Velna Murgu e pomenit într'un document din 6940 (1432) Aprilie 5[8]. Un Murgu, trăitor în vremea lui Ilie şi Ştefan Voevozi, e pomenit în 7112 (1604) Iunie 16[9]. Un Murgu, stăpân al satului Murgeştii dela Vaslui: село на имѣ глодѣни на тележновѣ по выше ѡ(т) мѵрга, este pomenit într'un uric din 6970 (1462) Octomvrie 5[10]. Un Dragoş Murgu, cu fratele său, Toader, cumpără în 7008 (1500) Aprilie 5 satul Murgenii, pe Elan[11]. — Neamul lui Zeamă nu este cunoscut[12].

Foarte inportante românismele: χи(н)цешилор şi плешешилѡ(р), genetive plural.

Documentul mai este inportant pentru istoria vechiului drept românesc şi pentru vechimea aşezărilor, care erau în veacul al XIV-lea, în valea Pereschivului.

---

1 Cp. Pleşani, în jud. Botoşani [Ind. stat. p. 63, 699], Pleşeni, în jud. Cahul [ibid. p. 82, 699], Pleşeşti, în jud. Argeş, Buzău, Râmnicul-Sărat, Baia, Vâlcea [ibid. p. 24, 73, 295, 39, 409, 699], etc, Pentru trecut cp. Plişineţi, în 6947 (1439) Aprilie 3 [M. Costăchescu, cit. 2 p. 35, rândul 10, p. 38]; Pleşăni, circa 1436-1441 [ibid. 2 p. 86, rândul 3, p. 87]; valea Pleşa, în 6970 (1462) [ibid. 2 p. 589; vezi mai sus p. 44]; altul a fost în jud. Iaşi [M. Costăchescu, Sâneştii, în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 4 (1924), p. 37-43]; în 7010 (1502) Martie 10 [M. Costăchescu cit. 2 p. 38]. Pentru numele Pleşa, Pleşanul cp. pe Giurgiu Pleşanu în 6976 (1468) Septemvrie 24 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130], Petru Pleşa şi Danciul Pleşa, în 7007 (1499) [ibid. 2 p. 168]; cp. pe Bratul Pleşescul, în 6935 (1427) Octomvrie 15 [M. Costăchescu cit. 1 p. 196, rândul 12], etc.

2 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 347; Harta stat. major, planşa Bârladul şi Tecuciul, 1 : 100.000.

3 Frunzescu cit. p. 534; Harta stat. major, planşa Bârlad şi Tecuciul cit.

4 M. Costăchescu cit. 1 p. 215, rândul 13.

5 Ibid. 2 p. 426, rândul 5, 429 şi altul cu aceiaşi dată ibid. p. 432, rândul 4, p. 434-435.

6 Ibid 2 p. 944, 445.

7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 304.

8 M. Costăchescu cit. 1 p. 341, rândul 3, p. 342.

9 Ibid. 1 p. 415.

10 Pergament în colecţia mea. Cp. I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 61-62; Ghib. Sur, 1 p. 91-94.

11 Ghib. în Arhiva soc. şt. şi lit., Iaşi, 25 (1914) p. 183-184.

12 Cp. Zeameştii, la gura Tazlăului: ѕѣмешїи, într'un uric din 6970 (1462) Octomvrie 6 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 63-64].

45.

Suceava. 1492 Martie 17.

Stefan Voevod întăreşte urmaşilor lui Giurgiu, Mândrea şi Şteful Jumătate, înpărţeala ce o fac în ce priveşte stăpânirea satelor dela Ion Jumătate, anume Mândreştii, pe Sireti, unde au fost Balinţii, Şerbanouţii, pe Sireti, şi Jumătăţeanii, pe Jijia, unde au fost curţile lui Căliman. Se arată hotarele satului Şerbanouţi.

† мастїю бжїею, мы стефан воевода, господарь земли молдавскои, знаменито чиним и сим листом нашим вьсѣм, кто нан вьзрит или его чтючи ѹслишит, ѡже прїидоша прѣд нами и прѣд оусими нашими молдавскими боꙗре мьрина, дочка жоуржа жѹметате, и сь своими дѣтми и племеница еи, мьринка, дочка мьндрина, и братаничи еи, силѣ и сестра его, донѣ, сынове федкови, и племеници их, щефоул и сестра его, мьрина, сынове мьрѹшчини, дочки щефѹла жѹметате, оуси непотове жоуметате, по их доброи воли, никим непоноужени а ниприсиловани, и потомилисѣ промежи собою и рѡзделили соби свои ѡтнинї, що били дѣда их, їѡна жометате, села на имѣ мьндрещїи, на сиретѣ, где били балинци, и шербановци, тиж на сиретѣ, и жоумьтьцѣнїи, на жежїи, где било дворище кьлиманово. и досталосѣ мьринки, дочци мьндринї, и братанїчем еи, силѣ и сестри его, дони, ѹ их част село на имѣ мьндрещїи, на сиретѣ, где били балинци. а стефѹлѹ и сестри его, мьрини, непотом щефѹла жометате, им сѣ достало, ѹ их част, село на имѣ шербанѡвцїи на серетѣ. а мьрини, дочци жѹржа жѹметате, еи сѣ достало, ѹ еи част, село на имѣ жоумьтьцѣнїи, на жежїи, где било дворище кьлиманово. и еще ѹстали мьринка, дочка мьндрина, и братаничи еи, силѣ и донѣ и племеници их, щефоул и сестра его, мьрина, та дали[1] мьрини, дочци жѹржа жѹметате, за тое село, за жомьтьцѣнь, еще ѱ҃ злат татарских. ино мы видѣвше их доброи воли и розделенїе, що ѡни соби промежи собою рѡзделили, сь оусею своею доброю волею, а мы також, по ихже воли, и ѡт нас есми дали и потврьдили слѹзѣ нашемоу, щефѹлѹ, и сестри его, мьрини, непотом щефѹла жѹмьтате, тое прѣдреченое село, на имѣ шербановцїи, на сиретѣ,

1 In orig. продали.

како да ест им ѡ(т) нас ȣрик и съ въсем доходом, им и дѣтем их ⟨и⟩ ȣнȣчатом их и прѣȣнȣчатом их и прѣщȣрѣтом их и въсемȣ родȣ их, кто сѣ им изберет наиближнїи, непорȣшено николиже, на вѣки. а хотар томȣ село, на имѣ шербановци, ѡ(т) поꙗнъ ѡ(т) лѣсѡв рѡг, що близ пȣтѣ, лип, ѡ(т) тои лип черес пȣт, та черес поле, простѣ къ дрȣгомȣ лисȣ, на краи лиса граб, тамо кр̃сть рȣбан, а ѡ(т) дворище, где переходит пȣт поток, выше брод могила кȣпана, та на болото под лис столпь, ѡ(т) болота черес пȣт, на поле, простѣ на верхь могилȣ, а ѡ(т) тȣда простѣ на болото третїа могила, та черес сирѣт, где бил старїи млин полѣна оусѧ, а ѡ(т) берещи, близ сирѣтѣ, могила що їѡанъшь поставил, а ѡ(т) тои могили, простѣ къ бȣкѡвинȣ, подли пȣтѣ дрȣгаа могила, та черес пȣт, на третїю могилȣ, под бȣковинȣ, та ȣ боковинȣ[1]. тое ест вес хотар. а прївилїе що имал дѧд их, їѡн жометате, ѡ(т) дѣда нашего, ѡ(т) алеѯандра воеводї, на тих вышеписанних селах, а ѡни загибли, как ест нам вѣдомо и боꙗром нашим. протоже, никто, николи, ни съ едними прївилїами да не имает тѣгати а ни добȣвати на сїе наше прївилїе, николи, на вѣки. а на то ест вѣра нашего г(сд)ва вышеписаннаго, ми стефана воеводи, и вѣра прѣвъзлюбленних снѡ(в) г(сд)вами, алеѯандра и бѡгдана влада, и вѣра боꙗрь наших, вѣра пана дȣми, вѣра пана гангȣра, вѣра пана болдора дворника, вѣра пана хръмана, вѣра пана хȣдича, вѣра пана шефȣла, вѣра пана мȣшата хотинскаго, вѣра пана микотъ и рѣцеш, пръкалаби ѡ(т) нѣмца, вѣра пана чорторовского, вѣра пана секаръ новоградского, вѣра пана динга, вѣра пана клънъȣ спътарѣ, вѣра пана еремїѧ постелника, вѣра пана могила чашника, вѣра пана фрȣнтеша столника, вѣра пана шандра комиса и вѣра оусих боꙗрь наших молдавских и великих и малих. а по нашим животѣ, кто бȣдет господаръ нашеи земли молдавскои, ѡ(т) дѣтеи наших или ѡ(т) нашего родȣ или пак бȣд которого бъ изберет господарем бити нашеи земли молдавскои, тот би им непорȣшил нашего даанїа и потвръжденїа, али би им потвръждил и ȣкрѣпил, занȣже есми им дали и потвърдили ⟨и за що ест⟩ им права ѡ(т)нина. а на болшее крѣпост и потвръжденїе томȣ въсемȣ вышеписанномȣ, велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ жȣпанȣ, тъȣтȣлȣ логофетȣ, писати и нашȣ печат привѣсити ксемȣ листȣ нашемȣ. писал алеѯа попович ѡ(т) ꙗ(с), въ сȣчавѣ, влтѡ ꙁ҃ мар м(с)ца ꙁ҃ї днъ.

1 та ȣ боковинȣ lipsește la I. Bogdan.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni Mărina, fiica lui Giurgiu Jumetate, şi cu copiii ei şi vara ei, Mărinca, fiica lui Mândrea, şi nepoţii ei de frate, Silea şi sora lui, Donea, fiii Fedcăi, şi verii lor, Şteful şi sora lui, Mărina, fiii Măruşcăi, fiica lui Şteful Jumetate, toţi nepoţii lui Jumetate, de a lor bună voie, de nimeni nesiliţi şi nici asupriţi şi s'au tocmit între dânşii şi şi-au înpărţit ocinele lor, ce au fost ale bunului lor, Ion Jometate, satele anume Mândreştii, pe Sireti, unde au fost Balinţi, şi Şerbanouţi, asemenea pe Sireti, şi Jumătăţeanii, pe Jijia, unde au fost curţile lui Căliman.

Şi i-a rămas Mărincăi, fiicei lui Mândrea, şi nepoţilor ei de frate, Silea şi surorii lui, Donea, în partea lor, satul anume Mândreştii, pe Sireti, unde au fost Balinţi. Şi lui Şteful şi surorii lui, Mărinii, nepoţilor lui Şteful Jometate, lor li-a rămas, în partea lor, satul anume Şerbanouţii, pe Sireti. Iar Mărinii, fiicei lui Şteful Jumetate, ei i-a rămas, în partea ei, satul anume Jumătăţeanii, pe Jejia, unde au fost curţile lui Căliman.

Şi încă s'a ridicat Mărinca, fiica lui Mândrea, şi nepoţii ei de frate, Silea şi Donea, şi verii lor, Şteful şi sora lui, Mărina, şi au dat Mărinii, fiicei lui Giurgiu Jumetate, pentru acest sat, pentru Jomătăţeani, încă 700 zloţi tătăreşti.

De aceia, Noi văzând a lor bună voie şi înpărţeală, ce ei şi-au înpărţit între dânşii, cu toată buna lor voie, şi Noi asemenea, după voia lor, şi dela Noi am dat şi am întărit slugii noastre, lui Şteful şi surorii lui, Mărinii, nepoţilor lui Şteful Jumătate, acest înainte numit sat, anume Şerbanouţii, pe Sireti, ca să le fie lor dela Noi uric şi cu tot venitul, lor şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine li se va alege mai aproape, nestricat niciodată în veci.

Iar hotarul acestui sat, anume Şerbanouţi, din poiană, din cornul pădurii, ce-i aproape de drum, un teiu, din acest teiù peste drum, apoi peste câmp, drept către altă pădure, la marginea pădurii un carpăn, acolo o cruce în carpăn, iar dela Dvorişte, unde drumul trece pârăul, în sus de vad o

moghilă săpată, apoi la balta de supt pădure un stâlp, dela baltă peste drum, la câmp, drept la vârful moghilei, iar de acolo drept la baltă a treia moghilă, apoi peste Sireti, unde a fost moara cea veche, toată poiana, iar dela Bereşti, aproape de Sireti, o moghilă, ce a pus-o Ioanăş, iar dela această moghilă drept către codru, lângă drum altă moghilă, apoi peste drum la a treia moghilă, supt codru, apoi în codru.

Acesta este tot hotarul.

Iar privilegiu ce a avut bunul lor, Ion Jometate, dela bunul nostru, dela Alexandru Voevod, pe aceste sate mai sus scrise, ei le-au pierdut, cum ne este nouă ştiut şi boerilor noştri.

Pentru aceasta, nimeni, niciodată, cu vreunele privilegii să nu mai pârască şi nici să aibă câştig asupra acestui privilegiu al nostru, niciodată, în veci.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma, credinţa panului Gangur, credinţa panului Boldor vornicul, credinţa panului Hărman, credinţa panului Hudici, credinţa panului Şteful, credinţa panului Muşat dela Hotin, credinţa panului Micotă şi Reaţeş, pârcălabi de Neamţ, credinţa panului Ciortorovschi, credinţa panului Secară dela Cetatea Nouă, credinţa panului Dinga, credinţa panului Clănău spătarul, credinţa panului Ieremia postelnic, credinţa panului Moghilă ceaşnicul, credinţa panului Frunteş stolnicul, credinţa panului Şandru comisul şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre Moldovei, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentrucă le-am dat şi întărit şi pentru că le este dreaptă ocină.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului jupan, Tăutului logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o atârne către această carte a noastră.

A scris Alexa Popovici din Iaşi, în Suceava, în anul 7000, luna Martie 17 zile.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, se află la M-rea Sucevița, nr. 501. Scrisoare măruntă [Dan, Mănăstirea Sucevița p. 121]. Pe pecete: † печать іѡ стефанъ воевѡда господар земли молдавскои. După o fotografie făcută de preotul Dan, se află o còpie făcută de I. Bogdan, la Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan nr. 25) și ibid. o còpie cu multe abateri, făcută de preotul Dan. După còpia lui I. Bogdan îl dau și eu. După o còpie, făcută la 1809 de Manolachi Andrieș, după un suret, cu iscălitura lui Teodor Balș, a fost publicat cu data 7000 Septemvrie, în Ghib. Sur. 1 p. 40-43. Suretul este greșit în numele proprii și legăturile de rudenie între persoanele din document, aceste din urmă provenite din interpretarea greșită a cuvintelor slave племенница, племенници, братаничи. O traducere, din Arhiv. Stat., București, Condica Asachi 2 fila 20-21, cu data 7000 Martie 17, cam cu aceleași cusururi ca și còpia de care a fost vorba mai sus, a fost publicată în I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 495-501, care *schimbă* data Martie 15 în Fevruarie 17, fără dreptate. Ibid. un extras al hotarnicei, din acelaș document, după o altă traducere, ce era la Acad. Rom. Ibid. menționată și o altă traducere mai prescurtată, cu data 7000, după o còpie, făcută de Manolachi Andrieș, după o alta din 1809, publicată în extras, de Ghib. Din domnia lui Ștefan cel Mare p. 49. Un rezumat foarte scurt cu data 7000 se află la Arhiv. Stat., Iași, Tr. 234, op. 258, dos. 7, fila 137.

Dacă uricul dela Alexandru cel Bun, dat asupra satelor din documentul de mai sus, lui Ion Jumătate, s'a pierdut, e cunoscut, în traducere destul de defectuoasă, un alt document tot dela Alexandru cel Bun din 6938 (1430) Iulie 7, prin care fiii lui Ion Jumătate, Giurgiu, Șteful și Mândrul, își înpart între ei satele ce fuseseră ale tatălui, și între care figurează și Balinții, Șerbăneștii și Jumătățenii[1].

Mândreștii sânt în comuna Vlădeni, județul Botoșani, așezați pe Sireti[2]. In 6938 (1430) Iulie 7 a căzut, la înpărțeală, în partea lui Mândrea Jumătate, dela care își are numele. La această dată se numea Balinții[3]. Acesta era și în veacul

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 1 p. 298-307.
2 Ind. stat. p. 64, 645; M. Costăchescu cit. 1 p. 303.
3 M. Costăchescu cit. 1 p. 299, rândul 7.

al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Balin[1]. Satul Mândreşti are şi un document aparte dela Ştafan cel Mare, cu hotarnică, din 7000 (1492) Fevruarie 17[2]. — Şerbanouţii sânt pomeniţi ca Şerbăneşti, în 6938 (1430) Iulie 7, de care a fost vorba mai sus[3]. Este aşezat, pe Sireti, în comuna Zvoriştea, judeţul Dorohoi[4]. Interesantă e hotarnica satului, din documentul din 1492 Martie 17. Este poate acelaş sat: до шеркбовьского хотарꙗ, din 6900 (1392) Martie 30, pomenit în hotarnica satelor de pe Sireti, Ciorsăceuţi, Vladimirăuţi şi Bucurăuţi, ale lui Ionaş Viteazul[5]. Acesta este poate Ioanăş cu moghila, din documentul din 1492 Martie 15. Işi are numele dela un străvechiu Şerban. Era şi în veacul al XIV-lea[6]. Satul e pomenit ca al Ştefului Jumătate, care şedea aici, în 6944 (1436) Septemvrie 19[7]. — Jumătăţeanii de pe Jijia sânt şi azi[8]. — Satul este pomenit şi în 6938 (1430) Iulie 7[9], în

1 Sate cu numele Balinţi avem în jud. Severin, Dorohoi, Sorocă, [Ind. stat. p. 324, 146, 338, 436]; cp. Fântâna lui Balin, în 6956 (1448) Iulie 15 [M. Costăchescu, cit. 2 p. 324, rândul 10, p. 336]; cp. Balineşti, în jud. Dorohoi [Ind, stat. p. 149, 442]; pentru trecut vezi mai sus p. 26-27. — Satele Mândreşti sânt în jud. Bălţi, altul în jud. Botoşani, com. Ungureni, în jud, Tecuci, Putna [Ind. stat. p. 47, 60, 359, 286, 645]; pentru trecut cp. satul lui Mândrea şi satul Curtea lui Mândrea, pe Sireti, într'un uric din 6943 (1435) Aprilie 14 [M. Costăchescu cit. 1 p. 403, rândul 2, 11, p. 405]; satul Scânteia, din jud. Vaslui, într'un document din 7116 (1608), se numeşte Scânteiaştii, iar mai înainte s'a numit „unde a fost Mândrea", cu uric dela Ilie şi Ştefan Voevozi [M. Costăchescu cit. 1 p. 528]; un sat Mândreşti a fost în ţinutul Cârligăturii, vechiul nume al satului Sârca, de azi, identificat poate cu Curţile lui Mândrea din Cârligătură, din 6938 (1430) Iulie 7 [M. Costăchescu, cit. 1 p. 299, rândul 8, p. 303-304, 180]; cp. uricul din 7010 (1502) Martie 13: селѡ на верхь жерѹла, на мѣ мжндрещи, где быль иваньмжндрѹл [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 201-202; M. Costăchescu cit. 2 p. 330]; etc.; pentru Mândrea, Mândrul cp. ibid. 2 p. 859, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 527.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 493-495.

3 M. Costăchescu, cit. 1 p. 299, rândul 3-4.

4 Ind. stat. p. 150, 780; M. Costăchescu cit. 1 p. 301.

5 M. Costăchescu, cit. 1 p. 7, rândul 15, p. 11-13.

6 Sate cu numele Şerbăneşti, Şărbăneşti sânt multe. Aşa în jud. Argeş, Roman, Tecuci, Vâlcea, Olt [Ind. stat. p. 17, 20, 298, 359, 357, 407, 403, 406, 260, 780]; cp. Şerbăneasa, Şerbăuţi, Şerbeni, Şerbeşti, Şerboeni, Şerboteşti [ibid. p. 780-781]; pentru trecut cp. Şărbăneşti, pe Bistriţa, fost al lui David comisul, cu drese dela Alexandru cel Bun, într'un document din 7128 (1620) Aprilie 13 [M. Costăchescu cit. 2 p. 262]; cp. într'un uric din 6977 (1469) Octomvrie 20: шербжнещи на бог данѣ [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 138-139]; pentru Şărbeşti, Şerba, Şerbăuţi, Şerbouţi, Şerbeşti cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 935-936, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 580; pentru Şărban, Şărbu, Şerb, Şerba, Şerbea, Şerbescul cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 878-879, I. Bogdan, D. Şt. 539.

7 M. Costăchescu, cit. 2 p. 701, rândul 6-7, p. 704-705.

8 Ind. stat. p. 62, 620.

9 M. Costăchescu cit. 1 p. 299, rândul 2, p. 300.

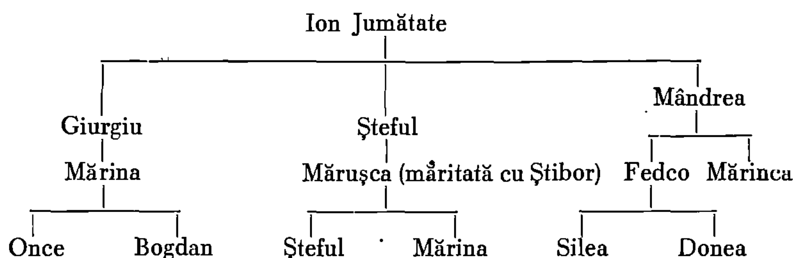
7000 (1492) Fevruarie 17[1], în 7003 (1495), prin care Oncea, fiul Mărinei, nepotul Giurgii, vinde fratelui său, Bogdan, drept 230 zloţi tătăreşti, jumătate din satul Giumătăţeanii, partea de sus, unde a fost dvoriştea lui Căliman[2]. Işi are numele dela cel dintăi Jumătate. Aici în veacul al XIV-lea fuseseră curţile lui Căliman[3]. Satul este străvechiu. — Dvoriştea din hotarnica Şerbăneştilor este satul Zvorâştea, din judeţul Dorohoi, sat aşezat în adevăr lângă Şerbăneşti[4]. Poate satul Dvoriştea, unde au fost curţile lui Dumbravă, la 6938 (1430) Iulie 7 era tot în stăpânirea neamului Jumătate, dacă nu cumva acesta va fi fiind Dumbrăvenii[5]. Satul era însă în vremea lui Alexandru cel Bun, cutul de jos fiind în stăpânirea lui Giurgiu Zvorâşte, dela ai cărui nepoţi îl cumpără Ştefan cel Mare, în 6996 (1488) Martie 12, şi-l dăruieşte Mănăstirei Moldoviţa[6]. In hotarnică e vorba şi de hotarul Şărbăneştilor şi de poiana lui Ion Giumătate. Satul este străvechiu. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela o străveche curte, дворище. — Satul Bereşti din hotarnica Şerbăneştilor este la sud de acesta, în comuna Hănţeşti, judeţul Dorohoi[7]. Este foarte vechiu. Işi are numele dela un Berea[8].

Din documentul de mai sus se poate complecta neamul boerilor Jumătate.

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 493-495.
2 Ghib. Din domnia lui Ştefan cel Mare p. 55, Sur. 1 p. 43-47; I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 88-89.
3 Cp. satele Căliman, Călimăneasa, Călimăneşti, aceste de pe urmă în jud. Lăpuşna, Odorhei, Putna, Tutova Vâlcea [Ind. stat. p. 219, 238, 283, 393, 410, 487]; pentru trecut cp. M. Costăchescu cit. 1 p. 156; 2 p. 55; cp. uricul din 6956 (1448) Iulie 15 [ibid. 2 p. 316, rândul 16, 19, p. 320-321], din 6947 (1439) Iulie 30 [ibid. 2 p. 52, rândul 3, p. 55]; ibid. 2 p. 169, 172, 230; cp. uricul din 7005 (1497) Martie 14 [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 108-110], etc.
4 Ind. stat. p. 150, 848; Harta stat. major, planşa Bucecea, 1 : 50.000.
5 M. Costăchescu cit. 1 p. 299, rândul 8, p. 304, 405.
6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 327-331.
7 Dicţ. geogr. al jud. Dorohoi p. 18; Ind. stat. p. 149, 452; Harta stat. major, planşa Bucecea cit.
8 Sate cu acest nume avem în jud. Bălţi, Gorj, Iaşi, Mehedinţi, Putna, Vâlcea, Bacău, Covurlui [Ind. stat. p. 41, 169, 200, 227, 283, 402, 26, 33, 123]. Pentru trecut cp. Berea, în 6908 (1400) August 4 [M. Costăchescu cit. 1 p. 40, rândul 12, p. 42, 43]; Bereşti, în 6951 (1443) Noemvrie 29 [ibid. 2 p. 194, rândul 12, p. 200, 312]; în 1461 Septemvrie 16 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 51; cp. ibid. p. 466]; în 7005 (1497) Martie 15 [ibid. 2 p. 114; vezi mai jos]; în 6967 (1459) Iunie 12 [ibid. 1 p. 31-33]; acesta a fost în ţinutul Cârligăturii; în 6977 (1469) Fevruarie 9 [ibid. 1 p. 134-135]. Pentru Berea, Berescul cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 829.

Am avea astfel următoarea spiță de neam, din veacul al XV-lea[1]:

Cariera lui Ion Jumătate şi a fiilor săi, Giurgiu, Şteful, Mândrea, am văzut-o în alt loc[2]. La cele spuse aici să se adauge că Ion Jumătate se mai întâlneşte în 6919 (1411) Ianuarie 6[3], în 6923 (1415), indicțion 8, iulie 12[4]. În acest document boerii Ion vornic de Suceava, Negru şi Ion Jumătate dăruiesc Mănăstirii Bistriței sate. Satul de pe Cracău, dăruit de Ion Jumătate, este probabil: на краковѣ на имѣ клоучелещи, где были жоудеве михаиль и дїенишь, междѹ грїелещь и междѹ ·лоупшею, din 7008 (1500) Martie 22[5]. El trăia deci şi în 1415 Iulie 8. Giurgiu apare şi în 6931 (1423) Septemvrie 4[6]. Şteful şi fratele, Mândrea Jumătate, mai apar în 6945 (1437) Fevruarie 7[7], în 6947 (1439) Octomvrie .28[8], în 6950 (1442) Dechemvrie 16: вѣра пана щефѹла жумѫтатевича и(с) брата его, мѫндри цѣценьскаго[9]. De ce Mândrea se numeşte dela Țeațina?

Maruşca, fiica lui Şteful Jumătate, era măritată cu boerul Ştibor, cum se vede din documentul din 6988 (1480) Septemvrie 15: ѿ ⟨марѹшки⟩, дочка пана щефѹла жѹмѫтате, панїа пана щибора[10]. — Oană Jumătate, cu uric dela Alexandru cel Bun, a avut şi satul de pe Bârlad, din jos de târgul Vasluiului, cu toate cuturile, unde au fost Balosinăuții, cum

1 Spița din I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 499, trebuie îndreptată.
2 M. Costăchescu cit. 1 p. 304-307; 2 p. 851, 846, 880, 859.
3 Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9[1] (1932-1933) p. 195.
4 Ibid. p. 198.
5 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 172-174.
6 Pergament Arhiv. Stat., Bucureşti.
7 Cercetări ist. cit. p. 203.
8 Ibid. p. 206.
9 Ibid. p. 211.
10 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 246; M. Costăchescu cit. 2 p. 880; vezi mai sus p. 31.

se vede din documentul Vasluiului, din 6999 (1491) Octomvrie 15[1]. Aici apar şi urmaşii, anume Şteful şi Mărina, fiii Maruşcăi, nepoţi lui Şteful Jumătate, şi neamurile lor .... Bogdan[2] şi Oance, fiii Mărinii, nepoţi lui Giurge Jumătate, şi Mărina, fata Mândrii, şi nepoţii ei de frate, Silea şi Donea, fiii Fedorii.

Documentul este foarte inportant pentru vechimea aşezărilor de pe Sireti şi Jijia, care erau şi în veacul al XIV-lea, şi pentru deslușirea neamului Jumătate.

46.

1492 Octomvrie 10.

Ştefan Voevod întăreşte Burei şi surorii sale, Neacşa, jumătate din satul Cârna, pe Zeletin, cumpărat dela Toader Iucaş şi ai săi.

7000 Oct. 10. Suret de pe uric sârbesc dela Domnul Ştefan Vvd., — tălmăcit de un Andreiu Tălmaciu, căpt. la anul 1794 Fevr. 24, — prin care întăreşte Burei şi surorii lui, Neacşii, jumătate sat, din Cârna, de pi Zăletin, parte din gios, pe amândouă părţile Zăletinului.

Iar hotarul acei giumătăţi de sat, din Cârna, să fii după hotarăle vechi, pe unde au umblat din veci.

Această parte au avut Burii cumpărătură dela Toader Iucaş şi alte niamuri.

Dau documentul de mai sus aşa cum se află rezumat la Arhiv. Stat., Iaşi, divanul domnesc Tr. 289, op. 317, dos. 57 fila 55r., scrisorile Mănăstirii Răchitoasa, pentru moşia Cârna, în proces, la 1835, cu răzeşii de Oprişeşti, pentru înpresurarea moşiilor Răchitişul şi Cârna a mănăstirii. Ibid. se aduce şi rezumatul documentului din 7003 (1495) Ghenar 22 şi ibid. fila 57r., tot acelaş cu data 7003 Ghenar 3[3]. Ibid. şi rezumatul documentului dela Alexandru Voevod, din 6960 (1452) Dechemvrie 21[4]. Despre documentul din 7000 Oct. 10

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 480-481.
2 Ibid. *greşit:* Bile.
3 După original în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 58-61.
4 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 431-437.

a fost vorba şi în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 435.

Cârna este sat, în comuna Burdusaci, judeţul Tecuci[1]. L-am întâlnit şi în 6960 (1452) Dechemvrie 21, când era în stăpânirea lui Trişor şi a lui Toader, fiii lui Şandru dela Iucaş: кръна[2]. E curios că într'un uric din 7003 (1495) Ianuarie 22 se întăreşte lui тоадер юкаш и братаничь его, фарко апрод, и сестри его, дwлкъ и мъроушка, сынове петра юкаша, и племеница их, аноушка, дочка стани, и племеник их, исаю, сынъ wани моусти, и племеникове их, андреика и братїа его, іwн и тоадерь, сынwве илкини, и тиж племеник их жоуржа воулпе, сынъ мъроушкин, оусим оуноуковwм ласлъwа глwбника (Toader Iucaş şi nepotul său de frate, Farco aprod, şi surorile lui, Dolca şi Măruşca, fiii lui Petru Iucaş, şi vara lor, Anuşca, fiica Stanei, şi vărul lor, Isaiu, fiul lui Oană Muste, şi verii lor, Andreica şi fraţii lui, Ion şi Toader, fiii Ilcăi, şi de asemenea vărul lor, Giurgiu Vulpe, fiul Măruşcăi, tuturor nepoţilor lui Laslău globnicul) pe lângă alte sate şi кръна[3]. Va fi fost o reîntoarcere a satului la vechii stăpâni. Acestea vor fi fost neamurile lui Toader Iucaş, de care se vorbeşte în documentul din 1492. Neamul acestuia, de altfel, este foarte numeros[4]. Satul este străvechiu şi dacă a fost al lui Laslău globnicul, sub Alexandru cel Bun, era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela o străveche proprietară, Cârna.

47.

1492.

Ştefan Voevod pentru satul Nadişa, pe Tazlău.

7000. Ştefan Vvd. Moldovei dăruieşte şi întăreşte lui Solomon Stănilă, lui Trebeşan şi lui Giurgiu satul Nadişa, pe Tazlău.

O traducere românească din 1763 Iulie 22, donată de preotul I. Ionescu, Bacău, era la Acad. Rom., cum se vede din Creşterea colecţiilor Acad Rom. 1907 p. 127, unde e rezumat, rezumat pe care îl reproduc şi eu.

1 Ind. stat. p. 360, 495.
2 M. Costăchescu cit. 2 p. 431, 432, rândul 4, p. 434-435.
3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 58-61.
4 M. Costăchescu cit. 2 p. 437.

Este satul Nadişa, din judeţul Bacău[1]. Cel mai vechiu uric al satului este cel din 6932 (1424) Octomvrie 9[2]. Este pomenit în documentul din 6969 (1461) Septemvrie 16 şi în 6999 (1491) Septemvrie 16, înpreună cu satele Bereşti, pe Tazlău, Petrileşti, Boşoteni, mai sus de Bereşti, şi Năsoeşti, deasupra Nadişei[3]. Satul îşi are numele dela un Ion Nadeşu, cum se vede dintr'un document al satului din 7005 (1497) Martie 8[4]. Satul e de pe la începutul veacului al XV-lea[5].

48.

1493 Martie 3.

Stefan Voevod întăreşte lui Dragoşe stolnicul satul Bumbureşti, la Tutova, la gura Studeneţei, cumpărat, drept 140 zloţi tătăreşti, dela Ilea şi vara lui, Neagşa, nepoţii lui Drăguş Timişescul.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi, Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, facem înştiinţare prin această carte a noastră tuturor, cari vor căuta spre dânsa sau vor auzi-o cetindu-se, precum că, înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni, a venit sluga noastră, Ilea şi vara lui[6], Neagşa, nepoţii lui Drăguş Timişescul, de bună voia lor, de nimene siliţi, nici asupriţi, şi au vândut[7] a lor dreaptă ocină, din dreptul lor uric, din uricul bunicului lor, Drăguş Timişescul, un sat la Tutova, la gura Studeneţei, anume Bumbureştii, l-au vândut[7] slugii noastre, lui pan[8] Dragoşe stolnicul, drept 140 zloţi tătăreşti.

Şi s'a sculat pan Dragoşe stolnicul şi a plătit toţi acei 140 de zloţi tătăreşti, în mânele slugii noastre, Ilea şi a verii[9] lui, Neagşa, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri.

---

1 Ind. stat. p. 34, 663; Harta stat. major, planşa Buhuşi, 1 : 100.000.
2 O fotografie în colecţia mea; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 167-168; 2 p. 593, 936.
3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 51, 466.
4 Suret din 7269 (1760) Dechemvrie 10, comunicat de d. C. V. Dimitriu, licenţiat în litere, Bucureşti. Cp. şi Radu Rosetti, Pământul p. 178.
5 Pentru nume să se cp. Nadaş, în jud. Timiş-Torontal, Nadăş, în jud. Arad, Cluj, Nadâşa, în jud. Mureş, Nadeş, în jud. Târnava Mică, Nadiş, în jud. Sălaj [Ind. stat. p. 377, 10, 114, 238, 354, 315, 663].
6 Plemeniţa.
7 La N. Iorga: dat.
8 La N. Iorga: dumisale.
9 La N. Iorga: fiicei.

Şi Noi văzând a lor bună voie şi tocmeală şi deplină plată şi Noi aşijderea şi dela Noi am dat şi am întărit slugii noastre, lui pan Dragoşe stolnic, acel mai sus zis sat, la Tutova, la gura Studeneţei, anume Bumbureştii, care să-i fie lui dela Noi uric şi cu toate veniturile, lui şi fiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi la tot neamul lui, care i se va alege mai de aproape, nestrămutat niciodată, în veci.

Iar hotarul acelui mai sus scris sat să-i fie din toate părţile pe vechiul hotar, pe unde a stat de veci.

La aceasta e credinţa Domniei noastre, celui mai sus scris, Noi Ştefan Voevod, şi credinţa preaiubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Bogdan-Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului[1] Gangur Orheianul, credinţa panului Boldor vornic, credinţa panului Hrăman, credinţa panului Şteful, credinţa panului Muşat Hotineanul, credinţa panului Micotă şi a panului Reaţeş, pârcălabi de Neamţ, credinţa panului Andreico Ciortoreanul, credinţa panului Şandru dela Cetatea Albă, credinţa panului Dinga, credinţa panului Clănău spătarul, credinţa panului Isac visternicul, credinţa panului Ieremia postelnicul, credinţa panului Moghilă ceaşnicul, credinţa panului <Ion> Frunteş stolnicul, credinţa panului Petrică comisul şi credinţa tuturor boerilor moldoveni şi mari şi mici.

Iar după moartea noastră, cine va fi Domn în Ţara noastră, din fiii noştri sau din neamul nostru, oricare va fi să-l aleagă Dumnezeu Domn în Ţara noastră a Moldovei, acela să nu strice a noastră danie şi întăritură, ci mai vârtos să o întăriască, pentru că şi Noi am dat şi am întărit, pentru slujba lui şi de vreme ce au cumpărat pe ai lor drepţi bani.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire a celor mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru boer, Tăutul logofătul, să scrie şi să lege şi a noastră pecete cătră această carte a noastră.

A scris Toader gramatic, în anul 7001[2], luna lui Martie 3.

Pergamentul, „perfect păstrat" cu pecetea asemenea foarte bine păstrată — „până la cele din urmă amănunte

1 La N. Iorga: dumisale. Aici şi totdeauna la mărturia boerilor.
2 La N. Iorga greşală de tipar: 7101.

ale peceţii" — atârnată se află la d. N. Iorga, care a publicat traducerea în Rev. Ist. 8 (1922) p. 81-82. Ibid. se spune că-l dă şi „în reproducere fototipică", pe care nu o găsesc în revistă. Documentul se află rezumat *greşit* în Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 54 fila 46 r. între documentele aduse pentru moşia Ciurileşti. E vorba de proces între M-rea Răchitoasa şi casa răposatului boer Iordache Manul, clironomul răposatului postelnic Ioan Jora, pentru moşiile Bălăneşti şi Ciurileşti. Rezumatul de aici e greşit întrucât se spune în el că satul Bumbăreştii se întăreşte lui Dragoş Timişăscu, cumpărat dela nepoţii lui Dragoş Temişăscu. L-am menţionat şi în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 135. In Arhiv. Stat. cit. se aduc documente ce vorbesc şi de satele vecine, Bălăneşti, Tomeşti şi Ciurileşti.

Este vorba de un sat Bumbureşti, care azi nu mai este, la gura Studineţului. Sau a dispărut sau şi-a schimbat numele. Era însă la gura Studineţului, la vărsarea în pârăul Tutova, pe acolo pe unde e satul Tomeşti, în comuna Perieni, în judeţul Tutova[1]. Alături se află şi valea Bălăneştilor, numele vechiului sat dispărut[2]. Intre documentele din Arhiv. Stat. Iaşi cit., aduse în pricina cu documentul lui Ştefan Vodă, din 1493 Martie 3, se află şi altele, între care unul dela Bogdan Voevod, din 7018 (1510) Septemvrie 21[3], prin care se întăreşte lui Dragoş vornicul satul Bălăneşti, pe Iaura, unde a fost giude Bălan, şi alt sat la gaura Strâmbei, pe Tutova, unde a fost giude Toadăr, şi altele din 7068, (1560) Martie 13, dela Alexandru Voevod, şi din 7097 (1589) Iunie 7[4]. La gura Studineţului este arătat satul Temeşeşti, „amândouă părţile, judecii" într'un uric din 6942 (1434) Aprilie 24[5], în 6944 (1436) Dechemvrie 7[6], în 6947 (1439) Iulie 2[7], în 6956 (1448) Septemvrie 22[8]. In acest de pe urmă se spune

1 Ind. stat. p. 324, 799; Harta stat. major, planşa Bârladul, 1 : 100.000.

2 Harta stat. major, cit. Un sat Bălăneşti, în jud. Tutova, a fost în com. Docani [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 21; Harta stat. major, planşa Bârlad cit.], dar aceasta e departe.

3 După Arhiv. Stat., Bucureşti, Condica M-rei Răchitoasa IV/73 (109) şi Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti, 1910, p. 111, l-am adus în M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 134-135. Ibid. şi complectarea după Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 54, fila 43v.

4 M. Costăchescu cit. 2 p. 135.

5 Ibid. 1 p. 386, rândul 17, p. 389.

6 Ibid. 1 p. 498, rândul 7, p. 500.

7 Ibid. 2 p. 41, rândul 24, p. 45.

8 Ibid. 2 p. 362, rândul 3-4, p. 363, 253.

chiar: гдє бы(л) дрѫгꙋ(ш) тѧмє(ш), на оустиє стꙋдєнца и гдє бы(л) старыи тѧмє(ш) пєтрѫ, повы(ш) (ùnde a fost Drăguş Teameş, la gura Studenţei şi unde a fost bătrânul Teameş Petru, mai sus). Nu cumva satul Bumbureştii, din 1493 Martie 3, este satul Temeşeştii de mai înainte? Oricum Drăguş Timişescùl, dacă nu e acelaş cu Drăguş Teameş, este din acelaş neam. Satul este foarte vechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Numele de Bumbureşti şi-l va fi având dela un Bumbur[1]. — Pâraele Tutova şi Studineţul sânt pomenite din vechime[2]. — Dragoş stolnicul nu e cunoscut în divanul lui Ştefan cel Mare. Nu cred că e totuna cu Dragoş vornicul, acelaş cu Dragoş Boul vornicul, boerul lui Ştefan Vodă[3]. Un Dragoş stolnicul, în vremea lui Ştefan cel Mare, mai este pomenit într'un document din 7178 (1669) Septemvrie 26[4]. Aici şi urmaşii lui. Dragoş, vornicul lui Ştefan cel Mare, apare în divan din 1479-1491[5]. Şi urmaşii acestuia sânt cunoscuţi, din documente de mai târziu, din 7158 (1649) Octomvrie 14[6] şi 7180 (1672) Aprilie 29[7]. Urmaşii lui Dragoş stolnicul nu se potrivesc cu ai lui Dragoş vornicul, o dovadă că sânt persoane deosebite. Nu cumva însă Dragoş stolnicul e aceiaşi persoană cu Dragoş vornicul, din documentul lui Bogdan Voevod, din 7018 (1510) Septemvrie 21, adus în aceiaşi pricină ca şi documentul din 1493 Martie 3? Acest Dragoş vornicul apare în divanul lui Bogdan Voevod. Il întâlnim în 7016 (1508) Fevruarie 2[8], Fevruarie 16[9], Martie 2[10], Martie 25[11], Dechemvrie 15[12], în 6921 (1413) Martie 7[13]. După această dată nu-l mai găsesc. Mă întreb dacă acest Dragoş vornicul, din vremea lui Bogdan Voevod, nu e totuna cu

1 Cp. Petrea Bumbotă în 6945 (1437) Octomvrie 5 [M. Costăchescu cit. 1 p. 533, rândul 16-17, p. 535].
2 M. Costăchescu cit. 1 p. 500, 389; 2 p. 940, 934.
3 N. Iorga, în Rev. Ist. 8 (1922) p. 85, crede că e unul şi acelaşi.
4 Iulian Tuducescu, în Amintire lui Ion Bianu, Bucureşti 1916 p. 163-164.
5 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 514; 1 p. 222, 464.
6 Ghib. Sur. 9 p. 142.
7 Ibid. p. 159-161 şi Ghib. Sur. 22 p. 28-30.
8 Wick. Woronetz und Putna p. 189; Bochotin p. 67.
9 Ghib. Sur. 10 p. 9 şi altul cu aceiaşi dată Arhiv. Stat., Bucureşti, Episcopia de Huşi, XLIX/1, 2, Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti, 1910, p. 109; altul Uricarul 23 p. 166.
10 Ghib. Sur. 1 p. 67.
11 Arhiv. Stat., Bucureşti, M-rea Neamţ XX/1; Iulian Marinescu cit. p. 110.
12 Arhiv. Stat., Bucureşti, secţia istorică; Iulian Marinescu, cit. p. 110-111.
13 Acad. Rom. Peceţi 149; Iulian Marinescu cit. p. 111-112.

Dragoş, pârcălabul de Neamţ, din divanul lui Bogdan Voevod, de dinainte de 1508, şi care nu mai apare ca pârcălab de Neamţ, de îndată ce în divan apare Dragoş vornicul. Acest Dragoş, pârcălab de Neamţ, este cred totuna cu Dragoş, pârcălabul de Neamţ, din divanul lui Ştefan cel Mare, ce apare din 7006 (1498) Septemvrie 24[1], până la sfârşitul domniei lui Ştefan Vodă[2]. *Poate* că Dragoş stolnicul e totuna cu Dragoş pârcălabul.

49.

Suceava. 1493 Martie 7.

Stefan Voevod întăreşte lui Negrilă şi surorii lui, Mariei, fiii lui Vâlcea Batărescul, satul Batăreşti, la Cârligătură, din care jumătate partea lor, iar jumătatea de către biserică, cumpărată de Negrilă dela mătuşă-sa, Maruşca, sora lui Vâlcea, drept 60 zloţi tătăreşti. Ii mai întăreşte lui Negrilă seliştea de pe Bahlueţ a lui Măcău Vlad şi cu loc de moară pe Bahlueţ, unde a fost moara lui Onicică, cumpărate, drept 70 zloţi tătăreşti, dela Anuşca şi Marta, fetele lui Mădrâjac. Uricul dela Alexandru cel Bun al Batăreştilor s'a pierdut, când au venit Turcii la Valea Albă.

† мл҃стїю бж҃їею, мы стефан воевода, гспдрь земли молдавской, знаменито чиним иссим листом нашим вьсѣм, кто нан възрит или его чтꙋчи ꙋслышит, ѡже прїидоша прѧд нами и прѧд ꙋсими нашими молдавскими болꙗре великими и малими марꙋшка, сестра влъчи батъреско̆ла, и братанич еи, негрило, сн҃ъ влъчин, и съ оусими своими ѡколними межиѧши и жаловали нам, аже привилїе великое, щo имал влъча батъреско̆ла ѿ дѣда нашего, стараго алеѯандра воеводи, на свое ѡтнинꙋ, село наимѣ батърещїи, на кръли<гъ>тꙋрѣ, а тота привилїе а ѡни загꙋбили, коли пришли тꙋрци, на намꙋ землю, на белом потоци. ино мы видѣвши добро изнанїе и свѣдѣтелство, а ми также и ѿ нас есми им дали и потвръдили тое село, батърещїи, да ест половина село марꙋщци, чѧст ѿ цркѡвъ, а половина село да ест слꙋѕѣ нашемꙋ, негрилови

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 126.
2 Ibid. 2 p. 241, 514.

и сестри его, марїи. да ест им ѡт нас оурик и сѫ вѫсем доходом и дѣтем их и оунȣчатом их и прѣвнȣчатом их и пращȣрѣтом их и вѫсемȣ родȣ их, кто сѣ им изберет наиближнїи, непорȣшено николиже, на вѣкы. а за тимли пак оуставши марȣшка, сестра влѫчина, по своего доброю воли и никим непонȣжена, анинрисилована и продала свою чѧст ѡт села, ѡт батѫреции, част ѡт црковѫ, братаничȣ[1] своемȣ, негрилови, за ꙁ҃ злат татарских. и оуставши слȣга наш, негрило, и заплатил юи оуси исполна тоти вышеписанних пинѣзи, ꙁ҃ злат татарских. ино ми видѣвши меже ними доброе их воли и токмеж и полною заплатȣ, а ми такождере и ѡт нас есми емȣ дали и потврѫдили и тое половина село, ѡт батѫреции, чѧст марȣшчена, како да ест емȣ ѡт нас оурик и сѫ вѫсем доходом. и тиж есми емȣ дали и потврѫдили ѡна селишче, на бахлȣецѣ, на имѣ селишче мѫкѫȣ влада и сѫ мистом ѡт млина, на бахлȣецѣ, где бил млин ѡничковѫ, що емȣ продали тое селишче анȣшка и марта, дѫщери мѫдрѫжакови, за о҃ злат татарских. тое вѫсе вышеписанно, да ест емȣ ѡт нас оурик и сѫ вѫсем доходом и дѣтем его и оунȣчатом его и прѣоунȣчатом его и пращȣрѣтом его и вѫсемȣ родȣ его, кто сѣ емȣ изберет наиближнїи, непорȣшено николиже, на вѣкы. а хотар томȣ селȣ батѫрециим и тое селишче, да ест по старомѫ хотарѫ, ѡт оусих сторон, кȣда из вѣка ѡживали. а на то ест вѣра нашего гспдва вышеписаннаго, мы стефан воеводи, и вѣра прѣвѫзлюбленних снови гспдвами, алеѯандра и богдана влада, и вѣра бояр наших, вѣра пана дȣми, вѣра пана гангȣра, вѣра пана болдора дворника, вѣра пана хрѫ<мана>, вѣра пана щефȣла, вѣра пана мȣшата хотинско<го, вѣра пана микотѫ и пана рѣцеша>, пѫркѫ<лаби ѡт н>ѣ<м>ца, вѣра пана чорторовскаго, <вѣра пана шандра новоградского[2] вѣра пана динга, вѣра пана клѫнхоу спѫтарѣ, вѣра пана исака вистѣрника, вѣра пана еремїа постелника, вѣра пана могила чашника, вѣра пана фрȣнтеша столника, вѣра пана петрика комиса и вѣра вѫсѧх бояр наших молдавских великих и малих. а по нашем животѣ, кто боудет гспдрѫ нашеи земли, ѡт дѣтеи наших или ѡт нашего родȣ или пак боуд кого бѫ изберет гспдрѫ быти нашеи земли молдавскои, тот бы емȣ не порȣшил нашего даанїа и потврѫждениїѧ, али бы емȣ оутврѫдил и оукрѣпил, за нȣже есми емȣ дали и потврѫдили, за его правȣю слȣжбȣ и за що ѡн соби кȣпил на

1 In copia d-lui Ghib.: сестричичȣ.

2 Câteva rânduri rupte cu totul. Le-am complectat după alte documente din acest timp, scrise tot de Toader gramaticul.

своn правїн> и чстїи пинѣзи. а на болшее крѣпост и пооутвръж-денїе томȣ въсемȣ вышеписанномȣ, велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ жȣпанȣ, тъȣтȣлȣ логофетȣ, писати и нашȣ печат привѣсити ксемȣ листȣ нашемȣ. писал тоадер граматик, оу сѡчвѣ, влто ӡ҃а҃ март з҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici Maruşca, sora lui Vâlcea Batărescul, şi cu nepotul ei de frate, Negrilă, fiul lui Vâlcea, şi cu toţi megieşii lor de prin prejur şi ni s'au jăluit, că privilegiul cel mare, ce l-a avut Vâlcea Batărescul dela bunul nostru, dela bătrânul Alexandru Voevod, pe ocina lor, satul anume Batăreştii, la Cârligătură, acest privilegiu ei l-au pierdut, când au venit Turcii asupra Ţării noastre, la Valea Albă.

De aceia, Noi văzând buna ştire şi mărturie şi Noi asemenea şi dela Noi le-am dat şi le-am întărit acest sat, Batăreştii, să fie jumătate de sat Maruşcăi, partea de către biserică, iar jumătate de sat să fie slugii noastre, lui Negrilă şi surorii lui, Mariei, să le fie lor dela Noi uric şi cu tot venitul şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine li se va alege mai aproape, nestricat, niciodată, în veci.

Şi întru aceasta iarăşi sculându-se Maruşca, sora lui Vâlcea, de a ei bună voie şi de nimeni nesilită şi nici asuprită şi a vândut a ei dreaptă parte de sat, din Batăreşti, partea de către biserică, nepotului său de frate, lui Negrilă, drept 60 zloţi tătăreşti. Şi sculându-se sluga noastră, Negrilă, i-a plătit ei toţi deplin, aceşti mai sus scrişi bani, 60 de zloţi tătăreşti.

De aceia Noi văzând între dânşii buna lor voie şi tocmeală şi deplină plată şi Noi asemenea şi dela Noi i-am dat şi i-am întărit şi această jumătate de sat, din Batăreşti, partea Maruşcăi, ca să-i fie lui dela Noi uric şi cu tot venitul.

Şi asemenea i-am dat şi i-am întărit acea selişte, pe Bahlueţ, anume seliştea lui Măcău Vlad şi cu loc de moară, pe Bahlueţ, unde a fost moara lui Onicică, ce i-au vândut

această selişte Anuşca şi Marta, fiicele lui Mădrâjac, drept 70 zloţi tătăreşti.

Aceasta toată mai sus scrisă să-i fie lui dela Noi uric şi cu tot venitul şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine i se va alege mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui sat, al Batăreştilor, şi acestei selişti să fie după vechile hotare, din toate părţile, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma, credinţa panului Gangur, credinţa panului Boldor vornic, credinţa panului Hărman, credinţa panului Şteful, credinţa panului Muşat dela Hotin, credinţa panului Micotă şi a panului Reaţeş, pârcălabi de Neamţ, credinţa panului Ciortorovschi, <credinţa panului Şandru dela Cetatea Nouă, credinţa panului Dinga, credinţa panului Clănău spătar, credinţa panului Isac visternicul, credinţa panului Ieremia postelnic, credinţa panului Moghilă ceaşnic, credinţa panului Frunteş stolnic, credinţa panului Petrică comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu-i strice dania şi întăritura noastră, ci să-i întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat şi i-am întărit, pentru a lui dreaptă slujbă şi pentru că şi-a cumpărat pentru ai săi drepţi> şi curaţi bani.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire a acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru jupan, Tăutul logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Toader gramatic, în Suceava, în anul 7001 Martie 7.

Pergament rupt în două, cu pecetea pierdută, dela care se păstrează şnurul roşu, era în 1916 în proprietatea lui C. Ciohodariu, inginer în Iaşi. Pe verso se citeşte: † потврѫж-

дєнїє шна сѣ дал ѹ рѹки илисафтеи (întăritura aceia s'a dat în mânele Ilisaftei). A fost cunoscut şi lui I. Bogdan, care în D. Şt. 2 p. 17-18 îl dă în traducere-rezumat, din cauză că era foarte deteriorat. De pe original l-a copiat şi publicat Ghib. în revista Teodor Codrescu (Iaşi) 1 (1916) p. 81-84, după care loc îl dau şi eu.

Este vorba de un fost sat din trupul Sineştilor, din judeţul Iaşi[1]. In trupul satului Sineşti s'au contopit următoarele 6 sate vechi: Onişcanii, Sineştii, Podobiţii, Bătăreştii, Storneştii şi Pleşeştii[2]. Bătăreştii erau pe locul satului Crucea de azi[3]. In documentele vechi e arătat ca mărginindn-se cu Ploscureştii, Lunganii, Şeptecenii, Onicicanii (aceştia erau pe locul Storneştilor de azi), pârăul Batireştilor, a Podobiţilor şi la Bahlueţ[4]. Către vechiul sat Bătăreşti, aşa cum era sub Alexandru cel Bun, s'a adăugat, prin cumpărare, o parte dintr'un alt vechiu sat, Crâsteştii, ce venia peste Bahlueţ, lângă Mădrâjăştii de azi[5]. Aceasta se vede dintr'un uric din 6998 (1490) Martie 17, dela Ştefan cel Mare, prin care Negrilă Batirescul cumpără, drept 87 zloţi tătăreşti, половина село на крълигътѹри, на имѣ гдє бил кръстѣ, вишнѧ част, противѹ нароѹїасєи[6], шт потшк танкшв горѣ (jumătate de sat, la Cârligătură, anume unde a fost Cârstea, partea de sus — despre apus — înpotriva Narotiasei, dela pârăul Tancului în sus),

1 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 205; Ind. stat. p. 199, 760; Harta stat. major, planşa Podul Iloaei, 1 : 50.000.

2 M. Costăchescu, Sâneştii, Onişcanii etc., în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 4 (1924) p. 1-45.

3 Harta stat. major, cit.

4 M. Costăchescu, Sâneştii cit. p. 32-33.

5 Harta stat. major, planşele Podul Iloaei şi Belceşti, 1 : 50.000; M. Costăchescu. Satele Bălţaţi, Codreşti, în Buletinul Ion Neculce, Iaşi fasc. 7 (1929) p. 43, 56, 57, 85-89, 95.

6 Naroteasa este soţia lui Narotă, stăpâna Lunganilor vecini, în această vreme [Ind. stat. p. 199; Harta stat. major, planşa Podul Iloaei cit.]. Narotă, soţul, l-a stăpânit în vremea lui Alexandru cel Bun şi satul s'a numit în vechime Năroteşti. Aceasta se vede dintr'un document dela Iancul Voevod, din 7088 (1580) Martie 9, prin care Pătraşco şi sora lui, Magda, copiii lui Luca ceaşnic, nepoţii Stancăi, strănepoţii Armeancăi, fiica lui Narotă, vând lui Grecea, drept 74 zloţi tătăreşti, din a treia parte a şesea parte село ѡ(т) нъротєщи и ѡ(т) жє(р)ди(н)ци ѵ воло(ст) крълигътѵрѣ, що(с) тєпє(р) имєнѵє(т) лѵ(н)ганїи . . . и н(с)привилїє за потвръ(ж)дєнїє що има(л) прѣдѣда и(х), наро(т), ѡ(т) стара(г) алєѯа(н)дра воєво(д)ї) (satul din Năroteşti şi din Jerdinţi, în ţinutul Cârligăturii, care acum se numesc Lunganii . . . şi din privilegiu de întăritură, ce a avut străbunul lor, Narotă, dela bătrânul Alexandru Voevod) [Fotografie în colecţiunea mea].

dela Mănăilă şi fratele său, Danul, şi surorile lor, Zoica şi Nastea, fiii lui Iurie Dăvidescul, din uricul д<ѣда их давида>комиса[1]. Satul Bătăreşti este pomenit într'un uric dela Petru Voevod, din 7054 (1546) Iunie 23, prin care se întăreşte lui Danciul şi surorilor, Niagşa, Anuşca şi Stanca, fiii lui Negrilă, şi rudeniei lor (veri), Mihail şi Cozma, fiii Mariei, toţi nepoţi ai lui Vâlcea, ocina şi moşia din ispisocul de mărturie, ce au avut părinţii lor, Negrilă şi Maria, dela părintele Domnului, Ştefan Vodă, „jumătate de sat, în Cârligătura, anume Bătăreştii „din bisărică“ şi siliştea pe Bahlueţ, anume Măcău Vlada, cu loc de moară, pe Bahlueţ, unde a fost moara Onicicăi, selişte cumpărată de Negrilă dela Anuşca şi Marta, fetele lui Mădrâjac[2]. Şi în multe documente altele[3]. Este străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Batăr, Batori, un român cu nume unguresc, ce va fi venit odată cu descălicătorii[4]. — Seliştea lui Măcău Vlad era pe Bahlueţ, lângă Mădrâjeşti. Cumpărată dela Mădrâjac, Măcău Vlad o va fi stăpânit pe la începutul veacului al XV-lea sau mai înainte[5]. — Mădrâjac, ale cărui fete vând seliştea de mai sus, este întemeietorul satului Mădrâjeşti sau Mădârjeşti din comuna Lungani, judeţul Iaşi[6] şi a satului

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 431-433. Pentru complectarea „David” comis, care a trăit sub Alexandru cel Bun, cp. M. Costăchescu, Satele Bălţaţi, Codreşti cit. p. 85-86; Radu Rosetti, Pământul p. 176; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 261-262.

2 Originalul era la Arhiv. Stat., Bucureşti, Mitropolia Moldovei; în Arhiv. Stat., Iaşi Condica Mitropoliei Moldovei, 1818, 2, fila 557, cu data greşită 7084 Iunie 23; M. Costăchescu, Sâneştii, Onişcanii cit. p. 28; Ghib. Sur. 22 p. 95-96.

3 Arhiv. Stat., Bucureşti, Mitropolia Moldovei cit.; Arhiv. Stat., Iaşi, Condica Mitropoliei Moldovei cit. fila 557-575; M. Costăchescu, Sâneştii cit. p. 28-33.

4 Cp. pe Bratul Viteazul, stăpânul în vremea lui Alexandru cel Bun, în satele apropiate Frăteni şi Goeşti [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 444-446; M. Costăchescu, Satul Goeşti, în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 3 (1923) p. 31-46; M. Costăchescu Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 831] şi Mădrâjeşti, de lângă Bătăreşti. Alt sat Batăreşti, pela Tecuciu, pomenit în 7137 (1629) Aprilie 13 [Ghib. Sur. 2 p. 257].

5 Cp. satul Măcăi, în jud. Argeş, şi Măcău, în jud. Cluj [Ind. stat. p. 24, 111, 638]. Intr'un uric din 7005 (1497) Martie 14 se spune că Micul Măcău cumpără, drept 70 de zloţi tătăreşti, jumătate din satul Călimăneşti, pe Putna [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 108-110]. Un Ion Măcău, trăitor în vremea lui Petru Voevod, şi urmaşii săi sânt pomeniţi în 7138 (1630) Mai 10, având parte în satul Bogdăneşti, din jud. Bacău [Ghib. Sur. 2 p. 128-129; Ghib. Sur. 8 p. 350]. Un Măcău a stăpânit în moşia Cioinejii, dela ţinutul Covurluiului [Uricarul 10 p. 140].

6 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 150; Ind. stat. p. 199; Harta stat. major, planşa Podul Iloaei cit.

Mădrâjac sau Mădârjac, din comuna Popeşti[1]. Este pomenit şi într'un document din 7007 (1499) Noemvrie 17: un sat pe Sirca, anume Străviceani, din gios de Mădrâjaca[2]. — Aici, pe Bahlueţ, fusese şi moara lui Onicică. Acesta este Onicico, întemeietorul satului Onişcani, din Cârligătură, sat fost în locul Storneştilor de azi, pomenit în 6935 (1427) Octomvrie 15[3]. Nepotul lui, Giurgiu Palmeş, fiul lui Iliaş, cum vedem din uricul din 7009 (1501) Dechemvrie 14: ѹноукь ѡничковь ѡт крълигатѹри, vinde ѡт ѹрика дѣда его ѡнички ѡт крълигатѹри и ис привилїѧ . . . ѡт дѣда нашего, ѡт алеѯандра воеводы, едно село на карлигатоурѣж на имѣ ѡничкани, подли синещи, lui Ştefan Vodă, care mai cumpără şi Sineştii şi le dăruieşte Mănăstirii Putna[4]. In hotarnica de aici a satelor Sineşti şi Onişcani, despre Goeşti, se vorbeşte de drumul ce se scoboară din ѡни<ч>ковоѭ кичероѭ (Chicera lui Onicică).

Foarte interesantă şi arătarea că uricul lui Vâlcea Bătărescul dela Alexandru cel Bun fusese pierdut, când veniseră Turcii la Valea Albă.

50.

1493.

Ştefan Voevod pentru moşia Mănăileşti.

7001. Ştefan Vodă pentru Anuşca şi sora ei, Neacşa, fetele lui Manoilă, ce vând moşie la Mănăileşti, în hotar cu Dumeştii, lui Grigore Săvăscul, cu 270 zloţi tătăreşti.

Dau documentul de mai sus în rezumat aşa cum se află la N. Iorga, Stud. şi Doc. 11 p. 73.

Nu pot identifica satele Mănăileştii şi Dumeştii. Poate să fi fost dincolo de Prut, unde găsim satul Manoileşti în comuna Cetireni, judeţul Bălţi şi altul în comuna Manoileşti, din judeţul Lăpuşna[5]. O selişte Manuileşti a fost şi dincoace

1 Ibid. Cp. M. Costăchescu, Satele Bălţaţi, Codreşti, în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 7 (1929) p. 55-95.

2 Suretul al meu. Publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 6 (1927) p. 204.

3 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 199-201.

4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 182-189; M. Costăchescu, Sâneştii, Onişcanii cit.

5 Ind. stat. p. 42, 218, 636; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei, p. 140: Manuileşti; Harta Basarabiei, de Nour. Cel din jud. Lăpuşna este aşezat în valea Botnei.

de Prut, pomenită între satele lui Ivan Porcu, într'un uric din 6956 (1448) Iulie 27[1]. Alt sat Manoileşti, în sus de Bacău, e dat de Alexandru cel Bun Mănăstirii Bistriţa, ca schimb, pomenit într'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 26: вꙑше бакова . . . манонлещи[2], şi în 7008 (1500) Martie 22: вꙑше бакова . . . манѹилещи[3]. Acesta de pe urmă nu poate fi satul din documentul din 1493, el fiind până la 1500 al Mănăstirei Bistriţa. — Un alt sat, pe Prut, „Ciulineştii, ce au descălecat pe hotarul unde au fost Manoil", e pomenit în 7008 (1500) Martie 30, dania Mănăstirei Pobrata de Alexandru cel Bun[4].— Satul îşi are numele dela un Manoilă[5]. — Un vechiu Mănăilă Şerbescul a stăpânit dincolo de Prut едно селище ѹ ботнех левкоцїи на готовцїи и еднѹ пасикѹ на имѣ врабїа с полѣнами, cum se vede dintr'un uric din 6991 (1483) August 17, când urmaşii săi vând această selişte şi prisacă lui Tăutul logofătul[6]. — Nu pot identifica nici Dumeştii, în hotar cu Mănăileştii. Un sat Dumeni, dincolo de Prut, este în comuna Văratec, judeţul Bălţi, în apropiere de Prut[7]. Un sat Dumeşti, în judeţul Lăpuşna, pe Bâcovăţ, este pomenit într'un uric din 6928 (1420) Aprilie 25[8]. Acesta este dăruit de Alexandru Lăpuşneanu, în 7067 (1559) Aprilie, Mănăstirii Căpriana[9]. Işi are numele dela un străvechiu Duma[10].

---

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 342, rândul 21, p. 348.
2 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 162, 166.
3 Ibid 2 p. 173-174.
4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 177-178 ; M. Costăchescu, cit. 1 p. 280, rândul 6, p. 283.
5 Cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 857-858.
6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 269-271.
7 Ind. stat. p. 45, 558 ; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 91 ; Harta Basarabiei de Nour.
8 M. Costăchescu cit. 1 p. 135, rândul 15, p. 139.
9 Ştefan Gr. Berechet, Mănăstirea Căpriana, Chişinău, 1928, p. 14 : дѹмѣнїи.
10 Sate cu acest nume avem în jud. Dorohoi, Hotin, Hunedoara, Iaşi, Vaslui [Ind. stat. p. 148, 178, 188, 198, 398, 558-559]. Pentru trecut cp. documentul din 6970 (1462) Octomvrie 8, pentru satele din Vaslui [I. Bogdan. D. Şt. 1 p. 65-66 ; M. Costăchescu cit. 1 p. 528]; altul pe Dobrovăţ, tot la Vaslui, cu uric dela Alexandru cel Bun, pomenit în 7007 (1499) Noemvrie 26 [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 162, 163: доѹмещи гдє бꙑль дадоѹл]; cp. seliştea lui Duma, în 6956 (1448) Iulie 15 [M. Costăchescu, cit. 2 p. 324, rândul 16, p. 341] ; satul pe Dobrotvor, unde este popa Duma, în 6960 (1452) Dechemvrie 21 [ibid. 2 p. 432, rândul 4-5, p. 435] etc. Cp. pentru Duma ibid. 2 p. 841-842.

51.

1494-1496 Ianuarie 18.

Ştefan Voevod întăreşte lui Toader Lazea satul Rădeştii, în fundul Covurluiului Sec, cumpărat dela Fedca, nepoata lui Dieniş spătarul.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domn Ţării Moldovei. Cum au venit înaintea noastră şi a lor noştri moldoveneşti boeri a mari şi a mici sluga noastră < . . . . . şi Fedca, fiicele lui Stoica Dieniş, nepoatele lui Dieniş spătarul>, de a lor bună voie, de nimeni nevoiţi, nici asupriţi şi au vândut a sa dreaptă ocină, dintru a sa dreaptă <ocină şi moştenire, satul Rădeştii, în fundul Covurluiului Săc, l-au vândut lui Toader Lazin, drept . . . > zloţi tătăreşti. Şi s'au sculat sluga noastră, Toader Lazin, şi au plătit tot deplin aceşti de mai sus scrişi bani . . . rudenii Fetchi, fiicele lui Stoica Dienişa, nepoţilor lui Dienişa spatariul, înaintea noastră şi înaintea a lor noştri <moldoveneşti boeri>.

<De aceia şi Noi văzând a lor dreaptă cumpărătură şi dela Noi> am dat şi am întărit slugii noastre, Toader Lazinu, aceasta de mai înainte zisă <cumpărătură, satul anume Rădeştii, la fundul Covurluiului Săc> ca să-i fie . . . . . . şi nepoţilor lui şi înprăştieţilor lui şi la tot neamul lui, care i se vor alege lui mai de aproape, nestrămutat, niciodinioară în veci.

<Iar hotarul acestui sat să fie din toate părţile, după vechiul hotar, pe unde din veac au> umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre acelui de mai sus scris, Ştefan Voevod, şi credinţa a prea iubiţilor fii . . . . credinţa boeriului Ştetul, credinţa boeriului Muşat, credinţa boeriului Toader, pârcălabul de Hotin . . . . . . credinţa boeriului Eremia postelnicul . . . . . .

Iar după a noastră viaţă cine va fi Domn pământului nostru, din fiii noştri sau din neamul nostru sau pe care Dumnezeu va alege . . . . pentru a lui dreaptă slujbă şi pentrucă deosăbit l-au cumpărat pe ai săi drepţi bani.

. . . . al nostru logofăt să scrie şi a noastră pecete să-i spânzure cătră această carte a noastră.

. . . . . . Ghenar 18.

Şi s'au tălmăcit de pe sârbie pe moldovenie pe cât s'au putut cunoaşte slovele, fiindcă era pe multe locuri lipsă mult, de mine, Gheorghie Radovici, dascal dela Biserica gospod, 1815 Maiu 29.

Dau documentul de mai sus, cu unele complectări făcute de mine, după Iacov Antonovici, Documente Bârlădene 4 p. 11-13. Data e circa 1494-1496 Ianuarie 18. Toader, pârcălabul de Hotin, se întâlneşte din 1493 Octomvrie 26[1]. Mărturia din document cu *fii* Domnului presupune că erau Alexandru şi Bogdan Vlad. Alexandru a murit însă în 1496 Iulie 26, într'o Marţi[2]. Complectările din document le-am făcut după documentul dela Petru Voevod, din 7054 (1546) Mai 13[3].

Este vorba de satul Rădeşti, din comuna Rădeşti, judeţul Tutova, aşezat la obârşia văii Covurluiului Sec[4] şi nu cel din comuna Puntişeni, acelaşi judeţ[5]. Este pomenit şi într'un alt document dela Ştefan Voevod, din 7003 (1495) Ianuarie 12[6] şi în 7054 (1546) Mai 13, de care a fost vorba mai sus. Satul îşi are numele dela un Radu[7]. Era şi în veacul al XIV-lea.

Neamul lui Dieniş spătarul este cunoscut. Dieniş spătarul apare încă din 6942 (1434) Aprilie 24[8] şi până în 6955 (1447) Ianuarie 14[9]. Fiul său, Stoica, şi fiica acestuia, Fedca, le întâlnesc în 7015 (1507) Martie 22[10] şi în 7035 (1527) Mar-

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 29.

2 I. Bogdan, Cronice inedite p. 44, 76, planşe p. XII-XIII; data din Cronica dela Putna: 1496 Iunie 26 [I. Bogdan, Vechile cronice mold. 147, 266] şi cea de 1496 Iulie 25, Joi, din cea mai veche cronică moldovenească, scrisă în româneşte [Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916 p. 69-70] e greşită; în Letopiseţul lui Azarie data e Iulie 26 [I. Bogdan, Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909) secţ. ist. p. 94]. Iulie 26 în 1496 a căzut Marţi [Dr. Szentpétery Imre, Oklevéltani Naptár p. 83].

3 Iacov Antonovici, Documente Bârlădene 4 p. 25-27.

4 Ind. stat. p. 392; Harta stat. major, planşa Tecuci, 1 : 100.000; Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 138.

5 Ind. stat. p. 391.

6 Iacov Antonovici cit. 4 p. 13-15.

7 Sate cu acest nume sânt în jud. Alba, Arad, Argeş, Muscel, Olt [Ind. stat. p. 3, 13, 15, 244, 262, 723]. Cp. Rădeni, Rădăuţi [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 928], asemenea Radu [ibid. 2 p. 872].

8 M. Costăchescu cit. 1 p. 383, rândul 22.

9 Ibid. 2 p. 273, rândul 32, p. 838-839.

10 Ghib. Isp. 1^1 p. 47.

tie 9[1]. — Pentru Toader Lazea (în original va fi fost тоадерѫ лазинѫ), numit în 7054 (1546) Mai 13, Toader Lăzăscu[2] să se cp. boerul Lazea Pitic[3], Lazea spătar, Lazea[4].

52.

1494 Fevruarie 25.

Ştefan Voevod pentru satul Berceşti, numit şi Ostăşeşti.

7002 Fevruarie 25. Ispisoc dela Domnul Ştefan Vvd. pe sat întreg Berceştii şi s'au numit şi Ostăşeştii.

Acest prea scurt regest de document îl dau după Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 7 fila 149 v. E adus document pentru seliştea Berceşti, în pricina cu răzeşii de moşia Sârbii şi Filosofii, ce acum se numesc Ciocârleşti. Ibid. se spune că seliştea e a M-rei Bârnova şi e lângă satul lui Moişă Filosoful. Se aduce şi un document din 1818 Ianuarie 15, în care seliştea Berceştii se arată „dispre pârăul Moica, poriclit atunce şi Răţuşca şi dispre pârăul Căuiasca".

Numirea veche a satului se vede că e Ostăşeşti. Intr'un uric dela Ştefan Voevod, din 7026 (1518) Iulie 24, se întăreşte lui Gâdea stăpânirea peste a treia parte din satul Ostăşeştii de pe Rebricea, cumpărată dela Toma, fiul Marenei[5].

Este vorba de un sat, ce a fost pe valea Rahovei, lângă Ciocârleşti, lângă pârăul Răţuşca şi Căuiasca[6]. Numele Ostăşeşti şi-l are dela un Ostaş, sau în legătură cu lupta de pe aici cu Turcii, din 1475[7]. Berceşti şi-l are dela un proprietar de mai târziu, Bercea[8].

---

1 Acad. Rom. fotografii, pachet 2 nr. 16.
2 Iacov Antonovici cit.
3 M. Costăchescu cit. 2 p. 856; I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 526.
4 M. Costăchescu cit. 2 p. 856.
5 Acad. Rom. Peceţi 21.
6 Harta stat major, planşa Iaşi, 1 : 100.000. Ibid. greşită: Căneştii şi Căneasca, în loc de Căueşti şi Căueasca.
7 Caşi Războenii de pe Valea Albă, în legătură cu lupta din 1476.
8 Cp. Berceni, în jud. Ilfov şi Prahova, Berceşti, în jud. Buzău şi Gorj [Ind. stat. p. 210, 274, 71, 169, 451].

53.

1494 Martie 2.

Ştefan Voevod pentru satul Zerneşti.

„Ispisoc de moşie Zerneşti, din let 7002 martie 2, dela răposatul Domn, Ştefan Voevod, prin care să dovideşte că au cumpărat-o cu 30 zloţi tătărăşti, feciorii Barbului Burcei, Andrica, Petre şi Costin".

Acest regest scurt e pomenit în spiţa de neam a moşiei Cotul Paicul, din ţinutul Chigheciului, alcătuită la 1759 Mai 4 zile, spiţă care se află la Arhiv. Stat., Chişinău, şi a fost publicat de L. T. Boga, Doc. Basarabene, 4 (1929) p. 12.

Este vorba de satul Zărneşti, de dincolo de Prut şi aproape de el, din judeţul Cahul[1]. Alături e şi satul Paicu[2]. Este un sat străvechiu, ce-şi are numele dela un Zârnă[3]. — Pentru Burcea să se cp. Burcic, Burciuc, Burciul comis[4].

54.

Vaslui. 1495 Ianuarie 12.

Stefan Voevod dăruieşte lui Focşa, Berehoiu şi Bantăş un loc de pustie, la fundul Covurluiului cu apă, între Rădeşti şi Voineşti. Se arată hotarele.

Suret dela Stefan Voevod, însămnare de unde şi până unde.

Insemnăm cu această carte a noastră, cine va vedea sau o va auzi citind-o, iată aceşti adevăraţi slugile noastre, Focşa şi Berehoiu şi Bantăş, slugi nouă drepte şi credincioase, drept aceea, văzând şi Noi a lor dreaptă slujbă şi cu cre-

---

1 Ind. stat. p. 86, 845 ; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 232 ; Harta Basarabiei de Nour.

2 Ind. stat. p. 85, 681 ; Harta Basarabiei cit.

3 Cp. seliştea lui Zârnă din 6923 (1415) Aprilie 14 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 119, rândul 8, p. 121], în 6951 (1443) Noemvrie 29 [ibid. 2 p. 187, rândul 22, p. 193, 194] şi în 7007 (1499) Noemvrie 15 [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 142-143]. Cp. sate Zărneşti, în jud. Argeş, Braşov, Buzău, Covurlui, Vâlcea [Ind. stat. p. 17, 66, 78, 124, 402, 845].

4 M. Costăchescu cit. 2 p. 832.

dinţă şi Noi ne-am milostivit spre dânşiĭ şi deosăbit cu a noastră milă am dat şi le-am întărit lor dela Noi, din pământul nostru al Moldovei, un loc de pustie, la fundul Covurluiului cu apă, între Rădeşti şi între Voineşti, ca să-şi facă loruşi silişti de sat, care scrie mai sus, că am dat lor dela Noi uric şi cu tot venitul, lor şi ficiorilor lor şi nepoţilor lor şi cine să va trage dintrânşii şi a tot neamului lor, cine să ‹va› alege mai aproape, neclătit şi nemişcat, în veci.

Şi hotarul acelui loc de pustie este din vârful piscului Surăi[1] şi merge în sus pe culme piscului prin dumbravă şi dă printr'un lac, ce este în margine codrului, şi tot în sus culme pin codru şi dă piste alt lac, ce este în codru, şi tot în sus, până în culme Jăravăţului, unde se disparte ţinutul Covurluiului de ţinutul Tutovei, şi de acolo purcede spre răsărit, tot prin codru, culmea dealului, de unde se prăvale apa şi dă printr'o poeniţă şi tot spre răsărit, cam la deal, până în culmea dealului şi deacolo purcede spre amiazăzi, pe culmea dealului în gios, prin codru şi esă în margine codrului, în dreptul unei vălcele, şi tot în gios, pin vălce şi pin dumbravă, până în dreptul poenei Porcului[2], în margine din gios, în valea Bănesăi are hotar, şi de acole drept la apus prin poiană, unde sânt şi nişte chişteli şi tot spre apus peste două văi, până în vârful piscului Surăi[1].

Aceasta a fost a credinciosului Domnului nostru celui mai sus scris, Ştefan Voevod, şi a credincioşi şi pre iubiţi fiii domnii sale, Alexandru şi Bogdan stăpânitori, şi a credincioşilor boerilor noştri şi a credincios dumnealui Duma[3] pârcălab, a credincios dumnealui Boldul[4] vornicu, ‹credinţa dumnealui Hărman, credinţa dumnealui Şteful, credinţa dumnealui Muşat›, credinţa dumnealui Toader, pârcălab de Hotin, credinţa dumnealui ‹Micotă› dela Neamţ, ‹credinţa dumnealui Ciortorovschi›, credinţa dumnealui ‹Şandru›, pârcălab de Cetatea Nouă, credinţa dumnealui Clanău[5] spătar, ‹credinţa dumnealui Isac visternic› şi credinţa dumnealui Irimia postelnic şi credinţa dumnealui Movilă păharnic şi

1 In còpia Ghib.: Şurăi.
2 In còpia Ghib.: Porcului, în suretul Iacov Antonovici: Purcariului.
3 In suret: Duda.
4 In còpia Ghib.: Boldor.
5 In suret: Cananău.

credinţa dumnealui Frunteş stolnic <şi credinţa dumnealui Petrica comis> cum şi toţi boerii noştri s'au scris cei mari.

Văzând a noastră îndreptătură a pământului Moldovei, şi de ficiorii noştri, cine să va alegi Domn a stăpâni pământul nostru a Moldovei, să fie lor neclintit a noastră danie şi întăritură, ce am întărit şi am întemeiat pentru trecuţii întăririlor dela Noi, pentru dreaptă slujba lor.

Iar ce mai mari tării şi întăritură scrii mai sus şi marile credinciosul nostru, dumnealui Tăutul logofătul, şi scrii şi a noastră pecete spânzurată cătră această carte a noastră.

Matei uricariul, Vasluiu, 7003 Ghenar 12.

Adeverit de vornicii de poartă, Spiridon Berte şi Costin Ghenghe, la 1836 April 25, care spun că e vorba de moşia Roşie.

Dau documentul de mai sus după un suret, publicat în Iacov Antonovici, Documente Bârlădene 4 p. 13-16. Aici se spune că e vorba de moşia Roşia. O còpie de pe o veche traducere, dela preotul Ştefan Bogatu, se află la Ghib. Sur. ms 47, în care se spune că e vorba de satul Bereşti. Intre aceste două variante e puţină deosebire. Unele le-am arătat mai sus. In cel din Ghib. data e 7007 Ghenarie 12, când nu putea figura ca martur Alexandru, fiul Domnului, mort în 1496 Iulie 26[1]. Complectările din lista divanului le-am dat după uricul cu aceiaşi dată, 7003 (1495) Ianuarie 12[2]. Cum se vede din textul suretului, traducătorul nu era un prea bun cunoscător de slavoneşte.

Moşia Roşia este în comuna Jorăşti, din judeţul Covurlui[3]. Aici sânt Rădeştii, despre care a fost vorba în documentul din 1494-1496 Ianuarie 18[4], şi au fost şi Voineştii, din care a rămas numele unei moşii şi păduri, în comuna Bereşti[5]. La răsărit de Rădeşti este valea Suraia, nu departe este dealul Jeravăţul[6], iar la miază-zi — apus de Bereşti gă-

1 Vezi mai sus p. 184.
2 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 48-49.
3 Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 141. Ibid. p. 141-142, pădurea, valea şi dealul Roşia. Valea aparţine teritorului Bereştilor. Harta stat. major, planşele Tecuci şi Bereşti, Oancea, 1 : 100.000.
4 Vezi mai sus p. 183-185.
5 Dicţ. geogr. al jud, Covurlui p. 167.
6 Harta stat. major, planşa Tecuci cit.

sesc dealul şi valea Porcului[1], dealul şi valea Băneasa[2]. Satul Voineşti este străvechiu. Işi are numele dela un Voinea[3].— Jăravăţul este pomenit din vechi vremuri[4].

55.

Vaslui. 1495 Ianuarie 24.

Ştefan Voevod întăreşte înpărţeala ce şi-o fac între dânşii urmaşii lui Cananău şi Negrilă, în satele dela Alexandru cel Bun, anume Todirenii, unde a fost Iacuş Mihu, Liudeştii, Bârzăştii, toate pe Bârlad, Zahorna, pe Nistru, şi unde a fost Zlatariul vătămanul şi Horodiştea, unde a fost Iaza vătămanul şi Ircoviţii.

Suret de pi ispisocu vechi sârbesc dela Ştefan Voevod, Domn Ţării Moldoviei, scris de Şendrea Cârjă, în Vaslui, la let 7003 ghenari 24, care ispisoc fiind rupt în patru bucăţi şi ştersu, precum să vedi, diabe s'au putut alegi acesti cuvinte, cari mai gios sânt scrisă.

Inştiinţare facem prin aciastă carte a noastră tuturor, cui vor căuta asupra ei, sau vor auzi cetindu-să, pentru aciastă adivărată Magda, fata Mihului, fecioru lui Cananov, fratile dumisali Negrila, ... şi credinciosul d-lui Costea, fratele dumisali a lui Toader a pisariului nostru, ficioru . . . . . . nepoţi a lui Drăguşan, ficiorul . . . . . . nepotul Negrilăi şi rudile lor, Ioan şi surorile lui . . . . . . feciorul <Pântei şi> Vlaşin[5], aşijdirea Fedca[6] şi sora ei[7], Marica <şi Ghinda>, toţi nepoţii lui Sima Rugină <şi Done, fiica> Nastasiei, nepoata Marinei, că de nimeni nesăliţi, nici asupriţi, ci de a lor bună voe şi-au înpărţit între dânşii dinaintea noastră şi dinaintea tuturor boerilor noştri a mari şi mici satul de slujire de la moşul Domnii meli, <Alexandru> Voevod, anume

1 Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 135-136; Harta stat. major, planşa Bereşti-Oancea cit.
2 Dicţ. geogr. cit. p. 19-21; Harta stat. major, planşa Bereşti-Oancea cit.
3 Vezi mai sus p. 40-43.
4 Cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 913-914: Jâravăţul Jeravăţ, Jiravăţ.
5 In suret: Iancuşân.
6 In suret: Fedcu.
7 In suret: lui.

Todirenii . . . . . .[1], pi Bârlad, unde au fost Iacuş Mihu, ... şi satu Liudeştii, pe Bârlad, şi Bârzăştii[2], pe Bârlad, şi pe Nestru, în gura Zăharnei, satu anume Zăharna . . . . . . şi satul . . . . . . , unde au fost Zlatariul vătămanul, şi satul Horodiştea . . . . . . , în gura . . . . . . , unde au fost Jaza vătămanul.

Deci şi Noi văzând a lor de bună voe înpărţăli, ce şi-au înpărţit ei între dânşii, de bună voe, Noi aşijderea şi dela Noi le-am dat şi le-am întărit lor mai susăle numite sate . . . . . . şi satu Ircoviţăi.

Şi spre aceasta este credinţa Domnii meli de mai sus numit, Noi Ştefan Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri a Moldovii a mari şi mici.

Şi spre mai mare tărie şi întăritură tuturor acelor de mai sus scrisă, am poroncit credinciosului boeriului nostru, dumnealui Tăutu logofăt, să scrie şi pecetea noastră să o legi cătră aciastă adivărată carte a noastră.

Din limbă sârbească s'au tălmăcit di Costantin Diiac pitar, în Eşi 1809 iuni 25.

S'au scos întocmai de pi tălmăcire, gubernschi reghistrator Feodor Zatic.

Giudicătoriea politicească a Oblastii Basarabiei.

Pentrucă copiia aciasta scoasă depe tălmăcirea în limba moldovenească a ispisocului sârbesc dila Ştefan Voevod după posleduire, aflându-să întocmai cu aceiaş, s'au încredinţat di către aciastă giudicătorie cu iscălitura unui cilen a presudstvii şi punirea peceţii împărăteşti.

In Chişinău anul 1824 luna Mart 24 zile.

Sovetnic Pavăl Măcărescu

(L. P.) Secretari Barbu

Suretul de mai sus se află în o Condică de documente a familiei Roşca, fila 73, la Arhiv. Stat., Chişinău. A fost publicat de L. T. Boga, Doc. Basarabene, 4 (1929) fila 13-14, de unde îl iau şi eu, complectând unele locuri, date în suret ca lipsă, după alte urice cunoscute.

Satele se pot identifica. Todirenii sânt Todireştii din

1 Lipsă câteva cuvinte.
2 In suret: Brezăştii, sigur o greşală de citire.

comuna cu acelaşi nume, fost în comuna Negreşti, judeţul Vaslui, aşezat pe Bârlad[1]. Satul era şi pe vremea lui Alexandru cel Bun şi sigur şi în veacul al XIV-lea. Aici fusese de demult tare Iacuş Mihu, poate ca vătăman. In 7011 (1503) August 8, Toader logofătul (acelaşi cu pisariul) dă fratelui său, popii Luca, şi surorii sale, Stanca, şi nepoatei sale, Saftei, fata Elenei, satul de cumpărătură, Mălineştii[2], pe apa Bârladului, primind în schimb părţile acestora din satele Todereşti şi Iurcovţii, pe apa Bârladului[3]. Işi are numele dela un Toader, altul decât Toader pisarul şi logofătul[4]. — Liudeştii sânt Ludeştii, în sus de Bârzeşti, tot pe apa Bârladului[5]. Satul era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela людие, liude, liuzi? In acest caz locul este foarte inportant, pentru istoricul proprietăţii vechi[6]. —Mai jos ceva sânt şi Bârzăştii, pe Bârlad, în acelaşi judeţ Vaslui[7]. Satul era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Bârzea. Printr'un uric din 7035 (1527) Martie 15, dela Petru Voevod, сада, дшчка донина, вноука настина и маренна[8], вноуки негрини стараго, dă schimb lui Ion Banul vornic ocina sa, din al său drept uric, dela părintele Domnului, Ştefan Voevod[9], село на брълад҄ на имѣ бръзещїи, гдє была бръзѧ[10].— Tot pe Bârlad erau şi Ircoviţâi, adică Iurcovţii, din documentul din 7011 (1503) August 8, adus mai sus. Poate erau lângă Todireşti. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Iurg[11]. — Zăharna este un sat Zahorna, care a

1 Ind. stat. p. 399, 799; Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 192; Harta stat. major, planşa Vaslui, 1 : 100.000.

2 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 112, 90; Harta stat. major, planşa Bacău, 1 : 100.000.

3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 219-221.

4 Pentru satele cu acest nume vezi mai sus p. 127-130. Cp. M. Costăchescu. Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 938-939.

5 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 21, 110-111; Ibid. şi un pârău Ludeasca; Harta stat. major, planşa Vaslui cit.

6 Sate cu acest nume avem în jud. Dâmboviţa, Hunedoara [Ind. stat. p. 133, 189, 630]; o moşie în jud. Teleorman [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 271].

7 Ind. stat. p. 398, 448; Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 20-21; Harta stat. major, planşa Vaslui cit.

8 Nastea era fiica Mărinei. Cp. uricul din 7003 (1495) Fevruarie 3 [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 70-73].

9 Probabil documentul de mai sus, din 1495 Ianuarie 24.

10 Ghib. Sur. 1 p. 119-124. Sate cu acest nume avem în jud. Bihor, Muscel, Vâlcea [Ind. stat. p. 51, 242, 403, 448]. Cp. Bârzeta, Bârzota, Bârzoteşti [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 891; I. Bogdan, D. Şt. 2, p. 547].

11 Cp. Ioreani, Iurcani, Iurcăuţi, Iurceni, Iurceşti, Iurcouţi, Iurcovţi

fost la gura bălţii cu acelaş nume, baltă formată la gura Botnei, la vărsarea în Nistru. Balta Zagorna este pomenită încă din 6937 (1429) August 31[1]. Numele este străvechiu, din vremea Slavilor. — Satul unde a fost Zlatariul vătăman nu-l pot identifica. Numele totuşi se întâlneşte uneori. Intr'un uric din 6931 (1423) Septemvrie 4, dela Alexandru Voevod, se vorbeşte despre златаревы полѣны[2]. Asemenea în 6945 (1437) Iulie 6: undi au fost Zlătariul[3], în 6946 (1438) Iunie 6[4] etc.[5] — Horodiştea va fi fiind unul din satele cu acest nume, de peste Prut, din judeţele Bălţi, Lăpuşna, Orhei, Soroca[6], mai degrabă decât de dincoace de Prut, din judeţele Dorohoi şi Iaşi[7]. Inclin pentru satele Gorodişte, din judeţul Orhei, de pe Nistru, pentru că aceste sânt în apropiere de Rezina şi Cinişăuţi, tot ale acestui neam, arătate în uricul din 7003 (1495) Fevruarie 5[8]. Gorodiştea de aici este pomenită în 6974 (1466) August 1[9]. Acesta a avut uric dela Alexandru cel Bun şi a fost al lui Mihail Misici. In documentul din 1495 Ianuarie 24 se arată că aici a fost cândva Iaza vătămanul. Numele Gorodişte, Horodişte este vechiu tare[10].

Neamul lui Negrea, Negrilă, Negru este cunoscut[11]. Din documentul de mai sus apare că el avea un frate, Cananău.

Satele acestui neam, din părţile Vasluiului, erau multe. Din cele cunoscute cităm: Negreştii, Alexeştii, Bârzeştii, Liudeştii, Iurcovţii, Todireştii, Crâstoii, Bilcarii, Curteştii, aceste trei din urmă, pomenite în 6999 (1491) Octomvrie 15[12]. Să nu uităm apoi satele: unde a fost curtea lui Duma Negru, Grecii lui Duma Negru, Munceii, unde a fost cetatea lui Duma Negru, din 6970 (1462) Octomvrie 8[13].

[M. Costăchescu, Doc. Mold. cit. 2 p. 912-913, 196; Ind. stat. p. 100, 220, 616]; pentru Iurc, Iurg, Iurcă cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 853.

1 M. Costăchescu, cit. 1 p. 285-286; cp. ibid. 2 p. 944; ibid. şi Zagoreni, Zahoreni, Zahorna.

2 Pergament la Arhiv. Stat., Bucureşti.

3 M. Costăchescu, cit. 1 p. 523, rândul 6.

4 Ibid. 2 p. 21, rândul 9, p. 23.

5 Cp. Zlătăroaia, ibid. 2 p. 399, 504. Cp. Vlad Zlătărescul în 6959 (1451) Iulie 10 [ibid. 2 p. 399, rândul 1].

6 Ind. stat. p. 45, 215, 269, 338, 606; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 116-117; Harta Basarabiei de Nour.

7 Ind. stat. p. 146, 189, 606.

8 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 70-73. Vezi mai jos.

9 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 107-109.

10 Cp. pentru trecut M. Costăchescu cit. 2 p. 909, 911.

11 M. Costăchescu, cit. 2 p. 864-865; 1 p. 334-336.

12 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 477.

13 Ibid. 1 p. 64-66; M. Costăchescu cit. 1 p. 518, 528.

56.

Iaşi. 1495 Fevruarie 3.

Stefan Voevod întăreşte fraţilor, Pătiul, Petre şi Drăgălina, şi verilor lor, Toader şi Nicoară, şi unchiului lor, Negrilă Medeleanul, satul Dodeşti, unde a fost Ştefan, pe Jigălia, mai jos de Tămăşel, cumpărat, drept 100 zloţi tătăreşti, dela nepoţii lui popa Scolofendie şi popa Dragomir.

† млстїю бжїею, мы стефан воевода, гспдръ земли мwлдавскои, знаменито чиним иссим нашим листwм въсѣм, кто нань възрит или его чтоучи оуслышит, wже прїидоша прѧд нами и прѣд нашими мwлдавскыми боꙗре великыми и малыми слоуга нашь, iwнь боуѕь и сестра его, дрьгълинь, оунȣкове попа сколофендїе, и дроугїи iwнь, снь василїевь, и племеникы его, пътрь гълць и сестра его, моуша, оунȣкове попа драгомира, по их доброи воли, никымь непонȣжени а ниприсиловани, и продали свою правою wтниноу, wт своего праваго и питомаго оурика, едно село, на жигълїе, на имѣ додещїи, где быль щефань, пониже тъмьшела, та продали слоугамь нашимь, пьтюлȣ и братоу его, петри, и сестри их, дръгълини, и племеникомь их, тоадероу и никоарь, и оуикови их, негрилъ меделѣнȣлȣ, за р҃ злать татарскых. и оуставше наши слоуги, пьтюль и брать его, петръ, и сестра их, дръгълинь, и племеникове их, тwадерь и некоарь, и оуико их, негриль меделѣноуль, та заплатили оусе исполна, тоты вышеписанныи пинѣзи, р҃ злати татарскых, оу рȣкы слȣѕѣ нашемоу, iwноу боуз, и сестри его, дръгълини, оуноукwвомь попа сколофендїа, и дроугомоу iwноу, сноу василїевоу, и племеникwмь их, пътроу гьлцоу и сестри его, моуши, оунȣковwмь попа драгомира, прѧд нами и прѧд нашими мwлдавскыми боꙗре. ино мы видѣвше меже ними их доброи воли и токмеж и полноую заплатоу, а мы такождере и wт нась есмы дали и потвръдили слоугамь нашимь, пьтюлоу и братоу его, петри, и сестри их, дръгьлини, и племеникwмь их, тоадероу и некоарь, и оуикови их, негриль меделѣноулȣ, тое прѣдреченное село, що ест на жигьлїи, наимѣ додещїи, где был щефань, и що ест пониже тъмъшела, како да ест им wт нас оурикь и съ въсем доходwм. али да ест им тое село на четири части, една част wт того село да ест слоугамь нашимь, пьтюль и братоу его, петри, и сестри их, дръгьлини, а дрȣгаа

част тогож села да ест тоадероу самомоу, а третаа част тогож села да ест никоарь самомоу, а четврьтаа част тогож села да ест оуиковь их, негриль меделѣноулȣ самомоу, им и дѣтемь их и оуноучатѡм их и прѣоунȣчатѡм их и прѣщȣрѣтѡм их и вѫсемоу родȣ их, кто сѣ им изберет наиближнїи, непороушенно николиже, на вѣкы. а хотар томȣ вышеписанномоу селȣ да ест, ѡт оусих сторѡни, по старомȣ хотарȣ, кȣда из вѣка ѡживали. <а на то ест вѣра нашего гспдва> вышеписаннаго, мы стефана воеводи, и вѣра прѣвѫзлюбленых снвь гсдвамы, алеѯанд<ра и богдана влада, и> вѣра боꙗрь наших, в<ѣра пана дȣма паркалаба, в>ѣра пана болдоура дворника, вѣра пана хрьмана, вѣра пана щефȣла, вѣра пана мȣшата, <вѣра пана тоадера, прѫкѫла>ба хоти<нского, вѣра пана микотѫ немецкого, вѣра пана чорторовского, в>ѣра пана шандра <новоградского, вѣра пана кльньоу с>пѫтарѣ, вѣра пана <исака вистерника, вѣра пана> мохила чашника, вѣра пана фрȣнтеша <столника, вѣра пана петрика комиса> и вѣра вѫсѣх боꙗре <наших молдавскыхь великых и малых. и по нашим животѣ>, кто бȣдет гсдрь нашеи земли, ѡт дѣтеи наших или ѡт нашего родȣ или <пак боудкого бѫ изберет гспдрем быти на>шеи земли мѡлдавскои, тоть бы емȣ непорȣшиль нашиго даанїе и потврьжденїа, али бы им <оутврѫдил и оукрѣпил>, занȣже есмы им дали и потврьдили, за що ѡни соби кȣпили за свои правїи пинѣзи. а на болшоую крѣпост и потврьжденїе томоу вѫсемоу вышеписанномȣ велѣли есмы нашемȣ жȣпанȣ, тѫȣтȣлови логофетоу, писати и нашоу печать привѣсити к семоу листȣ нашемоу. писал шандрȣ крьже, оу ꙗсѡх, влто ѕ҃г мсца феврȣар г҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră şi înaintea boerilor moldoveni mari şi mici sluga noastră, Ion Buză şi sora lui, Drăgălina, nepoţii lui popa Scolofendie, şi alt Ion, fiul lui Vasilie, şi nepoţii lui, Pătru Gâlţ şi sora lui, Muşa, nepoţii lui popa Dragomir, de a lor bună voie, de nimeni nesiliţi şi nici neasupriţi, şi au vândut a lor dreaptă ocină, din al lor drept şi adevărat uric, un sat, pe Jigălie, anume Dodeştii, unde a fost Ştefan, mai jos de Tămăşel, şi l-au vândut slugilor noastre, lui Pătiul şi fratelui lui, Petrea, şi surorii lor, Drăgălina, şi verilor lor, Toader şi Nicoară, şi unchiului lor, Negrilă Medeleanul, drept 100 zloţi tătăreşti.

Şi sculându-se slugile noastre, Pătiul şi fratele său, Petru, şi sora lor, Drăgălina, şi verii lor, Toader şi Nechita, şi unchiul lor, Negrilă Medeleanul, şi au plătit totul deplin, aceşti mai sus scrişi bani, 100 zloţi tătăreşti, în mânele slugii noastre, lui Ion Buză, şi surorii sale, Drăgălinei, nepoţilor lui popa Scolofendie, şi altui Ion, fiul lui Vasilie, şi verilor lor, Pătru Gâlţ şi surorii sale, Muşei, nepoţilor lui popa Dragomir, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri moldoveni.

De aceia, Noi văzând între dânşii a lor bună voie şi tocmeală şi plată deplină şi Noi asemenea şi dela Noi am dat şi am întărit slugilor noastre, lui Pătiul şi fratelui său, Petru, şi surorii lor, Drăgălinei, şi verilor lor, Toader şi Necoară, şi unchiului lor, Negrilă Medeleanul, acest mai înainte numit sat, ce este pe Jigălia, anume Dodeştii, unde a fost Ştefan, şi care este mai jos de Tămăşel, ca să fie lor dela Noi uric şi cu tot venitul. Dar să le fie acest sat în patru părţi, o parte din acest sat să fie slugilor noastre, lui Pătiul şi fratelui său, Petrea, şi surorii lor, Drăgălina, iar altă parte tot din acest sat să fie lui Toader singur, iar a treia parte tot din acest sat să fie lui Nicoară singur, iar a patra parte tot din acest sat să fie unchiului lor, lui Negrilă Medeleanul, singur, lor şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine li se va alege mai aproape, nestricat, niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui mai sus scris sat să fie, din toate părţile, după vechiul hotar, pe unde din veac a umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma pârcălabul, credinţa panului Boldur vornicul, credinţa panului Hărman, credinţa panului Şteful, credinţa panului Muşat, credinţa panului Toader, pârcălab dela Hotin, credinţa panului Micotă de Neamţ, credinţa panului Ciortorovschi, credinţa panului Şandru dela Cetatea Nouă, credinţa panului Clănău spătarul, credinţa panului Isac visternicul, credinţa panului Mohilă ceaşnicul, credinţa panului Frunteş stolnicul, credinţa panului Petrică comisul şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine

Dumnezeu va alege să fie ca Domn Țării noastre Moldovei, acesta să nu-i strice dania noastră și întăritura, ci să le întăriască și înputerniciască, pentrucă le-am dat și întărit, pentru că ei și-au cumpărat drept ai săi drepți bani.

Iar pentru mai mare tărie și înputernicire a acestei toate mai sus scrise, am poruncit jupanului nostru, Tăutul logofetul, să scrie și pecetea noastră să o atârne către această carte a noastră.

A scris Șandru Cârje, în Iași, în anul 7003 luna Fevruarie 3.

A fost publicat după original, fără să spuie unde se află, de Ghib. Sur. 9 p. 184-187. Aici sânt câteva greșeli de tipar față de còpia din Ghib. Sur. ms 17 fila 321, după care îl dau eu. Un regest, făcut de dascalul Evloghie, cu data 7003 Fevruarie 3, dar cu oarecare greșeli, e publicat, după còpia din Ghib. Sur. ms 16 fila 619, în Ghib. Sur. 18 p. 163-164. Un rezumat cu totul necomplect, cu data 7003 Fevruarie 3, se află la Arhiv. Stat. Iași, Condica K nr. 380, fila 130. O còpie după o altă còpie de pe traducere se află tot la Arhiv. Stat., Iași, Tr. 704, op. 4, 786, dos. 25, fila 120, cu data 6983 Martie 11, care a fost publicată în I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 196-199. Cp. ibid. 2 p. 498. In traducerea aceasta sânt, pe lângă dată, și alte greșeli, între altele și că uricul ar fi scris de „Ion Timotin". Dacă documentul e unul și același, e de neînțeles cum s'a citit data 6983 în loc de 7003 și Ion Timotin în loc de Șandru Cârje.

Este vorba de satul Dodești, din comuna Bășești, județul Fălciu[1]. Iși are numele dela un Dod, Dode, Dodu, cum e cel pomenit în părțile Hușilor, în circa 1415[2]. Aici fusese dedemult Ștefan[3]. — In sus de Dodești sânt Tămășenii[4], în legătură cu Tămășelul, din 1495 Fevruarie 3. Iși are numele dela un Tămaș[5].—Jigălia, ca nume de pârău și sat, este și azi[6].

1 Ind. stat. p. 160, 551; Dicț. geogr. al jud. Fălciu p. 51; Harta stat. major, planșa Fălciu, 1 : 100.000.

2 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 1 p. 121, rândul 20-21, p. 125-126. Un alt sat Dodești, pe Crasna, e pomenit în 6946 (1438) Mai 17 [ibid. 2 p. 20, rândul 8, p. 21].

3 M. Costăchescu cit., 1 p. 379; 2 p. 316, 318, 552, 572.

4 Ind. stat. p. 161, 790; Dicț. geogr. al jud. Fălciu p. 198; Harta stat. major, planșa Fălciu cit.

5 Sate cu numele Tămășeni, Tămășești sânt multe [Ind. stat. p. 790]; cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 937.

6 Dicț. geogr. al jud. Fălciu p. 124-125.

Vânzătorii, nepoţii popii Scolofendie şi Dragomir, din 1495 Fevruarie 3, a doua zi, 4 Fevruarie, vând şi satul lor de pe Ialan, La salce, cum se vede din uricul din 7003 (1495) Fevruarie 4[1]. Acest neam vinde, în 7003 (1495) Ianuarie 16, şi satul de pe Zeletin, Gheieştii, între Negoane şi Colunoi[2].

Numele lui Negrilă Medeleanul ne aminteşte de satele Medeleni[3].

57.

Iaşi. 1495 Fevruarie 5.

Stefan Voevod întăreşte lui Toader pisarul satul dela Nistru, Rizina, unde a fost Alexa vătăman, cumpărat dela Donea, strănepoata boerului Negrea, drept 70 zloţi tătăreşti. Asemenea satul, tot pe Nistru, Sinaşeuţi, cumpărat, drept 80 zloţi tătăreşti, dela nepoţii lui Sima Rugiră.

† мл(с)тїю бж҃їю, мы стефа(н) воево(д)а, г(с)п(д)рь земли мо(л)давскои, знаменито чини(м) и сси(м) листѡ(м) наши(м) вьсѧ(м), кто на(н) вьзри(т) или чтоучи его ѹслыши(т), ѡже прїиде прѫ(д) нами и прѫ(д) оусими нашимы мѡ(л)давскимы боꙗре великими и малими донѣ, дѡчка настина, оунѹка марина, по своеи доброи воли, никимь непоноужена а ниприсилована, и продала свою правоую ѡ(т)ниноу, ѡ(т) своего(ж) праваго ѹрика, едно селѡ, на днистрѣ, на оустїе ризинѣ, на имѣ село ризина, где би(л) алеѯа ватамань, щѡ сѣ приходило тое село ѹ еи ча(ст), ѡ(т) ѡтнини прѣдѣда еи, пана негри, та продала тое селѡ своемоужь племеникоу, слоуѕѣ нашемоу, вѣрномоу паноу тоадероу, писареви нашемоу, за ѻ҃ зла(т) татарски(х). оу тѡ(м) такѡ(ж) прїидоша прѫ(д) нами и прѫ(д) оусими нашимы мѡ(л)давскими боꙗре федка и сестри еи, мьрина и гинда, дочки мьлинини, и племеница и(х), тоудора, дѡчка сима роужирь, и сестричичи еи, саоула и ива(н) и нистѡр[4], оуси ѹнѹкове сима роужирь, такѡ(ж) по и(х) доброи воли, ники(м) непоноужени а ниприсиловани, и продали свою правоую

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 68-70.
2 Ibid. 2 p. 51-52.
3 In jud. Bălţi, Iaşi, Tecuci [Ind. stat. p. 42, 201, 357, 646]. Pentru cel din jud. Iaşi, care era şi sub Alexandru cel Bun, vezi I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 433-435. El nu era în Cârligătură.
4 Sic.

ѡ(т)ниноу, такѡ(ж) ѡ(т) своего праваго ȣрика, едино село на днистрѧ(ж), на имѣ село синашевци, що сѣ пакь оу и(х) ча(ст) приходило тое село, ѡ(т) ѡтнинь прѣдѣда и(х), пана негри, коли соби прѧ(д) на(с)же розделили, та продали тое село тако(ж) своемȣ племеникоу, слоуѕѣ нашемȣ, вѣрномоу паноу, тоадероу писареви нашемоу, за п҃ зла(т) татарски(х). и оуставше слоуга нашь, вѣрнїи па(н), тоадер[1] писар[1], та заплати(л) оуси тоти више писа(н)нїи пинѣзи, о҃ зла(т) татарскы(х), оу роуки дони, дѡчка настина, оуноука марина, и пакь п҃ зла(т), оу роуки федки и сестра(м) еи, мърини и гинда, дѡ(ч)камь мълинини, и племеници и(х), тоудори, до(ч)ка сими рȣжиръ, и сестричичемь еи, саоула и иванȣ(л) и нисторȣ, оуноуковѡ(м) сима роужиръ, прѧ(д) нами и прѧ(д) оусимы нашимы мо(л)давскимы боꙗре. а па(к) фе(д)ка и сестри еи, мърина и гинда, дѡ(ч)ки мълинини, и племеница и(х), тоудора, дѡ(ч)ка сима рȣжиръ, и сестричичи еи, саоула и иванъ и нистѡ(р), оуси ȣноукове сима роужиръ, привилїе що имали ѡни ѡ(т) на(с)же на тое село, коли соби били роздѣлили, ѡни такѡ(ж) еи дали, оу рȣки слȣѕѣ нашемоу, вѣрномоу панȣ, тоадерȣ писареви нашемȣ. ино мы видѣвше и(х) доброую волю и тѡкме(ж) и полнȣю заплатȣ, а мы такѡждере и ѡ(т) на(с) есмы дали и потвърдили слȣѕѣ нашемоу, вѣрномоу паноу, тоадерȣ писареви нашемоу, тоты прѧ(д)реченїи села, на днистрѣ, на оустїе ризинѣ, на имѣ село ризина, где биль алеѯа ватамань, и селѡ синашевцїи, ты(ж) на днистрѧ(ж), како да соуть емоу и ѡ(т) на(с) оурикь и съ въсе(м) доходо(м), емоу и дѣте(м) его и братїамь его и ȣнȣчатѡ(м) его и праоуноучато(м) его и пращоурѣтѡ(м) его и въсемоу родоу его, кто сѣ емоу избере(т) наиближнїи, непорȣшено, николиже, на вѣки. а хѡтар[1] ты(м) двѡмь вишеписа(н)ны(м) селамь, да е(ст) и(м) съ въсѣмы своимы старими хотари, кȣда извѣка ѡживали. а на тѡ есть вѣра нашего г(сд)ва вишеписа(н)наго, мы стефана воеводи, и вѣра прѣвъзлюбленны(х) снѡ(в) г(сд)ва мы, алеѯа(н)дра и бѡгдана влада, и вѣра боꙗр[1] наши(х), вѣра пана дȣма пъркалаба, вѣра пана бѡ(л)дȣра двѡ(р)ника, вѣра пана хръмана, вѣра пана щефоула, вѣра пана моушата, вѣра пана тоадера, пъркалаба хотинского, вѣра пана микотъ, пъркалаба немецкого, вѣра пана андреика чѡрторѡ(в)ского, вѣра пана шандра, пъркалаба новогра(д)ского, вѣра пана кълънъоу спътарѣ, вѣра пана исака вистѣрника, вѣра пана еремїѧ постелника, вѣра пана могила чашника, вѣра пана їѡна фроун-

1 Sic.

тєша стѡ(л)ника, вѣра пана пєтрика комиса и вѣра оусй(х) боꙗр[1] наши(х) мѡ(л)давскы(х) вєлики(х) и мали(х). а по нашє(м) животѣ, кто боудє(т) г(с)п(д)рь нашєи зємли, ѡ(т) дѣтєи наши(х) или ѡ(т) нашєго родȣ или пакь боу(д) кого бь избєрє(т) г(с)п(д)рь бити нашєи зємли мо(л)давскои, тѡ(т) би ємоу нєпорȣши(л) нашєго даанїѧ и потвръж(д)єнїѧ, али бы ємоу ȣтвърди(л) и оукрѣпи(л), заноужє єсми ємоу дали и потвърдили, за єго правоую и вѣрноую слоужбоу и за <що ѡ(н)> соби коупи(л), за свои правїи и чистїи пинѣзи. а <на бол>шоую крѣпо(ст) <и потвърж(д)єнїє томоу въсємоу вишєписаномȣ>, вєлѣли єсмы нашємȣ вѣрномоу паноу, тъоутоуломи логофєтоу, писати и нашȣ пєча(т) привѣсити к сємоу листоу <нашємоу. писа(л) мътєи дїа(к)>, ȣ ꙗсѡ(х), влто ꙁ҃г м(с)ца фєврȣа(р) є҃ дн҃ь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod' Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici Donea, fiica Nastei, nepoata Marinei, de a ei bună voie, de nimeni nesilită şi nici neasuprită, şi a vândut a sa dreaptă ocină, din al său drept uric, un sat, la Nistru, la gura Rizinei, anume satul Rizina, unde a fost Alexa vătăman, ce s'a venit acest sat în partea ei, din ocinele străbunului ei, pan Negrea, şi a vândut acest sat vărului ei, slugii noastre, credinciosului pan Toader, pisarul nostru, drept 70 zloţi tătăreşti.

Intru aceasta, de asemenea, au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni Fedca şi surorile sale, Mărina şi Ghinda, fiicele Mălinei, şi vara lor, Tudora, fiica lui Sima Rugiră, şi nepoatele ei de soră, Saula şi Ivan şi Nistor, toţi nepoţii lui Sima Rugiră, de asemenea de a lor bună voie, de nimeni nesiliţi şi nici neasupriţi, şi au vândut a lor dreaptă ocină, de asemenea din al lor drept uric, un sat, tot la Nistru, anume satul Sinaşeuţi, care de asemenea s'a venit în partea lor acest sat, din ocinele străbunului lor, pan Negrea, când s'au înpărţit înaintea noastră, şi au vândut acest sat de asemenea vărului lor, slugii noastre, credinciosului pan, Toader pisarul nostru, drept 80 de zloţi tătăreşti.

Şi sculându-se sluga noastră, credinciosul pan, Toader

1 Sic.

pisarul, a plătit toţi aceşti mai sus scrişi bani, 70 zloţi tătăreşti, în mânele Donei, fiica Nastei, nepoata Marinei, şi iarăşi 80 de zloţi, în mânele Fedcăi şi surorilor ei, Mărina şi Ghinda, fiicele Mălinei, şi a verei lor, Tudora, fiica lui Sima Rugiră, şi a nepoţilor ei de soră, Saula şi Ivan şi Nistor, nepoţii lui Sima Rugiră, înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni.

Şi iarăşi Fedca şi surorile ei, Mărina şi Ghinda, fiicele Mălinei, şi vara lor, Tudora, fiica lui Sima Rugiră, şi nepoţii ei de soră, Saula şi Ivan şi Nistor, toţi nepoţii lui Sima Rugiră, privilegiul ce au avut ei tot dela Noi pe acest sat, când s'au înpărţit, ei de asemenea l-au dat, în mânile slugei noastre, credinciosului pan, Toader pisarul nostru.

De aceia Noi văzându-i pe ei cu bună voie şi tocmeală şi deplină plată şi Noi asemenea şi dela Noi am dat şi am întărit slugii noastre, credinciosului pan, Toader pisarul nostru, aceste mai înainte numite sate, pe Nistru, la gura Rizinei, anume satul Rizina, unde a fost Alexa vătăman, şi satul Sinaşeuţii, asemenea tot pe Nistru, ca să-i fie lui şi dela Noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine i se va alege mai de aproape, nestricat, niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor două sate scrise mai sus, să le fie cu toate vechile lor hotare, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Bogdan-Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma pârcălabul, credinţa panului Boldur vornicul, credinţa panului Hărman, credinţa panului Şteful, credinţa panului Muşat, credinţa panului Toader, pârcălab de Hotin, credinţa panului Micotă, pârcălab de Neamţ, credinţa panului Andreica Ciortorovschi, credinţa panului Şandru, pârcălab de Cetatea Nouă, credinţa panului Clănău spătarul, credinţa panului Isac visternicul, credinţa panului Ieremia postelnic, credinţa panului Moghilă ceaşnic, credinţa panului Ion Frunteş stolnic, credinţa panului Petrică comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre,

din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu-i strice dania noastră şi întăritura, ci să-i întăriască şi înputerniciască, pentrucă i-am dat şi i-am întărit, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă şi pentru că şi-a cumpărat, pentru ai săi drepţi şi curaţi bani.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire a acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Tăutul logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o atârne cătră această carte a noastră.

A scris Mătei diacul, în Iaşi, în anul 7003, luna Fevruarie 5 zile.

După o fotografie, care se află în colecţiunea mea. Originalul nu ştiu unde se află. Este şi pecetea cea mare atârnată, a cărei legendă nu o pot descifra în fotografie. A fost publicat de Murzakiewicz, în Zapiski odessk. obşt. 5 (1863) p. 838-839, cu multe abateri de formă. De aici, schimbând unele lucruri, cari i s'au părut greşite, a fost reprodus de I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 70-73. Din cauza acestor multe greşeli de formă, l-am publicat mai sus, din nou. După I. Bogdan cit. pe pecete se citeşte: † печать іѡ стефань воевѡда, гѡсподаꙑ земли мѡлдавскои.

E vorba de satul şi târgul Rezina (sau Râzeni) din judeţul Orhei, aşezat pe Nistru[1]. Numele este foarte vechiu. Era cred şi în veacul al XIV-lea[2]. — Aici sânt şi Cinişăuţii[3]. Satul era şi în veacul al XIV-lea.

Cp. documentul din 7003 (1495) Ianuarie 24[4].

Interesantă forma Rugiră cu rotacism, în loc de Rugină.

Să fie vre-o legătură de înrudire între acest Sima Rugiră şi Lână Rugină, din 6967 (1459) Ianuarie 3[5]?

---

1 Ind. stat. p. 270, 730; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 176; Harta Basarabiei de Nour.

2 Cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 541, 543, 551. Cp. satul Răzeni, din jud. Lăpuşna, Rezina, din jud. Bălţi [Ind. stat. p. 218, 43, 730; Arbore, Dicţ. geogr. cit. p. 175-176].

3 Ind. stat. p. 270, 507; Arbore, Dicţ. geogr. cit. p. 64; Harta Basarabiei cit.

4 Vezi mai sus p. 189-192.

5 Vezi mai sus p. 21-33.

58.

Suceava. 1495 Martie 13.

Ştefan Voevod întăreşte lui Cozma Păşco, Mihul şi Nastea, copiii lui Hodco Paşcan, satul Păşcanii, pe Ichel, partea de jos, şi seliştea de sub Poroseci.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domn Ţării Moldovii, facem ştire cu această carte a noastră tuturor, cui o vor vedea sau o vor auzi citindu-să. Iată această adevărată slugă a noastră, Cozma Păşco şi fratele lui, Mihul, şi sora lor, Nasta, feciorii lui Hodco Paşcan, i-am miluit pe ei cu a noastră osebită milă şi le-am dat şi le-am întărit lor în pământul nostru, în Moldova, a lor dreaptă ocină, satele anume Păşcanii, pe Ichel, partea de jos . . . . . . cu heleşteu la fântână, ce este puţin mai sus de sat, în acelaş hotar, şi o selişte sub Poroseci, unde este . . . . . .[1] între drumuri, la fântână, şi prisaca . . . . . . , să fie şi dela Noi uric şi cu tot venitul lor şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor . . . . . . şi la tot neamul, care li se va alege mai de aproape, neclătit, nici odată, în veci.

Iar hotarul acelui mai sus scris sat . . . . . . să le fie lor, pe unde au hotărît pan Mohila paharnic şi cu megiaşii şi după vechiul hotar, unde din veac au fost.

Iar la aceasta este credinţa . . . . . . sus scrisul, Noi Ştefan Voevod, credinţa preaiubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri: credinţa boerului <Duma> pârcălab, credinţa boerului Boldur vornic, credinţa boerului Hrăman, credinţa boerului Şteful, credinţa boerului Muşat, credinţa boerului Toader, pârcălab de Hotin, credinţa boerului Micuta al Neamţului, credinţa boerului Ciortorovschi, credinţa boerului Şandru al Cetăţii Nouă, credinţa boerului Clănău spătar, credinţa boerului <Isac> vistiernic, credinţa boerului Irimia postelnic, credinţa boerului Mohila paharnic, credinţa boerului Frunteş stolnic, credinţa boerului <Petrică comis> şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveneşti mari şi mici.

Iar după moartea noastră, cine va fi Domn în pămân-

---

1 Loc alb în copie.

tul nostru, din copiii noştri . . . . . . sau pe cine va alege Dumnezeu a fi Domn, să nu strice dania noastră . . . . . . , însă să le întăriască . . . . . . , pentrucă le-am dat şi întărit, căci este a lor dreaptă ocină.

Iar pentru mai mare tărie a celor mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru boer, Tăutul logofăt, să scrie şi pecetia noastră . . . . . . la cartea noastră.

A scris Matei diiac, în Suceava, let 7003 Martie 13.

O còpie rusească, după original, se află la Arhiv. Stat., Chişinău, şi în traducere românească a fost publicat de L. T. Boga, Doc. Basarabene, 4 (1929) p. 14-15.

Satul Paşcani este cel din comuna Peresecina, judeţul Orhei, aşezat pe pârăul Ichel[1]. Îşi are numele dela un Paşco, din care se va fi trăgând şi Hodco Păşcan[2]. — Ichelul e un pârău[3], numit încă din 6939 (1431) Fevruarie 6: Itchil[4]. — Porosecii nu se mai întâlnesc azi. Au fost însă dincolo de de Prut, pomeniţi într'un uric din 6928 (1420) Aprilie 25[5].

Movilă păharnicul, hotarnicul, trebuia să fi avut moşie prin apropiere.

59.

<Suceava>. 1495 Martie 13.

Stefan Voevod întăreşte lui Dragoţăl, fraţilor lui şi nepoatelor lor de soră, satul Stroeşti, pe Moldova, în gura Şomuzului.

Suret de pe ispisoc răposatului Stefan Vodă, din leat 7003 Martie 13.

Facem înştiinţare cu această carte a noastră, pentru adevărat slugile noastre, Dragoţăl şi fraţii lui, Petrea şi Gliga şi Cârţilă şi nepoatelor lor de soră, Nastea, Paraschiva şi Anghelina, miluitu-i-am pre dânşii, osăbit de altă milă a

1 Ind. stat. p. 266, 683; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 162; Harta Basarabiei de Nour.

2 Sate cu acest nume avem în jud. Baia, Cahul, Ilfov, Lăpuşna [Ind. stat. p. 40, 85, 208, 220, 683; Arbore cit.]; Păşcăuţi, în jud. Hotin [Ind. stat. p. 177, 685; Arbore cit.]. Pentru trecut cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 923, 924; I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 571. Pentru Paşco, Paşcu, Păşco, Păşcu, Pâşca, Pâşcu cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 868.

3 Arbore cit. p. 122; Harta Basarabiei de Nour.

4 M. Costăchescu cit. 2 p. 311, rândul 19; ibid. 2 p. 912.

5 Ibid. 1 p. 135, rândul 25, p. 140-141.

noastră, şi le-am dat şi le-am întărit lor întru al nostru pământ al Moldovei pe a lor ocină şi moşie, un sat, pe Moldova, <în gura Şomuzului>, anume Stroeştii. Pentru aceia ca să fie lor dela Noi uric şi cu tot venitul, lor şi copiilor lor, nepoţilor şi strănepoţilor şi cu tot neamul ce va aleage mai aproape, neruşuit, niciodănăoară, în veaci.

Iar hotarul acelui sat de mai sus să fie, despre toate părţile, după hotarele cele vechi, pe unde au umblat din veac.

Pentru aceaia credinţa Domniei meale, Stefan Voevod, şi credinţa a preaiubiţi fiilor Domniei meale, Alexandru şi Bogdan-Vlad, şi credinţa boiarilor noştri, dum. Duma pârcalab şi dum. Boldur[1] vel[2] vornic i dum. Hărman şi Muşat şi dum. Toader, pârcalab ot Hotin, şi dum. Micotici, pârcălab de Neamţu, dum. Ciortorogo şi Alexandru[3] ot Cetate Noao şi dum. Călnău[4] vel spatar, dum. Isac vel vist. şi dum. Ieremia vel comis şi credinţa tuturor boiarilor noştri mari şi mici.

Iar pentru mai mare credinţă şi întăritură, am poruncit cinstitului şi credinciosului boiarului nostru, dm. Tăutul vel logofăt, să scrie şi a noastră peceate către această adevărată carte a noastră să o lege.

S'au tălmăcit de Evloghie dascal, let 1772 Mart 14.

Dau documentul de mai sus după Ghib. Sur. 18 p. 87. El se află şi în Ghib. Sur. ms 12 fila 4. Un rezumat cu totul necomplect, cu data 7003 se află la Muz. municipal din Iaşi, pachet IV/40, publicat de mine în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 4 (1924) p. 177 şi de Ghib. Sur. 22 p. 81. In acest regest satul Stroeşti e arătat pe Moldova „în gura Şomuzului" şi se întăreşte lui Draguş, fraţilor şi surorilor lui, fără a-i arăta, care-s anume.

Pentru satul Stroeşti să se cp. uricul din 6961 (1453) Fevruarie 8[5] şi documentul din 6973 (1465) Dechemvrie 30[6].

1 In suret: Boldul.
2 Vel, aici şi în alte locuri, adaus de traducător.
3 Şandru.
4 In suret: Căneu.
5 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 458-461.
6 Vezi mai sus p. 64-65.

60.

<Suceava>. 1495 Martie 13.

Stefan Voevod pentru jumătatea din jos a satului dela Zăbrăuţi, Spărieţii, unde a fost Spărietul.

7003 Mart 13. Hrisovul dela Stefan Voevod, prin cari întăreşti stăpânirea Crâstei şi fratelui său, Dobru, i surorilor lor, Neagăi şi Nasti, giumătate de sat, la Zăbrăuţ, şi anume giumătate din Spărieţi, unde au fost Spărietul, parte din gios, pentru cari au plătit 25 zloţi tătărăşti, boeriului Şteful, fratelui său, Ioan, i surorilor lor, Stana, fiii lui Ionaşcu, ce au fost stolnic.

Iar hotarul acestui giumătati de sat să fie din tot hotarul giumătati, iar despre alti părţi să fii după hotarul vechi, pe undi din vechi au umblat.

Documentul de mai sus îl dau după Arhiv. Stat., Iaşi, divanul domnesc Tr. 196, op. 219, dos. 60, fila 418 r. Ibid. fila 138 v. mai puţin complect şi cu greşeli. După Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 62, fila 39 r., unde se află un rezumat mai necomplect, de cum îl dau eu mai sus, a fost publicat de I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 75. E vorba, după locul din Anaforale cit. fila 33, de proces între Ecaterina Sturza, proprietara Băloteştilor, dela ţinutul Putnii, şi răzeşii de Deocheţi şi Spărieţi, când se aduce acest „ispisoc sârbăscu di la Domnul Ştefan Vvd., cu a lui tălmăcire“. Din acest de pe urmă loc am luat, mai sus, partea ce priveşte hotarul. Documentul de mai sus, cu părţile care lipsesc în publicaţia lui I. Bogdan, se află rezumat şi în Arhiv. Stat. cit. Tr. 817, op. 934, dos. 102, fila 51 r., 59 v. şi 60 r.[1].

Satul Spărieţi este în comuna Diocheţi, judeţul Putna[2]. Este foarte vechiu. Işi are numele dela un Spărietul[3].—Zăbrăuţul este un pârău[4]. In el e radicalul зѫбръ, zimbrul.

---

1 Asupra acestui ultim loc mi-a atras atenţia d. Aurel V. Sava, magistrat din Chişinău.

2 Ind. stat. p. 284, 768; Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 328-329; Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti, 1 : 100.000.

3 Sate cu acest nume, Spărieţi, sânt în jud. Lăpuşna şi Vaslui [Ind. stat. p. 220, 397, 768]. Cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 933.

4 Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 400; Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti cit. Cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 944-945 : Zăbrăuţi, Zabriceni, Zăbriceni, Zubră, Zubrăuţi, Zubreşti, Zubreuţi, Zubrouţi etc.; I. Bogdan D. Şt. 1 p. 137, 383.

Ionaş stolnicul nu e cunoscut. Cred că e totuna cu boerul lui Ştefan cel Mare, Ion stolnicul, ce apare în divan, în 6977 (1469) Iunie 5[1].

61.

Vaslui. 1495 Mai 3.

Stefan Voevod pentru Bouşori.

„Un uric sârbesc dela Stefan Vodă, scris pe piele de epure, din leatul 7003 Mai 3, pe sat ⟨Bouşori⟩ ot Vaslui, când Domnia ⟨era⟩ în Vaslui“.

Dau acest prea scurt rezumat aşa cum se află în o scrisoare din 7293 August 4, la Ghib. 18 p. 165 şi Ghib. Sur. ms 1 fila 71. E citat şi în Ghib. Sur. 20 p. 42.

Satul Bouşori este în comuna Soleşti, judeţul Vaslui[2].

62.

⟨Vaslui⟩. 1497 Martie 8.

Stefan Voevod întăreşte lui Ion Nadeş satul Nadeşe, cumpărat, drept 60 zloţi tătăreşti, dela Mihul Berescul.

Suretu de pe uric sirbăsc dela Stefan Vodă, din vălet 7005 Mart 8.

† Inştiinţă facem cu această carte a noastră tuturor, cine pe dânsa va ceti şi va audzi, că iată această adevărată sluga noastră, Ion Nadeşu, ficior lui Mihailă, slujind noă cu dreptate şi cu credinţă şi Noi vădzindu a lui driaptă şi credincioasă slujbă cătră Noi, miluitu-l-amu pre dânsul dintru a noastră osăbită milă, datu-i-amu şi i-am întăritu lui întra nostru pământu a Moldovii pre a lui driaptă ocină şi cumpărătură, pe un satu, anumea Nadeşe, care el ş'au cumpăratu acel satu dela Mihul Berescul, în 60 zloţ tătărăşti.

Pe acel mai sus scris datu-i-amu dela Noi uricu cu totu vinitul lui şi ficiorilor lui şi fraţilor lui şi nepoţiloru şi stră-

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 136.

2 Ind. stat. p. 396, 465; Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 28-29; Harta stat. major, planşa Vaslui, 1 : 100.000. Pentru nume cp. Bouşorul, din jud. Dolj [Ind. stat. p. 135, 465].

nepoţiloru şi înprăştieţiloru loru şi a totu rodul loru, ce să vor alege mai de aproape, neclătitu nice odănăoară, în veci.

Iară hotarul acelui mai susu scrisu satu, anume Nadeşa, datu-li-amu loru de către toate părţile pe bătrâne hotară, pe unde de vacu au înblatu.

Şi într'aceasta este credinţa Domnii meli de mai sus scrişi, Stefan Voevoda, şi credinţa a pre iubiţi fiiloru Domnii meli, Bogdanu şi Vladu[1], şi credinţa boerilor noştri, credinţa pan Dumii parcalabu şi credinţa giupânului Boldura vornicu şi credinţa panu Hărmana şi credinţa panu Ştefula şi credinţa panu Dumii i panu Toaderu, pârcălabii de Hotinu şi credinţa panu Irimie, pârcălabul de Neamţu, şi credinţa panu Şandru dela Noa Cetate şi credinţa panu Ciortorovscă şi credinţa panu Călnău spătaru şi credinţa panu Isacu visternicu şi credinţa panu Dumşe postelnicu şi credinţa panu Movila păharnicu şi credinţa panu Frunteş stolnicu şi credinţa panu Petrica comisu şi credinţa a tuturoru boiariloru noştri moldovineşti a mari şi a mici.

Şi pentru aceasta am datu şi Noi şi am întăritu aceloru mai sus scrişi pe acel satu, anume Nadeşe, ca să li fie lor uricu cu totu vinitul şi poftimu şi pe alţi Domni, ci vor fi în urma noastră, ca să întăriască pentru a loru vecinica pomenire.

Acest suretu di pe uricu sirbăscu l-am scris eu acum la văletu 7269 Dechemvrii 10. Simion Cheşcul uricarul.

Un decalc de pe acest suret mi-a comunicat d. C. V. Dimitriu, licenţiat în litere, Bucureşti. Un rezumat de pe un suret, ce în 1889 era la Ion Berilă din Nadişa, se află în Radu Rosetti, Pământul p. 178. Aici se spune, ceia ce nu e în suretul de mai sus : „cu toate hotarele, cum le-au stăpânit Toader şi Ilie". E rezumat şi într'o hotarnică din 1813 Septemvrie 19, în Uricarul 10 p. 177. Cp. M. Costăchescu Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 167-168.

Satul Nadişa este în judeţul Bacău. Despre el a fost vorba şi în documentul din 7000 (1492)[2].

Urmaşii lui Ion Nadeş îi găsesc într'un document dela

1 In realitate e unul singur: Bogdan Vlad.
2 Vezt mai sus p. 170-171. Ibid. şi alte documente ale satului.

Bogdan Voevod Lăpuşneanu[1] şi în altul dela Petru Voevod[2].— Numele lui Mihul Berescul e în legătură cu numele satului Bereşti, din judeţul Bacău, nu departe de Nadişa[3]. Despre el va fi vorba şi într'un document din 7005 (1497) Martie 15[4].

63.

1497 Martie 9.

Stefan Voevod întăreşte lui Ion Papa şi fratelui său, Neaniul, şi verilor lor, Radul, Stoica, Ignat şi Măria, satul pe Corod, Ogrineştii, unde a fost jude Orzea, cumpărat, drept 53 zloţi tătăreşti, dela Toader, Dămian şi Stana, fiii Iugăi.

† мл(с)тїю бжїею, мы стефа(н) воєво(да), г(с)п(д)рь земли мо(л)давскои, знаменито чини(м) исси(м) листо(м) нашим(м) вьсѧ(м) кто на(н) вьзри(т) или его чтꙋчи оуслыши(т), ѡже прїидоша прѧ(д) нами и прѧ(д) нашими мо(л)давскими болꙗре великими и малыми наши слꙋги, тоадерь и бра(т) его, дьмїꙗ(н) и сестра и(х), стана, снве югинии, по и(х) доброи воли, ники(м) непонꙋжени, а ниприсиловани, и продали свою правою ѡ(т)нинꙋ, ѿ(т) своего праваго[5] ꙋрика, ѡ(т) оурика ѡца и(х), югинии, є(д)но село, на кородѣ, на имѣ огринещїи, где бы(л) жꙋде ѡрѕѧ, та продали тое село слꙋга(м) наши(м), їꙋнꙋ папи и братꙋ его, нѣнюлꙋ, и племенико(м) и(х), ра(д)ѵлꙋ[6] и братꙋ его, стоики, и племенико(м) и(х), игнатꙋ и сестри его, мьрїи, за нг злa(т) татарскы(х). и ꙋставше наши слꙋги, iѡ(н) папа и братꙋ его, нѣню(л), и племени(к) и(х), ра(д)ѵль[6], и бра(т) его, стоика, и племеникове и(х), игнать и сестра его, мьрїа, и заплатили ꙋси тоты вышеписаннїи пинѧзи, нг зла(т) татарскы(х), оу рꙋкы слꙋга(м) наши(м), тоадерꙋ и братꙋ его, дьмїꙗнꙋ, и сестри и(х), стани, прѧ(д) нами и прѧ(д) нашими болꙗре. тѣ(м) мы видѣвше ме(ж) ними и(х) доброи воли и токме(ж) и полнꙋю заплатꙋ, а мы такождере и ѡ(т)

1 Radu Rosetti. Pământul cit.; Uricarul 10 p. 177-178; O fotografie de pe uricul dela Bogdan Voevod Lăpuşneanul e în colecţia mea.
2 Radu Rosetti cit. p. 178.
3 Ind. stat. p. 26, 452; Hărţile stat. major, planşele Buhuşi şi Târgul-Ocna, 1 : 100.000.
4 Vezi mai jos. Cp. şi I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 114.
5 праваго în original de două ori.
6 д combinat cu ѵ următor, д fiind deasupra.

на(с) есмы дали и потвръдили слꙋга(м) наши(м), іѡнꙋ папи, и братꙋ его, нѣнꙋлꙋ, и племенико(м) и(х), ра(д)vлꙋ[1] и братꙋ его, стоики, и племенико(м) и(х), игнатꙋ и сестри его, мърїи, тое прѧ(д)рече(н)ное село, що е(ст) на кородѣ, на имѣ ѡгринещїи, где бы(л) жꙋде ѡ(р)ѕѣ, како да е(ст) и(м) ѡ(т) на(с) ꙋри(к) и съ въсе(м) доходѡ(м). али да е(ст) и(м) тое село на двѧ части, половина того села, ни(ж)нѣа ча(ст), да е(ст) слꙋга(м) наши(м), іѡнꙋ папи и братꙋ его, нѣнюлꙋ, а дрꙋгаа половина ѡ(т) того(ж) села, ви(ш)нѣа ча(ст), да е(ст) слꙋга(м) наши(м), ра(д)vлꙋ[1] и братꙋ его, стоики, и племенико(м) и(х), игнатꙋ и сестри его, мърїи, и(м) и дѣте(м) и(х) и ꙋнꙋчатꙋ(м)[2] и(х) и прѣѹнꙋчато(м) и(х) и прѣщꙋрѣто(м) и(х) и въсемоѹ родꙋ и(х), кто сѧ и(м) избере(т) наиближнїи, непорꙋшенно, николиже, на вѣки. а хота(р) томꙋ вишеписа(н)номꙋ селꙋ да е(ст) ѡ(т) ꙋси(х) сторо(н), по старомꙋ хотарꙋ, кꙋда из вѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра нашего г(сд)ва вишеписаннаго, мы стефана воеводи, и вѣра прѣвъзлюбленнаго сна г(сд)вамы, богданавлада, и вѣра боꙗ(р) наши(х), вѣра пана дꙋма пръкалаба, вѣра пана болдора дворника, вѣра пана хръмана, вѣра пана щефꙋла, вѣ<ра пана>[3] тоадера и пана дꙋма, пръкалабове хотинскӥи, вѣра пана еремїѧ немецкого, вѣра пана шандра новоградского, вѣра пана черторовского, вѣра пана клънъꙋ спатарѣ, вѣра пана исака вистѧрника, вѣра пана дꙋмша постелника, вѣра пана мохила чашника, вѣра пана фрꙋнтеша сто(л)ника, вѣра пана петрика комиса и вѣра <въсѣ(х) боꙗръ наш>и(х) мо(л)давскы(х) <и великы(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ, кто бꙋде(т) г(с)п(д)ръ нашеи земли, ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) нашего> рода <или> па(к) боѹ(д) <кого бъ избере(т) г(с)п(д)рем быти нашеи земли мѡ(л)давскои, тот бы и(м) не порꙋши(л) нашего даа>нїа и потвръжденїа, али бы и(м) ꙋтвръди(л) и ꙋкрѣпи(л), <за нꙋже есми и(м)> дали и потвръдили, <за що ѡни соби кꙋпили за> свои правїи пинѣзи. а на болшꙋю крѣпо(ст) и потвръжденїе <томꙋ въсемꙋ> вышеписанномꙋ велѣли есмы нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, тъꙋтꙋлови логофетꙋ, писати и нашꙋ печа(т) привѣсити к семꙋ листꙋ нашемꙋ. пис ша(н)дрꙋ кръжеви(ч), влѣ(т) ѕ҃є, м(с)ца ма(рт) д҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a

1 д combinat cu v următor, д fiind deasupra.
2 Sic.
3 Lipsă în original.

noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri moldoveni mari şi mici slugile noastre, Toader şi fratele lui, Dămian, şi sora lor, Stana, fiii Iugăi, de a lor bună voie, de nimeni nesiliţi şi nici neasupriţi, şi au vândut a lor dreaptă ocină, din al lor drept uric, din uricul tatălui lor, Iuga, un sat, pe Corod, anume Ogrineştii, unde a fost jude Orzea, şi au vândut acest sat slugilor noastre, lui Ion Papa şi fratelui său, Neaniul, şi verilor lor, Radul şi fratelui său, Stoica, şi verilor lor, Ignat şi surorii lui, Măria, drept 53 zloţi tătăreşti.

Şi sculându-se slugile noastre, Ion Papa şi fratele său, Neaniul, şi vărul lor, Radul, şi fratele lui, Stoica, şi verii lor, Ignat şi sora sa, Măria, au plătit toţi aceşti mai sus scrişi bani, 53 zloţi tătăreşti, în mânele slugilor noastre, lui Toader şi fratelui său, Dămian, şi surorii lor, Stanei, dinaintea noastră şi dinaintea boerilor noştri.

De aceia, Noi văzând între dânşii a lor bună voie şi tocmeală şi deplină plată şi Noi asemenea şi dela Noi am dat şi am întărit slugilor noastre, lui Ion Papa şi fratelui său, Neaniul, şi verilor lor, Radul şi fratelui său, Stoica, şi verilor lor, Ignat şi surorii lui, Măria, acest mai înainte numit sat, ce este pe Corod, anume Ogrineştii, unde a fost jude Orzea, ca să le fie lor dela Noi uric şi cu tot venitul.

Dar să le fie lor acest sat în două părţi, jumătate din acest sat, partea de jos, să fie slugilor noastre, lui Ion Papa şi fratelui său, Neaniul, iar cealaltă jumătate din acelaşi sat, partea de sus, să fie slugilor noastre, lui Radul şi fratelui său, Stoica, şi verilor lor, lui Ignat şi surorii lui, Măriei, lor şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine li se va alege mai aproape, nestricat, niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui sat scris mai sus să fie din toate părţile, după vechiul hotar, pe unde din veac a umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubitului fiu al Domniei mele, Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma pârcălabul, credinţa panului Boldor vornic, credinţa panului Hărman, credinţa panului Şteful, credinţa panului Toader şi panului Duma, pârcălabi de Ho-

tin, credinţa panului Ieremia dela Neamţ, credinţa panului Şandru dela Cetatea Nouă, credinţa panului Ciortorovschi, credinţa panului Clănău spatar, credinţa panului Isac vistearnic, credinţa panului Dumşa postelnic, credinţa panului Mohilă ceaşnic, credinţa panului Frunteş stolnic, credinţa panului Petrică comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu le strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că le-am dat şi le-am întărit, pentru că şi-au cumpărat, drept ai săi drepţi bani.

Iar pentru mai multă tărie şi înputernicire acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Tăutul logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră această carte a noastră.

A scris Şandru Cârjevici, în anul 7005, luna Martie 9.

Pergament, cu pecetea pierdută, la d. M. I. Cogălniceanu, Bucureşti. O fotografie de pe el se află în colecţiunea mea, căpătată prin bunavoinţa d-lui G. T. Kirileanu. Cu mici abateri, a fost publicat de Ghib. Sur. 18 p. 87-90. Aici de ex. пана, în loc de папа.

Nu pot identifica satul Ogrineştii. Va fi dispărut sau şi-a schimbat numele. Numele îi este în legătură cu un Ogrin, Ungurul sau Ungureanul[1] şi numele satului ar conrespunde cu Ungurenii. In judeţul Tecuci sânt două sate cu acest nume, unul în comuna Corni şi altul în comuna Ungureni[2], dar ele sânt departe de Corod, unul aproape de Sireti şi al doilea pe apa Bârladului[3].—Corodul este pomenit de demult[4].

1 Cp. satul Ugrinăuţi, în 6945 (1437) Dechemvrie 20 [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 541, rândul 5, p. 545]; altul: на личковѣ ѹхирнещїи, în 6974 (1466) August 28 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 110-111].

2 Ind. stat. p. 357, 359, 812. Ibid. p. 811-812 pentru satele Ungureni, foarte multe. Cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 940-941.

3 Pentru ultimul Harta stat. major, planşa Tecuci, 1 : 100.000.

4 M. Costăchescu cit. 2 p. 899.

64.

Vaslui. 1497 Martie 10.

Stefan Voevod întăreşte Maruşcăi, fiica lui Stan Maxin, jumătatea de sus din satul Maxineşti, pe pârăul Negru.

† мл(с)тїю бж҃їю, мы стефа(н) воевода, г(с)п(д)рь земли <молдавскои>, знаменито чини(м) ис си(м) наши(м) листо(м) вьсѧ(м), кто на(н) ȣзри(т) или чтȣчи его ȣслыши(т), ѡже тота истин(н)аа марȣ(ш)ка, дочка стана маѯина, жаловали есмы <еи ѡсобн>ою нашею мл(с)тїю и дали и потвьрдили есмы еи, ȣ нашеи земли, ȣ мо(л)давскои, еи правaa ѡ(т)нина, половина село, на чорно(м) потоцѣ, на имѣ <половина> ѡ(т) маѯинещи, вишнѣѧ ча(ст), що била таа ча(ст) ѡца еи, стана маѯина. тое вьсе вишеписанное да е(ст) еи ѡ(т) на(с) ȣрикь и сь вьсе(м) доходо(м) еи и дѣте(м) еи <и ȣнȣ>чато(м) еи и прѣȣнȣчато(м) еи и пращȣрѣто(м) еи и вьсемȣ родȣ еи, кто сѣ еи избере(т) наибли(ж)нїи, непорȣшено, николиже, на вѣки. а хотар[1] тои вишеписа(н)но<и поло>вини село, на имѣ маѯинещи, вышнои части, да е(ст) ѡ(т) ȣсего хотара половина и по старомȣ хотарȣ, кȣда извѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра нашего вишеписа(н)наго, мы стефана воеводи, и вѣра прѣвьзлюбленнаго сн҃а г(сд)ва мы, богдана влада, и вѣра боıар[1] наши(х), вѣра пана дȣма пръкалаба, вѣра пана бо(л)<дора двор>ника, вѣра пана хръмана, вѣра пана щефȣла, вѣра пана <дȣми> и пана тоадера, пръкалабове хоти(н)скїи, вѣра пана еремїѧ, пръкалаба неме<цкого, вѣра> пана чорторѡвского, вѣра пана ша(н)дра новогра(д)<ского, вѣра пана> клънъȣ спътарѣ, вѣра пана исака вистїıарника, вѣра пана дȣ(м)ш<и постелника, вѣра> пана могила чашника, вѣра пана фрȣн<теша столника, в>ѣра пана петрика комиса и вѣра ȣси(х) боıар[1] наши(х) мо(л)давск<и(х) велики(х) и мали(х). а по наше(м) жи>вотѣ, кто боуде(т) г(с)п(д)рь нашеи земли, <ѡ(т) дѣтеи наши(х)> или ѡ(т) нашего рода или па(к) бȣдкого бь избере(т) г(с)п(д)рь бити <нашеи земл>и, тѡ(т) би еи непорȣши(л) нашего даанїѧ <и потвьржде>нїѧ, али би еи ȣтвьрди(л) и ȣкрѣпи(л), за нȣ(ж) есмы еи дали и потвьрдили, <за що е(ст) еи пра>ваѧ ѡ(т)нина. а на бо(л)шȣю крѣпо(ст) и потвьрж(д)енїе <том>ȣ вьсемȣ вишеписа(н)номȣ, велѣли есми нашемоу вѣрномоу панȣ, тьȣтȣлȣ логофетȣ, писати и нашȣ печа(т) привѣсити к семȣ листȣ нашемȣ. писа(л) алеѯа, ȣ ва(с)лȣи, в лѣтѡ з҃є҃, м(с)ца ма(р) і҃.

1 Sic.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată Maruşca, fiica lui Stan Maxin, am miluit-o cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit, în Ţara noastră, în Moldova, dreapta ei ocină, jumătate de sat, pe pârăul Negru, anume jumătate din Maxineşti, partea de sus, ce a fost această parte a tatălui ei, Stan Maxin. Această mai sus scrisă să fie ei dela Noi uric şi cu tot venitul, ei şi copiilor ei şi nepoţilor ei şi strănepoţilor ei şi răstrănepoţilor ei şi întregului neam al ei, cine i se va alege mai de aproape, nestricat, niciodată, în veci.

Iar hotarul acestei mai sus scrise jumătăţi de sat, anume Maxineşti, partea de sus, să fie din tot hotarul jumătate şi după vechiul hotar, pe unde din veac a umblat.

Şi la aceasta este credinţa noastră mai sus scrisului, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubitului fiu al Domniei mele, Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma pârcălab, credinţa panului Boldor vornic, credinţa panului Hărman, credinţa panului Şteful, credinţa panului Duma şi pan Toader, pârcălabi de Hotin, credinţa panului Ieremia, pârcălab de Neamţ, credinţa panului Ciortorovschi, credinţa panului Şandru dela Cetatea Nouă, credinţa panului Clănău spătar, credinţa panului Isac vistiarnic, credinţa panului Dumşa postelnic, credinţa panului Moghilă ceaşnic, credinţa panului Frunteş stolnic, credinţa panului Petrică comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie Domn Ţării noastre, acesta să nu-i strice dania noastră şi întăritura, ci să-i întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat şi i-am întărit ei, pentru că îi este dreaptă ocină.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Tăutul logofăt, să scrie şi pecetea noastră să o atârne către această carte a noastră.

A scris Alexa, în Vaslui, în anul 7005, luna Martie 10.

Pergament, cu pecetea cea mare atârnată, a fost adus de Radu Rosetti lui I. Bogdan, care a luat o còpie de pe el

şi care se păstrează la Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan nr. 25). Intr'o notiţă se spune că ale aceluiaşi proprietar erau şi documentul din circa 1479-1480 Noemvrie 15 şi altul din 7048 (1540) Martie 7, dela Ştefan Lăcustă Voevod[1]. O fotografie de pe document se află în colecţia G. Sion, din Biblioteca Universităţii din Cluj. A fost publicat, după această fotografie, de Gr. Nandriş, în Anal. Acad. Rom. seria 3-a, tom. 8 (1928), secţ. ist. p. 273-275 şi ibid. planşa III. După această planşă îl dau eu. Sfârşitul, care nu se poate deosebi în fotografie, îl dau după còpia lui I. Bogdan. Pecetea în fotografie nu se poate citi. O traducere, din 1824, a documentului, cu data 1479 Martie 10, se afla la Acad. Rom. Ibid. şi cea a documentului din 1540 Martie 7 [Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1906, p. 94].

Satul Maxineşti este în comuna Bârgăuani, judeţul Neamţ[2]. Işi are numele dela un Maxin[3]. —Pârăul Negru sau Valea Neagră este pomenită din vechi vremuri[4].

65.

⟨Vaslui⟩. 1497 Martie 10.

Ştefan Voevod întăreşte urmaşilor lui Oană Cauea şi ai lui Toader Cauea satul Hăusăşti, pe Bârlad, şi satul pe Rebricea Caueşti, unde au fost Leonteneşti.

„Suret ispisocului di la Ştefan Voivod, din velet 7005 Mart 10.

Facim înştiinţari pintru adivărată Anuşca, fata Oanii Cauei, şi iarăş fetili ei, Tudora şi Marina, şi altă Marina şi altă Tudoră şi Cârstina şi fratili lor, Iearimiea, ficiorii lui Toader Cauea, pintru ca să să ştii că osăbit de altă milă a noastră le-am dat şi le-am întărit lor, întru al nostru pă-

---

1 Vezi mai sus p. 104-108.

2 Dicţ. statistic al României, Buc. 1915, II, p. 634; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 274; Harta stat. major, planşa Bozieni, 1 : 50.000.

3 Alte sate cu acest nume sânt Maxineni, în jud. Covurlui, Râmnicul Sărat, Ilfov, Roman, Baia, [Frunzescu cit. p. 274, 8, 337], Maximeni, în jud. Lăpuşna [Ind. stat. p. 217]. Pentru trecut cp. uricul din 6988 (1480) Septemvrie 15 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 246, 247], asemenea M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 916. Pentru Maxim, Maxin, ibid. 2 p. 858, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 528.

4 M. Costăchescu cit. 2 p. 924, 941; vezi mai sus p. 105, rândul 4, p. 107.

mânt al Moldaviei, a lor dreaptă ocină, doo sati, un sat pe Bârlad, anumi Hăuşăştii, cu moara în Bârlad, carili acel sat esti mai din jos de Lipoveţ, iar alt sat pe Rebrice[1], anumi Caueştii, unde au fost Leonteneştii. Pentru aceia aceli sati de mai sus scrisă să fii lor dila Noi cu tot vinitul. Insă satul ci esti pi Bârlad să fii a Anuşcăi, fetii Ioanii[2] Căuei, iar celilalti sati[2], ci esti pi Rebrice[1], anumi Caueştii, undi au fost Leonteneştii, să fii a fetilor Oanii şi Tudorii şi Marina şi altă Marina şi iarăş altă Tudoră şi Cristina şi fratili lor, Irimiia, să fii lor şi copiilor lor, nepoţilor şi strănepoţilor şi a tot neamul, ci să va alegi, nerăşuit, nici odinioară, în veci.

Iar hotarâli acelor doo sati să fii după hotarâle aceli vechi, pi undi[3] au umblat din vechi.

Pintru aceiia credinţa Domniei meli şi a preiubiţilor fiilor Domnii meli, Bogdan Vlad[4], şi credinţa boerilor noştri, dlui Bolduş[2] vel vorc. şi dlui Clănău vel spatari şi dlui Isac vel vist. şi dlui Dumşa[5] vel postelc. şi dlui Mihul[1] vel pahr. şi dlui Fruntiş vel stolnic şi dlui Petrică vel comis şi credinţa tuturor boiarilor noştri.

Iar pintru mai mari credinţa şi întăritura am poroncit cinstitului şi credinciosului boeriului nostru, dlui Tăutului, vel logofăt, să scrii şi a noastră peciiatii către această adivărată carti a noastră să o legi".

S'au posleduit de Evloghii dascalul la 1764 Noemvri 4.

Loc peceţii.

Suretul e în colecţia mea. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 5 (1926) p. 194-195. Aici data 1 Martie e greşală de tipar. Un regest cu data 7005 Martie 18 e la Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 8 fila 1 v. Aici: Căueştii în loc de Hăuşăştii. E vorba de moşia Hăvăşăştii dela ţinutul Vasluiului, ce se poricleşte Zăzânca şi Curăluşa. Un alt regest ibid. Anaforale nr. 12 fila 1 v. Aici proces cu M-rea Lipovăţul. După acest rezumat l-a publicat I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 122-123, cu data 18 Mai 1497. Cu data 7005 Mart 18 e citat şi în Uricariul 6 p. 232-233 şi greşit şi p. 262. Cu data

1 In suret: Lebrica.
2 Sic.
3 In suret: pi un undi.
4 In suret: Bogdan şi Vlad.
5 In suret: Duca.

7005 Martie 10 e publicat în revista Miron Costin, Bârlad, anul 3 (1915) p. 143-144.

Satul Hăuşăşti, Hăvăşăşti, din jos de Lipovăţ, pc Bârlad, în judeţul Vaslui, se numeşte şi azi Zizinca[1]. Se vede că satul acesta s'a numit cândva şi Căueştii, căci într'un document dela Ieremia Voevod, din 7107 (1599) Martie 23, se întăreşte lui Nistor Ureche satul Hăvăşăştii, cumpărat dela Greaca şi Sofronia, fetele Manei Căuiul, şi dela rudeniile lor, care sat să cheamă Căueştii, pe pârăul Bârladului, în ţinutul Tutovei[2]. Satul îşi are numele dela un străvechiu Havăş. — Satul Lipovăţ este pomenit încă din 6945 (1437) Fevruarie 24[3].—Căueştii sânt pe Rebricea, în comuna Şcheia, judeţul Vaslui[4]. Işi au numele dela Căuiu[5]. Toader şi fratele său, Oană Căuiu, sânt pomeniţi şi într'un uric din 7005 (1497) Fevruarie 25[6]. Satul este foarte vechiu. El se numise mai înainte Leonteneştii[7]. Era şi în veacul al XIV-lea.

66.

Vaslui. 1497 Martie 14.

Stefan Voevod întăreşte Anuşcăi şi sarorilor sale, Negrita şi Maria, satul Bezăriceni, de pe Iadrici, cumpărat, drept 60 zloţi tătăreşti, dela Vlaicu, fiul lui Scoarţă.

„Suret de pe uric vechiu pe sârbie dela Stefan Vodă, scris de Matei, în Vaslui, la anul 7005 Mart 14.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldaviei, înştiinţare facem cu această carte a noastră tuturor, cui vor căuta spre dânsa sau o vor auzi-o cetindu-să, precum au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boia-

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 225-226; Ind. stat. p. 397, 846; Harta stat. major, planşa Vaslui 1 : 100.000.

2 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 12 fila 5v.; Ghib. Sur. 2 p. 171.

3 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. p. 507, rândul 16, p. 510.

4 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 38; Ind. stat. p. 396, 492; Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100.000. Aici greşit: Căneşti.

5 Alt sat cu acest nume este în jud. Tutova, apoi Căuia de Sus şi de Jos, din jud. Tecuci [Ind. stat. p. 356, 391, 491, 492]. Altul e în jud. Iaşi [Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 54]. Pentru trecut cp. M. Costăchescu, cit. 2 p. 56; pentru cel din jud. Iaşi cp. Arhiv. Stat. Iaşi, Condica Mitropoliei Moldovei, 1818, 2 p. 243; pentru cel din Tutova, Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 8 fiila 3r.

6 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 102-103.

7 Cp. satul Leontineşti din jud. Bacău [Ind. stat. p. 29, 624]. Pentru trecut cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 914.

rilor noştri moldoveneşti sluga noastră Vlaicu, fiul lui Scoarţă, şi de a lui bună voe, de nimene silit, nici asuprit, ş'au vândut a sa dreaptă ocină, dintru al său drept uric, din uricul tătâni-său, a lui Scoarţă, un sat pe Iadrici, anume Bezăricenii, şi acel sat l-au vândut Anuşcăi şi surorilor ei, Negritei şi Mariei, dreptu 60 zloţi tătărăşti.

Sculându-să dar Anuşca şi surorile ei, Negrita şi Maruşca, şi au plătit toţi deplin acei de mai sus arătaţi bani, 60 zloţi tătărăşti, în mânule Vlaicului, feciorului Scoarţei, denaintea noastră şi denaintea boiarilor noştri.

Deci văzând şi Noi a lor de bună voe tocmală şi deplină plată, Noi încă aşijderele şi dela Noi am dat şi am întărit Anuşcăi şi surorilor ei, Negritei şi Maruşcăi, acel de mai sus sat numit, pe Iadrici, anume Bezăricenii, ca să le fie lor şi dela Noi uric, cu tot venitul, lor şi fiilor lor, nepoţilor, strănepoţilor, preastrănepoţilor şi la tot neamul, cine li se va aleage mai de aproape, nestrămutat nici odinioară, în veaci.

Iar hotarul acestui de mai sus numit sat să fie cu toate hotarele lui ceale vechi, pe unde s'au apucat din veaci.

Şi spre aceasta iaste credinţa a Domniei meale de mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubitului fiu al Domniei meale, Bogdan Voevod, şi credinţa tuturor boiarilor noştri ai Moldovei cei mari şi a mici.

Iar spre mai mare tărie şi întăritură tuturor acestor de mai sus scrise, poruncit-am credinciosului uostru boiar, Tăutul logofătul, a scrie şi către adevărata cartea noastră aceasta peceatea noastră să o leage".

Suretul la Leca, Iaşi. Ghib. Sur. 21 ms fila 129. E publicat în Ghib. Sur. 18 p. 91. Un regest exact al acestui document, cu data 7005 Martie 14, se află la Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 20, fila 257 v. El a fost publicat în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 110, cu „Voicul" în loc de „Vlaicul", şi „Bezreţeni" în loc de „Bejreţăni", ceia ce nu e în regestul dela Arhiv. Stat.

In documentele aduse în pricina din Anaforaua cit. se vede că e vorba de satele Dolhenii, Hărmăneştii, Andrieştii, Ţivliceştii şi Papuceştii dela ţinutul Fălciului. In Ghib. Sur. 18 p. 92 se arată că moşia Dolhenii a fost cumpărătură a

trei surori, Anuşca, Maria şi Negrita, cu uric sârbesc din 7005, cum se vede din actele moşiei Idrici. Este satul Dolheni, din judeţul Fălciu[1]. Satul Bezăricenii era şi în veacul al XIV-lea. Numele de Dolheni şi-l va fi căpătat dela un Dolh, Lungul[2]. — Iadriciul e pomenit din vechi vremuri[3]. — Cu Scoarţă să se cp. numele satelor Scorţeşti, Scorţeni[4].

67.

Vaslui. 1497 Martie 15.

Ştefan Voevod întăreşte lui popa Stroe o poeană înpotriva Bereştilor, pe Tazlău, la gura Strâmbei, şi altă poiană, Runcul, la vârful Strâmbei, cu bălţi şi loc de moară, la Tazlău, cumpărate, drept 202 zloţi tătăreşti, dela Marina, fata Mihului Berescul.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, gospodar Ţării Moldovei, facem ştire cu această carte a noastră tuturor, cine va vedea-o sau cetindu-o va auzi, având trebuinţă, precum că au venit înaintea Domniei noastre şi înaintea tuturor boierilor noştri celor mari şi celor mici Marina, fată a lui Mihul Berescu, şi din buna voia ei, de nimeni nici silită, nici asuprită, şi-au vândut dreapta ei ocină, după uricul ei vechiu, ce are dela bătrânul moşul nostru, Alexandru Domn, o poeană drept împotriva Bereştilor peste Tazlău[5], la gura Strâmbei, şi cu bălţi şi cu loc de moară, la Tazlău, ori unde şi-ar putea să-şi facă moară[6] şi o altă poiană în vârful[7] Strâmbei, anume Runcul, cu toate poenile. Deci au vândut ea acele poene şi bălţi şi loc de moară, la Tazlău, lui Popa Stroe, pentru 202 zloţi tătăreşti, cu bani gata, ca să-şi facă sat şi moară şi dându-i Popa Stroe, au plătit toţi

1 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 51-52; Ind. stat. p. 160, 551; Harta stat. major, planşa Fălciu, 1 : 100.000.

2 Cp. Dolheşti, M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 903; ibid. p. 839. Dolh, Dolha, Dolhici; I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 556, 514; Giurgea, vornicul lui Ştefan cel Mare, se numea Dolh, cum se vede din uricul din 7011 (1503) August 26: в. п. жѹржи долха дворника [I. Bogdan, cit. 2 p. 225].

3 M. Costăchescu cit. 2 p. 138, rândul 10, p. 140.

4 Ind. stat. p. 754; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 425; M. Costăchescu cit. 1 p. 56, 57, 59.

5 In suret: prin. In documentul din 7054 (1546) Aprilie 23: чере(с) тазловѣ.

6 In suret: unde poate să-şi facă moară.

7 In suret: deasupra. In original: на врьхь, la obârşie.

acei bani mai sus arătaţi, 202 zloţi tătăreşti, la mâna Marinei, fetei a lui Mihu Berescul, cu bani gata, înaintea Domniei noastre şi înaintea tuturor boierilor noştri ai Moldovei celor mari şi celor mici.

Deci văzând şi Domnia noastră, după bună voia lor tocmeală şi plată deplină, că au plătit popa Stroe, la mâna Marinei, fetei a lui Mihu Berescul, 202 zloţi tătăreşti, bani gata, pentru aceia şi Domnia noastră au întărit şi au dat lui Popa Stroe acele poeni şi bălţi şi loc de moară, la Tazlău, ca să-i fie dela Noi uricul şi cu tot venitul, să-i fie lui şi fiilor lui şi nepoţilor lui şi la tot neamul lui, cine a fi lui mai de aproape, neclintit, în veci.

Iar hotar acelor poeni şi bălţi şi loc de moară, ce sânt împotriva Bereştilor, peste Tazlău[1], la gura Strâmbei, să-i fie lui hotar, începându-se din gura Strâmbei, unde cade în Tazlău, şi de acolo apucă Tazlăul spre deal, până la gura Topliţei, şi de acolo pe Topliţa în sus şi de acolo drept la Cernu şi de acolo pe Cernu în sus, până la Pustină, şi de acolo deasupra Strâmbei şi de acolo în jos, până la gura Strâmbei. Acesta este tot hotarul.

Şi asupra acesteia este credinţa Domniei noastre şi credinţa prea iubitului fiului nostru, Bogdan Vlad, şi tuturor boierilor noştri de Moldova celor mari şi celor mici.

Şi după viaţa noastră, cine va fi Domn la pământul nostru, din fiii noştri sau din neamul nostru sau pe cine-i va alege D-zeu, ca să fie Domn în Moldova, ca să nu strice această danie a noastră şi întăritură, ci să-i mai întăriască, fiindcă Domnia noastră i-am dat şi am întărit toate, cum s'au scris mai sus.

Şi am poroncit credinciosului boerului nostru, Tăutului logofăt, ca să se scrie şi pecetea noastră să se spânzure la această carte a noastră.

Au scris Dragot, la Vaslui, în anul 7005 Martie 15.

După sârbie s'au tălmăcit de Enache Papainopolo, polcovnicul postelniciei.

Pe verso documentului se găseşte următoarea notă : 1817 Mart 1. Tălmăcirea aceasta de pe ispisocul cel vechiu a lui

1 In suret : prin.

Ştefan V. V. bătrânul posleduind-o eu din cuvânt în cuvânt, cu ispisocul cel vechiu, alte cuvinte toate măcar că merg deplin, dar că-i atacată, cu toate acestea, în două locuri, după cum chiar sună în ispisocul cel adevărat trebuie să zică aşa : „şi cu loc de moară în Tazlău ; ori la Tazlău ; ori unde şi-ar putea să-şi facă moară ; şi al 2-lea trebuie să zică : „poiana în vârful Strâmbei, anume Runcul" ; şi al 3-lea tocmai în ispisocul cel vechiu se vorbeşte de preţul moşiei, când s'a vândut, tocmai de 200002 zloţi. Această socoteală aduce oaricare nedumerire, căci prea mare preţ i-au pus. Se înţelege că scriitorul a vremii de atunci ori n'au ştiut bine numărul cel vechiu bisericesc ori că a greşit. 1817 Mart 1. Pavel Debrici.

Suretul după care am luat această copie se găseşte în păstrarea preotului Goagă, Bereşti-Tazlău, judeţul Bacău şi mi-a fost comunicat de d. C. V. Dimitriu, licenţiat în litere, Bucureşti. După un rezumat din Arhiv. Stat., Iaşi, Condica K, nr. 378, fila 262, 368, a fost publicat în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 114.

Este vorba de satul Stroeşti, din comuna Tescani, judeţul Bacău, aşezat la nord de Bereşti[1]. Işi are numele dela popa Stroe. Documente din 7054 (1546) Aprilie 23, dela Petru Voevod, şi din 7081 (1573)[2] vorbesc de urmaşii lui popa Stroe şi aceleaşi lucruri ca şi uricul dela Stefan Vodă : єдна полѣна, противь берещи, чере(с) тазловѣ, на ѹстїе стрѫмби, и съ болотами и мѣсто за мли(н), на тазловѣ, гдѐ могѹ(т) соби ѹчинити и дрѹгаа полѣна, на връ(х) стрѫмби, по имѣ рѹнкѹль, и съ всѧми полѣнами[3]. Să nu se confunde acest popa Stroe cu alt Stroe, din uricul din 6908 (1400) Iunie 29[4]. — Mihul Berescul a avut şi satul Nadişa, cum se vede din documentul din 7005 (1497) Martie 8[5]. — Bereştii îşi au numele dela un Berea. Satul e pomenit şi în 6969 (1461) Septemvrie 16 şi în 6999 (1491) Septemvrie 16[7]. Mărina în aceste documente e

---

1 Ind. stat. p. 34, 774; Harta stat. major, planşa Târgul Ocna.
2 Fotografii de documente în colecţia mea ; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 18.
3 In cel dela Petru Rareş.
4 M. Costăchescu cit. 1 p. 36-40 ; 2 p. 934. Pentru satele cu numele Stroeşti vezi mai sus p. 64-65.
5 Vezi mai sus p. 206-208.
6 Ind. stat. p. 33, 452 ; altul ibid. p. 26, în comuna Bereşti-Bistriţa.
7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 51, 466 ; M. Costăchescu cit. 2 p. 358.

arătată fiica lui Berilă, în cel dintăi, şi Berinii (adecă a lui Berea), în cel de al doilea. Acesta este cred Mihul Berescul din 1497 Martie 15[1].—Pârăul Strâmba îşi păstrează numele şi azi[2].—Pustina e pustie, exprimată prin до пȣстини, în documentul din 7081 (1573), de care a fost vorba mai sus.

68.

—<Vaslui>. 1497 Martie 15.

Stefan Voevod pentru jumătate din satul Dimeşti.

„7005 Martie 15. Hrisovul sârbăscu, cu tălmăcire lui, a Domnului Stefan Vvd., întăritori pe giumătati de sat, Dimeştii[3], fiilor[4] lui Ilciul, ci sânt pe apa Sâretiului, în ţânutul Tecuciului".

Regestul de mai sus se află la Arhiv. Stat., Iaşi, Anaforale nr. 38, fila 242 r. E vorba aici, fila 239 r. de moşia Mărăşeşti cu seliştele ei şi părţile din moşiile Străjăştii şi Giugastrii, dela ţinutul Putna, din dreapta Siretiului, că ar suferi înpresurare, la capul lor, spre răsărit, la apa Siretiului, despre moşia Cozmeştii şi seliştele ei, din a stânga Siretiului, la ţinutul Tecuciului. Ibid. fila 240 r. e vorba de moşiile învecinate : Mărceştii, Iulceştii, Golumbii, Mărăşăştii, care toate poartă numele de Furceni, din stânga Siretiului, ţinutul Tecuciului, proprietatea mănăstirei Răchitoasa, ce se lovesc cu Mărăşeştii dela ţinutul Putna, cu Străjăştii şi Giugastrii. Acelaş document se află şi în Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 692, op. 765, dos. 33, secţia 1, fila 111 r., cu acelaşi, cuprins ca mai sus şi : „sat Dimeştii (ce să chiamă acmu Iulceştii) fiilor lui Ilciu...". „Ce să chiamă acmu Iulceştii" este sau formula cunoscută în documente, când se arătau satele şi cu numele vechiu şi cu cel contimporan (la 1497 Martie 15) sau e un adaus al traducătorului din veacul al XIX-lea.

---

1 Sate cu acest nume sânt în jud. Bălţi, Dorohoi, Gorj, Iaşi, Mehedinţi, Putna, Vâlcea, Covurlui [Ind. stat. p. 452] ; Cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 892, 829 ; vezi mai sus p. 171 ; ibid. p. 162, rândul 11, p. 167 ; cp. Bera în 6972 (1464) August 13 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 82-83].

2 Harta stat. major, planşa Târgul Ocna cit. Pentru nume cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 934.

3 Di... este scris peste altă literă.

4 Fiilor, i al doilea scris peste u.

Ibid. fila 112 r. se aduce un document din 7041 (1533) Martie 5, pentru satul Văcăreşti, din ţinutul Putnii.

E vorba deci de un vechiu sat Dimeştii, care *poate* chiar din vremea lui Ştefan cel Mare, după proprietarul Ilciul şi fiii acestuia, îşi schimbă numele în Iulceşti. Acesta din urmă este pomenit în documente vechi, ca în 7169 (1661) Iulie 5[1], că se întinde din apa Siretiului până în hotarul târgului Tecuci. In 7187 (1679) Iulie 24, se arată între Mărceşti şi Golumbi. In 7141 (1632) Septemvrie 2 şi 7169 (1661) Mai 26 se spune că Grozăştii se cheamă acum Mărceştii[2]. Acesta din urmă în 7145 (1637) Iulie 6 se arată la ţinutul Tecuciului, începând din Sireti, către răsărit până la movila Căpăcioae, către hotarul târgului Tecuci, până la hotarul Oncenilor, la râpa lui Onofrei, la hotarul Dănceiul[3].

Nici o urmă n'a mai rămas azi din Dimeşti sau Iulceşti[4]. Dimeştii presupune un Dima, Duma.

69.

‹Vaslui›. 1497 Martie 15.

Ştefan Voevod pentru satul Hoceni.

„7005 Martie 15. Suret di pe ispisocul Domnului Ştefan Vvod., arătător hotarălor Hocenii".

La Arhiva Stat. Iaşi, Tr. 212, nr. 4, fila 47 r. Ibid. într'un regest de document, din 7054 (1546) Mai 8, dela Petru Voevod, satul se numeşte Hucenii.

Singurul sat, ce cunosc cu acest nume, este Hocenii din judeţul Fălciu[5]. Numele să-i fie dintr'un mai vechiu Hodceni, dela Hodco? Să se cp. pentru aceasta satul Hotceşti, Hodceşti, din părţile Strungăi, din 7053 (1545) Aprilie 4[6], care în 7089 (1581) Mai 8 se numeşte Hoceştii[7].

---

1 Arhiv. Stat. cit. Anaforale fila 242 r. şi Tr. 692 cit. fila 111[2].
2 Arhiv. Stat. cit. Anaforale fila 240 v., 241 r.; Tr. 692 cit. fila 109 v.
3 Arhiv. Stat. cit. Anaforale 240 v.
4 Harta stat. major, planşele Tecuciul şi Adjud-Mărăşeşti, 1 : 100.000.
5 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 99; Ind. stat. p. 160, 604.
6 Ghib. Sur. 1 p. 380-381.
7 Ghib. Sur. 2 p. 110; Sur. 19 p. 145.

70.

Vaslui. 1497 Martie 20.

Stefan Voevod întăreşte Mihului medenicer satul Rădeanii şi ozerul, ce sânt la gura Ialanului, cumpărate, drept 200 zloţi tătăreşti, dela nepoţii Creţului dela Ialan.

м҃илостїю божїею, мы стефан воевода, господарь земли молдавской, знаменито чиним ис сим листом нашимь вьсѣм, кто нань вьзрить или его чтоучи оуслышить, ѡже прїидоша прѫд нами и прѫд нашими мѡлдавскыми бѡꙗре великыми и малыми слоуга нашь, сима и сестра его, мѹша, и братаничь их, бѹда, и племеникь его, аврамь, и пак племеница его, стана, оуси ѹнѹкове креца ѡт ꙗлана, по их доброи воли, некимь непоноужени, аниприсиловани, и продали свою правѹю ѡтниноу, ѡт их праваго и питомаго оурика, ѡт оурика и выслоуженїе дѣда их, крецѹла ѡт ꙗлана, едно село, на оустїе ꙗланѧ, на имѧ рьдѧнїи, и сь ѡзерѡм, що на ѹстїе ꙗланѧ, та продали нашемоу вѣрномоу панѹ, михоулѹ меденичарю[1], за с҃ злат татарскых. и оуставше нашь вернїи пань, михоуль меденичарь, и заплатиль оуси исполна, тоты вышеписаннїи пинѣзи, с҃ златы татарскых, ѹ роукы слоуꙁѧ нашемоу, сими, и сестри его, моуши, и братаничѹ их, боуди, и племеникоу его, аврамоу, и пакь племеници его, стани, оунѹковом крецѹла ѡт ꙗлана, прѫд нами и прѫд нашими боꙗре. ино мы видѣвше меже ними их доброи воли и токмежѹ и полноую заплатоу, а мы такождере и ѡт нас есмы дали и потврьдили нашемоу вѣрномѹ паноу, михоулѡви меденичарю, тое прѫдреченное село, що есть на ѹстїе ꙗланѧ, на имѧ рьдѧнїи, и сь ѡзерѡмь, що есть на ѹстїе ꙗланѧ, како да есть емѹ ѡт насъ оурикь и сь вьсѧмь доходѡмь, емоу и дѧтемь его и оунѹчатомь его и прѣѹнѹчѧтомь его и прѣщоурѧтомь его и вьсемоу родѹ его, кто сѧ емоу изберетъ наиближнїи, непороушеннѡ, николиже, на вѣкы. а хотарь томоу вышеписанномѹ селѹ, що есть на ѹстїе ꙗланѧ, на имѧ рьдѧнїи, да есть ѡт ѹсих сторонь, по старомоу хотарѹ, коуда из вѣка ѡживали. а на то ест вѣра нашего господства вышеписаннаго, мы стефана воеводи, и вѣра прѣвьзлюбленнаго сына господства ми, богдана влада, и вѣра боꙗр наших, вѣра пана дѹма прькалаба, вѣра пана бѡлдѡра дворника, вѣра пана

1 Sic.

хръмана, вѣра пана щефꙋла, вѣра пана дꙋма и пана тѡадера, пръкалабове хотинскїи, вѣра пана еремїѧ, пръкалаба немецкого, вѣра пана андреика чорторовского, вѣра пана шандра, пръкалаба новградского, вѣра пана клънъꙋ спатарѣ, вѣра пана ⟨исака⟩ вистѧрника, вѣра пана дꙋмша постелника, вѣра пана мохила чашника, вѧра пана фрꙋнтеша столника, вѣра пана петрика комиса и вѣра въсѧх боꙗрь нашихь молдавских великих и малих. а по нашем животѧ, кто бꙋдеть господарь нашеи земли, ѡт дѧтеи нашихь или ѡт нашего рода или пакь бꙋд кого богъ изберетъ господаремь быти нашеи земли молдавскои, тоть бы емоу непорꙋшил нашего даанїѧ и потвръжденїѧ, али бы емꙋ оутвръдиль и оукрѣпил, занꙋже есмы емꙋ дали и потвръдили, за его правꙋю и вѣрною слꙋжбꙋ и за що ѡн соби кꙋпиль, за свои правїи пинѣзи. а на болшꙋю крѧпость и потвръжденїе том⟨оу⟩ въсемоу вишеписанньмоу, велѣли есмы нашемоу вѣрномоу панꙋ, тъоутꙋлови логофетꙋ, писати и нашꙋ печать привѣсити к сем⟨ꙋ⟩ листꙋ нашемꙋ. писаль шандрꙋ кръжевич, оу васлꙋи, в лѣтѡ ѕ҃є, мѣсица мартїа к҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri moldoveni mari şi mici sluga noastră, Sima şi sora lui, Muşa, şi nepotul lor de frate, Buda, şi vărul lui, Avram, şi iarăşi vara lui, Stana, toţi nepoţii Creţului dela Ialan, de a lor bună voie, de nimeni nesiliţi şi nici asupriţi, şi au vândut a lor dreaptă ocină, din al lor drept şi adevărat uric, din uricul şi slujba bunului lor, Creţul dela Ialan, un sat, la gura Ialanului, anume Rădeanii, şi cu ozerul care-i la gura Ialanului, şi le-au vândut credinciosului nostru pan, Mihului medeniciar, drept 200 zloţi tătăreşti.

Şi sculându-se credinciosul nostru pan, Mihul medeniciar, a plătit totul deplin, aceşti mai sus scrişi bani, 200 zloţi tătăreşti, în mânele slugii noastre, Sima şi surorii lui, Muşa, şi nepotului lor de frate, Buda, şi vărului lui, Avram, şi iarăşi verii lui, Stanei, nepoţilor Creţului dela Ialan, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri.

De aceia, Noi văzând între dânşii a lor bună voie şi tocmeală şi deplină plată şi Noi asemenea şi dela Noi am dat şi am întărit credinciosului nostru pan, Mihului mede-

niciar, acest mai înainte numit sat, ce este la gura Ialanului, anume Rădeanii, şi cu ozerul ce este la gura Ialanului, ca să-i fie lui dela Noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine i se va alege mai aproape, nestricat, niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui mai sus scris sat, ce este la gura Ialanului, anume Rădeanii, să fie din toate părţile, după vechiul hotar, pe unde din veac a umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubitului fiu al Domniei mele, Bogdan Vlad, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma pârcălabul, credinţa panului Boldor vornic, credinţa panului Hărman, credinţa panului Şteful, credinţa panului Duma şi pan Toader, pârcălabi de Hotin, credinţa panului Ieremia, pârcălab de Neamţ, credinţa panului Andreica Ciortorovschi, credinţa panului Şandru, pârcălab de Cetatea Nouă, credinţa panului Clănău spătarul, credinţa panului Isac vistearnic, credinţa panului Dumşa postelnicul, credinţa panului Mohilă ceaşnicul, credinţa panului Frunteş stolnicul, credinţa panului Petrică comisul şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu le strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat şi i-am întărit, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă şi pentru că el şi-a cumpărat, pentru ai săi drepţi bani.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire a acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Tăutul logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o lege către această carte a noastră.

A scris Şandru Cârje, în Vaslui, în anul 7005, luna Martie 20.

După o fotografie dela Şt. Miclescu a făcut o còpie I. Bogdan, care se păstrează la Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan nr. 25). După un rezumat slavon din Arhiv. Stat., Bucureşti, Condica Asachi 1 fila 445, a fost publicat în I. Bogdan, D.

Şt. 2 p. 121-122. O altă còpie mai rea e în Condica Asachi 2 fila 28.

Satul Rădeni, la gura Ialanului, nu mai este, ca nume cel puţin. Este însă balta Rădeanul[1]. Se păstrează lângă Blăgeşti numele unei văi, Creţeana, şi chiar la vărsarea Ialanului în Prut[2], dealul Buteşti, ce amintesc numele Creţului dela Ialan şi al lui Buda. — Despre Creţul dela Ialan şi „curtea lui de pe Ialan“ e vorba în uricul din 6974 (1466) August 28[3] şi în 7008 (1500) Martie 25[4]. Aici Sima e numit Sima Benea.

71.

Vaslui. 1497

Ştefan Voevod întăreşte Anuştei şi Elisaftei, fetele Giurgei, a treia parte din satul Alexăşti, de pe Vilna, cumpărată, drept 70 zloţi tătăreşti, dela Duma, Vlaşin şi Anghelina, fiii Iugăi, nepoţi lui Alexa.

„Suretu di pe uric sirbăsc dela Ştefan Vodă, din vălet 7005, scris la Vasluiu.

Înştiinţă facem cu această carte a noastră tuturor, cine pe dânsa va ceti şi va auzi, că iată au vinitu înnainte noastră şi înainte alor noştri ⟨moldoveneşti boiari a ma⟩ri şi a mici a noastre slugi, ⟨Duma şi fratele său, Vlaşin, şi sora lor⟩, Anghelina, ficiorii Iughinii, nepoţii Alexii, de a lor bună voe, de nimea siliţ, nici asupriţ, au vândut a lor driaptă moşie, dintralor dreptu uric, a trie parte di satu, di pe Vilna, anume a trie parte din Alexăşti, aceasta au vândut-o toată ace a trie parte featei Jurjii, Anuştii şi Elisaftii, în 70 zloţ tătărăşti.

Şi s'au sculat fetel(e) Jurgii, Anuşca şi Elisafta, şi au plătit toţ deplin acei mai sus scriş bani, în mânule Dumii şi a fråţinesău, lui Vlaşin, şi a surorii lor, Anghelina, ficiorii Iughinii, nepoţii Alexii, denainte noastră şi dinainte ai noştri boeri.

---

1 Harta stat major, planşa Bereşti-Oancea, 1 : 100.000.
2 Ibid.
3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 109-111.
4 Ibid. 2 p. 174-176; cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 837. Pentru Ialan ibid. 2 p. 233.

Şi Noi vădzind di a lor bună voe tocmală şi diplin(ă) plată şi di la Noi încă am datu şi am întăritu fetii Jurjii, Anuşcăi şi Elisaffi, pe ace a trie parte de satu, ce scriem mai sus, ce este pe Vilna, a trie parte din <Alexăşti, ca să le fie> de la Noi uricu cu totu venitul, lor, fiilor lor, nepoţilor lor şi> strănepoţilor <şi la tot neamul lor, cine se va alege mai aproa>pe, neclătit, nici odănăoară, în veci".

„Acest suretu di pe sirbie l-am scris eu, Simion Cheşco uricar, câtu s'au putut cunoaşti, fiindu vechiu, la vălit 7257 Noem. 25".

Suretul, pe unele locuri rupt, este în colecţia mea. L-am publicat şi în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, 3 (1923) p. 109-110. Un regest la Arhiv. Stat., Iaşi, Tr. 1785, op. 2, 2036, dos. 24, fila 4v. cu data 7005. Aici vânzătorii sânt Duma şi fratele său, Vlaşân, şi sora lor, Anghelina, fiii „Oghinii", nepoţi Alexâi.

Este satul Alexeşti, din comuna Borăşti, judeţul Vaslui[1]. Despre satul acesta este vorba şi în uricul din 7001 (1493) Martie 7: даанїеж пана негри, едно село на виннон, на имѣ, где бил дwм алеѯин... ; що бил дал т<ое>село еще пан <нег>ра, <сынꙋ свое>мꙋ алеѯи[2]. Işi are numele dela Alexa. El era fiul boerului Negrea[3].

72.

1499 Septemvrie 27.

Ştefan Voevod pentru satele Cervacinţii şi Şarba.

„Ispisoc din 7007 Septemvrie 27, dela Ştefan Vodă, întăritură nepoţilor Staniţii pe satele Cervacinţii şi Şarba".

Regestul de mai sus se află într'o carte de judecată, din 1817 Septemvrie 4, în Uricariul 6 p. 311. E pricină între postelnicul Emanoil Manu şi spătarul Constantin Miclescul pentru un iaz, pe moşia Cucorenii.

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 13; Dicţ. statistic al României, Buc. 1915, 2 p. 988; Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100.000.
2 I. Bogdan, D. Şt, 2 p. 14-17.
3 Vezi mai sus p, 189-192 şi 197-201.

Este vorba de două sate de lângă Cucoreni, din județul Botoșani. Aici sânt Cervicești[1], conrespunzători Cervacinților din 1499. Satul este străvechiu. Își are numele dela un Cervici? Radicalul să fie rusul черви, inimă, sau vechiul slav чрькь, vierme? — Alături a fost și Șarba, pe care azi nu-l mai găsesc[2].

73.

Hârlău. 1499 Noemvrie 17.

Stefan Voevod întărește lui Ivan și femeei sale, Fedii, satul Străviceanii, pe Sirca, cumpărat, drept 150 zloți tătărești, dela Mărușca, jupâneasa lui Ivan protopopa, nepoata lui Costea Stravici.

„Suret de pe ispisoc sirbesc dela Stefan Vvod., din vleat 7007 Noemvrie 17.

Facem înștiințare cu această carte a noastră tuturor, cine pe dânsa va căuta sau cetindu-să va auzi, precum au venit înainte noastră și înainte boiarilor noștri Mărușca, giupineasa lui Ivan potropopa, fata Nastii, nepoata Costii Stravici, de a ei bună voe, de nime silită, nici asuprită, și au vândut a sa dreaptă ocină, din uricul moșului său, Costii Stravici, și dresul ce-au avut moșul ei, Costea Stravici, dela moșul nostru, Alexandru Vvod., un sat pe Sirca, anume Străviceanii, din gios de Mădrâjaca, aceea au vândut acel sat slugii noastre, lui Ivan, și fimeii sale, Fedii, drept 150 zloț tătărăști. Și s'au sculat sluga noastră, Ivan, și fimeaea lui, Feda, și au plătit deplin acei de mai sus scriș bani, 150 zloț tătărăști, în mânule Marușcăi, giupinesii lui Ivan potropopa, fetii Nastii, nepoatei Costii Stravici, dinainte noastră și dinainte boiarilor noștri.

Deci Noi văzind între dânșii de bună voe tocmală și plată deplin, așijderea și dila Noi am dat și am întărit slugii noastre, lui Ivan, și fimeii sale, Fedii, pe acel de mai

1 Ind. stat. p. 64, 499; Harta stat. major, planșa Bucecea și Nicșeni, 1 : 50.000. Aici satul se numește *greșit* Cerbicești, poate prin etimologie populară cu cerbice,

2 Pentru nume cp. Șarba, din jud. Tecuci [Ind. stat. p. 357, 779]; cp. Șărbănești, Șărbești, Șărbiceni [M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 2 p. 935].

sus zis sat, pe Sirca, anume Străviceanii, din gios de Mădrâjaca, ca să fie lor de la Noi uric şi cu tot venitul, lor şi feciorilor lor şi nepoţilor şi strănepoţilor lor şi a tot neamul lor, ce să va alege mai aproape, neruşuit, niciodată, în veaci.

Iar hotarul acelui de mai sus zis sat să fie despre toate părţile, după hotarâle ceale vechi, pe unde au umblat din vechi.

Iar dresurile ce-au avut Măruşca, fata Nastii, ce au fost a moşului ei, a Costii Stravici, dela moşul nostru, Alexandru Vvod., acealea dresuri ea le-au fost dat la mânule slugilor noastre, Mândrului şi a fratelui său, Drăgoiu, precum este ştiut de Noi şi de boiarii noştri.

Şi spre aceasta este credinţa Domnii noastre de mai sus scris, Noi Stefan Vvod., şi credinţa a preaiubit fiiului Domnii meale, Bogdan Vvod., şi credinţa tuturor boiarilor noştri a mari şi mici.

Iar după a noastră viiaţă cine va fi Domn Ţării noastre, din fiii noştri sau din neamul nostru sau ori pe cine Dumnezeu va alege a fi Domn Ţării noastre Moldovii, să nu strice a noastră danie şi întăritură, ci să aibă a da lor şi a întări, de vreme ce şi Noi am dat lor şi am întărit, pentru că ei au cumpărat pre a lor drepţi bani.

Iar pentru mai mare tăriia şi întăritura acelor de mai sus scrise, am poroncit credinciosului boiarului nostru, dumisale Tăutului logofăt, să scrie şi a noastră peceate cătră această carte a noastră să o leage.

S'au scris în Hârlău".

„S'au tălmăcit de Gheorghie Evloghi dascal, 1787 Ap. 25".

Suretul, foarte frumos scris de Evloghie, e în colecţia mea. L-am publicat şi în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 6 (1927), p. 204-205.

Satul Străviceni a fost la răsărit de Mădrâjeşti, în judeţul Iaşi[1]. Numele moşiei a continuat până târziu[2]. Işi are numele dela Costea Stravici, care l-a stăpânit sub Alexandru cel Bun[3].—Pârăul Sârca e pomenit încă din 6936 (1428)

1 Vezi mai sus pentru Mădrâjeşti p. 175-181.

2 M. Costăchescu, Satele Bălţaţi, Codreşti, în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 7 (1929) p. 85-89.

3 Pentru neamul Stravici cp. M. Costăchescu Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 878 şi în special 1 p. 185-187. Aici şi trimiterile.

Dechemvrie 28[1]. Mândrul, în seama cui a rămas privilegiul dela Alexandrul cel Bun—azi necunoscut—al Străvicenilor, ne aminteşte de satul Mândreşti, vechiul nume al satului Sârca, din aceleaşi părţi[2]. — Maruşca, nepoata lui Costea Stravici, e cunoscută din documente din 7010 (1502) Fevruarie 17[3] şi din 7053 (1545) Aprilie 4[4], etc.

74.

Iaşi. 1500 Martie 17.

Stefan Voevod întăreşte Mănăstirei Neamţului ozerul Zahorna, pe Dnistru, gârla şi prisaca, şi-i mai dă balta Crivaia şi ozerul de sub Dubrovca şi gârla lui Chişcă.

† мл(с)тїю бж҃їею, мы стефа(н) воево(д)а, г(с)п(д)рь земли молдавскои, знаменито чини(м) ис си(м) наши(м) листѡ(м) вьсѧ(м), ктѡ нань ѹзры(т) или чтоѵчи его ѹслыши(т), ѡже дали и потврьдили есмы нашемоѵ ст҃моѵ монастироѵ ѡ(т) нѣмца, идеже есть хра(м) вьзне(с)нїѧ г҃а б҃а и спс҃а нашего, ї҃ѵ х҃а, и где есть ѥгоѵмень[5] молебникь нашь, кѵ(р) пѡ(п) деѡ(к)тисть, даанїе и потврьж(д)енїѧ дѣда нашего, алеѯа(н)дра воеводы, едно ѡзеро, на днистрѣ, на имѣ захорна, и сь грьлою, щѡ ѹпадаеть ѹ днистрь и сь пасикою, щѡ есть и(х)же. пакь оѵ тѡ(м) ѹчинили есмы вь за дш҃їе ст҃опочивши(х) пре(д)кѡ(в), дѣдѡ(в) и родителеи наши(х), и за наше здравїе и сп(с)енїе и за здравїе и сп(с)енїе г(с)пж(д)и нашеи, мрїи, и за здравїе и сп(с)енїе дѣтеи наши(х), ꙗко да ѹтврьди(м) и ѹкрѣпи(м) на(ш) ст҃ыи монастыр[5] ѡ(т) немца и дали и приложили есмы ѡ(т) на(с) томоѵ(ж) вышеписанномоѵ нашемоѵ ст҃мѹ монастирѹ ѡ(т) немца болото криваѧ и ѡзеро, на имѣ по(д) дѹбровка, и сь грьлою, на имѣ кышчина, щѡ есть исверха, ѡ(т) по(д) конець писка, ѡ(т) где выходить грьла из днистра и тече(т) долѹ, до ꙗзерѹ дѹбровка, и ѡ(т) дѹбрѡ(в)ка, до где ѹпадаеть оѵ ꙗзер[5], ѹ захорна. тое вже вышеписанное да есть томоѵ нашемѹ ст҃мѹ монастирѹ ѡ(т) нѧ(м)ца и ѡ(т) на(с) оѵрыкь и сь вьсемь доходомь, непорѹшенно, николи, на вѣкы

1 M. Costăchescu cit. 1 p. 230, rândul 10, p. 232. 233.
2 Cp. M. Costăchescu cit, 1 p. 299. 303-304.
3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 191-193.
4 Gib. Sur. 1 p. 380-386.
5 Sic.

вѣчноѧ. а на то есть вѣра нашего г(сд)ва вышеписаннаго, мы стефана воеводы, и вѣра прѣвъзлюбленнаго сна г(сд)ва мы, богдана воеводы, и вѣра наши(х) бояръ, вѣра пана доумы, вѣра пана бωлдȣра дворника, вѣра пана цѥфȣла, вѣра пана дȣма брȣдȣра, вѣра пана тоадера и пана негрила, паркалабове хотинскыи, вѣра пана еремїѧ и пана драгоша, паркалабове немецкыи, вѣра пана шандра, паркалаба новогра(д)ского, вѣра пана лȣка арбȣре, портарѣ соучавского, вѣра пана кълнъȣ[1] спатарѣ, вѣра пана исака выстѣрника, вѣра пана могила чашника, вѣра пана їωна фрȣнтеша столника, вѣра пана петрика комиса и вѣра въсѧ(х) бояр[1] наши(х) молдавскы(х) и великы(х) и мали(х). а по нашемь животѧ, кто боуде(т) г(с)п(д)ръ нашеи земли, ω(т) дѣтеи наши(х) или ω(т) нашего родȣ или пакь боу(д) кого бъ изберe(т) г(с)п(д)ре(м) быти нашеи земли молдавскои, тω(т) бы непорȣшил[1] нашего дааніѧ и потвърж(д)еніѧ, али бы оутвърдил[1] и ȣкрѣпил[1] томȣ нашемȣ стомȣ монастирȣ ω(т) немца. па(к) кто сѣ покȣси(т) порȣшити того вышеписаннаго нашего дааніѧ и потвърж(д)енїѧ, таковїи да есть проклѧ(т) ω(т) га ба и спса нашего, іѵ ха, и ω(т) прѣч(с)тыѧ его бгомтре и ω(т) сты(х) четири еѵ(г)гелиста[1] и ω(т) ві сты(х) връховны(х) ап(с)ль и прочїи(х) и ω(т) сты(х) тиі ω(т)ць, иже въ никеи, и ω(т) въсѧ(х) сты(х), иже ω(т) вѣка боу ѵгодивши(х), и да есть подобнь іȣдѣ и проклѣтомȣ арїи и да има(т) ȣчастїе и съ ωнѣмы іоудеие, ежъ възъпиша на га ха, кръ(в) его на ни(х) и на чедѧ(х) и(х), еже есть и бъде(т) въ вѣкы. а на бωлшоую крѣпость и потвърж(д)енїе томоу въсемоу вышеписанномȣ, велѣли есмы нашемȣ вѣрномȣ панȣ, тъоутȣлови логофетȣ, писати и намȣ печа(т) привѣсити к семоу нашемȣ листоу. матеи писа(л), въ ясω(х), вл҃тω ӡ҃и҃, м(с)ца марта ӡ҃і҃ дн҃ъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această a noastră carte tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că am dat şi am întărit sfintei noastre mănăst ir dela Neamţ, unde este hramul Inălţării Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru, Isus Hristos, şi unde este egumen rugătorul nostru, chir popa Teoctist, dania şi întăritura bunului nostru, Alexandru Voevod, un ozer, la Dnistru, a-

1 Sic.

nume Zahorna, şi cu gârla, ce cade în Dnistru, şi cu prisaca, ce este tot a lor.

Asemenea întru aceasta am făcut pentru sufletul sfântrăposaţilor înaintaşilor noştri, buni şi părinţi, şi pentru sănătatea şi mântuirea noastră şi pentru sănătatea şi mântuirea Doamnei noastre, Maria, şi pentru sănătatea şi mântuirea copiilor noştri, ca să întărim şi să înputernicim sfânta noastră mănăstire dela Neamţ şi am dat şi un adaos dela Noi tot acestei mai sus scrise sfintei mănăstiri a noastre dela Neamţ balta Crivaia şi ozerul, anume sub Dubrovca, şi cu gârla, anume a lui Chişcă, ce este din obârşie, de sub capul piscului, de unde iese gârla din Dnistru şi curge la vale, până la iazărul Dubrovca, şi din Dubrovca, până unde cade în iazer, în Zahorna. Toată aceasta mai sus scrisă să fie acestei sfinte mănăstiri a noastre dela Neamţ şi dela Noi uric şi cu tot venitul, nestricat, niciodată, în vecii vecilor.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubitului fiu al Domniei mele, Bogdan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma, credinţa panului Boldur vornic, credinţa panului Şteful, credinţa panului Duma Brudur, credinia panului Toader şi a panului Negrilă, pârcălabi de Hotin, credinţa panului Ieremia şi a panului Dragoş, pârcălabi de Neamţ, credinţa panului Şandru, pârcălab de Cetatea Nouă, credinţa panului Luca Arbure, portar de Suceava, credinţa panului Câlnău spătar, credinţa panului Isac vistearnic, credinţa panului Moghilă ceaşnic, credinţa panului Ion Frunteş stolnic, credinţa panului Petrică comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu strice dania noastră şi întăritura, ci să întăriască şi înputerniciască acestei sfinte mănăstiri a noastre dela Neamţ.

Asemenea cine ar cuteza să strice această mai sus scrisă danie a noastră şi întăritură, acela să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru, Isus Hristos, şi de Preacurata lui Maică de Dumnezeu şi de cei patru sfinţi evanghelişti şi de cei 12 sfinţi fruntaşi apostoli şi de ceilalţi şi

de cei 318 sfinţi părinţi, cari au fost la Nicheia, şi de toţi sfinţii, cari din veac au plăcut lui Dumnezeu, şi să fie asemenea lui Iuda şi blăstămatului Arie şi să aibă parte şi cu acei Iudei, cari au strigat asupra Domnului Hristos, sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor, care este şi va fi în veci.

Iar pentru mai multă tărie şi înputernicire acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Tăutului logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o atârne către această carte a noastră.

A scris Matei, în Iaşi, în anul 7008, luna Martie 17 zile.

Pergament mare, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom., legat în ms 4606, fila 28. Ibid. fila 30 e o traducere din 1812 Martie 28, cu iscălitura lui Veniamin, Mitropolitul Moldovei, şi a lui Ioan, arhimandrit M-rei Neamţul şi Secul. Pe verso pergamentului se află însemnarea veche: монастирꙋ ѡ(т) не(м)ца, на ѡзеро на (д)нистрѣ. Altă însemnare mai nouă: „Stefan Vvod., din leat 7008 Mart 17, întăritură pe un iazer la Nistru, anume Zahorna, şi cu gârla şi prisaca şi danie pe balta Crivaia şi iazerul supt Dubrovca şi cu gârlele, ce să numescu Chişcina". După o còpie, cu unele abateri, a lui Victor Grigorovici, din Muzeul Ruminaţev, din Moscova, înpreună cu o traducere veche românească, a fost publicat şi în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 169-172.

Pentru dania aceasta să se cp. documentul din 6971 (1463) Iulie 3[1], şi altele de mai înainte[2].

75.

Suceava. 1500 Martie 27

Stefan Voevod întăreşte lui Gligor şi soţiei sale, Alba, jumătate din jumătate de sat Râşcani, la obârşia pârăului Teleajina, cumpărată, drept 35 zloţi tătăreşti, de la nepoţii lui Duma.

† ма(с)тїю бж҃їею, мы стефа(н) воево(д)а, г(с)п(д)рь земли

1 Vezi mai sus p. 45-47.
2 Ibid. şi M. Costăchescu, Doc. Mold. în Şt. M. 1 p. 285-286, 286-290, 307-310; 2 p. 575-577, 288-292.

мо(л)да(в)скои, знаменито чини(м) и(с) сѣ(м) листо(м) наши(м) въсѣ(м), <кто на нь>[1] оузритъ или его чтоучи оуслышитъ, wже прїидоша прѣ(д) нами и прѣ(д) оусими нашими мо(л)да(в)скими болѣри наши слоуги, wана ришканоу(л) и сестри его, соръ и настѣ и черна, снове моушини, и племени(к) и(х), доума, снъ калини(н), оуноукове дѹмини, по и(х) доброи воли и ники(м) непоноужени а ниприсиловани и продали свою правою w(т)нинoу, w(т) своего праваго оурика, w(т) половини половина село, що на верхъ потока телѣжинова, на имѣ w(т) ръшкани, вишнаа ча(ст), та продали слоуѕѣ нашемоу, глигорv, и жени его, а(л)бѣ, за ле зла(т) татарски(х). и оуставши слvга на(ш), глигоръ, и съ своею женою, а(л)бою, и заплатили и(м) оуси тоти вишеписа(н)ни(х) пинѣзи, ле зла(т) татарски(х), пере(д) нами и пере(д) нашими болѣри. ино ми видѣвши меже ними доброе и(х) воли и то(к)ме(ж) и по(л)ною заплатоу, а ми тако(ж)дере и w(т) на(с) есми дали и потвердили слvѕѣ нашемv, глигорv, и женѣ его, а(л)бѣ, тое прѣ(д)реченое половина w(т) половина село, w(т) ри(ш)кани, ви(ш)нѣа ча(ст), да е(ст) и(м) w(т) на(с) оури(к) и съ въсемъ доходо(м) и дѣте(м) и(х) и оуноучато(м) ихъ и прѣоуноучато(м) и(х) и пращоурѣто(м) и(х) и въсемоу родоу и(х), кто сѣ и(м) избере(т) наибли(ж)нїи, непороушено, на вѣки. а хо<та(р)> томоу w(т) половини половина село, w(т) ръшкани, ви(ш)наа ча(ст), да е(ст) w(т) половини половина, w(т) оусе(г) хотарѣ, а w(т) ин<ши(х) сто>роноу да е(ст) по старомv хотарю, кvда <из вѣка> wживали. а па(к) привилїе, що имали слоуга на(ш), <моуша и> калина, w(т) наши(х) оуикове, w(т) илїаша и w(т) стефана воеводове, коли били оу мирv, на тое половини w(т) ръшкани, а wни дали оу[2] рv(к) слvѕѣ нашемv, глигорови. а на то е(ст) вѣра нашего г(сд)ва вишеписа(н)наго, ми стефана воево(д)а, и снъ г(сд)вами, бо(г)дана, и болѣри наши, вѣра пана дvмѣ, вѣра пана бо(л)дора дворника, вѣра пана щефѹла, вѣра пана дvма, вѣра пана тоадера и негрило хотински(х), вѣра пана еремїа и драгоша немецки, вѣра пана шандра новогра(д)скїи, вѣра пана клънъv спътарѣ, вѣра пана исака вистѣрника, вѣра пана мохила ча(ш)ни(к), вѣра пана фрv(н)теша сто(л)ника, вѣра пана петрика комиса и вѣра въсѣ(х) болѣ(р) наши(х) мо(л)да(в)ски(х). а по наши(м) животи, кто бvде(т) г(с)п(д)ръ нашеи земли, а то(т) а би и(м) оутвъ(р)ди(л) и оукрѣпи(л). а на бо(л)шее крѣпо(с)т, вѣлѣли нашем(v) вѣрном(v)

1 In original lipsește.
2 Sau на.

панv, тъvтvлv ло(г)фетоу, писати и нашv печа(т) привѣсити к семv ли<стv>[1] нашемv. оу со(ч)вѣ, влто ӡ҃и ма(р) к҃ӡ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Țării Moldovei, cunoscut facem și cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldoveni slugile noastre, Oană Rișcanul și surorile lui, Sora și Nastea și Cerna, fiii Mușei, și vărul lor, Duma, fiul Calinei, nepoții Dumei, de a lor bună voie și de nimeni nesiliți și nici asupriți și au vândut a lor dreaptă ocină, din al lor drept uric, din jumătate de sat jumătate, ce-i la obârșia pârăului Teleajina, anume din Râșcani, partea de sus, au vândut-o slugii noastre, lui Gligor, și femeei lui, Alba, drept 35 zloți tătărești.

Și sculându-se sluga noastră, Gligor, și cu femeia sa, Alba, au plătit lor toți acești mai sus scriși bani, 35 zloți tătărești, înaintea noastră și înaintea boerilor noștri.

De aceia Noi văzând între dânșii a lor bună voie și tocmeală și deplină plată și Noi asemenea și dela Noi am dat și am întărit slugii noastre, lui Gligor, și femeei lui, Alba, această mai înainte numită jumătate din jumătate de sat, din Rișcani, partea de sus, ca să le fie lor dela Noi uric și cu tot venitul și copiilor lor și nepoților lor și strănepoților lor și răstrănepoților lor și întregului neam al lor, cine li se va alege mai deaproape, nestricat, în veci.

Iar hotarul acestuia din jumătate de sat jumătate, din Râșcani, partea de sus, să fie din jumătate jumătate din tot hotarul, iar dinspre alte părți să fie după vechiul hotar, pe unde din veac a umblat.

Și iarăși privilegiul ce a avut sluga noastră, Mușa și Calina, dela unchii noștri, de la Iliaș și dela Stefan Voevozi, când au fost în pace, pe această jumătate de Râșcani, ei l-au dat în mâna slugii noastre, lui Gligor.

Și la aceasta este credința Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, și fiul Domniei mele, Bogdan, și boerii noștri, credința panului Duma, credința panului Boldor vornic, credința panului Șteful, credința panului Duma, credința panului Toader și Negrilo de la Hotin, credința panului Ieremia și Dragoș dela Neamț, credința panului Șan-

1 In original lipsește.

dru dela Cetatea Nouă, credinţa panului Clănău spătarul, credinţa panului Isac vistearnic, credinţa panului Mohilă ceaşnic, credinţa panului Frunteş stolnic, credinţa panului Petrică comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, acesta să le întăriască şi înputerniciască.

Iar pentru mai mare tărie, am poruncit credinciosului nostru pan, Tăutul logofăt, să scrie şi pecetea noastră să o atârne către această carte a noastră..

In Suceava, în anul 7008 Martie 27.

Pergament bine păstrat, cu pecetea pierdută, a fost al d-lui I. Gingir din Vaslui. O fotografie e în colecţia mea, căpătată prin bunăvoinţa d-lui G. T. Kirileanu. A fost publicat în Ghib. Sur. 10 p. 4-8.

Satul Râşcani este în judeţul Vaslui[1]. Un sat Râşcanii, la Vaslui, este pomenit şi în 6977 (1469) Iunie 5[2]. Uricul de la Ilie şi Ştefan Voevozi e necunoscut. Duma, bunul vânzătorilor din 1500, trăeşte sub Alexandru cel Bun. Satul îşi are numele dela un străvechiu Râşco, Raşco[3]. — Pârăul Telejna isvorăşte chiar de sub dealul Râşcanilor[4].

76.

1500 Aprilie 5.

Stefan Voevod întăreşte lui Dragoş Murgu şi fratelui său, Toader, satul Murgenii, pe Ialan, cumpărat, drept 70 zloţi tătăreşti, dela nepoţii Creţului dela Ialan.

Suret de la Preînaltul Domn Stefan Vodă.

Precum au venit înaintea noastră şi înaintea a noştri boeri sluga noastră, Sima Bene, şi cu nepoţii săi, Bude şi

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 159-160; Harta stat. major, planşa Vaslui, 1 : 100000.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 135-137.

3 Cp. Alexa Râşcov, M. Costăchescu, Doc. Mold. în Şt. M. 2 p. 872; pentru satele cu acest nume cp. Ind. Stat. p. 725, 727; pentru trecut cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 928, Raşcouţi, Raşcov, Răşcinţi, Râşcova, Râşcouţi, Râşcinţi şi ibid 2 p. 276.

4 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 188; Harta stat. major, planşa Vaslui cit.; pentru trecut vezi mai sus p. 28.

cu neamurile[1] lor, anume Avraam şi Stana, toţi nepoţi lui <Creţu> di Elan, de a lor bună voe, de nimene siliţi, nici asupriţi, ci de a lor bună voe au vândut a sa dreaptă parte ocină, dintr'al său drept uric, un sat, pe Elan, anume Murgenii, şi l-au vândut slugii noastre, lui Dragoş Murgu, şi fratelui său, Toader, în 70 zloţi. Şi s'au sculat sluga noastră, Dragoş Murgu, şi cu frate-său, Toader, şi le-au plătit deplin în mâna slugii noastre, lui Sima Bene, şi nepotului său, Buda, şi sorii lui, Muşa, şi neamului[2], Avraam şi Stana, înaintea noastră şi înainte a lor noştri boeri.

Şi Noi *văzândure* bună voe şi tocmala şi plata dintăiu şi de la Noi aşijdere le-am făcut şi le-am întărit slugilor noastre, lui Dragoş Murgu, şi fratelui lui, Toader, acest mai înainte numit sat, pe Elan, anume Murgenii, şi de la Noi uric cu tot venitul, lor şi copiilor lor şi nepoţilor şi strănepoţilor şi la tot neamul lor, şi cine să va afla din cei de aproape ai lor, neruşeit să fie învoit.

Dar hotarul acestui mai sus numit sat este din toati părţile, după hotarul bătrânilor, di undi dintăiu, fiind că au trăit.

Şi la aceasta este credinţa Domnului nostru sus numit, Stefan Vodă, şi credinţa boerilor noştri, prin credinţa boeriului Dimii, crediucios boeriu Boldur dvornic, credincios boeriu Ştefula, credincios boeriu Negrilă, parcalab din Hotin, credincios boeriu Irimii, parcalab de Neamţ, credincios boeriu Şandre, parcălab de Cetate Nouă, credincios boeriu Moghilă paharnic, credincios boiar Fruntăş stolnic şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Dar după viaţa noastră, pe cine va alege Dumnezău să fie Domn în pământul nostru a Moldovii, să nu strici danie noastră şi întăritura, numai să le întărească cu mai mare tărie, pentru că ei au cumpărat cu banii a lor drepţi.

La velet 7008 April 5.

Dumitraşco Popa am scris

Suretul a făcut parte din actele lui Gh. Teodoru, Vaslui. O còpie se află la Ghib. Sur. ms 20, p. 273-274, după care îl dau şi eu. E publicat de Ghibănescu, în Arhiva soc.

1 Exact: verii.
2 Exact: vărului.

şt. şi lit., Iaşi, 25 (1914) p. 183-184. Aici lipseşte o parte, între care şi preţul vânzării.

Satul Murgenii este în judeţul Tutova[1]. Se întăreşte lui Benea, fiul lui Creţul dela Ialan, şi într'un uric din 6974 (1466) August 28: села на имѣ, где бил дворъ крецъви на ꙗланѣ, и мѹрџанїи, где ест домъ <его>[2]. Işi are numele dela un Murgu[3].—Neamul Creţului dela Ialan este destul de bine cunoscut din documente, ca cel din 6974 (1466) August 28, de mai sus, cel din 7005 (1497) Martie 20[4] şi cel din 7008 (1500) Martie 25[5].

77.

1500

Ştefan Voevod întăreşte lui Duma Pocşăscul şi Manea o selişte, lângă Lopatna, cumpărată, drept 220 zloţi tătăreşti, dela Iacob, Crâstina şi Anuşca, copiii lui Mihăilă Oţăl gramatic.

„Tălmăcire scoasă depe ispisocul sârbesc dela Ştefan Voevod, din let 7008, lipsă luna, ziua 20.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domn Ţării Moldaviei, înştiinţare facem cu aciastă anoastră carte tuturor, celor ce vor căuta pre dânsa sau cetindu-să vor auzi, că au venit înaintea noastră şi a boerilor noştrii <Iacob>, din feciorii lui Mihăilă Oţăl gramatic, şi cu surorile sale, Crâstina şi Anuşca, şi de alor bună voe, de nime siliţi, nici asupriţi, au vândut din drept uricul său, ce-l avea dela Mihăilă Oţăl gramatic, o sălişte, pe scrisori anume, din giosul Lopătnei şi a gurii Lopătnii . . . . . lui Duma Pocşăscul şi Manii, drept 220 zloţi tătărăşti.

Şi s'au sculat slugile noastre, Duma Pocşăscul şi Ma-

---

1 Ind. stat. p, 390, 662; Harta stat major, planşa Fălciul, 1 : 100000.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 109-111.

3 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 341-342. Sate cu acest nume avem în jud. Vaslui, azi numit Bereasa, Murgeşti, în jud. Gorj, Mureş, Olt, Râmnicul-Sărat [Ind. stat. p. 167, 236, 261, 295, 662], Murgeşti, locuinţă izolată, în jud. Buzău [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 306]; pentru trecut cp. pe lângă M. Costăchescu cit. şi I. Bogdan. D. Şt. 1 p. 61-62, uricul din 6970 (1462) Octomvrie 5.

4 Vezi mai sus p. 223-226 şi I. Bogdan, D. Şt. 2, p. 121-122.

5 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 174-176.

nea, şi au plătit acei mai sus numiţi bani feciorului Mihăilă Oţăl gramatic şi surorilor sale, Crâstăna şi Anuşca . . . .

Drept aceia şi Noi văzând de bună voe vânzare şi plată deplin, încă am dat şi am întărit şi Noi slugilor noastre, Duma ⟨Pocşăscul şi Manii⟩ pe scrisorile lui din fund, ce încungiură Lopatna, până în gura Lopătnii, unde cade în Bezin, în iazu Iuzna, ca să le fie dela Noi uric cu tot venitul lor şi a copiilor lor şi a nepoţilor şi strănepoţilor şi la tot neamul lor, ce să va alege deaproape, nestrămutat, nici odinioară, în veci din hotar . . . . , valea Lopatna, până în gura Lopatnii, unde cade în Bezin, un iaz, şi se începe din gura Lopătnii şi merge pe Bezin valea, până la stâlp . . . . la vârful dealului, la un stejar, şi de acolo drept pedeasupra dealului, pela locul ci să numeşte Rota, şi de acolo pe acel drum toată Lopatna, până deasupra dealului la . . . . . şi de unde întăi s'au început. Acesta este tot hotarul aceştii sălişti.

Şi spre aciasta este credinţa însuşi Domnii mele şi credinţa boerilor Domniei mele".

„La 1820 Dechemvre 8, s'au văzut aciastă copie cu orighinal ispisoc şters şi putred, la comisia hotărîturilor ţinutului Orheiu, şi ca să nu se schimbe s'au însămnat. Cilen Timuş.

După ispisocul acela foarte rupt şi putred, dipi cât s'au putut cunoaşte, s'au tălmăcit dipi sârbii pe limba moldoveniască şi l-am adeverit. Căpit. Gavril Cosovschii, biv tălmaciu de divan Moldaviei.

Cercetându-să aciastă copie şi de mine cu cel adevărat ispisoc sârbăsc şi fiind întocma am adeverit. Anul 1813 luna Mai 27, în Chişinău. Toma inginer".

Ţălmăcirea de mai sus se află în Arhiv. Stat., Chişinău. A fost publicată de L. T. Boga, Doc. Basarabene 4 (1929) p. 15-16. Intr'un regest de ispisoc dela Petru Voevod, din 7035 (1527) Martie, Domnul milueşte pe Irimie Oţel, fecior lui Avăr, nepot lui Mihăilă Oţel gramaticul, cu ocinele ce a avut Mihăilă gramaticul dela Ilieş şi Stefan Voevozi, două locuri de sate, în pustiu „pe lature Ichelului, în gura Lopatnii şi piste Ichel, în gura Bezinului în sus la obârşenie piscului . . . . Bezinul pe amândoă părţile pârăului Glodu-

lui din Glod vale Ichelului şi a Bezinului, pâr la movilili mari, ce sântu în ţărmurile Ichelului, în potriva ce cătră răsărit, spre pârău Sărnaucăi, în movilile tătăreşti, ce sântu pe vârful dealului de cătră pârăul Peresecinei şi a pârăului Sărnaucăi, pe amândouă laturile şi lunca la vadul Petrii, din gios de Pişcău". [L. T. Boga, Doc. Basarabene 5 (1929) p. 7-8]. E vorba probabil de acelaş loc.

Loptana este un pârău, în judeţul Orhei[1]. La gura văii se află satul Pocşeşti[2], ce conrespunde ca nume vechiului stăpân, Duma Pocşăscul, din 1500. Aproape este şi Bezinul, Peresecina şi pârăul Ichel[3]. Bezinul, care ne interesează, fiind cuprins în hotarnica din documentul din 1500, este pomenit şi într'un document dela Ilie şi Ştefan Voevozi, din 6944 (1436) Mai 4[4].—Nu pot identifica, cu datele ce le am la îndămână, nici iazul Iuzna şi nici locul Rota.—Documentul este foarte inportant şi pentru ştirile ce le dă despre neamul lui Oţel pisarul. Despre Mihai Oţel vorbeşte şi documentul dela Ilie şi Ştefan Voevozi, din 6945 (1437) Iulie 6[5]. Asemenea documentul din 7025 (1517) Dechemvrie 15: ѩкѡ(в), с҃нь ѡцела писарѣ, и ѡнѹкь его, аверѹ şi din care se vede că cu uric dela Ilieş şi Ştefan Voevozi—poate acelaşi cu cel de mai sus — Oţel pisarul avea şi un sat pe Bâc, în potriva Laznei lui Albaş, la Fântâna Mare[6]. Asemenea în 7033 (1525) Fevruarie 12[7]. Nu ştiu ce legătnră de rudenie, şi dacă este vreuna, e între Mihail Oţel şi între Petru Oţelescul, din 6972 (1464) Iunie 11[8], Oţel, numit şi Oloveanco, din 6965 (1457) Septemvrie 8, în 6966 (1458) Fevruarie 13, Aprilie 12, din 6971 (1463) Aprilie 15, 6976 (1468) Septemvrie 24[9].

1 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 136-137. Un sat Lopatna este îe jud. Orhei, aşezat pe malul Nistrului [ibid. p. 136, Ind. stat. p. 269, 629]. Cp. Lopatnicul sat şi pârău în jud. Hotin şi vale în jud. Bender [ibid. p. 137; Ind. stat. p. 175, 629; Harta Basarabiei de Nour].
2 Arbore, Dicţ. cit. p. 137, 166; Harta Basarabiei de Nour.
3 Harta Basarabiei cit.
4 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 439-441. Aici se pomenesc şi Teleşăul şi Peresecina.
5 M. Costăchescu, cit. 1, p. 523-525.
6 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 75 şi Ilie Minea, Cercetări ist. (Iaşi), anul 4[2] (1929) p. 216; M. Costăchescu cit. 1 p. 464-465.
7 Ilie Minea cit. p. 217-219; cp. M. Costăchescu cit, 1 p. 524; 2 p. 840, 861.
8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 80.
9 Ibid. 1 p. 4, 6, 11, 73, 74, 130.

78.

1502 Martie 1.

Stefan Voevod întăreşte schimbul între Marinca şi Toader Toc stolnic, pentru satele Soleştii şi Foleştii, pe Crasna.

7010 Martie 1. Ştefan Vodă. Vine Marinca, fata lui Mihul Epure, nepoata Tomii Solescului, şi arată că dă „a sa driaptă ocină dintr'a ei drept uric“ lui Toader Tocul[1] stolnic „un sat la Vasluiu, anume Soleştii, unde au fost strămoşul ei, Andrei, şi giudele Mihăilă Negrul“, iar Toader Tocul[1] îi dă în schimb „un sat pe Crasna, anume Foleştii“, 100 zloţi tătăreşti, „un uric vechiu, ce au fost de la unchiul nostru, Ştefan Vodă, şi alt uric de cumpărătură, ce este di la Noi, pe acel sat Foleştii“. Tăutul logofăt.

Publicat de Iulian Marinescu, în Buletinul Com. Ist. 4 (1925) p. 183-184, din Condica moşiilor lui Teodor Rosetti Solescu, din o „Condică di pe zapisă şi ispisoace“ a moşiilor Banului Iordache Rusăt, din 1799 Octomvrie 14. Intre ele şi zapisele şi ispisoacele Soleştilor dela Vaslui.

Satul Soleşti este în judeţul Vaslui, în aceiaşi comună cu Foleştii[2]. Strămoşul Andrei, tatăl lui Toma Solescul, ca şi judele Mihăilă Negrul ne arată că satul era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Solea. —Foleştii de pe Crasna sânt pomeniţi într'un document din 7010 (1502), de dinainte de 1 Martie, — poment în documentul de mai sus — prin care Toader şi sora sa, Maria, feciorii lui Luca, şi cu ruda lor (vara lor), Marina şi sora ei, Magda, fetele Codrii, vând, drept 60 zloţi tătăreşti, lui Toader Toc stolnic „o selişte, la Crasna, anume Foleştii“. Aici e pomenit şi uricul ce au avut fraţii Luca şi Codrea dela unchiul Domnului, dela Stefan Voevod[3]. Işi are numele dela un Folea[4].— Toader Toc stolnic e pomenit şi într'un document din 7110 (1602) Iulie 12[5]. Toader Toc stolnic *poate* e totuna cu Toa-

---

1 La Marinescu, greşit: Toscul.
2 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 169-171, 82; Ind. stat. p. 397, 766; Harta stat. major. planşa Vaslui, 1 : 100.000.
3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 212-214.
4 Cp. satele Foleşti, din jud. Vâlcea [Ind. stat. p. 406, 570].
5 Buletinul Com. Ist. cit. p. 184.

der stolnic, care înpreună cu fratele, Isaico, şi sora, Marina, erau copiii Anuşcăi şi aceasta înpreună cu Muşa, Ivanco şi Petru erau copiii lui Giurgiu stolnic şi nepoţii lui Isaia logofătul, cum arată uricul din 6997 (1489) Martie 14[1].

79.

1502 Martie 10.

Stefan Voevod întăreşte cneaghinei Marga, nepoata Antalaloasei, satul Rădeani, unde a fost Miclăuş Faur, între Dragomirna, dela Pârăul Sec, şi între Bogdana, ce-i era de schimb dela însuşi Domnul, pentru satul Pleşeşti, de pe Catlovea.

ȣрик ѡт стефана воевода, ѡт лѣт ӟі҃ март і҃, на село рѫдѣни, что меж драгомирно, ѡт сȣхаго потока, и меж богдана, где бил миклѫȣш фаȣр, что тое село било измѣно кнѣгинѣ марга, ѡнȣка анталалоаса, сѫ стефаном воевода, радї село на имѣ плешещи, на катловеа.

Traducere. Uric dela Stefan Voevod, din anul 7010 Martie 10, pe satul Rădeani, ce-i între Dragomirna, dela Pârăul Sec, şi între Bogdana, unde a fost Miclăuş Faur, ce acest sat a fost schimb cneaghinei Marga, nepoata Antalaloasei, cu Stefan Voevod, pentru satul anume Pleşeşti, pe Catlovea.

Acest rezumat slavon de uric se află într'un Catastih de sate ale lui Dumitraşco Ştefan logofăt, din 7135 (1627) Aprilie 20, la Ghib. revista Teodor Codrescu, (Iaşi) 1 (1916) p. 68. Acelaşi se află pomenit şi într'un ispisoc dela Miron Barnovschi Voevod, din 7136 (1628) Aprilie 2, prin care se întăreşte lui Dumitrachi vel logofăt ocina lui: „ce are moaşa lui, Maria, nepoata Antonesei, din bătrânul şi bunul Ştefan Vvd., un sat, anume Rădeni, între Dragomiri, dela Valea-Sacă, la Bogdana, unde au şăzut Miclăuşu Fauru. Care acest sat au fost schimbătură Marii, nepoata Antoneasei, cu bătrânul Stefan Vodă, pentru satul Pleşeştii, pe Carazlova", în Uricarul 14, p. 404. In acest document din 7136 Aprilie 2 Antoneasa e greşală, în loc de Antoleasa, şi Carazlova, în loc

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 376-380.

de Caraclău [Acad. Rom. LXIX/10; Radu Rosetti, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 27 (1905), secț. ist. p. 252].

Satul Rădeani se numește azi Rădeana, în comuna Borzești, din județul Bacău[1]. Aici fusese de demult Miclăuș Faurul. Ișí are numele dela un Radu sau dela rădiu. Satul a fost al lui Ștefan cel Mare. Faptul este extrem de inportant, satul fiind chiar lângă Borzești. Era cred și în veacul al XIV-lea[2]. Peste Trotuș, în fața Rădeanii, este satul Miclăușoaia, în comuna Râpile, poate o amintire a străvechiului Miclăuș Faur[3]. — Dragomirna nu mai există, ca nume, lângă Rădeana, este însă Valea Seacă, sat, — conrespunzătoare lui ѡт сꙋхаго потока, — în aceiași comună Borzești[4]. Ișí are numele dela un pârău sec[5]. — Alături este și satul Bogdana, tot în aceiași comună[6]. Va fi fost poate moșia lui Bogdan Voevod, tatăl lui Ștefan cel Mare, de unde numele[7].—Satul Pleșești se numește azi Băhnășeni[8]. Este străvechiu. Ișí are numele dela un Pleșa, Pleșea[9]. Satul înainte de 1502 fusese al Margăi, nepoata Antalaloasei, din care se trăgea neamul lui Dumitrașcu Ștefan logofătul și al lui Gheorghe Ștefan Voevod. Cu căderea acestuia și pribegirea lui se va fi pierdut uricul original, care poate ne-ar putea da relații asupra familiei lui Ștefan cel Mare, ca și asupra legăturilor lui cu această regiune, în care tradiția pune nașterea și copilăria marelui Voevod.

---

1 Ind. stat. p. 30, 723 ; Harta stat. major, planșa Răcăciuni și Căiuțul, 1 : 100.000.

2 Pentru satele Rădăuți, Rădeni, Rădești, Rădiu, Rădoaia, Răduleni, Radulești, foarte multe, cp. Ind. stat. p. 723-724. Pentru trecut, cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 2 p. 928 și în special p. 170.

3 Ind. stat. p. 30, 649 ; Harta stat. major, planșa Răcăciunii cit.

4 Ind. stat. p. 30, 824 ; Harta stat. major, cit.

5 Numele este foarte răspândit, cp. Ind. stat. p. 824-825 ; cp. Pârăul Sec, Uscat, Saca, Seaca, Valea Seacă, în M. Costăchescu, cit. 2 p. 924, 930-931, 941.

6 Ind. stat. p. 29, 459 ; Harta stat. major cit.

7 Sate cu acest nume, Bogdana, avem în jud. Ialomița, Sălaj, Teleorman, Tutova [Ind. stat. p. 459], în jud. Fălciu, Putna [Frunzescu, Dicționar topografic p. 51]. Cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 892-893.

8 Frunzescu, Dicționar topografic p. 18, 361 ; [Ind. stat. p. 33, 440 ; Harta stat. major, planșa Buhuși, 1 : 100.000.

9 Cp. Pleșa, Pleșani, Pleșea, Pleșeni, Pleșești, Pleșoiu, [Ind. stat. p. 698-699 ; Frunzescu, Dicționar topografic p. 361-362] ; cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 871, 925 ; vezi mai sus p. 44.

80.

1502 Iunie 10.

Stefan Voevod întăreşte lui Ion sulgerul jumătate din jumătate de satul Oişăni, pe Râzina, partea de jos, cumpărată, drept 70 zloţi tătăreşti, dela Lupe, fiul lui Giurge Oeşanul.

„Còpie. Vălet 7010 <Iunie 10>. Ispisoc dela Ştefan Vvd pre sârbie.

Iată au venit înainte noastră şi înainte boerilor noştri moldoveneşti sluga noastră, Lupe, ficiorul Giurgei Oeşanului, di a sa bună voe, di nimi sâlit, nici asuprit, au vândut a sa driaptă ocină şi cumpărătură a tătânisău, Giurgii Oeşanului, din deres ci-au avut el dila Domnie me, din giumătate di sat, din Oişăni, giumătati, ci esti pi Râzina, parte din gios, slugii noastre, lui Ion sulger, dirept şăptizăci zloţi tătărăşti.

Şi sluga noastră, Ion sulgeriul, au plătit el toţi banii, ci mai sus scriu, 70 taleri tătărăşti, în mânile slugii noastre, Lupii, ficior Giurgii Oeşanului, înainte noastră şi înainte boerilor noştri.

Deci Domnie me văzând a lui bună voe tocmală şi plată diplin şi Noi di la Noi i-am dat şi i-am întărit slugii a noastri, lui Ion sulger, pi ace di mai sus scrisă, din giumătate di sat, di Oişăni, giumătati, ci esti pi Râzina, parte din gios, ca să-i fie şi di la Noi uric, cu tot vinit, lui şi copiilor şi nepoţilor şi strănepoţilor şi a tot niamul, cât să va alegi mai aproapi, niclătit, niruşiit stătător, în veci.

Iar hotarul aceştii di mai sus scrise, ca să fie din tot hotarul a patra parte, di cătră alti hotară, pi undi di veci au umblat.

Let 7245 Decmv. 6.

Comitet. S'au cercetat còpie acesta şi este din cuvânt în cuvânt întocma cu orighinalu, pentru aciasta s'au încredinţat de cătră noi, în Eş 1813 Avg 3".

Suretul de mai sus se află la Acad. Rom. CLXXXVI/158, cu data 7010. O altă traducere românească, din 1736, cu data 7010 Iunie 10, se află la Acad. Rom. CXXXVII/71 [Creş-

terea colecţiilor Acad. Rom. 1911 p. 35]. Un regest al documentului, cu data 7010 Iulie 1, se află în actele lui B. Catargi, comunicat de d. C. Grecescu, prin d. G. T. Kirileanu. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 7 (1929) p. 168-169.

Nu pot identifica satul Oişăni de pe Răzina. Despre el e vorba şi într'un document din 7030 (1522) Iunie 21, dela Ştefăniţă Voevod, prin care Gavril, Pavăl şi Magda, feciorii Giurgii Citereanul, vând lui Andreica a lor dreaptă ocină dintr'al lor uric, ce a avut tatăl lor dela însuşi Domnia sa, jumătate din satul Oişăni, pe Răzina, jumătate de cătră Drăguşeni[1]. Este probabil acelaş sat cu Oişenii de pe pârăul Râpilor, din 7077 (1569) Mai 25, din documentul dela Bogdan Voevod[2]. Ar putea crede cineva că a fost lângă satele Drăguşenii Vechi şi Noi din judeţul Lăpuşna[3], dar un pârău Rezina este în judeţul Bălţi, aproape de Ungheni[4]. Aici este şi un sat Rezina, în comuna Cetireni[5], ce e în legătură cu Giurge Citereanul din 1522. Satul Oişăni îşi are numele de la un străvechiu Oaeş.

81.

Suceava. 1502 Iulie 2.

Stefan Voevod dăruieşte Mănăstirii Putna o bucată din hotarul Boiştei şi satul pe Frumuşiţa, unde a fost Fălcin, cumpărate, drept 100 zloţi tătăreşti, dela nepoţii lui Duma Mădoiu. Asemenea iazărul Cerlenul, satul Balinteşti şi seliştea Manei, cumpărate, drept 500 zloţi tătăreşti, dela nepoţii lui Crâstea Negrul şi Giurge. Asemenea satele Farcenii, Şcheia şi Fântâna lui Maceş, cumpărate, drept 330 zloţi tătăreşti, dela nepoţii lui Neagoie logofătul. Se arată hotarele.

„Suret de pe ispisoc vechiu dela Stefan Vodă, scris de Toader, în Suceava din leat 7010 Iuli în 2 zile.

1 Acad. Rom. CXXXVII/72; Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1911 p. 35; asemenea regest în actele B. Catargiu, comunicat de d. C. Grecescu, prin d. G. T. Kirileanu.

2 Ghib. Sur. 9 p. 34-36.

3 Ind. stat. p. 219, 220, 556; Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 90; Harta Basarabiei de Nour.

4 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 1 p. 551.

5 Ind. stat. p. 43, 41, 730, 500; Arbore, Dicţ. cit. p. 53; Harta Basarabiei de Nour.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Țării Moldovei, înștiințare facem prin această carte a noastră tuturor, cui vor căta asupra ei sau o vor auzi cetindu-să, precum au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri ai Moldovei Mușa, fata Dumei Mădoia, și ficiorii ei, Lupe și Nastea, și nepoții de soră a ei, Ignat și Malea, nepoți Dumei Mădoia, și de nime siliți, nici asupriți, ci de bună voia lor, din drept uricul lor, au vândut o bucată de loc din hotarul Boiștei, puțin mai jos de gura Boiștei și de vărsătura gârlii, unde iasă din Talharu și până unde dă în ezărul Cerlenul și cu toate gârlele și cu toate băltiuganele (sau ezărelele), cum și satul pe Frumușița, unde au fost Fălcin, mai jos de Andrieș, și le-au vândut acestea Domniei noastre, drept una sută zloți tătărăști.

După aceia, iarăși au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri, slugile noastre, frații și nepoții de soră a lui Tuduran și Vlad și Luca Joriță și Toader Păcurariul și Brițcu și Marta și Danciul, feciorul lui Marcu, și Ignat și Ivan, fratele lui Ignat, și Rada, fata Oanei Lărgianului, și fata lui Stoian și cu tot neamul și sămânța lor, toți nepoți a Cristei Negrului și a frăține-său Giurgei, și iarăși de bună voia lor ș'au vândut dreaptă ocina lor, din uric a moșilor lor, a Cristei Negrului și a Giurgii, un iazer peste Prut, anume iazărul Cerlenul, și în marginea iazerului aceluia (sau în malul lui) satul Balinteștii și din gios de Balintești săliște Manei, în gura Frumușiței, Domniei mele, drept cinci sute zloți tătărăști, cum și ispisoacele ce le-au avut moșii lor, Crâste Negrul și fratele său, Giurge, pe acel iazer Cerlenul, dela unchii noștri i dela Ilieș și Stefan Voevod, încă le-au dat în mânule noastre.

După aceia, iarăși au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri slugile noastre, Manuil Pășco și fratele său, Toader, și nepoata lor de soră, Niaga, nepoții logofătului Niagoia, și iarăși de bună voia lor au vândut din uricul moșului lor, a Niagoiului[1] logofăt, din ispisoc ce au avut el dela moșul nostru, Alexandru Voevod, trei sate peste Prut, pe Frumoasa, anume Farcenii[2], din gios de Troian, și cu moară, și Șcheia, în gura Frumoasei, și la Fântâna lui Ma-

---

1 Sic.
2 La Ghib.: Frăcenii, la Măzăreanu: Frăncenii, în 1503: фарчани.

ceş, ce-i în capul cel de gios a iazerului Cerlenul, şi cu toate gârlile, ce sânt în dreptul acelor sate şi pân la Prut, iarăşi Domniei mele au vândut, drept trei sute trei zăci zloţi tătărăşti.

Şi Domnie me am plătit toţi acei de mai sus arătaţi bani gata, în mânule tuturor celor de mai sus numiţi, denainte a tuturor boerilor noştri a Moldovei.

Şi plătind tot deplin, Domnie me am binevoit cu a noastră bunăvoinţă, cu curată inimă şi cu bunăvoinţă şi cu ajutorul lui Dumnezeu, ca să întărim a noastră sfântă mănăstire ce-i pe Putna, unde iaste hramul Adormirea Maicei Precistei, unde este arhimandrit igumenul Paisie, şi am făcut pomenire pentru cei întru sfinţi odihniţi procatihii, moşii şi părinţii noştri, şi pentru sănătatea şi mântuirea noastră şi pentru sănătatea şi mântuirea a Doamnei noastre, Mariei, şi pentru sănătatea şi mântuirea a fiilor noştri şi am dat şi am întărit mai sus numitei mănăstirii noastre mai sus numitul iazăr Cerlenul şi cu toate iazăraşile şi gârlile lui şi cu mai sus numitele sate Balinteştii, în margine (sau în malul) iazărului Cerlenului, şi mai din gios, sălişte Manii, în gura Frumuşiţei, şi pe Frumoasa Farcenii[1], din gios de Troian, şi cu moară în Şcheia, în gura Frumoasei, şi la Fântâna lui Măciş, ce-i în capul cel din gios a iazărului Cerlenii şi cu toate gârlile, ce sânt în dreptul acelor sate şi pân în Prut, cum şi acea bucată de loc din hotarul Boiştii, puţin mai gios din gura Boiştii şi de vărsătura gârlii, de unde iase din Tălhare, până unde dă în iazărul Cerlenii, şi cu toate gârlile şi iazăreşele şi satul pe Frumuşiţa, unde a fost Fălcin, mai gios de Andrieş, pentru ca să fie mai sus numitei mănăstiri Putnii dela Noi uric, cu tot venitul şi cu vama şi cu dejma ce va eşi dintr'acel ezăr Cerlenul, nestrămutat, nicicodinioară, în veaci.

Cum şi ispisocul a Crâstei Negrului şi a frăţini-său, a Giurgei, ce l-am avut pe acel iazăr, care l-au fost dat în mânule noastre mai sus numiţii nepoţii lor, Noi încă l-am dat în mâna lui Paisie, arhimandritul mănăstirei Putnei.

Iar hotarul acelui iazăr Cerlenul şi a celor mai sus numitelor sate să fie după vechiul hotar, pe unde au aflat şi

---

1 La Ghib. : Frăcenii, la Măzăreanu : Frăncenii, în 1503 : фарчани.

au hotărît al nostru credincios boeriu, Tăutul logofătul, şi cu megieşii, începând din sus din malul Prutului şi din gura gârlii Zancii, ce-i în dreptul Rogojenilor, apoi peste Hlabnic şi peste capul cel din sus de vărsătură, apoi la gârla Rentii, apoi piste acea gârlă şi peste drumul cel mare şi peste Troian la deal, la movila cea mare, ce-i săpată în vârfu, unde între dânsele este satul Mădoeştii, apoi piste câmpu şi peste valea Niagului la deal, puţin mai sus de drum, la movila mică, ce-i săpată în vârfu, şi iarăşi câmpul peste valea cea mică şi peste vale Cahovul, prin stejăriş, la pisc, la movila săpată, apoi întorcând câmpul la vale, la stejărei, şi la movila săpată de lângă dânşii, apoi iarăşi câmpul la vale, la doao movili gemini, apoi întorcându-să şi peste vale Cahovului, la movila cea mare, ce-i lângă drum, apoi drumul acela la vale, pintre Frumoasăle, până la movilele cele săpate, ce sânt lângă acelaşi drum, apoi lăsând drumul apucă câmpul la movila cea mare, apoi la Troian, în movila cea săpată, apoi Troianul, apoi întorcând spre dial, peste Grădişte, la movila cea săpată, ce-i despre hotarul Husilor, apoi peste vale, ce să numeşte Cărhana, la vârful dialului, despre Cahov, la movila cea săpată, apoi dealul acela în gios, până mai gios de doao movile, la o movilă găunoasă, apoi întorcând la vale, pin ciritei, până la un stejar însămnat, apoi iarăşi peste vale, ce să numeşte Cărhana, câmpul la movila săpată, apoi tot câmpul şi peste drum şi peste Troian, la vale lui Stravici, apoi tot vale aceia până la gura gârlii Cărhanii, apoi peste gârla Cărhanii şi peste Hlabnic, drept în Prut, unde să întâlnesc hotarâle a Pieleşului şi a Plopului, iar de aici tot Prutul în sus, până în dreptul Rogojiniţa, până la gura gârlii Zancii, de unde am început. Atâta este tot hotarul.

Şi spre aceasta este credinţa a însuşi Domniei noastre de mai sus numit, Stefan Voevod, şi credinţa a preiubit fiul Domniei mele, Bogdan Voevod, şi credinţa a tuturor boerilor noştri ai Moldovei a mari şi a mici.

(Apoi după blăstămul ce face asupra cui ar strica această danie şi întăritură zice :) Şi spre mai mare tărie şi întăritură a tuturor acestor de mai sus scrise, am poroncit credincios boeriului nostru, Tăutul logofăt, ca spre adevărata cartea noastră această pecete a noastră să lege.

De pe sârbie pe limba moldovenească am tălmăcit la anul 1807 April 26, polcovnicul Pavăl Debrici ot Mitropolie.

Suretul face parte din Arhiva Balş, în stăpânirea neamului Catargi, Cobâlnea, judeţul Soroca. La Ghib. Sur. ms 25, p. 644-648. A fost publicat în Ghib. Sur. 9 p. 7-12. Originalul pergament, care a fost al Mănăstirii Putna, nu se mai află acolo. Este rezumat în Catastiful lui Măzăreanu, la Dan, Mănăstirea şi Com. Putna p. 20, 205, unde se vorbeşte de uricul sârbesc. Ibid. menţionat şi suretul uricului.

Satele şi locurile din documentul de mai sus erau în stânga Prutului. Ele sânt pomenite şi în privilegiul Mănăstirii Putna, din 7011 (1503) Fevruarie 2, de unde reproduc partea respectivă, — originalul documentului din 1502 Iulie 2 lipsind — : на пръть едно бъкатъ земли w(т) хотара боищева, мало ниже оусти боищи и wтмw(к) гръла и село балинтещи и черленое озеро и селище манево на оусти фръмошинци и на фръмошинцѣ село где был фалчи(н), ниже андрїаша, и на фръмоласѣ три села, на имѣ фарчани, ниже троіана, и шкѣи, на оусти фръмоласѣ, и оу кръиници маче(ш), що на ни(ж)нїи конець черленого озера[1]. Asemenea sânt pomenite şi în documentul din 7028 (1520) August 21[2]. Boiştea a dispărut ca nume. Era şi un pârău Boiştea, care dădea în iazărul Roşu. Era o veche localitate, crescătorie de boi[3]. — Iezerul Cerlenul sau Roşul l-am găsit în stăpânirea lui Crâstea Negrul şi a fratelui său, Giurge, încă din 6945 (1437) Iulie 20[4]. Roşul trebuie să fie pe acolo pe unde este satul Roşu sau Roşa, în judeţul Ismail[5]. Vine chiar în dreptul Rogojenilor, de pe Prut, din judeţul Covurlui, pomenit în hotarnică. In apropiere era proprietar neamul Tăutul, ceia ce explică că Tăutul logofătul ca megieş a fost hotarnic în 1502 Iulie 2[6]. — Tălharul, nu-

1 I. Bogdan, D. Şt. p. 215; o planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 73.

2 Golovaţchi, Gramotî, în Letopis arheogr. kommissii, 4, S. Peterburg (1868) p. 9.

3 Cp. satele Boiştea din jud. Neamţ şi Bacău [Ind. stat. p. 250, 29, 460-461]; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 893.

4 M. Costăchescu cit. 1 p. 525-529.

5 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 177-178; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 409; Harta stat. major, planşa Bereşti şi Oancea, 1 : 100.000.

6 Vezi mai sus p. 25. O moşie Roşia, o vale şi un deal cu acest nume sânt dincoace de Prut, în jud. Covurlui, pe lângă Jorăşti, Bursucani şi Bereşti [Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 141-142; Harta stat. major, planşa Bereşti şi Oancea cit.]

mele unui pârău din aceleaşi părţi, ne aminteşte de seliştea lui Laţcu Furul, de dincoace de Prut, pomenită în 6956 (1448) Iulie 15[1]. — Frumuşiţa este un pârău tot dincolo şi în apropiere de Prut, pe care nu-l mai găsesc ca nume. Trebuie să fie pe acolo pe unde este Andruşa, vale, pârău şi sat, în judeţul Cahul[2]. E pomenită gârla lui Andrieş şi în 6967 (1459) Ianuarie 3[3]. Aici era satul unde a fost Falcin. Un sat Frumuşiţa, dincoace de Prut şi lângă el, este în judeţul Covurlui, dar mult spre sud de proprietăţile Mănăstirii Putna[4]. — Fălcin ne aminteşte Fălciul, de dincolo şi de dincoace de Prut[5]. — Pe marginea iezerului Roşu era satul Balinteşti, care nu s'a mai păstrat ca nume. Dincoace de Prut însă, în judeţul Covurlui, pe valea Chinejei, este satul Balinteşti, altul decât cel din 1502[6]. Vor fi având însă la obârşia lor acelaş întemeietor, Balint. — Aici, în gura Frumuşiţei, era seliştea lui Manea, dispărută ca nume. Dincoace de Prut, pe Covurlui, e pomenită seliştea lui Mânea, în 6956 (1448) Iulie 15[7], iar dincolo de Prut, pe la Chigheci, e pomenit satul Maneşti, în 6944 (1436) Iunie 13[8]. — Peste Prut era şi pârăul Frumoasa, al cărui nume s'a inpus, mai târziu, satelor Mănăstirii Putna, cari erau pe dânsul[9]. După Frunzescu, Dicţionar topografic p. 86, este totuna cu târgul Cahul. Aici erau Farceanii, dispăruţi, ca nume. Erau şi în vremea lui Alexandru cel Bun şi cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Farco.[10] — Aici era şi Troianul,

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 323, rândul 23-24, p. 325, 332.

2 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 7-8 ; Ind. stat. p. 85, 427 : Andruşu de sus şi de jos; Harta stat. major, planşa Bereşti şi Oancea cit.

3 Vezi mai sus p. 22, rândul 7, p. 23, 32.

4 Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 77-78 ; Ind. stat. p. 124, 572 ; Harta stat. major, planşa Galaţi, 1 : 100.000. O vale, un pârău şi două sate, Frumuşica Nouă şi Veche, sânt în jud. Cetatea-Albă, departe de Prut [Ind. stat. p. 106, 572 ; Arbore, Dicţ. cit. p. 98 ; Harta Basarabiei de Nour]. Cp. numele satelor Frumoasa, Frumosul, Frumuşani, Frumuşei, Frumuşele, Frumuşelu, Frumuşica [Ind. stat. p. 572]. Cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 844, 907.

5 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 68-81. Buletinul Com. Ist. 7 (1928) p. 27, 32, 38, 39.

6 Ind. stat. p. 123, 435 ; Dicţ. geogr. al jud. Covurlui p. 16-17 ; Harta stat. major, planşa Bereşti şi Oancea cit.

7 M. Costăchescu cit. 2 p. 324, rândul 1, p. 325, 333.

8 Ibid. 1 p. 444, rândul 16, p. 445, 448; ibid. 2 p. 916, 918.

9 In Sama Mănăstirii Putna, din 1742-1743, în Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 220 : „Frumoasa la Greceni" ; Condica Liuzilor pe 1803, în Uricarul 8 p. 252, în satele dela Greceni „Frumoasa a clirosului din Bucovina".

10 Pentru nume cp. Farco aprod, în 7003 (1495) Ianuarie 22 [I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 59; M. Costăchescu, cit. 2 p. 434, 437].

care se întindea şi dincoace de Prut, în județul Covurlui[1].— Şcheia a dispărut şi el. O Şcheia este pomenită dincoace de Prut, pe la Covurlui, în 6956 (1448) Iulie 15[2] şi în 7029 (1521) Aprilie 20[3]. — A dispărut şi satul dela Fântâna lui Maceş, din capătul de jos a Iezerului Roşu. — Foarte inportante sânt şi numirile locurilor din hotarnică. Gârla Zancea, care se deschide în Prut, în dreptul Rogojenilor, nu mai este ca nume, după dicționarele şi hărțile ce le am la îndămână. O vale Zanco este în județul Tighina, lângă Tanatari, şi se deschide în Botna[4]. Amândouă îşi au numele dela un Zanco sau Zancea, cum e diacul, din 6943 (1435) Noemvrie 25[5], din 6944 (1436) Septemvrie 8[6] sau Zanciul postelnicul din 6943 (1435) Ianuarie 3[7], Aprilie 14[8], dacă nu vor fi fiind una şi aceiaşi persoană[9]. —Rogojenii sânt chiar pe Prut, în județul Covurlui[10]. Este foarte vechiu. Işi are numele dela Rogoz[11]. — Hlabnicul este acelaşi cu cel pomenit în 7037 (1529) Martie 17: „din sus de Troian, la Cahul, la Fântâna Hlabnicului"[12]. Hlabnicul, dincolo de Prut, este şi numele unui pârău, cum se vede din uricul 6998 (1490) Octomvrie 14[13]. — Rentea am întâlnit-o şi în documentul din 6967 (1459) Ianuarie 3[14]. — Mădoeştii, satul întemeiat de neamul Mădoiu, a dispărut ca nume[15], cum a dispărut şi numele văii lui

---

1 Dicț. geogr. al jud. Covurlui p. 155; Frunzescu cit. p. 492, 85; Harta Basarabiei de Nour. Satul Troian este numit şi Serbeştii vechi. Acest Troian de dincoace de Prut este pomenit şi în 7096 (1588) Fevruarie 26 [M. Costăchescu cit. 2 p. 418]. Pentru cel de dincolo de Prut vezi mai sus p. 93 şi M. Costăchescu cit. 2 p. 56, 417, 429. Pentru celelalte *Troiene* ibid. 2 p. 939.

2 M. Costăchescu cit. 2 p, 324, rândul 1, p. 325.

3 Ibid. 2 p. 333-334, 415. Pentru alte Şchei ibid. 2 p. 935-936.

4 Arbore, Dicț. geogr. al Basarabiei p. 232; Harta Basarabiei de Nour.

5 M. Costăchescu, Doc. Mold. în Şt. M. 1 p. 425, rândul 2-3, p. 426.

6 Ibid. 1 p. 485, rândul 10, p. 486.

7 Ibid. 1 p 401, rândul 28.

8 Ibid. 1 p. 403, rândul 20, p. 404; ibid. 2 p. 580.

9 Cp. Zamca, Zamcăuți, Zamcouți, ibid. 2 p. 944.

10 Dicț. geogr. al jud. Covurlui p. 139-141; Ind. stat. p. 124, 732; Harta stat. major, planşa Bereşti şi Oancea cit.

11 Sate cu acest nume sânt Rogojelu, în jud. Gorj, Cluj, Rogojeni, în jud. Gorj, Soroca, Rogojeşti, în jud. Rădăuți, etc. [Ind. stat. p. 732]. Pentru trecut cp. Rogoază, în 6945 (1437) Iulie 6 [M. Costăchescu, cit. 1 p. 523, rândul 7]; рогожѣнїи на сєрєт, în 6987 (1479) Mai 14 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 226-227].

12 M. Costăchescu, cit. 2 p. 56.

13 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 201-202; M. Costăchescu cit. 2 p. 330. Pentru Hlabnic ibid. 2 p. 910 şi I. Bogdan cit. 2 p. 605.

14 Vezi mai sus p. 22, rândul 7, 16, p. 23, 32.

15 Cp. Mădei, sat în jud. Neamț [Ind. stat. p, 253, 639; Frunzescu, Dicționar topgrafic p. 274].

Neagul, a lui Neagoie logofătul, vechiul stăpân. — Valea Cahovul conrespunde văii şi pârăului Cahul[1]. E pomenit „Cahov“ şi în 7027 (1519) Iulie 1[2] şi „Cahul“, în 7037 (1529) Martie 17[3]. — Gradiştea nu se mai întâlneşte azi, în aceste părţi[4]. Dar în 1775 Octomvrie 30 e pomenită în hotarnica moşiei Hotărnicenii[5]. — Hotarul Husilor, deşi departe, ne aminteşte de satele neamului Husul şi de Huşi, ceia ce înseamnă că acest neam a stăpânit multe sate, în părţile de jos ale Prutului, de o parte şi alta[6].— Nu găsesc nici valea Cărhana dar e pomenită des în trecut, la ţinutul Fălciului, peste Prut, în olatul Grecenilor, şi alături de Troian[7]. — Valea lui Stravici nu mai e pomenită[8]. — Pe Prut se întâlneau hotarele lui Plop şi Pieleş. Neamul lui Plop avea sate dincoace de Prut, în judeţul Covurlui, cum se vede dintr'un document, dela Ştefan Voevod, din 7029 (1521) Aprilie 20, unde e vorba de o înpărţeală de sate între Barbul şi Şărban, fiii lui Ivaşcu Plop[9]. Un Badea Plopescul se întâlneşte în 6944 (1436) Septemvrie 8[10]. — Interesantă este această corespondenţă de nume, de o parte şi alta a Prutului, în aceste părţi de jos, dela Cahul şi Covurlui, pe care o întâlnim de altfel şi în părţile de sus.

Documentul este extrem de inportant, căci ne arată regiunea aceasta de jos, din stânga Prutului, populată încă de sub Alexandru cel Bun. Mai târziu, cu venirea Tătarilor, multe sate româneşti au dispărut.

---

1 .Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 43; Harta Basarabiei de Nour.
2 M. Costăchescu cit. 2 p. 124.
3 Ibid. 2 p. 56. Aici şi Troianul şi Hlabnicul.
4 Cp. în jud. Neamţ, în hotarul Băloşeştilor, pe Iucaş: на коулми вишнїи градищи, în 6983 (1475) Mai 7 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 206-207]; în jud. Fălciu: кръницꙋ градищеен, în 6995 (1487) Octomvrie 12 [ibid. 1 p. 303, 516-518; Ghib. Sur. 9 p. 3-7]; In acest de pe urmă şi станчꙋл хꙋсив şi хꙋсїѧн; cp. Ind. stat. p. 591-592; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 222,
5 Ghib. Isp. 6[2] p. 203.
6 Cp. Hu⟨sul⟩ova din 6960 (1452) Septemvrie 10 [M. Costăchescu cit. 2 p. 412, rândul 11, p. 417-418]; cp. nota 1; pentru Husea, Hus, Husul, M. Costăchescu cit. 2 p. 849.
7 Buletinul Com. Ist. 7 (1928) p. 34-39.
8 Cp. Straovici, Stravici în M. Costăchescu cit. 2 p. 878.
9 M. Costăchescu cit. 2 p. 333, 415.
10 Ibid. 1 p. 484-487; cp. Plopeşti, în 6937 (1429) Iunie 3 [M. Costăchescu cit. 1 p. 269, rândul 22, p. 271, 275].

Neamul lui Crâstea şi Giurgiu Negrul şi al lui Neagoe logofăt este cunoscut[1]. Păcat că nu s'a păstrat uricul acestuia din urmă dela Alexandru cel Bun.

82.

1502.

Ştefan Voevod dărueşte lui Dobrotă şi Lupul un loc pustiu, la Ţinutul Chigheciului, anume Fântâna Popişoara, pe Pârăul Grecului, la Seliştea Tătărească.

Noi Ştefan Vvod, bojăi milost, gspodar zămli moldavscoi.

Facem înştiinţare pentru adevărate slugile noastre, Dobrotă şi Lupul, că au slujit noâ cu dreaptă credinţă. Deci Noi, văzând a lor dreaptă şi credincioasă slujbă cătră Noi, i-am miluit pre dânşii, osăbit de a noastră milă, le-am dat lor întru al nostru pământ a Moldovii, de la Noi, un loc de pustiiu, la Ţinutul Chigheciului, pe Pârău Grecului, la Sâlişte Tătărască, anume Făntâna Popişoara, ca să-şi facă loruşi un sat şi să fii lor de la Noi uric şi cu tot vinitul, lor şi ficiorilor lor, nepoţilor şi strănepoţilor şi a tot neamul, ce să va alege mai de aproape, nerăşuit,niciodată, în veci.

Iar hotarul acelui loc de pustiiu, ca să fii cât va pute fi de agiuns un sat de doâzăci de case.

Pentru aceia credinţa Domnii Meli de mai sus scris, Ştefan Vvod, şi credinţa a preiubit fiiului Domnii Meli, Bogdan Vvod, şi credinţa tuturor boerilor noştri, dela dumlui Boldor vel vornic până la dumnlui Petrica comis.

Iar după a noastră viiaţă cine va fi Domnu Ţării aceştie să nu strice a noastră danie şi întăritură, ci mai vârtos să o şi să întăriască, de vremi ce şi Noi i-am dat şi am întărit pentru a lor dreaptă slujbă.

Iar pentru mai mare credinţa şi întăritura a celor de mai sus scrise, am poroncit cinstit şi credinciosului boiariului nostru, dumlui Tăutului vel logofăt, să scrie şi a noastră pecete cătră această carte a noastră să o lege. Vleat 7010.

S'au tălmăcit de Evloghie, dascal slovenescu.

Tălmăcirea de mai sus se află între documentele mo-

1 M. Costăchescu cit. 2 p. 836, 863, 864, 865.

şiei Verdeşănii din Codrul Chigheciului, în Condica moşiilor Teodor Rosetti-Solescu, din 1799 Octomvrie 14, publicată de Iulian Marinescu, în Buletinul Com. Ist. 7 (1928) p. 40.

Din documentele aduse în Condica cit. se vede că pustia din documentul din 1502 este cuprinsă în hotarul satului Verdeşăni. Acesta, după un document din 7179 (1671) Iulie 9[1], e cumpărat de Neculai Racoviţă hatmanul dela Alexandru Ramandi fost uşer mare, nepot lui Dumitrache Chiriţă postelnicul. Acesta îl cumpărase dela popa Andronache, fiul lui Ignat, dela Găgul, fiul Gogului, dela Ceoban, fiul lui Gavril Verdeş, nepoţi şi strănepoţi lui Neagul Verdeş „din uricul ce au avut moşul lor, Neagul Verdeş, dela Ştefan Vodă, pe sat pe Cereteni, unde au fost Ceretei judele, care sat acum să cheamă Verdeşenii, aşijdere dela Cioban, ce şi lui i-au fost cumpărătură dela Pulbere, feciorul Negritei, şi dela Ion Verdeşel". Intr'un document din 1767 Iulie 23[2] se spune că dela Ion Verdeş şi seminţia lui Pulbere a cumpărat satul Neagul Verdeş etc. Din documentul din 1765 Iulie 5 se vede că moşia Verdeşenii era la Codrul Tigheciului, în hotar cu Valea Bârzăştilor, drumul Băzgozului „unde este şi hotarul celor doă ceasuri, ce sânt date de lăcuiesc Tătarâi", cu Boroganii, cu Ciachiia, cu valea Adălmaşului[3]. In 1777 Aprilie 2 se arată alăturea cu moşia Iţcanii[4]. Satul era deci lângă Valea Iţcanilor, din judeţul Cahul[5], în apropiere de pârăul Tigheci, pe acolo pe unde este şi satul Tătărăşeni, o amintire poate a Seliştei Tătăreşti[6].— Chigheciul este pomenit de demult[7].

83.

1502.

Ştefan Voevod dăruieşte lui Cozma Răzănianu şi ai lui un loc de sat pe Botna Mare.

„Un ispisoc din leat 7010 a răposatului Ştefan Vodă ... cum au miluit pe Cozma Răzănianu şi pe alţii fraţi a lui

1 Buletinul Com. Ist. cit. p. 40-41.
2 Ibid. p. 42.
3 Ibid. p. 41.
4 Ibid. p. 44.
5 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 123 ; Harta Basarabiei de Nour.
6 Arbore cit. p. 210; Ind. stat. p. 83, 791 ; Harta Basarabiei cit.
7 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 897, 938.

cu loc de sat, pe apa Botnii Mare, şi spre apus peste Botnişoara şi până în şleahul cel mare".

Regestul de mai sus se află într'un suret din 1786 Aprilie 26, de pe o carte de judecată din 1782 August 3, la Ghibănescu, Condica de documente orig. nr. 5. E documentul Răzenilor, din comuna Rezeni, judeţul Lăpuşna, şi probabil acelaşi cu cel ce se păstrează la răzeşii din familia Râzan, din 7010 Martie 12, prin care Ştefan Voevod întăreşte satul lui Malusca, Neiciu şi Cosma Râzan[1]. Despre acest sat mai vorbeşte un ispisoc din 7077, dela Bogdan Voevod, prin care se întăreşte ispisocul dela Ştefan Vodă şi arată că moşia Răzenii se hotărăşte pe din jos cu moşia Scripiţenii a Mănăstirii Sf. Ioan şi pe din sus se hotărăşte cu delniţa lui Maţgros, care delniţă este în mijloc, între moşia Râzănii şi între Cigârleni[2]. — Satul este străvechiu[3].

84.

Badeuţi. 1503 Septemvrie 18.

Stefan Voevod întăreşte lui Ion Talmaciu satul Ruseani, pe Tutova, cumpărat, drept 250 zloţi tătăreşti, dela Vlad, fiul Stanei, nepotul lui Rus Toader.

† мл(с)тїю бжїєю, мы стєфа(н) воєво(да), г(с)п(д)ръ зємли молдавскои, знамєнито чини(м) исси(м) листѡ(м) наши(м) въсѧ(м), ктѡ на(н) възри(т) или чтѹчи єго ѹслыши(т), ѡжє прїидє прѧ(д) нами и прѧ(д) ѹсими нашими молдавскими боꙗрє слѹга нашь, вла(д), снь станинь, ѹнѹкь рѹ(с) тоадєрѡ(в), по єго доброи воли, ники(м) нєпонѹжєнь, а ниприсилова(н) и прода(л) свою правѹю ѡтнинѹ, ѡ(т) своєго праваго ѹрика, єдно сєло, на тѹтовѣ, на имѧ рѹсѧни, слѹѕѣ нашємѹ, їѡнѹ талмачю, за сн зла(т) татарски(х). и ѹставши на(ш) слѹга, ıѡ(н) талма(ч), и заплати(л) ѹси тоти вышєписанїи пинѣзи, сн зла(т) тата(р)ски(х), ѹ рѹкы слѹѕѣ нашємѹ, владѹ, снѹ станинѹ, ѹнѹкѹ рѹ(с) тоадєрѡ(в), прѧ(д) нами

1 Arbore, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 175; Ind. stat. p. 218, 730; Harta Basarabiei de Nour.
2 La Ghibănescu cit.
3 Cp. Răzeşti, în jud. Cahul, Rezina, în jud. Bălli, Orhei [Ind. stat. p. 82, 726, 43, 270, 730; Arbore cit. p. 175-176]. Pentru trecut cp. M. Costăchescu, cit. 2 p. 928, 929 şi mai sus p. 197-201.

и прѧ(д) нашими боꙗре. ино, мы видѣвше их[1] доброи воли токме(ж) и полнꙋю заплатꙋ, а мы також(д)ере и ѡ(т) на(с) есмы дали и потврьдили слꙋѕѣ нашемꙋ, їѡнꙋ талмачꙋ, тое прѧ(д)реченное село, що на тꙋтовѣ, на имѧ рꙋсѣни, како да е(ст) емꙋ ѡ(т) на(с) ꙋри(к) и съ вьсе(м) доходѡ(м) и дѣтемь его и ꙋнꙋчато(м) его и прѣꙋнꙋчато(м) его и пращꙋрѣтѡ(м) его и вьсемꙋ родꙋ его, кто сѧ емꙋ изберет҄ наиближнїи, непорꙋшенно, николиже, на вѣкы. а хотар҄ томꙋ вышеписанномꙋ селꙋ, що на тꙋтовѣ, на имѧ рꙋсѣни, да е(ст) по старомꙋ хотарꙋ, по кꙋда извѣка оживали. а на то е(ст) вѣра нашего г(сд)ва вышеписаннаго, мы стефана воеводи, и вѣра прѣвьзлюбленнаго сн҃а г(сд)ва мы, богдана воеводи, и вѣра боꙗ(р) наши(х), вѣра пана жꙋ(р)жа дворника, вѣра пана щефꙋла, вѣра пана тоадера и пана негрила, паркалабѡ(в) хоти(н)ски(х), вѣра пана еремїа и пана драгоша, паркалабѡ(в) немецки(х), вѣра пана шандра, паркалаба новогра(д)ского, вѣра пана арбꙋре, портара сꙋчавского, вѣра пана кльньꙋ спатара, вѣра пана исака вистѧрника, вѣра пана козми шарпе постелника, вѣра пана могили чашника, вѣра пана фрꙋ(н)теша столника, вѣра пана петрика комиса и вѣра вьсѣ(х) боꙗ(р) наши(х) молдавски(х) велики(х) и мали(х). а по наше(м) животѣ, кто боꙋде(т) г(с)п(д)<ре(м)> нашеи земли, ѡ(т) дѣтеи наши(х), или ѡ(т) нашего рода, или па(к) боꙋ(д) кого бь изберe<ть> г(с)п(д)ре(м) быти нашеи земли молдавскои, то(т) бы емꙋ непорꙋши(л) нашего даанїа и по<тврь>ж(д)енїа, али б<ы> емꙋ ꙋтврьди(л) и ꙋкрѣпи(л), за нꙋже дали и потврьдили есмы емꙋ, за его пр<ав>овѣрнꙋю слꙋ(ж)бꙋ и за що ѡ(н) кꙋпи(л) соби, за свои пинѣзи. а на болшꙋю крѣпѡ(ст) и потврьж(де)нїе томꙋ вьсемꙋ вышеписанномꙋ велѣли есмы нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, тьꙋтꙋлови логофетꙋ, писати и нашꙋ печа(т) завѣ<си>ти[2] к семꙋ листꙋ нашемꙋ. писа(л) їѡ(н) попови(ч) дїꙗ(к), ꙋ бадевци, влѣто ꙁ҃аі м(с)ца се(п)теврїа иі҃ днь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni sluga noastră, Vlad, fiul Stanei, nepotul lui Rus Toader, de a lui bună voie, de nimeni nesilit şi nici asuprit, şi a vândut a sa dreaptă ocină, din al

---

1 Sic.
2 Originalul are завѣти.

său drept uric, un sat, pe Tutova, anume Ruseani, slugii noastre, lui Ion Talmaciu, drept 250 zloţi tătăreşti. Şi sculându-se sluga noastră, Ion Talmaci, a plătit toţi aceşti mai sus scrişi bani, 250 zloţi tătăreşti, în mânele slugii noastre, lui Vlad, fiul Stanei, nepotul lui Rus Toader, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri.

De aceia, Noi văzând a lor de bună voie tocmeală şi plată deplină şi Noi asemenea şi dela Noi am dat şi am întărit slugii noastre, lui Ion Talmaciu, acest mai înainte numit sat, ce-i pe Tutova, anume Ruseani, ca să-i fie lui dela Noi uric şi cu tot venitul şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine i se va alege mai deaproape, nestricat, niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui mai sus scris sat, ce-i pe Tutova, anume Ruseani, să fie după vechiul hotar, pe unde din veac a umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, Noi Stefan Voevod, şi credinţa preaiubitului fiu al Domniei mele, Bogdan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Giurgiu vornicul, credinţa panului Şteful, credinţa panului Toader şi a panului Negrilă, pârcălabi de Hotin, credinţa panului Ieremia şi a panului Dragoş, pârcălabi de Neamţ, credinţa panului Şandru, pârcălab de Cetatea Nouă, credinţa panului Arbure, portar de Suceava, credinţa panului Clănău spatar, credinţa panului Isac vistearnic, credinţa panului Cozma Şarpe postelnic, credinţa panului Moghilă ceaşnic, credinţa panului Frunteş stolnic, credinţa panului Petrică comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi ca Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu le strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentrucă i-am dat şi i-am întărit, pentru a lui drept credincioasă slujbă şi pentru că şi-a cumpărat, drept ai săi bani.

Iar pentru mai mare tărie şi înputernicire acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Tău-

tului logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o atârne către această carte a noastră.

A scris Ion Popovici diac, în Badeuţi, în anul 7011, luna Septemvrie 18 zile.

Pergament bine păstrat, cu pecetea cea mare atârnată. Pecetea stricată. Pe ea se cunoaşte: господар з<е>мли молдавскои. A aparţinut Episcopului de Huşi, Antonovici. Pe verso se citeşte: Uricul Rusenilor pe Tutova, nr. 1. Şi însemnarea veche: † їw(н) драгома(н). O còpie de pe el se află la Acad. Rom. ms 5234 (I. Bogdan 25). Tot la Acad. Rom. fotografii IV/8, se află o fotografie a acestui document, dăruită de T. Pamfil, din Bârlad, la 4 Iulie 1914. Aici se spune că originalul se află la V. C. Nicolau, Bârlad. După această fotografie îl dau şi eu aici. Cp. Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1914 p. 84. L-am publicat şi în Buletinul Ion Neculce, Iaşi, fasc. 6 (1927) p. 359-360. La Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 19 fila 55 v. se află un regest al acestui document: „7011 Săptv. 18. Suret di pi ispisocul Domnului Ştefan Vvd., prin cari întăreşti stăpânirea lui Ioan Talmaciul pe întregul sat Rusănii, ci l-au cumpărat cu 250 zloţi di la Vlad, ficiorul lui Stan". Acest rezumat e publicat în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 229, cu „Vlai" în loc de Vlad. Un suret se află publicat în revista Miron Costin, din Bârlad, anul 2 p. 117-118.

Este unul din satele Rusenii Boereşti şi Rusenii Răzăşeşti, din comuna Plopana, judeţul Tutova, aşezate în adevăr pe pârăul Tutova[1]. Işi are numele dela Rus Toader. Acesta a trăit în vremea lui Alexandru cel Bun, dela care a avut uric pentru satele de pe Bârlad, Rusii, Buciumii şi Bârgăuanii, cum se vede din documentul din 7016 (1508) Martie 2. De aici se mai vede că Rus Toader a avut şi o fiică, Greaca[2]. — Intr'un uric dela Petru Voevod, din 7037 (1529) Martie 17 se întăreşte urmaşilor lui Ioan Tălmaciul, între altele şi satul Rusănii[3]. Ioan Tălmaciul trăia în 7022 (1514) Dechemvrie 17[4].

1 Ind. stat. p. 393, 737; Harta stat. major, planşa Bacău, 1 : 100.000.

2 Ghib. Sur. 1 p, 66. Cp. satele Rus, Rusăeşti, Rusăneşti, Ruseni, Ruşeşti [Ind. stat. p. 737]; Rusenii sânt în jud. Iaşi, Neamţ, Soroca, Trei-Scaune [Ibid. p. 202, 253, 250, 340, 381, 737]; cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 930.

3 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 19 fila 55 v. şi nr. 78 fila 54 v.; M. Costăchescu cit. 2 p. 56.

4 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1769, op. 2017, dos. 166, fila 38 r.; M. Costăchescu cit. 2 p. 302.

Interesant că documentul este dat în Badeuţi, ca şi cele din 7011 (1503) Septemvrie 8 şi 13[1]. Satul este cred cel din judeţul Rădăuţi[2], unde este biserica lui Ştefan cel Mare, zidită în 1487[3].

85.

Suceava. 1503 Octomvrie 6.

Stefan Voevod întăreşte mănăstirea dela obârşia Dobrovăţului cu satele de pe Dobrovăţ, Feteşti, Alexeşti, Munteani, Costiceani şi Ostroveani, cumpărate, atât mănăstirea cât şi satele, drept 1500 zloţi tătăreşti, dela nepoţii lui Ivan Damianovici, cu uric dela Alexandru cel Bun.

† милостїю божїею, мы стефан воевода, господарь земли молдавскои, знаменито чиним ис сим листwм нашим вьсѣм, кто на немь вьзрить или его чтѹчи ѹслышить, оже прїидоша прѣд нами и прѣд оусими нашими молдавскыми болѧре крьстина, дочка воиславина, и сестричича еи, настасїѧ, и племеница их, васоутка, дочка михѹлова, оунѹкы ивана дамїѩновича, по ихь доброи воли, никым непонѹжени а ниприсиловани, и продали свою правѹю wтчинѹ, wт их праваго оурика, wт оурика и испривилїѧ дѣда их, ивана дамїѩновича, що имал wн wт дѣда нашего, wт алеѯандра воеводї, монастирь, що на врьхь доброваца, и пѧть сель, на добровецѣ, едно село фетещи, дроугое село алеѯещи, где быль радѹль, третее село мѹнтѣне, четврьтое село костичане, где быль андрїѩш, пѧтое село wстровѣне, та продали тоть монастирь и тоти пѧть сель господствѹ мы, за тисѧщоу и пѧть сьть злать татарскых. и господство ми заплатих оуси тоти тисѧщѹ и пѧт сьть злать татарскых, оу рѹкы крьстини, дочци воиславини, и сестричичи еи, настасїи, и племеници их, васоуткы, дочци михѹлови, прѣд оусими нашими молдавскыми болѧре. и заплатившѥ оусе сполна господство мы, благопроизволих нашим благым произволенїемь и чистим и свѣтлим срдцем и сь оусеѧ нашеѧ доброѧ волеѧ и wт бога помощїѧ и оучинили есми и вьзадоушїе свѧтопочившиих предкwв и родителеи наших и за наше здравїе и спасенїе и за здравїе и спасенїе госпожди нашеи, марїи, и за

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 227-229.
2 Ind. stat. p. 289, 439; Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 7.
3 Kozak, Inschriften p. 45-46.

здравїє и спасенїє дѣтеи нашиχ, ꙗко да оутвръдим и оукрѣпимь тоть свѣтыи вишеписаннїи нашь монастирь, що на връχь добровца, идеже єсть χрамь съшествїа свѧтаго дȣχа и где єсть їегȣмень, молебникь нашь, кѵрь попь паχомїє, и дали єсми вышеписанномȣ монастирȣ тоты вышеписаннїи пѧть сель, що на добровци, єдно село фетеціи, дрȣгое село алеѯеціи, где быль радȣль, третее село мȣнтѣне, чътврътое село костичане, где быль андрїꙗшь, пѣтое село ѡстровѣне, како да сȣть вышеписанномȣ монастирȣ, що на връχ добрѡвца, ѡт нас оурикь и съ въсем доχодѡм, непорȣшено, николиже, на вѣкы. а χотаръ томȣ вышеписанномȣ монастирȣ и селам, що къ монастирȣ прислȣχають, ѡт промежи калȣгереці и такȣтеціь почьнши, ѡт дȣброви с краи лѣса, ѡт липȣ знаменанȣ и могила копана, та гори бȣковиною, оусе връχѡм дѣла, до дрȣгȣ липȣ знаменанȣ, тымже връχѡм, та на великы дȣбь знаменань, тымже връχѡм та черес баχнȣ, до конець писка, на єдин дȣб знаменань, та тым пискѡм, връχѡм дѣла, до краѧ дрȣгои баχни, на бȣкь знаменан, близ пȣтѣ, тымже връχѡм, до връχовин малого дȣбровца и потока калини, на єдинь боук знаменан, близ пȣтѣ, тымже връχѡм, на боук знаменань, близ пȣтѣ, що ѡт рȣлѧн идеть, тымь пȣт<ем>, до полѣна настини, та връχѡм, чрѧс полѣнȣ и чрѧс лѧс, до полѣни березовиχ, та чрѧс тȣ полѣнȣ, на полѣнȣ иχача, та и чрѧс тȣ полѣнȣ, на три липы знаменани, та на краи полѣни чътъцѣли, на єдин дȣб велик знаменан, що близ пȣтѣ, що ѡт кȣцитнои приχодить, таже тым пȣтем, до полѣни могошинскои, на дȣб знаменан, близ пȣтѣ, ѡт толѣ ѡбернȣвше краем тои полѣни, по връχовинаχ добровеца, до полѣни седмиχ липь, та чрѧс тȣ полѣнȣ, на єдин дȣб великь росоχат и знаменан, таже оусе дѣлѡм, по оусиχ връχовинаχ добровцѡв, до великыи дѣл, на великȣ могилȣ чȣрбеціем, та черес пȣт дѣлѡм, <на> връχовин добрѡвцовъ и пїетроаси, до връχовинь васлȣискыχ, на єднȣ липȣ великȣ знаменанȣ, близ пȣтѣ що идеть ѡт бȣчȣми до монастир добровецкыи, та тым пȣтем, долȣ дѣлѡм, <н>а два бȣкы знаменани, близ пȣтѣ, та ѡпѧт връχѡм долȣ, до полѣни андрїашева, та връχѡм, чрѧс тȣ полѣнȣ и лѣсѡм, на пѧт липи знаменани, на конець бȣковини, ѡпѧт връχѡм дȣбро<в>ою, до где переχрест оу дорогаχ, на долини прибеціем, на єдин дȣб знаменан, таже старим пȣтем, по ȣбочи дȣбровою, до връχ дѣла, на єдин дȣб знаменан, близ пȣтѣ, та пȣтем дȣбровоюж, до конца дȣбров<и пр>ибичина[1], на копанȣ могилȣ, дѣ-

1 La I. Bogdan: оу)ибичина ; în còpia Asachi: рибичина; cp. Pribeşti.

ломже долꙋ, на могилꙋ еввинꙋ, та дѣломже, на татарскꙋ могилꙋ, ѡт тои могили, на долинꙋ, долиною, право на маткꙋ васлꙋѧ, васлꙋем маткою, долꙋ, до оусти добровца, где падает добровец оу васлꙋи. то есть хотарь вышеписанномꙋ монастирꙋ и вышеписанним селам. а на то есть вѣра нашего господства вышеписанного, стефа<н>а воеводї, и вѣра прѣвъзлюбленнаго сына господства ми, богдана воеводї, и вѣра наших боѧрь, вѣра пана жꙋржи дворника, вѣра пана щефꙋла, вѣра пана тоадера и пана негрила, паркалабѡв хотинскых, вѣра пана еремїѧ и пана драгоша, паркалабѡв немецкых, вѣра пана шандра новоградского, вѣра пана лꙋка арбꙋре, портарѣ соучавского, вѣра пана клънъꙋ спатарѣ, вѣра пана исака вистїарника, вѣра пана козми шарпе постелника, вѣра пана могила чашника, вѣра пана фрꙋнтеша столника, вѣра пана петрика комиса и вѣра оусих боѧр наших молдавскых и великых и малих. а по нашем животѣ, кто бꙋдет господарь нашеи земли, ѡт дѣтеи нашихь или ѡт нашего родꙋ или пакь боуд кого богь изберет господарем быти нашеи земли молдавскои, тоть бы не порꙋшиль нашего даанїа и потвръжденїѧ, али бы оутврьдил и ꙋкрѣпиль. а кто бы сѣ покꙋсиль <нашего даанїа и потвръжденїа порꙋш>ити, таковыи да есть проклѧт ѡт господа бога, спаса нашего, їсѵ христа, и ѡт прѣчистїѧ <его> матере и ѡт свѧтых ві҃ апостоль връховних, петра и павла и прочїи, и ѡт свѧтых ті҃і богоно<сных ѡтец ни>кеискых и ѡт всѣх свѧтых, иже ѡт вѣка богꙋ оугождших и да ест подобень їюдѣ и проклѣтомꙋ арїи и да имаеть оучастїе съ ѡнѣми їюдее, иже възъпиша на господа христа, кръвь его на них и на ч<ѧ>дѣх их, еже и ест. а на болшее потвръжденїе всѣмꙋ вышеписанномꙋ, велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, таꙋтꙋлови логофетꙋ, завѣсити нашꙋ печать к семꙋ листꙋ нашемꙋ. тоадерь писа, оу сочавѣ, в лѣто ѕ҃аі, м(с)ца ѡхтомврїа ѕ҃ днь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri moldoveni Crâstina, fiica Voislavei, şi nepoata ei de soră, Nastasia, şi vara lor, Vasutca, fiica Mihului, nepoţii lui Ivan Damianovici, de a lor bună voie, de nimeni nesiliţi şi nici asupriţi, şi au vândut a lor dreaptă ocină, din al lor drept uric, din uricul şi privilegiile bunului lor, Ivan Damianovici, ce a avut el dela bunul nostru, dela Alexan-

dru Voevod, mănăstirea ce-i la obârşia Dobrovăţului şi cinci sate, pe Dobrovăţ, un sat Feteşti, alt sat Alexeşti, unde a fost Radul, al treilea sat Munteani, al patrulea sat Costiceani, unde a fost Andrieaş, al cincilea sat Ostroveani, pe aceste le-au vândut, pe această mănăstire şi aceste cinci sate Domniei mele, drept o mie şi cinci sute de zloţi tătăreşti.

Şi Domnia mea am plătit toţi aceşti o mie şi cinci sute zloţi tătăreşti, în mânele Crâstinei, fiica Voislavei, şi a nepoatei ei de soră, Nastasiei, şi verii lor, Vasutca, fiica Mihului, dinaintea tuturor boerilor noştri moldoveni.

Şi plătind totul deplin Domnia mea am binevoit cu a noastră bună voinţă şi curată şi luminată inimă şi cu întreagă a noastră bună voie şi cu ajutor dela Dumnezeu şi am făcut şi pentru sufletul sfânt-răposaţilor înaintaşi şi părinţi ai noştri şi pentru sănătatea noastră şi mântuire şi pentru sănătatea şi mântuirea Doamnei noastre, Maria, şi pentru sănătatea şi mântuirea copiilor noştri, ca să întărim şi să înputernicim această sfântă mai sus scrisă mănăstire a noastră, care-i la obârşia Dobrovăţului, unde este hramul Pogorîrea Sfântului Duh şi unde este egumen rugătorul nostru, chir popa Pahomie, şi am dat mai sus scrisei mănăstiri aceste mai sus scrise cinci sate, care-s pe Dobrovăţ, un sat Feteşti, alt sat Alexeşti, unde a fost Radul, al treilea sat Munteani, al patrulea sat Costiceani, unde a fost Andriaş, al cincilea sat Ostroveani, ca să fie mai sus scrisei mănăstiri, ce-i la obârşia Dobrovăţului, dela Noi uric şi cu tot venitul, nestricat, niciodată, în veci.

Iar hotarul acestei mai sus scrise mănăstiri şi sate, ce ascultă de mănăstire, începând dintre Călugăreşti şi Tacuteşti, din dumbrava din marginea pădurii, dela un teiu însemnat şi movilă săpată, apoi în sus prin codru, tot pe vârful dealului, la alt teiu însemnat, şi tot pe acelaşi vârf, apoi la un stejar mare însemnat şi pe acelaşi vârf şi apoi peste bahnă, până la capătul piscului, la un stejar însemnat, apoi pe acest pisc, pe vârful dealului, până în marginea altei bahne, la un fag însemnat, aproape de drum, şi pe acelaşi vârf, până la obârşia Dobrovăţului Mic şi pârăul Calinei, la un fag însemnat, aproape de drum, şi pe acelaşi vârf, la un fag însemnat, aproape de drumul ce vine dela Ruleani, şi pe acest drum, până la poiana Nastii, apoi pe vârf,

peste poiană și peste pădure, până în poiana Mestecenilor, apoi peste această poiană, la poiana lui Ihaciu, apoi și peste această poiană, la trei tei însemnați, și la marginea poenii Cetățeali, la un stejar mare însemnat, ce-i aproape de drumul ce vine dela Cuțitna, apoi peste acest drum, până la poiana lui Mogoș, la un stejar însemnat, aproape de drum, de acolea înturnându-se pe marginea acestei poeni, pe obârșiile Dobrovățului, până la poiana celor șepte tei, apoi peste această poiană, la un stejar mare rămuros și însemnat, apoi tot pe deal, prin toate obârșiile Dobrovățului, până la Dealul Mare, la movila cea mare a Ciurbeștilor, apoi peste drum, pe deal, la obârșia Dobrovățului și a Pietroasei, până la obârșiile Vasluiului, la un teiu mare însemnat, aprope de drumul ce merge dela Buciumi la Mănăstirea Dobrovățului, apoi pe acest drum, în jos pe deal, la doi fagi însemnați, aproape de drum, apoi din nou pe vârf la vale, până la poiana lui Andrieaș, apoi pe vârf, peste această poiană și pădure, la cinci tei însemnați, la capătul codrului, iarăși pe deasupra dumbrăvii, până unde se încrucișează drumurile, în valea Pribeștilor, la un stejar însemnat și apoi pe un drum vechiu, pe marginea dumbrăvii, până în vârful dealului, la un stejar însemnat, aproape de drum, apoi pe drumul dumbrăvii, până la capătul dumbrăvii lui Pribici, la o movilă săpată, și pe deal în jos, la movila Evii, apoi pe deal, la movila Tatarului, din această movilă la vale, pe vale, drept la matca Vasluiului, pe matca Vasluiului, în jos, până la gura Dobrovățului, unde cade Dobrovățul în Vaslui. Acesta este hotarul mai sus scrisei mănăstiri și mai sus scriselor sate.

Și la aceasta este credința Domniei noastre mai sus scrise, Stefan Voevod, și credința preaiubitului fiu al Domniei mele, Bogdan Voevod, și credința boerilor noștri, credința panului Giurgiu vornic, credința panului Șteful, credința panului Toader și a panului Negrilă, pârcălabi de Hotin, credința panului Ieremia și a panului Dragoș, pârcălabi de Neamț, credința panului Șandru dela Cetatea Nouă, credința panului Luca Arbure, portar de Suceava, credința panului Clănău spătar, credința panului Isac vistiarnic, credința panului Cozma Șarpe postelnic, credința panului Moghilă ceașnic, credința panului Frunteș stolnic, credința pa-

nului Petrică comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovei, acesta să nu le strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască.

Iar cine s'ar ispiti să strice această danie a noastră şi întăritură, acesta să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu, Mântuitorul nostru, Isus Hristos, şi de Preacurata lui Maică şi de 12 sfinţi fruntaşi apostoli, Petru şi Pavel şi ceilalţi, şi de cei 318 sfinţi părinţi purtători de Dumnezeu, dela Nicheia, şi de toţi sfinţii, cari din veac au plăcut lui Dumnezeu şi să fie asemenea cu Iuda şi blăstămatul Arie şi să aibă parte cu acei Iudei, cari au strigat contra Domnului Hristos, sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor, care şi este.

Iar spre mai mare tărie acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Tăutul logofătul, să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

Toader a scris, în Suceava, în anul 7011, luna Octomvrie 6 zile.

După o fotografie a documentului, comunicată de Şt. Miclescu, se află la Acad. Rom. o còpie făcută de I. Bogdan, ms 5234 (I. Bogdan, 25). Pecetea cea mare atârnată, în fotografie nu se poate descifra. După această còpie îl dau şi eu. O còpie, rezumat, slavonă se află la Arhiv. Stat., Bucureşti, Condica Asachi, 1 fila 443-444. Ibid. în actele Mănăstirii Galata, pachet 8, nr. 1, se află o traducere din 1781, făcută de dascalul Gheorghe, cu data 3 Octomvrie. O traducere de Gheorghi Evloghi, din 1781 Ianuarie 8, cu data de 6 Octomvrie 7011, aflătoare între actele moşiei Poeni, e rezumată în N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 55-56. Un rezumat greşit, cu data exactă, se află la Arhiv. Stat. Iaşi, Condica K, nr. 384, fila 333. Este pomenit, cu data exactă, adus într'o pricină a Mănăstirii Râşca, stăpâna moşiei Popeşti, în Uricarul 20, p. 270-271. Còpia, rezumat, din Condica Asachi şi traducerea lui Evloghie e publicată în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 238-244.

Mănăstirea Dobrovăţul este în judeţul Vaslui, în marginea de nord a satului Dobrovăţu-Ruşi[1]. Având hramul Pogorîrea Sfântului Duh, ca şi Mănăstirea de care e vorba în documentul din 1503, acea a lui Ştefan Vodă nu corespunde *ca loc* cu aceia care era la obârşia Dobrovăţului, care izvorăşte de sub dealul Bârnova, din judeţul Iaşi[2]. Aceasta de pe urmă era, din vremea lui Alexandru cel Bun, a lui Ivan Damianovici. Mănăstirea lui Ştefan Vodă este începută în 7011 (1503) Aprile 27 şi terminată în 7012 (1504): „iar a Domniei lui anul patruzeci şi spre al optulea curgător o lună"[3]. Aceasta continua hramul celeilalte. Chiar egumenul este acelaşi[4]. Pe Dobrovăţ mai era şi o altă mănăstire, alta decât cea a lui Ivan Damianovici, de sub Alexandru cel Bun, căci avea alt hram, pe care Ştefan Voevod o numeşte нашь свѧтыи монастирь, що на добровець, идеже есть храмь прѣображенїе господа бога и спаса нашего, ісү христа, и где есть ıегоүмень молебникь нашь, кνр пωпь ıωаникїе (sfânta noastră mănăstire, care-i la Dobrovăţ, unde este hramul Schimbării la faţă a Domnului Dumnezeu şi a Mântuitorului nostru, Isus Hristos, şi unde este egumen rugătorul nostru, chir popa Ioanichie) într'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 26 şi căreia Stefan Voevod îi dăruieşte trei sate, pe Dobrovăţ, luate ca schimb, dela Crăstina, fiica Voislavei, şi nepoata de soră a Crâstinei, Nastasia, fiica Anuştei, nepoatele lui Ivan Damianovici, din uric dela Alexandru cel Bun, anume Ruşii, unde a fost curtea lui Stan Popovici, Călugăreanii, unde a fost Giurgiu Călugărul, şi al treilea Dumeştii, unde a fost Dadul[5]. Satul şi mănăstirea îşi au numele dela cel al pâ-

---

1 Dicţ. geogr, al jud. Vaslui p. 71; Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100.000.

2 Ibid.

3 Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 136; N. Iorga, Inscripţii 2 p. 206; G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare, în Bul. com. mon. ist. anul 18 (1925) p. 118, 319: създа сьи храмь вь имѣ сьшествїѧ светаго дха, иже и създати начѣсѧ, вь лѣтω ҂заі, мѣсеца априлїа кз дн҃ь и съвръшисѧ вь лѣтω ҂зві, а господства его лѣта четири десѧть и на ωсмо текѫще мѣсеца; cp. N. Iorga, Istoria bis. rom. ed, 2 vol. 1 p. 102.

4 N. Iorga, cit. p. 211.

5 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 161-166: ис привилїа дѣда ихь ивана дамїановича, що нмаль ωн ωт дѣда нашего, ωт алеѯандра воеводи . . . . . три села на добровець, едно на имѣ роүси, где

răului, care este străvechiu, din vremea slavilor. Numele îi este în legătură cu дѹбрава, dumbravă. Din vechi vremuri erau aici popi și călugări și deci mănăstire, cum arată uricele din 1499 Noemvrie 26 și din 1503 Octomvrie 6. In cel dintăi e vorba de curtea lui Stan Popovici, acelaș poate cu Stan Preuțescul, pomenit chiăr din 1400 Fevruarie 11[1], fiul unui popă și dela care își trage numele moșia Popești, de lângă Dobrovăț[2]. Tot în 1499 Noemvrie 26, se vorbește de satul Călugăreani, unde a fost Giurgiu Călugărul. Acesta a trăit înainte de Alexandru cel Bun. — Cele cinci sate, cumpărate de Ștefan Voevod și dăruite Mănăstirii Dobrovățului, nu mai sânt azi. Feteștii își au numele dela un Fete. Satul era și în veacul al XIV-lea[3]. — Alexeștii, unde a fost Radul, de pe Dobrovăț, să nu se confunde cu Alexeștii din comuna Borăști, tot din județul Vaslui[4]. Își are numele dela un străvechiu Alexa. Era și în veacul al XIV-lea[5]. — Satul Munteani își are numele dela un Muntean, sau sânt locuitori din munte. Să nu se confunde cu satele Muntenii de Sus și de Jos, din același județ[6]. Satul era probabil și în veacul al XIV-lea.—

быль дворь станѡв поповича, дрѹгое село калѹгърѣне, где быль жѹржь калѹгерь, третее село дѹмещи, где быль дадѹл, щѡ ѹ ихь част были достали . . . . . . а хотарь тим вышеписанними трем селамь по водѹ добровецѡм долѹ до ѹсти кѹцитнои, та пакь по водѹ кѹцитнои гори, до хотара ромашкова, а ѡт хлабника половина, а ѡт ромашка и ѡт иншиx сторонь, по старомѹ хотарѹ (iar hotarul acestor mai sus scrise trei sate pe apa Dobrovățului la vale, până la gura Cuțitnei, apoi iarăși pe apa Cuțitnei, în sus, până în hotarul lui Romașcu, și din Hlabnic jumătate, iar dinspre Romașcu și dinspre alte părți, după hotarul vechiu). Aceste sânt alte sate decât cele din 1503.

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 1 p. 31, rândul 23, p. 33, 34; ibid. 2 p. 876, 871.

2 Intre altele cp. Uricarul 20 p. 239, 248, 249, 250, 251, 257, 266-267, 270-271 etc.

3 Sate cu acest nume avem în jud. Botoșani, Hotin, Ialomița, Iași, Putna [Ind. stat. p. 64, 175, 192, 198, 285, 567]; pentru Fete cp. M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Șt. M. 2 p. 843: Fete, Fete Brătulescul, Fete Gotcă, Fete Iacobescul, Fete Negru.

4 Dicț. geogr. al jud. Vaslui p. 13; Harta stat. major, planșa Iași cit.

5 Cp. Alexești, în jud. Vâlcea; Alexeni, în jud. Cahul, Bălți, Gorj, Ialomița; Alexieni, în jud. Bălți, Soroca [Ind. stat. p. 86, 44, 172, 195, 41, 342, 425]; cp. M. Costăchescu cit. p. 45, 335, pentru celalt sat dela Vaslui; pentru Alexa ibid. 2 p. 825.

6 Dicț. geogr. al jud. Vaslui p. 124-128; Ind. stat. p. 397, 662; Harta stat. major, planșa Vaslui, 1 : 100.000. Sate cu acest nume avem în jud. Dolj, Iași, Tecuci, Tighina, Ialomița, Roman [Ind. stat. p. 142, 199, 201, 359, 371, 196, 298, 661, 662; Frunzescu, Dicționar topografic p. 305-306]; cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 920; I. Bogdan, D. Șt. 2 p. 568.

Costiceanii, unde a fost Andriaş, îşi au numele dela un Coştici[1]. Era şi în veacul al XIV-lea. — Ostroveanii îşi au numele de la un Ostrov sau dela cuvântul comun ostrov? Era probabil şi în veacul al XIV-lea[2]. — Foarte interesantă este şi hotarnica mănăstirei şi a satelor, în care apar numiri, cari s'au păstrat până azi. Calughereştii, de lângă care începea hotarul, se numeşte „Calugăreani, unde a fost Giurgiu Calugherul“, în documentul din 7007 (1499) Noemvrie 26, de care a fost vorba mai sus. Era probabil şi în veacul al XIV-lea, avându-şi numele dela Giurgiu Călugărul. Azi nu mai este[3]. — Alături este arătat satul Tacuteşti, azi Tăcuta, în comuna Codăeşti[4]. Işi are numele dela un Tăcutul. Era probabil şi în veacul al XIV-lea[5]. — Dobrovăţul Mic este Dobroviciorul[6]. — Alături este dealul şi valea Călina, nume care se păstrează şi azi[7]. — In apropiere este şi satul şi moşia nelocuită Ruleni, în comuna Tăcuta[8]. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Numele? — Poiana, dealul şi pârăul Nastei este şi azi[9]. — Nu pot identifica poiana lui Ihaci, dar în apropiere este poiana cu Cetate, conrespunzătoare poenii Cetăţeali din hotarnică[10]. — Din această poiană izvorăşte pârăul

---

1 Cp. satul Costiceni, din jud. Hotin [Ind. stat. p. 178, 527]; cp. M. Costăchescu cit. 1 p. 325; cp. satul lui Costici, dincolo de Prut, în 6939 (1431) Iunie 15 [M. Costăchescu cit. 1 p. 317, rândul 29, p. 319]; pentru Costici, ibid. 2 p. 835.

2 Sate cu acest nume sânt în jud. Argeş, Vâlcea, Dolj [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 336; Ind. stat. p. 140, 680].

3 Să nu se confunde cu Călugărenii sau Tăcmăneştii, din com. Bârzeşti, jud. Vaslui [Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 37, 184; Ind. stat. p. 398, 488]. Sate cu acest nume sânt multe în toată ţara, în jud. Botoşani, Constanţa, Dâmboviţa, Dorohoi, Mehedinţi, Mureş, Neamţ, Odorhei, Prahova, Roman, Vlaşca [Ind. stat. p. 488; Frunzescu, cit. p. 90]; cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 896; I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 550.

4 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 184-185; Ind. stat. p. 397, 789; Harta stat. major cit.

5 Cp. pe Oană Tihul în 1484 Mai 13 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 276-277], stăpân tot în jud. Vaslui; asemenea Tihova, lângă Popricani, pe Jijia, în jud. Iaşi, pomenită în 6984 (1476) Mai 22 [I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 208-210; M. Costăchescu cit. 1 p. 141].

6 Harta stat. major, cit.

7 Harta stat, major, cit. Un pârău Călina este şi în com. Gârbeşti şi Ţibăneşti, în acelaşi jud. [Dicţ. geogr. cit. p. 37]; cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 832, 896; I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 510, 550.

8 Dicţ. geogr. cit. p. 161; Frunzescu, Dicţionar topografic p. 412; Dicţ. statistic al României, Buc., 1915, II p. 948; Harta stat. major cit.; în Ind. stat. lipseşte.

9 Harta stat. major cit.

10 Ibid.

Cuţitna, azi numit Cuţigna[1], pomenit încă din 6935 (1427) Septemvrie 16[2]. — Poiana lui Mogoş aminteşte satul Mogoşeşti, din apropiere, din comuna Voineşti, judeţul Iaşi[3]. — Movila Ciurbeştilor ne aminteşte de satul şi pârăul Ciurbeşti, din comuna Miroslava, judeţul Iaşi, la nord de Mogoşeşti[4]. Este străvechiu. Işi are numele dela Ciurbă sau Ciurbea[5]. — Pârăul Pietrosul se numeşte şi azi tot aşa[6]. — Sub dealul Răpedea şi în pădurea Poeni, din judeţul Iaşi, izvorăşte şi pârăul Vasluet[7], care mai în jos ia numele de pârăul Vaslui[8].— Pe aici este drumul dela Buciumi, satul din judeţul Iaşi[9]. Satul este străvechiu. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Bucium[10]. — Poeana lui Andriaş îşi va fi având numele dela Andriaş, vechiul proprietar, jude, cneaz sau vătăman, din satul Costiceani. — Valea Pribeştilor ne aminteşte de satul şi dealul Pribeşti, din comuna Codăeşti, judeţul Vaslui[11]. Numele este în legătură cu cel din dumbrava lui Pribici. — Nu pot identifica movila Evei şi nici movila Tătărească. — Hotarul mergea în jos până la căderea Dobrovăţului în Vaslui, pela locul numit Burcelul şi Cotul Văii[12].

Intreg hotarul era foarte mare. In el intrau cred şi cele trei sate, luate, cu schimb, de Ştefan Voevod, dela nepoţii lui Ivan Damianovici, şi dăruite Mănăstirii Dobrovăţului, cu hramul Schimbarea la Faţă, cu uricul din 7007 (1499) Noemvrie 26[13]. Căci, după hartă, ele cad întocmai în acest

1 Dicţ. geogr. cit. p. 62 ; Harta cit.
2 M. Costăchescu cit. 1 p. 193, rândul 11-12, p. 194, 195 ; ibid. 2 p. 902.
3 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 157-158 ; Ind. stat. p. 201, 656; pentru nume şi vechime cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 919, 862 ; mai sus p. 62-64.
4 Dicţ. geogr. al. jud. Iaşi p. 66; Ind. stat. p. 200, 513 ; Harta stat. major cit.
5 Cp. Ciorbeni, în jud. Dorohoi [Frunzescu, Dicţionar topografic p. 118]; cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 898 şi pentru Ciurbea ibid. 833.
6 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 71, 138 ; Harta stat. major, planşa Iaşi cit. ; cp. Pietrăria, sat mai la nord, în com. Buciumi, jud. Iaşi [Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 173 ; Ind. stat. p. 201, 695 ; Harta stat. major, cit.] ; cp. Pietrosul, pârău, în com. Mogoşeşti, din jud. Iaşi [Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 174].
7 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 205 ; Harta stat, major, planşa Iaşi, cit.
8 Harta stat. major cit.
9 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 40-41 ; Harta stat. major cit.
10 Cp. satele Bucium, în jud. Alba, Făgăraş şi Hunedoara ; Buciumi, în jud. Bacău, Bihor, Roman, Satu-Mare, Sălaj ; Buciumeni, în jud. Bălţi, Dâmboviţa, Ilfov, Olt, Tecuci, Vlaşca [Ind. stat. p. 472-473] ; pentru trecut cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 831, 894 ; vezi mai sus p. 37-38.
11 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 148 ; Ind. stat. p. 397, 713 ; Harta stat. major, planşa Iaşi, cit.
12 Harta stat. major, planşa Iaşi cit.
13 Vezi mai sus p. 265-266.

hotar. Dar de ce aceste sate şi această danie nu sânt pomenite în 1503 Octomvrie 6? Dintre aceste trei nu mai sânt Călugăreanii, Călugăreştii în 1503, care erau lângă Tăcuta.— Rusii sânt satul Dobrovăţul Ruşi[1]. Aici fusese curtea lui Stan Popovici[2]. Satul era şi în veacul al XIV-lea. Ne arată o colonie de Ruşi[3]. — Dumeştii se numesc azi Dumasca, lângă Tăcuta[4]. Işi are numele dela un Duma[5]. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Aici fusese dedemult tare, ca proprietar, jude, cneaz sau vătăman, Dadul[6]. — Interesant este şi hotarul acestor trei sate de pe Dobrovăţ şi Cuţitna. Din Hlabnic s'a păstrat dealul Runcu şi poiana Palanca[7]. Hlabnic, Runc, Palancă, Curătură, Islaz sânt aproape sinonime[8]. — Hotarul lui Romaşcu este satul Dănceşti, care înpreună cu Mirceştii şi Păşcanii, era pe Cuţitna, cum se vede dintr'un uric din 6998 (1490) Ianuarie 18[9]. Dintre acestea se păstrează Mirceştii la sud-vest de Tăcuta şi la sud-est de Mirceşti, pădurea Paşcani[10].

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 70-71 ; Ind. stat. p. 396, 550; Harta stat. major, planşa Iaşi cit.

2 Vezi mai sus p. 266. Din satul Popeşti a rămas numele Rădiul Popeştilor. Pentru satul Popeşti, fost şi al neamului Tăutul, cp. N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 56-57, documente din 7068 (1560) Aprilie 13, dela Alexandru Voevod, din 7078 (1570) Iulie 6, dela Bogdan Voevod, 7155 (1647) Martie 12, dela Vasilie Voevod, etc.

3 Cp. Ind. stat. p. 737-738 ; M. Costăchescu cit. 2 p. 930, 873.

4 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 73-74 ; Harta stat. major, planşa Iaşi cit.

5 Să nu se confunde cu alte sate Dumeşti, din jud. Vaslui [Dicţ. geogr. cit. p. 75-77 ; Ind. stat. p. 398, 559]: alte sate Dumeni, sânt în jud. Bălţi, Dorohoi, Hotin; Dumeşti, în jud. Hunedoara, Iaşi [Ind. stat. p. 558-559]; cp. M. Costăchescu cit. 2 p. 905 ; pentru Duma ibid. 2 p. 841-842.

6 Pentru Dad, Dadul, M. Costăchescu cit. 2 p. 837. Un Dadul şi satul Dădeşti este pomenit în 6936 (1428) Dechemvrie 28 [ibid. 1 p. 230, rândul 7, 10, p. 231, 232].

7 Harta stat. major, planşa Iaşi cit.

8 Un sat Palanca, numit şi Runcu, este în com. Gârbeşti, în jud. Vaslui [Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 135, 161 ; Ind. stat. p. 399, 736]; pentru satele Palanca şi Runc, cp. Ind. stat. p. 681-682, 736-737 ; M. Costăchescu cit. 2 p. 929-930; I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 376 ; G. Popovici, Runc, în Conv. Lit. 25 (1891).

9 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 391-393 : Mărina şi Fedca, fetele lui Mircea Ciucescul, şi Romaşco şi surorile lui, Neaga şi Ulca, fiii lui Danciul Ciucescul, şi Toader şi Paşco şi Lie şi sora lor, Ilca, fiii lui Paşco, şi Drăguş şi surorile lui, Baniţa şi Armeanca, fiii Marei, îşi înpart satele на кȣ<ц>итнои, на имѣ мирчещїи и дѫнчещїи и пѫшканїи. Uricul pe aceste sate dela Alexandru cel Bun era stricat. Pentru acest neam cp. uricul din 6996 (1488) Martie 12, ibid. p. 327-331.

10 Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 117-119; Harta stat. major, planşa Iaşi cit.

ADAOS

86.

Suceava. 1462 Septemvrie.

Ştefan Voevod dăruieşte Mănăstirii Bistriţa între altele satele Tătăraşii, Mândreştii, Răspopa, Şerbine şi Stăuceştii.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem ştire cu această carte a noastră tuturor, celor ce o vor vedea sau cetindu-se o vor auzi, precum bine am voit Domnia mea cu a noastră bună voinţă şi cu luminată şi curată inimă şi din toată a noastră bună voie şi cu ajutorul lui Dumnezeu, pentru întărirea a noastrei sfinte mănăstiri Bistriţa din ţinutul Pietrei, unde este hramul Adormirea Prea Sfintei şi Prea Blagoslovitei Născătoarei de Dumnezeu şi Pururea Fecioarei Maria, şi unde este arhimandrit rugătorul nostru părintele ...... am dat şi am întărit acei sfintei mănăstiri satele în pământul nostru Moldovei, anume satul ...... şi cu moară, ce este pe Bistriţa, ... Tătăraşii şi cu moară ...... satul Mândreştii pe ...... şi satul Răspopa, Şerbine şi Stăuceştii dela Bacău şi cu moară şi cu vii ....

Iar pentru mai multă putere şi întărire acelor de mai sus scrise, poruncit-am credinciosului boer, jupan Dobre, să scrie şi pecetea să o atârne către această adevărată carte a noastră.

A scris Toma, în Suceava, la anul 6970 Septemvrie.

Documentul de mai sus îl dau după d. Paul Mihailovici, care îl publică în Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9[3] (1932-1933) p. 4, în curs de apariţie. Aici se spune că originalul pergament slavon, rupt şi foarte şters, cu pecetea de ceară atârnată, se află în Arhiva Metohului Sfâutului Mormânt, din Constantinopol. Pecetea e stricată. Pe verso originalul are scris „Ispisoc a Domnului Ştefan Voevod, prin care dă-

rueşte Mănăst. Bistriţa satul Tătăreşti, ci este în ţinutul Neamţului, lângă târgul Pietrii, cu tot venitul". Il public aici cu învoirea directorului revistei, d. I. Minea.

Satele din documentul de mai sus sânt greu de identificat. Tătăraşii sau Tătăreştii, de lângă Peatra, nu mai sânt azi. Să se cp. însă Tătăruşi, o moşie nelocuită, în judeţul Neamţ, plaiul Peatra[1]. Satul arată poate o străveche colonie de tătari[2]. —Nu pot identifica nici Mândreştii, care îşi vor fi având numele dela un Mândre, Mândru[3], nici satul Răspopa[4], nici satul Şerbine[5], nici Stăuceştii dela Bacău[6]. Publicarea chiar a originalului ar da poate mai multe date, pentru aceste lămuriri.

87.

Suceava. 1491 Ianuarie 17.

Ştefan Voevod întăreşte lui Cozma Uşariu satul Călineşti, pe Cobâle, cumpărat, drept 140 zloţi tătăreşti, dela Dragole, fata lui Dragomir din Cobâle.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem cu această carte a noastră tuturor, celor ce vor vedea sau cetindu-se o vor auzi, iată au venit înaintea boerilor noştri moldoveni, Dragole, fata lui Dragomir din Cobâle, de a ei bună voe, de nimeni silită, nici asuprită, şi a vândut a sa dreaptă ocină dintr'al său drept uric, din uricul tatălui său, Dragomir, un sat pe Cobâle, anume Călineşti, unde a fost casa tatălui său, Dragomir. Şi l-au vândut acel sat credinciosului nostru boer, pan Cozma Uşariu, drept 140 zloţi tătăreşti. Şi s'au sculat dumnealui Cozma Uşeriu şi a plătit toţi acei de mai sus scrişi bani, 140 zloţi tătăreşti, in mânile Dragolii, fetii lui Dragomir, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri.

1 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 476.
2 Ibid. p. 475-476 pentru asemenea nume ; Ind. stat. p. 791 ; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 937.
3 Ind. stat. p. 645 ; Frunzescu, cit. p. 279-280 ; M. Costăchescu cit. 2 p. 918, 859.
4 Vezi mai sus p. 153, rândul 3, p. 154-155 ; M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 928, 872.
5 Ind. stat. p. 780-781 ; Frunzescu cit. p. 431-432 ; M. Costăchescu cit. 2 p. 936, 879.
6 Cp. Stăucenii în jud. Botoşani [Frunzescu cit. p. 457].

Deci Noi văzând a lor bună învoială şi tocmală şi plată deplină, de asemenea şi dela Noi am dat şi am întărit dumisali Cozmii Uşeriu pe acel de mai sus zis sat, pe Cobâle, anume Călineştii, unde a fost casa tatălui său, lui Dragomir, ca să-i fie lui dela Noi uric şi cu tot venitul, lui şi feciorilor lui şi nepoţilor şi strănepoţilor lui şi la tot neamul lui, ce se va alege mai aproape, nestricat, niciodată, în veci.

Iar hotarul acelui de mai sus sat să fie despre toate părţile, după hotarul vechi, pe unde au umblat din veac.

Insă dresurile ce a avut Dragomir pe acel sat, ce l-a cumpărat Cozma Uşeriu, acele dresuri sunt în mânile lui Petru şi a lui Ioan din Ceretăeni.

Spre aceasta este credinţa Domniei mele mai sus scrise, Ştefan Voevod, şi credinţa prea iubiţilor fii ai Domniei mele, Alexandru şi Bogdan Voevozi, şi credinţa boerilor noştri moldoveni, credinţa pan Duma, credinţa pan Gangur, credinţa pan Dragoş dvornic, credinţa pan Hărman, credinţa pan Iaţco Gudici, credinţa pan Dajbog, credinţa pan Şteful al Hotinului, credinţa pan Micotă şi pan Răţeş, pârcalabii Neamţului, credinţa pan Ciortorovschi, credinţa pan Grozea, pârcalabul Orheiului, credinţa pan Secara, pârcalabul Cetăţii Noui, credinţa pan Dinga, credinţa pan Clănău spătar, credinţa pan Boldur vistiernic, credinţa pan Eremia postelnic, credinţa pan Moghila ceaşnicul, credinţa pan Frunteş stolnicul, credinţa pan Şandrea comisul şi credinţa boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după a noastră viaţă, cine va fi Domnul Ţării Moldovii din fiii şi neamul nostru, sau pe cine Dumnezeu va alege a fi Domn, acela să nu strice a noastră danie şi întăritură, ci mai mult să-i dea şi să-i întăriască, pentru că şi Noi am dat şi am întărit lui, pentru a sa dreaptă slujbă şi pentru că el a cumpărat cu ai săi drepţi bani.

Iar pentru mai mare putere şi tărie acolor de mai sus scrise, poruncit-am credinciosului nostru boer, Tăutul logofăt, să scrie şi a noastră pecete să o lege către această carte a noastră.

A scris Ion diac, în Suceava la anul 6999, în luna Ianuarie 17.

Dau documentul de mai sus după d. Paul Mihailovici, care îl publică în Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9[3] (1932-1933) p. 4-6, în curs de apariţie. Aici data este 6979, pe care am

îndreptat-o în 6999. Greşala este datorită confundării, în dată, a lui ϛ = 90 cu ѻ = 70. De altfel divanul arată că documentul este din 1491. D. Mihailovici spune că originalul pergament, păstrat bine, cu pecetea pierdută, se află în Arhiva Metohului Sfântului Mormânt, din Constantinopol. Pe verso pergamentului se află scris : „Ispisocul Domnului Ştefan Vodă, prin care întăreşte Cozmii Uşeriu cumpărătura satului Călineşti, de pe Cobâle, dela Dragolea, fata lui Dragomir". Il public cu învoirea directorului revistei, d. I. Minea.

Persoanele şi satele din document sânt cunoscute. Dragomir avea satul Călineşti şi în 6948 (1440) Noemvrie 12, când cumpără satul Ciritieani[1]. Cu aceiaşi dată 6999 (1491) Ianuarie 17, scris tot de diacul Ion, avem un alt uric dela Ştefan cel Mare, prin care Dragole, fata lui Dragomir din Cobâle, vinde satul Ceretieani, pe Cobâle, lui Petru şi lui Ion, drept 133 zloţi tătăreşti[2]. — Cozma Uşariul este şi el cunoscut din uricul din 6990 (1482) Aprilie 15, când cumpără satul Cobâlia de pe Nistru[3].

---

1 M. Costăchescu, Doc. Mold. în. Şt. M. 2 p. 73-76; Ind. stat. p, 299, 487.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 456-457.
3 Ibid. 1 p. 261-263.

INDICE[1]

NUME DE PERSOANE, POPOARE, NEAMURI.

1 Unde numerele ce arată pagina sânt cu caractere grase înseamnă că cititorul va găsi ceva mai mult despre persoane, numele geografice etc., de care e vorba.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

O.

P.

R.

S.

T.

Ţ.

NUME ĠEOGRAFICE[1]

DE SATE, SELIŞTI, TÂRGURI, ORAŞE, DEALURI, RÂURI, PÂRAE, ETC.

A.

B.

1 Unde după numele geografic nu e arătat că e de selişte, târg, etc., înseamnă că e vorba de sat.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

M.

N.

O.

Ţ.

NUME DE LUCRURI

CÂTEVA ROMÂNISME

CUPRINSUL

URICE (ISPISOACE), SURETE, REGESTE, TRADUCERI

ADAOS

INDICE